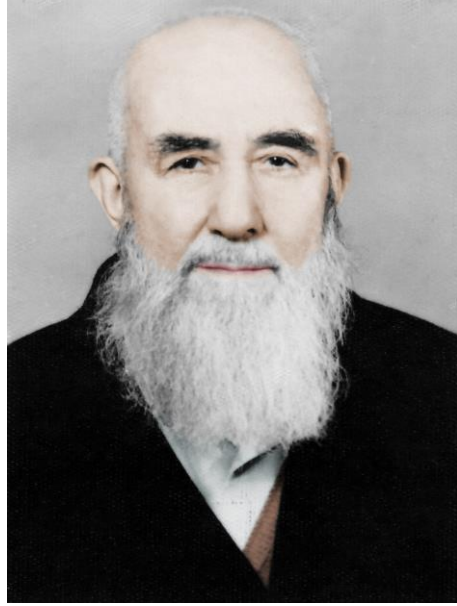

Mehmed Zâhid KOTKU

RÂMÛZÛ'L-EHÂDÎS DERSLERİ

6

Hazırlayan:

Dr. Metin ERKAYA

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	15
KISALTMALAR	17
MEHMED ZÂHİD KOTKU (RH.A) HAZRETLERİ'NİN KISA TERCEME-İ HÂLİ	19
a. Ailesi	19
b. Tahsili, Askerliği	20
c. Tasavvufî Yetiştirilmesi ve Dînî Hizmetleri	20
d. Vefâtı	21
e. Ahlâk ve Şemâilî	24
f. Mehmed Zâhid Kotku Rh.A'nın Eserleri	26
01. MÜ'MİN YUMUŞAK HUYLUDUR	29
a. Suçluya Şefaât Etmek	30
b. Sahibinden Kaçan Köle	34
c. Allah Yolunda savaşmak	35
d. Cariyesine "Ey zâniye!" Diyen Kimse	39
e. Dünyada Cezası Verilen Günah	40
f. Yöneticinin Rıfk İle Muamele Etmesi	41
g. Mü'minin Sıfatları	42
h. Mürtedin Cezası	44
02. İMANIN ÖZELLİKLERİ	47
a. İmanın Meyvası	48
b. İman İki Kısımdır	52
c. İman ve Amel Kardeştir	54
d. İman ve Namaz	57

03. İMAN VE NAMAZ	59
a. Namaz Kılmak İmandandır	60
b. Zikir ve Allah'a İtaat	64
c. Tarikatların Gayesi.....	66
d. İmanın Kısımları	70
e. İman Yetmiş Küsür Şu'be.....	71
f. İman Bir Bağdır	73
g. Hayâ İmandan Bir Şubedir	75
h. Zînetin Terki İmandandır	84
04. DEDEMİN HOCASININ MEKTUBU	90
a. İbadetin Başı Susmaktır	90
b. Kötü Ahlâk Ameli Bozar.....	94
c. Allah'a Kullarının En Sevgilisi.....	97
d. Belâyı Nimet Bilmek	99
e. Belâların Sebebi.....	101
f. Müslümanlar Bir Vücut Gibidir.....	107
05. SELÂMI ÖNCE VERMEK.....	114
a. Selâmi Önce Veren	114
b. İman ve İslâm	116
c. Hac ve Kul Hakları	118
d. Lâ ilâhe illa'llah Benim kalemdir.	122
e. Asıl Keramet	124
f. Deniz Temizdir	126
g. Zînetin Terki İmandandır	127
h. Muhammed Bâkır Rh.A'in Sözleri	128
i. İyilik ve Kötülük.....	132

j. Ahlâk Güzelliği	134
k. İyilik Boşa Gitmez	135
06. ZİNİT VE İSRAF	137
a. Zinetin Terki İmandandır	137
b. Allah Gönüllerinize Bakar	144
c. Din Nasihatten İbarettir.....	149
d. Bereket Üç Şeydedir	153
e. Bereket Büyüklerimizdedir	157
07. BEREKET BÜYÜKLERİMİZDEDİR	160
a. Dostluk ve Sevgi	160
b. Birbirimizi Sevmek.....	164
c. Mü'min Mü'minin Aynası	166
d. Müslüman'a Sevgiyle Bakmak	171
e. Bereket Büyüklerimizdedir	173
f. Bereket İlim Ehli Büyüklerinle Beraberdır	177
g. Kalp Katılığı	178
h. Dört Şey Şekâvettendir	179
i. Sakal Duası.....	181
08. KUR'ÂN'IN ZİRVESİ	183
a. Bereket Büyüklerinizdedir	183
b. Bereket ve İlim Ehli	184
c. Bereket Koyunda, Güzellik Devede	191
d. İnsandaki Güzellik	192
e. Müslümanların Birbirini Sevmesi.....	195
f. Namazda Tükürmek	197
g. Mescidde Tükürmek	198

h. Tefekkürün Önemi	200
i. Bakara ve Yâsin Sûresi	203
j. Kız Çocukları Bereketlidir	205
k. Kalp Katılığı	208
l. Dört Şey Şekâvettendir	208
09. EVDE KUR'ÂN OKUNMASI.....	212
a. Kehf Sûresi Okunan Ev.....	212
b. Kur'an Okunan Ev.....	220
c. Kur'an Okunmayan Ev	224
d. Sen Kur'ân'ı Öğrenmeye Bak!.....	225
e. Beyt-i Ma'mur Semâdadır	226
f. Beyt-i Ma'mûr Yedinci Semâdadır.....	227
g. Kur'an Okunan Evin Fazîleti	228
h. Kiblenin Ta'yini	231
i. İnsanların Aklnı Kaybetmesi.....	234
10. TEVBE ETMEK	240
a. Tevbe Eden Hiç Günah İşlememiş Gibidir	240
b. Allah Sevdiği Kulu Korur.....	243
c. Tevbe Edip Günaha Devam Eden Kimse	244
d. Dürüst Tüccarın Mükâfatı	248
e. Ticaret Çok Önemli.....	253
f. Teennî İle Hareket	257
g. Allah'ın Verdiği Nimetleri Söylemek	258
h. Acele Edilecek Şeyler	263
i. Allah Hamdi Sever	267
11. TEFEKKÜRÜN ÖNEMİ.....	272

a. Et-tahiyâtü.....	272
b. Tedbir ve Geçim	274
c. Hakka Boyun Bükme.....	276
d. Tesbih, Tahmid ve Tekbîr	277
e. Namazda İşaret Etmek.....	284
f. Erkekler Tesbih Eder	285
g. Gâzinin Tesbihi.....	286
h. Hayrı Sonraya Bırakmak	287
i. Tefekkürün Önemi	288
j. Allah-u Teâlâ'nın Azameti	291
k. Dinde Fakih Olmak	293
l. Cuma Günü Tırnak Kesmek	294
12. TAKVÂDAN AYRILMAYIN!	297
a. Cuma'nın Kıymeti.....	297
b. Takvâ Ehli Muhteremdir.....	298
c. İmamla İlk Tekbirin Fazileti	305
d. Telbîne Hakkında	306
e. Fâizin Aslı	307
f. Cuma'ya Erken Gitmek.....	308
g. Tevâzu İnsanı Yükseltir	309
h. Üç Güzel Huy.....	311
i. Gerçek Tevbe	314
j. Tevbe-i Nasûh.....	314
k. Cennetin Bedeli	315
l. Tedbir ve Tevekkül.....	316
m. Teyemmümün Yapılışı	319

n. Sabah Namazından Sonra Zikir.....	322
13. EZAN VE NAMAZ.....	325
a. Vasiyette Ölçü.....	326
b. Soğan, Sarımsak, Pırasa	329
c. Komşunun Şu'fa Hakkı.....	332
d. Evden Önce Komşu.....	334
f. Dışarıdan Mal Getiren	336
g. Kur'ân'ı Gizli Okuyan Kimse	338
h. Ezanı Duyup Namaz Kılmamak	339
i. Dil Güzelliği.....	340
j. Güzellik Nedir?.....	341
k. Namaz Aradaki Günahları Siler.....	342
l. Cumanın Farz Olmadığı Kimseler.....	346
14. CUMA NAMAZI.....	353
a. Cuma'nın Farz Olmadığı Kimseler	353
b. Cuma Namazı Ezanı Duyana Farzdır.....	355
c. Cuma Namazı Kölelere ve Hastalara Farz Değildir	356
d. Köyde Cuma Namazı.....	357
e. Allah'tan Firdevs Cenneti'ni İsteyin!	358
f. Cennet Size Çok Yakın.....	360
g. Cennetin Binalarının Yapılışı	364
h. Cennet Cömertlerin Yeri	365
i. Cuma Günü Gusletmek.....	368
j. Köyde Cuma Namazı.....	370
k. Cennetin Genişliği.....	371
l. Cennet Kılıçların Gölgesi Altında	373

m. Cennet Semâdadır	374
n. Cennet Annelerin Ayakları Altında	374
o. Cihadın Farz Oluşu	376
15. HAC VE UMRENİN FAZİLETLERİ	380
a. Cihadın Farz Oluşu	381
b. Cihad Kıyamete Kadar Devam Edecek.....	385
c. Hacda Hayız ve Nifas Meselesi.....	391
d. Allah'ın Himayesindeki Kimseler	392
e. Hacının Her Adımına Yetmiş Hasene.....	395
f. Hacı Allah'ın Himayesi Altındadır	398
g. Hac Allah Yolundadır	399
h. Hacc-ı Mebrûr.....	401
i. Hac Farz, Umre Nafile	402
j. Hac Aradaki Günahlara Kefaret Olur	404
k. Hacının Ev Halkına Şefaati	405
16. HACAMAT	408
a. Baştan Yapılan Hacamat	409
b. Aç Karnına Yapılan Hacamat	410
c. Pazar Günü Yapılan Hacamat.....	411
d. Tok Karnına Hacamat	412
e. Kafa Arkasındaki Çukurdan Hacamat	412
f. Hacamat Her Derde Devadır	413
g. Hacerü'l-Esved Cennetten Gelmiştir	415
h. Hacerü'l-Esved Beyaz Bir Yakut İdi.....	416
i. Hacerü'l-Esved Kıyamet Günü Şahitlik Eder	417
j. Sadıklarla Beraber Olun!	419

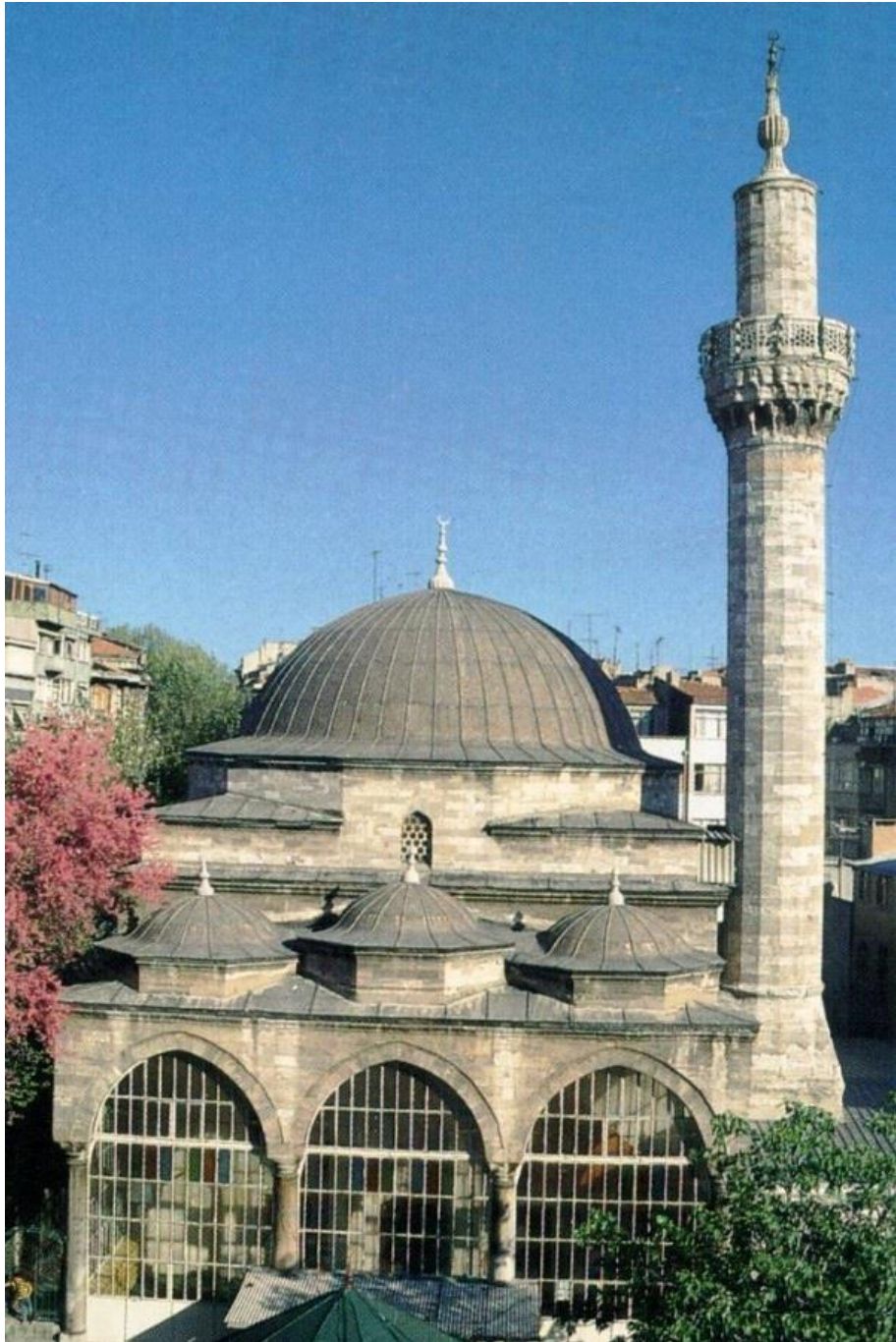
k. Dînî Mevzûlarda Titizlik	421
l. Abdesti Bozan Şeyler.....	422
m. Harp Hiledir	424
n. Evde Bereket Olan Üç Şey	425
o. İpekli Elbise Giymek	426
p. Şeref ve Asalet	429
r. Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'in Fazîleti	430
s. Hased İyilikleri Yer Bitirir	431
t. Sadaka Günahları Söndürür	434
u. Namaz Müminin Nurudur	435
v. Hased İmanı İfsad Eder	436
18. NİMET VE ŞÜKÜR	438
a. Hased İyilikleri Yer Bitirir.....	438
b. Hased İmanı İfsad Eder	439
c. Hikmet ve Uzlet	443
d. Hilim Sahibi Seyyiddir	446
e. Nimete Şükür.....	449
f. Peygamber SAS'in Bir Hamdi.....	450
g. Yemek Duası.....	452
h. Fâtiha Sûresi Hakkında.....	456
i. Ebû Cehil, Bu Ümmetin Firavunu.....	458
j. Ebû Huzeyfe'nin Kölesi Sâlim Hakkında	460
k. Müslümana Elbise Giydirmek	460
19. SADÂKAT	467
a. Hummâyı Soğuk Su İle Tedavi Edin!.....	468
b. Hummâ Mü'minin Ateşten Nasibidir.....	469

c. Hummâ Yer ve İçer	470
d. Hà Mîm'lerin Duası	471
e. Şüphelilerden Kaçınmak	473
f. Güzel Ahlâk Hataları Giderir	477
g. Hâriciler Hakkında.....	479
h. Sâdıklarla Beraber Olmak	480
i. Doğruluk Nedir?	483
j. Büyüklerin Sözleri.....	489
20. İMAN VE HAYÂ	495
a. Hayânın Onda Dokuzu Kadınlarda	495
b. Hayâ ile İman Kardeştir	501
c. Hayâ Zinettir.....	502
d. Hayâ ve Hayâsızlık.....	509
21. GÜZEL AHLÂK	513
a. Sertlik ve Yumuşaklık.....	513
b. Nefsin Terbiyesi.....	516
c. Rüyada Görülen Şeyler	522
d. Güzel Yazı.....	523
e. Günahın Gizli Kalması	524
f. Ailesine Şefkatli Olmak	525
g. Ailesine Faydalı Olmak	528
h. Güzel Ahlâk Hataları Giderir	529
i. Güzel Ahlâkın Alınması	531
22. İÇKİ KÖTÜLÜKLERİN ANASI	533
a. Güzel Ahlâk Hataları Giderir	534
b. İçki Kötülüklerin Anasıdır	535

c. İçki Günahların Büyüğüdür	539
d. Hâriciler Hakkında.....	549
e. Hilâfet Kureyş'tedir	550
f. Halifeliğin Süresi.....	551
22. DUANIN ÖNEMİ.....	557
a. Dua İbadetin Kendisidir.....	557
b. Dua Kazayı Önler	561
c. Duadan Önce Salevat Getirmek	563
d. Dua Allah'ın Ordusudur.....	564
e. Dua Mü'minin Silahıdır.....	565
f. Duanın Faydası	566
g. Ölene Gideceği Yerin Gösterilmesi	569
h. Dua Rahmetin Anahtarı.....	572
i. Dua Belâyı Önler.....	573
j. Düğün Yemeğinde Ölçü.....	574
k. Dünya Mü'minin Zindanı	575
l. Cennette Sıkıntı Yok	577
23. DÜNYA VE AHİRET	579
a. Dünyaya Önem Vermemek	579
b. Dünya Tatlıdır	590
c. Dünyâ Lânetlidir.....	591
d. Dünya Mü'mine Lâyık Değildir.....	593
e. Dünya Ahiret Ehline Haramdır	594
f. Dünyanın Ömrü	599
24. ZİKRİN ÜSTÜNLÜĞÜ	604
a. Peygamber SAS ve Dünya.....	604

b. Tedâvi Allah'ın Takdiriyledir	607
c. Borç Bir Yüktür.....	608
d. Borç ve Zillet.....	612
e. Sinekler Cehennemde Eziyet Edecek.....	613
f. Gizli Zikrin Fazîleti.....	614
g. Zikrin Fazileti.....	616
h. Zikir Sadakadan Üstündür	616
i. Allah'ı Zikredenin Misâli.....	618
j. Zâhidlik Nedir?.....	620
k. Altın ve Gümüş Paralar	622
l. Zühd Nedir?	623

ÖNSÖZ

Hadis-i şerifler, Peygamber SAS Efendimiz'den rivayet olunarak bugüne kadar gelen sözlerdir. Bu sözler kavlen, fi'len, takrîren, sıfaten hepsi hadistir. İster söylesin, isterse onu takrir buyursun yahut fiilen onu göstereyin... Gerek fiille gösterdikleri, gerek söz ile söyledikleri, gerek sıfatlarıyla beyan buyurdukları, hepsi hadisten ibarettir. Bu hadislerin gâyesi, insanın hem dünyanın, hem de ahiretin saadetlerine ulaşmasına vesîle olmaktır.

Ahmed Ziyâeddin Gümüşhanevî Hazretleri, tasavvufî bir camiada *Râmûzü'l-Ehâdis* isimli hadis koleksiyonunu, ders kitabı olarak hazırlamıştır. Az sözle çok mânâ veren, ezberlenmesi kolay, vecîz ve alimlerce muteber 7101 hadis-i şerifi bir araya getirmesiyle oluşan bu eser, iki bölümden oluşmaktadır: İlk bölüm genel konularda 6400 hadis-i şerif ihtiva etmektedir. İkinci bölüm ise, Peygamber Efendimiz'in evsaf ve şemâilini anlatan 701 hadis-i şeriften oluşmaktadır. Müellif bu eseri, 125'i aşkın kaynağa müracaat ederek hazırlamıştır. Sonra da, "Bizim şu hadis koleksiyonumuzu dikkatle okursanız, kısa zamanda muhakkik bir alim olursunuz!" buyurmuştur.

Râmûzü'l-Ehâdis, alfabetik olarak sıralanmış hadislerden oluşmaktadır. Her hadis metninin sonunda, hadisin alındığı kaynak, râvi ve bazen de hadisin sıhhati hakkında bilgi verilmiştir.

Müslümanın ayağının kaymaması için emniyet, hadis-i şeriftedir. Hadis-i şerife sarılmayan kimse, şeriatın çizgisinde devam edemez, ayağı kayar. Çünkü şeriatın çizgisi kıl kadar incedir, kılıç kadar keskindir. Ona ancak hadis-i şerife sarılarak, hadis-i şerif yolunda yürüyerek, takvâ yolunu yol edinerek, ihlâs ile hareket ederek ulaşılabilir.

Onun için, Gümüşhaneli Hazretleri tarafından başlatılan *Ramûzü'l-Ehâdis* dersleri, bu dergâhın mürşidleri tarafından devam ettirilmiştir. İskenderpaşa Camii'nde Mehmed Zâhid Kotku (Rh.A) Hocaefendi bu dersleri 1958'den 1977 yılına kadar sürdürmüŒ; 1977'den sonra ise, Prof. Dr. Mahmud Es'ad CoŒan Hocaefendi devam ettirmiŒtir,

Bu eser, Mehmed Zâhid Kotku Hocaefendi'ye ait derslerin yazıya aktarılması ve yayına hazırlanmasıyla oluŒmuŒtur. Elinizdeki 6. ciltte 1971 yılına ait 24 adet hadis dersine yer verilmiŒtir.

Mehmed Zâhid Kotku Hocaefendi'nin konulara yaklaŒımı, açıklamaları, değerlendirmeleri ve tavsiyeleri, okuyucunun istifadesine sunulmuŒtur. KonuŒma üslûbunu da muhafaza ederek hazırladığımız bu eserin, okuyucuya pek çok Œeyler kazandıracadıını ümid ediyoruz.

KonuŒmaların yazıya aktarılmasında emeği geçen Abdüllatif Erkaya ve Osman Yazıcı'ya; kayıtların temininde yardımcı olan kardeŒlerimize; bu alıŒmamızda bizi teŒvik eden Süleyman Zeki Bağlan Ağabey'e; teknik konularda yardım eden Muhammed Zahid, Ahmed Enis ve Lütfullah Erkaya'ya teŒekkür ediyor ve eserin hayırlara vesile olmasını diliyoruz.

Dr. Metin ERKAYA
Sincan, 12 Mart 2022
9 Œa'ban 1443

KISALTMALAR

SAS	: <i>Salla'llàhu aleyhi ve sellem.</i>
AS	: <i>Aleyhi's-selâm.</i>
RA	: <i>Radıya'llàhu anh/ anhâ/ anhümâ.</i>
Rh.A	: <i>Rahmetu'llàhi aleyh.</i>
KS	: <i>Kaddesa'llàhu sirrahû.</i>
RE.	: <i>Râmûzü'l-Ehâdîs</i>
ME.	: <i>Muhtâru'l-Ehâdîs</i>
RS.	: <i>Riyâzu's-Sâlihîn</i>
a.g.e.	: Adı geçen eser.
v.	: Vefatı.
vs.	: ve sâire
s.	: sayfa
(خ)	: Buhârî, <i>Sahîh</i>
(م)	: Müslim, <i>Sahîh</i>
(د)	: Ebû Dâvud, <i>Sünen</i>
(ت)	: Tirmizî, <i>Sünen</i>
(ن)	: Neseî, <i>Sünen</i>
(ه)	: İbn-i Mâce, <i>Sünen</i>
(حم)	: Ahmed ibn-i Hanbel, <i>Müsned</i>
(عب)	: Abdü'r-Rezzâk, <i>Musannef</i>
(ط)	: Tayâlisî, <i>Müsned</i>
(ش)	: İbn-i Ebî Şeybe, <i>Musannef</i>
(ع)	: Ebû Ya'lâ, <i>Müsned</i>
(طب)	: Taberânî, <i>Mu'cemü'l-Kebîr</i>
(طس)	: Taberânî, <i>Mu'cemü'l-Evsat</i>
(قط)	: Dâra Kutnî, <i>Sünen</i>
(حل)	: Ebû Nuaym, <i>Hilyetü'l-Evliyâ</i>

- (ق) : Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*
(هـب) : Beyhakî, *Şuabü'l-İman*
(عق) : Ukaylî, *Duafâ*
(عد) : İbn-i Adıyy, *Kâmil fi'd-Duafâ*
(خط) : Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*
(كر) : İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*
(حب) : İbn-i Hibbân, *Sahîh*
(ك) : Hâkim, *Müstedrek*
(ض) : Ziyâ el-Makdisî, *el-Ehâdisü'l-Muhtare*
(در) : Dârimî, *Sünen*
(خز) : İbn-i Huzeyme, *Sahîh*
(بر) : İbn-i Abdi'l-Ber, *el-İstiâb*
(غ) : Begavî, *Şerhü's-Sünneh*
(طح) : Tahâvî, *Şerhü Maâni'l-Âsâr*

MEHMED ZÂHİD KOTKU (RH.A) HAZRETLERİ'NİN KISA TERCEME-İ HÂLİ

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

Müellif Rahmetullâhi Aleyh'in adı Mehmed Zâhid, soyadı Kotku idi. Kendisinin naklettiğine göre babası ona: "Oğlum Mehmed!" diye hitab edermiş. Soyadının "mütevâzi" mânâsına geldiği nüfus cüzdanının başına not edilmiş idi.

Tevellüdü 1315 hicrî kamerî (rûmî 1313, milâdî 1897) yılında Bursa şehrinde, kale içinde Türkmenzâde Çıkmazı'ndaki baba evinde vâki olmuştur.

a. Ailesi

Baba ve annesi Kafkasya'dan 1297'de göç eden müslümanlardandır. Dedeleri Kafkasya'da Şirvan'a bağlı eski bir hanlık merkezi olan Nuha'dandır ki burası dağ eteğinde, ipekçilikle meşhur, ahalisi müslüman, hâlen Azerî Türkçesi konuşulan bir yerdir. [Bugünkü Azerbaycan'ın Şeki şehri.]

Babası İbrahim Efendi Bursa'ya 16 yaşlarında [1869] iken gelmiş, Hamza Bey Medresesi'nde tahsil görmüş, muhtelif yerlerde imamlık yapmış, Hazret-i Peygamber SAS sülâlesinden bir seyyid'dir. 1929'larda 76 yaşlarında iken Bursa ovasındaki İzvat Köyü'nde vefat etmiş ve oraya defnolunmuş, ehl-i tarîk bir kimsedir.

Annesi Sabire Hanım, Mehmed Zâhid Efendi 3 yaşlarında iken vefat etmiş, Pınarbaşı Kabristanı'na gömülmüştür.

Bu anne ve babadan doğma ağabeyi Ahmed Şâkir (1308-1335) subaylık yapmış, Kudüs'te Çanakkale'de bulunmuş, siperlerde hastalanmış ve 28 yaşlarında iken vefat edip Söğütlüçeşme'ye defnolunmuştur. Aynı anneden bir küçük kardeşi daha olmuşsa da çok yaşamamış. birkaç aylık iken vefat etmiştir.

Babasının ikinci evliliği yine Dağistan muhacirlerinden, Fatma Hanım'la olmuştur. Ondan doğma üç kız kardeş halen hayattadırlar. [1981] Bunlardan Pakize Hanım'ın efendisi de,

Bursa Ulu Cami imamlarından ve İsmail Hakkı Tekkesi şeyhlerinden merhum Ahmet Efendi (K.S)'dir.

b. Tahsili, Askerliği

Mehmed Zâhid Efendi (Rh.A) ilk mektebi Oruç Bey İbtidâîsi'nde okudu, Maksem'deki idâdiye devam etti. Sonra Bursa Sanat Mektebi'ne girdi. Bu esnada Birinci Cihan Harbi dolayısıyla 18 yaşlarında askere celb olundu. 14 Nisan 1332'de asker oldu, senelerce askerlik yaptı, çok tehlikeli günler geçirdi, hastalıklar atlattı. Ordunun Suriye'den çekilmesinden sonra, bin bir güçlkle İstanbul'a döndü.

10 Temmuz 1335'de Cuma gününden itibaren de 25 K. 30 şubede yazıcı olarak vazifeye devam etti. Kendi hatıra defteri kayıtlarından 1338 Martlarında henüz bu vazifede olduğu görülüyor.

c. Tasavvufî Yetişmesi ve Dînî Hizmetleri

İstanbul'da bulunduğu esnada çeşitli dînî toplantılara,

derslere, camilerdeki vaazlara devam etti. Bilhassa Seydişehirli Abdullah Feyzi Efendi'yi çok sevdiği anlaşılıyor. Bu arada 16 Temmuz 1336 Cuma günü namazı Ayasofya Camii'nde edadan sonra Vilayet önünde bulunan Fatma Sultan Camii yanındaki Gümüşhaneli Tekkesi'ne giderek Şeyh Ömer Ziyâeddin Efendi'ye intisâb eyledi. Günden güne ahvâlini terakkî ettirdi.

Bu zât-ı şerifin, 18 Kasım 1337 Cuma günü vefatından sonra postnişin-i irşâd olan Tekirdağlı Mustafa Feyzî Efendi'nin yanında tahsil-i kemâlâta devam etmiş, müteaddit defalar halvete girmiş, 27 yaşlarında hilâfetnâmeyi aldıktan sonra, ondan *Râmûzü'l-Ehâdis*, *Hizb-i A'zam* ve *Delâilül-Hayrât* icâzetnâmelerini de almış, Bayezit, Fatih ve Ayasofya Camii ve medreselerinde derslere devam etmiş, bu esnada hafızlığını da tamamlamıştır. Bu aralarda hocasının işaretini üzere muhtelif kasaba ve köylerde dînî hizmet îfâ etmiştir.

Tekkelerin kapatılmasından sonra Bursa'ya dönmüş, evlenmiş, 1929'da vefat eden babası yerine Bursa ovasındaki İzvat Köyü'nde 15-16 sene kadar imamlık ettikten sonra Üftade Cami-i Şerifi'nin imam-hatipliğine tayin edilerek, şehirde hisar içindeki baba evine yerleşti. Burada 1945-46'dan 1952'ye kadar hizmet eyledi.

1952 Aralık ayında Gümüşhaneli Dergâhı postnişinini ve eski tekke arkadaşı Kazanlı Abdül'aziz Bekkine'nin vefatı üzerine, İstanbul'a naklolarak Fatih'te bulvara nazır Ümmügülsüm Mescidi'nde vazife gördü.

1 Ekim 1958 tarihinde Fatih İskenderpaşa Cami-i Şerifi'ne nakloldu ve vefatına kadar bu vazifede kaldı.

d. Vefâtı

Mehmed Zâhid Efendi Rahmetullahi Aleyh, ömrünün son yıllarında rahatsız idi; ayakta gezmesine rağmen; şiddetli ağrılarından muzdaripti. 1979 yazında uzun zaman kalmak üzere gittiği Hicaz'dan, ağır hasta olarak 1980 Şubatı'nda dönmek zorunda kalmıştı. 7 Mart 1980'de ameliyata girdi ve midesinin üçte ikisi alındı.

Ameliyattan sonra tedricen düzeldi, hatta 1980 Ramazanı'nda hiç aksatmadan oruç tuttu. Hatimle teravih kıldı, vaaz etti. Yazın Balıkesir Ilıca'ya, Çanakkale Ayvacık sahiline ağrıyan ayakları için götürüldü, hac mevsimi gelince de Hicaz'a gitti. Fakat ameliyata sebep olan rahatsızlığı nüks etmiş ve ağrılar tekrar başlamıştı. Haccı güçlükle ifadan sonra, 6 Kasım 1980'de çok ağır hasta olarak İstanbul'a döndü. Tam bir hafta sonra 13 Kasım 1980'de (5 Muharrem 1401), Perşembe günü öğleye yakın, dualar, Yâsin'ler, tesbih ve gözyaşları ile uyur gibi bir halde iken ahirete irtihal eyledi.

Cenaze namazı 14 Kasım 1980 Cuma günü İstanbul Süleymaniye Camii'nde muhteşem, mahzun, vakur ve edepli bir cemm-i gafir tarafından kılınarak, mübarek vücudu, Kanûnî Süleyman Türbesi arkasında, kendisinden feyz aldığı hocaları ve

üstadlarının yanındaki istirahatgâhına defnolundu.

Bu esnada Süleymaniye, Şehzâdebaşı, Fatih ve çevrelerinde trafik durmuş, Süleymaniye'nin içi ve avlusu kâmilten dolduğu gibi, cemaat sokaklara taşarak Esnaf Hastahanesi'nin yanına kadar uzanmıştı. Vefatını duyanlar içinde Anadolu'nun en uzak şehirlerinden olduğu kadar Avrupa'dan gelenler de vardı. Uzakta bulunan muhiblerinden çoğu da vaktinde haber alamama yüzünden cenazesine yetişememişlerdi.

Vefatı İslâm Alemi'nde de büyük üzüntüye yol açmış, Suudi Arabistan'da, Kâbe'de, Kuveyt'te ve daha başka şehirlerde gıyabında cenaze namazı kılınıp, dualar edilmiş, ajanslar bu elim vefat haberini yayınlamışlardı.

Vefat tarihi olan 13 Kasım 1980 tarihli takvim yapraklarında tevâfukan çok mânidar ibareler yer alıyordu. Meselâ bunların birindeki şu parça ne kadar şâyân-ı taaccübdür:

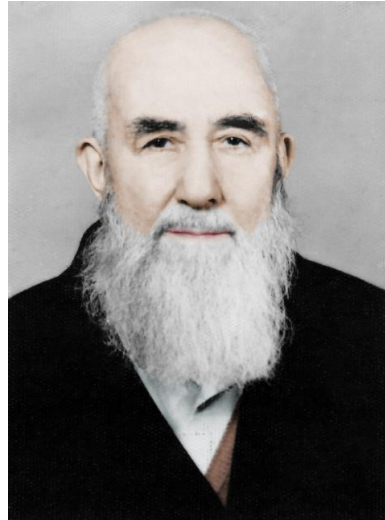
Arkandan Ağlama

Öldüğüm gün tabutum yürüyünce

*Bende bu dünya derdi var sanma!
Bana ağlama, "Yazık, yazık!" "Vah, vah!" deme!
Şeytanın tuzacağına düşersen vah vahın sırası o zamandır.
Yazık yazık asıl o zaman denir.
Cenâzemi gördüğün zaman "El-firak, el-firak!" deme!
Benim buluşmam asıl o zamandır.
Beni mezara koyunca elvedâ demeğe kalkışma!
Mezar cennet topluluğunun perdesidir.
Mezar hapis görünür amma,
Aslında canın hapisten kurtuluşudur.
Batmayı gördün ya, doğmayı da seyret!
Güneşle aya batmadan ne ziyan gelir ki?
Sana batma görünür amma
Aslında o doğmadır, parlamadır.
Yere hangi tohum ekildi de yetişmedi?
Neden insan tohumu için
Bitmeyecek, yetişmeyecek zannına düşüyorsun?
Hangi kova suya salında da dolu olarak çekilmedi?
Can Yusuf'un kuyuya düşünce niye ağlarsın?
Bu tarafta ağzını yumdun mu, o tarafta aç!
Çünkü artık hay-huyun,
Mekânsızlık aleminin boşluğundadır.*

e. Ahlâk ve Şemâili

Merhum uzunca boylu, şişmanca, heybetli, beyaz tenli, dolgun pembe yanaklı, uzunca aksakallı, geniş alınlı, aralıklı kaşlı, irice başlı, gül yüzlü, sevimli, alımlı bir kimse idi. Gençken zayıf olduğunu, öksüzlükte yemek yerine yumurta içivererek böyle iri vücutlu olduğunu gülerek anlatırdı. İlk görüşte insanda sevgi ve saygı uyandıran bir hali vardı. Tanıdığına tanımadığına selâm verir, güleryüz gösterir, gönül alırdı. İlk nazarda

koyu kestane renkli görünen, fakat dikkatle bakılması imkânsız, esrarlı ve derin mânâlı gözleri vardı. Gözü içinde kırmızılık, sırtında ve karnında ise avuç içi kadar iri bir ben mevcuttu.

Hafızası çok kuvvetli idi, konuşması tatlı ve sâfiyâne idi. Çok kere halk telâffuzu kullanır, karşısındakine söz fırsatı tanır; kesinlikle bildiği bir şeyi bile sanki ilk duyuyormuş gibi yumuşak bir tavırla dinler, mânâlı ve nükteli cevap verirdi. Sohbetleri hoş, hutbeleri fevkalâde celâlli olurdu. Hutbe esnasında sesini yükseltir, ordu önündeki bir komutan gibi celâdetle ve irticâlen konuşurdu.

Özel hayatında ev halkına karşı müşfik ve latîfeci davranır, kimseye doğrudan doğruya bir şey emretmez, telmih ve remiz ile söyler, anlaşılmazsa sabrederdi.

Fevkalâde mütevâzi idi. Kerametleri zâhir ve şöhreti âlemgir olduğu halde, talebelerine bile tepeden bakmaz, şeyhlik tavrı takınmaz, kendisini ihvânı arasında lâlettayin bir fert gibi görür, makamını ve kemâlini büyük bir maharetle gizlerdi.

Kendi üstadlarına fevkalâde saygılı ve bağlı idi. Tekke arkadaşları olan yaşlılar, üstadının meclisine gittiğinde diz üstü oturup, baş eğip hiç ayak değiştirmeden edeple oturduğunu anlatırlar.

Çok uzun ve derin düşünürdü, sohbetlerindeki buluşlara, teşbihlere hayran kalmamak mümkün olmazdı. Bir ayetin, bir hadisin üzerinde haftalarca, aylarca durup konuştuğu olurdu.

Ele aldığı bir kimseyi terbiye edip yola getirinceye kadar büyük bir sabırla çalışırdı. İlk zamanlarda kusurlarına müsamaha ederdi. Yıllarca çalışır, yarı yolda bıkip bırakmazdı.

Dostlarına vefâsı emsalsiz idi; onları ziyaret eder, arar sorardı. Akrobalarına karşı vazifelerinde kusur etmez ve onlara her türlü yardımı esirgemezdi.

Çok açık elli idi, verdiği zaman şaşılacak miktarda verir, geriye kalmamasından korkmaz, verdiğini doyururdu. Sofrasında ekseriya misafir bulunurdu. Hizmet edenleri bir vesile ile memnun eder, ziyaretçilere güler yüz gösterir, kapısını her zaman açık tutmağa çalışırdı.

Gece ve sabah ibadetlerine çok riayet eder, talebelerini de bunlara teşvik eylerdi. İnsanın kalbinden geçirdiğini bilir, gelenin sormadan cevabını verir, istemeden ihtiyaç sahibinin muhtaç olduğu şeyi bağışlardı. Gönüllere ve rüyalara tasarrufu vardı. Bereket gittiği yere yağar; bolluk onunla beraber gezer, en hücrâ, en kıtlık yerde o gelince nimet dolardı. Beraberinde seyahat edenler, tevafuklara, tecellilere, maddî ve mânevî hallere ve ikramlara şaşar, hayretlere düşerler, parmaklarını ısırırlardı.

Allah-u Teâlâ ve Tekaddes Hazretleri derecâtını ulyâ eyleyip, biz âciz ü nâcizleri de füyûzat ve şefaâtından feyzyâb u nasibdâr buyursun...

Âmîn, bi-hürmeti seyyidi'l-mürselîn SAS, ve âlihî ve sahibihî ve men tebiahüm bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn, ve'l-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn...

f. Mehmed Zâhid Kotku Rh.A'in Eserleri

01. Tasavvufî Ahlâk (5 cilt)
02. Mü'minlere Vaazlar (2 cilt)

03. Hadislerle Nasîhatlar (2 cilt)
04. Cennet Yolları
05. Ehl-i Sünnet Akâidi
06. Ana Baba Hakları
07. Nefsin Terbiyesi
08. Faydalı Dualar ve Otuz iki Farz
09. Tezkiretü'l-Evliyâ Tercümesi
10. Risâle-i Hâliyye Tercümesi
11. Evrâd-ı Şerif

Konuşmalarından Hazırlanan Eserler:

01. Zikrullahın Faydaları
02. Özel Sohbetler
03. Peygamber SAS Efendimiz
04. Tenbihler

01. MÜ'MİN YUMUŞAK HUYLUDUR

Eüzü bi'llâhi mine's-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve'l-âkıbetü li'l-müttakîn...
Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidînâ muhammedin ve âlihî ve
sahbihî ecmaîn...*

*İlemû eyyühe'l-ihvân... İinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh... Ve
enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llâhu aleyhi ve
sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin
bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve
bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme
ennehû kâl:*

أَيُّمَا رَجُلٍ حَالَتْ شَفَاعَتُهُ ، دُونَ حَدِّ مَنْ حُدِّدَ اللَّهُ ، لَمْ يَزَلْ فِي سَخَطِ
اللَّهِ ، حَتَّى يَنْزِعَ ؛ وَأَيُّمَا رَجُلٍ شَدَّ غَضَبًا عَلَى مُسْلِمٍ فِي خُصُومَةٍ ، لَا
عِلْمَ لَهُ بِهَا ؛ فَقَدْ عَانَدَ اللَّهُ حَقَّهُ ، وَحَرَّصَ عَلَى سَخَطِهِ ، وَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ
الْمُتَتَابِعَةِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ ؛ وَأَيُّمَا رَجُلٍ أَشَاعَ عَلَى رَجُلٍ مُسْلِمٍ بِكَلِمَةٍ ،
وَهُوَ مِنْهَا بَرِيءٌ ، يَشِينُهُ بِهَا فِي الدُّنْيَا ، كَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ تَعَالَى أَنْ
يَدْنِيَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِي النَّارِ ، حَتَّى يَأْتِيَ بِإِنْفَازِ مَا قَالَ (طَب). عَنْ أَبِي
الدَّرْدَاءِ)

RE. 181/9 (*Eyyümâ raculîn hâlet şefâatühû, dâne hadden min
hudûdi'llâhi, lem yezel fi sahati'llâhi, hattâ yenzia... ilâ âhiri'l-
hadis.*

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

“—*Mefhar-i mevcûdât Muhammed Mustafâ râ salevât!*”

[*Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed...*]

“—*Seyyidü's-sâdât Muhammed Mustafâ râ salevât!*”

[*Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed...*]

“—*Habîb-i Hüdâ Muhammed Mustafâ râ salevât!*”

[*Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed...*]

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin...

a. Suçluya Şefaet Etmek

Taberânî, Ebü'd-Derdâ RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹

أَيُّمَا رَجُلٍ حَالَتْ شَفَاعَتُهُ، دُونَ حَدِّ مَنْ حُدِّدَ اللَّهُ، لَمْ يَزَلْ فِي سَخَطِ
اللَّهِ، حَتَّى يَنْزِعَ؛ وَأَيُّمَا رَجُلٍ شَدَّ غَضَبًا عَلَى مُسْلِمٍ فِي خُصُومَةٍ، لَا
عِلْمَ لَهُ بِهَا؛ فَقَدْ عَانَدَ اللَّهُ حَقَّهُ، وَحَرَصَ عَلَى سَخَطِهِ، وَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ
الْمُتَتَابِعَةُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ؛ وَأَيُّمَا رَجُلٍ أَشَاعَ عَلَى رَجُلٍ مُسْلِمٍ بِكَلِمَةٍ،
وَهُوَ مِنْهَا بَرِيءٌ، يَشِينُهُ بِهَا فِي الدُّنْيَا، كَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ تَعَالَى أَنْ

¹ Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.IV, s.363, no:7040; Ebü'd-Derdâ RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.38, no:43837; *Câmü'l-Ehâdis*, c.XVI, s.38, no:43837.

يَدِينِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِي النَّارِ، حَتَّى يَأْتِيَ بِإِنْفَازٍ مَا قَالَ (طَب . عَنْ
أَبِي الدَّرْدَاءِ)

RE. 181/9 (*Eyyümâ racülün hâlet şefâatühû, dûne hadden min hudûdi'llâhi, lem yezel fî sahati'llâhi, hattâ yenzia; ve eyyümâ racülün şedde gadaben alâ müslimin fî husumetihi, lâ ilme lehû bihâ; fekad âneda'llâhu hakkahû, ve harisa alâ sahatihi, ve aleyhi la'netu'llâhi'l-mütetâbiahû ilâ yevmi'l-kıyâmeti; ve eyyümâ racülün eşâa alâ racülün müslimin bi-kelimetin, ve hüve minhâ berûn, yeşînuhû bihâ fi'd-dünyâ, kâne hakkân ale'llâhi teâlâ en yüdniyehû yevme'l-kıyâmeti fi'n-nâri, hattâ ye'tiye bi-infâzi mâ kâle.*)

(*Eyyümâ racülün hâlet şefâatühû, dûne hadden min hudûdi'llâhi*) “Hangi adam ki bağışlaması ile, Allah’ın hadlerinden birinin tatbikini önlemiş veya hafifletmiş ise, (*lem yezel fî sahati'llâhi, hattâ yenzia*) o işten geri dönünceye kadar Allah’ın gadabında kalır.”

(*Ve eyyümâ racülün şedde gadaben alâ müslimin fî husumetihi, lâ ilme lehû bihâ*) “Hangi bir adam da bilmediği bir husumet hakkında bir müslümana karşı öfkesini şiddetlendirip sürdürürse, (*fekad âneda'llâhu hakkahû, ve harisa alâ sahatihi*) Allah’ın emrine karşı inadlık etmiş olur ve kendisini Allah-u Teâlâ’nın gadabına sevk eder. (*Ve aleyhi la'netu'llâhi'l-mütetâbiahû ilâ yevmi'l-kıyâmeti*) Kıyamete kadar Allah’ın laneti onun üzerine olur.”

(*Ve eyyümâ racülün eşâa alâ racülün müslimin bi-kelimetin, ve hüve minhâ berûn, yeşînuhû bihâ fi'd-dünyâ*) “Hangi bir adam da bir müslüman aleyhinde, onda olmayan bir şayiye çıkarır ve iftira ile o müslümanı küçük düşürürse, (*kâne hakkân ale'llâhi teâlâ en yüdniyehû yevme'l-kıyâmeti fi'n-nâri, hattâ ye'tiye bi-infâzi mâ kâle*) o kimse söylediğinden vaz geçinceye, nedamet duyuncaya kadar, Allah onu Cehenneme yaklaştırır.”

Bu hadis-i şerifte Peygamberimiz SAS buyuruyorlar ki:

Herhangi bir insan, Allah-u Teâlâ'nın emirlerine yaptığı muhalefetten dolayı bir cezaya, bir hadde müstehak olur, bir ceza verilirse... Hırsızlık yaptı, eli kesilecek meselâ... Veyahut zina yapmış, ona göre ceza verilecek. Veyahut başka bir şey yapmış, çekecek cezayı ama şefaathçileri çok... Yalvarıyorlar, "Aman affedin bunu!" diyerek... Şefaath etmek istiyorlar o kabahat sahibine, o had vurulması icab eden adama. "Kurtaralım ne olur." diyorlar.

Bu Allah-u Teâlâ'nın emirlerine muhalefet dolayısıyla, ceza üzerine tereddüb eden insana şefaathçi olan kimse, Allah-u Teâlâ'nın gazabında daim olur. Çünkü o şefaath etmek suretiyle onu kurtarır belki. Kurtarır ama onun kurtuluşu, Allah-u Teâlâ'nın gücüne gidiyor, gadab-ı ilahiyeye müstehak oluyor o adam. Ta o emir işleninceye kadar, o şefaathinden vazgeçinceye kadar bbu devam eder.

Yani kabahat sahiplerine şefaath etmenin makul bir şey olmadığını bize izah etmiş oluyor. Çünkü hudud-u ilahileri ataletе düşürmeye sebep oluyor.

Bizim kardeşlerimizden bir avukatımız bu sene hacda imiş. Orada bir mahkemeye uğramış, avukat olmak dolayısıyla;

"—Bakayım, şuradaki mahkemeleri de bir göreyim!" demiş.

Ne kadar oturduysa oturmuş, bakmış ne gelen var ne giden.

"—Hiç kimse gelip de davacı olmadı. Bir işiniz yok mu sizin Kimse gelip dava etmez mi? Tutuklu yok mu memlekette?" demiş.

"—Suçlu bizde nadirattan olur." demişler,

"—Niçin?"

"—Bizde hırsızın eli kesilir, onu gördü mü hırsızlık yapmaya korkar insanlar... Yahut başka ne gibi şer'i cezalar varsa tatbik edilir, onun için herkes korkar kötülüğü, fenalığı yapmaya. Onun için nadirattan olur. Ya adamın kafası bozulmuştur, ya aklı bozulmuştur, ya şuuru eksiktir." demişler.

"—E bizde dava çok..." demiş.

"—Sizde menbaları var!" demişler.

“—Nedir o?”

“—İşte günah yerleri. İçkisinden tut, kumar, eğlence yerleri...”

Demek şimdi şefaata edip de kurtardık adamı, iyi bir şey yaptık zannediyoruz ama, Allah-u Teâlâ'nın o haddini iptal etmiş oluyoruz. İptal edince cesaret alırlar buradan, onun çoğalmasına sebep olur. “Bana da bir kurtarıcı gelir, kurtarır:” diyerekten. Makbul bir şey değilmiş yani.

İki müslüman birbirleriyle çekişmişler. Husumetleri var birbirlerine. Birisi husumeti arttırıyor, şiddetlendiriyor. Öbür adamın da bu husumetten haberi yok. Bu Allah-u Teâlâ'nın hakkına muhalefet eder, kendisini Allah-u Teâlâ'nın gadabına sevk eder. “Bu adama kıyamete kadar Allah'ın laneti olsun!” diyor Peygamber Efendimiz.

Yani, “Kardeşine karşı husumetini arttıran, haksız yere böyle yapan kimseye Allah-u Teâlâ'nın lâneti kıyamete kadar olsun. Çünkü Allah-u Teâlâ'nın emirlerine muhalefet etmekle zalim olur.

Herhangi bir adam ki, bir müslüman kardeşinin ayıbını izhar ediyor bir sözle... Onu ayıplıyor ama onda da o hal yok... Ama onu ayıplıyor onunla. Fakat ahirette bu adamın cehenneme girmesine sebep oluyor, bu çirkin hareketi. Ne zamana kadar? Yani söylediği bitinceye kadar.

Yani resim yapanlar var ya, ressamlar; onlara Cenâb-ı Hak;

“—Şu yaptıklarınızı bir diriltin bakalım!” diyecek.

Tabii onlar da diriltmeye kâdir olamayacaklarından, diriltinceye kadar azaplarının uzaması keyfiyetiyle, bu adamın da söylediği sözünün tükenmesi ile onun azabının şiddeti beyan buyuruluyor burada.

Yani müslüman kardeşlerinize daima hüsn-ü zan ediniz. Hüsn-ü zan etmeseniz bile onun ayıbını izhar etmeyiniz. Çünkü müslümana layık olan sıfatlardan birisi, müslüman kardeşinin ayıbını örtmektir, ayıbını açmak değildir.

Beşeriyet iktizasası, hatasız hiçbir insan olmaz. Hatasız insan olmayınca, o bir hata yapmıştır, nefesine aldanmıştır, şeytan

aldatmıştır. Bir hataya düşmüştür. Onu izhar etmek, ortalığa yaymak elbette akıllı insanların kârı değildir. Müslümanlar arasında ayrılık düşürmek kadar fena bir şey yoktur.

b. Sahibinden Kaçan Köle

Taberânî, Câbir ibn-i Abdullah RA'dan rivayet etmiş,
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²

أَيُّمَا عَبْدٍ مَاتَ فِي إِبَاقِهِ دَخَلَ النَّارَ، وَإِنْ كَانَ قُتِلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
(طس. عن جابر)

RE. 182/1 (*Eyyümâ abdîn mâte fî ibâkîhî dehalen-nâre, ve in kâne kutile fî sebîllâhi.*) “Hangi köle ki efendisinden kaçmıştır; Allah yolunda harpte öldürülmüş olsa bile cehennemliktir.”

Bakın bu da çok dikkate şayan bir şey. Abid diye köleye diyorlar. Bizde yok ama bu eskiden her yerde olan bedava hizmetkâr. Onlara köle diyorlar. Bu adam efendisinin yanından kaçmış. Efendisi bunun mâliki, sahibidir. O abd, köle o adamın malıdır. İsteddiği gibi onun üzerinde tasarruf eder. Kadın olursa cariye derler, erkek olursa abd derler.

Bu adam bıkmış, sahibinden kaçıyor. Bu adamın netice itibariyle yeri cehennemdir. Kaçtıktan sonra harbe girmiş ve harpte şehid olmuş bile olsa... Ne olursa olsun. Vazifesi efendisine itaatken, bu itaati terk edip kaçtığından dolayı, netice itibariyle cehenneme düşüyor bu adam.

Şimdi biz Allah'ın kuluyuz. O adam kendi gibi bir adamın emrinden kaçıyor, bu akıbete düşüyor da, bizi bütün nimetlerine müstağrak kılmış, varlıkların sahibi olan Hz. Allah'ın emrinden

---

² Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IX, s.96, no:9232; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.383, no:8599; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.350, no:1404; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.89, no:25109; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.X, s.431, no:9970.

kaçan insanın halinin ne olacağını sen düşün!
Onun için Hz. Allah;

فَفِرُّوا إِلَى اللَّهِ (الذاريات: ٥٠)

(*Fefirru ale'llàh*) “O halde Allah’a kaçın!” (Zâriyat, 51/50) buyuruyor. *Mina'llàh* değil, *ila'llàh*... Öteki efendisinden kaçıyor, “Sen Allah’a kaç!” diyor. Dünyadan Allah’a kaç, çünkü netice itibariyle yerin Allah’tır. Ona rücu edeceğimiz için, dar-ı dünyada onun emrine mutî ol, inkiyad et, bu suretle de Allah’a sığın!

c. Allah Yolunda savaşmak

Taberânî, Amr ibn-i Abese RA’dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:³

أَيُّمَا مُسْلِمٍ رَمَى بِسَهْمٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، فَبَلَغَ مَخْطِئًا أَوْ مُصِيبًا، فَلَهُ مِنْ
الْأَجْرِ كَرَقَبَةٍ أَعْتَقَهَا مِنْ وَلَدِ إِسْمَاعِيلَ؛ وَأَيُّمَا رَجُلٍ شَابَ فِي سَبِيلِ
اللَّهِ، فَهُوَ لَهُ نُورٌ؛ وَأَيُّمَا رَجُلٍ أَعْتَقَ رَجُلًا مُسْلِمًا، فَكُلَّ عَضْوٍ مِنْ
الْمَعْتَقِ فِدَاءً لَهُ مِنَ النَّارِ؛ وَأَيُّمَا رَجُلٍ قَامَ وَهُوَ يَرِيدُ الصَّلَاةَ، فَأَفْضَى
الْوَضُوءَ إِلَى أَمَّا كَنَّهُ، سَلِمَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ وَخَطِيئَةٍ هِيَ لَهُ؛ فَإِنْ قَامَ إِلَى
الصَّلَاةِ رَفَعَهُ اللَّهُ بِهَا دَرَجَةً، وَإِنْ رَقَدَ رَقَدَ سَالِمًا (طب . عن عمرو
بن عبسة)

³ *Kenzü'l-Ummâl*, c.XV, s.863, no:43434; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.X, s.434, no:9979.

RE. 182/2 (*Eyyümâ müslimin ramâ li-sehmin fi sebîli'llâhi, febeleğâ muhtien ev musîben, felehû mine'l-ecri kerakabetin a'tekahâ min veledi ismâîle; ve eyyümâ racülin şâbe fî sebîli'llâhi, fehüve lehû nûrun; ve eyyümâ racülin a'teka racülen müslimen, feküllü udvin mine'l-mu'teki fidâen lehû mine'n-nâri; ve eyyümâ racülin kâme ve hüve yürîdü's-salâte, feakdâ'l-vadüe ilâ emâkinihî, selime min külli zenbin ve hatîetin hiye lehû; fein kâme ile's-salâti rafeahu'llâhu bihâ dereceten, ve in rakade rakade sâlimen.*)

(*Eyyümâ müslimin ramâ li-sehmin fi sebîli'llâhi*) “Hangi müslüman ki Allah yolunda bir ok attı, (*febeleğâ muhtien ev musîben*) ister isabet etsin ister etmesin; (*felehû mine'l-ecri kerakabetin a'tekahâ min veledi ismâîle*) o müslüman için, İsmâil AS oğullarından bir köle azad etmenin ecri gibi, ecir vardır.”

(*Ve eyyümâ racülin şâbe fî sebîli'llâhi*) “Hangi bir kimse ki, Allah yolunda saç sakalı ağardı, ihtiyarladı; (*fehüve lehû nûrun*) o beyazlık ona nurdur.”

(*Ve eyyümâ racülin a'teka racülen müslimen*) “Hangi bir müslüman ki müslüman bir köleyi azad etti, (*feküllü udvin mine'l-mu'teki fidâen lehû mine'n-nâri*) azad edilenin her azası, azad edenin her bir azasına ateşten fide olur.”

(*Ve eyyümâ racülin kâme ve hüve yürîdü's-salâte*) “Herhangi bir kimse ki namaz kılmak maksadı ile uykudan kalkar, (*feakdâ'l-vadüe ilâ emâkinihî selime min külli zenbin ve hatîetin hiye lehû*) abdest azalarına suyu dökerken mevcut günah ve hatalarından kurtulur. (*Fein kâme ile's-salâti rafeahu'llâhu bihâ dereceten*) Bir de namaz kılsa, Allah-u Teâlâ o namaz sebebiyle derecesini yükseltir. (*Ve in rakade rakade sâlimen*) Eğer sonra uyursa, sâlimen uyur.

Atıcı, bir müslim düşmana atıyor kurşununu. Attığı ister isabet etsin, ister yerine vursun. Attığı kurşun boşa da gitse onun için bir ecir vardır. İsmâil AS'ın evlâdından bir köle azad eden insan ne sevap alırsa, attığı bir kurşun için bu da o sevabı alır. Ok diyor burada; o zamana göre ok, bugüne göre de kurşun.

Bir adam Müslümanlıkta, Allah yolunda, ibadetiyle, taatiyle ihtiyarlamış. İhtiyarlıkta sakalların beyazlaması, saçların ağarması ve saireler ne varsa, bunlar hep o insan için bir nurdur.

Bir adam da bir müslüman köleyi buldu, onu azad etti... Bir kimse Ramazan'da mazeretsiz orucunu bozsa; cezası ya altmış bir gün oruç tutacak, ya bir köle azad edecek ki onun vebalinden kurtulabilsin.

Şimdi böyle bir köleyi azad ediyor, kurtarıyor. Bu azad edilen insanda ne kadar a'zâ varsa, o a'zâlara bedelen, azad edenin bütün a'zâları cehennemden kurtulur. O bir müslümanı kölelikten kurtardığından dolayı, Allah da onu cehennemden kurtarıyor.

Demek ki müslümanların birbirlerine karşı ne kadar hürmetkâr ve saygılı olmaları gerektiğini buradan anlıyoruz.

Bir adam da abdestini aldı. Abdest azalarını güzelce yıkadı. Abdest azalarını yıkarken, mevcut günah ve hatalarından kurtulur.

Şimdi tabii her an için günah içerisindeyiz. Bu abdest almak dolayısıyla, bizim ne kadar günahlarımız varsa, onlardan salim oluruz, kurtuluruz, tertemiz oluruz.

Ezan okunmuş, camiye gidiyor namaz kılmak için. Camiye girdi, namaza durdu. Namaza durur durmaz dereceleri artar. Eğer gece abdestini aldıktan sonra, böyle abdestli olarak yatarsa; selamet üzere yatar ve selamet üzere de kalkar.

Onun için büyüklerimiz bize de tavsiye etmişler:

“—Yatacağınız zaman ne kadar abdestiniz olsa dahi abdestinizi tazeleyin, taze bir abdest alın! Gücünüzün yettiği kadar, en aşağı dört rekât namaz kılın! Ondan sonra besmeleyle yatın!”

Yatma duaları vardır, onları da öğrenin! O yatma dualarını okuyarak Cenâb-ı Hakk’a sığınarak yatın! Çünkü uyku ölümün eşidir. Ya kalkarız ya kalkamayız. Kim bilir başımıza neler gelir.

Ama böyle ibadetiyle taatiyle yattığımız vakitte, Cenâb-ı Hak bizim üzerimize bir melek görevlendirir. O bizim sağa veya sola dönüşlerimizde, aldığımız nefeslerde bizim defterimize boyna sevaplar yazar.

d. Cariyesine “Ey zâniye!” Diyen Kimse

Hâkim, Amr ibnü'l-As RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁴

أَيُّمَا عَبْدٍ أَوْ امْرَأَةٍ، قَالَ أَوْ قَالَتْ لَوْلَيْدَتِهَا: يَا زَانِيَةٌ! وَلَمْ تَطَّلِعْ مِنْهَا
عَلَى زِنَا، جَلَدَتَهَا وَلَيْدَتِهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ، لِأَنَّهُ لَا حَدَّ لَهَا فِي الدُّنْيَا
(ك. عن عمرو بن العاص)

RE. 182/3 (*Eyyümâ abdin ev imreetin, kàle ev kalet li-velîdetihâ: Yâ zâniyetü! Velem tatli' minhâ alâ zinen, celedethâ velîdetihâ yevme'l-kıyâmeti, li-ennehû lâ hadde lehünne fi'd-dünyâ.*)

(*Eyyümâ abdin ev imreetin*) “Hangi bir erkek veya kadın, (*kàle ev kalet li-velîdetihâ: Yâ zâniyetü*) cariyesine ‘Ey zâniye!’ derse; (*Velem tatli' minhâ alâ zinen*) onun bir zinâ haline muttali olmadığı halde... (*Celedethâ velîdetihâ yevme'l-kıyâmeti*) Kıyamet gününde o cariye onu kırbaçlayacaktır. (*Li-ennehû lâ hadde lehünne fi'd-dünyâ*) Çünkü dünyada hakkını alma imkânı yoktur.”

İster köle olsun, ister cariye olsun; bunlardan birisi bir kabahat yapmış. Efendisi bey veya hanım kızıyor, maiyetindeki köleye veya cariye, ‘Ey zânî!’ veya ‘Ey zâniye!’ diyor. Zinâ halini görmedi, fakat hırsıyla ağzından kaçırды, ona bu sözü söyledi.

Şimdi bu sözü bir başka adama söyleseydi, o adam dava eder,

⁴ Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.411, no:8108; Amr ibnü'l-As RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.76, no:25034; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.X, s.428, no:9962.

bu adama kanuni cezalar verilirdi. Fakat kölenin yahut cariyenin efendisini dava etmek hakkı olmadığı için, bunun hakkı ahirete kalıyor. Bu adam, ahirette o efendisini dava eder. Cenâb-ı Hak ne ceza verirse, o hak bundan alınır.

e. Dünyada Cezası Verilen Günah

Hakim, Huzeyme ib-i Sabit RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁵

أَيُّمَا عَبْدٍ أَصَابَ شَيْئًا مِمَّا نَهَى اللَّهُ عَنْهُ ، ثُمَّ أَقِيمَ عَلَيْهِ حَدَّهُ ،
كَفَرَ عَنْهُ ذَلِكَ الذَّنْبُ (ك. عن خزيمة بن ثابت)

RE. 182/4 (*Eyyümâ abdin esâbe şey'en mimmâ neha'llâhu anhu, sümme ukime aleyhi haddehû, keffera anhü zâlike'z-zenbe.*)

(*Eyyümâ abdin esâbe şey'en mimmâ neha'llâhu anhu*) “Hangi bir kul ki başına, Allah’ın kendisini ondan men ettiği bir şey, bir günah geldi. (*Sümme ukime aleyhi haddehû*) Sonra da şer’î cezası kendisine verildi. (*Keffera anhü zâlike'z-zenb*) Bu ceza bu adama o günah için kefarettir.”

Kabahat yaptı bir insan. Allah’ın yasaklarında bir yasağı işledi. Meselâ, içki içti. Bu içkiden dolayı kendisine lâzım olan cezayı verdiler. Bu yediği ceza, onun ahiretteki cezasına kâfi gelir. Ahirette artık ikinci bir ceza terettüb etmez buna... Dünyada yediği ceza, ahiretteki cezasına kefarettir.

Yalnız şu kadar var ki; mesela zina etmiş, zina ettiğinden dolayı recmetmişler, cezasını vermişler. O hakkullahı orada eda etmiş oldu. Fakat onun ailesinin hakkı bakidir. Onun ailesine bir

---

⁵ Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.429, no:8167; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.IV, s.87, no:3731; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VI, s.406, no:10595; Huzeyme ibn-i Sâbit RA'dan.

Dâra Kutnî, *Sünen*, c.III, s.214, no:399; Üsâme ibn-i Zeyd RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.V, s.307, no:12967; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.X, s.427, no:9961.

leke geldi, o lekeden dolayı o vebal bakidir.

Katil de böyle... Öldürdükten sonra onun mukabilinde ya kısas yaparlar, ya diyet alırlar. Hakkullah eda edilmiş olur. Fakat öldürülen kimse kıyamet günü isteyecek:

“—Yâ Rabbi buydu beni haksız yere öldüren, ondan hakkımı isterim!” diyecek.

f. Yöneticinin Rıfk İle Muamele Etmesi

İbn-i Ebi'd-dünyâ, Hz. Aişe RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁶

أَيُّمَا وَالٍ وَلِيٍّ فَلَانَ وَرَفَّقَ ، رَفَّقَ اللَّهُ بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
(ابن أبي الدنيا في ذم الغضب عن عائشة)

⁶ Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.6, no:14591; Câmiü'l-Ehâdis, c.X, s.438, no:9988.

RE. 182/5 (*Eyyümâ vâlin veliye felâne ve rafeka, rafeka'llàhu bihî yevme'l-kiyâmeti.*)

(*Eyyümâ vâlin veliye felâne ve rafeka*) “Hangi vali ki valiliğini rıfk ve yumuşaklıkla yaptı; (*rafeka'llàhu bihî yevme'l-kiyâmeti*) Allah da ona ahirette rıfk ile muamele eder.”

Vali demek idare eden bir adam, cemiyet aleminde idarenin başında olan kimse. Ama bazı yönetici sert olur, bazı yönetici de yumuşak olur. Bu idare açısından yumuşak bir insan, herkese rıfk ile muamele ediyor.

Yarın kıyamet günü, huzur-u Rabbi'l-âlemîne gidildiği vakitte, maiyetindekilere, emrindekilere rıfk ile muamele ettiğinin mükâfatı olarak, Cenâb-ı Hak da buna rıfk ile muamele edecek. Emrindekilerin hataları olsa da, o nasıl hataları görmedi, affetti; Cenâb-ı Hak da onu böylece affediyor.

Onun için mü'minin sıfatlarını belirtti ya Efendimiz:

g. Mü'minin Sıfatları

Dâra Kutnî, Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁷

المؤمن لين المنكب، يوسع لأخيه؛ والمنافق يتجافى، يضيق على أخيه؛

والمؤمن يبدأ بالسلام، والمنافق يقول حتى يبدأني (قط. فى الأفراد

عن أنس)

RE. 231/10 (*El-mü'minü leyyinü'l-menkebi. yüvessiu li-ahîhi; ve'l-münâfiku yetecâfi, yudayyiku alâ ahîhi; ve'lmü'minü yebdeü bi's-selâmi, ve'l-münâfiku yekülü hattâ yebdeenî.*)

Menkeb, şu omuzlara diyorlar. Fakat *zikru'l-cüz'i muradü'l-kül*

⁷ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.178, no:6553; Enes ibn-i Mâlik RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.156, no:778; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.100, no:24420.

tâbiri vardır ki, bir kısmını söyler, gözü der, kulağı der, eli der fakat bütün vücudu murad eder.

(*El-mü'minü leyyinü'l-menkebi*) “Mü'min omuzları yumuşak kimsedir, yumuşak huyludur, iyi geçimlidir; (*yüvessiu li-ahîhi*) din kardeşi için genişlettirir her işini, din kardeşine rahatlık verir. (*Ve'l-münâfiku yetecâfi*) Münafık ise uzak durur, (*yudayyiku alâ ahîhi*) kardeşine sıkıntı verir. Kardeşini sıkıştırır, yapacağı yardımı yapmaz. (*Ve'lmü'minü yebdeü bi's-selâmi*) Mü'min selâm vermekte erken davranır. (*Ve'l-münâfiku yekülü hattâ yebdeenî*) Münafık ise, ‘Bana önce o selâm versin, sonra ben de ona *aleyküm selâm* diyeyim.’ der. Onu bekler, selâm versin diyerekten. Vermezse, geçer gider.”

Mü'min yumuşak huyludur, suhûlet sahibidir. Herkese karşı yumuşak bir insandır. Şimdi biz burada oturuyoruz. Buraya başkası gelse, tutmak istemeyiz, daralırız, sıkılırız. Halbuki mü'min, kendisi ona bir yer açar. Kardeşine bir yer gösterir,

genişlik sağlar. Bu mü'minin sıfatıdır.

Münafık ise uzaklık gösterir. Kendisini genişletir, gelen adamı oraya sokmamak ister. Bu hac mevsiminde çok görülen şeylerdendir. Saflar dolmuştur, fakat bir sürü insan boyna akın halinde gelir. Onlar da tabii boş buldukları yerlere girmek isterler. Bazı müslümanlar kolaylık gösterir. Kendisi sıkılır biraz. Ona da bir yer verir. Bazısı da kat'iyen vermez. İnat eder, kavga da eder icabında... Onun için mü'min daima kardeşine yumuşaklık ve kolaylık gösterir ve yer açar. Münafık da yer açmaz ve darlaştırır, sıkıştırır onu.

Mü'minin ikinci bir sıfatı da, karşıdan müslüman kardeşini gördü mü, “*Es-selâmü aleyküm!*” diye kendi başlar selâma.

“—O bana selam versin de ben onun selamını alayım!” diye beklemez.

Münafık da “O bana önce selâm versin de sonra ben vereyim!” diye bekler onu. Ondandır selâm beklemek münafıklık alâmeti, önce selam vermek mü'min alâmeti... İşaret bunlar işte. Ama sen selâm veriyorsun da o almıyorsa, ona ne dersin bilmem artık.

h. Mürtedin Cezası

Taberânî, Muaz ibn-i Cebel RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁸

أَيُّمَا رَجُلٍ ارْتَدَّ عَنِ الْإِسْلَامِ فَادَعَهُ، فَإِنَّ تَابَ فَاقْبَلْ مِنْهُ، وَإِنْ لَمْ

يَتَّبِعْ فَاضْرِبْ عُنُقَهُ؛ وَأَيُّمَا امْرَأَةٍ ارْتَدَّتْ عَنِ الْإِسْلَامِ فَادَعَهَا، فَإِنَّ

تَابَتْ فَاقْبَلْ مِنْهَا، وَإِنْ أَبَتْ فَاسْبِهَا (طب. عن معاذ)

⁸ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.53, no:93; Taberânî, *Müsnedü's-Şâmiyyîn*, c.IV, s.372, no:3586; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VI, s.402, no:10583; Muaz ibn-i Cebel RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.91, no:390; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.X, s.406, no:9910.

RE. 182/6 (*Eyyümâ racülin'irteddesani'l-islâmi fe'duhû, fein tâbe fa'kbel minhü, fein lem yetüb fa'drib unükahû; ve eyyüme'mreetini'tteddet ani'l-islâmi fe'duhâ, fein tabet fa'kbel minhâ, ve in ebet fe'sbihâ.*)

(*Eyyümâ racülin'irteddesani'l-islâmi fe'duhû*) “Hangi bir adam ki İslâm’dan çıkarsa, önce onu tövbeye davet et. (*Fein tâbe fa'kbel minhü*) Eğer tevbe ederse, kabul et! (*Fein lem yetüb fa'drib unükahû*) Eğer tevbe etmezse, boynunu vur! (*Ve eyyüme'mreetini'tteddet ani'l-islâmi fe'duhâ*) Hangi kadın ki İslâm’dan dönerse, onu tövbeye davet et! (*Fein tabet fa'kbel minhâ*) Eğer tevbe ederse, kabul et! (*Ve in ebet fe'sbihâ*) Eğer tevbe etmezse, esir et!”

Buna dikkat edin: Herhangi bir adam hristiyandı, döndü müslüman oldu. Müslümanlıkta duramadı; gene eski dinine dönüverdi. Yahut etrafındakiler onu kandırdılar, korkuttular, döndü gene gâvurların arasına... İslâm’dan dönmüş, mürted olmuş. Hristiyanlığa avdet ediyor. Ona karşı ne yapılması gerektiğini bildiriyor.

Geçenlerde bize bir efendi getirdiler. Bu efendi Kızılbaz mı diyeceğiz artık onlara ne diyeceğiz, onlardanmış, namaz kılmayanlardan... Bunu ikna etmişler, tevbe etmiş, müslüman olmuş. Geldi burada da bir tevbe etti.

Fakat duymuşlar bunun müslüman olduğunu, çalıştığı yerde bir cemiyet halinde bunu müslümanlıktan vazgeçirmeye çalışmışlar. Tehdit etmişler, şöyle yaparız, böyle yaparız, öldürürüz demişler. Vazgeçirmişler adamı...

Dikkat edin. Bir dinsiz İslâm'a girince, onu İslâm'dan çıkarmak için ne yapmak lazım geliyorsa yapıyorlar da; bir müslüman, bir müslümanı zabtedemiyor. Evladını da zabtedemiyor.

Şimdi böyle irtidad etmiş bir insan, mürted olmuş. Onu davet et, "Tevbe et, gel gene müslüman ol!" de, İslam'a onu davet et!

Allah kusurlarımızı affetsin... Tefikât-ı samedâniyyesine mazhar eylesin... Sevdiği ve razı olduğu kulları arasına bizleri de kabul eylesin,,

Li'llâhi'l-fâtihah!

İskenderpaşa Camii

02. İMANIN ÖZELLİKLERİ

Eüzü bi'llâhi mine's-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve'l-âkıbetü li'l-müttakîn...
Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidînâ muhammedin ve âlihî ve
sahbihî ecmaîn...*

*İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh... Ve
enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llâhu aleyhi ve
sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin
bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve
bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme
ennehû kâl:*

الْإِيمَانُ عُرْيَانٌ ، وَلِبَاسُهُ التَّقْوَى ، وَزِينَتُهُ الْحَيَاءُ ، وَمَالُهُ الْفَقْهُ

وثمرته العمل (الديلمي عن ابن مسعود مرفوعاً)

RE 193/7 (*El-îmânü uryânün, ve libâsühü't-takvâ, ve
zînetühü'l-hayâü, ve mâlühü'l-fıkhu, ve semeretühü'l-amelü.*)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

“—Mefhar-i mevcûdât Muhammed Mustafâ râ salevât!”

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidînâ muhammed...]*

“—Seyyidü's-sâdât Muhammed Mustafâ râ salevât!”

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidînâ muhammed...]*

“—Habîb-i Hüdâ Muhammed Mustafâ râ salevât!”

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidînâ muhammed...]*

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihannın serveri, sevgili
Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin...

a. İmanın Meyvası

Deylemî, Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁹

الِإِيمَانِ عَرِيَانٍ ، وَلِبَاسِهِ التَّقْوَى ، وَزِينَتِهِ الْحَيَاءُ ، وَمَالِهِ الْفَقْهَ

وَتَمَرَّتْهُ الْعَمَلُ (الدَّيْلَمِيُّ عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ مَرْفُوعًا)

RE 193/7 (*El-îmânü uryânün, ve libâsühü't-takvâ, ve zînetühü'l-hayâü, ve mâlühü'l-fıkhu, ve semeretühü'l-amelü.*)

(*El-îmânü uryânün*) “İman anadan doğan bir yavru gibi çıplaktır. Buna bir esvab lâzım! (*Ve libâsühü't-takvâ*) “İmanın esvabı takvâdır.”

Takvâsı yoksa, esvapsız insana benzetiyor. Esvapsız insan, çıplak insan demektir; kışın da üşür, sıcağa da dayanamaz, soğuğa da dayanamaz. Esvap onu korur. İman takvâdan ârî olursa, korunmaktan ârî olan çıplak insana benzer.

(*Ve zînetühü'l-hayâ*) “Tabii buna bir zînet lâzım; o da hayâdır. (*Ve mâlühü'l-fıkhu.*) Malı da fıkihtır.”

İnsanın hayatında mala ihtiyacı vardır. Malı olmayan insan, hayatında dâimâ müşkülâtlar içerisindedir. Binâen aleyh, imanın da malı fıkihtır; yâni akâid-i İslâmiyyeyi bilmesidir. Akâid-i İslâmiyyeyi bilmeyince, imanı malsız, mülksüz bir adama benzer.

(*Ve semeretühü'l-amelü*) “Meyvası da ameldir.”

İman nelerden ibarettir, geçen derslerde anlattık: Allah’a iman, meleklere iman, kitaplara iman, peygamberlere iman,

---

⁹ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.112, no:380; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XIII, s.510, no:36383; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LXIII, s.389; Mizzî, *Tehzibü'l-Kemâl*, c.XXXI, s.148; Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü'l-Usûl*, c.II, s.207; Vehb ibn-i Münebbih Rh.A'ten.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.40, no:87; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XI, s.60, no:10254.

ölüme iman, ölümden sonraki dirilişe iman, cennete iman, cehenneme iman, hisâba iman, mîzâna iman, bütün kadere iman, hayrına ve şerrine... Bunlara inandın mı, mü'min olursun.

İmanın bir alt kısmı var, bir de üst kısmı var. Üst kısmına kâmil iman diyorlar, olgun iman... İnsanın içinde imanın olgun olması, kâmil olması; gönülde Allah sevgisi uyandıktan sonra olur.”

Gönülde Allah sevgisi uyandıktan sonra, imanda kemâl başlar. İmanda kemâl olunca, imanın tadı bulunur. Gönülde Allah sevgisi olmadıkça, iman zayıftır.

Gerek imandaki halâvet, lezzet; gerekse Allah-u Teâlâ'yı sevme, onun zikrine bağlıdır. Allah-u Teâlâ'nın zikrini yapmayan insanda muhabbet-i ilâhî uyanmaz. Muhabbet-i ilâhiyyeyi uyandıracak bir sebep var; o sebep de zikrullahtır.

Zikrullah dolayısıyla muhabbet uyanır; muhabbet dolayısıyla iman kemâl bulur. İmanın kemâliyle insanlar dünyada da saadette, ahirette de saadette olur; dünyada da cennette, ahirette de cennette olurlar.

Onun için Allah-u Teâlâ'ya münâcaat ediyoruz:

“—Ey bütün eşyanın sahibi olan Allah'ım! Seni tesbih ve tenzih ederim. Senin saltanatının altında başka kimsenin borusu ötmez. Ancak senin kudretin ve kuvvetin geçer. Sen en yüksek sıfatlarla muttasıfın!” diyoruz.

İşte o hale geldin miydi, bütün eşya Allah'ın izniyle senin emrindedir. Peygamber SAS, gökteki Ay'a işaret ettiği vakitte onu ikiye bölen neydi? Hz. Peygamber, yerin dışında olan gök alemine de kumanda etti. O kumandalar, Allah'a olan imanın mükâfatı, bağlılığın mükâfatı... Allah cümlemize onun hürmetine, böyle sağlam, kâmil, olgun iman nasib etsin...

Onun için Takva, haramlardan korkmak ve kaçmaktır. Ne kadar haram varsa... Onun için Hz. Ömer RA çarşılarında gezer. Muamelat ilmi olmayanları ticaretten men edermiş. Evvela öğren bakalım nelerdir helal, nelerdir haram.

Meselâ, çocuklar geliyorlar şimdi; ufacık, sâbi. Eline geçmiş ben on kuruş. Bazen leblebiciler geçer, bazen şekerçiler geçer, bazen baloncular geçer. Hemen çocuk beş on kuruş kaptığıyla götürür ona verir:

“—Aman bana da ver bir tanel!” der.

Helâl olur mu bu? Çocuk sâhib-i ticaret hale gelmemiş ki. Yirmi beş kuruşluk şeyi, ona bir liraya verirler. Çocuk bilmez ki yirmi beş kuruş nedir, elli kuruş nedir, yüz kuruş nedir.

Onun için, böyle birçok muameleler vardır ki, dinen onları bilmeye müslüman mecburdur. Meselâ gelir sana verir:

“—Şu beş yüz lira sende dursun. Ben senden öte beri aldıkça, borcuma mahsub edersin.”

Olmaz efendim! Sen bugün ne aldıysan alırsın, parasını verirsin. İşte odur. Ona bıraktın mıydı, sonra ondan günden güne kesecek de... Yahut ay başında, yıl başında hesap verecek de... Sen de onun bir kısmını vereceksin. Bu kaçamaklı ticaret, olmaz.

Onun için Hazret-i Ömer dövermiş;
“—Evvela ilm-i muameleyi öğren, alışveriş nasıl yapılır öğren;
ondan sonra aç dükkânı!” dermiş.

Sonra Peygamber SAS'in zamanından bugüne kadar hep bu belediye teşkilatı mevcuttur. Bütün esnaf kontrol edilir. Herkes kendi keyfine istediği gibi, beş kuruşluk şeyi on kuruşa çıkaramaz.

Bugün şeker arıyorsun, yok. Niçin? Canım duruyor orada şekerler. Yok! Yirmi beş kuruş, elli kuruş fiat artacak, ancak o zaman verecek. Bu ticaret böyle helal olur mu insanlara? Hele ihtikar olursa haramdır.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁰

الجَالِبُ مُرْزُوقٌ ، وَالْمُحْتَكِرُ مُلْعُونٌ (الدارمي ، هـ . ق . هب . عن
عمر الثقفي عن أنس)

RE. 199/12 (*El-câlibu merzûkun, ve'l-muhtekiru mel'ûnun.*)
(*El-câlibu merzûkun*) “Dışarıdan mal getiren rızıklanır. (*Ve'l-muhtekiru mel'ûnun*) İhtikâr yapan, mal stoklayan ise lânete uğramıştır.”

Muhtekir olanlara mel'un adı verilmiş. Niçin? İnsanların ihtiyaçlarıyla oynuyor;

“—Herkes ne olursa olsun, ben yaşayayım. Herkes ölsün, ben kalayım!” diyor.

O takvasızlık ilâmıdır. İmanı var, namaz da kılıyor, ama takvası yok. Takvâ olmayınca imanında kemâl olmaz. Kemâl olmayınca da işte hasta adamın haline benzer insanın hali...

---

¹⁰ İbn-i Mâce, *Sünen*, c.VI, s.375, no:2144; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.30, no:10934; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.324, no:2544; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.525, no:11213; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.42, no:33; Ömer es-Sakafî RA'dan.

Ukaylî, *Duafâ*, c.VI, s.164, no:1389; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.97, no:9716; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XII, s.60, no:11436.

Onun için, *(ve zînetühü'l-hayâ)* “İmanın zîneti hayâdır.”

Şimdi esvabı giydik ama zînet de lazım buna. Nedir? Haya zînettendir. İmanın zîneti hayadır. Bu haya dersi uzun ders. Allah affetsin cümlemizi...

(Ve malühû el-fikhu) “İmanın malı da fıkihtır.”

Yâni dinini bilmesidir. Her müslümanın dinini bilmesi birinci şarttır. Bilgiler çok, ama onlar farz değildir. Öğrenirsen öğrenirsin. Fakat asıl farz olan dinini bilmekliğidir. Abdest nasıl alınır, namaz nasıl kılınır, oruç nasıl tutulur, Kur’an nasıl okunur; neler helaldir, neler haramdır, bunları bilmesi şarttır.

(Ve semeretühü'l-amel) “İmanın meyvası da ameldir.”

Şimdi eğer senin takvan varsa, hayân da varsa, fikhın da varsa, bu mutlaka sana amel ettirtecektir, meyve verecek. Ağacın meyve vermesi takvaya, hayâya, fıkhıya bağlıdır. Bunlar oldu muydu, meyva gayet güzel olur.

Şimdi bir elma ağacı, diyorlar ki en aşağı on defa, on bir defa, on iki defa ilaçlanması gerekir. Her devresinin mikrobunu öldürsün de bize elma tertemiz, yarasız, beresiz, kurtsuz olarak elimize geçsin.

Bunları yapmayınca, elmalar pıtır pıtır ağacından dökülür, yaprakları da dökülür, içini de kurtlar yer. Elimize gelen on tane elmadan bir iki tanesi sağlamdır, ötekiler çürüktür. Niçin? Bu mücadele lazım. Bu mücadeleyi yapacaksın ki o elma senin eline güzel bir şekilde geçsin.

Dinde de bu mücadele lâzım. Mücadele yapmayınca senin de dinin yerindedir ama bu dökülen elmalar gibi çürük, işe yaramaz. Amelin güzel oluşu takvânın, hayânın, fikhın oluşuna bağlıdır.

b. İman İki Kısımdır

Şunu da okuyayım da...

Beyhakî ve Deylemî, Enes ibn-i Mâlik RA’dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹¹

الإِيمَانُ نِصْفَانِ: فَنِصْفٌ فِي الصَّبْرِ، وَنِصْفٌ فِي الشُّكْرِ
(هـب. والديلمي عن أنس)

RE. 193/8 (*El-îmânü nısfâni: Nısfun fi's-sabr, ve nısfun fi's-şükri.*)

(*El-îmânü nısfâni*) “İman iki kısımdır, yarı yarıya iki yarımından meydana gelir, iki yarımındır: (*Nısfun fi's-sabr*) Yarısı sabırdadır. (*Ve nısfun fi's-şükri*) Yarısı da şükürdedir.” buyurmuş.

İman iki kısımdır, parçadır: Yarısı sabır, yarısı da şükür... Sabır ve şükür birleşince, iman oluyor. Sabır yoksa, sabır olmazsa namaz kılamazsın, oruç tutamazsın, mücadele de yapamazsın, mücâhede de yapamazsın. Sabra bağlı bunlar.

Açlığa dayanacaksın, susuzluğa dayanacaksın, zaruretlere dayanacaksın; o zaruretlerin altında imanın duracak. Günahlara karşı direneceksin. Sabrı olmayan insan günahlara dayanamaz. Nefis kötülük işlemeye, günah işlemeye zorlar. E sabrın olacak ki, o günaha karşı dayanacaksın. Bu sabra bağlıdır.

Bir de şükür lazım. Niçin? Allah-u Teâlâ namaz nasib etti, oruç nasib etti, zekât nasib etti, ibadetleri nasib etti, haccı nasib etti. “El-hamdü lillâh, sana çok şükür yâ Rabbi!” diyerek verdiği nimetlere şükredeceksin ki, Allah sana verdiğini daha da arttırsın. Malında böyle bollukla veriyorsan, onunla şükrediyorsan, malın mütemadiyen artar. İmanın da artar. Kuvvetlenir, yıkılmaz. İşte bu iki şey lazım.

Bizi bir zaman Almanya'ya götürmüşlerdi. Bir pazara denk

---

¹¹ Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.123, no:9715; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.127, no:159; Harâitî, *Fadîletü's-Şükri*, c.I, s.39, no:18; Cürcânî, *Târih-i Cürcân*, c.I, s.410, no:712; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.111, no:378; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.26, no:61; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XI, s.64, no:10261; RE. 193/8.

geldik, herkes kiliselere koşuyor. Dedim ki:

“—Şu gâvurcukların kiliselerini bir göreyim, ne yapıyorlar?”

Gâvur bizi götürdü. Kilise dolmuş tabii. Sıraları var hepsinin, oturmuşlar hanımlarla beyler yan yana... Önde, ileride bir mızıka havası... O ufak talebeleri de toplamışlar. Onlar da ilâhiler söylüyorlar orada.

Ellerinde de hepsinin kitap var. Oraya da numarayı yazmış. Bugün filan numaralı ders. Herkes sayfasını açmış, onları takip ediyor. Papazın birisi çıktı, bizim mihraba benzer dönemeçli bir yer yapmışlar. Oradan çıktı yukarıya, konuştu.

Tabii ben anlamıyorum. Sordum arkadaşa dedim, neler diyor:

Dedi ki:

“—Papaz şükürden bahsediyor. Allah'ın nimetlerine şükretmenin lüzumundan bahsediyor. Kendi itikadıyla Allah-u Teâlâ'nın nimetlerine şükretmenin lüzumunu anlatıyor.”

Çünkü Alman harbinde dayağı yediler. Bir lokma ekmeği öpüp de başlarına koyuyor adamlar:

“—Biz ne kadar arıyorduk da bulamıyorduk. Şimdi el-hamdü lillah Allah verdi.” diye öpüp başına koyuyorlar.

Bizim çöp tenekeleri de ekmek parçalarıyla dolu. Çöp arabalarıyla nerelere gidiyor.

Bizim müslümanlıkta da böyledir. Eğer fazlaysa fukaraya ver, muhtaçlara ver, israf etme! Kuru ekmeği niçin yemiyorsun? Biz hep yeriz. Kurudu mu ekmeğimizi, onu doğrarız, üstüne bir parça sıcak su dökeriz. Et varsa üzerine bir parça da et koyarız, yumurta koyarız. Güzel bir papara olur o. Onu yeriz güzelce, hiç atmayız.

Sen neden atıyorsun ey müslüman! Zengin adam hep taze istiyor. Yarına kaldı mı istemiyor, atıyor çöp arabasına. Öyle iman olur mu?

Onun için iman iki kısım: Birisi sabır, birisi şükür. Sabırla şükür birleşince, iman kâmil oluyor vesselam.

c. İman ve Amel Kardeştir

Hàkim ve Deylemî, Hz. Ali RA'dan rivayet etmişler.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹²

الإِيمَانُ وَالْعَمَلُ شَرِيكَانِ فِي قَرْنٍ، لَا يَقْبَلُ اللَّهُ تَعَالَى أَحَدَهُمَا
إِلَّا بِصَاحِبِهِ (ك. في تاريخه، والديلمي عن علي)

RE. 193/9 (*El-îmânü ve'l-amelü şerîkâni fî karnin, lâ yakbelü'llâhu teâlâ ehadühümâ illâ bi-sâhibihî.*)

(*El-îmânü ve'l-amelü şerîkâni fî karnin*) “İman ile amel, bir karında şeriklerdir. (*Lâ yakbelü'llâhu teâlâ ehadühümâ illâ bi-sâhibihî*) Allah-u Teâlâ, biri olmayınca diğeri kabul etmez.”

Bak burasına dikkat et: İman ile amel. Ehli sünnet mezhebiyle, ehli muhaddisin mezhebi var iki tane mezheb. Birisi hocalarımızın bize küçüklükten beri öğrettikleri:

“—İman dil ile ikrar, kalp ile tasdikten ibarettir.”

Muhaddisin mezhebinde:

“—İman dil ile ikrar, kalp ile tasdik ve (*amelün bi'l-erkân*)'dır.”

Dilinin söylediğini, kalbinin tasdik ettiğini işlemekle iman iman olur. İşte bu muhaddis mezhebi, kuvvetli mezheptir.

Onun için diyor ki: “İman ile amel, bir karında ortaktırlar.”

Yani imanımız neleri iktiza ediyorsa, dinimiz bize neleri emrettiyse yapılması gerekiyor. Otuz iki farz diyoruz, elli dört farz diyoruz. Bunlar her zaman kalpte ortaktırlar, müşterektirler. Bunların hiç birisini Allah kabul etmez; ikisi bir olmadıkça...

Mesela iman.

“—Ben geldim yâ Rabbi!”

“—Hani amelin?”

“—İşte şu kadar namaz, oruç, neler varsa...”

¹² Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.111, no:375; Hz. Ali RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.95, no:421; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XI, s.64, no:10262.

“—Hani sendeki iman?”

“—Yok ben amel yaptım.”

İman olmazsa, amel para etmez! Ne kadar geceleri hiç uyumasa, tesbihi elinden bırakmasa, ne kadar hayır varsa yapsa; iman olmadıkça onların hiç birisinden fayda yok...

Geliyor bana soruyor:

“—Hocafendi, Edison yanacak mı?”

“—Neden soruyorsun?”

“—E canım bak ortalığı ışığa boğdu herif, ampülü icad etmiş, bilmem ne yapmış. Bu adam da yansın mı ya şimdi?”

“—Ne kadar hayır varsa dünyada hepsini yapsa, iman olmadıkça para etmez.”

Duydum ki, Amerika’da bir gâvur, çok milyarları varmış. Hepsini vakfetmiş, teberru etmiş. Ne olacak? Cehennemde gene yanacak. Yalnız şu kadar farkı var ki, hayırları miktarınca azapları az olur. Gâvur da olsa hayırları nisbetinde azabı hafif olur; yoksa gene azabı azaptır.

Onun için, iman olmayınca amel kat'iyyen fayda etmez. Amel olmazsa, iman da kâmil olmaz. İmanın kemâli amele bağlıdır.

Şimdi abdest... Nasıl alacağını biliyoruz. Bazı yerini yıkasan, bazı yerini de yıkamasan... Meselâ, bir parmak buradan eksik kalmış. Dirseğimizin şurası ıslanmamış. Ayaklarımızın hemen ucunu yıkamışız, bir parçası da kuru kalmış. Bu abdest, abdest olur mu?

Olmaz! Mutlaka abdest azaları tamamıyla yıkanacak. Tamamıyla yıkayamadığımız halde kıldığımız namaz abdestsiz bir namazdır. Guslümüz de buna benzediyse, gusül olmayınca abdest de olmaz. Guslün de abdestin de yeri imana bağlıdır. İman olmayınca ne guslün, ne abdestin faydası olur. Hiç birisinin faydası olmaz. Abdestin, amellerin faydası imandan sonradır. İman, o "Lâ ilahe illa'llah, Muhammedün rasûlullah" ile başlar, başlangıcı budur. Fakat onun kemali, bu yapılan amellerin neticesindedir.

Allah cümlemizi affetsin... Tefvikât-ı samedâniyyesine mazhar eylesin...

d. İman ve Namaz

İbnü'n-Neccâr, Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹³

الإيمانُ الصلاةُ، فمن فرغ لها قلبه، وحافظ عليها بحدها ووقتها
وسننها، فهو مؤمن (ابن النجار عن أبي سعيد)

RE. 193/10 (*El-îmânü es-salâtü, femen ferağa lehâ kalbehü, ve*

¹³ Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı İsfahan*, c.VIII, s.206, no:1530; Ukayli, *Duafâ*, c.IV, s.160, no:863; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.41, no:4102; Ebû's-Şeyh, *Tabakâtü'l-Muhaddisîn*, c.II, s.253, no:616; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.95, no:423; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XI, s.56, no:10243.

hafeza aleyhâ bi-haddihâ ve vaktihâ ve sünenihâ, fehüve mü'minün.)

(El-îmânü es-salâtü) “İman demek, namaz demektir. *(Femen ferağa lehâ kalbühû)* Kim ki namaz için kalbini boşaltır, *(ve hafeza aleyhâ bi-haddihâ ve vaktihâ ve sünenihâ)* ve o namazı itina ile, vaktine ve sünnetine dikkat ederek muhafaza ederse, *(fehüve mü'minün)* işte o mümindir.”

Bunu da gelecek dersimize bırakalım inşaallah.

Allah-u Teâlâ cümlemizi affetsin... Tevfikât-ı samedâniyyesine mazhar eylesin... İmanımızın icabı olarak a'mâl-i sâlihayı işlemekle bizi şerefyyab eylesin...

Dünyada yaşadığımız müddetçe “Allah, Allah, Allah...” diye yaşayanlardan eylesin... Son nefesimizde gene “Allah, Allah, Allah...” diye dünyadan ayrılan bahtiyarların arasına ilhak eylesin... Ahirete de peygamber SAS'in *Livâü'l-hamd* sancağı altında toplanıp, şefaati uzmâsına da mazhar olarak, duhûl-i evvelîn ile cennât-ı âliyâtına dahil olan bahtiyarların arasına bizleri de kabul buyursun...

Li'llâhi'l-fâtihah!

İskenderpaşa Camii

03. İMAN VE NAMAZ

Eüzü bi'llâhi mine's-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve'l-âkıbetü li'l-müttakîn...
Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidînâ muhammedin ve âlihî ve
sahbihî ecmaîn...*

*İlemû eyyühe'l-ihvân... İinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh... Ve
enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llâhu aleyhi ve
sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin
bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve
bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme
ennehû kâl:*

الإيمانُ الصلاةُ، فمن فرغ لها قلبه، وحافظ عليها بحدّها ووقتها

وسننها، فهو مؤمن (ابن النجار عن أبي سعيد)

RE. 193/10 (*El-îmânü es-salâtü, femen ferağa lehâ kalbehû, ve hafeza aleyhâ bi-haddihâ ve vaktihâ ve sünenihâ, fehüve mü'minün.*)

Sadaka rasûlü'llâh, fi mâ kâl, ev kemâ kâl.

“—Mefhar-i mevcûdât Muhammed Mustafâ râ salevât!”

[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidînâ muhammed...]

“—Seyyidü's-sâdât Muhammed Mustafâ râ salevât!”

[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidînâ muhammed...]

“—Habîb-i Hüdâ Muhammed Mustafâ râ salevât!”

[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidînâ muhammed...]

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin...

a. Namaz Kılmak İmandandır

İbnü'n-Neccâr, Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁴

الإِيمَانُ الصَّلَاةُ، فَمَنْ فَرَّغَ لَهَا قَلْبَهُ، وَحَافِظَ عَلَيْهَا بِحَدِّهَا وَوَقْتِهَا
وَسَنَّهَا، فَهُوَ مُؤْمِنٌ (ابن النجار عن أبي سعيد)

RE. 193/10 (*El-îmânü es-salâtü, femen ferağa lehâ kalbehû, ve hafeza aleyhâ bi-haddihâ ve vaktihâ ve sünenihâ, fehüve mü'minün.*)

¹⁴ Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı İsfahan*, c.VIII, s.206, no:1530; Ukayli, *Duafâ*, c.IV, s.160, no:863; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.41, no:4102; Ebü's-Şeyh, *Tabakâtü'l-Muhaddisîn*, c.II, s.253, no:616; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.95, no:423; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XI, s.56, no:10243.

(*El-îmânü es-salâtü*) “İman demek, namaz demektir. (*Femen ferağa lehâ kalbühû*) Kim ki namaz için kalbini boşaltır, (*ve hafeza aleyhâ bi-haddihâ ve vaktihâ ve sünenihâ*) ve o namazı itina ile, vaktine ve sünnetine dikkat ederek muhafaza ederse, (*fehüve mü'minün*) işte o mümindir.”

İmandan matlub kemâl-i imandır. “*Lâ ilâhe illa'llah, Muhammedün rasûlü'llah*” diyen insan, iman kapısından içeriye girmiş olur. Bunun kemâli onun çalışmasına bağlıdır. Artık bu imanın kemâle gelmesi için, o giren insan ne kadar uğraşır, çalışırsa, kemâle o kadar muvaffak olur, nasib olur kendisine.

İman namazdır. Yani namaz, imandandır. Namaz kılmak, imanın icabıdır. Ehl-i iman namazını bırakmaz, terk etmez; ne pahasına olursa olsun...

Mesela insan yolcu olur, su bulamaz, teyemmüm alır. Hasta olur, ayakta duramaz, namazı oturarak kılar. Oturmağa da gücü yetmezse, yattığı yerde namaz kılar. Kibleye dönmeye gücü yetmiyorsa, ne tarafa yüzü dönüyorsa o tarafa da kılar. Yani namazımızın kılınması için her mâni ortadan kaldırılmıştır. Sırf namaz kılınsın diye...

Meselâ, Allah esirgeye gemi batar, hırsız soyar, çıplak kalır insan. O çıplak vaziyetinde bile namazını kılacaktır. Oturduğu yerde ayaklarını uzatır, edebini mümkün mertebe kapatır. O halde de namazını kılacaktır. Namazdan kurtulmanın hiçbir çaresi yoktur. Ancak ölüm hariç...

Bu namazı kılarken kalbi mâsivâdan boşaltmak lâzım! Namazda hudû ve huşû lâzım. Tarikat diye aramızda geçen bir söz var ya, bu tarikatların çalışmaları, bu kalbin Hak ile oluşunu temin yolundadır. Namazdaki bu hudû ve huşû temin edebilmek için kurulmuştur o tarikatlar... Tarikatlardan gaye, kalbin Allah ile oluşunu temin edebilmektir.

Halbuki gönül birçok şeylerle doludur. Çocukluk devrinden beri mektep devri, iş devri, bütün devirler birbirini takip eder. Gönül huzur-u Rabbi'l-âlemîne durduğu vakitte, bu dolularla meşgul olur. İşi gücü, meşgalesi neyse, onu namazda meşgul eder.

Şimdi kalbi nasıl boşaltacağız? Testi değil ki, suyunu dökelim de boşalsın. Gönül bu... İçeriye bir şey yerleştikten sonra, o yerleşen şeyi oradan çıkarmak çok da kolay bir şey değildir. Onun için *zokrullah* bunun en güzel yoludur.

Zokrullahla beraber ikinci bir yolunu da *halvet* koymuşlar. İnsanın muhakkak ya her gün için veyahut senede böyle bir ay olsun bir inziva haline çekilip, kendisinin bu içeriğini boşaltmaya çalışması. Testisini boşaltmaya çalışması. Orada dünya meşgalelerini unutacak, işlerini unutacak. Yalnız Allah ile kalacak, zokrullahla devam ederek, gönlünden bu dünya meşgalelerini gidermeye çalışacak. Başka türlü bunun imkânını bulamamışlar.

Peygamberimiz SAS de buna nümune olmuştur. O daha peygamberlikten evvelki devirlerinde Hıra mağarasında halvete çekilmiş, peygamberlikten sonraki devirlerinde de bu i'tikafı hiç halleri terk etmemişlerdir.

Hıra dağındaki o mağarayı görüyor hacı efendilerimiz. Dağın

üzerinde, dört arşın uzunluğunda, üç arşın genişliğinde dağın içerisinde bir mağaradır. Mekke'ye uzaklığı beş mil kadar diyorlar. Bir iki saate ancak çıkılıyor oraya... Rasûl-i Ekrem SAS oraya gidiyor, orada yalnız başına kalıyor.

Çünkü şehirlerde, evlerde insanlar kendilerini ne de olsa gürültüden kurtaramıyorlar. Orada kimse yok, kuş bile yok. Gönül orada Allah'la güzel meşgul olabilir. Onun için Rasûl-i Ekrem'in ona ihtiyacı yok. Fakat bize ders olsun, siz bunu böyle yapın diye yapıyor.

Çünkü bir şey daha var. Bir iki halvetle bu iş olmaz, bir iki halvetle bu iş halledilmez. Peygamber SAS itikâfı hiç bırakmamış. Halvetten bir nevidir. Ramazan'da hiç olmazsa on gün halktan ayrılmış, Allah'la meşgul oluyor, bırakıyor işi.

Onun işi, bizim işlerimize hiç benzemez. İslamin bütün işlerin onun başında... Öyleyken, o da onları da terk ediyor. Bizim şunu bunu bahane edişimiz, hep nefsimizin esiri oluşumuzun alâmetidir. Binâen aleyh namaza durduğumuz vakitte, bizi Hak ile meşgul edebilecek hali kesb edebilmek için, bu gibi halvetlere devam etmenin lüzumunu bahseder ki, kalbin temizlensin, boşalsın! Çünkü kap doluyken ikinci bir şey koyabilir misin onun içine? Koyamazsın, dolu çünkü. Ne zaman ki boşaltırsın, boşalttığın nisbette koyabilirsin. Mesela bir kaptan yüz gram boşlatırsan, ancak onun içine yüz gramlık bir şey girer. İki yüz gram koysan, dökülür dışarıya.

Binâen aleyh huzur-u rabbu'l-alemine duruyoruz, kalplerimiz dolu. Ne ile? İşlerimizle, meşguliyetlerimizle, evimizle... Dünyanın bin bir çeşit işleri. E bu işleri nasıl atacaksın kalbinden, imkânı var mı? Hele Allah esirgesin en korkuncu onun bir de içeride yerleşmesi var. Gönülde yerleşti miydi bu hatıra, onu çıkarıp atabilmek için çok büyük fedakârlık lazım.

Bunun da misalleri de var mesela. Bazı maddeler vardır ki kabın içerisine pas yapar ve bulaşır. Yıkasanız da artık kolay kolay çıkartamazsınız onu. Çünkü bulaşmış ve paslaşmış, fena bir halde. Atmaktan başka çaresi yok. Binâen aleyh gönül böyle

havadır ile dolduğu zaman, artık iŖe yaramaz bir hale gelirse, maazallah o artık onun ölümü sayılıyor. Artık kendisi yaŖamıŖ, kıymeti yok. Çünkü gönül ölmüŖ. Gönül öldükten sonraki hayat, hayattan da değildir. O hayat umumi, bütün mahlûkta olan bir hayattır ki kıymetsizdir.

b. Zikir ve Allah'a İtaat

Hatta Ŗunu dün okudum, çok dikkatimi çekti. Diyor ki:

“—Sen Allah-u Teâlâ'yı zikredebiliyorsan, fakat senin zikrin Allah-u Teâlâ'nın rızasına muvafık olmuyorsa; yani e'alin, a'malin, harekâtın, sözlerin -u Teâlâ'nın rızasına uygun değilse, sen zâkir değilsin!” diyor.

Zâkir olan insanın mutlaka sözü, özü, içi, dıŖı hep Allah-u Teâlâ'nın rızasına uygun olacak. Zâkirin, derviŖin de en büyük gayesi kendisini kontrol altında tutabilmek. Kendini kontrol altında tutabiliyor musun? Benim sözün, özüm, dıŖım, içim acaba Allah-u Teâlâ'nın rızasına uyuyor mu, uymuyor mu? Elimizde terazimiz var. İslâmın akaitlerine uyuyorsa ne mutlu. Uymuyorsa sen zâkir değilsin, adını deđiŖtirmek lazım.

Çünkü Ŗu gördüğümüz kâinat var ya, bu kâinattaki her mevcudat Allah der. Her mevcudat, taŖı, toprağı, ağacı, yeri, göğü; hepsi Allah-u Teâlâ'yı tesbih ederler. Kendi dilleriyle, kendi halleriyle. Sen de onların içerisine katılırsın. O hayvanatın zikri gibi zikirden ibaret olur seninki de. Müslümanlıktaki kemale götürecek zikir değil, bütün mevcudatın yaptığı bir zikir gibi sen de o zâkirlerin içerisine dahil olursun. Bu da hayvanların zikri gibidir.

Senin zikrin öyle zikir olacak ki, seni Allah-u Teâlâ'nın rızasının haricinde hareket ettirmeyecek. İŖte o (*El-îmânü es-salâh*) deyiŖi, imanın namaz oluŖu, namaza da bizim duruŖumuz; bizi melekiet haline getirmesi lazım! Allah-u Teâlâ'nın rızasının haricinde ağzımızdan söz çıkmayacak. Yalan bir kere hiç olmaz. Müslümanın ağzından yalan kat'iyyen çıkmaz. Nasıl oluyor da

müslüman üç kuruş için, beş kuruş için mütemadiyen yalan söylüyor!

Müslümanda hile olmaz, hıyanet olmaz, kötülük olmaz. Olmayınca bunlar ne kafada, ne gönülde yer alamaz. Yer alamayınca huzur-u Rabbü'l-âlemîne durunca, “*Allahu ekber!*” dediği vakitte kendinden geçer. Nasıl?

Bir adamcağızın güzel bir Arap atı varmış, kıymetli. Atını yanı başına şöyle bağlamış. Namaza durmuş. Hırsız da gelmiş, bu namazdayken atı sökmüş gidiyor. Adamın tüyü bile kımıldamamış. Namazdan çıktıktan sonra:

“—Atın gitti de sen hala namazdasın! Bozmaya cevaz var, sen niçin bozmadın?” demişler.

“—Ben kendimden geçmiş, Allah’ın huzurundayken, o atn ne kıymeti var benim dünyamda? Ben kimin yanındayım şimdi? O zat-ı celle ve alanın huzurunda atımla meşgul olacağım, onu bozacağım da atımın arkasından koşacağım ha!” demiş.

Allaah! Böyle namazlar nasib etsin bize Cenâb-ı Hak...

Bu imanın verdiği bir kuvvet. Bir de çoban meselesi değil mi?.. Çoban hiçbir şey görmemiş. Mektep bilmiyor, medrese bilmiyor. Okuması yok, bir şeysi yok. Nasıl büyüklerden bazıları uğramışlar, demişler ki:

“—Çoban efendi, acıktık. Bize bir koyun ver!”

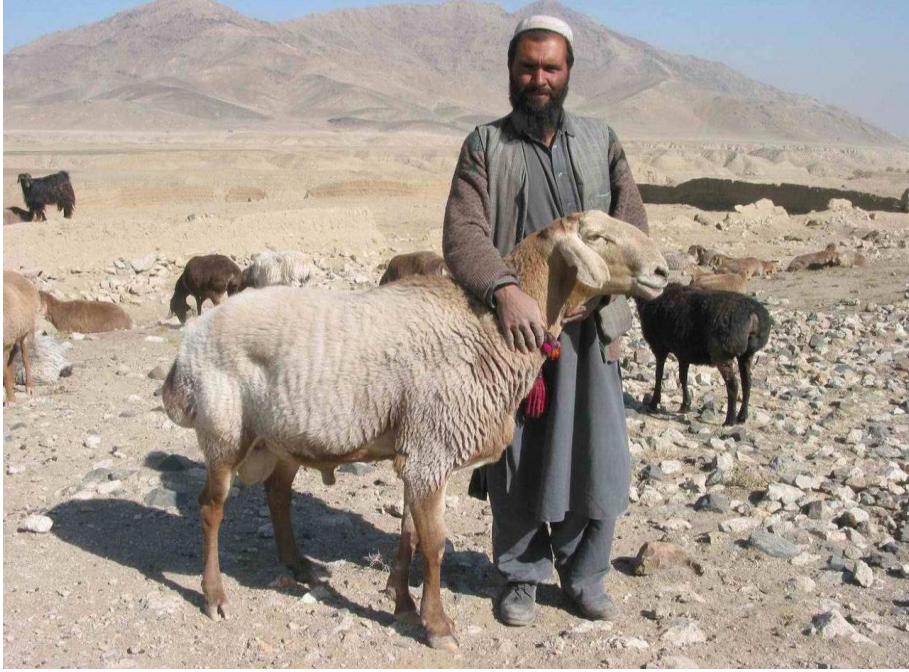
“—Veremem ki, benim değil koyunlar!” demiş.

“—Canım, efendine bir şey söyleyiverirsin. Kurt yedi dersin, kaybettik dersin.”

“—Efendiyi kandırmak kolay ama ya Allah’ı ne yapalım?” demiş.

Şu imana bak. İş bilgide değil efendi. Senin dünyan kadar bilgin olmuş. Bu iman olmadıktan sonra ne yapalım o bilgiyi? O bilgi seni yoldan şaşırtır, çeşit çeşit dertlere, kaygılara sokar, hiçbir şeye yaramaz. Bize lazım olan şu köklü iman.

Onun için (*El-îmânü es-salâh*), o çobanın kıldığı namaz. Nasıl kılıyormuş? Bilmiyor okumasını. Yatıp kalkıyor. Hızır gelmiş,

demiş öyle olmaz ya hu? Bak namaz böyle kılınacak. Şunu okuyacaksın, bunu okuyacaksın. Peki demiş. Fakat tabii öğrenmesi zor. Namaza durmuş, kılarken unutmuş, şaşırılmış öğrendiklerini. Bakmış Hızır suda gidiyor. Denizin üzerinde gidiyor. Koşmuş arkasından bu da geliyor. Gölü yahut denizi geçiyor. Bakmış Hızır arkasından çoban geliyor. Demiş:

“—Bildiğin gibi kıl, bildiğin gibi kıl!”

Gönül Allah ile, maksat gönlü Allah'a vermek. Gönlünü Allah'a vermedikten sonra, kaç tane kıraat okusan, kaç çeşit talim yapsan, ağızda değil ki, gönülde iş. Kıraati pek güzel ama gönlü nerelerde dolaşiyor.

c. Tarikatların Gayesi

Onun için iman dediğin vakitte bu imanı ele geçirebilmek için tarikatları ihdas etmişler. O tarikatlardaki yegane gaye, bütün tarikatlar birdir. Bütün tarikatların akli bir çeşit. Kırk elli çeşit

belki tarikat vardır. Hepsinin gayesi birdir. Nedir? Hepsi Allah-u Teâlâ'nın rızasını kazanmak ister. Allah-u Teâlâ'nın rızasıdır maksud. Ama o *Allah* der, öteki *Lâ ilahe illa'llah* der, öteki *Hay* der, öteki *Kayyum* der, öteki namaz, öteki Kur'an, ötesi sadaka... Çeşit çeşit yollar. Yollar ayrı ama gaye bir. Gaye Allah-u Teâlâ'nın rızası.

Binâen aleyh derviş ol, müslüman ol, ne olursan ol. Gaye kendini kontrol edip, harekâtını kontrol edip; Ben Allah-u Teâlâ'nın rızası üzerinde miyim, yoksa değil miyim? Bunu yapabildiğin gün, en bahtiyar insansın! Onun için kalbi boşaltıp, iyi şeylerle doldurmanın en kolay yolunu da halvetlerde bulmuşlar.

Tabii herkesin hali filan buna müsait değil ama insan hiç olmazsa yirmi dört saatten bir saatini ayırır. Kendini bir hesaba çeker. O günkü muameleatını gözünün önünden bir geçirir:

“—Bunların hangisinde hayır var, hangisinde yok? Hangisi Allah-u Teâlâ'nın rızasına uygundu, hangisi değildi?”

Allah-u Teâlâ'nın rızasına uygun olanlar için şükreder, “El-hamdü lillâh yâ Rabbi! Bugün beni güzel, hayırlı yolda bulundurdun.” der.

Yok, baktı ki kötü yollarda, fena işlerde bulunmuş:

“—Yâ Rabbi, tevbeler tevbesi. Bir daha bunu bana işletme, gösterme, yaptırtma!” diyerek tevbe ve istiğfar ile onun ıslahına ve telafisine çalışır. Hiç olmazsa gecedен geceye, bir saatini buna ayırır.

Onun için Rasûl-i Ekrem SAS'e teheccüd farz idi. Farz oluşunun sebebi, herkes uykuda, ses seda kesilmiş, gürültü yok. Herkes uyku aleminde... Sen o zaman kalkacaksın, Rabbü'l-âlemîn'in divanına duracak, münacaatta bulunacaksın.

Biri bize tevâzu gösterirse, elimizden gelen her şeyi yapmaya çalışırız. Allah-u Teâlâ'nın divanına böyle gece herkes uyurken durmuş, boynunu bükmüş:

“—Kara yüzümlle, boş elimle senin divanına geldim yâ Rabbi!”

diyor, ve onun emirlerini yapıyor. O kuluna Allah-u Teâlâ'nın lütfunun, ihsanının acaba hududu var mıdır?

Onun için gerek böyle bir saat ve gerek Ramazan'dan Ramazan'a bir ay...

Herkes bir ay izin alıyor. İş sahibi de memur da. Ne olacak?

“—Hiç olmazsa bir ay, on beş gün istirahat edeyim!” diyor.

Nereye gideceksin? Filan yerdeki hava çok güzel, filan yerdeki daha iyi. Bir gidiyoruz, orada bir nefes alıyoruz, dinlendiriyoruz kendimizi...

Sen kafanı dinlendirmişsin, vücudunu dinlendirmişsin ne fayda? Sen asıl gönlünü dinlendir. Gönlünü Allah'a ver, on beş gün gönlün nurlansın, parlansın. Ondaki sonraki bir sene zarfında o nur ile işini görürsün. Onun için bunu şöyle demişler:

“—Halvet bir hastanedir. İnsan hastaneye ölmek için girmez ki. Hastaneye gidip, tedavi olup, daha sıhhatli olarak dışarıya çıkıp işini görmek, kardeşlerine daha menfaatli olabilmek için bir hastaneye girmek mecburiyetindedir insan. Girer, fakat çıkınca oh o hastalığı gitmiş, sağlam bir vücuda sahip, güzel iş yapar.

Bu halvetler de tıpkı bunun gibidir. İnsanın manen kafası yoruluyor, gönlü yoruluyor, birçok münasebetli şeylerle içi dolu, dışı dolu. Hakkın divanına duruyor, hiçbir faydası yok. Yatıp kalkıp gidiyoruz. Ruh yok yani. Ruhsuz bir ibadet yapıyoruz. Bu ruh ancak böyle halvetlerle temin edilebilir.

Allah kusurumuzu affetsin de namazda kalbini boşaltarak, kim kalbini Allah'a verebilirse.... Çünkü namazda Allah ile ne kadar olabildiysen, o kadar sevap alacaksın.

İki kişi namaz kılar. Aynı Elham'ı okurlar, aynı İhlâs'ı okurlar, aynı rükûu, aynı secdeleri yaparlar; fakat birisinin sevabı dağlar kadardır, birininki de kullar kadardır. Niçin? Gönlü kimin Allah ile olabildiyse, onun sevabı daha çoktur. Ama gönül şurada gezer, burada gezer, *Allahu ekber* der, selam verir çıkar namazdan. Bu namaz namazdır, borçtan sakıt oldu ama maksat hasıl olmadı. Maksat, gönlün Allah ile oluşu idi. Bunu da yapamadık.

Onun için havatırları reddetmek gerekir. Havatırı nasıl reddedeceksin? Bir dere su geliyor. Önüne bir bend yaparsın, kaparsın. Onu reddetmek kolay. Bir yabancı gelecek; kapıyı kaparsın, sokmazsın, giremez içeriye. Fakat bu gelen havatırı nasıl önleyeceksin? Bu her taraftan böyle hücum eder insana...

Beş tane havatırı var insanın. Bir kere kâfir düşmanı var, münafık düşmanı var, hasetçi düşmanı var... Konudan, komşudan, çoluktan, çocuktan, karıdan, kızdan fitneler var... Bunların hepsi bu adamcağızın kafası içerisinde doluyor. Oraya koyuyor olmuyor, buraya koyuyor olmuyor.

“—Hadi maaşım şu kadar artsın, ben nasıl ibadet edeceğim.”

Onun on misli de artsa, yüz misli de artsa... Kazancın da öyle ne kadar artarsa, kafadaki meşguliyet de o nisbette artar. Maksat kafaları boşaltabilmek, onu Hakk'a verebilmek. Onun için o havatırın def'i, herhalde insanın kendini kontrolüne bağlıdır.

Bir kere Rasûl-i Ekrem SAS Hazretleri kat'iyyen çok fazla konuşmazdı. Bu konuşma denilen sözün önüne geçmek lazım evvela. Sonra insanlarla ihtilat mecburiyeti var. Birbirimizle muâşeret denilen mecburiyetimiz var. Alışverişimiz var, yiyeceğimiz içeceğimiz var, her şeyimiz var. Bunun için birbirlerimizle konuşmak, görüşmek mecburiyetindeyiz.

Bu konuşup, görüştüğümüz insanların hali sâridir, bulaşıcıdır. Hastalıklar insanlara nasıl bulaşır. Mesela bir veremlinin yanına gitmeye korkuyoruz.

“—Neden?”

“—Bulaşır diyorlar Hocaefendi!”

“—Vebalılara?”

“—Aman, sakın ha oraya sokulma!” diyorlar.

Bu hastalıklar geçiyor da huylar geçmeyecek mi? O görüştüğün adamların huyları, ahlâkları hiç farkına varmadan sana da geçer. Öyleyse görüşüp konuşacağın adamları da iyi seçmek lazım.

“—E mecburiyet...”

Mecburiyetse, mecburiyet kadar konuşmak lazım. Asıl maksat bu gönlü temiz tutabilmektir. Gönlü bulandırdıktan sonra, bozduktan sonra ne yaparsan yap artık.

Havâtırın def'iyle beraber huzur ve huşuu da celbetmenin lâzım olduğunu, Cenâb-ı Hak Kur'an-ı azîmü'ş-şan'da bizlere bildiriyor:

قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ . الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ (المؤمنون: ١-٢)

(*Kad eflaha'l-mü'minûne.*) “Mü'minler, gerçekten kurtuluşa ermişlerdir. (*Ellezînehüm fi salâtihim hàşiûn.*) Onlar ki, namazlarında huşu içindedirler.” (Mü'minûn, 23/1-2)

Buna Allah-u Teâlâ hepimizi muvaffak kılsın. Bunun için de bizim çalışmalarımıza kolaylıklar versin...

Şimdi ikinci kısım, yine imandan bahsederken:

d. İmanın Kısımları

Taberânî ve Beyhakî Muğîre'den rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁵

الإِيمَانُ ثَلَاثٌ مِائَةٌ وَثَلَاثُونَ شَرِيعَةً ، مَنْ وَافَى بِشَرِيعَةٍ مِنْهُنَّ ، دَخَلَ

الْجَنَّةَ (طس. طب. هب. عن المغيرة عن أبيه عن جده وضعف)

RE. 193/13 (*El-imânü selâse miete ve selâsüne şerîaten, men vâfâ bi-şerîatin minhünne, dehale'l-cenneti.*)

(*El-imânü selâse miete ve selâsüne şerîaten*) “İman üç yüz otuz kısımdır. (*Men vâfâ bi-şerîatin minhünne*) Kim onlardan birini

¹⁵ Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.366, no:8549; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.188, no:98; Muğîre ibn-i Abdurrahman ibn-i Ubeyd babasından, o da dedesinden.

Câmiü'l-Ehâdîs, c.XI, s.60, no:8549.

lâyıkı ile öderse, (*dehale'l-cenneti*) Cennete girer.”

Üç yüz otuz tane şeriat vardır. Namazdaki erkânlar, oruçtaki erkânlar, diğer feraizlerdeki erkânlar... Bunların toplamı üç yüz otuz varıyormuş. Bunların hepsine riayet etmek vazifemizin içinde geliyor.

e. İman Yetmiş Küsür Şu'be

Ahmed ibn-i Hanbel, Müslim, Neseî, Ebû Dâvud, İbn-i Mâce ve İbn-i Hibbân, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁶

الإِيمَانُ بِضْعٌ وَسَبْعُونَ شَعْبَةً؛ فَأَفْضَلُهَا قَوْلُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَدْنَاهَا

إِمَاطَةُ الْأَذَى عَنِ الطَّرِيقِ، وَالْحَيَاءُ شَعْبَةٌ مِنَ الْإِيمَانِ (حم . م .

ن . د . ه . حب . عن أبي هريرة؛ طس . عن أبي سعيد)

RE. 193/14 (*El-îmânü bid'un ve seb'üne şu'beten; feefdalühâ kavlü Lâ ilâhe illa'llâh, ve ednâhâ imâtatü'l-ezâ ani't-tarîkı, ve'l-hayâü şu'betün mine'l-îmâni.*)

(*El-îmânü bid'un ve seb'üne şu'beten*) “İman, yetmiş küsür şubedir. (*Feefdalühâ kavlü Lâ ilâhe illa'llâh*) En efdalı "Lâ ilâhe illa'llah" sözüdür. (*Ve ednâhâ imâtatü'l-ezâ ani't-tarîkı*) En aşağısı, yoldan eza verecek bir şeyi kaldırmaktır. (*Ve'l-hayâü şu'betün mine'l-îmâni*) Hayâ da imandan bir şubedir.”

Vücudumuz gibi meselâ: El var, ayak var, göz var, kulak var, mide var, ciğer var, şu var, bu var. Birçok teferruat var. Bunların

¹⁶ Müslim, *Sahîh*, c.I, s.140, no:51; Tirmizî, Sünen, c.IX, s.198, no:2539; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.66, no:56; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.445, no:9747; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.33, no:2; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.I, s.18; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.384, no:166; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.478, no:8974; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VIII, s.333, no:25848; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.59, no:100; Ebû Hüreyre RA'dan.

mecmuu insan oluyor.

Bunlardan bir tanesini çekip alsak, gözünü alsak. Gene insandır ama gözsüzdür. Kulağını alsak? E insandır ama kulaksızdır. E ciğerini alsak? Yaşayamaz o zaman. Kalbini alsak? Yaşayamaz o zaman...

Şimdi bu iç esaslara göre, iman yetmiş küsür bölümdür. Bunlardan bazısının alınmasıyla eksiklik hasıl olur, bazısının alınmasıyla da ölüm hasıl olur. Nasıl insanın kalbi, ciğerleri alınırsa ölüm hasıl oluyor. Bu yetmiş küsürden böyle esaslar alınınca ölüm hasıl oluyor. *Lâ ilâhe illa'llah*'ı alsan ölüm olur, ölümü mucibdir.

Yolda, insanlara eza veren bir taşı, bir pisliği kaldırmak da imandandır. Onu yapamazsan, o imanın mesela eli kesilmiş çolağa benzer, ayağı kesilmiş topala benzer. Gene insandır, iş yapar ama eksiktir. Bu da bir eksiklikte imanda...

Bunların tamamını yapabilenlere ehl-i kemâl diyorlar işte. İmandaki kemâl, bu yetmiş küsür a'mâl ki, ahlâklardır bunlar, imanın ahlâklarıdır. Bu ahlâkları kendisinde toplamak, hepsi

mümkün olmaz, ekseriyetle toplayabilenlere ehl-i kemâl derler.

Tamamını toplayan Peygamber SAS ve diğer peygamberlerdir. Gene *kutub* denilen, *aktab* denilen, *gavs* denilen büyüklerde de bunların hemen tamamı, belki ekseriyeti vardır. Bizim gibilerde eksik olduğu nisbette imanı eksiktir. Çokluğu nisbetinde de imanında kemâl vardır demektir.

f. İman Bir Bağdır

Şurada bir hadis geçti. Onu okumadan geçmiştim.

Ahmed ibn-i Hanbel, Hâkim ve Taberânî Hz. Muaviye RA'dan; İbn-i Ebî Şeybe, Begavî ve Taberânî Hz. Zübeyr ibn-i Avvâm RA'dan; İbn-i Ebî Şeybe, Buhârî ve Ebû Dâvud, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁷

الإِيمَانُ قَيْدُ الْفِتْكَ، لَا يَفْتِكُ مُؤْمِنٌ (حم. ك. طب. عن معاوية؛ ش.
حم. والبعوي، طس. عن الزبير؛ ش. خ. د. عن أبي هريرة)

RE. 192/10 (*El-îmânü kayyede'l-fetke, lâ yeftikü mü'minün*)

(*El-îmânü kayyede'l-fetke*) “İman bir kayıddır, bir bağdır. (*Lâ yeftikü mü'minün*) Mü'min bu bağı iptal etmez.”

İman, insanların günah işlemelerine manidir, engeldir. İman

---

¹⁷ Ebû Dâvud, *Sünen*, c.VII, s.415, no:2388; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XIX, s.319, no:723; Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.393, no:8038; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.X, s.387, no:5564; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXVII, s.399; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XVII, s.368; Ebû Hüreyre RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.166, no:1426; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.463, no:3184; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XV, s.123, no:38591; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.279, no:344; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XVIII, s.406; Hz. Zübeyr ibn-i Avvâm RA'dan.

Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı İsfahan*, c.III, s.27, no:661; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.112, no:379; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XII s.229; Hz. Muaviye RA'dan.

adamı yakalar, tutar, ‘Yapma bunu!’ der, ‘Günah!’ der. ‘Sen Allah’tan korkmuyor musun?’ der. Sana onu yaptırmaz. Yaptırmayan imandır. Öyle iman ki manidir. Kuvvetli iman, yaptırmıyor sana fenalığı... Demek ki fenalıkları işlemeye iman manidir. Bu da iman kaydıdır.

Kayıd demek, bağ. Hayvanların ayaklarını bağladıkları şeyler vardır ki hayvan kaçamaz onunla, bağladın mıydı artık o kazıktan başka yere gidemez. Adım adım gider kaçamaz. İman da böyle bir bağdır ki insanlara fenalık yaptırmaz, kötülük yaptırmaz, günah işletmez. Bu imanın iktizası. İmanı olan insan bunları yapamaz.

Niçin? İnandığı inançtan dolayı. Allah beni görüyor, Allah benim her hareketıma vakıf. Allah benim her hareketımın şahidi. Beni yaratan, bütün kudreti bana veren, bütün mülkün sahibi Allah... Bu inanç içine işlemiş de, Allah-u Teâlâ’nın rızasına mugayir, muhalif bir iş yapamıyor.

İman nasıl ki günahlara manidir, bu da kayıttır, bağdır yani. Bak bakalım seni bağlıyor mu? Günahlara karşı seni bağlamış mı imanın? Bağladıysa ne a’lâ... Eğer imanın seni günahlara karşı bağlamadıysa, kendinde, evinde, hanımında, çocuğunda, komşularındaki hareketlere karşı ne türlü muamelede bulunuyor bakalım kendi? Günahlara karşı nasılsın bakalım? Kendini insan pekâlâ bilir.

Bu günahları benimsediyse insan, o ölmüş demektir. Günahları benimsemiş, günahlardan korkmuyor yani. Günahlardan korkmuyorsa, o ölü bir insandır. Ölü insan nasıl silahtan da korkmaz, kitaptan da korkmaz. Ölüdür bir kere. Ama hayatı olan insan elbet silahtan da korkar, kitaptan da korkar, öldürülmekten de korkar. İman da böyle gönlü öldürücü her şeyden korkar. Onun için kayıddır, manidir, işlemez.

Buradaki *fetk* kelimesi... Meselâ esir düşmüş eline;

“—Tamam, sen taht-ı emniyetimdesin, korkma artık Ben seni kurtardım, kurtuldun!” demişler.

Fakat içi bir türlü el vermiyor. Adam uykudayken yahut bir

gafletteyken kalkıyor, vuruveriyor adama, öldürüyor. Bir kere taht-i emniyetine giriyor. Girdikten sonra bu hainliği yaparak onu öldürüyor. *Fetk* buna diyorlar.

Şimdi bu kendisinin emniyetini celp ediyor, “Bu iyi adamdır!” diyor. Paralarını teslim ediyor;

“—Bankaya versem faiz olur. Faiz yersen günah olur. Ama şu adam çok emniyetlidir. Şu paraları al, ben hacdan gelinceye kadar muhafaza et! Gelirsem inşaallah verirsin geriye. Gelmezsem de şöyle hayırlar yap!” diyor.

Geliyor adam;

“—Arkadaş paraları versene!” diyor.

“—Ne parası diyor?” o da.

Emniyet sahibiydi, emniyet etti, verdi. İsterse senetli olsun, senetlerin de şimdi kıymeti yok. Onların da insanlar yolunu buluyor. Paraları alamıyor. Hadi mahkemelere, şuralara, buralara...

Neden? İman, iman değil. İman olsa bağlar, o yalanı kat’iyyen söylettirmez. Bu hak ve hukuka sirayet eder. Onun için dervişliğin şartlarından birisi günahlardan kaçmak, hak ve hukuka da riayet etmektir. Hak ve hukuka riayet edilemeyen ve günahlardan kaçılmayan dervişlik, devrilmişlikten ibarettir, sahtekârlıktır.

Allah cümlemizi affetsin... İman-ı kâmil sahibi olgun müslümanların arasına cümlemizi ilhak eylesin...

g. Hayâ İmandan Bir Şubedir

İbn-i Hibbân, Ebû Hüreyre RA’dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁸

الإِيمَانُ بَضْعٌ وَسِتُونَ شَعْبَةً، وَالْحَيَاءُ شَعْبَةٌ مِنَ الْإِيمَانِ

¹⁸ Buhârî, *Sahîh*, c.I, s.13, no:8; Müslim, *Sahîh*, c.I, s.139, no:50; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.286, no:167; Ebû Hüreyre RA’dan.

(حب. عن أبي هريرة)

RE. 193/13 (*El-îmânü bid'un ve sittûne şu'beten, ve'l-hayâü şu'betün mine'l-îmâni.*)

(*El-îmânü bid'un ve sittûne şu'beten*) “İman, altmış küsur şubedir. (*Ve'l-hayâü şu'betün mine'l-îmâni.*) Hayâ da imandan bir şubedir.”

Şimdi bu yetmiş ahlâk derecelerinden bir tanesini söylüyor ki, hayâdır. Hayâ da imandandır. Diğerlerini söylemiyor, yalnız hayâyı söylüyor. Hayâ imandan bir şubedir. Hayâ vücuttaki kalp gibidir. Kalp olmadığı vakitte nasıl vücut yok olursa, haya da olmayınca iman öyle yok olur. Hayâ gitti mi, iman ortadan yok olur. Bunun çözümünü sizlere ait.

Hayâ demek, insanın çıplak gezmesi falan değil, o başka, o ayrı iş. Asıl hayâ insanın Allah-u Celle ve A'lâ'nın rızası dışında hareket etmemesidir. Namaz vakti geldi, kılamıyor. Oruç vakti

geldi, tutamıyor. Hac vakti geldi gidemiyor. Zekât vakti geldi, veremiyor. Bunlar hayasızlığın alâmeti.

“—Haya demek utanmak demek ya, neden utanacağız?”

Bu mülkün sahibi olan Hz. Allah’ın emirlerine muhalefetten utanacağız. Sende bu utanç varsa ne a’lâ... Eğer sende bu utanç yoksa, yazık. Allah cümlemize böyle kemâl-i iman nasib eylesin...

Şimdi bizde en üstün mertebe şehadet mertebesidir. Çünkü bu dünyada ölüp can verip gideceğiz.

كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ ثُمَّ إِلَيْنَا تُرْجَعُونَ (العنكبوت: ٥٧)

(*Küllü nefsin zâikatü'l-mevti sümme ileynâ türceüne.*) “Her nefis ölümü tadıcıdır, sonra bize döndürüleceksiniz.” (Ankebut, 29/57)

Herkes gidecek. Ahirete gittikten sonra hepimize sorsalar, deseler ki dünyaya gitmek ister misin bir daha? Kusurlarımız var tabii. O kusurlarımızın telafisi için dünyaya dönmeyi istemek. Hiç ölümdaki acının tadını tattı ya insan bir kere, o acıdan dolayı aman ya Rabbi bir daha istemem. Affedersen ne ala. Ama istemem dünyaya dönmek bir daha. Çünkü o ölüm çok... Havsalanın ötesinde bir şey. Adam “Hah” diyor gidiyor ama bir nefesle gitti diyoruz. Onun iç yüzünü Allah bilir artık. Onun dili olsa da söylese bize. Bir nefesten ibaret ama ızdırabı çok acı.

Adamın birisi, “Ben şu ölüye bir sorsam, bu ne kadar acı acaba? Bunu öğrenmek isterim!” diye böyle iki de bir lakırdı edermiş. Çocuğu bunun hatırını tutmuş. Babasına ölüm gelmiş.

“—Baba, sen böyle derdin çok çok. Şimdi sen anlat da ben duyayım azıcık!” demiş.

“—Aman oğlum, yer, gök, dağlar bütün ağırlığıyla üzerime çökmüş; bir dikenli, uçları sivri bir şeyi içime salmışlar. Bütün bağırsaklarımı da onun ucuna bağlamışlar. Onu çekerken o yükün altından ızdırabı sen tasavvur et artık! İçimin azalarını çekip ağzıma getiriyorlar çengelli şeylerle... Onun ızdırabının ne kadar

olacağını tahmin edebilir misin artık. İşte onun gibiyim!” demiş.

Onun için ölüm kolay bir şey değil arkadaş. Bir nefesle gidiyoruz ama Allah hepimizin hakkında asan ölüm nasib etsin, kâmil iman nasib etsin.

İmandan sonra bir de kabir alemi var. O da ayrı bir iş.

Şimdi şehid diyecek ki:

“—Ya Rabbi, beni gönder! Ben isterim bir daha gideyim. Seni tanımayan dinsizlerle bir daha dövüşeyim, gene şehid olup geleyim sana!”

Allah ona o ölümün acısını duyurmuyor, hiç duymuyor. Canı gidiyor, kafası gidiyor, kolu gidiyor, neyse, ölüyor. Fakat ızdırab denilen şeyin zerresini duymuyor. Onun için diyor ki:

“—Aman yâ Rabbi! Beni yolla, ben gideyim, gene dövüşeyim şu gavurlarla. Gene şehid olayım, geleyim!”

On defa böyle isteyecekmiş.

Bakın şimdi ama:

“—Hac etmemiş, hac farz olduğu halde gidememiş. Şimdi de muharebe başlamış. Bu adam hacca mı gitsin, muharebeye mi gitsin?”

Diyor ki:

“—Hacca gitmemiş insanın, hac farzasını yapması kırk gazaya bedeldir. Kırk harbe bedeldir.”

Harbin tabii nevileri var. Harp bir umumi olur, bir de hususi olur. Meselâ buraya düşman çıkmış, o memleketin halkına borçtur düşmanı karşılaması. Eğer o memleketin halkı müdafaa yapamıyorsa, diğer memleketlerden ona yardımcı gider. En nihayet baktı ki başa çıkılmıyor, bütün memlekete borç olur, o zaman başka... O zaman kadın, erkek, herkes cephenin müdafaasına koşmak mecburiyetindedir.”

Fakat böyle bir durum yok. O zaman hac yaparsa, bir haccı kırk gazaya bedeldir. İkincisi, farz haccını yapmış, faraizini ödemiş. Faraizini ödedikten sonra gazalar gene oluyor ya. İkinci bir hacca gitmiyor, gazaya gidiyor. Ben haccımı yaptım diyor,

şimdi gazaya gideceğim. Bunun bir gazaya gidişi, kırk hacca bedel oluyor. Kırk kere nafile haccetmiş sevabı var bir gazada...

Ama gaza zor, o çocuk oyuncağı değil ki. Orada dövüşeceksin, kılıç kılıca, süngü süngüye, top topa, silah silaha. Aç da kalacaksın, her şey de olacak sırasına göre. Orada düşmana karşı da göğsünü gereceksin, bu zor.

Şimdi şu deminden beri söylemek istediğim bir halvet, kırk gazaya bedel. Bir halvet, seksen hacca bedel. Desem belki kabahat olur mu bilmem. Niçin? Hacda bugün zevk var. Evet günahlar affoluyor.

Bizde günahları affettiren amel dopdolu: Abdest alırken günahlarımız dökülür. Namaz kılarırken dökülür. Oruç tutarken dökülür. Camiye giderken attığımız adımlarla günahlarımız dökülür.

Hacda farz olsun nafile olsun, zevk çok! Tabii hem bir gezme var, hem bir görüşüp, buluşmalar var. Hem bir ibadet var, hem çok faydalar var.

Fakat halvette bunların hiç birisi yok. Niçin? Ne görecek adam bulabiliyorsun. Ne konuşacak adam bulabiliyorsun. Ne gözün bir günah görecektir, ne kulağın da günah işitecek. Hepsinden mahrum. Halbuki dış hayatta gözün namahremlere bakması, önüne geçilmez bir hal aldı bugün. Onlardan gözümüzü korumanın imkânı yok.

Halbuki bu gözlerin bakması dolayısıyla kalp bir havuz. Göz, kulak, el, ayak, bu kalbe inen yollar... Göz bakmak suretiyle bir pisliği gönle indiriyor. Kulak kötü bir sözü duymak suretiyle, kalbe bir pislik indiriyor. El yanlış bir iş yapmak suretiyle kalbe bir kötülük indiriyor. Ayak kötü bir yere gitmek suretiyle gene kalbe bir pislik indiriyor. Şimdi kalp pisliklerle dolmuş. Dolunca cevahirini kaybetmiş. Tıkanmış mecraları. Artık ondan temiz bir su içmenin imkânı yok. Pisliklerle dolmuş. O pis sularla dolan bir gönülle hakkın divanında insan ne kadar durabilir?

Onun için gönlün temizlenmesi kadar büyük gaye yok. En büyük ibadet, gönlünü temiz ederek Allah-u celle ve A'lâ'nın divanında durabilmektir. Bunun yegâne çaresi ihtilaftan kendisini ayırabilmek. Bu da mümkün olmuyor. Ama burada zorlayacaksın kendini. Zorlamak suretiyle kendini böyle bir köşeye çekersin. Kafanı dinler ve Allah-u Teâlâ'nın zikriyle meşgul olarak muvaffak olabilirsen ne mutlu. Bir de olmaz ikide, ikide olmaz üçte, üçte olmaz beşte... Daima bunu tekrarlamak suretiyle olabiliyor.

Bunun en güzel bir misali şöyle:

Doğan denilen bir kuş var. Bu kuş yabani bir kuştur. İnsandan ürker ve kaçır, tutulmaz. Fakat av köpeği gibi kuşların peşinde koşar, istediği kuşu yakalar yer. Tabii avcılarının işi yok, bu kuşu yakalarlar. Onu kapatırlar bir yere. Bir kere kuştur, kapanmıştır. Gözlerini de bağlar. Şimdi o bir ay, kırk gün en çok onun yanına gidiyor, ekmeğini veriyor, suyunu veriyor, sesini işittiriyor ona. O kırk gün zarfında sahibiyle ünsiyet ediyor, unutuyor yabanilik halini. Bundan sonra o sahibi, odur benim efendim diyor. Ben

bununla ünsiyet ettim diyor. Artık ona sarılıyor.

Bir kuş kendisini besleyen efendisine sarılıyor, onu bırakmıyor artık. Şimdi bakın, o kuşu adam alıyor, ipi yok, bağı yok, av köpekleri gibi de değil. Kuş efendisinin omuzunda, bir meşin koymuştur ki ayakları yırtmasın diyerekten. Efendisinin omuzunda, bazen de kolunda efendisiyle beraber gider dağlara. Kuşu görür, hadi der ona. O gördü müydü kuşa bir bakar. Pır diye uçar. Gider yakalar, getirir efendisinin omzunda buyur efendi der.

Bu ne? Yabani bir kuş ya hu. Bu yabani kuş böyle bir ay halvet kalmakla beraber bak efendisiyle nasıl ünsiyet etti.

Binâen aleyh, insan her şeyin farkında, hiçbir mahlûkla kıyas edilemez. O kadar üstün bir mahlûk. Cennetini Allah bize veriyor, cemalini bize veriyor. Cenneti bizim, cemali bizim, yer bizim, gök bizim. O gökteki Güneş, gökteki Ay; senin hürmetine koymuş Allah-u Teâlâ onu... Kendiliğinden duruyor zannetme onu; bu yeryüzündeki insanların menfaatleri için konmuştur onlar oraya... Onların hepsi bizim hizmetkârımız iken, biz de Allah'a hizmet edemezsek işimiz çok ağır olur.

Onun için, bu halvetlere mecburiyetimiz vardır. Hiç olmazsa her gün bir saatini ayır, gece kendini hesaba çek, kontrole çek:

“—Ben bugün ne ettin? Allah-u Teâlâ'nın rızasına ne kadar uygun harekâtın vardı? Ahşından, verişinde, ticaretinde... Bakalım Allah-u Teâlâ'nın emirlerine hangi tarafta uydun, hangi tarafta uymadın?”

Bugün faizi artık mübah saydı insanlar. Faiz denilen şeyden hiç korkuları yok. Halbuki, faizin haram olduğunu Allah-u Teâlâ kitabında ap açık... Baktın ki onsuz olmuyor artık iş. “Bunu kaldırmak lazım!” diyorsun. Allah'a diyelim ki, “Kaldır bunu kitabından!”

Öteki içkiyi içiyor. “İçki haramdır.” diyorsun, Az içki zarar etmez diyor. Bir fasık çıkıyor televizyona;

“—Azıcık içkini zararı yoktur, vücuda faydası da vardır.” diyor.

Damlasının haram olduğunu çocuklarımız bile biliyor da, sen nasıl oluyor da buna fetva veriyorsun, söz söylüyorsun, e Allah'ın şaşkın kulu?

Onun için harekâtını kontrol et bakalım:

“—Ben bugün Allah'ın hangi emirlerine uydum, hangilerine uymadım. Kaç tane yalan söyledim? Yalanı nasıl söylerim ben. Şu adamı kandırdım; bu on kuruşken bunu on beş kuruşa adama verdim. Nasıl verdim? Aldattım.”

Evet bugün bir kâr kazandın ama aldatarak kazandın. Müslüman aldatır mı insanı? Demek ki sen bir yanlışlık yapmışsın. Bunu bir daha yapmamaya çalışmak lazım. Allah kusurlarımızı affetsin...

Onun için haya dendiği vakitte, yalnız mini etekli kızlara kabahat bulmamalı! Asıl hayâ, Allah-u Teâlâ ve Tekaddes Hazretleri'nin emirlerine muhalefet etmek. Bunu erkek yapsın, kadın yapsın fark etmez!

Meselâ faizi yemek, içkiyi içmek, kumarı oynamak ve sâirelerin hangisi olursa, hep hayasızlığın alâmetidir. Günahların hepsi de öyledir.

“—E ne yapalım?”

Bunlardan sıyrılmamanın çaresini arayacaksın.

Onun için Efendimiz SAS Hazretleri iki tane şey göstermiş:

Birisi: Atına binecek, silahını alacak, düşman cepheden cephene yani, düşman karşılarında mücadele edecek, muharebe edecek. İster şehid olsun, ister gazi olsun.

E bunu yapamıyoruz, yok her zaman harp olur mu ya hu? Hele o devirler geçti, şimdi bu devirler başka. Ne yapalım öyleyse? Öyleyse sen beş on tane koyun bul, çık bir dağın başına, orada fitnelerden kendini muhafaza et. İhtilattan men et, kalbini Allah'a bağla. Kalbinin selametine bak, selamet-i kalp. Onun için kıyamet gününde asıl takdire layık olan, kalb-i selim ile Allah'ın huzuruna gelenlerdir.

Buyrulmuş ki, *estaizü bi'llâh*:

يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ . إِلَّا مَنْ أَتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ

(الشعراء: ٨٨-٨٩)

(*Yevme lâ yenfeu mâlün ve lâ benûn*) “O günde insana ne mal fayda verecek, ne de evlat fayda verecek. (*İllâ men eta'llâhe bi-kalbin selîm*) Ancak selim, pâk, temiz bir gönül ile Allah-u Teâlâ Hazretleri'ne gelen kâr edecek.” (Şuarâ, 26/88-89)

Kalbimiz sağlam... Doktora gidiyoruz, muayene ettiriyoruz.

“—Senin kalbin çok iyi!” diyor.

O değil. Kalbin selâmeti, ahlâkî hastalıklardan sâlim olmasıdır. Evâmir-i ilahiyeye muhalefetten kalbin sâlim olduğu gün sen selamettesin! Onun için Cenâb-ı Hakk'a çokça yalvaralım. Tatlı, güzel bir namaz nasib-i müyesser etsin bize... Şu havatırlardan kendimizi koruyacak nimetler ihsan etsin.

Perde çeksek olmuyor, camekân içerisine girsek olmuyor. Havatır her yerden giriyor. Onun yolu yok, önleyemeyiz. Onun en güzel yolu, meşgaleyi azaltıp, zikrullahı arttırmak.

Zikrullahı arttırırsan, zikrullahın arttığı nisbette kalbin,

gönlün zikrullahla meşgul olur. Hakkın divanında durduğun vakitte de Allah Allah Allah diyerek namazını kılar, bitirirsin. Bu zikrullahın çokluğuna bağlı... Ne kadar çok Allah-u Teâlâ'nın zikrini yaparsan, o kadar namazın güzel olur.

Onun için, bugün hep bütün lehviyatan insanları kurtarmak için, "Sen şu kadar tesbih çek!" diyoruz O kadar zikirle yola girsin diyerekten. Kafileyeye bir kere bağlanırsa, sonrasına artık inşâallah Cenâb-ı Hak tevfikini refik eder de kendi kendini ıslaha, zikrini daha çoğaltmaya gayret eder. Yoksa bu günkü o yüz zikir, bin zikir kafi değil yani. Niçin? Cenâb-ı Hak:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا (الأحزاب: ٤١)

(*Ya eyyühe'llezîne amenü'zkuru'llâhe zikren kesîrâ*) "Ey iman edenler, Allah'ı çokça zikredin!" (Ahzâ. 33/41) buyuruyor..

Sormuşlar Ebu's-Suud Efendi'ye:

"—Zikr-i kesîr nedir?"

"—Devamlı zikretmek..." demiş.

Yani hiçbir nefesi insanın hali olmayacak ki Allah demesin. Yani o kadar uyanık bir halde ki, daima ağır, daima kendini kontrolde, daima Allah ile meşgul gönlü... Allah böyle iman, böyle gönül cümlemize nasib-i müyesser etsin...

h. Zînetin Terki İmandandır

Şurada bir tanecik daha var, onu da okuyayım sizlere:

Ahmed ibn-i Hanbel, İbn-i Mâce, Taberânî, Hâkim, Beyhakî, Ziyâü'l-Makdisî, Abdullah ibn-i Ebû Ümâme Rh.A'ten rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁹

---

¹⁹ Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XI, s.211, no:3630; İb-i Mâce, *Sünen*, c.XII, s.143, no:4118; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.XLV, s.285, no:21289; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.51, no:18; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.I, s.271, no:788;

الْبَدَاذَةُ مِنَ الْإِيمَانِ، الْبَدَاذَةُ مِنَ الْإِيمَانِ، الْبَدَاذَةُ مِنَ الْإِيمَانِ (حم).
ه. طب. ك. هب، ض. عن عبد الله بن أبي أمامة عن أبيه)

RE. 194/8 (*El-bezâzetü mine'l-îmân, el-bezâzetü mine'l-îmâni, el-bezâzetü mine'l-îmâni.*)

(*El-bezâzetü mine'l-îmân*) “Zînetin terki imandandır. (*El-bezâzetü mine'l-îmân*) Zînetin terki imandandır. (*El-bezâzetü mine'l-îmân*) Zînetin terki imandandır. Elbise ve süse ehemmiyet vermemek imandandır.”

İmanın teferruatı, yetmiş küsür dedi. *El-bezâzet*, zühd ü takvâ sahibi olmak, dünyaya iltifat etmemek, dünya adamı olmamak, zînetin terki... Dünya adamı olunca evini süsleyeceksin, kendini süsleyeceksin, çoluğunu çocuğunu süsleyeceksin. Bu zînetin de hududu yok. Milyonlar gidiyor o hususta. Memleketimiz bin bir türlü ızdrap içerisinde. Fakat ziynetlerin önüne geçmenin imkânı yok.

İşte bu zînetin terki imandandır. Esvaplara iltifat etmiyor, evdeki eşyaya iltifat etmiyor, hiçbir zînete iltifat etmiyor. “Bir lokma, bir hırka kâfi!” diyor. İman nasıl ki kayd ediyor seni, günahları işletmiyor, senin dünyaya meyledip, zînetlere boğulmana da müsaade etmiyor.

Niçin? E cemiyet iktizası. İyisi de var, fakiri de var, hastası da var, bin bir çeşit ızdıraplısı da var. Bunların yardımına koşmak lâzım gelirken, zînetten bunlara meydan kalmıyor. Bir ev mobilyası, bugün kim bilir kaç bin liraya mal oluyor. E bu kadar mobilyaya bu parayı haralayacağına, bu parayı Allah yoluna harcasan.

Şimdi bizim hacca gitmemize razı olmuyorlar. “On milyon

Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.227, no:6470; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.125, no:157; Abdullah ibn-i Ebû Umâme Rh.A'ten, o da babasından.

gidiyor!” diyorlar. “Aman bir çare bulalım da bu hacıları yollamayalım!” diyorlar. Niçin? On milyon gidecek. E iyi ama şu insanların yaptığı zînet masraflarının yekûnû ne kadar milyon acaba? Onu önleyeceğiz iyi ama, buna hiç kimse ses çıkarmaz, çünkü herkes o yolda...

Geçen bir hanımefendi Avrupa’ya gitmiş. Bizim hanımlardan birisine övünüyor. İki yüz elli bin lira harcadım demiş. Böyle gidenlerin ne kadar sayısı çok. Bunlar göze batmaz da, Hacıefendi’nin senede kazandığı iki yüz lirası vardır; gidecek onu yiyecek.

“—Oooo, bizim paralar gidiyor!” diye kıyamet kopuyor.

Tayyarecisi kıyamet koparıyor, gazetecisi kıyamet koparıyor.

Bu zînet için yapılan masraflardan kendimizi kurtarabilirsek, göklerimiz tayyareyle dolar, denizlerimiz de gemilerle dolar. Ordularımız da en son cihazlarla donatılır. Biz bu zîneti terk edebilirsek...

Ama imkân mı var? Yaşamının devrini bulduk. Yaşa da nasıl yaşarsan yaşa. Bir araba yetmiyor, bir daha. Bir daha yetmiyor, bir daha. Kızında var, oğlunda var, damadında var... Hepsinin ayrı ayrı arabaları var. Sokaktan geçmenin de imkânı yok araba sırasından... Bunlar zînet değildir de nedir?

Eskiden bizim ecdadımız yürüyerek giderdi. Yürümek de sıhhat için çok faydalıdır. Bugünkü insan yürümekten aciz... Allah esirgeye, eski zamanın harpleri gibi harp olsa, ne yürüyecek asker bulursun, ne yürüyecek insan bulursun. Herkes alıştı arabalara... Ya bir de benzinler ortadan kaybolursa, arabalar da on para etmez.

Onun için bak ne güzel! Peygamber SAS Efendimiz üç defa söylüyor: (*El-bezâzetü mine’l-îmân*) “Zînetin terki imandandır.”

İmanı olan insan, on paranın zayi olmasını istemez.

SAS Efendimiz’in ism-i şerifi anıldığı yerde, (*Allâhümme salli alâ muhammedin ve alâ âli muhammed.*) demeyen insan en bahil adamdır. Öte tarafta yüz bin lira veriyor, dağıtıyor. Ne dağıtırsa dağıtsın, mühim değil.

Peygamber SAS'e hürmet, tazim ve saygının icabı olarak, onun mübarek ism-i şerifi anıldığı zaman, ona salât ü selâm getirin! "Getirmeyenler en bahil insandır." diye tavsif olunmuş.

Allah cümlemizi affetsin... Tevfikât-ı samedâniyyesine mazhar etsin...

Bugün gene bir acılandım. En nihayet hepimizin olacağı o. Öldün müydü komşulara haber verirler. Bugün kırkı bizim efendinin, buyurun camiye derler. Hanımefendiler yarım başla dolarlar camiye. Yarım başla... İçlerinde örtülü olanlar da vardır, fakat ekseriyetle hep yarım başlarıyla gelirler. Kimse de bir şey diyemez.

Sonra işte hafız efendinin sesi güzel, dinler herkes. Bu ibadet haline geldi. Artık ibadet, bundan ibaret yani. Adamcağız gitti. Böyle bir de *Mevlid* okuttuk mu oh, oldu bitti iş. Allah hepimizi affetsin de bu gönüllerimizi uyandırsın, gönül ölümünden de kurtarsın...

Şimdi bak bir tane daha söyleyeyim sana:

Bâyezid-i Bestâmî diye bir zat var ya, duyuyorsunuz her zaman. Onun devri, yani bin senesinden evvelki insan. Bu zat nefsiyle mücahedede çok ileri gitmiş. Senelerce böyle nefsiyle mücadele, mücadele, mücadele. Kendini bir kontrol etmiş, bakayım ben bu kadar mücadele yapıyorum. Yemiyorum, içiyorum ama fakir nasıl demiş.

"—Baktım ki, içimde put durup duruyor!" diyor. "Dışım güzel. Sakalım, sarığım, cübbem filan yerinde ama, içimde koca bir put duruyor. On iki sene uğraştım o putu çıkarmak için içimden." diyor.

Put dediği, mezmum ahlâklar. Hevâ-yı nefse uygun hareketler. Putun kendisi gâvurluktan değil de heva-yı hevese uygun, Allah'ın, peygamberin razı olmadığı hareketlerden içimde duruyor diyor.

Zîneti zevmek de bir puttur içeride. Dünyaya meyl ü muhabbetin bir alametidir yani. Allah adamı değil, dünya adamı

demek. Bunun için on iki sene uğraştım, el-hamdü lillah yakayı kurtardım, otuz bir sene sonra diyor. Gözlerim açıldı. Bir de baktım ki herkes ölmüş. Allah-u ekber dedim, tekbirle bir namaz kıldım diyor.

O, o zaman öyle ictihad ederse bugün halimiz nolacak bilmem.

Onun için diyor ki:

“—Okuyayım ben hocaefendi.”

“—Oku!”

“—Nereden?”

“—İşte filan hocaefendi çok güzel okutuyor. Gider okursun!”

Başlarsın okumaya:

“—Nasara, yensuru, nasran...”

Nasara demek yardım etti. Mazidir, muzaridir, fiil, şudur, budur öğrendi. Çok güzel. E ne olacak? O adam yarın sana okuturken ona da ecel gelecek, o da gidecek. Ölen bir adamdan öğreniyorsun.

Diyor ki vaiz efendi:

“—Sen ölenden alma ilmi; Hayy u kayyum olan Allah'tan al!”

Mektepsiz sana versin Allah ilmi. Hızır AS'a verdiği gibi. O Hızır'a nasıl verdi? Sana vermeye kadir değil mi? Hızır'a verdiği ilmi elbette sana da verecek. İlm-i ledün dedikleri ilmi, Allah-u Teâlâ o çobana verdi. Nereden aldı o çoban? Ne kitabı var, ne bir şeyi var ama içindeki iman kafi ona. Onun için en güzel ilim, Allah-u Teâlâ'ya çekilip bir köşeye. Muhakkak bu lazım. Mutlaka dervişe lazım değil.

“—Hocaefendi, bu derviş için, sofı için...”

“—Hayır! Ne derviş için, ne sofı için; Müslüman için bu!”

Her müslüman kendi gönlünü temizleyip Allah'a güzel bir gönülle dönmek mecburiyetindedir. Her müslümanın vazifesi olunca, o dervişin demek büyük bir haksızlık. Neden dervişin işi olacak? Allah'ın her müslüman kulu hepimiz dönüyoruz Allah'ın divanına. Hepimiz Allah-u Teâlâ'nın divanına döndüğümüz vakitte o gönlü bulamıyoruz.

O gönlü bulabilmek için herhalde böyle bir halvete müslümanların her an ihtiyaçları vardır. İşte Cenab-ı Peygamber hiç olmazsa her Ramazan... Bak hiçbir Ramazan'ı bırakmamış. Peygamber, peygamber iken bile hiçbir Ramazan'ı bırakmamış. Her Ramazan hiç olmazsa on gün, itikaf niyetiyle halktan ayrılır, Allah ile baş başa kalır.

Allah ile baş başa kalmak demek belki hatalı bir söz gibi oluyor ama bu Allah-u Teâlâ bir cisim değildir, bir mekânda değildir, her şeyden münezzehtir. O ilim gönülde öyle bir ilim hasıl olacak ki, bu varlığın sahibi Allah. Bu mevcudatın sahibi Allah. Kudret onun, kuvvet onun, saltanat onun. Bu imanın husulü içindir u halvet... Biz bunları biliyoruz, bilmiyoruz demiyoruz. Dilin söylemesi kâfi değil ki. dil söylüyor, ağız söylüyor fakat içeriye yerleşmemiştir. Yerleşmediği için zînetlere meftunuz.

Meselâ, bugün elli bin liraya bir ev olur; kimse elli bin liralık eve tenezzül etmez. Ya yüz bin, iki yüz bin olacak. Hatta bazısı diyor dört yüz, beş yüz bine ev alıyor adam. Ne demek bu ya hu? Neden? Bir aileye iki göz oda kafi değil mi? Hayır! İlle dört odalı olacak. İçinin mobilyası ona göre olacak. Eşim dostum gelecek.

Bunlar hep dünya şöhretinin, şehvetinin iktizası. Şöhretle şehvet oldu mu ikisi de afettir: (*Eş-şöhreti afetün, eş-şehvetü afetün.*) Şöhret de afet, şehvet de afet.

Allah hepimizi affetsin... Kendisine layık kullarının zümresine bizleri de ilhak eylesin.

Li'llâhi'l-fâtihah!

İskenderpaşa Camii

04. DEDEMİN HOCASININ MEKTUBU

Eüzü bi'llâhi mine's-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve'l-âkıbetü li'l-müttakîn...
Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidînâ muhammedin ve âlihî ve
sahbihî ecmaîn...*

*İlemû eyyühe'l-ihvân... İinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh... Ve
enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llâhu aleyhi ve
sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin
bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve
bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme
ennehû kâl:*

أَوَّلُ الْعِبَادَةِ الصَّمْتُ (هناد عن الحسن مرسلا)

(Evvelü'l-ibâdeti es-samtü)

Sadaka rasülü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

“—Mefhar-i mevcûdât Muhammed Mustafâ râ salevât!”

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidînâ muhammed...]*

“—Seyyidü's-sâdât Muhammed Mustafâ râ salevât!”

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidînâ muhammed...]*

“—Habîb-i Hüdü Muhammed Mustafâ râ salevât!

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidînâ muhammed...]*

*Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili
Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin...*

a. İbadetin Başı Susmaktır

Size bugün dersiniz olarak şu kâğıdı gösteriyorum. Çok eskimiş bir kağıttır. Bu kâğıt dedemin hocası olan Hoca Nasrullah

Efendi ismindeki bir zatın, Bursa’da hoca imiş. Her ne gibi hatası olduysa, onu Sultan Hamid Akkâ’ya sürmüş. Akkâ’dan —dedemle olan münasebetinden dolayı— sık sık mektuplar yolluyormuş. Bu mektuplar mahfuz idi ama kaybola kaybola bir tanesi kalmış elimde. Onu da kopya ettim de bir kitabın kenarına; kaybolursa hiç olmazsa içindeki nasihatlar yadigâr olsun diyerekten.

İçindeki nasihatlar hoşuma gitti, onları siz kardeşlerime de duyurmak isteyeceğim. Yani insan nereye giderse gitsin, mülk Allah’ındır. Allah’ın mülkünde vazifesini yapmakla mükelleftir. Allah’ın mülkünde onun suyunu içiyor, onun havasını alıyor, onun nimetlerini yiyor, onun verdiği ömrü idame ettiriyor. Burada bu hayatı bağışlayanın, verenin emrettiği vazifeleri yapmak insanın vazifesidir. Yapana mü’min diyorlar, yapmayana kâfir diyorlar. Aradaki fark bu.

Şimdi mektubu size aynen okuyacağım. Şöyle yazıyor:

Bu mektup Akkâ’dan. Rüşdiye hocasının çok kitabı var. Lâzım olan kitabı alıp mütalaa ediyorum. *Camiu’s-Sağir* adlı hadis

kitabımı şerhi ile beraber burada mütalaa ettim. Bursa'da iken de bu kitabı mütalaa etmiştim. Bazı hadis-i şerifleri yazdım, mü'minlere menfaat olsun diye.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm. Kâle rasûlü'llâhi SAS:
Hennâd, Hasan-ı Basrî Rh.A'ten rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²⁰

أَوَّلُ الْعِبَادَةِ الصَّمْتُ (هناد عن الحسن مرسلًا)

(*Evvelü'l-ibâdeti es-samtü*) “İbadetin başı sükûttur.”

Nasihatinin baş sözü:

“—İbadetin başı sükûttur!” diyor.

İki şey koymuş: *Lisânen* ve *kalben*. Lisânen sükut ettiği gibi, kalbinin de sükun üzerine olması lazım! Çünkü insan bir dış ve bir içten mürekkep... İnsanın insanlığı bu dış ile için birleşmesinden oluyor.

Bu dış kısmına bize göre müslümanlık diyoruz. Namaz, oruç, zekat, hac... Bunlar müslümanlığı dış kısmıdır. Bunlarla insanı anlarız ki bu müslümandır, bu değildir.

İman da iç kısımdır. Allah'a, Rasullerine, ahirete, kitaplarına, öldükten sonra dirilmeye müteallik olan kısımlara iç kısmı diyorlar. Bu iki kısmın birleşmesinden ortaya mü'min çıkıyor veyahut müslüman çıkıyor.

Şimdi bu mü'min ve müslimin ilk vazifesi ibadet edecek ya, bu ibadetin ilk vazifesi diline hâkim olmak, diline sahip olmak... Diline sahip olamamaktan ne çıkar?

Allah-u Teâlâ bize bir hayat vermiştir. Bu hayat aldığımız nefeslerle kaimdir. Bu nefesleri alamazsak yaşayamayız. Yemek içmek gibi bu nefesler de bizim gıdamızdır. Nasıl ki bu nefeslerle

---

²⁰ Hennâd, *Zühd*, c.II, s.546, no:1130; Hasan-ı Basrî Rh.A'ten.

Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VI, s.5, no:3034; Süfyân-ı Sevrî Rh.A'ten.
Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.350, no:6885; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XI, s.287, no:44930.

yaşamaktayız, bunları da Allah-u Teâlâ bize, “Bana ibadet etsinler!” diye vermiştir.

Bu havayı aldıkça, yaşamaktaki olan halimizi laflarla geçirirsek, bu iç kısım muattal kalır. Vazifesi olan Allah-u Teâlâ’yı zikri yapamaz. Çünkü diliyle meşgul. Diliyle meşgul olunca, bedeniyle de meşgul olur insan. Dilin başka, için başka olsun; o zor, o nadirattandır. Dil ne ile meşgulse, iç de onunla meşguldür. Çünkü dil için tercümanıdır. İçi ne ise dil de odur. Binâen aleyh, dil boş laflarla kaçırıyor ömrünü, bitiriyor, zayi ediyor. Binâen aleyh, asıl lazım olan iç kısmın ibadetini anla ki mümkün değil olmaz.

Dili konuşan insanın içi konuşamaz. İçindeki ne ise dili de onu söylüyor. Çünkü kap daima içindekini boşaltır. Bir kaba su koyduysanız, su dökülür. Sirke koyduysanız, sirke dökülür. Bal koyduysanız, bal dökülür. Öyle değil mi?.. Binâen aleyh içte ne varsa, dil onu dökecektir. İçte Allah varsa, dil Allah’ı zikreder. Söylemeye, konuşmaya vakit bulamaz, utanır.

Sözden maksat, boş ve faidesiz söz. Boş ve faidesiz sözü söylemekten insan sakınır, kaçınır ki içinin zikrinin alametidir. İçi zâkir olan insanın dili de zâkir olur, Allah’la meşgul olur. Öyleyse ilk ibadet süküttür. Niçin? Gönlün Allah desin dursun.

Bu iki türlü demiş; hem lisânen, hem kalben. Kalp, malum ya vesvese dediğimiz birçok kuruntularla meşgul olur durur. Kendi kendine dilin sakindir ama içinden ne pazarlıklar yapar. Bu da boş... Çünkü senin kalbin Allah diyecek. Allah demekle meşgul olacak. Sen onu bırakıyorsun, kâinatı ölçmeye kalkıyorsun, şunu yapmaya kalkıyorsun, doluyu boşa koyuyorsun, boşu doluya koyuyorsun. Ömrünü boş şeylerle geçiriyorsun.

E bu da ha dil boş geçirmiş, ha iç boş geçirmiş. Bu da la..k. Bunu öğretmek ve anlatmak çok zordur. Söylemek kolaydır da anlatmak ve buna sahip olabilmesi insanın; çok büyük mücadeleye vakıftır, az mücadeleyle olmaz. Bir kere bunda muhit, ikincisi kabiliyet, istîdat şarttır. Muhitin, geveze bir muhitteysen, emsalin geveze insanlarsa... Böyle bol bol konuşan insanlar... Sen

de onlar gibi bol bol konuşmaya mecbur kalırsın.

Bir de küçüklükten beri yetişiş tarzı vardır insanların, aile terbiyesi deriz buna. O aile terbiyesinde nasıl aldıysa terbiyeyi, o terbiyeyi görürsün insanda. O terbiye iyi değilmiş, bunu atayım da bunun yenisini bulayım diye değiştirebilenler pek nadirattandır. O aldığı terbiye ile gider.

Onun için büyüklerin, büyük insanların evlatları da büyük kimseler olur. Aldıkları terbiyeler sayesinde. Alamıyorlarsa çok nadirattandır. Bakın şimdi Türkçesini de yazmış altına:

“—Evvêlâ lisanı malayani, fena, bâtil ve yaramaz şeylerden sükût eder. Kalbini envai şirk-i hafî, haset, kibir ve cümle mezmûmatlardan ne kadar mezmun kötü şeyler varsa, hepsinden uzak tutar. Sonra ibadete meşgul olur. Zira ki lisan ve kalp yaramazlardan sükût ve tâhir olmasa, ibadeti zayıftır. İbadetten lazım gelen feyzi alamaz.”

Şimdi burada bunu izah için demiş ki:

b. Kötü Ahlâk Ameli Bozar

Taberânî, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²¹

الْخُلُقُ السُّوِّءُ يَفْسِدُ الْعَمَلَ كَمَا يَفْسِدُ الْخَلَّ الْعَسَلَ

(طب. عن ابن عباس)

---

²¹ Taberânî, *Mucemül-Kebîr*, c.X, s.318, no:10777; Beyhakî, *Şuabül-İman*, c.VI, s.247, no:8036; Deylemî, *Müsnedül-Firdevs*, c.II, s.200, no:2991; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.54, no:12690; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Beyhakî, *Şuabül-İman*, c.VI, s.247, no:8036; Ebü's-Şeyh, *Emsâl fi'l-Hadis*, c.I, s.113, no:252; Ebü Nuaym, *Ahbâr-ı İsfahan*, c.VII, s.281, no:40618; Ukaylî, *Duafâ*, c.IX, s.11, no:2074; İbn-i Hibbân, *Mecrûhin*, c.III, s.51; Ebü Hüreyre RA'dan.

Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.255, no:799; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XLI, s.293, no:8271; İbn-i Ömer RA'dan.

Temmâmü'r-Râzî, *Fevâid*, c.I, s.300, no:301; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

RE. 205/11 (*El-hulüku's-süü yufsidü'l-amel, kemâ yüfsidü'l-hallü'l-asel.*)

(*El-hulüku's-süü yufsidü'l-amel*) “Kötü ahlâk, ameli ifsad eder, bozar; (*kemâ yüfsidü'l-hallü'l-asel*) sirkenin balı bozduğu gibi.”

Şurada onu da şöyle tercüme etmiş:

“—Dilde ve kalpte sıfat-ı mezmume, cem’i amâli iptal eder, mahveder. Muhtasarca size sıfat-ı mezmûmeyi beyan edeyim, inşâallah görüşürsek.” demiş.

Tabii Akkâ’da o, “Bir affa uğrar da Bursa’ya dönebilirim, o zaman anlatırım!” demiş ama, affa uğramamış,

Sıfat-ı mezmûme kısa olarak diyor ki: Dilde ve kalpte olan hilaf-ı sünnet ve bid’at olan şeylere derler. Sünnetin hilafında bid’at olan şeylere derler.

Burada hilaf-ı sünnet deyince aklıma bir şey geldi:

Hz. Ömer’in devrinde Mısır’daki İskenderiye muhasara edilmiş. Adı da kumandanın Abdullah olsa gerek. Ama muhasara uzamış, bir türlü teslim olmuyor kale. Kumandan aciz kalmış, Hz. Ömer’e haber göndermiş. Demiş ki:

“—Kale’yi alamıyoruz. Kale muhasara altında, fakat bir türlü teslim alamıyoruz.”

Hz. Ömer tahkikat yapmış askerden:

“—Neden kaleyi zapt edemiyorsunuz siz? Siz müslüman değil misiniz? Namazlarınızda ihmal mi yaptınız?”

“—Hayır efendim!”

“—Oruçlarınızda?”

“—Hayır efendim!”

“—Gece namazlarınızda?”

“—Hayır efendim!”

“—E neyiniz eksik, neyi yapmıyorsunuz?”

“—Misvakımız yok efendim!”

“—Misvak kullanıyor musunuz?” demiş.

“—Hayır, misvaklarımız bitti.” demiş.

“—Hah! Bu sünnet-i seniyyeyi ihmalinizdendir muvaffak

olamayşınız.” demiş.

Hemen develere yüklemiş misvakları, yollamış. Misvaklar gitmiş, askerler kullanmaya başlamışlar. Ertesi gün hücumla geçmişler, daha hücum başlarken beyaz bayraklar çekilmiş.

Talihe bak! Sünnet-i seniyye deyip geçme. Rasûl-i Ekrem'i Allah nümûne yollamıştır dünyaya:

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ (الانبیاء: ١٠٧)

(*Ve mâ erselnâke illâ rahmeten li'l-âlemîn*) “Rasûlüm, biz seni ancak alemlere rahmet olarak gönderdik.” (Enbiyâ, 21/107) buyurmuştur.

Alemlere rahmet olanın bütün varlığı insanlar için nümune olmadıkça, insanlar onun yolunda yürüyemezler. Hatta şeytan-ı aleyhi'l-la'ne bu ayet-i kerime nâzil olunca;

“—Yâ Rabbi, ben de alemlerdenim. O rahmetten ben de isterim!” demiş.

O güne kadar şeytan-ı aleyhi'l-la'ne bir müvekkel melek

tarafından dövülmüş. Rasûl-i Ekrem'e bu ayet ininceye kadar bir sabah dövülüyor, yirmi dört saat onun tesiri altında muazzeb oluyor. Ertesi gün tekrar...

Şimdi bu (*rahmeten li'l-âlemîn*) ayet-i kerimesini duyunca o mel'un, demiş:

“—Yâ Rabbi, o alemlerden bir tanesi de benim işte. Alemin dışında değilim. Ben de o rahmetten nasibimi isterim!” demiş.

Binâen aleyh, o nasibi hürmetine o sopadan kurtulmuş.

Biz ki o Allah-u Teâlâ'nın kulu ve o Rasûlüllah SAS'in ümmetiyiz. Onun sünnetine yapıştığımız takdirde ne olur sen düşün onu... Onun için mü'minler melâikeden, bir diğer hadiste de melâike-i mukarrabînden efdaldır.

Niçin? Melekler yaratıldığı sıfat üzerindedir, başka şey bilemez. Ama insan birçok şeylerin, baskılar altında, çeşitli düşmanlarla boğuşarak Allah'tan ayrılmayan ve Rasûlüllah'a sınıksız yapışan mü'min; Rasûlüllah nasıl Mi'rac yaptıysa, nasıl Allah'a hiçbir melek yanaşamamıştır; ne Cebrâil, ne Mikâil... Fakat Rasûl-i Ekrem nasıl Allah-u Teâlâ ile (*kâbe kavseyni ev ednâ*) olduysa, onun ümmeti de bu şerefe naildir. Onu ayaklar altına alan insan, bak ne kadar büyük zıyan içindedir.

Onun için ne güzel bir nasihat yapmış. Allah razı olsun, makamı da cennet olsun...

c. Allah'a Kullarının En Sevgilisi

Bir hadis daha zikrediyor:

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:

إِنَّ أَحَبَّ عِبَادِ اللَّهِ، إِلَى اللَّهِ أَنْصَحُهُمْ لِعِبَادِهِ (عبد الله في زوائد الزهد
عن الحسن مرسلًا)

(*İnne ehabbe ibâda'llâhi illa'llâhi, ensahuhüm li-ibâdihî.*)

(*İnne ehabbe ibâda'llâhi illa'llâhi*) “Allah-u Teâlâ'ya kullarının

en sevgilisi, (*ensahuhüm li-ibâdihî*) Allah'ın kullarına nasihat eden insandır.”

Allah'ın kullarına nasihat eden insan, Allah-u Teâlâ'nın en sevgili kuludur. Öyleyse bugünkü dünya ilimlerinin içinde en mümtaz ilim, Allah'ın ilmidir, din ilmidir. Çünkü nasihat ne ile olacak? Din ile olur. Dinini bilmezsen nasihat edebilir misin? evvela dinini öğreneceksin, sonra da başkalarına öğretmeye çalışacaksın.

Öyleyse Allah-u Teâlâ'nın sevgili kulu olabilmeye mazhariyyet, onun dinini bilip, diğer insanlara öğretebilmeye gücü yettiği kadar çalışabilmek, en sevgili kulu olmasına işarettir buyurmuş.

Ama diyor ki:

“—Söz herkese söylenmez. Sözü kabul edecek insana söylersin. Kabul edileceğini bilmeyince, onu söylemek insanın kendine zararlıdır.

Mesela şimdi içkiden bahsetsen, rakıcılar darılır. Hırsızlıktan bahsetsen, hırsızlar darılır, dinlemezler. Kumardan bahsetsen, kumarcılar darılır. Faizden bahsetsen, tüccarlar darılır, bankacılar darılır. Öyle şey mi olur diye. Plajdan bahsetsen, yeni nesil istemez. Danstan, balodan bahsetsen gene istemez. Demek ki bunları yerinde söylemeniz lazım. Fırsat buldukça söylemekten kaçınmamak lâzım!

“—En büyük selâmet duadır. Selâmet duadadır. Musibet ve belâ nefse terbiyedir. Ahirette çok sevabı vardır. Dertler ve belâlar, Cennette nice nice nimetlere mazhariyyetine vesile olur demiş. Bu dertlerden, belâlardan kurtulmanın yegâne çaresi de duadır.” demiş.

Çünkü dertleri, belaları Allah-u Teâlâ sevgili kullarına verir ki o kullar benim yolumdan ayrılmasınlar. Dünyaya meyil ve muhabbetleri artıp da beni unutmasınlar diyerek bazı musibetleri ve belaları verir ki kendi yoluna çevrilmeleri için. Onun için demiş ki:

“—Bunlar insanların ahirete ve cennete muhabbetine ve

fırarına sebeptir. Allah'a kaçar. Belâ ve musibet olmasa nefis kibir, ucub, hubb-u dünyaya ikbal eder ve bu suretle de merdud olur.”

Cümle enbiya ve sâlihler, bela ve musibet ile terbiye olmuşlardır. Onun için Bursa'daki Üftade Hz.'nin bir kitabında okumuştum:

“—Bir musibet, bin nasihattan evlâdır.” diyor.

Bir musibetin sevabı, bin ref-i derecata vesiledir. Yani ne kadar ibadet etsen, o dereceye erişemezsin; o musibete, o belaya sabrının neticesinde aldığın mükafattan dolayı.

Cenâb-ı Hak, her bir şeyi bir şeye sebep kılmıştır. Nefis, kâfirdir. O nefis, belâlar ve musibetler görmese, dünyadan ahirete ikbal etmez. Nefis hadd-i zatında münkirdir; ancak musibet ve belâları görünce, Allah'a doğru dönmeye başlar. Mevla'ya tevazu, inkisar ve tezellül etmez.

Niyazi'den bir şey koymuş. Diyor ki Niyazi merhum:

*Derman arardım derdime,
Derdim bana derman imiş.*

Çok derin manalara havidir bu kadarcık söz.
Gene bunun altına bir şey daha yazmış.

d. Belâyı Nimet Bilmek

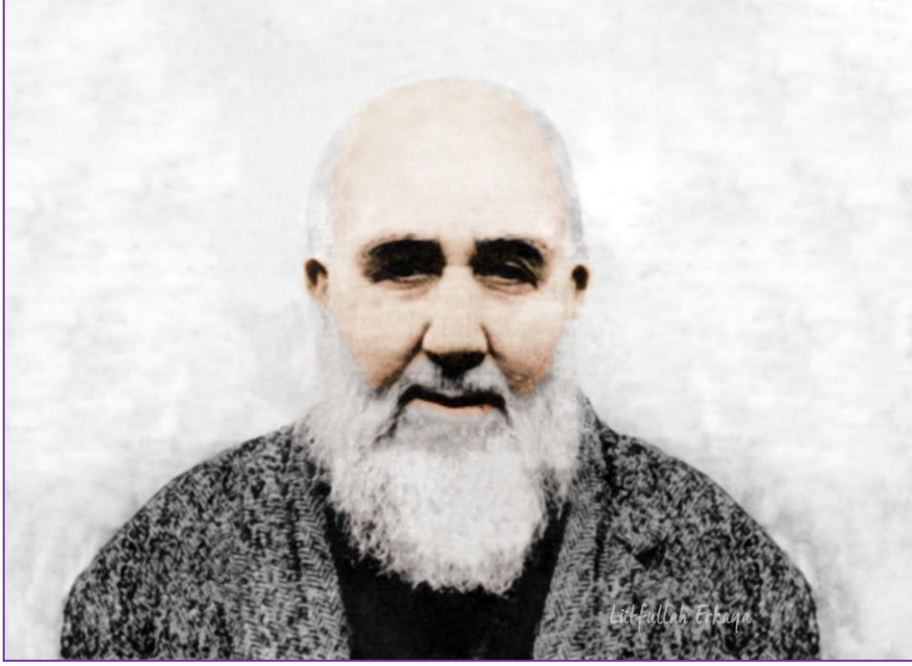
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²²

لَيْسَ بِمُؤْمِنٍ مُّسْتَكْمِلٍ الْإِيمَانِ ، مَنْ لَمْ يَعِدَّ الْبَلَاءَ نِعْمَةً ، وَالرِّخَاءَ

مُصِيبَةً (طب. عن ابن عباس)

---

²² Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.32, no:10949; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.407, no:5241; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.280, no:346; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.250, no:7596; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XVIII, s.261, no:19354.

(*Leyse bi-mü'minin müstekmili'l-îmâni, men lem yeudde'l-belâe ni'meten, ve'r-rehâe musîbeten.*)

(*Leyse bi-mü'minin müstekmili'l-îmâni*) “Mü'min imanında hiçbir zaman kemâli bulamaz; (*men lem yeudde'l-belâe ni'meten, ve'r-rehâe musîbeten*) belâyı nimet, rahatı da musibet bilmedikçe...”

Çünkü buyrulmuş ki:²³

أَشَدَّ النَّاسِ بَلَاءَ الْأَنْبِيَاءِ (حم. خ. ه. ت. عن سعد)

---

²³ Hâkim, *Müstedrek*, c.III, s.386, no:5463; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.205, no:1159; Tahâvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.V, s.191, no:1834; Sa'd ibn-i Ebî Vakkas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.326, no:6778; *Câmiü's-Sağîr*, c.I, s.81, no:1054; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.IV, s.420, no:3468.

(*Eşeddü'n-nâsi belâen el-enbiyâü*) “Belâ bakımından insanların en şiddetlisi peygamberlerdir. En büyük belâyı Allah-u Teâlâ, enbiyalara vermiştir.”

Adem AS'dan aşağı doğru boyuna gelmiştir. Her peygamberin çektiği ızdırab hesaba gelmez. En nihayet bizim Peygamberimiz'in hali mâlûm...

Fakat yine altında buyurmuş:

لا ينفع البلاء بفاجر

(*Lâ yenfau'l-belâu bi-facir*) “Belâ imansızlara fayda vermez.”

Belânın faydası, mü'minleredir. Mü'min olmayan insanlara gelen belâ ve musibetler; dünyadaki cezalarıdır. Allah onlara dünyada da cezalarını çektiriyor demek. Çünkü Mevlâ'yı ikbal etmez. Kadere de razı olmaz ve terbiye de olmazlar. Ne çeşit afat görürse görsün, daha inadı artar, daha küfrü artar.

e. Belâların Sebebi

Taberânî ve Hâkim, İyas ibn-i Ebî Fâtîma ed-Dâmirî'den rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²⁴

إِنَّ اللَّهَ لَيَبْتَلِي الْمُؤْمِنَ الْبَلَاءَ ، وَمَا يَبْتَلِيهِ بِهِ إِلَّا لِكِرَامَتِهِ عَلَيْهِ

(طب. ك. فى الكنى عن عبد الله بن إياس بن أبى فاطمة

الضمري عن أبيه عن جد ه)

²⁴ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXII, s.323, no:813; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.III, s.13, no:3744; Şeybânî, *el-Âhâd ve'l-Mesânî*, c.II, s.175; İbn-i Ebî Şeybe, *Müsned*, c.II, s.272, no:639; İyas ibn-i Ebî Fâtîma ed-Dâmirî babasından, o da dedesinden.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.333, no:6808; *Câmiü's-Sagîr*, c.I, s.149, no:1791; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.VIII, s.168, no:7048.

(*İnna'llâhe leyebтелиye'l-mü'mine'l-belâe ve mâ yebтелиhi bihî illâ li-kerâmetihî*) Allah-u Teâlâ'nın mü'mine verdiği ibtila, onu sevdiğinden ve onun kerametinden naşidir. Belası, onu sevdiğinden ve ona kerametinden naşi.

Bir kere daha söylemiştim ama gene yeri geldi:

Cenâb-ı Hakk'ın bir evliyası ahirete göçüyor. O gün canı bir süt istemiş, yüreği yanmış en son. Sütü içeceği vakit Cenâb-ı Hak bir melek yollamış:

“—Sütü döktür, içmesin!” demiş.

O adamcağız o sütü içmeden ahirete gitmiş. Tabii bir teessürü var. O teessürler derece veriyor insana...

Sonra gene bir kâfir de ölüyormuş, onun da canı bir balık istemiş. O balık da o denizde yokmuş. Cenâb-ı Hak emretmiş, o balığı başka denizden tutturup o adama yedirtmiş.

Melek şaşırmış:

“—Yâ Rabbi, şaştım bu işe! O senin velî kulundu, bir sütü bile içirmedin. O düşmanın olan kâfire de bulunmayan balığı buldurdun ve yedirdin?”

Cenâb-ı Hak buyurmuş ki:

“—O kulumun cennette erişemediği bir yeri vardı, bir derecesi vardı, yaptığı ibadetler kâfi gelmedi o dereceye ulaşmasına... O dereceyi ona vermek istiyordum. O üstün dereceyi vermek için, ona o sütü içirmedim. Seviyorum onu çünkü. Öteki kâfirin de cehennemde bir çukuru daha vardı, giremiyordu o çukura. O çukura girsin diyerek, onun o arzusu yerine geldi. Yâni nimetler kâfirler için azaptır.

Ve burada bir şey daha yazmış:

“—Allah-u Teâlâ mü'min kulunu korur, babaların evlatlarını koruduğu gibi.” demiş. Bir rivayette de, “Sizin hastalarınızı koruduğunuz gibi.” demiş,

Bak burada babalar evlatlarını nasıl korurlarsa, Allah-u Teâlâ da mü'min kullarını öyle korur da onun için o belâları onlara vermesi, onları koruduğundan dolayıdır.

Bazen baba evladını döver. Sevmediği için diyebilir misin? Tekdir eder, darılır, şöyle der, böyle der. Sevmediğinden değildir. Daha iyi olması için yapar onu.

Allah-u Teâlâ da bize o ibtilâları verir ki, bizim kemâle doğru yükselmemiz, hakiki müslümanların arasına girmemiz içindir.

Burada *Hikem-i Atâiyye* denilen bir kitap vardır. O kitaptan bazı müslüman kimselere lâzım olacak sözleri yazmış. Diyor ki:

“—Nefisten, şeytandan, dünya muhabbetinden kimse kurtulmaz. Zira ki dünyada halk içinde rüsvay ve bî hürmet ve bî itibar olmayınca... Dünyada hürmet ve şöhreti olsa, nefis ve şeytandan, hubb-u dünyadan kurtulmak asla mümkün olmaz.”

Ne vakit insan bî hürmet ve bî itibar olsa, uzlet ve halvet edip bir şeye karışmasa, o zaman Allah'a ikbal eder. Nefis, şeytan ve dünya onu aldatamaz, hile ve iğvâ edemez. Hürmet ve şöhret ile muhabbet ve ma'rifetullah bir kalpte cem olmaz. Buna dikkat etmenizi rica ederim:

“—Başkalarından hürmet beklemek ve kendisinin şöhret sahibi olmasını istemek ile Allah-u Teâlâ'yı sevmek ve ma'rifet-i

ilâhiyye bir kalpte cem olmaz! Su ile ateşin bir yerde cem olmadığı gibi. Su ile ateşi bir yerde tutmak nasıl mümkün değilse, hürmet ve şöhrat ile Allah sevgisinin bir arada olmayacağını insanların bilmesi gerekir.”

Burada biraz daha zikretmiş ki:

“—Dünyadan çok sakının ve korkun! Çünkü dünya Hârut ve Mârut denilen o iki meleğin yaptığı sihirlerden daha sâhirdir. Cadıdır yani, aldatır insanı, aldatıcı bir şeydir. Fakat hepimiz işte bugün nasıl aldanıyorsak, gözümüzün önündedir.

Diyor ki orada:

“Allah-u Teâlâ sevgili kullarının kalplerine bir takım ilhamlar yapar, esrarlar verir. Eğer o Allah-u Teâlâ'nın o kuluna verdiği esrar ve ilhamları o adam söylerse:

‘—Yarın böyle olacak, filan günü böyle olacak.’

İçine gelen esrara itimadı var, söylüyor. Hepsi de aynı çıkıyor, dediği gün dediği oluyor. Esrar neyse, ilhamlar neyse gönlüne doğan; onları söylüyor, onlar da aynen tahakkuk ediyor. Tahakkuk etse, ilhamların cümlesi zuhur etse, hilaf çıkmasa o veli Firavun ve Nemrut gibi kibri ucba, mekr u gurura, hürmet ve şöhrate giriftar olmuştur.”

Bunlar güzel sözlerdir, belki hazmedemeyiz. Hazmedemeyiz ama hazmedemeyişimiz midemizin zafiyetindedir. Bu hakikattir.

“Eğer bir veliyi Allah seviyorsa, kalbine düşen ilhamlardan bazısı zuhur etmez. Filan gün böyle olacak der, olmaz. Ha yalancı derler, beceremedi, bilemedi derler. Zuhur etmedi... Bunun zuhur etmeyişi, (*beyne'l-havf ve'r-recâ*)'da olup Mevlânın kapısına mülazim olup, uzlet ve halvet edip, nas içerisinde şöhrat ve hürmet ihtiyat etmemesi sebebiyledir. Allah-u Teâlâ onu koruyor, şöhrate meydan vermiyor, sevdiğinden dolayı.

Yine Hikem-i Ataiyye'de diyor ki:

Bazı adem, Hızır AS'ı aşikare görür, eski görenler gibi. Bugün de görenler oluyor bahtiyarlar arasında. O adamı Hızır AS terbiye eder. Musa AS ile Hızır AS arasındaki hikâyeye malum. Ve kimi

adam ruhaniyet ile terbiye olur. Kimisi de rü'ya-yı sadıka ile terbiye olur. Bazısı da üstaz ile terbiye olur.

Bu ahlâklar Allah-u Teâlâ'dandır. Ahlâkları Allah sevdiği insanlara verir. İyi ahlâkı, iyi insanlara verir. Bizdeki ahlâkların iyi olmamasının yegâne sebebi, Allah-u Teâlâ'nın bizi sevmeyişinin alâmetidir. Eğer Allah-u Teâlâ bizi sevse, bizde hep iyi ahlâklar olacak.

Her sabah okuyoruz burada:

“—İyi ahlâkları bize ver ya Rabbi! Çünkü iyi ahlâkları veren sensin!” diye.

Cenab-ı Peygamber'in bir hadisinden istifade ederek Allah-u Teâlâ'dan her gün istiyoruz ama olmuyor. Sebebi? Bizim ona lâıyk olmamız lazım. Biz layık olmadıkça olmuyor. Allah-u Teâlâ'nın hükmüne, takdirine razı; evâmirine imtisâl etmiş bir kul oluruz da o bizi severse, biz istemeden onu bize verir. Bize vermeyişinin sebebi, bizim ona lâıyk olamadığımızdan dolayıdır.

Öyleyse güzel ahlâklar Allah'tandır. Allah verirse, sevdiğine verir onu. Hiç sen iyi parayı kötü yere atar mısın? Para on paralık bir şeydir ama, onu bile iyi bir yere harcamak istersin. Ahlâk ise bize cenneti kazandıracak en büyük sermayedir. Onu sevmediği insanlara vermek mümkün olur mu hiç?

Hikem-i Atâiyye güzel bir kitaptır, onu tavsiye ederim. Yeni yazıları da var, onlardan okursanız istifade edersiniz.

Şu arkasında da bir sözü daha var ki, o daha üstün bir söz. Aynen tercümesini şöyle yapmış:

“—Bir kimse dünyadan i'raz edip, yüz çevirip, ahirete ruh ve can ile meylederse, Allah-u Teâlâ onu sebepsiz ve vasıtasız terbiye eder.”

Ötekini Hızır terbiye ediyor, bunu Allah-u Teâlâ terbiye ediyor, peygamberlerini yaptığı gibi.

Peygamber SAS Efendimiz ümmî ama:²⁵

---

²⁵ *Kenzü'l-Ummâl*, c.XI, s.406, no:31895; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.70, no:164; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.II, s.88, no:959.

أَدَّبَنِي رَبِّي فَأَحْسَنَ تَأْدِيبِي (ابن السَّمْعَانِي فِي أدبِ الإِمْلَاءِ

عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ)

(*Eddebenî rabbî feahsene te'dîbî*) “Beni Rabbim terbiye eyledi ve çok güzel yaptı terbiyemi...” buyurmadı mı?

Ona râh-ı hakkı gösterir ve ona hidayet verir. Üstada haceti ve ihtiyacı olmaz. Onun altında bir hadis daha zikretmiş:

Bir kimse dininde istikamet ve doğru olmaz ve her iyi ve kötüyü bilmez akl u iradesi Allah-u Teâlâ fehmetmeyince. Allah-u Teâlâ'dan alamayınca, iyiyi kötüyü seçmek ve doğru yolda durmak mümkün değildir. Kul, dersini ve ilmini Allah-u Teâlâ'dan ahzetmese, mü'min-i kâmil olamaz. Mü'min-i kâmil olması Allah-u Teâlâ'dan dersini ve ilmini almasına vâbeste imiş.

Allah cümlemizi affetsin de tevfikât-ı samedâniyyesine mazhar etsin...

Şimdi bize bir ölçü. Biz hepimiz mü'miniz el-hamdü lillah. Müslümanız da... Fakat birkaç gündür mütalaa ettiğim bir şey var, üzerinde çok üzülüyorum. Mü'mini Rasûl-i Ekrem bize tarif ediyor. Peygamberimizin sözleri bizim terazimizdir. Kendimi o teraziye koyuyorum, sifıra düşüyor.

Bir kitap aldım Mekke'den bu sefer de, o adamın sözlerine de hak verdim şimdi. O diyor ki:

“—Bir adamı dine davet edeceğiniz vakitte, evvela o adama kendinizin müslüman olmadığını söyleyin! Çünkü o adam size bakarsa, müslüman olmaz!” diyor.

“—Müslümanlık eğer bu senin dediğin gibiyse, bunda ne iş var?” diyecek.

Ona söyle, kendini bildir de kitabın dediği gibi müslüman ol diyor. Kitap müslümanlığı nasıl istiyorsa, öyle olursan, müslüman o zaman olursun. Öyle müslüman olmuyorsan, takma adla müslümanlık olmaz.

f. Müslümanlar Bir Vücut Gibidir

Şimdi Rasûl-i Ekrem SAS'in bir sözünün bir parçasını hep beraber bir tartışma yapalım.

Buyuruyor ki Rasûl-i Ekrem, SAS Efendimiz:²⁶

المؤمنون كرجلٍ واحدٍ (حم. م. عن نعمان بن بشير)

(*El-mü'minûne keracülin vâhidin*) “Müslümanlar, mü'minler bir adam gibidir; iki değildir.”

Bunu hep teker teker söyledi de, bu hadise gelince cemî olarak (*el-mü'minûn*) “Mü'minler” dedi. Mü'minler bir adam gibidir, iki değil. Bir ucu şark, bir ucu garb, dünyanın içerisine yayılmış. Ne kadar mü'min adını taşıyan insanlar varsa, hepsi bir adam işte... Ta Japonya'da varmış müslüman kardeş. Bir de var Amerika'nın veyahut Londra'nın şurasında, burasında bir kardeş. Bu kardeşlerle bizim ilgimiz, vücudumuzun ilgisi gibi olacak.

Vücudumuzda bak bir sürü a'zâ var. El, ayak, göz, kulak. Bu dışta görünen. İçeride bilemediğimiz bir sürü vücudu teşkil eden milyonlarca parça var. Hep birleşmiş de bu vücut olmuştur. Bu vücudun bir tarafına bir iğne batırdığımız vakitte, kıyamet koparıyoruz “Ay!” diyerekten. Niçin? Her tarafımız bundan müteessir oluyor. Niçin? Birlik var vücutta...

Hatta İmam-ı Gazali der ki, meselâ bıçak kesiyor ya bir yerimizi kazaen. Kesildiği vakitte bir ıstırap oluyor, bir acı duyuyoruz. Bu acının sebebi nedir biliyor musun diyor. Oradaki ayrılıktan ağlaşıyor, sızı ondan ileri geliyor. İkiye ayrıldı o kesikten. O ayrılık dolayısıyla ızdırıp hasıl oluyor, birleşince kalkıyor.

Binâen aleyh mü'minler hep bir olduğu halde, ölçelim bakalım,

---

²⁶ Müslim, *Sahîh*, c.XII, s.469, no:4686; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.271, no:18417; Nu'man ibn-i Beşîr RA'dan.

koyalım teraziye. Komşumuz beni tanımıyor, ben de komşumuzu tanımıyorum. Ölüyor, haberim olmuyor. Hasta oluyor, gene haberim olmuyor. Çocuğu dünyaya geliyor, gözün aydın diyeceğim, haberim yok. Ölüyor, Allah sana sabır versin diyeceğim, haberimiz yok. Ortada alâkamız yok. Haberimiz yok, e ne yapalım. Kendileri gelsinler. Her şeyimiz buna göre. Bu ilgisizlik neden ileri geliyor?

Şimdi gene bir misal. Allah esirgeye kangren diyorlar bir hastalık var. Kolunun kesilmesi lazım. Yahut ayağının kesilmesi lazım. Büyük ıstırap. Oraya tutuyor doktorlar, bir morfin yapıyorlar. O zaman onu güzelce tıklar tıklar odunu keser gibi kesiyor. Sen de karşıdan bakıyorsun, hiç ıstırabın yok. Hiçbir şey duymuyorsun. Neden duymuyorsun bu ıstırabı. Kesiliyorsun ya? İşte o morfin denilen bela, seni iptal ediyor. o hissini iptal edişinden dolayı acıyı duyamıyorsun.

Binâen aleyh, bugün mü'minlerin etrafın ızdırabını duyamamasının sebebi, aldıkları küfür morfinidir. Küfür morfinleri onun hislerini iptal etmiş, hiçbir şeyden haberi yok. Ancak, "Ben nasıl yaşarım, ben nasıl mümtaz bir insan olurum, ben nasıl müreffeh bir hayat geçirebilirim?" diyor, gayesi bu. Öteki tarafları hepsi kavgadan ibaret. Allah cümlemizi gaflet uykusundan uyandırın...

Aziz kardeş! Şu Allah-u Teâlâ'nın bize verdiği, vücut üzerindeki nimetleri haddi hesabı yok. Şu gözün gördüğünü bize gösterebilmek için ne muazzam bir fabrika kurmak lazım ki bu gözün gördüğünü görebilelim. Meselâ, bugün ayın çok üstlerindeki, güneşin çok üstlerindeki yıldızlara varıncaya kadar, şu ufacık, mercimek tanesinden, iğne topuzu kadar olan bir şeyle görebiliyoruz. Bunu gösterebilmek için nasıl bir fabrika kurmak lazım ki, baktığımız vakitte o yıldızları görebilelim?

O yıldızlarla uğraşanlar var ya, kim bilir ne muazzam fabrikaları var da onları seyrediyorlar mesela. Ayı görüyorlar. O aya çıkmak için adam bir makine yapmış. Kaç milyar lira ile o fabrika kurulmuş. Kaç yüz bin insan çalışıyor orada da ancak o

icadı yapabiliyorlar. Halbuki Şu vücut onun içinde hapis. Allah-u Teâlâ'nın kurduğu Şu makine sayesinde her Şeyi görebiliyor. Yalnız bu makineyi kullanmak lazım.

Bu seferki adamın attığı füze gidemedi yerine. Sebebi? Ufacık bir arıza, onu geri çevirdi. E bu insandaki arızalar da bizi insanlıktan çeviriyor. Bu füze gidemedi ufacık bir arızasından dolayı. Ya bizim bu Allah'ın ve Rasûlü'nün emirlerine karşı olan arızalarımızı toplasak, bizi yukarıya değil aşağıya doğru düşürdüğünü pekâla görürüz.

Hadis-işerifte bildirilen (*keracülün vâhid*) bir dama gibi, bir vücut gibi değiliz. Şu Gediz depremi dünkü hadise... İçimizin sızlamasını ölçecek bir makinamız olsa da ölçsek... O Gediz'de o kadar müslüman kardeş yaralandı, evi barkı gitti; sızımız neden ibaretti acaba. Eh, belki birer parça yardım edenler oldu ama o yardımların nisbeti deveye kulak denecek kadar bir Şeydir. İçimizdeki ızdıraba bakalım. İçimiz ne kadar muzdarip oldu o kardeşlerimizin yanılıp yakılmasından?

Geçen bir hocaefendi geldi de baktım yüzü gözü yaralı hocaefendinin... Gediz'de bir caminin de imamıymıŐ. Camim gitti dedi, hiçbir Şeyi kalmadı, yandı. Ben de kırk senelik oranın imamıyım, evim de gitti. Yüzü gözü de yaralı ama, "Allah'a hamd ediyorum, el-hamdü lillah!" dedi.

Ama bize sorunca, bizde o ızdırap yok. Herkesi bilemem ama bende yok. Şimdi müslümanlar bir vücut gibi nasıl oluyor, onun bir misalini söyleyeyim size:

Zannederseniz Yermuk Harbi idi. Düşman çok adette, yüz bin kişilik Bizans ordusu. Müslümanlar az adette, yirmi beş bin kişi... İçlerinde bin kadar sahabe de vardı. Komutan Hz. Halid ibn-i Velid RA idi. Az olmalarına rağmen dövüşten kaçmadılar. Bizans ordusunu mağlub ettiler (15/636).

Savaşta Şehid olanlar, yaralananlar oldu. Şehidlere, yaralılara bakan bakıcılar da var tabii. Beyhakî'den nakledilen rivayet

şöyledir: Ebû Cehm ibn-i Huzeyfe el-Adevî anlatıyor:²⁷

“Yermük Savaşı’nda, yanına su kırbası alarak amcaoğlum bulmak için ayrıldım. Son nefesini vermek üzere iken amcaoğlumun yanına vardım;

‘—Sana su vereyim mi?’ dedim.

‘—Evet...’ diye işaret etti.

Tam bu sırada, “Ah” diye bir başka ses duyuldu. Amcaoğlum, suyu ona götürmem için işaret etti, sesin geldiği tarafa gittim; o, Amr ibnü’l-As’ın kardeşi Hişam ibn-i As idi. Yaklaştım suyu vereceken, başka bir ses daha duyduk, o da “Ah!” diye inliyordu, Hişam sesin sahibine işaret etti. Ben oraya gittim, o ölmüştü. Sonra Hişam’a geri döndüm, baktım o da ölmüştü. Daha sonra amca oğlumun yanına gittim, o da ölmüştü.”

Yâni ağır yaralı iken, vefat ederken bile kardeşini düşünüyor. Bunun bizde tezahürünü görebilir misiniz bugün?

Hatta bunun bir ikinci misalini de şöyle anlatırlar:

Fukara zümresinden birisine bir koyun başı hediye gelmiş. O fukara, “Benim karnım henüz daha bayılacak kadar acıkmadı, tahammülüm var. Fakat şu alt taraftaki komşum benden daha aç!” demiş, koyun başını ona götürmüş, vermiş. O da öyle düşünüp bir başka komşusuna vermiş. Bir mahalleyi dolaşmış koyun başı, hep birbirlerine devrediyorlar. Altı kapıyı dolaştıktan sonra nihayet ilk fakire tekrar gelmiş. Bakmış ki kendisine gelen koyun başı... “Nasib bizymiş.” demiş, artık pişirmiş yemiş. Yani müslüman açken bile kardeşini düşünüyor.

Şimdi arasak, böyle bir müslümanı nasıl bulabiliriz?

Namaz kılıyoruz, el-hamdü lillah... Oruç tutuyoruz, el-hamdü lillah... Allah’a imanımız da var, el-hamdü lillah... Fakat şunu şöyle düşünürseniz: Bir iç organ var, bir de dış organ var. Bu iç ve dış organların birbiriyle irtibatı lazım! Namaz dış, iman da iç...

---

²⁷ Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.III, s.260, no:3483; Abdullah ibn-i Mübârek, *Cihad*, c.I, s.97, no:116; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.185, no:525; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXVIII, s.180; Ebû Cehm ibn-i Huzeyfe el-Adevî RA’dan.

Bunların irtibatıyla vücudun hayat bulması lazım. Bu irtibat yok ki, iman canlanamıyor. Var, fakat çok zayıf bir şekilde...

Meselâ, hasta yatakta yatıyor ama, diyemezsin ki bu adam insan değildir. Canı var, insan... Kâfir de diyemezsin, imanı da var. Fakat ne kalkabiliyor, ne yürüyebiliyor, ne konuşabiliyor... Zarardan başka bir şeyi yok. Hep başındakiler ona bakacak, altını temizleyecek, üstünü temizleyecek, yedirecek, içirecek. Ama yaşasın diyerekten böyle bir gayret var. Ama ne faydası var o adamın şimdi?

Ama atamayız, gömemeyiz, insandır diyerekten elimizden gelen yardımı gene yapıyoruz. Biz şimdi o hastanın haline düşmüşüz. Hiçbir faydamız yok zarardan başka...

Bak Peygamber SAS Efendimiz ne diyor:²⁸

المؤمن من آمنه الناس (حب. ك. ت. ن. حم. عن أبي هريرة؛ ه.
حم. طب. هب. البزار عن فضالة بن عبيد؛ حم. حب. ع. عن

---

²⁸ Tirmizî, *Sünen*, c.IX, s.215, no: 2551; Neseî, *Sünen*, c.XV, s.182, no: 4909; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.379, no: 8918; İbn-i Hibbân, *Sahih*, c.I, s.406, no: 180; Hâkim, *Müstedrek*, c.1, s.54, no: 22; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.530, no:11726; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.475, no:8941; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.110, no:132; Ebû Hüreyre RA'dan;

İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XI s.420, no: 3924; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.22, no: 24013; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.54, no:24; Taberânî, *Kebir*, c.XVIII, s.309, no: 796; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.499, no: 11123; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.58, no: 3752; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.109, no:131; Abdullah ibn-i Mübârek, *Müsned*, c.I, s.30, no:29; Abdullah ib-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.285, no:826; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.III, s.589, no:5625; Fudâle ibn-i Ubeyd RA'dan;

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.154, no:12583; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.55, no:25; İbn-i Hibbân, *Sahih*, c.II, s.264, no:510; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VII, s.199, no: 4187; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.357, no: 7432; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.109, no:130; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.215, no:168; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.263; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.III, s.24; Enes RA'dan;

Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.1, s.135, Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.149, no:739; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.102. no:24428.

أنس؛ عبد بن حميد عن ابن عمرو)

(*El-mü'minü men eminehü'n-nâs*) “Mü'min o kimsedir ki, bütün insanlar ondan emniyettedir.” Nâs kendisinden emin olacak. Herkes senden emin olduysa, senin şerrinden emin olduysa sen mü'minsin.

Yine buyurmuşlar ki:²⁹

المسلم من سلم المسلمون من لسانه ويده (خ . عبد بن حميد
عن ابن عمرو؛ م . عن جابر؛ حب . ك . ت . ن . حم . عن أبي
هريرة؛ حم . طب . هب . البزار عن فضالة بن عبيد؛ حم . حب .
ع . عن أنس)

(*El-müslimü men selime'l-müslimûne min lisânihî ve yedihî*)
“Müslüman o kimsedir ki, elinden, dilinden bütün müslümanlar

---

²⁹ Buhârî, *Sahîh*, c.1, s.13, no: 10; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.1, s.135, Abdullah ibn-i Amr RA'dan;

Müslim, *Sahîh*, c.1, s.65, no: 41, Câbir RA'dan;

Tirmizî, *Sünen*, c.IX, s.215, no: 2551; Neseî, *Sünen*, c.XV, s.182, no: 4909; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.379, no: 8918; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.406, no: 180; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.54, no: 22; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.475, no:8941; Ebû Hüreyre RA'dan;

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.22, no: 24013; Taberânî, *Kebir*, c.XVIII, s.309, no: 796; Beyhakî, *Şuabü'l-İmân*, c.VII, s.499, no: 11123; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.58, no: 3752; Abdullah ibn-i Mübârek, *Müsned*, c.I, s.30, no:29; Abdullah ib-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.285, no:826; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.III, s.589, no:5625; Fudâle ibn-i Ubeyd RA'dan;

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.154, no:12583; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.264, no:510; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VII, s.199, no: 4187; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.357, no: 7432; Kudâi, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.109, no:130; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.215, no:168; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.263; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.III, s.24; Enes RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.149, no:739; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.102. no:24428.

selâmettedir.” Elinden, dilinden herkes emin olacak ki, sen müslüman olasın!

Elinden ve dilinden mü’minler ve müslümanlar ne zaman rahat oluyorlarsa, selâmette oluyorlarsa, huzurda oluyorlarsa o zaman müslümansın, mü’minsin. Nerede o bizde...

Yine buyrulmuş ki:³⁰

خير الناس أنفعهم للناس (طس. والقضاعي، كر. عن جابر)

(*Hayru’n-nâs enfauhüm li’n-nâs*) “İnsanların en hayırlısı insanlara en çok faydalı olanıdır.”

Sonra ondan biraz daha az faydası olanlar, biraz daha az faydası olanlar... Rütbe öyle gidiyor. İnsanlara en faydalı kim? Falanca... En yüksek mertebeli o!

Onun için Allah indinde mertebe kazanmak istiyorsanız insanlara hizmete koşun. Müslümanlara, zavallılara, fukaraya, miskinlere, düşkünlere, fakirlere, güçsüzlere, güçlü olup da yardıma muhtaç olanlara veya yardıma muhtaç olmadığı halde seviyorsun müslüman kardeş diye, yardıma koşun... İşte ecir, feyiz, bereket orada... Allah bu muhabbeti seviyor.

Bugünkü dersimiz bu kadarla kalsın.

Râmuz dersimize de devam edemedik, özürler dileriz.

Allah cümlemizi affetsin... Tefvikât-ı samedâniyyesine mazhar eylesin... Cümlemize bu iyi, güzel ahlâklara sâhib olabilmeye isti’dad ihsan buyursun...

Li’llâhi’l-fâtihah!

İskenderpaşa Camii

³⁰ Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.VI, s.58, no:5787; Kudâî, *Müsnedü’ş-Şihâb*, c.I, s.108, no:129 ve c.II, s.223, no:1234; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.II, s.79, no:630; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.VIII, s.404; Câbir ibn-i Abdullah RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.I, s.240, no:679, 772; *Keşfü’l-Hafâ*, c.II, s.234, no:1254, 2698.

05. SELÂMI ÖNCE VERMEK

Eüzü bi'llâhi mine's-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve'l-âkıbetü li'l-müttakîn...
Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve
sahbihî ecmaîn...*

*İlemû eyyühe'l-ihvân... İinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh... Ve
enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llâhu aleyhi ve
sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin
bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve
bi's-senedi'l-muttasili ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme
ennehû kâl:*

الْبَادِئُ بِالسَّلَامِ، بَرِيءٌ مِنَ الْكِبْرِ (هب. عن ابن مسعود)

RE. 194/2 (*El-bâdîü bi's-selâmi, berîün mine'l-kibri*)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

“—Mefhar-i mevcûdât Muhammed Mustafâ râ salevât!”

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidinâ muhammed...]*

“—Seyyidü's-sâdât Muhammed Mustafâ râ salevât!”

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidinâ muhammed...]*

“—Habîb-i Hüdâ Muhammed Mustafâ râ salevât!

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidinâ muhammed...]*

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili
Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin...

a. Selâmi Önce Veren

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:³¹

الْبَادِئُ بِالسَّلَامِ، بَرِيءٌ مِنَ الْكِبْرِ (هب. عن ابن مسعود)

RE. 194/2 (*El-bâdîü bi's-selâmi, berûün mine'l-kibri*)
(*El-bâdîü bi's-selâmi*) “Selâmı önce veren, (*berûün mine'l-kibri*)
kibirden berîdir.”

El-bâdi', başlayan.

İki kardeş birbiriyle karşılaştığı vakitte evvelâ selâm veren kibirden berîdir. O selâm versin diye beklemiyor, kendisi selâmı veriveriyor.

Meselâ, kendisi yüksek bir adam, ama karşısındaki daha zayıf bir insan... O selâm verirse, bu da “*Ve aleyküm selâm!*” diyecek. Bu kibir alâmetidir.

Halbuki kendisi tenezzülen, “*Es-selâmu aleyküm ve rahmetu'llah!*” derse, bu da kendisinde kibir olmadığının bir alametidir. Yani selâma önden başlayın!

Şimdi selâmı vermek sünnettir. “*Es-selâmu aleyküm ve rahmetu'llah!*” demek sünnet. Sünnetin sevabı tabii sünnet nisbetindedir. “*Ve aleyküm selâm*” diye karşılığını vermek farzdır. Farzdır ama sünnetin sevabı burada farzdan üstündür. Çünkü onun da “*Ve aleyküm selâm!*” demesine vesile oluyor.

Sonra bidâyet-i İslâm'da bu selâma çok ehemmiyet verilirdi. Müslümanlar daima birbirlerine taltif maksadıyla “*Es-selâmu aleyküm ve rahmetu'llah!*” derlerdi. Tanışmanın başlıca alameti budur. Birbirlerine selâmlar verirler ve selâmlarla ayrılırlar. Girerken bir odaya “*Es-selâmu aleyküm ve rahmetu'llah!*” diye girilir, odadan çıkarken de “*Es-selâmu aleyküm ve rahmetu'llah!*” diye çıkılır, cemiyetlerde ve sairelerde...

---

³¹ Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.433, no:8756; Beyhakî, *Âdâb*, c.I, s.256, no:206; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.IX, s.25; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.34, no:2208; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.117, no:25265; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XI, s.162, no:10478.

Bu “*Es-selâmu aleyküm ve rahmetu’llah!*”ın yerini hiçbir şey doldurmaz. Çeşitli zamanlara göre merhabalar var. Çeşitli merhabalar. Her kavmin, her milletin kendisine göre. Biz de meselâ “Günaydın!” merhabanın yerine. Yahut öteki Hristiyanlarda da mesela; “*Sabah-ı şerifleriniz hayrolsun! Akşam-ı şerifleriniz hayrolsun!*” gibi tabirler vardır. Bunlar ne kadar lafız itibariyle, kelâm itibariyle güzel olursa olsun, “*Es-selâmu aleyküm ve rahmetu’llah!*”ın yerini hiç birisi tutmaz.

Birisi; “*Es-selâmu aleyküm ve rahmetu’llah!*” baştan aşağı zikirdir. *Selâm*, Allah-u Teâlâ’nın zikridir. Onun ismini anıyor. Yani nasıl *Allah* ismini anarsa zikroluyor, “*Es-selâmu aleyküm!*” de böyle zikirdir. Sonra Allah’ın rahmetini senin üzerine istiyor, o da ayrı bir ikramdır. Bereketini de istiyor o da ayrı... Sen de ona öyle mukabele ediyorsun.

Şimdi “*Es-selâmu aleyküm!*”ün on sevabı var, “*Ve rahmetu’llahi*”nin on sevabı var, “*Ve berekâtühû*”nün on sevabı var. “*Es-selâmu aleyküm ve rahmetu’llâhi ve berekâtühû!*” dedin mi, otuz sevap kazanıyor. O da mukabele ediyor, otuz sevap da o kazanıyor. Ama “*Günaydın*”da, “*Akşam-ı şerifleriniz hayrolsun!*”da, “*Merhaba!*”da böyle bir şey yok. İnsanların arasında tanışmak için söylenen sözlerdir ki, bir sevap verilmez onlara. Sevaplar ancak bu selâmlar üzerinedir.

Cenâb-ı Hak da bunu Kur’an-ı azimu’ş-şan’ında bize tavsiye ediyor. Peygamber SAS Efendimizin böyle tavsiyeleri var. Onun için müslümanlar daima birbirlerine karşı, “*Es-selâmu aleyküm ve rahmetu’llâh*” diyerek taltif etmelidirler.

b. İman ve İslâm

Asıl dersimiz iman idi. İslâm’ın bilinmesi kolay. Bu adam müslüman mıdır, gâvur mudur kolay bilinir. Camiye giriyorsa, abdestini alıyorsa, müslümanların arasına karışiyorsa müslümandır deriz buna. Müslümanlığı tanımak, bilmek kolay. Fakat imanı tanımak biraz güçtür. Mesela namaz kılar ama imanı yoktur. Aldatmak için gider camiye. Seninle beraber yatar,

kalkar. Fakat imanı yoktur adamın.

İmanı olmadığını nasıl biliriz acaba? Bu gerek bizim için... İnsanın kendisi, “Acaba ben mü'min miyim, değil miyim?” kendi kendine sormalı!

İman denildiği vakitte, kâmil iman lazım. Her şeyin kemali makbul. Öyle ham olan, çürük olan şeyler, iman olsa bile makbul değildir.

Şimdi benim imanım Allah-u Teâlâ'nın istediği gibi bir iman mı, kalbimi yoklamak isterim. Nasıl bileceğim ben iman sahibi miyim? İşte amentü dedik, “*Lâ ilâhe illa'llah, muhammedun rasûlü'llah*” da dedik. Namaz da kılıyorum, orucumu da tutuyorum. Diğer ibadetleri de yapıyorum. Ama acaba imanım nedir benim, ne derecededir? Bunun ölçüsünü bilmek istersen kendini insan daha iyi bilir.

“—Ben günahlara karşı ne derecedeyim? Günahları işlemede veyahut günahlardan kaçmada takatim ne kadar benim?”

Şimdi günahlar deyince, iki kısım tabii günahlar. Allah esirgesin. Bir müslüman zina etmez, kumar oynamaz, hırsızlık hiç yapmaz. Buna mümâsil büyük günah denilen şeyleri işlemez.

Fakat faiz de büyük günahdır. Faiz de büyük günahların arasında iken, faizi bugün yapmayan esnaf çok azdır. Ekseriyetle bu günah-ı kebair olduğu halde o tarafa doğru sürükleyen şey nedir acaba? Ne bilelim? Herkesin kendisine göre bir sebebi var. Adam günah olduğunu da biliyor. Bildiği halde bundan vaz geçmiyor, bu günah-ı kebair olduğu halde.

Mesela zinayı yapmaz insan ama faizi alır, verir. O da günahı kebair. Bunu nasıl yapıyor. Mesela nefse hakim, zinaya gitmiyor, kumar oynamıyor, içki de içmiyor. Fakat paraya karşı zayıf. “Faizli para da alayım, işimi ilerleteyim. İleride tevbe ederim!” diyor. Ama bakıyoruz ki, birçok insanlar çok ileri yaşlarına geldikleri halde ticaretlerinin iktizası faizler birbirini takip ediyor. Kredi açmak, daha büyük işlere atılmak suretiyle o günahlara insan dalıp gidiyor.

Bu neden ileri geliyor? bu imandaki zaafiyetin alâmeti. İman

kavi oldu mu, nasıl ki seni zinaya götürttürmüyor, nasıl ki sana içki içirtmiyor, nasıl ki kumar oynattırmıyor, nasıl ki hırsızlık yaptırtmıyor. Bu sefer sana hiçbir günahı işletmez. Acip. Sanki, hem eli bağlı, hem ayağı bağlı. Kat'iyen günaha giremez. Onu günaha götürtmeyen şey imandır. İman o hale gelecektir ki seni hiçbir fena yere sevk etmeyecektir.

c. Hac ve Kul Hakları

Şimdi biz hacca gideceğiz. Her sene hacılarımız gidiyor. Hacca gitmek bir sevaptır. Hem bulunmaz bir sevap ki, çok büyük sevaptır. Fakat insanların şimdi bir günahları var. Bu günahlarını döktürmek için hac en büyük yer. Oraya gittik mi oradan gelirken anadan doğmuş gibi geliyoruz, günah kalmıyor üzerimizde.

Ama kul hakları bakidir ha! Kul haklarını hiçbir şey affettirmez. Yüz defa haccetsen, helâllaşmadıkça kul haklarını Allah affetmez. Bu faiz de kul hakkıdır bir cihetten. Faizlerin nas

üzerinde, cemiyet üzerine çok büyük tesiri vardır. Faiz almak suretiyle insan belki para kazanabilir, sermayesini arttırabilir, işini yürütebilir. Fakat memleketteki bütün insanların zararınadır. Onlarda pahalılıklara sebep olur, sıkıntılar doğurur.

Herkes de zengin insan değil ki daima bol paralar versin de, her şeyi bol bol alsın. Pahalılıkları doğrudan olduğu için nasın sıkıntıya düşmesine sebep oluyor. Senin için iyi, güzel yolunda ama nas, insanlar bu sefer sıkıntıya düşüyor. Allah o cihetten, halkı korumak için bunu haram kılmıştır.

Binâen aleyh hacca gittik miydi günahlarımız döküldü deyince, bu faizlerden dolayı teraküm eden günahların affını korkarım Allah affetmez. Çünkü bir kişiye borcun olursa, parasını alırsan, hırsızlık yaparak... Gidersin adama, dersin ki yâhu ben bir kusur ettim, senin de biraz paranı aldım. Bugün para kazandım, al şu paranı dersin. Yahut verecek halim de yok hakkını helal et bana dersin, işin kolayı belki kurtulursun. Ama âmmede olunca zordur.

Onun için şimdi bir günah var. Abdest alıyoruz. Abdest alırken günahlarımız dökülüyor. Camiye giriyoruz, girerken dökülüyor. Camiden çıkıyoruz, çıkarken dökülüyor. Oruç tutuyoruz, günahlarımız dökülüyor. Sadakalar veriyoruz, günahlarımız dökülüyor. Camiye giderken attığımız adımlarla gene günahlarımız dökülüyor. Yani cihetlerimiz nisbetinde, her cihetten günahlarımız dökülüyor. Şimdi ... başka mesela. Olur ya günahsız da olabilir insan. Fenalık yapmıyorsun, günah da işlemiyorsun. Sofu, derviş, zahid bir adam. İnsanlarla da iyi geçiniyor, günahsız. Günahsız olmak başka bir şey. Bir de Allah-u Teâlâ'nın bize verdiği bir gönül var. Bu gönlün temizliği makbuldür. Bu gönlün temizliği günahsızlıkla beraber oraya günahları sokmamak. Şimdi günahlar affolur, affolmasıyla beraber gönülde pislikleri kalır onun. O gönülde pisliklerini akıtmamak.

Mesela birisine bakarsın. Bakmak suretiyle gözünüz vasıtasıyla kalbinize bir pislik iner. Pislik demek, fena şeydir.

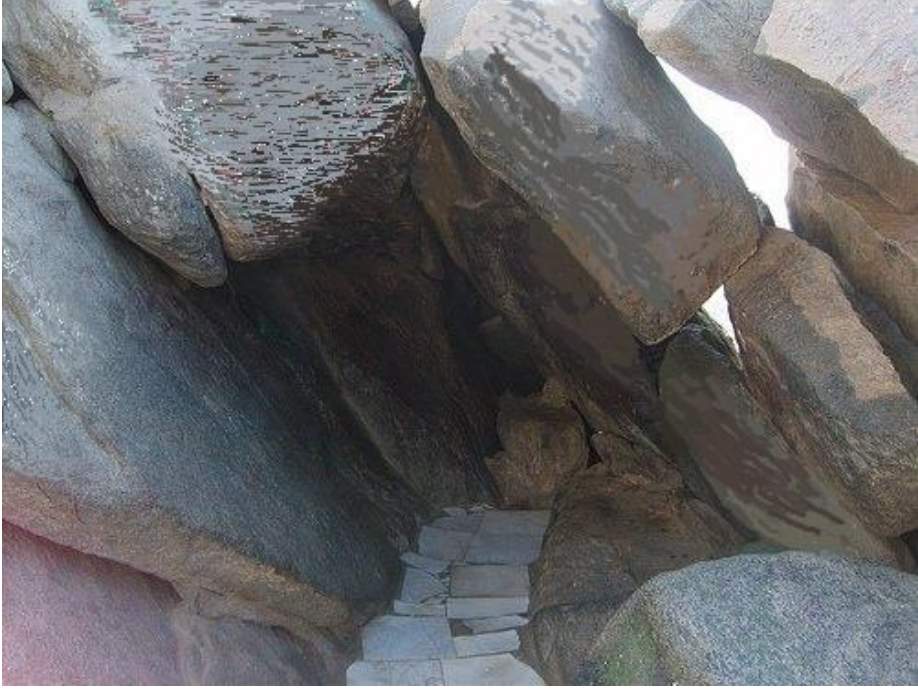
Kalp bir havuza ve kuyuya benzetilmiştir. Gerek havuz, gerek kuyu. Oraya bir pislik düşüyor. Ne vasıtasıyla? Gözünüz vasıtasıyla. Yol gönüle gidiyor çünkü. Gönüle giden yol vasıtasıyla gönlünüzde bir pislik oluşur. Tekrar bir daha bakıyorsunuz bir pislik daha. Bakıyorsunuz akşama kadar kaç tane böyle günah olarak baktıysanız, o günahların hepsi gözleriniz vasıtasıyla gönlünüze dökülen birer pisliktir. Kulaklarınız vasıtasıyla da... Gıybet ediyorsunuz, başkalarından dinliyorsunuz, kötü sözler dinliyorsunuz, yaramaz sözleri dinliyorsunuz. Bunlar dolayısıyla da gönlünüze yine pislikler iniyor. Dilinizle yalan söylüyorsunuz, boş laf söylüyorsunuz, fuzuli laf söylüyorsunuz, başkalarını gıybet ediyorsunuz; bunlardan dolayı da yine kalbinize pislikler dökülüyor. Şimdi o kalp, hadd-i zatında temiz su fışkıran bir kuyu gibi. Kovalarımızı tutuyor, oradan sular alıyor, içiyoruz. Fakat bu pislikler dolayısıyla o kuyu pislendi. Pis su içerisine doldu çünkü. Artık içilmez hale geldi. ... birikiyor şimdi. Birike birike koku peydah ediyor. Şimdi gönülde olan o pislikler dolayısıyla gönlün güzel suyu kayboluyor.

Şimdi hacca gideriz, günahlarımız affolur ama, o biriken pislikler gönülde duruyor. O gönüldeki pislikleri gidermek için en büyük çare... Tulumba var ya, tulumbarı basıyoruz, kuyudaki suyu dışarıya atıyor. O tulumba gibi gönüldeki pislikleri zikrullah dışarı atar. Öyle bir zikir yapacaksın ki, o zikir senin gönlündeki o pislikleri dışarıya atacak.

Ama gene günahlar kazanırsın dışarıya çıkınca. Bakacaksın, göreceksin, karşında açık bir insan... Göreceksin, göz oraya gidecek. Her ne kadar büyük günah işlemeden de, küçük günahlar birike birike büyük olur.

Onun için demişler ki, evvelâ pisliklerin geliş yollarını kapamak lazım. Çirkef sular, pis sular geliyor. O kuyuyu temizleyeceksiniz ama, o pis sular kuyuya aktıkça, o kuyunun suyunu temizlemeye imkân yok. Öyleyse evvela gelen pis suların yolunu kapamak lazım ki, içimizden pisliği atalım, temiz su meydana çıksın. Ma'kuldür.

E bu gözü kapayamazsınız, kulağı da tıkayamazsınız, ağzı da kapayamazsınız. Eli ayağı hiç tutamazsınız. Öyleyse mutlaka ve mutlaka bir insanın, hiç olmazsa Peygamber SAS'in yaptığı gibi inzivaya çekilmesi lâzım!

Hacca giderseniz görürsünüz. Orada Hıra denilen bir dağ var. O dağın içerisinde bir mağara var. Üç veya beş metre genişliğinde bir yer. Mekke'ye de üç mil mesafede bir yer. O tepeye çıkıyor Rasûl-i Ekrem SAS; o mağaranın içerisinde ses yok, seda yok, kuş yok, hayvan yok, in cin yok yani. Orada Allah demek kadar tatlı bir şey olur mu? Orada Rasûl-i Ekrem Allah diyordu.

Niçin Rasûl-i Ekrem öyle bir mağaraya çekiliyordu? İhtiyacı mı var Rasûl-i Ekrem'in? Hiçbir ihtiyacı yoktu. Niçin çekiliyordu da orada Allah diyordu? Evinde deseydi ya!.. Demiyor, gidiyor araya...

Çünkü kapamak lazım gelir günah yollarını... Gönle gelen

pislik yolları kapanmadıkça, insan ne kadar Allah dese de gene arkadan akar içeriye pislikler, temizlenemez. Temizlemek için mutlaka böyle bir inziva haline çekilip, orada Allah'a kendini tam mânâsıyla verebilmek gerekir.

Gece, gündüz senin yanında kimse yok, yalnız Allah var. O kimsesiz halinde, ışığın da yok. Bir mezara benzer. Yarınki mezarın bugünkü temsili. Orada boyuna namaz kıl, oruç tut, Allah de... Allah diyeceksin. Bir de tefekküre dalacaksın. Bu varlığın sahibinin kudret ve kuvvetini tefekkür edeceksen.

Böyle hem temaşa ediyorsun, görüyorsun bakıyorsun ki; kocaman Ay, kocaman Güneş, kocaman yıldızlar... Bugünkü bilgilere göre daha buraya ışığı kaç yüz senede gelebilen ne büyük yıldızlar varmış... Bugün bunların hepsini yaratanın Hâlik-ı Zül'celâl, Allah-u Tebâreke ve Teâlâ Hazretleri olduğunu, o azamet-i ilahiyeyi düşünürken, müşahede ederken, o Allah o sessiz yerde o insana şuur verir, heybet verir, neler verir... İmanın kuvveti öyle yerde artar. O iman kuvvetlenip de böyle çıktığı vakitte, temelli değil orada... Orada böyle bu hale kesbettikten sonra, çıktıktan sonra günahlara karşı gözünü de kaparsın, kulağını da tıkarsın, elini-ayağını da tutarsın. Ağzından bir lokma boş laf çıkarmazsın.

d. Lâ ilâhe illa'llah Benim kalemdir.

Şimdi Râsûl-i Ekrem SAS'in evlatlarından, torunlarından bahsedeceğim. Başta Hz. Fatıma RA, ondan sonra Hz. Hüseyin, ondan sonra Hz. Zeyne'l-âbidîn, ondan sonra Muhammed Bâkır, ondan sonra Cafer-i Sadık Hazretleri geliyor. Onun oğlu da Mûsâ Kâzım Hazretleri...

Böyle on iki imam dedikleri imamlardan yedincisi olan Mûsâ Kâzım Hazretleri'ni okudum ki, ehl-i beyte çok eza cefa etmişler. Çıkartmışlar Medine-i Münevver'e'den, Acemistan'da olan bir memlekete sürmüşler.

Tabii halk, Rasûlüllahın evlatları geliyor diyerek onları karşılamış. Mübarek de böyle tanınmamak için yüzünü peçe ile örtmüş. Hem güneşlik hem kendini göstermemek için...

Halk diyor ki:

“—Ne olur mübarek yüzünüzü açın da bir görelim!” diyorlar.

Açıyor. Yanında adamları varmış onu tutan, getiren. Açmışlar. Yüzünde nur-u nübüvvetten gelen öyle bir nur varmış ki herkes hayran olmuş. Ağlayan, sızlayan, feryad-ü figan eden. Hep şaşkınlık alemi. Kimisi yeri öpüyor, onun atının geçtiği yerleri öpüyor. Kimisi atının tırnağını öpüyor. Kimisi eteğinden bir yer yakalarsa onu öpüyor falan.

Rica ediyorlar;

“—Ne olur, sen evlâd-ı Rasûlüllah’sın, bize bir hadis nakletmez misin? diyorlar.

O da buyuruyor ki:

Babam Ca’fer-i Sâdık Rh.A’ten işittim, o da Muhammed Bâkır Rh.A’ten, o da Zeyne’l-Âbidîn Rh.A’ten, o da şehîd-i Kerbelâ Hz. Hüseyin RA’dan, o da Hz. Ali RA’dan işitmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:³²

قَالَ اللهُ تَعَالَى: كَلِمَةٌ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ حِصْنِي، فَمَنْ قَالَهَا دَخَلَ حِصْنِي،

وَمَنْ دَخَلَ حِصْنِي أَمِنَ مِنْ عَذَابِي (الدَّيْلَمِيُّ عَنْ عَلِيٍّ)

(*Kâle’llâhu teâlâ*) “Allah-ı Teâlâ Hazretleri buyurdu ki; (*Kelimetü lâ ilâhe illa’llahu hısnî*) *Lâ ilâhe illa’llah* kelimesi benim kalemdir. (*Femen kâlehâ*) Kim bu kelime-i tayyibeyi ihlas ile, can u yürekten söylerse, (*dehale hısnî*) benim kaleme girer. (Ve men dehale hısnî) Kim benim kaleme girerse, (*emine min azâbî*) benim azabımdan emin olur.”

Diyor ki ardından:

“—Şu hadisi şu ravileriyle beraber bir deliye okusanız, deli ifakat bulur. Yani bunların yüzü suyu hürmetine deli akıllanır.” diyor.

³² Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.V, s.251, no:8101; Hz. Ali RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.I, s.54, no:166; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XV, s.65, no:14989.

Hepsi büyük insanlar. Deliye okusanız, bunların hürmetine deli akıllanır.

e. Asıl Keramet

Bizim en büyük zaaflarımızdan birisi de hep keramet ummak, keramet beklemektir. İnsanın kendisi keramettir zaten.

Allah-u Teâlâ Hazretleri buyuruyor ki:

وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ، وَحَمَلْنَاهُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ، وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ،
وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى كَثِيرٍ مِمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضِيلًا (الإسراء: ٧٠)

(*Velekad kerremnâ benî âdeme, ve hamelnâhüm fi'l-berri ve'l-bahri, ve razaknâhüm mine't-tayyibâti, ve faddalnâhüm alâ kesîrin mimmen halaknâ tafdîlâ.*) [Andolsun, biz insanoğlunu şerefli kıldık. Onları karada ve denizde taşıdık. Kendilerini en

güzel ve temiz şeylerden rızıklandırdık ve onları yarattıklarımızın birçoğundan üstün kıldık.] (İsrâ, 17/70)

Benî A'demi yaratırken Allah kerametle yarattı, her tarafı keramet. Bak bizim insanoğlunun yaptığı hünere. Gökte ordu uçuruyor, kerametle uçuruyor. Burada Ademoğlu, kim olursa... Gâvuru da hepsi de Allah'ın kulu. O Allah'ın kulları kerametle yaratılmış. Bak gökte tayyareler, denizlerde gemiler, karada otomobiller. Hep benî Adem'in kerametiyle meydana geliyor. O senin görmek istediğin kerametler, bugün zahiren herkesin yapabildiği şeyler.

Diyor ki bu zat: Asıl keramet;

وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خَلْقٍ عَظِيمٍ (القلم: ٤)

(*Ve inneke le-alâ hulukın azîm*) “Sen elbette yüce bir ahlâk üzeresin!” (Kalem, 68/4) sırrına mazhar olmaktır.

En büyük ahlâk-ı İslâmiyyeye nail olabilmektir. Ahlâk-ı İslâmiyyeye nail olabildin mi, en büyük keramet kendindir. O ahlâk-ı İslâmiyye olmadıktan sonra, gökte de uçsan ne kıymeti var. Gâvur da uçuyor gökte. Gökte uçmak hüner değil. Süratlen gitmek; işte bir anda şuraya gidiyormuş, bir anda buraya gidiyormuş. Bunlar da hüner değil. Onu şeytan da yapıyor bugün, insan da yapıyor. Asıl hüner ahlâk-ı hamîdenin, ahlâk-ı hasenenin sahibi olup da (*Ve inneke le-alâ hulukın azîm*) sırrına mazhar olabilmektir.

Bu da ne ile olur? İmandaki kemâl ile... İmanın ne zaman kemale ererse, o zaman sen ahlâk-ı hasenenin sahibi olursun. Mal, mülk, çoluk, çocuk hiçbiri senin gözünde olmaz. Bütün maksadın Allah'ın rızası olur.

Ahlâk-ı kâmile demek, Allah-u Teâlâ'nın razı olacağı amelleri işlemek demektir. Kemâl ahlâk, Allah-u Teâlâ'nın razı olduğu amelleri işleyebilmek ve onun razı olmadığı amellerden uzak kalabilmek. İmandaki kemal, ahlaktaki kemalin sebebidir.

Allah cümlemizi affetsin... Tefvikât-ı samedâniyyesine mazhar

eylesin... Ahlâken böyle güzel, yüksek olan insanların arasına bizleri de kabul buyursun...

f. Deniz Temizdir

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:³³

البحرُ ذِكيٌّ كله، وماؤه طهورٌ (ابن مردويه عن عمرو بن

شعيب عن أبيه عن جده)

RE. 194/4 (*El-bahru zekiyyün küllühû, ve mâühû tahûrun.*)
(*El-bahru zekiyyün küllühû*) “Denizin hepsi temizdir, (ve mâühû tahûrun) ve suyu da temizleyicidir.”

Denizin içindeki suyu da temizdir, içinden çıkan balıkların

³³ *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XI, s.163, no:10480.

hepsi de temizdir, yenir. Balıkların hepsi yenir. Bugün mezheplere göre yenmeyen bazı balıklar varsa da, genel itibariyle hepsi helâldir. İmam-ı Şafî'nin indinde hepsi helâldir.

g. Zînetin Terki İmandandır

Burada geçen hafta da arz etmiş olduğum hadis-i şerif.

Ahmed ibn-i Hanbel, İbn-i Mâce, Taberânî, Hâkim, Beyhakî, Ziyâü'l-Makdisî, Abdullah ibn-i Ebû Ümâme Rh.A'ten rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:³⁴

الْبَدَاذَةُ مِنَ الْإِيمَانِ، الْبَدَاذَةُ مِنَ الْإِيمَانِ، الْبَدَاذَةُ مِنَ الْإِيمَانِ (حم).
ه. طب. ك. هب، ض. عن عبد الله بن أبي أمامة عن أبيه

RE. 194/8 (*El-bezâzetü mine'l-îmân, el-bezâzetü mine'l-îmâni, el-bezâzetü mine'l-îmâni.*)

(*El-bezâzetü mine'l-îmân*) “Zînetin terki imandandır. (*El-bezâzetü mine'l-îmân*) Zînetin terki imandandır. (*El-bezâzetü mine'l-îmân*) Zînetin terki imandandır. Elbise ve süse ehemmiyet vermemek imandandır.”

Burada imanı anlatırken, “İman zînetin terkidir.” diyor. Zîneti terk etmek imanın iktizası ve imanın icabıdır.

Burada kendimizi yine bir yoklama yaparsak, zînete olan itibarımız ne derecedir. Herkes kendini bilir. *Zînet*, süs, saltanat demek. Bunlara olan arzumuz ne nisbetedir; kendimizin, çocuğumuzun, çoğumuzun... Tabii hepimizin de halimiz malum.

---

³⁴ Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XI, s.211, no:3630; İb-i Mâce, *Sünen*, c.XII, s.143, no:4118; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.XLV, s.285, no:21289; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.51, no:18; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.I, s.271, no:788; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.227, no:6470; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.125, no:157; Abdullah ibn-i Ebû Umâme Rh.A'ten, o da babasından.

h. Muhammed Bâkır Rh.A'in Sözleri

Şimdi gene evlad-ı Rasûlüllah'tan olan Muhammed Bâkır Hazretleri'nin çocuklarına nasihatları var. Burada bu zât çocuklarına diyor ki:

“—Yavrularım, size Allah'a inkiyad ve kendisinden ittikâ ile vasiyet ederim. Allah'tan korkmak, günahları işlememek, emirlerine inkiyad ve günahlara karşı kendisinden ittikâ ile vasiyet ederim. Ahlâkınızı güzelleştirmek hususundaki ihtimamınızı, dikkatinizi, tecemmül ve tezyinatınıza tercih edin!”

Tabii insan sabahleyin işine gidecek, vazifesine gidecek. Temizlenir, süslenir, esvabını siler, fırçalar. Ayakkabısının boyasına dikkat eder, başındaki takkesine dikkat eder, yakasını paçasını toplar. Bunlar bir zînettir kendisinde...

“—Dışarıya, halkın karşısına çıkıyorum. Ayıplanmayayım!” diyerek kendisine dikkat eder.

Şimdi bu zât diyor ki:

“—Ahlâkınızı güzelleştirmeyi, süslemenize tercih edin! Demek ki, kendinizi ne kadar süslemek mecburiyetinde hissediyorsanız, ahlâkınızı onun üstünde yapın. Tecemmülden, süslenip, güzelleşmekten kaçının!”

Şimdi belki ayıp olur ama kusuruma bakmayın:

Bizim bir hacı arkadaşımız var, mütekâiddir. Yani altmışı, yetmiş geçmiş, hacca da gitmiş. Bakıyorum ki ne sakalı var, ne bıyığı var. Bıyığını da kazıyor, sakalını da kazıyor. Tecemmül, yani süslenme... Bu nedir yani? İnsan genç olur, bir yerde vazifeli olur da; 'Eh ne yapalım, vazifesi var!' filan deriz. Fakat altmışını geçmiş bir insan.

Ama bu adam tekaüt olmuş, işinden ayrılmış, hac vazifesine de gitmiş, müslümanlıkta da sağlam. Fakat ne bıyık var, ne sakal var. Tecemmül, yâni süse rağbeti var adamın. Süsleniyor.

Onun için diyor ki bu zat:

“—Tecemmülden kaçının, böyle süslenerek kendinize kıymet vermeyin! Bu kadar süse düşkün olmayın! Çünkü insan süse

düşkün oldu muydu, o süs için zamanını harcar. Süse olan rağbeti nisbetinde zamanı öldürür; yarım saat, on dakika, beş dakika... Yıkanacak, taranacak, taraklanacak; tabii bunlar zaman alır.

Halbuki zaman çok kıymetli bir şeydir. O zamanı parayla alamazsınız, pulla alamazsınız. Bu zamanı öldürmek yani. Onun için diyor ki:

“—Tezyinata olan sarfiyat... Tabii bu da bir para. Para da gidiyor, bir para harcanyor.

Bu tezyinata olan harcamalar israftır, insanları para bulmaya sevk eder. Binâen aleyh zillete giriftar olurlar. Çünkü temin edemezse, başlar ona buna boyun bükmeye, para istemeye, yardım istemeye. Binaen aleyh zillete giriftar eder.” diyor Ebu-Kasım Muhammed Hazretleri. Diyor ki:

“—Ahlâk-ı fadla itibariyle insanların en mükemmelleri, rızık cihetiyle en kanaatkârlarıdır. Rızık cihetiyle en kanaatkâr insan, ahlâkı nisbetiyle en mükemmel insandır.”

Peygamber SAS ne bulursa onu yiyordu kanaatkarlığı dolayısıyla. Kanaatkâr insanlarda ahlâk tekemmül ediyor.

Şimdi ikinci bir nasihatı, buna da dikkat edin:

“—Çocuklarım, cümlenize zevceleriniz tarafından neseblerinize çok ziyade dikkat etmenizi tavsiye ederim. Zevceleriniz tarafından neseblerinize pek ziyade dikkat edin! Ve ma'rûfu'n-neseb olmayanları, daire-i izdivacınıza kabul etmeyin! Ve bize neseben en yakın olanların amcalarınızın kerimeleri olduğunu unutmayın!”

Bak akraba u taallukatından bunlar varken, bunlar dururken kim olduğu belli olmayan kimselere itibar etmeyin! Ama parası çok, fabrikası da var, apartmanları da var oldu muydu onun talibi çok olur. Ama sen ona aldanma!

Ma'rufu'n-neseb, yani soyu, nesebi belli olmasına burada güzel bir misal var. Arapların bir atları var, Arap atı diyorlar. Ayrıca İngiliz kanı diyorlar, yarım kan diyorlar falan. Bu hayvanların soyuna göre kıymetleri takdir ediliyor, ona göre satılıyor. Alelade

bizim bir atımız, mesela yüz lira ediyorsa, o ediyor bin lira, yahut daha fazla... Neden? Ma'ruf, nesebi belli o atın, o cinsten bir at.

Senin alacağın bir kızın nesebini aramazsan, onun bir at kadar kıymeti olmadıktan sonra onun ne kıymeti olacak? Onun için nesebine bak. Bu hangi nesebden geliyor. Anası babası bunun nereden gelme? Bunlara dikkat edilmesi çok önemli...

Şimdi mesela bizim fıkıhımıza göre ehl-i kitâbın kızları alınır. Ermeni kızını da alırız biz, Yahudi kızını da alırız, Rum kızını da alırız, İngiliz kızını da alırız; ehl-i kitap oldukları için. Ya Tevrat'a, ya İncil'e imanları var. O imanları dolayısıyla onların kızlarını nikahlamak hakkımız ise de, bu kaideye göre onlara tenezzül etmemek lazım!

O kim bilir gâvurun hangi nesebinden gelmiştir, nesebi ne kadar sağlamdır, onu da bilmeyiz. Ondan gelecek neslin ne olacağını da bilemeyiz. Onun için onlara itibar etmektense, böyle memleketinde akraba u taallukatından bildiğin, namı güzel, anası babası çok muhterem, kıymetli insanların evlatlarına itibar etmeyi oğullarına, çocuklarına vasiyet ediyor.

Muhammed Bâkır Hazretleri, hicretin 57. senesinde Medine'de dünyaya gelmiş. Hicretin 114. yılının Zilhicce ayında Medine'de vefat etti ve Bakî Mezarlığı'na defnedildi. Elli sekiz veyahut altmış üç yaşında idi.

Bu imamlar ya harpte vurulmak suretiyle şehid edilmiş veyahut da zehirlemek suretiyle şehit edilmiş. İnsanın tüyleri ürperiyor, bu evlad-ı Rasûlüllaha bu kadar hıyanet nasıl tasavvur olunur yani. Bunu ancak gâvur yapar. Ama İslamlık davasını yapan insanların bunlara karşı bu muameleleri yapması, insanın akli almıyor.

Şimdi bu zat artık ahirete geçüyor. Oğlu diyor ki:

“—İrtihali gününde yanındaydım babamın. Bana teşhiz ü tekfini hakkında vasiyetlerde bulundu. ‘Şöyle yıkayın, şöyle kefenleyin, şuraya defnedin!’ gibi bir şeyler söylüyor. Dedim ki: ‘Baba sende böyle bir şeyler yok ki. Neden bu sözleri söylüyorsun

böyle? Bak dinçsin, güzelsin, bir ölüm alâmeti falan da yok. Neden bunu böyle tekrarlıyorsun?’ dedim.”

Dedi ki:

“—Oğlum, şu duvarın arkasından İmam-ı Hüseyin’in ‘Yâ Muhammed, acele edin!’ dediğini işitmiyor musun?”

Şimdi bir göz var, bir kulak var ki bu gözün, bu kulağın dışındadır o... O göz, Hz. Ömer Medine-i Münevvere’de durduğu halde, ta Acemistan’daki ordusunun vaziyetini gördü. Basiret denilen göze mani yok. O bir anda şark ile garp arasını görüyor. İşte o göz sahibi olan Hz. Ömer’in, Medine-i Münevvere’den ordusunun vaziyetini görüp de bir de ona hitaben;

“—(*Ya sâriye ile’l-cebel*) Yâ Sâriye, dağa dikkat et!” deyişi...

Medine’den Acemistan’a ses gider mi yâhu? Gider mi hiç? Sizin sesiniz gitse gitse şuradan elli metre, yüz metre ileriye gider o kadar. Ama Hz. Ömer deli mi ki, ta Acemistan’daki ordusuna bağıyor Medine-i Münevvere’den. Ama Sâriye denilen o kumandan da onu işitiyor. Sen lafa bakma, o söylüyor, o da işitiyor. Ne telsiz var, ne radar var... O aletlerin hiçbirisi yokken insanlara Allah-u Teâlâ’nın verdiği cevhere bak sen.

İşte o kalp temiz olunca, o gözler böyle şarkı da görür, garbı da görür. O kalp temiz olunca, kulaklar şarktakinini de duyar, garptakinini de duyar. Allah onun için bize o şeyi ihsan buyursun ki, o kalplerimizi temizleyelim, o kalplerimizi parlatalım, o kalplerimizi cilâlandıralım da, Allah dediğimiz vakitte o kalbin aynası, kainata ayna olsun.

Şimdi Allah-u Teâlâ bu kâinatı yarattı. Bu kainat Allah’a aynadır. Bu aynadan Allah görünür. Peygamber SAS’i yaratmış, ondan da Allah görünür. Bu evlâd-ı Rasûlüllah, onlar da birer aynadır. Bunu bizim gönlümüze de koymuştur Allah-u Teâlâ. Ta ezelde, yaratılıştta bizim gönlümüze Allah-u Celle ve Ala’nın o büyük nimeti vardır. Fakat biz bu dünyaya geldikten sonra günahlarla o kuyuyu doldurmuş, kapatmışız.

Nasıl şimdi bizim burada bir kuyumuz var, kapattık. Suyu yok

artık. Var idi fakat kapadık, bitti. Şimdi o bizim gönüllerimiz günahlarla dolunca, o içinin cevherleri söndü gitti ama duruyor altında. Küllenmiştir, kapanmıştır. O cevher aşağıdadır ama ziyasını artık yukarıya verecek hali kalmamıştır.

İşte bu tasavvuf denilen, bu hadislerle amel ederek ve bu büyüklerin sözleriyle insan kendisini intibaha davet eder de Allah'a verirse, bakarsın o gönlün üzerindeki pislikler atılır, içeriden de Allah Allah demeye başladı mı insanlar, üf üf diye ateşin kıvılcımına üfürüp de ateş nasıl alevlenmeye başlarsa, o gönül de alevlenmeye başlar. O zaman sen de melekler gibi artık Allah'a isyan etmezsin, emrolunanı yapmaya başlarsın. Allah bu devleti cümlemize nasib ü müyesser eylesin...

i. İyilik ve Kötülük

Ahmed ibn-i Hanbel ve Taberânî, Ebû Sa'lebe el-Huşenî RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:³⁵

الْبِرُّ مَا سَكَنَتْ إِلَيْهِ النَّفْسُ، وَاطْمَأَنَّ إِلَيْهِ الْقَلْبُ؛ وَالْإِثْمُ مَا لَمْ تَسْكُنْ
إِلَيْهِ النَّفْسُ، وَلَمْ يَطْمَأَنَّ إِلَيْهِ الْقَلْبُ، وَإِنْ أَفْتَاكَ الْمُفْتُونَ (حم . طب.
عن أبي ثعلبة)

RE. 194/9 (*El-birru mâ sekenet ileyhi'n-nefsü, va'tmeinne ileyhi'l-kalbü; ve'l-ismü mâ lem teskünü ileyhi'n-nefsü, ve lem yatmeinne ileyhi'l-kalbü, ve in eftâke'l-müftûne.*)

---

³⁵ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.194, no:17777; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXII, s.219, no:585; Taberânî, *Müsnedü's-Şâmiyyîn*, c.I, s.444, no:782; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.424, no:817; Hatib-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VIII, s.444, no:4553; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.II, s.30; Ebû Sa'lebe el-Huşenî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.426, no:7278; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XI, s.170, no:10495.

(*El-birru mâ sekenet ileyhi'n-nefsü*) “İyilik, nefsin sükûnet bulduğu, (*va'tmeinne ileyhi'l-kalbü*) kalbin de mutmain olduğudur. (*Ve'l-ismü mâ lem teskünü ileyhi'n-nefsü*) Gûnahta ise için rahat etmez, (*ve lem yatmeinne ileyhi'l-kalbü*) ve kalbin mutmain olmaz; (*ve in eftâke'l-müftûne*) müftüler sana fetva verse bile.”

Yaptığımız işleri bir kontrol edelim: O işlerden kalbimiz ne kadar rahat. Yaptığımız şu işten gönlümüz ne derece “Oh el-hamdü lillah ne güzel bir iş yaptım!” diye bir sürur duyuyor, bir sevinç duyuyor. İçimiz rahatsa, gönlümüz mutmain ise, işte o yapılan iş iyidir.

Ama o gönül herkeste yoktur ha. Şimdi bizi hacca yollamayanların da gönülleri var... Onlar da bizi hacca yollamadıklarından dolayı memnun:

“—Oh diyor, yollamadık ya!”

Bu gönül, gönül değil ha... Bunu gönülden sayıp da gönlü buna razı oldu diye aldanma! O gönül razı olacak dediği, Allah rızasını düşünen bir gönül için. Yoksa herkes yaptığı hareketten razı olursa, yandık o zaman.

Allah ile meşgul olan kimselerin, Allah'ın rızasına talip olan insanın gönlü, yaptığı işten memnun oluyorsa;

أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ (الرعد: ٢٨)

(*Elâ bi-zikri'llâhi tatmainnü'l-kulûbü*) “Biliniz ki, kalpler ancak Allah'ı anmakla huzur bulur.” (Ra'd, 13/28) buyrulmuştur.

Niçin Allah deyince kalplerde sükûnet hasıl oluyor? Çünkü merciimiz orası, ona gideceğiz. Ona gidecek bir insan, onu andıkça rahatlanıyor. El-hamdü lillah, başka anacak şey bulamıyor.

Günah, içeride bir sükûnet vermez, daima rahatsız eder. Rahatsız olur, “Niçin yaptım bunu?” diyerek. Dışarıdan belli etmese de insanın, içerisi bu yaptığı çirkin hareketten dolayı muzdaribdir. Kalbi de mutmain olmaz, içerisi de rahat etmez.

Gidiyor müftü efendiye:

“—Müftü efendi, ben böyle bir iş yaptım.”

“—Eh zararı yok yavrum, olur.” dedi, fetvayı verdi.

Ötekine gitti, o da dedi ki:

“—Zararı yok canım, olur.” dedi.

Ötekine gitti, birçok müftülere gitti, hepsi fetva verdiler, “Zararı yok!” dediler. “Korkma, tevbe edersin, olur.” dediler ama içi rahat etmiyor adamın. Kim fetva verirse versin, içi rahat etmeyince olmuyor.

İşte bunların hepsi de gûnahtan ibaret. Gûnah demek içinin razı olmadığı ameldir. Ama o içinin razı olmayışı, Allah’ın rızasını talep eden insanlardadır. Yoksa öteki gûnahkârın içi yine memnun yaptığı gûnahtan... Yaptığı gûnahtan hem memnun, hem de iftihar eder. O ölü bir insandır, onun gönlüne bakılmaz.

j. Ahlâk Güzelliği

Ahmed ibn-i Hanbel, Buhârî ve Tirmizî, Nevvâs ibn-i Sem’an el-Ensârî RA’dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:³⁶

الْبِرُّ حُسْنُ الْخَلْقِ، وَالْإِثْمُ مَا حَاكَ فِي نَفْسِكَ، وَكَرِهْتَ أَنْ يَطَّلِعَ

عَلَيْهِ النَّاسُ (حم. خ. في الأدب، ت. عن النّوأس بن سمعان)

RE. 194/10 (*El-birrü hüsnü’l-huluki, ve’l-ismü mâ hâke fi nefsike, ve kerihthe en yattalia aleyhi’n-nâsü.*)

(*El-birrü hüsnü’l-huluki*) “İyilik ahlâk güzelliğidir. (Ve’l-ismü

---

³⁶Müslim, *Sahîh*, c.XII, s.403, no:4632; Tirmizî, *Sünen*, c.VIII, s.401, no:2311; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.182, no:17668; Buhârî, *Edebü’l-Müfred*, c.I, s.110, no:295; Hâkim, *Müstedrek*, c.II, s.17, no:2172; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.415, no:2789; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.V, s.457, no:7273; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.123, no:397; Taberânî, *Müsnedü’ş-Şâmiyyîn*, c.II, s.96, no:980; Tahâvî, *Müşkilü’l-Âsâr*, c.V, s.132, no:1787; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VIII, s.332, no:25844; Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.II, s.33, no:2205; Nevvâs ibn-i Sem’an el-Ensârî RA’dan.

mâ hâke fî nefsike) Günah ise içini tırmalayan, *(ve kerihle en yattalia aleyhi'n-nâsü)* ve insanların haberi olmasını istemediğın şeydir.”

Birr; ihsan, iyilik, ahlâk-ı hasenedir, güzel ahlâktır. *İsm*; günah ise içinin razı olmadığı ve insanların bilmesini istemediğın şeydir.

Başkalarının bilmesini hoş görmüyorsun. “Başkaları muttali olmasın benim bu iç işime, esrarıma!” diyorsun. Eğer duyacak olurlarsa, üzüleceksin. Ondan sonra, çıkamayacaksın insanların arasına... Böyle bir hale düştün müydü, işte o günahdır.

Başkalarının görmesini istemiyorsun, ama Allah görüyor. Başkaları ister bilsin, ister bilmesin.

Bir taneciği daha okuyuvereyim:

k. İyilik Boşa Gitmez

Abdü'r-rezzak, Ebû Kılâbe Rh.A'ten; Ahmed ibn-i Hanbel Ebü'd-Derdâ RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:³⁷

الْبِرُّ لَا يَبْلَى، وَالذَّنْبُ لَا يَنْسَى، وَالذَّيَّانُ لَا يَمُوتُ؛ اِعْمَلْ مَا شِئْتَ،
كَمَا تَدِينُ تُدَانُ (عب. عن أبي قلابة مرسلًا؛ حم. عن أبي الدرداء)

RE. 194/11 (*El-birru lâ yeblâ, ve'z-zenbü lâ yünsâ, ve'd-deyyânü lâ yemûtü; i'mel mâ şî'te, kemâ tedînü tûdânü.*)

Buna iyi dikkat edin:

(*El-birru lâ yeblâ*) “İyilik hiçbir zaman mahvolmaz. (*Ve'z-zenbü lâ yünsâ*) Günah da kat'iyyen unutulmaz.” İyilikler nasıl ki eskimiyor, çürümüyor, baki kalıyor. Günahlar da kat'iyyen unutulmuyor.

(*Ve'd-deyyânü lâ yemûtü*) “Deyyân olan Allah-u Teâlâ'ya ölüm yoktur. (*İ'mel mâ şî'te*) Şimdi sen nasıl istersen öyle hareket et; (*kemâ tedînü tûdânü*) nasıl hareket edersen öyle karşılık göreceksin. Ne ekersen, onu biçeceksin.”

Deyyân Esmâ-i Hüsnâ'dandır; kulun fiiline göre hak ettiği cezâ veya mükâfâtı hakkıyla veren mânâsına gelir.

Allah kusurlarımızı affetsin... Tevfikât-ı samedâniyyesine mazhar etsin... Dünyada iken daimâ kendisini zikredip, rıza-ı ilâhiyyesini kazanmaya çalışan bahtiyar kullarının arasına, biz günahkâr kullarını da kabul buyursun...

Li'llâhi'l-fâtihah!

İskenderpaşa Camii

---

³⁷ Abdü'r-rezzak, *Musannef*, c.XI, s.178, no:20262; Ahmed ibn-i Hanbel, *Zühd*, c.I, s.142; Ebû Kılâbe Rh.A'ten.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Zühd*, c.I, s.135; Ebû Dâvud, *Zühd*, c.I, s.247, no:231; Ebü'd-Derdâ RA'dan.

Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.33, no:2203; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.158; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.3, no:43672; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XI, s.169, no:10492.

06. ZÎNET VE İSRAF

Eüzü bi'llâhi mine's-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve'l-âkıbetü li'l-müttakîn...
Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve
sahbihî ecmaîn...*

*İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh... Ve
enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llâhu aleyhi ve
sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin
bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve
bi's-senedi'l-muttasili ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme
ennehû kâl:*

الْبِدَاذَةُ مِنَ الْإِيمَانِ، الْبِدَاذَةُ مِنَ الْإِيمَانِ، الْبِدَاذَةُ مِنَ الْإِيمَانِ (حم).

ه. طب. ك. هب، ض. عن عبد الله بن أبي أمامة عن أبيه

RE. 194/8 (*El-bezâzetü mine'l-îmân, el-bezâzetü mine'l-îmâni,
el-bezâzetü mine'l-îmâni.*)

(El-bezâzetü mine'l-îmân

Sadaka rasûlü'llâh, fi mâ kâl, ev kemâ kâl.

“—Mefhar-i mevcûdât Muhammed Mustafâ râ salevât!”

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidinâ muhammed...]*

“—Seyyidü's-sâdât Muhammed Mustafâ râ salevât!”

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidinâ muhammed...]*

“—Habîb-i Hüdü Muhammed Mustafâ râ salevât!”

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidinâ muhammed...]*

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili
Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin...

a. Zînetin Terki İmandandır

Ahmed ibn-i Hanbel, İbn-i Mâce, Taberânî, Hâkim, Beyhakî, Ziyâü'l-Makdisî, Abdullah ibn-i Ebû Ümâme Rh.A'ten rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:³⁸

الْبِدَاذَةُ مِنَ الْإِيمَانِ، الْبِدَاذَةُ مِنَ الْإِيمَانِ، الْبِدَاذَةُ مِنَ الْإِيمَانِ (حم).
ه. طب. ك. هب، ض. عن عبد الله بن أبي أمامة عن أبيه

RE. 194/8 (*El-bezâzetü mine'l-îmân, el-bezâzetü mine'l-îmâni, el-bezâzetü mine'l-îmâni.*)

(*El-bezâzetü mine'l-îmân*) “Zînetin terki imandandır. (*El-bezâzetü mine'l-îmân*) Zînetin terki imandandır. (*El-bezâzetü mine'l-îmân*) Zînetin terki imandandır. Elbise ve süse ehemmiyet vermemek imandandır.”

Bu hadîs-i şerîfi bir kere daha tekrarlamayı arzu ediyorum.

Malum söyleyip geçmek başka, söylenen sözün üzerinde durup onun içeriye işletmek başka. Her gün tabii yeni yeni manâlar belirlemektedir.

Bir kere Efendimiz SAS bu sözü burada (*El-bezâzetü mine'l-îmân*) diye üç defa tekrar ediyor. Bir kere kâfi değil mi? Bunu üç kere söylemesinde bir maksat var tabii. Onu anlatmaya çalışıyorum.

Vakıa biraz kendisinde tasavvufâne bir koku varsa da, her ne olursa da olsun müslümanların, yani iman davasında bulunan insanların her birisine en güzel bir derstir.

Tasavvuf başka bir şey değildir zaten. İmanın kuvvetlisi, imana iyi sarılmak... İmana, dine iyi sarılmanın adına tasavvuf demişler. Yoksa başka bir şey değil. Aynı dindir, aynı şeriattir; ona sıkı sarılmaktır yalnız. Öyle gelişigüzel değil.

Bu *bezâzet* zînetin terki. Zîneti terk etmek *beâazet* diye tabir

---

³⁸ Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XI, s.211, no:3630; İb-i Mâce, *Sünen*, c.XII, s.143, no:4118; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.XLV, s.285, no:21289; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.51, no:18; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.I, s.271, no:788; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.227, no:6470; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.125, no:157; Abdullah ibn-i Ebû Umâme Rh.A'ten, o da babasından.

olunur.

Zînet nedir şimdi üzerinde duracak olursak?

SAS Hazretleri, hane-i saadetlerinden çıkarken ekseriyetle ya kuyuya, ya aynaya bakar, yüzünü, üstünü görür kendisi, tanzim eder, saçını sakalını tarar, cemaatin yanına öyle çıkardı. Perişan kılıkla gelenleri de huzurlarına kabul etmez, “Git üstünü başını düzelt, saçını sakalını temizle, öyle gel!” gibilerden nasihatta bulunurlardı.

Buradaki terk-i zînet; zînet tabii kademe kademe. Şimdi insanın cemiyete çıkacak, cemiyet üzerinde görünecek bir kılığı vardır insanın. Bu kılığın üçe kadar müsaadesi vardır. Mesela bir gündelik kılığı olur insanın. Bir de cumalık kılığı olur, bir de bayramlık kılığı olur. Ev hali, cemaate çıkacak hali, bir de bayramdaki hali... Bunlar bize göre.

Fakat millet olarak kendimizi tahlil edecek olursak, biz bugün dünya içerisinde en zayıf mahlukuz. Onların her türlü yardımlarına muhtaç bir durumdayız yani. Burada şahıslar murad olunmaz. Umumiyetle cemiyet-i İslâmiye murad olunur.

Cemiyet-i İslamiye murad olunca; bugün bindiğimiz tayyareyi mutlaka gâvurdan alıyoruz. Bineceğimiz otomobili mutlaka gâvurdan alıyoruz. Vapurumuzu ondan alıyoruz. Evimizdeki birçok şeyleri de yine onlardan alıyoruz. Ne yapmak kudretimiz var, mutlaka paralarımızı onlara vermek suretiyle bunlar tedarik ediyoruz.

Halbuki bunları karşımızda yapan insanlara bakacak olursak, mesela Hollanda dedikleri bir memleket, İsviçre dedikleri memleket, bizim herhangi bir iki vilayetimize muadil bir memleket. Fakat adamların herhalde kafaları mı büyüktür nedir? Beceriklilikleri var, para kazanmanın yolunu biliyorlar, birçok böyle sanayileşmiş, birçok sanatları elde etmişler bize cayır cayır mallarını satıyorlar.

Şimdi biz bu durumda iken, hatta bazı büyükler demişler ki:

“—Ben yapamadığım bir şeye binmem. Bu makinayı ben yapabiliyor muyum? Hayır... Binmem öyleyse. Bu uçağı ben yapabiliyor muyum? Yapamıyorum. Binmem öyleyse. Ne zaman ki yaparım, o zaman binerim.”

Burada harcanan benzinleri de hesap ederseniz, şimdi bu aynı

zamanda israfa giriyor. Zînet, bir de israfın içerisine giriyor.

Şimdi memleket namına bir hesap edersek, bu israf ne büyük bir yekûne bâliğ oluyor yani. Kendimiz süslenelim, evlerimizi süsleyelim, her şeylerimizi süsleyelim ama bu süsler toplandığı takdirde ne büyük bir yekûne bâliğ oluyor bilmem. Ben birkaç kişiye sordum, siz de belki bunu tahmin edeceksiniz.

Şimdi bizim dışarıdan aldığımız bir zaruret varsa da, bir kısmı da zaruretin dışarısında bir benzin harcaşımız vardır. Şimdi buradan şuraya kadar bir insan yürümeye üşeniyor. Mutlaka bir vasıtaya binecek. O vasıtaya hem para verecek, hem de işini çabuk yapmış olacak. Bunlar yekûn olunca...

Bugün radyo dinledim şimdi radyoda çok zabt edemedim ama Amerikada galiba sigaranın aleyhinde, sigaranın zehirli olduğu ve vücuda muzır olduğuna dair kanaat hasıl olmuş. Radyolarda bunun yayınlanmaması için, gazetelerde yayınlanmaması için karar alınmış. Fakat bu yayınlanma vasıtası ile elde edilen para çok büyük bir yekûne bâliğ oluyor. O onlara ait.

Bir de bizim kendi memleketimizde, müslümanız. Dinimizce de yasaktır, meşru değildir, günahdır yani. İster mekruh olsun, ister olmasın. Bunun bir faydası bir kere yok. İsrraftan, dumandan ibaret bir şey. Bunu bugün hemen hemen kullanmayan yok gibi. Bunun umumi yekunu yirmi beş milyon insan üzerinde tatbik ederseniz, yirmi beş milyon insan günde iki liradan elli milyon lira yapar. Bir sigaradan.

Bunun yanına sinema parasını koyun, gazino paralarını koyun, üzerinde taşıdığı zînetleri koyun... Mesela bugün ben saat de kullanmam. Niçin? Bir saati yapmaktan biz aciz kalmışız bu kadar seneden beri. Neden? Her evde birkaç tane saat vardır. Hanım kullanır, bey kullanır, çocuklardan kullananlar vardır, evin kendi saati vardır, çalarlısı vardır. Üç beş tane saat vardır bir evde... Bunların asgarisi yüz lira. Beş tane saat olsa, beş yüz lira yapar. Beş yüz lira, yirmi beş milyon insanın beşer yüz liradan ne meblağ tutar yani. Buna diğer masrafları da inzımm ettirdiğiniz taktirde. benim tahminimde ben aldanmıyorsam yüz elli milyar liraya çıkıyor.

E bu bize yazık değil mi dersin? Biz Amerika'ya el açacağız,

yahut başka birisine el açacağız; biz geçinemiyoruz, bize buğday ver, biz geçinemiyoruz bize makine ver; biz geçinemiyoruz bize yardım edin. Yardım ediyor tabii ama milyonlarca da bizi faiz ödemeye mecbur ediyor. Bu faizleri biz veriyoruz, başkası vermiyor. Bizim kesemizden, biz ödüyoruz bunları. Bizim ödemeye mecbur olduğumuz bu faizlerden kurtulup da, kendimizi onlara muhtaç etmeyecek duruma getirmek için, hatta ve hatta bunlar caiz olsa dahi bunları terk etmemiz lazım, kalkınmak için...

Şimdi bizim hacı efendi iki yüz dolar harcayacak. Ne yapalım, ne yapalım da bu hacı efendileri yollamayalım canım. Bu iki yüz liradan on milyon yapıyor. On milyon dolar gitmesin yabancıya... Ama öteden milyarlar gidiyor, onu kimse hesaba katmıyor.

Eğer sen hacı efendinin parasıyla kalkınacaksan feda olsun sana. Fakat kalkınmak yalnız hacı efendinin parasıyla olmaz, umumiyetle olur. Hep bu fedakarlığı yaparsak, fedakârlık el birliğiyle olur. Biri yapsın, biri yapmasın olmaz. El birliğiyle bu fedakarlığı yaparsak emin olun on sene zarfında elimizi tutan kimse bulunmaz. Ne Amerika tutabilir, ne Rusya tutabilir. O kadar muazzam bir millet haline geliriz.

Bütün memleket istediğin gibi makineleşir, istediğin gibi gökleri tayyare ile doldurur, denizleri de gemiyle doldurur. Yüz milyar az para mı. On sene de on tane yüz milyar, trilyon derlerdi eskiden, ucu bulunmaz bir hesap. E bu terk-i zînete bağlı.

Zînetin şimdi en kısa bir tarafı var. Parayı da taalluk etmez, israfa taalluk eder: Tıraş olmak.

Tıraş olmak bir zînettir. Neden tıraş oluyoruz biz? Ama beni ta'yib etmeyeceksiniz, kusuruma bakmayın. Bu dini bir nasihattan ibarettir. Tıraş olmak elbette güzel bir şey, zînet, temizlik, ne dersen de artık. Bıyığı da kes, sakalı da kes, tertemiz...

Fakat bu dinen kerahat-i tahrimiyedir, mekruhtur. Günahtır demek bu. Mekruhlar demek, Cenab-ı Peygamber'in sünnetini terkten doğar. Cenab-ı Peygamber'in sünnetinin terki, kerahati doğurur. O kerahatler toplanınca, sekiz tane kerahat, bir günah-ı kebair olur diye, belki elli sene evvel bir hocaefendiden dinlemiştim. Namazın kerahatlerini sayıyordu da o hocaefendi.

Namazdaki sekiz tane kerahati yapmak da bir günah-ı kebair olur demişti. Daha padişahlık devriydi o zaman. O hocafendinin söylediği, benim de kulağımda kalmıştı, yerini görmedim ama kulağımda kalmış.

E bu temâdî ede ede seneler geçiyor. Bu şayan-ı taaccüb mü diyeceksiniz, ne dersiniz deyin” İmam efendilerin yani meslek-i ilmiyyeye mensub olan insanların tıraş olmaları... Halkın tıraş olması kerahat de, bunların tıraş olması günah-ı kebair diyeceği geliyor insanın. Çünkü makam-ı Rasûlüllahtır, oraya da talip çıkmışsın.

Dünyada ekmek parasını kazanmanın çeşitli yolları var. Buraya layık olduğun haldeki sıfatı takın. Şimdi oraya geçiyoruz, herkesi ta'yib ediyoruz. Kendimizi görmüyoruz, alemi ta'yib ederken kendim nasıl olur da böyle Rasulallah'ın beğenmediği bir sıfat ile burada duruyorum senelerden de beri... Bir gün, üç gün, beş gün olur da affolur dersin. Fakat seneler geçiyor, insan ölüme artık ayağını atacak durumda; hala o eski alıştığı an'anesini bir türlü terk edemiyor.

Şimdi burada bir ders de geliyor. İman kök, onun için...

Bakın şimdi imanda çok lütuf var. Şu vücuttaki baş ne ise, dinimizde imanın da mevkii odur. İmanın mevkii baş gibidir. Baş kesilen adamın hayatının kıymeti olur mu? Olmaz, ölmüştür.

Binâen aleyh imansız adamın ölüden farkı yoktur, ölüdür yani. Yalnız ayakta gezer o, yürüyen bir ölü... Canı var ama dili yok.

Bak neden bu?

Şimdi bakınız dinde en mühim nokta fıkihtır. Fıkıh nedir? Anlamak, sezme. Bu bir nurun tecellisidir insanda... İnsanda imanın bir nuru vardır, o nur ile keşfeder, anlar işin iyi mi kötü mü olduğunu. Batıl mı hak mı olduğunu anlayacak bir kabiliyeti vardır insanın, ona fıkıh derler, anlamak, anlama kabiliyeti.

Bu anlama kabiliyeti insanda tedrici bir surette ölür. Nelerle? Günahlar vasıtasıyla. Gerek ufak, gerek büyük günahlar, insandaki bu anlama kabiliyetini, yani nur-i imanı usul usul faydasız bir hale getirir. Hiç iman var mı yok mu bilemezsin.

Şimdi bugün herkes iman davasında, herkes mü'minim diyor. Bugün yine ben bir nasihat dinledim. Bu nasihatı çok cesur bir adam söyledi. Çok güzel konuşuyor. Biz onlar gibi söyleyemeyiz

de... Bu imanı gizleseniz de artık semi'na ve ata'na demekten başka çaremiz de kalmıyor. Bütün gözler maddeye dökülüyor, maddenin mahlûku oluyor.

Onun için terk-i zînet denildiği vakitte, buna çok önem vermek lazım. Çünkü bu bütün israf kaynaklarının başıdır. Şu yılbaşı gününde yapılan masarifi tespit eden yerler vardır mutlaka. Bir vazifeli insan olsa da onlara desek ki;

“—Bu gece ne kadar para harcandı?”

Bu harcanan paralar hep haramdır. İsrâf da değil, doğrudan doğruya haram! O harama harcanan paraların miktarı bize kaç tane tayyare alırdı kim bilir!

Bunun için Kur'ân-ı Azîmüşşân'da:

إِنَّ الْمُبَذِّرِينَ كَانُوا إِخْوَانَ الشَّيَاطِينِ (الإسراء: ٢٧)

(*İnne'l-mübezzirîne kânû ihvâne'ş-şeyâtîn*) “Bu müsrifler, saçıp savuranlar şeytanın kardeşleridirler.” (İsra, 17/27) diyor.

Şeytana kardeş olmak nerede, meleğe kardeş olmak nerede? Şeytana kardeş, meleğe kardeş; taban tabana birbirleriyle zıt! Bu israf yerlerine dâhil olan yerlere harcanan paralara göz yuman ebeveyn de büyükler de aynı mes'uliyetin altındadır. Çünkü küfre rıza küfür, zulme rıza zulüm, harama rıza haram, günahlara rıza hep günah!

“—Ben razı olmuyorum.”

Razı olmuyorsun ama parayı sen veriyorsun. Sen verdiğin için direkt sen de o işe razısın.

“—Ben gitmiyorum.”

Hayır olmaz. O kazanılan günah senin de defterine aynen yazılmıştır.

“—Rica ederim, dikkat ediniz. El-hamdü lillâh imanımız dolayısıyla beş vakit namaz kılıyoruz. Oruçlarımızı tutarız, ibadetlerimizi yaparız.”

Yaparsınız ama bu ibadetleri yıkan ameller de var.

Nelerdir? Günahlardır. Bir tarafta günahlar var, yaptıklarımızı yıkıyoruz.

Yapılan şey yıkılır mı? Güzel bir bina yaparsın; bir yıkılır, bir şey onun altından girer üstünden çıkar. Yapmış...Yapmak hüner değil. Hüner bunun muhafazasıdır. Muhafazası; günah yerlerinden hem kendimizin, hem de çoluk çocuğumuzun ayağını kesmek hepimizin üzerine farzdır. Evet, günah yerlerine insan gitmiştir ama bir olur iki olur. Buna alıştı mı bakarsın ki komşuyu da sürükler:

“—Bu gidiyor yahu, ben de gideceğim.” der.

Bu gitmelerle hem aile arasındaki irtibat bozular, rahat bozular, huzur bozular.

Sonra buna göz yumma neden ileri geliyor?

Mü'min aynı zamanda kıskançtır. İmanda kıskançlık vardır. Kıskançlık neden ölmüştür bizde? Kıskançlığı öldüren şey nedir ki kıskanmıyoruz. Kıskanarak ailelerimizi muhafaza edemiyoruz. Bu ailelerimizi muhafaza edip başkalarından koruyamamak kıskançsızlık alâmetidir. Bu bize yakışmayan bir haldir. Müslümana yakışmayan bir haldir.

Esvabımızı zînetlendireceğiz. Güzel! Toz konarsa hemen fırçalarız, leke olduysa hemen gider sildiririz. Boyası çıktıysa boyattırırız. Dikkat ederiz. Ya imanımıza gelen lekeler niçin dikkat etmiyoruz?

Çünkü esvabımızı karşımızdaki insan görecektir. Ama imanımızda olan lekeyi Allah görüyor. Allah'ın gördüğünü kıskanmıyorsun! Senin gibi benim gibi Ahmet'in Mehmet; “Benim üzerime bakacak da benim üzerimdeki noksanlıktan beni ayıplayacak!..” diyerek üstümüze başımıza dikkat ediyoruz. Hâlbuki asıl Allah-u Teâlâ'nın nazarı üzerimizde!

b. Allah Gönüllerinize Bakar

Ahmed ibn-i Hanbel, Müslim ve İbn-i Mâce, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:³⁹

---

³⁹ Müslim, *Sahîh*, c.XII, s.427, no:4651; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XII, s.173, no:4133; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.284, o:7814; Beyhaki, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.328, no:10477; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.120, no:394; İbn-i Adiy,

إِنَّ اللَّهَ لَا يَنْظُرُ إِلَى صَوْرِكُمْ وَأَمْوَالِكُمْ ، وَلَكِنْ إِنَّمَا يَنْظُرُ إِلَى قُلُوبِكُمْ
وَأَعْمَالِكُمْ (حم. م. ه. عن أبي هريرة)

RE. 92/4 (*Inna'llàhe lâ yenzuru ilâ suveriküm ve emvâliküm, velâkin innemâ yenzuru ilâ kulûbiküm ve a'mâliküm.*)

(*Inna'llàhe lâ yenzuru ilâ suveriküm ve emvâliküm*) “Allah-u Teâlâ sizin suretlerinize ve mallarınıza bakmaz; (*velâkin innemâ yenzuru ilâ kulûbiküm ve a'mâliküm*) ancak kalplerinize ve amellerinize bakar.”

Hz. Allah'ın nazarı daimâ gönülleredir. Binâen aleyh gönlün, Allah ile meşgul olması lâzım gelirken, biz orasını envai çeşit hayalât ile doldurmuşuz, bakılmaz bir hâle gelmiş. Bunu hiç aklımıza getirmiyoruz.

Allah-u Teâlâ bize bir vücut bir de gönül vermiş. Vücut şu halde olan gördüğümüz kısımdır. Gönül de bu vücudun canı mesabesinde. Cansız vücut nasıl bir şeye yaramazsa, gönülsüz vücut da hiçbir şeye yaramaz.

Bu gönlün muhafızlığı için, Cenâb-ı Vâcibü'l-vücûd ve Tekaddes Hazretleri bize zikrini emretmiş:

“—Benim zikrimden hiçbir an gaflet etmeyin!” buyurmuş.

Halbuki bizim sevap kazanma noktasına gelince, sevap kanacak noktalar pek çoktur. Bizim gözümüz de hep sevap kazanma noktalarında:

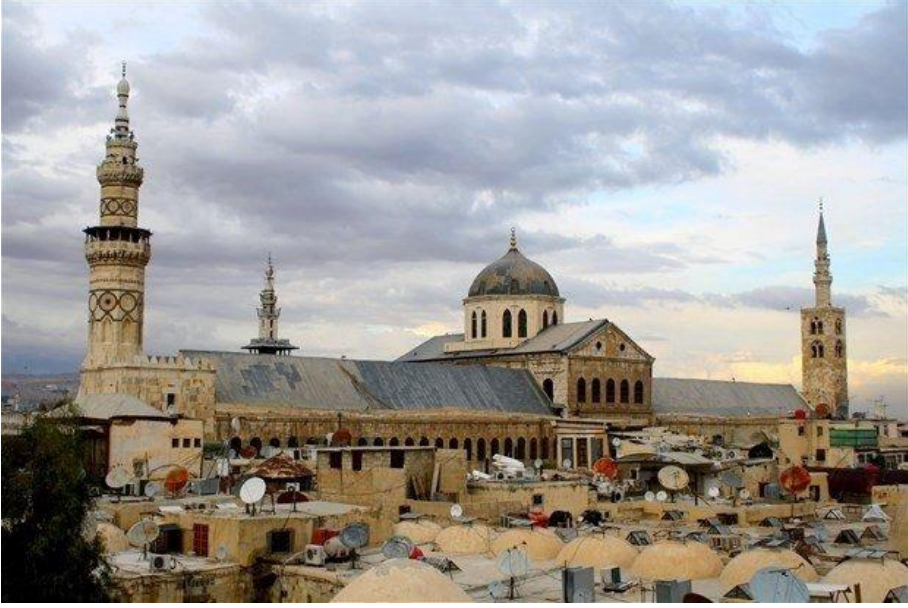
“—Şunu yaparsak şöyle sevap kazanırız, bunu yaparsak böyle sevap kazanırız...”

Meşâhiri'l-Fukahâ diye bir kitap var. Geçen bir arkadaş bana bıraktı. Biz de başındaki Muaz ibn-i Cebel Hazretleri'ni okuyuverdik.

Muaz ibn-i Cebel Hazretleri ashâb-ı kirâm içerisinde fukahâdan imiş. Birçok meziyetlerini saydıktan sonra; “Şam-ı Şerîf'te bulunmuş.” diyor.

Kâmil, fi'd-Duafâ, c.IV, s.326; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VII, s.124; Ebû Hüreyre RA'dan.

Şamlılar kendisine hayran kaldıklarından dolayı;

“—Müsaade et bize, sana bir cami yaptıralım. Yâ Muaz, ey Rasûlüllah'ın kıymetli ashabı! Müsaade et, senin nâmına bir cami yaptıralım! Senden on para istemeyeceğiz. Yaptıracağız, senin olsun, ad senin olacak. Muaz ibn-i Cebel'in camisi diyeceğiz. Camiyi biz yapacağız.” demişler.

Cevabı bu:

“—Hayır! Yarın ahiret gününde onun vebalini sırtıma yüklemekten korkarım!” demiş.

Aziz kardeş! Bizimle onları ölç bakalım bir terazi bulabilir misin? Sevap işte yâ! İster biz kesemizden yapalım, ister başkası yapıversin bizim nâmımıza... Burada senelerce insanlar namaz kılacaklar, onların sevapları da bizim defterimize yazılacak duracak. Büyük bir hayır! Ama Muaz ibn-i Cebel'in gözüyle bir bak bakalım. O gözü tak da o gözlükten bak.

“—İstemem! Onun vebalini âhirette sırtıma yüklenemem!” diyor.

Tabii bizim onun sözünü şerh edecek hâlimiz yok. Onda ne incelikler seziyorsa...

Hatırımıza geliyor ki cami yaptırmak kolay. Fakat caminin de insanın hakkı gibi bir hakkı vardır. O hakka riayet edemezsen onun vebalini de sırtına yüklemiş olacaksın.

O caminin civarında oturan müslümanın o camiye beş vakitte girmesi şarttır. Ezan-ı Muhammediye'yi sağırlar da dinler ama, o senin kulakların duyuyorken nasıl icabet edemiyorsun? Bunun vebalini nasıl ödeyeceksin ey müslüman? Kendin gelmediğin gibi çoluk çocuğunu da arkana takıp getiremiyorsun, bir ibadete alıştıramıyorsun!

Geçen acı bir şey duyduk: Hıristiyan aleminde, bugün dinlerinin din denecek tarafı yoktur. Fakat ne olursa olsun, hıristiyan, pazar günü çoluğunu çocuğunu, karısını kızını toplayıp da kilisesine götürüp o papazını nesi varsa orada pekâlâ dinletiyor. Burada yarım saat, bir saat onları dinliyorlar. Âdeti, ananesi neyse; ister inansın ister inanmasın.

Niçin müslüman, camisine girmez? Girmediğine teşekkür edeceğiz:

“—Aman efendim, girme, zararı yok. Yalnız bizim camiye girişimize de karışma!”

Rahmetli babamdan bir şey dinlemiştim: Köyün birisine galiba Bektaşî köyüymüş, hoca efendinin birisi talip olmuş.

“—İyi hoca efendi, pekâlâ, seni tutalım köyümüze; ama bir şartla!”

“—Nedir efendim?”

“—Ahmet, sen bu sabah camide yoktun! Mehmet, sen bu akşam yatsıda yoktun!..’ Bunu demeyeceksin, bizim geldiğimize gelmediğimize karışmayacaksın!”

“—Peki, benim de size bir şartım var.”

“—Hayrola?”

“—Siz de demeyeceksiniz ki; ‘Hoca efendi! Bu akşam sen de yoktun camide, ezan okunmadı.’”

“—Hay hay, hay hay! Biz de razıyız!” demişler.

“—Ah bulduk işte, birbirimize uyduk.” demişler.

Ama bunun vebali ne olacak?

Allah kusurlarımızı affetsin. Bunun için bu zînetin terkini anlatmamıza bizim tabii gücümüz de yetmez. Çünkü zaman buna müsait de değil. Bugün insanları buna sürükleyemeyiz de.

İnsanlar bugün zevke, saltanata alışmış bir durumda. Bu zevk saltanatının önüne geçmenin imkânının olmadığını da pekâlâ biliyoruz. Bildiğimiz halde söylemenin de doğru olmadığını yine biliriz. Çünkü kabul olunmayacak bir sözü söylemek abestir, boşunadır o emekler.

Bu da terk-i zînettendir ki, yemeklerimiz sofrada kaç çeşittir. Bu da müslümana yakışmaz. Müslümana yakışan ancak günde bir öğündür!

Şimdi bakın yine, bu büyüklerin eserlerini okumak ne kadar faydalıdır.

Aziz kardeşim! Muhakkak bunların eserlerini arayın bulup okuyun! Çok, mâşaallah! Yeni yazılara çeviren gençlerimiz de çok! Bu zatların birisi galiba yeğenin oğlu Abdullah! O kadar ibadete haris olmuş ki üç gün aklına yemek gelmemiş. Üç gün geçmiş, aklına yemek gelmiyor. Mütemadiyen Allah ile meşgul. İşte o zâtlar İstanbul'a kadar geldi. Fetih işleriyle uğraştı. Dünyanın dört bir tarafına İslâmiyet'i yaydılar. O azim ve o sebatla hiç süslerinin zîynetlerinin onlarda itibarı yok idi.

Mesela sana bir de Selmân-ı Fârisî'den Hz. Ömer'den bahsedeyim:

Aziz kardeş! Hz. Ömer halife olmuş. Reisicumhur demek. O gün halife; reisicumhur, yani bugün seçilen bir zat, halkın seçtiği bir zat. Hz. Ebû Bekir de öyle, Hz. Ömer'i de öyle, Hz. Osman'ı da öyle, Hz. Ali'si de öyle... Fakat Hz. Ömer'in ki meşhur.

Cuma esvabı yok üzerinde. Minbere çıkıyor cemaate hutbe okuyacak. Üzeri yırtık, kaç tane yaması var üzerinde. Biz çocukken bize okuturlardı. Bilmem hangi kitaptı. Orada bir şairin de sözü;

“—Esvabın eskisi ayıp değil kirlisi ayıptır!” derlerdi.

Suyla yıkarsın temizlersin. Eski olsun varsın ama kirli olmasın. Temiz, yıkarsın. El-hamdü lillâh suyumuz, sabunumuz bol, yıkar yıkar tertemiz giyeriz.

Bir senede bir insan kim bilir kaç takım esvap yapılabilir. Yazlığı başkadır kışlığı başkadır, mevsimliği başkadır... Bunların hepsi birden olurken kaç taneye bindirir.

Yemeklerde de böyleyiz. Müteaddit yemekler olacak; tatlısından tuzlusundan... Biz de peygamberin ve onun ashabının yediğini gözünün önüne getir de bizi kendimizi bir ölç bakalım.

Peygamber SAS'i hepimiz pekâlâ biliyorsunuz. Şurada bizim Hocaefendimiz var. Geçen bayram günü münasebetiyle bir ziyaretime gittik, hastadır tabii. Müslümanların da büyüklerini ziyaret etmeleri hep vazifeleri iken bunu ihmal edişlerinin cezasından onlar nasıl kendilerini kurtarabilirler bilmem.

Hocaefendi'ye bir mesele sormuşlar, hocaefendi o adamı atlatmış. Diyor ki;

“—Evlât! Bu soranlar çok çeşitli mahlûklardır. Kimisi adamı tecrübe için sorar kimisi de ‘Falan Hocaefendi böyle dedi...’ diyerek onu yaymak için sorar. Sonra sen de artık düşün dur!”

Bunları bilmeyen bugün yok, tatbik eden yok! Bildiği halde yapmıyor! Ne söyleyeceksin, niçin yoruluyorsun, ne söylüyorsun; yapan yok!

c. Din Nasîhatten İbaretir

Böyle diyoruz ama ne kadar da olsa, Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁴⁰

---

⁴⁰ Müslim, *Sahîh*, c.I, s.74, no:55; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.704, no:4944; Neseî, *Sünen*, c.VII, s.156, no:4197; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.102, no:16982; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.X, s.435, no:4574; İmam Şâfiî, *Müsned*, c.I, s.233, no:1152; Taberânî, *Mu'cemül-Kebîr*, c.II, s.52, no:1260; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XIII, s.79, no:7164; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.323, no:5265; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VIII, s.163, no:16433; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.432, no:7820; Hamîdî, *Müsned*, c.II, s.369, no:837; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.392, no:2681; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.44, no:17; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XIV, s.207, no:7495; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XI, s.53, no:2706; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.226, no:3095; Temîm ed-Dârî RA'dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.324, no:1926; Neseî, *Sünen*, c.VII, s.157, no:4199; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.297, no:7941; Taberânî, *Mu'cemül-Evsat*, c.IV, s.122, no:3769; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.433, no:7822; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.242; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid*, c.II, s.107, no:1271; İbn-i Hibbân, *Tabakâtü'l-Muhaddisîn*, c.III, s.383; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.I, s.346; Dâra Kutnî, *İlel*, c.X, s.115, no:1905; Ebû Hüreyre RA'dan.

الدِّينُ النَّصِيحَةُ (م. د. ن. ح. م. عن تميم الداري؛ ت. ن.
حم. طس. عن أبي هريرة؛ حم. طب. ع. عن ابن عباس؛
كر. عن ثوبان)

(*Ed-dînü en-nasîhatü*) “Din ancak nasihatle kâimdir.”

Rasûl-i Ekrem diyor, hem de üç defa... Din ancak nasihatle kâimdir.

Camiye gelmeyen kimseleri toplayın. Emin olun, nasihat dinlesin; bugün itiraz eder, yarın kızar, öbür gün bilmem ne yapar. Bakarsın bir gün gelir diz çöker;

“—Yâ Rabbi! Şükür beni bu dalâletten kurtardın!” diyerek sana dua da eder. Sebebi, o nasihatlerdir.

Bu kardeşlerimiz mağdurdur diyeceğim geliyor. Çünkü onları camilerimize alıştırılmamışız. Gerek babaları, gerek cemiyet; ne suretle ise onlara verilen dertler dolayısıyla, onlar bugün camimize girmekten mahrumdur. Onun için sapık fikirlere sahip olmuşlardır. O sapık fikirlerin ıslahı gerek.

Bugün o adam çok güzel konuştu:

“—Sokullu Mehmed Paşa, hepimizin bildiği bir hıristiyan çocuğudur! Fakat müslümanlar bu hıristiyan çocuklarını almışlar. Onlarla ordular teşkil edip dünyayı fethetmişler. Fakat bugün o İslâm şuurundan uzak olan memleketin yerli çocuğu ise bugün memlekete zararlı duruma gelmiş. Bunun sebebi, dininden haberinin olmayışıdır.” dedi.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.351, no:3281; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.108, no:11198; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.IV, s.259, no:2372; Taberânî, *Müsnedü's-Şâmiyyîn*, c.I, s.74, no:92; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Dârimî, *Sünen*, c.II, s.402, no:2754; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.45, no:19; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid*, c.II, s.67, no:1161; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.412, no:531; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Taberânî, *Müsnedü's-Şâmiyyîn*, c.IV, s.133, no:2923; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.IX, s.307; Sevbân RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.I, s.263, no:290, 293; *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.740, no:7197, 7201, 8774, 8776; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.263, no:699 ve c.II, s.305, no:1324; *Câmiu'l-Ehâdis*, c.XXXIX, s.230, no.42406; ;RE. 97/11.

Onun için, Allah hepimizin kusurlarını, günahlarını affetsin...

Terkü'z-zînet ne kadar mühimdir! Günlerce söylense bitmez, ucu israfa dayanır. Müsrifler ki, Allah'ın yasak ettiği günahı mucip olan her yere harcanan, velev on para da olsa israftır, sahibi mes'uldür. Onun için bize paralar yetmiyor. 1000 alıyoruz, yetmiyor; 2000 alıyoruz, yetmiyor; 3000 alıyoruz, yetmiyor; 5000 alıyoruz, yine yetmiyor... Yetmez on bin de alsak yine yetmez! Sebebi, israf yollarına paralar gidiyor.

Çünkü bir taraftan geliyor bir taraftan da gidiyor. Gideri kapamadıkça, ne kadar gelirse gelsin. Bugün mesela Meriç diyorlar Tuna diyorlar. Bilmem ne kadar büyük sular var, şarıl şarıl akıyor ama ne havuzunu doldurabiliyor, ne denizini doldurabiliyor. Uçup gidiyor havaya! Tabii onlar uçmasa, önüne de geçilmez. Bizim paralar da böyle uçup gidiyor.

Sigarayı yakarken paranın uçtuğunu görmek lazım. İşte asıl imandaki sezış, nurunun zayiâtı günahlarla oluyor. Günahlar insanlardaki o nuru söndürüyor. Sönünce de artık o iman işe yaramaz bir hale geliyor.

Bakın şimdi hepimizin kafası var. Gözümüz olmasa, bir eksiklik. Kulağımız olmasa o da bir eksiklik. Burnumuz olmasa o da bir eksiklik. Ağzımız olmasa o da bir eksiklik. Gözsüz, burunsuz, kulaksız yaşarız ama, ağzsız yaşayamayız. Neyse ona da bir delik bulduk, oradan böyle hazırca akıtıyoruz, yaşatıyoruz adamı. Ağzı yok ama beslenecek bir yer var, girtlağından falan.

Bu kafanın asıl hüneri kafanın içerisindeki o akıl dediğimiz, beyin dediğimiz sezış yerleridir! Şimdi göz olmazsa zararı yok, fakat akıl olmazsa neye yarar bu kafa! Hiçbir işe yaramaz.

Akıl var ama hayrı şerri sezemeyen hayır ile, şerri ayıramayan akla akıl der misiniz? Bir çocuk bala banıyor, bir de ortadan zehre banıyor. Fakat "Bu zehirdir, bu baldır." diyemiyor, anlayamıyor. Ağzı zehirle balı ayıramayacak derecede bozulmuşsa bu dile dil der misin sen?

Hiç diyemezsin! Bu dile dil diyemediğın gibi, hak ile bâtıllı ayıramayan kafaya da hiç kafa denmez. Kafasız insan da ölmüş bir cesettir!

Dünya işinde de öyleyiz. İşte dünyamızı bugün beceremiyoruz. Sebebi: İsrâflarımızın önüne geçmenin imkânı yok!

Allah bize lütfetsin, ihsan etsin... Hep yalvaralım; bize faydalı bir akıl, faydalı bir kafa versin, düşünceli bir kafa versin... İşe yarar bir iman versin...

Onun için iman isterken;

“—Yâ Rabbi, bize iman ver ama kâmil bir iman ver yâ Rabbi!” diyoruz.

Bunun için ashâb-ı kiramın;

“—Ben cami istemem, onun vebalini sırtıma alamam!” deyişini düşün de, hayatınızı nasıl zâyî ettiğinizi göz önüne getirin!

Evet cami yaptırmak sevap, çocuk okutmak sevap, dulhâneler açmak sevap, imarethâneler açmak sevap... Çok sevap yolları var.

Çok sevap yolları var ama, gönlün imarına hiçbirisi yaramaz! Gönül, Allah evidir. Onlar sevap yeri başka, gönlün imar yeri başkadır.

Şimdi Muâz ibn-i Cebel'in bu gibi hangi sevapları vardı acaba? Ama gönlü mâmurdu! Gönül mâmur olunca gözler açılıyor. İşte bu günahlar ki göze perde veriyor. Göze perde verince basiret kapanıyor.

Aziz kardeş! Göz kapanınca basiret ölüyor, basiret kapanıyor. Basiret kapanınca hayvandaki göz gibi, bu göz bir işe yaramıyor. Hayvanda da göz var tabii. Bakar, fakat idraki yoktur. O idrak denilene biz basiret diyoruz ki, iç âleminin gözüdür. İç âleminin gözü ne sebeple ölüyor? Günahlar ve israflar dolayısıyla!

Bize bunlar müslüman olmamız dolayısıyla hiç yakışmazken, bizim Allah'a yalvarmaktan başka çaremiz yok! Cenâb-ı Hak bize lütfeder, ihsan eder, bize böyle bir akıl verir de, hak ile bâtili ayırabilir de, İslâmî bir şuura sahip olabilirsek ne mutlu bize!

Yoksa hani biz istiyoruz;

“—Yâ Rabbi! Son nefeste bize imân-ı kâmil ver!” diyerek son nefeste *Lâ ilâhe illa'llah* diyerek ölelim istiyoruz.

Bu son nefeste iman ile ölebilmek için, hayat müddetince bu imana hizmet lazım! Yoksa bazı gâvurlara da mesela son zamanda Müslümanlık nasip oluyor. *Lâ ilâhe illa'llah* deyip o da müslüman oluyor, müslüman mezarlığına gömabiliyoruz.

Çünkü son nefeste *Lâ ilâhe illa'llah* dedi. Ömrü boyunca

gâvurluk yaptı, ömrü boyunca gâvurluğa hizmet ediyordu. Fakat son nefeste Allah bir uyanıklık verdi; *Lâ ilâhe illa'llah* dedi, cennete de girdi.

Biz de böyle mi istiyoruz?

“—Ömrümüz boyunca günahlara boğulalım, sonra ölürken bize telkin ederler. Biz de o telkin dolayısıyla *Lâ ilâhe illa'llah* deriz. Biz de cennete de gireriz. Allah da Gafûr'dur, Kerîm'dir, Rahîm'dir. Elbet o da bizi bağışlar artık.”

Bu, şeytanın bizi aldatma tuzağıdır.

“—Allah kerim! Yahu sen şimdi gençsin, bunları yaparsın ama, sonra tövbe edince Allah tevbeyi kabul etmiyor mu? İleride bir tevbe edersin, olur biter.”

Bu, şeytanın iğfalidir, çünkü senin ruhun öldükten sonra, hayatının zaten kıymeti yok. Ruhun öldükten sonra, günahlara boğularak geçirdiğin hayatın vebalden başka kıymeti yok. İster cennete git, ister nereye gidersen git!

Onun için Cenâb-ı Peygamber her sözü bir kere söylerken bu sözü üç kere söylüyor:

“—Zînetin terki imandandır!”

d. Bereket Üç Şeydedir

Taberânî, Selmânü'l-Fârisî RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁴¹

الْبَرَكَةُ فِي ثَلَاثَةٍ: فِي الْجَمَاعَةِ، وَالثَّرِيدِ، وَالسُّحُورِ
(طب. عن سلمان)

RE. 194/14 (*El-bereketü fî selâsetin: Fi'l-cemâati, ve's-serîdi, ve's-sahûr.*)

(*El-bereketü fî selâsetin*) “Bereket şu üç şeydedir: (*Fi'l-cemâati*)

---

⁴¹ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VI, s.251, no:6127; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.68, no:7520; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.31, no:2195; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.III, s.361, no:4850; Selmânü'l-Fârisî RA'dan.

Câmiü'l-Ehâdis, c.XI, s.172, no:10501.

Cemaatte, (*ve's-serîdi*) tiritte, (*ve's-sahûr*) ve sahur yemeğinde.”

1. (*Fi'l-cemâati*) “Cemaatte bereket vardır.”

(*El-cemaatü rahmetün*) “Cemaat rahmettir.” diye de var. Bursa’da bir Cami-i Kebîrimiz var, o Cami-i Kebîr’de büyük yazılar var. Sol taraftaki kapıdan girdiğiniz vakitte, gayet büyük yazılarla yazılmış, en az bu ara kadar bir yeri doldurmuş:⁴²

الجماعة رحمة، والفرقة عذاب (القضاعي عن النعمان بن بشير)

---

⁴² Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.278, no:18472; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.516, no:9119; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.43, no:15; Ebü's-Şeyh, *el-Emsâl fi'l-Hadis*, c.I, s.149, no:111; İbn-i Ebi Âsım, *es-Sünneh*, c.I, s.104, no:81; Nu'mân ibn-i Beşir RA'dan.

Ukaylî, *Duafâ*, c.IV, s.429, no:2058; Hz. Aişe RA'dan.

Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.628, no:5962; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.V, s.392, no:9097; *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.934, no:20242; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.57, no:1074; *Câmiu'l-Ehâdis*, c.XII, s.66, no:11451.

(*El-cemâatü rahmetün, ve'l-furkatü azâbün*) “Cemaat halinde olmak Allah’ın rahmetidir, ayrılık da azaptır.” diyor, Peygamber Efendimiz.

Cemaatte rahmet olduğu gibi bereket de var.

Geçen Beşiktaş müftüsü [Fuat Çamdibi] Hocaefendi gelmişti. Konuşma yaparken;

وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا (آل عمران: ١٠٣)

(*Va'tesimû bi-habli'llâhi cemîan ve lâ teferrakû*) “Elbirliği ile Allah’ın kitabına sımsıkı sarılın, ayrılmayın!” (Âl-i İmran, 3/103) ayet-i kerîmesine taalluk etti.

Allah-u Teâlâ burada, “Elbirliği ile sarılın!” diyor.

Benim sarılmam para etmez, senin sarılman da para etmez! 30 milyon muz, 100 milyon muz; hep birden sarılırsak, işte o zaman bizim sırtımız kat'iyyen yere gelmez. Ama bu elbirliği olmazsa, birer birer hepimizi dağıtırlar.

Bursa’ımızda bizim bir Maskara köyümüz vardır. O Maskara köyünün adamlarının bir hâli vardır. Bir Çingene grubu gelmiş. Köyün bir tarafına konmuş. Delikanlının birisi gitmiş;

“—Kalkın buradan, burası bizim köy! Ne işiniz var burada?” falan demiş.

Adamlara çıkışıyor. Çingene bu, dinler mi; bir dövmüşler bunu! Tabii bir adam 5-10 adama ne yapacak, sopayı yiyince gitmiş kahvesine:

“—Yahu oraya Çingener gelmiş, adamlar beni dövdüler.” demiş.

Oradan kendine güvenen birisi kalkmış;

“—Bak ben onları nasıl kovarım!” demiş.

O da bir sopa yemiş gelmiş. Ötekisi:

“—Ulan sen beceremedin, ben bak ne yapıyorum.” demiş.

O da bir sopa yemiş gelmiş. Teker teker gittikleri köyün hepsi sopa yemişler. Onun için köyün adı Maskara kalmış.

Niçin? Teker teker gittiler. Hep birden gitselerdi, Çingeneri kovup gelirdi.

Şimdi biz de böyleyiz. Teker teker olunca hiçbir işe yaramayız. Elbirliği ile olursa olur. Onun için bereket cemaattedir. Cemaat ne kadar çok olursa bereket o kadar çok olur. Bereket de cemaatin çokluğuna göredir. Meselâ çok yağmur yağınca, çok bereket hâsıl olur. Az yağmur yağarsa az olur.

2. (*Ve's-serîdi*) “Serid’de bereket vardır.”

Serid; biz *tirit* deriz ona, et suyundan yapılmış bir yemektir. Kemikli etle beraber suyunu da çok koyuyorlar. Sonra büyük bir kaba ekmekler doğranıyor. Üzerine et suyu döküyorlar. Hep beraber yeniyor, herkese yetiyor.

Bizim tarhana çorbası gibi mesela, hepimizin karnı doyuyor. Çorba bu alt tarafı, masrafı az. Masrafı az, herkese de gücü nisbetinde karnı doyuruyor. İyi, bereket var, diyor. Şimdi onun yerine tabii et alsan hindi alsan başka bir şeyler alsan 5 kuruşa olan bir şey bu sefer 100 kuruştan fazla olur.

Onun için *tirit* herkesin işine yarar. Bir parça et atarsın suyun içerisine, kaynatırsan etli bir su olur. Herkes evde yer, karnını doyurur, bereketi de artar gider.

3. (*Ve's-sahûr*) Bereket olan şeylerin birisi de sahur yemeğidir.

Sahur, seherden alınmıştır. Seher vakti, yani sabah girmeden evvel sabahın vakti girmeden evvel kalkıp bir parça bir şeyler yiyebilmek veyahut o saatlerde uyanık bulunup Allah-u Teâlâ’ya tazarru u niyâz edebilmek. Bu da berekettir, denmiş.

“—Bunun bereketi neresindedir?” dersin

Bir koyun var, bir de köpek var. Koyun uyumaz o vakitlerde, sürülerle kesilir kesilir. Hepimiz yeriz içeriz. Dünyaya da yeter, ahirete de yeter.

Fakat bir de köpek var, sokakta gördüğümüz köpek, misal altı tane birden doğurur. Geçen bir tanesi dokuz tane doğurmuş, çok doğurur, fakat yine sürüsü yoktur. Bereketi yok çünkü, bereketsizdir.

Allah-u Teâlâ koyuna da bereket vermiştir. Bir tane doğurur, fakat bütün memleket her sene keser keser yer, yine el-hamdü lillâh doludur. Bereketli olduğu için.

Ama biz şimdi onu tersine çevirdik. Geceleri gece yarısına

kadar veyahut daha fazla oturma adeta bize borç oldu. Çünkü gündüzleri konuşamıyoruz, buluşamıyoruz. Geceleri toplanıyoruz. O toplanma sırasında artık otur da otur... Konuşulan lafları eğer imkân olsa da bir fındık kabuğunun içerisine doldursak; pek boştur yani! Hiç, on para etmez sözler ama saatlerimizi almıştır, ömürlerimizi almıştır, vakitlerimizi almıştır, öldürmüştür.

Sabah vakti Ezan-ı Muhammedî okunur. Duyar, kalkamaz bir türlü... Belki duyamaz da, duysa da kafası kalkmaz. Çünkü vücudun da uykuya bir ihtiyacı var. O ihtiyacını veremediği için sabahleyin seher vaktinde kalkmak nerede; ezana kalkamıyor!

Halbuki sahurda ezandan çok evvel kalkacak, Allah'a el açıp yalvaracak. Abdestini alıp namaz kılacak, Kur'an'ını okuyacak, yalvaracak. Bir iki lokma da yerse, ertesi günün orucuna kuvvetli olarak çıkar. Oruçtan korkmaz.

e. Bereket Büyüklerimizdedir

Taberânî, Ebû Ümâme RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁴³

الْبَرَكَةُ فِي أَكْبَرِنَا ، فَمَنْ لَمْ يَرْحَمْ صَغِيرِنَا ، وَيَحِلَّ كَبِيرِنَا ،
فَلَيْسَ مِنَّا (طب. عن أبي أمامة)

RE. 195/1 (*El-bereketü fi ekâbirinâ, femen lem yerham sagîranâ, ve vüçille kebîranâ, feleyse minnâ.*)

(*El-bereketü fi ekâbirinâ*) “Bereket büyüklerimizdedir. (*Femen lem yerham sagîranâ*) Kim ki küçüklerimize merhamet etmezse, (*ve vüçille kebîranâ*) büyüklerimize hürmet etmezse, (*feleyse minnâ*) o bizden değildir.”

Yalnız yine affınızı isteyeceğim, kendime bir pay çıkarmak değil. Dün bir yere götürdüler bizi. Kardeşler eksik olmasınlar arabaya bindiriyorlar. Biz de kapımızın önünde kendimize ait olan tarafa oturuyoruz, oturduk. Bir kardeşim de oturdu. Araba

⁴³ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.227, no:7895; Ebû Ümâme RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.165, no:5982; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XI, s.171, no:10498.

biraz yola gitti, durdu gibi işittim. Baktım ki yanıma oturan efendi arabadan indi. İşi için iniyor sandım. Bir ders olarak söylüyorum, kendim için değil. İndi, baktım benim kapımın tarafına geldi:

“—Affedersiniz, ben hata ettim. Siz buyurun oraya!” dedi.

Sağda oturuyordu, sağda oturmasını kendisine münasip görmedi. Arabadan inmiş. Ben de onu bir iş için indi zannediyordum. Döndü dolaştı, öteki kapıdan beni sağa geçirmek suretiyle bir hürmet gösterdi.

Kendisi yüksek doktor, profesördür, hacıdır, bizim yanımızdadır. Bizden eksik tarafı yok. Yalnız bizim bir hocalığımız var. Ona hürmeten kendi yerinden kalkıp beni kendi yerine oturttu.

“—Senin sağda oturman lazım!” dedi.

İz’an denilen şey budur!

Halbuki biz senelerden beri bu arabaya bineriz; kimi zaman sağda otururuz, kimi zaman solda otururuz. Şimdiye kadar kimsenin aklına gelmedi. Benim de aklıma gelip de “Ben sağda oturacağım!” dememişimdir, demem de! Tabii yakışmaz.

Fakat sağımızda düşen bazı çocuklarımız da olur, yavrularımız da olur. Şimdiye kadar kimse bana:

“—Hocam, senin burada oturman daha uygundur.” demedi.

Onlar da belki onu hesaba katamamıştır. İşte bak, demin dedim ya; fıkıh, anlayış, sezîş, idrak denilen nurdur.

Li’llâhi’l-fâtihah!

Ocak 1971 - İskenderpaşa Camii

07. BEREKET BÜYÜKLERİMİZDEDİR

Eüzü bi'llâhi mine's-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve'l-âkıbetü li'l-müttakîn...
Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve
sahbihî ecmaîn...*

*İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh... Ve
enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llâhu aleyhi ve
sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin
bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve
bi's-senedi'l-muttasili ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme
ennehû kâl:*

الْبَرَكَۃُ فِي أَكَابِرِنَا ، فَمَنْ لَمْ يَرْحَمْ صَغِيرِنَا ، وَيَجِلَّ كَبِيرِنَا ،

فَلَيْسَ مِنَّا (طب. عن أبي أمامة)

RE. 195/1 (*El-bereketü fi ekâbirinâ, femen lem yerham
sagîranâ, ve yücille kebîranâ, feleyse minnâ.*)

Sadaka rasûlü'llâh, fi mâ kâl, ev kemâ kâl.

“—Mefhar-i mevcûdât Muhammed Mustafâ râ salevât!”

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidinâ muhammed...]*

“—Seyyidü's-sâdât Muhammed Mustafâ râ salevât!”

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidinâ muhammed...]*

“—Habîb-i Hüdâ Muhammed Mustafâ râ salevât!

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidinâ muhammed...]*

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili
Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin...

a. Dostluk ve Sevgi

Allah Celle ve A'lâ cümlemizi mağfurîn zümresine ilhak eylesin...

Size bugün en çok hacdan aldığım derslerden bahsedeceğim. Hac dersleri yâni... Allah her sene gitmeler nasib eylesin...

Lütfu da çok bol, çok da kolaylıklar var... Eskisi gibi olsa, tabii gidemeyiz. Şimdi her nimet bol... Üç beş kuruşa kıyamayıp da kalmak iyi bir şey değil.

Oraya gidersiniz hem sıhhatiniz düzelir, hem görmediklerinizi görürsünüz, hem de sayısız sevaplar alır gelirsiniz.

Şimdi ben bu sene gördüklerimden bir şey söyleyeceğim. Orada biz bir arkadaşla tanıştık. O ayrı, biz ayrı... Biz Türkiyeli, o Marekeş denilen, Cezayir tarafında, Fas'ta bilmediğimiz bir yerden... Ama adam çok güzel bir adamcağız. Benden yaşlı, nur yüzlü tatlı dilli... Sohbet ettik, konuştuk, anlaştık. Bize bir kitap hediye etti. Memleketlerinde basılmış bir kitap...

Kitabın adı: (شذور الذهب) (Şüzürü'z-Zeheb) *Altın Parçaları* veya *Altından Parçalar*.

Oranın bir alimi kıymetli sözleri toplamış. "Altından Parçalar" ismiyle kitap halinde neşretmiş. Onun ilk sözü olarak şu sözü yazmış:

اثاء الاحبة في لذة كبيرة يدر كها ،
كل من رجع الى حسه وزوقه .

*Esnâü'l-ahibbeti fî lezzetin kebîretin yüdrikühâ,
Küllü men racea ilâ hissihî ve zevkihî.)*

Bu çok değerli bir söz:

"—Her dost dostuna kavuştuğu sırada, —gerçek dostlar tabii— bu kavuşmadan bir lezzet alır. Öyle bir lezzettir ki, bu lezzet çok büyük olmakla beraber, ancak hislere ve zevklere hitap eder. Bu his ve zevklere dönen insanlar bunu idrak ederler."

Baklavayı yediği vakitte bir lezzet alıyor ya insan... Ağız tadı yerinde, sıhhati yerinde. Sıhhati yerinde olunca etin, baklavanın, her çeşit yemeğin lezzetini alabiliyor. Yani sevme hissine sahip

bir insan da, yakından uzaktan kardeşi olan bir dostuyla karşılaştı mı, ondan bir lezzet duyar ki, o lezzeti tarife dil kâfi gelmez.

Şimdi bu kitabın sahibi bu sözü, şöyle bir hikâye ile bize izah ediyor. Diyor ki:

“—Bir adamın devesi varmış, güzel bir deve...”

Deve de çok hisler vardır, alınacak ibretler vardır. Hilkat her mahlûkta çeşitlidir. Atın başka, merkebin başka, aslanın başka, kaplanın başka, filin başka, devenin de başka... Hepsi bir hizmete yarar ama devenin hizmeti çoktur.

Devede bir kere bir güzellik vardır. Onun gözlerine bir baksanız hayran olursunuz. Gözleri çok güzeldir devenin. Ayaklarının altı da pamuk gibidir, bastığı vakitte hiç incinmez, plastik gibi. Azıcık gıdayla çok yol gider. Susuzluğa tahammülü çoktur. Yolu sahibinden daha iyi bilir. Bir kere bir yolu gitti mi, o yolu bir daha şaşırılmaz. Onun hendesi çok kuvvetlidir. Sahibi şaşırır, mesela yıldız olmasa, hava kapalı olsa, karanlık olsa deveyi bırak kendi haline, o seni götürür yerine... O kadar idraki de yerindedir devenin.

Sütünden istifade olur, tüyünden istifade olur, etinden de istifade olur. Sonra eski zamanlarda, vasıtalar yokken, insanların gidemeyeceği yerlere insanları götürürdü. Güzellikle hem eşyasını götürür, hem kendisini götürürdü. Bu kadar böyle faydaları olan bir mahlûktur.

Böyle güzel devesini kaybetmiş adamcağız. Kaybetmiş de ilan yaptırıyor, tellallar bağırtıyor, diyor ki:

“—Devem kayboldu, kim bulursa onun olsun. Ama ben bileyim ki devem kimdedir. Maksadım, devemin kimde olduğunu bileyim, kim bulursa onun olsun.”

Diyorlar ki:

“—Madem deven kayboldu, bulanın olacak, nedir derdin?”

Diyor ki:

”—Devemi görmek isterim, deveme aşığım. Bu aşkımdan dolayı devem kimde olursa olsun, hiç olmazsa o gelir geçerken görürüm, ben gider görürüm. O aşkıımı mümkün mertebede teskin ederim.”

Bu aşk meselesi uzun bir dert. Cenâb-ı Hak bunu insana vermiş, erkek kadın, büyük küçük, herkesin bir şeyden zevki var. Kimisi mızıkadan çok lezzet alır. Bekler ki acaba filan nerede, bir mızıkalı bir yer var, sesli bir yer var. Kimisi sestem çok lezzet alır, güzel seslileri arar durur. Onların arasında, onların seslerinden zevk almaya çalışır. Kimisi kuşlardan lezzet alır, kimisi manzaralardan lezzet alır, kimisi de böyle güzelleri görmeye hayran...

Şimdi şu yerin göğün bütün hülâsası insanda toplanmıştır. İnsan yerin ve göğün hülâsası, hatta dünya ve ahiretin de hülâsasıdır. İnsan o kadar mükemmel bir mahlûk, ekrem yaratık. Bu kadar güzel bir mahlûku insan görür de, müslüman kardeşini görür de ondan bir deveyi gördüğü kadar zevk alamıyorsa, demek ondaki hisler sönmüştür.

Mesela ihtiyar bir adamın zevki tabiileri söner.

Neden? Artık tabii hükmü geçmiş, sekseni doksanı bulmuş, ondaki zevkî hisler sönmüştür. O kadın yerindedir, ondan kadının kaçması bile genç erkekten kaçma gibi değildir. Çünkü kadın

mesabesinde artık kendisi, kudreti kalmamıştır. Onun için onun zevk-i tabiisi söndüğünden, ondan kaçma hususunda bile müsamaha gösterilir.

Ama genç böyle değil. Gençin zevk-i tabiisi olmakla beraber Cenab-ı Hakk'ın ona verdiği çeşitli zevkler de vardır. Onlardan istifade için her fırsattan istifade eder de, öteki istifadeler insanın yüzüne bakıldığı vakitte alınan istifadelerin milyonda biri değil. Çünkü insanda kemalat toplanmış. Kim olursa olsun yaratan Allah, mahluk Allah'ın mahluku. İster müslüman ister gâvur, mahluk Allah'ın mahlukudur. Her mahluk da Allah-u Teâlâ'nın bir tecellisi vardır. Bu tecellisini unutma sen onun!

Mülk onun. Kimisini gâvur yaratmış, kimisini müslüman yaratmış. Ne yaratırsa yaratsın ama yaradan o... Yaradan o olduğu için, Allah-u Teâlâ'nın bir tecellisi var kulunda., Kimisine mudili tecelli etmiş, kimisine de hidayeti tecelli etmiş. Hidayeti tecelli edenler şükrederler:

“—Oh, el-hamdü lillâh! Ne güzel!”

Mudilde olanları da görünce;

“—Yâ Rabbi! Beni dalâlette kılmadın!” diyerek ona da şükreder.

b. Birbirimizi Sevmek

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁴⁴

وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ، لَا تَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ حَتَّى تَوْمِنُوا، وَلَا تَوْمِنُوا حَتَّى

تَحَابُّوا (حم. م. د. ت. ه. حب. عن أبي هريرة)

RE. 456/11 (*Ve'llezî nefsi bi-yedihî, lâ tedhulûne'l-cennete hattâ tü'minû, ve lâ tü'minû hattâ tehâbbû. Evelâ edüllüküm alâ*

⁴⁴ Müslim, *Sahih*, c.I, s.74, no:54; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.IV, s.350, no:5193; Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.52, no:2688; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.26, no:68; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.391, no:9073; İbn-i Hibbân, *Sahih*, c.I, s.471, no:236; Ebû Hüreyre RA'dan.

Câmiü'l-Ehâdis, c.XXII, s.393, no:25151.

şey'in izâ faaltümûhu tehâbebtüm: Efşü's-selâme beyneküm)

(*Ve'llezî nefşî bi-yedihî*) “Canım kudreti elinde olan Allah’a yemin olsun ki, yani Allah’a yemin olsun ki; (*lâ tedhulûne'l-cennete hattâ tü'minû*) iman etmedikçe cennete giremezsiniz, giremeyeceksiniz.”

(*Ve lâ tü'minû hattâ tehâbbû*) Birbirinizi sevmedikçe, karşılıklı muhabbet beslemedikçe, birbirinizle dost olmadıkça, ihlâslı samîmî kardeş olmadıkça hakîkî mü'min olamazsınız.”

Onun için birbirimizi seveceğiz.

Şimdi bugün biz müslümanlar birbirimizi gördüğümüz vakitte içimizden zevk-i tabii olarak ne kadar seviniyoruz.

“—Oh, şu kardeşim ile karşılaştım!” diye içimize bir sevinme, bir mutluluk, bir kucaklaşma, sarılma duygusu geliyor mu?”

Bu var mıdır, yok mudur bizde?

Kardeşimizi gördüğümüz vakitte, kim olursa olsun seviniyor muyuz? Hep kardeşlerimiz iman sahipleri...

Ayet-i kerimede:

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ (الحجرات: ١٠)

(*Inneme'l-mü'minûne ihvetün*) “Ancak mü'minler kardeşirler.” (Hucurat, 49/10) buyrulmuştur.

Kardeş olduğuna göre, kabahatlisi de var kabahatsizi de var. Kabahatlıleri ayırıp da kabahatsizleri koyacak olursak, cennete kimse girmez. Ancak evliyalarla peygamberlere nasip olur cennet. Biz hepimiz dışarıda kalırız.

Cennet senin de değil benim de değil, Allah'ın mülkü o... İsteddiğini koyacak oraya. Amelimiz sokmayacak oraya bizi. Bizi cennete koyacak Allah'ın lütfudur. Binâen aleyh Allah'ın lütfuna kimsenin aklı ermez. Onun için kardeşini sev! Kardeşine bağlan! Kardeşini himaye et! Kardeşini muhafaza et! Kardeşini canın gibi bil!

Seninle kardeşin arasında bir fark var. Onun için bir büyük öyle demiş;

“—Sen ve ben, biz ve siz, kim dersiniz, hep biriz. Ben de sizim, siz de bensiniz. Hepimiz bir kardeşiz.” demiş.

Bu kardeşlik bizde neden öldü? Biz birbirimizi neden

sevemiyoruz, neden birbirimizle kaynaşamıyoruz? Neden birbirimize sarılamıyoruz, neden birbirimizin elinden tutup elbirliği yapamıyoruz?

Ne kadar acı bir şey?

Biz ne kadar güzel bir memleketin içindeyiz, ne kadar güzel bir memlekette doğmuşuz. Hepimiz *Lâ ilâhe illa'llah, Muhammedün rasûlü'llah* deriz. Deriz de; ya biraz ilmimiz vardır, ya biraz paramız vardır, ya biraz mevkiimiz vardır. Paramızın, ilmimizin, mevkiimizin verdiği kuvvetle başkalarını tanımıyoruz, sevemiyoruz, yüzlerine bakmak da istemiyoruz. Baksak da kerhen bakıyoruz. Bunun Müslümanlıkta ne kadar yeri olabilir?

Bir de Müslümanlığı kimseye vermiyoruz. Halbuki şimdi şu kaideye bakınca, biz Müslümanlıkta ne kadar geri ve ne kadar da gevşekmişiz.

“—E bunu nasıl ıslah ederiz?”

Bunun ıslah edicisi Allah. Allah iyileştirir. Yalvaracağız Allah'a... Bizim elimizden ne gelir. Çünkü hastalık içeriye girdikten sonra, o hastalığın tedavisi bizi aşar.

Allah esirgesin, bizi karantinaya soktular, neden soktular?

Ah belki kolera mikrobu getirdiyseniz, memleketimize de bulaşmasın diyerekten. Halbuki bize öyle bir kolera bulaşmış ki, işte bu bir koleranın aynıdır.

Kolera ne yapar insanı? Cennete götürür.

Koleradan ölürsen, cennete gidersen, şehiddir koleradan ölen. Koleradan ölen imanını olduğu takdirde şehid olur. Fakat bugün bu ahlâksızlık koleradan daha çok beterdir ki, bizi birbirimizden ayırıyor. Bizi Allah'tan ayırıyor, bizi Peygamber'den ayırıyor, bizi kitabımızdan ayırıyor, bizi memleketimizden, birbirimizden ayırıyor. Bu ne kadar büyük kolera! Asıl karantinayı burada yapmak lazım ki, bu dertlerden biz kurtulalım.

c. Mü'min Mü'minin Aynası

Şimdi bir deveye bakışta, deve sahibinin sevdiği devesinden aldığı lezzeti, bir müslüman müslüman kardeşine baktığı vakit de alamaması büyük bir gafletin eseri. Hem de affolunmayacak bir

gaflet... Çünkü insan, Allah'ın aynasıdır. Bütün kâinat Allah'ın aynası, fakat insan hassaten Allah'ın aynasıdır.

Niçin? Allah-u Celle ve A'lâ insandan görünür. Nasıl ki Mir'ât-ı Muhammed'den Allah görünür. Mir'ât-ı Muhammed'den görüldüğü gibi biz de Allah'ın bir mir'âtı oluruz,

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁴⁵

المؤمن مرآة المؤمن (د. ق. عن أبي هريرة؛ ابن أبي عاصم،
طس. ض. عن أنس)

RE. 230/7 (*El-mü'minü mir'âtü'l-mü'min.*) “Mü'min mü'minin aynasıdır.”

Mü'min mü'minin aynası olunca, o aynadan murat Allah'ı görmektir. Şu kaşa göze bak! Şu idrake bak! Bugün yere sığmıyor da gökte de yürüyor bu insan.

Üç saatte bugün Kâbe'ye gitmek ne demek acaba? Bugün Kâbe'ye gitmek hiç de kaldı, adam aya gidiyor. Dünyamızın dışındaki bir âleme gidiyor. Yarın bak sen kim bilir nerelere gidecek?

Bu Allah'ın insanda olan tecellisinin bir semeresidir. Ne gâvurun harcı ne bir şey. Allah-u Teâlâ'nın tecellisinin o adamın elinden zuhur ediyor işte bu! Allah'ın tecellisidir! Bu insan elinden çıkıyor işte bu. Ama mü'min ama gâvur... Bazen mü'minden çıkar, bazen de gâvurdan çıkar. Başta bizden çıkmış, sonra biz kaybetmişiz. Şimdi de gâvurların elinden çıkıyor bu hünerler.

Ama hepsi Allâh-u Teâlâ'nın kuluna olan tecellisidir. Çünkü kuluna olan tecellisi olan bu insan baksa, onun boyunu posunu

---

⁴⁵ Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XIII, s.76, no:4272; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VIII, s.67, no:16458; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.113, no:7645; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.106, no:125; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.184, no:6571; Ebû Hüreyre RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.II, s.325, no:2114; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.269, no:6193; Ziyâü'l-Makdîsî, *el-Ehâdîsü'l-Muhtâre*, c.II, s.472, no:2185; Ebü's-şeyh, *el-Emsâl fi'l-Hadîs*, c.I, s.81, no:43; Temmâmü'r-Râzî, *Fevâid*, c.I, s.437, no:438; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VII, s.521; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

görmez. Göz boyunu posunu görür, basiret de onun içerisindeki gönlü görür. Asıl iş onun canında, ruhundadır. İş onun canında ve ruhundadır.

Biraz evvel bir kardeş geldi, kendisi Rizeli. Dedi ki:

“—Hocaefendi, ben Rize’de bir şeyh efendiye intisab ettim.”

İyi, pekâlâ, Allah mübarek etsin...

“—Ama şeyhim okuma yazma bilmez.” dedi.

İyi, pekalâ Olur ya.

“—Ama çok büyük tasarrufu var. Pek pejmürde bir zâttır. Üstüne başına bakınca, hiç kimse bir şey ummaz bu zâttan... Fakat hacılar Arafat’a gittiği vakitte, kendisi hacısını buluyor orada, ‘Nasılsın hacım?’ diyor.”

O şeyh efendi Arafat’ta hacısını arayıp buluyor. Diyor:

“—Çok zor buldum, kalabalık insanların arasında. Sordum Halin nasıl, var mı bir sıkıntın?” filan diye sormuş.

Dervişinin birisini de Şam’da yakalamış, orada onun halini sormuş. O da onlara naklediyor.

Bu Allah-u Teâlâ’nın insana verdiği bir tecellinin neticesidir.

Peygamber SAS’den, ashab-ı kiramdan, evliyalardan çeşitli mucizelerin, kerametlerin sâdır oluşu nedir? Bunların içerisindeki mânevî, kutsi olan şeyin canlanması değil mi? Senin başarın onun cismini görünce, basîretin de onun içindeki ruhu görecek.

Çünkü insan iki şeyden mâmul değil mi?

Birisi madde kısmı; toprak, su, hava, ateş. Birisi de mânevî olan ruh kısmı. O alem-i ulvîden...

O alem-i ulvî ile âlemi süflîyi Cenab-ı Hak insanda meczetmiş, insan olarak meydana gelmiş. Hem göğün âleminde haberdar hem yerin âleminde haberdar.

Şimdi böyle bir mükemmel bir insanı sen görür de, onun yalnız boyuna posuna bakar da, onun günahları ile meşgul olarak onu hiçe sayarsan, vah senin haline! Sen ondaki Allah’ın tecellisini gör de, sana da Allah’ın verdiği tecellilere bak! Onun için hamdet, şükret hâline...

Bundan dolayı iki cihan serveri Peygamber SAS ne dedi?

“—Mü’min olamazsınız birbirinizi sevmedikçe...”

Demek ki başta birbirimizi sevmek lazım!

Hz. Allah'ın da bize, "Siz hepiniz kardeşsiniz!" deyişi bundan ileri gelmiyor mu? E kardeş kardeşi ne yapar? Sever.

Sevmiyorsa, kardeş değildir demek ki...

E Allah yalan mı söyledi? Hâşâ, o kabahat bizim!

Hep kabahati başkasında arıyoruz:

"—Hep kusurlar onun, bizim hiç kusurumuz yok, melek gibiyiz. Ben meleğim, hiç kusurum yok! Bütün kusur hep sizde..."

Olur mu böyle şey? Evvela sen kendindeki kusurları gör. Kendi kusurun ne kadar çoksa, kardeşinde de bu kusurlar var. Allah onu da affetsin, seni de affetsin...

Bugün günahkârsak, bakarsın yarın biz de tevbe ederiz. Tevbe kapısı son nefese kadar açık. Ömrümüz bitmeden bir gün tevbe ederiz, "Aman yâ Rabbi!" deriz. Allah Gaffar değil mi, Settar değil mi? Affeder.

E sen kendini beğenirken gidersin cehenneme... O kendinin kusuruna bakar, gider cennete... Akıl ermez bu işe.

Onun için kardeşini muhafaza et, kardeşini Allah için sev! Biz

bir milletiz, bir Peygamber'in ümmetiyiz. Bir Allah'ın kuluyuz; bir kitabımız var, bir mescidimiz var, bir memleketimiz var. Hep biriz! Şu vücudumuz işte! Kimisi kemik, kimisi et, kimisi deri, kimisi ilik, kimisi kan, kimisi çeşit çeşit... Herkesin vazifesi de ayrı. İçerde pislik tabakası da var. Pislik tabakası var ama o pislik tabakası olmadan bu vücut yaşamaz.

Aziz kardeş! Bu vücudun yaşaması için o pislik tabakası bu vücutta lazım! Onu kaldırır atarsak dışarıya, biz de gideriz mezarlığa.

Onun için sen vücudun şekline bakma da, o pisliklerle beraber meydana gelen o vücuttaki kemâle bak. Bu kemâlin sahibi Allah-u Teâlâ hepimizi yarattı.

Zaten dış kısmı kâfi bize, içini karıştırma. Dış kısmına bak!

هُوَ الَّذِي يُصَوِّرُكُمْ فِي الْأَرْحَامِ كَيْفَ يَشَاءُ (آل عمران: ٦)

(*Hüve'llezî yüsavviruküm fi'l-erhâmi keyfe yeşâü.*) “Rahimlerde sizi dilediği gibi şekillendiren odur.” (Âl-i İmran, 3/6)

Bak, ne güzel yaratmış bizi! Bu göz, bu kulak, bu kaş, bu yüzdeki güzellik, saç, sakal, bunları kim yapabilir arkadaş?

Bunları yapan Allah-u Celle ve A'lâ... Sen onun kudretini nasıl ölçebileceksin şimdi?

Sen buradan Allah'a intikal edeceksin, o kardeşini gördüğün vakitte... Şu Allah ne büyük Allah-u Celle ve A'lâ ki, bak nasıl yaratıyor insanı! Bu topraktan yaratmış hem de... Bu topraktan şu insanı, o gün Adem AS'ı yarattığı gibi bugün de yaratıyor işte.

Nasıl görmezsin bunu? Bugün biz topraktan yaratılmış değil miyiz? Yediğimiz içtiğimiz toprağın mahsülleri değil midir?

Bu toprağın mahsullerini nasıl Allahu Teâlâ süzerekten, insan tohumlarını meydana getirip de anamızın rahminde şu sıfatları bize veriyor? Bunun üstüne bir de ayrıca bir ruh olarkten, alem-i ervahın kemalâtını da içimize koyuyor. Onunla beraber tutulmaz bir mahluk oluyoruz.

Ne meleğe benzeriz. Melekler şaşar bizim halimize. İnsan meleklerden elbette üstün...

Niçin? Melekte şehvet yok, melekte şeytan yok, melekte iğfal

namına bir şey yok. İnsanın şehveti bir tarafta, şeytanı bir tarafta, nefsi bir tarafta, etrafındaki münafıklar bir tarafta, küffar da bir tarafta... Bunların arasında zavallı mü'min kısılmış, kıvrılmış bir haldedir. O haldeyken yine Allah'ına sarılmıştır. Bu müslümandan daha iyi insanı nerede bulacaksın sen?

Onun için, müslüman kardeşin ne kadar kabahatli de olsa ona sarıl, ona yapış. Onu yanlış yolda görüyorsan Allah'a yalvar, de ki:

“—Sen benim Allah'ımsın! Şu kardeşimi affet de, onu da doğru yola sevk eyle yâ Rabbi!” diyerek içten gelen bir iltica ile yalvar.

Bu yalvarmaların en güzel yeri de Mekke-i Mükerreme'dir.

d. Müslüman'a Sevgiyle Bakmak

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁴⁶

نَظَرُ الرَّجُلِ إِلَى أَخِيهِ عَلَى شَوْقٍ، خَيْرٌ مِنْ اِعْتِكَافِ سَنَةٍ فِي مَسْجِدِي

هَذَا (الحكيم عن عمرو بن شعيب عن أبيه عن جده)

ME. 1280 (*Nazaru'r-racüli ilâ ahîhi alâ şevkın, hayrun min i'tikâfi senetin fî mescidî hâzâ.*)

(*Nazaru'r-racüli ilâ ahîhi alâ şevkın*) “Adamın şevk üzerine, yâni o kardeşini severek, ona sevgi ve muhabbet göstererek, yakınlık duygularıyla, İslâmî güzel duygularla bakışı...” Kendi mescidini işaret buyurarak: (*Hayrun min i'tikâfi senetin fî mescidî hâzâ*) “Benim bu mescidimde bir sene i'tikâf etmekten daha hayırlıdır.”

“—Bir mü'minin, bir kişinin kardeşine şevk, zevk ile bakışı. Zevk ile şevk ile kardeşine bir bakışı. Bir bakışı benim mescidimde bir sene itikaftan hayırlıdır.” demiş.

---

⁴⁶ Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü'l-Usûl*, c.II, s.139; Amr ibn-i Şuayb babasından, o da dedesinden.

Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.287, no:6847; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.18, no:24682; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.1858, no:2860; *Câmü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.245. no:24774, 24775; RE. 452/5.

Peygamber SAS'in sözü.

Bu sözü sen kolay zannetme. Mescid-i Rasûlüllah'ta bir ibadet bine bedel. Binâen aleyh müslüman kardeşinin yüzüne şevk ile zevk ile bakmakta 1000 senelik ibadet sevabı var diyor. Biz ise müslüman kardeşimize böyle bir suratla bakarız ki, adam yer yarılrsa yerin altına girecek.

Niçin? Gurumuzdan, kibrimizden, varlığımızdan, benliğimizden kimseyi sevdiğimiz yok. Varsa ben, başkası yok...

Sonra senin elini öper, ayağını öper, paşam derse; artık bir iltifat yaparsın. Demezse, hiç nazarında kıymeti yok.

Onun için aziz kardeş! Bu sözler çok canlı sözlerdir. Çok canlı! Dünya hepimize fâni. Kim kalıyor burada?

Bu kadar insan gelmiş; ne peygamberlere kalmış, ne firavunlara kalmış, kimseye kalmıyor. Herkes boğuşur boğuşur, en nihayet buradan topraklara gömülür gider. Gideceği yer Allah'adır insanın... Binâen aleyh Allah'a, Allah'ın razı olacağı bir amelle gitmeli insan.

Onun için bu bir sene itikaftan hayırlı olan, bin sene itikaftan

hayırlı olan müslümana bir bakışı nasıl kazanabiliriz, nasıl yapabiliriz? Bunun için ne yapmamız lazım olduğunu size bırakıyorum.

Müslümanlara nasıl sarılmak, nasıl sevmek lazım geliyorsa öyle sarılır, öyle severiz. Bu müslümanlar da tabii tabaka tabakadır. En kıymetlisi ilim sahipleridir. İlim sahiplerinin kıymeti ile diğer kimselerin kıymetli bir olmaz. Binâen aleyh, ilim sahibine olan saygın, sevgin diğerlerine nisbetle daha fazla olması lazım gelir. Öyle olduğu takdirde, derecen de o nisbette yüksek olur.

Bundan dolayı, Allah-u Teâlâ 1000 senelik ibadet sevabı veriyor. Ne demek yani bu? İnsan ne kadar tefeyyüz ediyor, ne kadar kemâle doğru gidiyor demek.

Allah hepimizi affetsin de bu kardeşlerin birbirine böyle şevk ile, neşe ile bakabilmeleri lezzetini ihsan buyursun...

İnsanlarla mülâkatın çoğunda hiçbir fayda yoktur. Yalnız insanlar mülâkatta iki şey aranır: Birisi alacak bir ilimdir yahut ıslah-ı hâline sebep olacak bir şey... Ya ıslah-ı hâline sebep olacak birisini bulacak, yahut ilmen kendisinden istifade edeceği bir adam bulacak. Bundan gayri olan mülâkatlar boştur, faydasızdır. kıl ü kâlden ibarettir.

e. Bereket Büyüklerimizdedir

Taberânî, Ebû Ümâme RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁴⁷

الْبَرَكَةُ فِي أَكَابِرِنَا ، فَمَنْ لَمْ يَرْحَمْ صَغِيرَنَا ، وَيَجِلَّ كَبِيرَنَا ،
فَلَيْسَ مِنَّا (طب . عن أبي أمامة)

RE. 195/1 (*El-bereketü fî ekâbirinâ, femem lem yerham sagîranâ, ve yücille kebîranâ, feleyse minnâ.*)

(*El-bereketü fî ekâbirinâ*) “Bereket büyüklerimizdedir. (*Femen*

⁴⁷ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.227, no:7895; Ebû Ümâme RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.165, no:5982; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XI, s.171, no:10498.

lem yerham sagîranâ) Kim ki küçüklerimize merhamet etmezse, *(ve yücille kebîranâ)* büyüklerimize hürmet etmezse, *(feleyse minnâ)* o bizden değildir.”

Bereket dediğimiz şey var ya, ismini duyuyoruz ama içeriğini hiç bilmediğimiz bereket. Bu bereket bizim büyüklerimizle birdir, büyüklerimizin yanındadır yani. Büyükler vasıtasıyla o bereket bize gelir.

“—Büyüklerinizi ihmal etmeyin, büyüklerinizden ayrılmayın, büyüklerinize sıkı sarılın!” demektir.

Büyük nasıl olur? Yaşça büyük olur, ilimce büyük olur, ahlâkça büyük olur, mevkice büyük olur... Mevkice büyük olanlar dünyaya aittir. Fakat ilim cihetinden, ahlâk cihetinden büyük olanların hem dünyaya ait şeyleri vardır, hem ahirete dair şeyleri vardır.

Bunu da şöyle izah edeyim:

Cenabı Peygamber SAS abdest alırken misvak kullanmışlar. Kullandıkları misvakı, misvak bittikten sonra yanında olan bir gence vermek isterlerken Cebraîl AS gelmiş;

“—Hayır.” demiş, “Büyüğe vereceksin!”

Cenâb-ı Peygamber de orada hangi büyük varsa ona vermiş misvakı.

Bir misvakı kullandıktan sonra, verirken bile bir büyük zâtı arıyor. Aranmasının lazım olduğunu, Cebraîl AS Peygamber Efendimiz'e ihtar ediyor. Bize ihtar tabiatıyla, bize ihtar. Yani büyüklerinize saygı yapınız, büyüklerinize hürmet ediniz, büyüklerinizin kadr u kıymetini biliniz. Çünkü büyüklerinizle berekete erişeceksiniz. Küçük berekete sahip değil.

Bir hatıra hatırımda, onu anlatıvereyim.

Bu Tebük denilen bir muharebe oldu. Çok zor bir muharebe. Yardım yok, erzak ihtiyacı var. Erzak iyice azalınca, Rasûl-ü Ekrem dedi ki;

“—Kimin yanında nesi varsa getirsin!”

Bir yaygı yaydılar ortaya;

“—Herkes getirsin şuraya döksün!” dedi.

İşte şunda bunda kalan üç beş hurma yahut hurmaya benzeyen neler varsa getirdiler döktüler, bir yığın oldu tabiatıyla.

Efendimiz bu yığını bütün sahabeden herkese, askerlere takdim etti.

Ebû Hüreyre'den olan rivayette, Ebû Hüreyre diyor ki;
“—Bana da isabet etmişti işte ne kadar bir şey isabet etti ise. Bu, uzun yıllar bitmedi.” diyor.

Bir avuç şey işte, ne olacak bir avuç iki avuç bir şey. Bitmedi ama bu bereket Allah'ın bereketi. [Bu hurma çıkını, Hz. Osman'ın şehid edildiği sıra kargaşa esnasında kayboldu.]

Büyüklerimize de çok defa isabet etmiştir. Onların keselerinden para eksilmez, ambarlarında buğday eksilmez. Verirler, yedirirler, içirirler, eksilmez ama... Niçin? Allah'ın bereketi yağıyor.

İşte bu bereketin nüzulünü istiyorsanız, büyüklerinize yapışın! Bizim de ilk açığımızdan birisi büyüklerimizi tepeledik. Büyük diye ne hacı tanıdık, ne de hoca tanıdık. Yapılan yanlış telkinlerin kurbanı olarak, adeta onlara düşman kesilir gibi de olduk. Halbuki hepimizin müslüman olmamız dolayısıyla, bunu da biraz bilmemiz lazımdı ki, bize dünyayı da, ahireti de öğreten kimseler bunlardır. Bunların peşini bırakmamak lazım ve bunlara saygı göstermek lazım gelirken, onları bugünkü duruma soktuk.

Binâen aleyh, şimdi bereketi istiyorsanız, dönün eski halinize, eski insanlara bakın!

Altmış sene evvel, benim çocukluğumda, hocaefendiler bir yerde otururlar. Zamanın gençliğinin düğünleri olur, çalgıları olurdu. Hocaefendiler var diye, oraya geldi mi davullar zurnalar durur, türküler susardı. Bakarsın oradan usulca bir geçişleri vardı. Saygıları vardı aynı zamanda... Niçin?

“—Hocaefendiler görmesin bizi!” diye.

Bunun mümasil çok hadiseler vardır. E bugün bunların hiçbirisi yok. Kabahat de bizim ki, Allah bu sıfatı da bizden aldı.

Medine'yi Münevvere'de Vahhâbilerin kitaplarından bir kitap okuyordum. Bu kitap bid'at bahsine geldi. Bid'at bahsini incelerken kendilerine göre şunlar bid'attır demiş, şunlar da değildir demiş. Bu bid'at değildir dediği şeylerin içerisinde ulemanın kisvesini de koymuş:

“—Ulemanın kisve giymesi, kisvesinin sabit olması, sarığı

cübbesi, ulemaya mahsus vasıfların olması bid'at değildir. Evet Peygamber SAS'in zamanında böyle yoktu ama, ulemayı herkes bilsin diyerek bu sıfatı takınmaları sünnettir." demiş.

Vahhabi bile buna böyle demiş! Onlar bunlara çok muhalif oldukları halde, burada bunu bid'at olarak kabul etmiyor. Ulemanın kisvesini libâs olarak gezmelerine müsaade ediyor. Halbuki Peygamber Efendimiz'in zamanında böyle bir sıfat yoktu. Binâen aleyh bugün Allah bu libası da bizden aldı. Çünkü biz de ona demek ki layık değildik ki onu da bizden aldı.

Allah taksiratımızı affetsin de, içimizden de almasın.

İçimiz başka dışımız başka... Senden almamıştır ama bazı insanlardan onu almıştır Allah, bizden almasın...

Binâen aleyh, (*El-bereketü fi ekâbirinâ*) "Bereket büyüklerimiz ile birlikte. (*Femen lem yerham sagîranâ*) Kim ki küçüklerimize merhamet etmezse, (*ve yücille kebîranâ*) büyüklerimize hürmet etmezse, saygı göstermezse, (*feleyse minnâ*) o bizden değildir."

Onun için dinde ve ilimde, yaşta büyük olanlar her ne sınıfta olursa olsunlar, onlara hürmet ve saygı lazım!

Bak şimdi, niçin kardeş değiliz? Çünkü Peygamber SAS'in yolunda değiliz. Peygamber SAS'in yolunda olsak birbirimizi gördüğümüz vakitte ağlarız.

Aziz kardeş! Affedin yine ama, ben bir sene Arafat dönüşü, kızkardeşimle eniştemi göreyim diye kaldıkları eve gittim. Baktım evde kimse yok, kapının önünde bir sedir var, o sedirde uyuyakalmışım.

Bir kardeşimiz var, adı Hikmet. Şimdi Şile tarafında bir köydedir kendisi. O da orada eniştemle aynı evde kalıyordu. Bu kardeş gelmiş, tanımış beni. [Bana sıcak çarptığını anlamış.] Tutmuş benim yanıma buzlu su getirmiş, başımı buzlamış, filan etmiş. Beni aldı yukarıda odasına götürdü. O akşam orada misafir kaldık. Onlarda yattım kaldım. Yedik içtik tabi.

Hacdan döndük, aradan ne kadar zaman geçti bilmiyorum. Bir gün baktım, şadırvanda abdest alıyor o kardeş. Gelmiş buraya şadırvanda abdest alıyor. Benim burnum öyle sızladı ki, yani burnum yerinden kopacak. Onu görür görmez, onun bana bir günlük yaptığı ikramın mukabilinde böyle sızladım titredim.

Bu ne yalan ne riyakârlık. Bu olan bir hadiseyi size naklediyorum. Niçin? O kardeşle aramızdaki samimiyetin neticesinde Cenâb-ı Hakk'ın verdiği bir an tecellisi.

Binâen aleyh bu herkes için her zaman olması lazım gelen bir şey iken, bugün maalesef herkes parasına bağlanmış, dünyasına bağlanmış, şehvetine bağlanmış, şöhretine bağlanmış, kardeş mefhumiyeti ortadan kalkmış.

Kardeş mefhumiyeti, evindeki kardeşinden daha alâ ve üstün olmalıdır müslüman kardeşine... Çünkü evindeki kardeşten ölüm seni ayıracaktır. Ama din ile olan kardeşlik ne ölümle ayrılır ne başka bir şeyle ayrılır. Âhirette de beraberlik dünyada da beraberlik.

Onun için kim ki büyüğüne saygı göstermiyor, küçüğüne de acımak yapmıyorsa o bizden değildir.

Şurada demiş ki:

“—Çünkü ilim dünya ve ahiretin şereflerine sebeptir. O ilimle saadet ve izzet hâsıl olur. Dereceler de o ilim sahibi sebebiyle hasıl olur. Onun için sahibi tarik olmuş, kendisine hürmet edilir ve saygı gösterilir.”

Bugün bu kadar yetsin. Bu hadisler üç dört tane daha.

f. Bereket İlim Ehli Büyüklerinle Beraberdır

Râfîû, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:⁴⁸

الْبِرَّةُ مَعَ أَكْبَرِكُمْ أَهْلِ الْعِلْمِ (الرافعي عن ابن عباس)

---

⁴⁸ *Deylemî, Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.31, no:2193; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

İlk kısmı: İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.319, no:559; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.131, no:210; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IX, s.16, no:8991; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.463, no:11004; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.172; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.57, no:36; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XI, s.165, no:5862; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.77; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XLVI, s.279; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.311, no:28905; *Kesfü'l-Hafâ*, c.I, s.335, no:903.

RE. 195/3 (*El-bereketü mea ekâbiriküm ehli'l-ilmî.*)
(*El-bereketü mea ekâbiriküm*) “Bereket büyüklerinizledir;
(*ehli'l-ilmî*) onlar da ehli ilimdir.”

Bereket sizin büyüklerinizle beraberdir. Büyükleri dışlamak lâzım, onların etrafında toplanmak lâzım! Bunda çok hayır var.

Bir de burada ehl-i ilmi söylüyor, (*ve*) yok arada. Yâni, “O yaşlılar, ehl-i ilimdir.” diyor. “Çünkü yaşamışlardır, tecrübeler geçirmişlerdir. Çok şeyler duymuşlardır, çok vaazlar dinlemişlerdir, çok alimlerle tanışmışlardır, ilim ehlidirler. Küçükler tecrübe sahibi değildir, onlardan istifade etsinler!” diyor.

Gerisini de inşaallah gelecek derslerimizde söylemeye çalışırız.

g. Kalp Katılığı

Ha şunu da söyleyeyim. Şurada diyor ki yine, o kitabın, hacdaki kitabın 18. sözü:

من شيع من الحلال ، قسا قلبه

(*Men ŧebia mine'l-halâli*, kasâ kalbuhû) “Helâl olan ekmekten, yemekten bile karnını doyuran adamın kalbi katı olur.” diyor.

Bu birbirimizi sevmememizin sebebi, birbirimizle kaynaşmamamızın sebebi kalp katılığından ileri geliyor. Kalpler yumuşak olsa, o ruhaniyetimiz meydanda olsa birbirimizi bağrımıza basarız şüphesiz.

Sebebi? Kalp katı. Kalp katılığının sebebinin birisi de, çok sebepleri var, birisi de helal lokmadan bile olsa karnı çok doyurmak.

Şimdi helâl diyor. Haramdan olursa sen keşfet işi artık. Lokma helalden olurda helal lokma ile karnını doyurur da. Çünkü müslüman karnını tam mânası ile doyurmayacak. Açı da hatırlayacak. İbadet edecek kadar bir kuvvet hâsıl oldu mu müslüman da yeter ona o.

Onun için bizim tutulacak yerimiz yok.

h. Dört Şey Şekâvettendir

Bezzâr, İbn-i Adiy ve Ebû Nuaym, Enes in-i Mâlik RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SA Efendimiz buyurmuşlar ki:⁴⁹

أربع من الشقاء: جمود العين، وقسوة القلب، وطول الأمل،
والحرص على الدنيا (البخاري، عد. حل. عن أنس)

(*Erbaun mine'ş-şekâi: Cümûdü'l-ayni, ve kasvetü'l-kalbi, ve tülü'l-emeli, ve'l-hırsu ale'd-dünyâ.*)

⁴⁹ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.372, no:1500; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.248; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.175; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.286, no:6442; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı İsfahan*, c.III, s.432, no:907; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.389, no:17685; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.67, no:43964; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.IV, s.218, no:3086.

(*Erbaun mine's-şekâi*) “Dört şey şekavettendir:

1. (*Cümûdü'l-aynî*) Gözlerin ağlayamaması.

2. (*Ve kasvetü'l-kalbi*) Kalbin katılığı.

3. (*Ve tûlü'l-emelî*) Tûlü emel.

4. (*Ve'l-hırsu ale'd-dünyâ*) Dünyaya hâris olmak.

Allah'ı unutuyor, ibadeti unutuyor, bütün işini dünyaya bağlamış. Allah hepimizi affetsin...

Onun için, bir büyük de 14. sözünde şöyle demiş:

لا تظنوا الموت موتاً أنه

لحياة وهي غاية المنى

Lâ tezunnü'l-meve mevtin innehû

Lehayâtün ve hiye gâyetü'l-münâ.

“Ölümü ölüm zannetmeyin, asıl hayat ölümdedir; en nihayet gaye odur.” diyor.

İnsanın ahiret gayesine ulaşması için ölüm vasıtaadır. Ölüm olmasa, o ahiretteki gayeye ulaşamayacak. Rızauallah, cennet hep orada. Binâen aleyh, seni oraya götüren asıl ölüm temenni olunan bir ölümdür. Halbuki biz ondan kaçıyoruz. Çünkü oradan haberimiz yok...

Burası civcivin kabuğunun içerisi gibi daracık bir yer. Burada gaffletle ömrümüz geçiyor. Asıl yer ahiret hayatıdır.

Allah hepimizi uyandırsın da güzel güzel a'mâl-i sâlihalar işleyerek ve birbirimizi candan severek, büyüklerimize hürmet küçüklerimize de saygı göstererek, dinimizin de icaplarına elden geldiği kadar pâye, kıymet vererek yapmak şerefine, devletine Cenab-ı Hak sizi de bizi de ulaştırsın... Cümlemize sıhhat afiyetler vererekten rızasına muvaffak ameller de nasip eylesin...

Şunu da yalnız sizden bir rica edeceğim yine. Bu hac şeysidir. Allah hepimize, size de haclar nasip etsin.

Hacı olmak çok kolay. İşte bugün üç buçuk saatte götürüyor oraya... Oradaki merasimler de yine kolaydır, zor bir şey yok. Ama adam olmak kadar zor bir şey yok!

Şimdi 10 defa hacca git, 100 defa hacca git. Develer de gidiyor demiş hacca... Arafat'a onlar da çıkıyormuş vaktiyle. Maksat o değil, insan olabilmek gayedir. Orada görürsün gözün açılır, gönlün açılır, insanlığa daha yaklaşırsın, insanlığı benimsersin, insan olmaya çalışırsın. Binâen aleyh, asıl gaye Allahu Teâlâ'nın rızasını kazanmaktır.

Hacı olup gelip de burada envai çeşit günahlar işledikten sonra nerede kaldı o rızaullah?

Maksat, Allahu Teâlâ'nın rızasını kazanacak istikameti ele geçirmektir. Bu da istikametle olur. Allah-u Teâlâ'nın rızası istikametin içindedir. İstikametten ayrıldığın vakitte ne rızaullah vardır ne bir şey vardır.

Allah cümlemizi gafletten uyandırсын, bu istikameti cümlemize nasib-i müyesser eylesin...

i. Sakal Duası

Kardeşimiz sakal bırakmış. Allah sakalını mübarek eylesin... Dünyasını, ahiretini mamur eylesin... Peygamber-i âhir zaman SAS Efendimiz Hazretleri'nin şefaatine de nâil eylesin... Diğer kardeşlerimize de bu devleti ihsan buyursun, nasip etsin kendilerine...

Üzüldüğümüz bir nokta:

Birçok esnaf, işçi, memur, amele neyse, sakal salma şerefini kazanmaya çalışıyorlar da, insana çok acı gelen bir tarafı da din adamıdır, imamdır, vâizdir, hatiptir, hocadır, yaşı da kemale gelmiştir de hâlâ bu sünnet-i seniyyeye bir türlü yanaşmasını beceremiyor mu diyelim? Nasibi mi yok? Buna insan çok acınıyor.

Bir gün, bizi Büyükada'ya götürdüler de, kaç defa söylemişimdir ya. Orada kilise vakti imiş. Koca papaz çıkıp geldi arabasından, göbeğine kadar sakallı... Arkasından da yavruları bir sürü, hepsi sakallı... Onlar gâvurlukta mecburiyetleri var sakallarını salmaya, mecburiyet... Bizde de demokrasi var, istersek salarız, istersek salmayız. İster hacı olalım, ister hoca olalım... Ama bunun sevabına, biz herkesten daha ziyade riayet etmemiz lazım gelir.

“—Sakalsız hoca olmaz mı canım?”

Olur, pekâlâ....

“—Cevazı var mı?”

Varmış canım.

Sakalsız ama o sakalsız cevaz taraflarında, “Sakalları bitmiyorsa, onların arkasında namaz caizdir.” demişler de bunu bize kendimize de uydurmuşuz.

“—E sakal olmazsa, günaha mı gireriz?”

Temizlikmiş! Peygamberden daha iyi mi temizlik olacak?

Dinin gösterdiği, bu Allah’ın verdiği bir nimettir. Kendimiz bunu istemiyoruz başka, Allah veriyor bunu. Bu Allah’ın verdiği nimeti her gün kazanmak, Allah’a karşı isyandır. Yani bunu veren Allah’tır.

Gözünün kirpiğini sökebilir misin? Kaşını kaldırabilir misin?

Bunların nasıl her birini Allah bir sebeple verdiyse, bunu da bir sebeple vermiştir ki bunun insana birçok faydaları vardır. Ormanlarımızı kesersek nasıl harap olursa, bunlar da bir orman mesabesinde vücuda lâzım olan bir şeydir ki, Allah bunu bize lütfetmiştir.

Bunu biz şimdi zamana uydurarak kesiyoruz ama vebali de büyüktür yani. Tebdil-i hilkat var bunda... Tebdil-i hilkat câiz değildir. Buna Kur’an da şahittir, hadisler de şahittir.

Onun için, cemaatten bazı insanların böyle sakal salmaları ile iftihar ederken, dinimizin önderleri olan kardeşlerimizin bundan mahrum oluşlarına acıyoruz. Allah onlara da nasip etsin... Onları da güzel sakallı kardeşler eylesin... Hepimizi de dinimize hürmetkâr ve riayetkâr olan kullarından eylesin...

Li’llâhi'l-fâtihah!

İskenderpaşa Camii

08. KUR'ÂN'IN ZİRVESİ

Eüzü bi'llâhi mine's-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve'l-âkıbetü li'l-müttakîn...
Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve
sahbihî ecmaîn...*

*İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh... Ve
enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llâhu aleyhi ve
sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin
bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve
bi's-senedi'l-muttasili ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme
ennehû kâl:*

البركة مع أكبركم (حب. طس. ك. حل. هب. خط. والقضاعي،

والخرايطى فى مكارم الأخلاق عن ابن عباس)

RE. 195/2 (*El-bereketü mea ekâbiriküm.*)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

“—Mefhar-i mevcûdât Muhammed Mustafâ râ salevât!”

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidinâ muhammed...]*

“—Seyyidü's-sâdât Muhammed Mustafâ râ salevât!”

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidinâ muhammed...]*

“—Habîb-i Hüdâ Muhammed Mustafâ râ salevât!

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidinâ muhammed...]*

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihannın serveri, sevgili
Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin...

a. Bereket Büyüklerinizledir

İbn-i Hibbân, Taberânî, Hâkim, Ebû Nuaym, Beyhakî, Hatîb-i
Bağdâdî, Kudâî ve Harâitî, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet

etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁵⁰

الْبَرَكَةُ مَعَ أَكَابِرِكُمْ (حب. طس. ك. حل. هب. خط. والقضاعي ،
والخرائطى فى مكارم الأخلاق عن ابن عباس)

RE. 195/2 (*El-bereketü mea ekâbiriküm.*) “Bereket büyük-
lerinizle beraberdir.”

Bereket, şu hepimizin ismini duyup da kendini bilemediğimiz bereket, sizin büyüklerinizle birlikte. Bereketi büyüklerinizden alınız. Büyüklerinize yapacağınız hürmet, ta’zim, izzet ne ise bereketi onlardan öğütleniniz. Onlara yapacağınız hürmetin neticesinde bu berekete siz de nâil olursunuz.

Niçin? Allah-u Teâlâ’nın ona verdiği ilme hürmeten, ona ta’zim vacib olur. Bereketi ele geçirmek için, bütün işlerinde bu ekâbire müracaat lâzım demişler

Yine bir yerde görmüştüm:

Ulemayı iclâl deyince, ulemanın kıymetini büyüklerimiz bize anlatmak için demişler ki:

“—Kim herhangi bir hususta ulemanın, ilim sahibinin önüne geçerse, sözünü keserse, onun şanına şerefine layık olmayacak şekilde hareket ederse; Kur’an-ı Azîmü’ş-şan’a saygısızlık gösterenin hali ne ise, onun da hali o olur.”

b. Bereket ve İlim Ehli

Râfiî, Abdullah ibn-i Abbas RA’dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:⁵¹

---

⁵⁰ Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.IX, s.16, no:8991; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.VII, s.463, no:11004; İbn-i Hibbân, *Sahih*, c.II, s.319, no:559; Kudâî, *Müsnedü’ş-Şihâb*, c.I, s.57, no:36; Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.II, s.31, no:2193; Heysemî, *Mecmaü’z-Zevâid*, c.VIII, s.35, no:12618; İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d-Duafâ*, c.II, s.77; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XI, s.165, no:5862; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XLVI, s.279; Ebû Nuaym, *Hilyetü’l-Evliyâ*, c.VIII, s.172; Abdullah ibn-i Abbas RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.III, s.172, no:6015; *Câmiü’l-Ehâdis*, c.XI, s.174, no:10504.

البركة مع أكابركم أهل العلم (الرافعي عن ابن عباس)

RE. 195/3 (*El-bereketü mea ekâbiriküm ehli'l-ilmî.*)
(*El-bereketü mea ekâbiriküm*) “Bereket büyüklerinizledir;
(*ehli'l-ilmî*) onlar da ehli ilimdir.”

Burada açıklamış.

Dinde takvâ, Cenâb-ı Hakk'ın bütün insanlara emrettiği bir şeydir. Takvâyı ele geçirmek için lâzım olan hizmetlerden birisi de ta'zimü'l-ulemâ ve hameletü'l-Kur'ân'dır. Hamele-i Kur'ân olan kimselere ve ilmi hâmil olan kimselere ta'zim, takvâyı celbetmeye vesiledir. Nasıl mîknatıs demirleri tutuyorsa, bunlar da mîknatıs gibi takvâyı çeker alırlar. Takvânın neticesi olan haşyet ulemaya verilmiş. Diğerlerine de ulemadan geçecektir.

Bâhusus Ümmet-i Muhammed'e bunları öğretmek için kendi hizmetini onlara hasreden insanlar vardır. Başka işlerle meşgul olmuyor, gelen tâliplerine bunu öğretmeğe çalışıyor.

Geçen hafta yapılan Bilâl-i Habeşî'nin anma günü törenini teybe almışlar, bana da dinlettiler. Bir hatip konuşuyor orada, Hz. Bilâl'i öğüyor.

Bilâl'in halini anlattı. Tabii, Mekke'de bir müşrikte esirdi. Onu esirlikten Ebû Bekr-i Sıddîk Hazretleri kurtardı. Parasını verdi. Peygamber SAS Efendimizin mescidinde uzun yıllar müezzinlik etti. O ezanın ilk okunduğu günlerde...

Ashab-ı kiram demişler:

“—Yâ Rasûlallah, biz namaz vakitlerini bilip de camiye gelemiyoruz. Buna çok üzülüyoruz. Bir alâmet olsa da, biz de

---

⁵¹ *Deylemî, Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.31, no:2193; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

İlk kısmı: İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.319, no:559; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.131, no:210; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IX, s.16, no:8991; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.463, no:11004; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.172; Kudâî, *Müsne'dü's-Şihâb*, c.I, s.57, no:36; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XI, s.165, no:5862; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.77; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XLVI, s.279; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.311, no:28905; *Kesfü'l-Hafâ*, c.I, s.335, no:903.

zamanında camiye gelsek!”

Aralarındaki müşaverede kimisi “Ateş yakalım!” demiş, kimisi “Çan çalalım!” demiş, kimisi “Boru öttürelim!” demiş. Herkes bir fikir beyan etmiş.

İçlerinden birisi [Abdullah ibn-i Zeyd ibn-i Sa’lebe] o akşam bir rüya görmüş. Rüyasında bir melek kendisine gelmiş, elinde bir çan varmış. O zat demiş ki:

“—Bunu bana satar mısın?”

Melek sormuş:

“—Ne yapacaksın?”

“—Bizim namaz vakitlerini bildirecek bir vasıtamız yok, bunu bir vasıta yaparız.”

Melek demiş ki:

“—Ben sana daha iyisini öğretsem olmaz mı?”

“—Hay hay, olur.” demiş.

Melek, Ezan-ı Muhammedî’yi öğretmiş o adama...

Adam sabahleyin koşu koşu Rasûlullah SAS’e gelmiş:

“—Yâ Rasûlallah, ben bu gece bir rüya gördüm, bana bu öğretili.” demiş, rüyasını anlatmış. “Ne buyurursunuz?” dedi.

Rasûlullah SAS:

“—Bu hakır!” dedi. “Bilâl’in sesi çok hazîn, Bilâl’e öğret, okusun Bilâl!” dedi.

Hz. Bilâl onu okudu, Peygamber SAS’in hayatı boyunca da ezan okumaya devam etti. Nihayet Peygamber SAS dünyadan ahirete intikal etti.

Hz. Bilâl dedi:

“—Ben durmam burada!”

“—Yapma, etme Bilâl!” dediler.

“—Rasûlullah buradan ayrıldıktan sonra ben burada oturmam!” dedi. “Onun ayrılığı benim içimi yakmakta, ben burada onu göre göre duramam!” dedi, Şam’a gitti.

Şam’da ne işle meşgul oluyorsa, biraz kazanç elde ediyormuş, bu kazancını da ikiye bölüyormuş. Bir kısmını Medine-i Münevverede’deki kardeşine gönderiyormuş. Peygamber SAS Medine’ye hicret ettikleri zaman, Mekkelilerle Medinelileri kardeş etti.

Hz. Ömer sormuş:

“—Niye ayırıyorsun?

“—Rasûlüllah bizi kardeş etti ya, ona ayırıyorum.” demiş.
Kardeşini unutmuyor.

Hız. Bilâl Şam'da iken, bir akşam Rasûlüllah Efendimiz'i rüyasında görüyor. Rasûlüllah Efendimiz:

“—Daha bizi ne vakte kadar üzeceksin?” diyor.

Bunun üzerine Rasûlüllah Efendimiz'i ziyaret etmek için Medine-i Münevvere'ye gidiyor. Huzur-u Şebeke-i Rasûlüllah'a kendisini atıyor.

Orada Ashab-ı kiram yalvarıyorlar kendisine:

“—Yâ Bilâl, ne olur bir ezan da bize oku! Hatıralarımızı bir tazeleyelim.” diyorlar.

Eski günlerin hasretiyle bir ezan okuyor, herkesin içerisi parçalanıyor.

Ezanın sözleri zaten çok mânâlıdır, Allah bu devleti başka hiçbir ümmete vermemiş, bize vermiştir. Onun kadr ü kıymetini bilmeyi de nasib etsin cümlemize...

Bir kere lafız itibariyle mânâsına ulaşmanın imkânı yok!

O lafzının nuru, şeytan-ı aleyhi'l-la'neyi yakıyor. Şeytan-ı aleyhi'l-la'neyi yakan ateş, Ezân-ı Muhammedî'dir. Bizim yaktığımız ateşten korkmaz o, zaten hilkati ateştir. Cehennemin ateşinden de korkmaz. Onun korktuğu şey, nûr-u ilâhîdir. O Ezân-ı Muhammedî'nin nuruna dayanamadığı için, kaçıyor kaçabildiği kadar...

Nihayet Hz. Bilal Şam'a dönüyor. Kendisine son demleri geliyor. Izdırab içerisinde... Hanımı feryad ü figan ediyor:

“—Aaah, ne acı günlerdeyiz.” diyor.

O sırada açıyor gözünü:

“—Hiç de acı günlerde değiliz. Bugün dosta kavuşma günü, en bahtiyar olduğum gündür bugün!” diyor. “Ben dostlarıma ve Rasûl-ü Ekrem'e kavuşuyorum, bundan daha bahtiyar bir gün olur mu insan için? Ne üzülüyorsunuz?” diyor.

Bir alimi methetmişler:

“—Çok büyük alimdir, şöyledir, böyledir.” demişler.

Sormuşlar:

“—Ölümden bahseder mi?”

“—Hayır, hiç ölümden bahsetmez.” demişler.

“—Öyleyse, onun ilminin hiç kıymeti yoktur.” demişler.

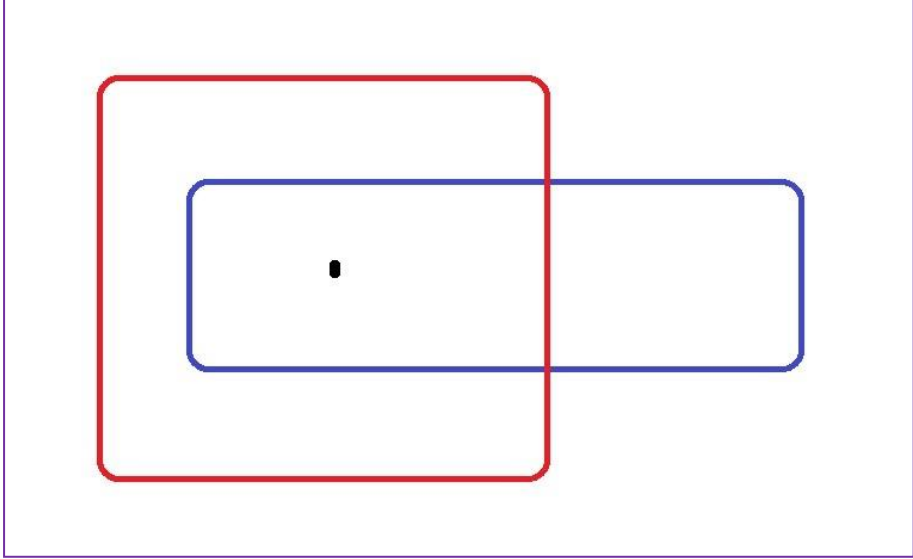
İlim, bazen insanları dünyaya bağlar. İlmin çeşitleri çok ya... Dünyaya bağlanınca, ahireti unuttur insan... İnsana ahireti hatırlatacak ölümdür.

Onun için büyükler demişler ki: Dört şeyi kat'iyen gözünüzün önünden ayırmayın:

1. Ne zaman öleceğinizi.
2. Nerede öleceğinizi.
3. Ne hal üzerine öleceğinizi.

4. İmanlı mı, imansız mı öleceğinizi daima insan gözünün önünde tutun! Onu unutmayın ve ondan ibret almaya çalışın ki, ahiret gözünüzün önünden ayrılmasın.

Peygamber SAS Efendimiz ashabıyla otururken, söyle dört köşeli bir şekil yapmış. Onun ortasından bir şekli de dışarıya çıkartmış. Demiş ki:

“—Şu dörtgen insanın ecelidir. İnsanı ihata etmiştir. Fakat insanın emeli onun dışarısına çok gitmiş, uzamış gitmiş.”

Şimdi bir adam program yapmış; şu şu işlerim var diyor, işini ona göre tutuyor. Fakat eceli onu kesiyor yarı yerde... Ama onun haberi yok! Bilmiyor ki ne zaman gelecek ecel?

Ecelin ne zaman geleceğini bilmediği için, insanın tedbirli olması ve ona göre hareket etmesi lâzım! Belki hemen gidecek, belki biraz sonra gidecek...

Senin programın belki yüz senelik... Programı ona göre yapmışın ama, eceli o hesabın içine sokmamışın.

Onun için Efendimiz ölümü hatırdan çıkarmamayı tavsiye ediyor. İşini ona göre yap ki, Azrâil geldiği vakitte, “Hoş geldin!” diyesin.

Onun için birçok kimselere Azrâil AS’ın gelişi var... Adam kurulmuş saltanatın içerisine, kendisinden başka kimseyi tanımıyor. Azrâil AS gelince, şöyle kapısını bir sarsıyor. Hademeleri çıkarıyor:

“—Sen kimsin be? Nasıl bu kapıya böyle asılıyorsun? Ayıp değil mi?”

“—Söyleyin efendinize: Azrâil geldi!”

Hepsinin etekleri tutuşuyor.

“—Ben öyle bir mahlûkum ki, bana kapılar kapanmaz! Ben nereden olsa içeri girerim. Çocuklar yetim kalır, hanımlar dul kalır, mallar mülkler mirasçılara devrolur. Benim elimden kimse kurtulamaz!” diyor.

“—Aman biraz müsaade et, biraz işlerim var benim, biraz zaman ver bana!”

“—Yok veremem, zamanın bitmiştir. Onlar geriden hallolunur.” diyor, derhal canını alıyor, gidiyor.

Yanı başında da bir sâlih insanın evine gidiyor. Onun da canını alacak. Ona da sesleniyorlar:

“—Azrail AS geldi.” diye.

“—Ooo hoş geldin, safâ geldin. Ben seni ne zamandan beri bekliyorum yâhu! Benim çoktan beri beklediğim, özlediğim sensin...” diyor.

“—Hoş bulduk, safâ bulduk ama, senin şu saate kadar vaktin var, o zaman canını alacağım! O zamana kadar sana müsaade ediyorum, işlerini gör...” diyor.

“—Benim işim mişim yok! Bana müsaade et, iki rekât namaz kılalım ben, secdede iken canımı al!” diyor.

Adam namaza duruyor, namazını kılıyor, secdede iken ruhunu alıp gidiyor.

Birisi öyle, birisi böyle... Allah affetsin...

Azrâil hepimize gelecek. Hepimizin saati muayyen ama, kime ne zaman geleceğini kimse bilmez. Mukadderât...

Onun için dâimâ, ölümü gözünün önünden ayırmayarak ahirete hazırlıklı olmak lâzım! İlmin başı, ahirete hazırlıklı olmanın yolunu bulmak... Bu da ahiret adamları vasıtasıyla intikal eder, birinden diğerine...

Onunu için burada, (*El-bereketi mea ekâbiruküm*) “Bereket sizin büyüklerinizde...” deyince, bereketin içerisinde dünyadan fazla ahiret var. İnsana dünyadaki bereketten çok ahiretin bereketi lâzım!

Çünkü bu dünya iyiye de kötüye de, fakire de zengine de muvakkat bir alemdir. Nasıl olsa geçiyor. Ama ahiret hiç de böyle değil. Orası ebedî bir alem...

Binaen aleyh, orası bereketli olursa, orada yaşamak çok a'lâ olur.

c. Bereket Koyunda, Güzellik Devede

Deylemî, Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁵²

الْبَرَكَهَ فِي الْغَنَمِ ، وَالْجَمَالَ فِي الْإِبِلِ (الدَّيْلَمِيُّ عَنْ أَنَسٍ)

RE. 195/4 (*El-bereketü fi'l-ganem, ve'l-cemâlü fi'l-ibili.*)
(*El-bereketü fi'l-ganem*) “Bereket koyundadır. (*Ve'l-cemâlü fi'l-ibili*) Güzellik devededir.”

---

⁵² Dûlâbî, *el-Künâ ve'l-Esmâ*, c.II, s.573, no:1028; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.32, no:2197; Enes in-i Malik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.326, no:35236; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XI, s.171, no:10499.

Koyunda bereket vardır. Yavrusundan istifade edersin, yününden istifade edersin, sütünden istifade edersin... Masrafı da az olur, ondan geçim kolay olur.

Onun için koyunu tavsiye etmişler, bahusus köy yerlerinde yaşayan insanlar için, muhakkak koyun lâzımdır. Onun etinden, sütünden, yününden, derisinden, yavrusundan istifade edilmek suretiyle insanların geçimlerinin kolaylaşmasına vesile olur.

Cemâl, izzet ve güzellik de devededir. O gözlerindeki güzellik, o duruşundaki güzellik...

Sonra develer de sahipleri için bir vesile-i iftihar olur. Servettir yâni. Servet çok olunca, insanda bir izzet hasıl olur kendiliğinden.

Sonra deveye çok hisse var. Deve o kadar vücuduna rağmen çok az bir gıda ile yaşar. Suyu hörgücünde saklar, o su ile uzun müddet idare eder. Bâhusus çöl yerlerde her zaman su bulunmaz, o aldığı su ile kendisini idare eder.

Sonra sahibinin bilmediği yolu deve güzel bulur. Deveyi bırak kendi haline, gideceğin yere seni güzellikle götürür. Onun radarı çok güzeldir.

Geçenki derste de anlatmıştım:

Adam devesini kaybetmiş de ilan ediyor:

“—Devemi kim bulduysa onun olsun.” diyor.

Diyorlar ki:

“—Deve, bulanın olacak olduktan sonra ilana ne lüzum var, zaten kim bulduysa onun olacak?”

“—Yok, devemi görebilmek şerefine nâil olabilmek dilerim. Bilirim ki devam nerede, giderim onu ara sıra görürüm, severim. Bunu temin edebilmek için bulanı bilmem lazım. Onun için ilan ediyorum.” diyor.

Burada güzel bir ders vermiş:

d. İnsandaki Güzellik

İnsandaki güzellik hiçbir mahlûkta yoktur. İnsan eşrefü'l-mahlûkat! Eşrefü'l-mahlûkat olduğu için, insanlar birbirlerini gördükleri vakitte içlerine çok sevinç ve sürur gelir, gelmesi

lazım.

Şimdi biz gayet güzel yapılmış bir tablo görsek, bizi hayrete düşürür, sorarız:

“—Yâhu kim yaptı bunu?”

“—Filanın eseri...”

Takdir ederiz. Gerek yazıda olsun, gerek ilimde olsun, gerek yapılan bahçelerde vs. güzelliklerin hepsi bunun içerisine girer.

Şimdi Allah-u Teâlâ bütün bu mahlûkatı yaratmış; yerine bak göğüne bak, sayısız nimetlerle dolu, sayısız güzelliklerle dolu!

Bunların hepsinin sahibi Allah... İçerisine şu ufacık mahlûku koymuş fakat kâinat bunun içerisine dürülmüş.

Hz. Ali Efendimiz şöyle buyurmuş:

و تزعم أنك جرم صغير
وفيك انطوى العالم الأكبر

Ve tez'umu enneke cirmün sagîrun,

Ve fike'ntave'l-alemu'l-ekber.

“Ey insan, sen kendinin küçük bir cisim olduğunu sanırsın; oysa en büyük âlem senin içine dürülmüştür.”

Hepsi dürülmüş, toplamış; insanın içerisine konmuş. İşte o insan bugün bak Ay'a gidiyor, yarın belki nerelere gidecek! Allah-u Teâlâ'nın verdiği ilim kuvvetine sahip! İnsanın kendisinde bir şey yok; Allah-u Teâlâ'nın verdiği kudretle yapıyor bu işleri.

Onun için insan ne deveye benzer, ne koyuna benzer, ne denize benzer, ne yıldıza aya benzer, ne başka bir şeye benzer. Hepsinin üstünde bir mahlûk...

Allah-u Teâlâ'nın bu gösterdiği, yaratığı mevcudâtı şöyle göz önünden geçirirse bir insan, acaba neler görmez, ne acayıklar görmez! Bu gördükleri şeyler içerisinde bir şey var mı ki, âlet edevat olmadan onu meydana getirebilesin?

Âlet yok edevat yok. Karanlık bir odaya ustayı kapadık;

“—Sen şu işi yap, şu heykeli yap!” dedik.

“—Bana kitap lazım, şu lazım bu lazım; ışık da lazım.” diyecek.

“—Yok, sen burada bunları yap...”

Olur mu dersiniz, böyle muntazam bir şey yapabilir miyiz?

Şu ana rahmine bakın! Ana rahminin içerisinde hangi ölçüyle, hangi miknatısla hangi aletle bu insana şu sıfatı vermişlerdir? Kaşına bak, gözüne bak! Gözünün içindeki ufacık bir göz bebeği, kâinatı içine alıyor yahu! Ufacık bir bebek kâinatı içine alabiliyor! Bunu takdir eden kudret sahibini görme de devedeki güzelliği gör! Deve de güzel ama Allah-u Teâlâ'nın insana verdiği şu güzellik; bir gözbebeğinin içerisine kâinatı koymuş. Bunu düşünürsen Allah'ı çabuk bulursun.

Binâen aleyh, tefekkür insanı Allah'a sevk eder. Onun için düşün, çok düşün! Kâinat olarak her şeyi düşün, al önüne bir böceği onu düşün:

Örümcek... Yahu örümceğin mektebi var mıdır hiç?

Hiçbir mektebi yok! Ama o ağzında biriktirdiği ipi atacağı yere atar. Attıktan sonra aradaki çektiği ipleri birer birer örer. Hepsi hendese üzerine birbirine uygun olarak çekilmiştir. Bir de aralarına bağlama yapar. O bağlamalar da hendese ilmi üzerine gayet güzel bir şekilde bağlanmıştır. Bir de kendisine saklanma yuvası yapmıştır. Bir de ihtiyaten bazen büyük hayvanlar gelir de hakkından gelemesem diyerek kendisini yukarıya asmıştır. O adam gelir de benim yuvamda beni belki parçalayabilir. Onun için kendisini askıda bırakır ki kaçması kolay olsun. Ağına birisi düştü mü tak diye askıdan tepesine atlar, bacaklarını kanatlarını sararak onu hareketsiz bir hale, işlemez bir hale getirir. Sonra kanını emer, onu dışarıya atar.

Bunu kim öğretmiştir ona? Bu Allah-u Teâlâ'nın verdiği bir kudretin neticesidir.

Arı da öyle değil mi?

Ufacık bir arı! Fakat onun yaptığı şeyi bizim mühendislerimiz zor yapar. Onun yaptığı balın tadını kim bulup da ortaya koyabilecek? Ancak Allah-u Teâlâ'nın kudreti! O şuralardan buralardan toplayıp getiriyor, biz de kemâl-i âfiyetle yiyoruz. Ona da hiç kıymet vermeyiz. Ufacık arı ama o kuvveti verenin Allah olduğunu bilmek lazım.

Allahu Celle ve A'lâ, ne kadar mevcut varsa bunların en

güzelini insan olarak yaratmış. İnsanın da en güzeli ekâbiri; ki alimleridir, ulemâsıdır! Binâen aleyh onlara hürmet de vacib derler. Ulemâyaya ve bâhusus onların okutucularına...

Şimdi adam gördüğü devesindeki güzellikten bir sevinç duyuyor da ikide birde devesini görmek için o deveyi bulan adamın evine gidiyor, seviyor.

e. Müslümanların Birbirini Sevmesi

Burada asıl dersin başı müslümanlar; birbirlerini seven mü'minler! Müslümanlar birbirlerine mülaki oldukları vakitte, karşılaştıkları vakitte; mesela birisi Erzurum'da birisi İstanbul'da. Bir anda tesadüfen buluşmuşlar veyahut da birisi diğerinin ziyaretine gitmiş, buluşmuşlar. O buluştukları anda onlarda öyle bir sevgi ve sürur, öyle bir neşe, öyle bir zevk hâsıl olur ki, bunun tarifine imkân yoktur. Bunu kendisinin içerisinde zevk-i selim sahibi ancak anlar.

Meselâ, bu gelin güveyin kavuşmasına da benzemez. Gelin

güveyin kavuşmasındaki lezzet maddîdir, buradaki lezzet mânevîdir.

Bir insan deveyi arar da müslüman kardeşini aramazsa, o adamdaki kıymeti sen ölçme hiç gayri!

Halbuki Cenâb-ı Peygamber SAS ne demişti:⁵³

نَظَرَ الرَّجُلُ إِلَى أَخِيهِ عَلَى شَوْقٍ ، خَيْرٌ مِنْ إِعْتِكَافٍ سَنَةٍ فِي مَسْجِدِي

هَذَا (الحكيم عن عمرو بن شعيب عن أبيه عن جده)

ME. 1280 (*Nazaru'r-racüli ilâ ahîhi alâ şevkın, hayrun min i'tikâfi senetin fî mescidî hâzâ.*)

(*Nazaru'r-racüli ilâ ahîhi alâ şevkın*) “Bir Müslümanın bir müslüman kardeşine severek, ona sevgi ve muhabbet göstererek, yakınlık duygularıyla bakışı; (*hayrun min i'tikâfi senetin fî mescidî hâzâ*) benim şu mescidimde bir sene i'tikâf etmekten daha hayırlıdır.”

Bir senelik itikâf ise bin seneye muadil!

Binâen aleyh müslümanların birbirini sevmeleri, birbirlerine sarılmaları, kaynaşmaları dinlerinin iktizasıdır! Sevdiğin nisbette bereketin artar, sevdiğin nisbette zevkin artar, sevdiğin nisbette imanın artar.

İnsanlar birbirlerini iman için sever. İnsanların birbirlerini sevmesi iman nisbetindedir.

Burada çok güzel bir ders var: Bugünkü insanlar niçin birbirlerini sevemiyorlar? İmanları çok zayıf olduğundan.

İmanlarının çok zayıf olduğuna delalet, birbirlerini sevemeyişleridir. Eğer imanları kavi olsa, birbirlerini severler.

Nasıl ki Bilâl-i Habeşî Şam'a gittiği vakit, kardeşi için istiğfar ediyor. O kardeşi de onun için istiğfar ediyor. İşte müslümanlar

⁵³ Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü'l-Usûl*, c.II, s.139; Amr ibn-i Şuayb babasından, o da dedesinden.

Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.287, no:6847; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.18, no:24682; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.1858, no:2860; *Câmü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.245. no:24774, 24775; RE. 452/5.

böyle böyle birbirlerini candan severler, birbirlerine sokurlar. Öyle lafla değil.

Onun için diyor ki:

Allah'a ibadet edenler çok! Allah-u Teâlâ'ya çeşitli ibadetler var; namazlar, oruçlar, zekâtlar, sadakalar, hayırlar envâi çeşit.

Allah'a yapılan ibadetlerin en âlâsı, en güzeli, en büyüğü Allah-u Teâlâ'nın velîlerini sevmektir. Allah'ın velileri de ilim sahipleridir. İlim sahipleri velî olamayınca başkaları hiç olamaz. Buna da dikkat edin!

Ne zamanki Allah-u Teâlâ'nın velîlerini insan sever, o zaman Allah-u Teâlâ da onu sever, iş hallolur. Bitti iş, bir kere kulu Allah sevdi mi, onun için artık başka mesele kalmaz.

f. Namazda Tükürmek

İbn-i Mâce, Adiy ibn-i Sâbit Rh.A'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁵⁴

---

⁵⁴ İbn-i Mâce, *Sünen*, c.III, s.233, no:959; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.III, s.40, no:802; Şeybânî, *el-Âhâd ve'l-Mesânî*, c.IV, s.31, no:2177; Adiy ibn-i Sâbit Rh.A babasından, o da dedesinden.

البزاق، والمخاط، والحيض، والنعاس في الصلاة من الشيطان

(هـ. عن عدي ابن ثابت عن أبيه عن جده)

RE. 195/5 (*El-büzâku, ve'l-muhàtu, ve'l-haydu, ve'n-nüàsü fi's-salâti mine'ş-şeytâni.*)

(*El-büzâku*) “Namazda tükürmek, (*ve'l-muhàtu*) sümkürmek, (*ve'l-haydu*) hayız görmek, (*ve'n-nüàsü fi's-salâti mine'ş-şeytâni.*) ve uyuklamak şeytandandır.”

Namaz içerisinde gerek sümkürme, gerek tükürme, gerek kadınlık hallerindeki haller, gerek uyuklama, kendinden geçme; bunların hepsi şeytanın oyunlarından ibarettir. Şeytan adama böyle dalgınlıklar yaptırır ki, namazdan alacağı feyzi alamaz!

g. Mescidde Tükürmek

Tayâlisî, Buhârî, Müslim, Ebû Dâvud, Tirmizî, Neseî, Dârimî, İbn-i Huzeyme ve İbn-i Hibbân, Enes ibn-i Mâlik RA'dan; Taberânî, Ebû Ümâme RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁵⁵

البزاق في المسجد خطيئة، وكفارتها دفنها (ط. خ. م .

د. ت. ن. والدارمي، وابن خزيمة، حب. عن أنس؛ طب.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.497, no:19951; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XI, s.176, no:10509.

⁵⁵ Buhârî, *Sahîh*, c.II, s.179, no:398; Müslim, *Sahîh*, c.III, s.167, no:857; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.68, no:402; Neseî, *Sünen*, c.III, s.149, no:715; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.IV, s.517, no:1637; Ebû Avâne, *Müsned*, c.I, s.337; Dûlâbî, *el-Künâ ve'l-Esmâ*, c.III, s.989, no:1732; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.533, no:957; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.264, no:802; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.377, no:1395; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.II, s.276, no:1309; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.V, s.237, no:2850; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.267, no:1988; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.285, no:8094; Ebû Ümâme RA'dan.

عن أبي أمامة)

RE. 195/6 (*El-büzâku fi'l-mescidi hatîetün, ve keffâretühâ defnühâ.*)

(*El-büzâku fi'l-mescidi hatîetün*) “Mescidde tükürmek günahdır. (*Ve keffâretühâ defnühâ*) Kefareti de onu gömmektir.”

Asr-ı saadetteki mescidler şimdiki gibi değildi. Hacca gidenler biliyor ki oralarda mescidler kumdan ibaret! Bugün gördüğümüz halılar da sonradan konmuştur. Asıl o zamanlar kum üzerinde, toprak üzerindeydi. Binâen aleyh, şimdi de insanlar olur ya saygısızlık yapar, tüküreceği geldiği vakitte tükürür, sümküreceği geldiği vakitte sümkürür. Çünkü topraktır der, kıymet vermez.

Meselâ, bunların birisi gelmişti de mescide işemişti. Ashâb-ı kirâm kızdılar, adamı dövecek oldular. Rasûlüllah tabii men etti;

“—Su dökersiniz oraya, temiz olur, yapmayın!” dedi.

Adamın da, kavminin de sonra beraber müslüman olmasına vesile oldu.

Binâen aleyh, mescidlere bu gibi şeyleri atmak seyyiedir. Şimdi bizim çer çöp de bunun içine girebilir. Camiye girerken ayakkabılarımızı elimize alıp giriyoruz. Gelirken bâhusus kış günleri, yağmurludur, çamurludur. Bunu elimizde buraya kadar getirirken, onun da tabii damlaları altından akacak. Bu damlalar halılarımızın üzerine akar, bu damlalar da tabii pistir. Bu pis damlalar halılarımızı az zaman içerisinde kirletir.

Binâen aleyh bizim camimizde arkada ama başka camilerde ön safa kadar getirip koydukları oluyor. Bunun için bir naylon torbalar var bugün o torbaların içerisine koyup getirip önüne koyması daha evlâdır. Bu da tükürüğün bir nevî olur. Bu gibi şeyleri temizlemek de hasenedir derler.

Camilerin temizliğine dikkat etmek de ayrı bir sevaptır. Benim Samsunlu bir hoca arkadaşım vardı. Ondan duyduğum da şöyledir:

“—Tedavisi olmayan bazı hastalıklar vardır ki, doktorlar da ona çare bulamıyorlar. Sen git camiye süpür, o süprüntüsü suda

kaynat, onunla bir banyo yap, hastalığın geçer.”

Bu gibi cami temizliği, bu süprüntülerle bir hasene oluyor. O hasene de senin hastalığının gitmesine vesile oluyor.

Hastalıklar hep günahlardan mütevelliddir. Hastalıkları doğuran, günahlardır. Günahlar dolayısıyla insanlar çeşitli hastalıklara tutulurlar. Kimisi der ki soğukta kaldım, kimisi der güneş vurdu, kimisi der çok yedim, kimisi der şu dokundu, bu dokundu... Bunların hepsinin alt tarafında bir günah vardır bunlara vesile olan.

Günahlar dolayısıyla insanlar hasta olur, tedavi için de kolay kolay çaresini bulamazsın. Onun tedavisinin çaresi tevbe istiğfar! Tевbe istiğfarı candan yaptın mı, bakarsın insan çarçabuk iyi olur gider.

Bir misafirim geldi. Ayaklarından dehşetli romatizmaya tutulmuş. Doktorlar tabii çeşitli ilaçlar vermişler. Adamcağız bunalmış.

“—Sen bir de kum banyosuna git!” demişler.

Bu da Florya’yı seçmiş;

“—Gideyim orada bir kum banyosu yapayım.” demiş.

Oraya gidince belki duyuyordu ama görmemiş.

“—Oradaki manzarayı görünce başıma vurdu. Nasıl olur da aileler böyle umumî yerde böyle anadan doğma soyunabilirler. Bu hiç olacak şey mi?” diyerek kaçmış oradan.

“—Bir daha gitmedim, fakat o hastalık benden gitti.” diyor.

Doktoruna demiş ki;

“—Ağrım gitti.”

“—Olmaz öyle şey! Tıpta kàide; bunun tedavisi şudur, bu şunlarla geçer. Bunu sen yapmadan geçmesi masal...” demiş.

“—Ama vallahi o günden sonra bir daha ağrı görmedim.” diyor.

Demek o pişmanlık, o nedamet Allah-u Teâlâ’nın hoşuna gitmiş, ondan o hastalığı ondan giderivermiş.

Bunun için günahlardan çok sakınmak lazım! İbadet ne kadar mühimse, günahdan sakınmak da o kadar mühimdir. Günahdan çok sakınmalıyız.

h. Tefekkürün Önemi

Hàkim, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁵⁶

البَطْرِ فِي الدِّينِ قِلَّةُ التَّفَكُّرِ ، وَالْعِبَادَةُ قِلَّةُ الطَّعْمِ
(ك. تاريخه عن ابن عباس)

RE, 195/9 (*El-bataru fi'd-dîni killetü't-tefekküri, ve'l-ibâdetü killetü't-tu'mi.*)

(*El-bataru fi'd-dîni killetü't-tefekküri*) Dinde kibir tefekkürün azlığındandır. (*Ve'l-ibâdetü killetü't-tu'mi*) İbadet ise az yemekten ibarettir.”

Ne kadar kısa ve güzel!

Tefekkürsüzlük insanı dinde fesada götürür. Dindeki fesat, düşüncesizlikten ileri geliyor. Düşünmüyor insan. Biz mahlûk değiliz ki, mahlûkun efdaliyiz. İnsanız, düşünmekle memuruz.

Cenâb-ı Peygamber Efendimiz buyurmuşlar ki:⁵⁷

تَفَكَّرُوا فِي آيَاتِ اللَّهِ ، وَلَا تَفَكَّرُوا فِي اللَّهِ (أبو الشيخ ، طس.
عد. هب. عن ابن عمر)

RE. 255/14 (*Tefekkerû fi âlâi'llâhi, ve lâ tefekkerû fi'llâhi.*)

(*Tefekkerû fi âlâi'llâhi*) “Allah’ın nimetleri hususunda her şeyi tefekkür edin! (*Ve lâ tefekkerû fi'llâhi*) Yalnız Allah-u Teâlâ’nın zâtını tefekkür etmeyin!”

Allah-u Teâlâ’nın nimetlerini gözünüzün önüne getirin, bir düşünün: Bu yıldızları sizin için yaratmış, ayı sizin için yaratmış, güneşi sizin için yaratmış, dünya içerisinde ne kadar nebatât varsa hepsini sizin için yaratmış... Bunları düşünün!

⁵⁶ *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.538, no:7792; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XI, s.178, no:10514.

⁵⁷ Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VI, s.250, no:6319; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.136, no:120; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.254, no:260; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VII, s.95; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.106, no:5707; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XI, s.325, no:10898.

Allah-u Teâlâ Hazretleri, bak bugün bizi ne nimetlere gark etti: Üç saatte buradan Kâbe'ye mi gidilir?
İşte bu nimetin bir tanesidir.

Binâen aleyh, tefekkür et; hayvanâta bak, nebatâta bak, madenlere bak... Her çeşit mevcudâtın hepsini bu insan için yaratmış, hepsinde sayılmayacak kadar nimetler var. Bunları tefekkür etmek lazım. Tefekkür ederseniz, bu tefekkür sizi Allah'a götürür.

Bırak kâinatı, kendini düşün; başkasını bırak, kendini düşün! Bak ufacık bir su parçasından dokuz ay on gün içerisinde ne hale geldin! O âlemden bu âleme geldin, bu âlemde bu yaşa geldin! Neleri biliyorsun, neleri görüyorsun, neleri işitiyorsun... Bu kuvvet sana nereden geldi? Bunun bir kaynağı var.

Bunların hepsini, bunları sana veren varlıkların sahibi kâinatın sahibi Hz. Allah-u Celle ve A'lâ'dan başka kimse değildir. Onun için, ona yönelmekten başka çaremiz de yoktur. Onun sözünü dinlemek, onun gösterdiği yolda yürümek de en büyük şiarımızdır. Onun için ondan ayrılmayalım.

Dindeki fenalıklar, fesatlar, ahlâksızlıklar hep tefekkür-

süzlüğün alametidir. Tefekkür ettin mi anlarsın ki yanlış yoldasın!

(*El-ibâdeti kulletü't-tu'm*) “İbadet, az yemektir.”

Biz ibadeti, yaşamayı çok yemekle olur sanırız. Envâi çeşit yemekleri koruz önümüze, doyuncaya kadar, karnımız şişinceye kadar yemeye çalışırız. Ondan sonra da ibadet etmeye meydanımız kalmaz. Binâen aleyh asıl ibadet az yemektir, çok değil.

Kalbin kasavetinin başlıca sebeplerinden birisi çok yemektir.

İkincisi de zorlanarak yemek yapıp davet etmek! Davette tekellüf var. Zorlanıyor. “Ben bu akşam misafir çağırdım, mahcup olmayayım...” diye de çeşitli yemekler yapıyor. Belki borca da giriyor, “Hadi şunu da yapın, hadi bunu da yapın...” diyerek evdeki aileyi de üzüyor. Bu tekellüf ile yapılan yemekler de kalbe kasavet veriyor. Onun için eski müslümanlar arasında tekellüf kat’iyen makbul değildir.

Misafirse ekmek mi var, tuz mu var, biber mi var, zeytin mi var...

“—Olur mu hocaefendi?”

Niçin olmasın? Tekellüfe ne lüzum var! Elindeki gücün kuvvetin neyse, gücüne kuvvetine göre bir şey yaparsın. Ne ev halkını yorarsın, ne de sen yorulursun.

Ama tabii herkese göre de değil. Adam zengin, hizmetkârları var, işçileri var, parası da bol; o ne yaparsa ona haktır. Fakat öyle olduğu halde bile onun yemekleri de insana kasvet verir, diye yazmışlar. Onun için az yemek nurdur, çok yemek zarardır.

i. Bakara ve Yâsin Sûresi

Kur’an’ımızda bir sûremiz vardır. Elham’ın arkasından bu sûre gelir. Bu sûrenin adına Sûre-i Bakara derler.

Ahmed ibn-i Hanbel ve Taberânî, Ma’kıl ibn-i Yesâr RA’dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁵⁸

---

⁵⁸ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.26, no:20315; Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.XX, s.220, no:511 ve s.230, no:541; Ma’kıl ibn-i Yesâr RA’dan.

البقرة سنَام القرآنِ وَ ذرُوتِهِ، وَنزلَ معَ كُلِّ آيَةٍ مِنْهَا ثمانونَ مَلَكًا، وَ
استُخْرِجَتِ اللهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ مِنْ تَحْتِ الْعَرْشِ فَوَصِلَتْ
بِهَا؛ وَيسَ قَلْبَ الْقُرْآنِ، لَا يَقْرَأُهَا رَجُلٌ يَرِيدُ اللهُ وَالِدَارَ الْآخِرَةَ إِلَّا
غَفَرَ اللهُ لَهُ، وَاقْرَأُوهَا عَلَيَّ مَوْتًا كُمْ (حم. طب. و أبو الشيخ في

(الثواب عن معقل بن يسار)

RE. 195/11 (*El-bakaratü senâmü'l-kur'âni ve zirvetühü, ve nezele mâ külli âyetin minhâ semânûne meleken, ve'stuhricet allâhu lâ ilâhe illâ hüve'l-hayyü'l-kayyûm, min tahti'l-arşi fevusilet bihâ; ve yâsîn kalbü'l-kur'âni lâ yakraühâ racülün yürîdu'llâhi ve'd-dâre'l-âhirete illâ gafara'llâhu lehü, va'kraühâ alâ mevtâküm.*)

Bu Cuma gününe uygun bazı tavsiyeler de çıkacak bu hadis-i şeriften. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:

(*El-bakaratü senâmü'l-kur'âni*) “Bakara Sûresi Kur'an-ı Kerim'in yüksek yeridir, hörgücüdür, zirvesidir.” Yâni değerlidir demek. (*Ve nezele mâ külli âyetin minhâ semânûne meleken*) “Bu Bakara Sûresi'nin her bir ayetiyle beraber seksen melek de indi.” Ayetleri meleklerle getirilen mübarek bir sûredir.

(*Ve'stuhrice allâhu lâ ilâhe illâ hüve'l-hayyü'l-kayyûm*) “Ayete'l-kürsî, *Allâhu lâ ilâhe illâ hüve'l-hayyü'l-kayyûm* diye başlayan ayet-i kerime, (*min tahti'l-arşi*) Arş-ı A'lâ'nın altından çıkartılmıştır; (*fevusilet bihâ*) ona eklenmiştir.”

(*Ve yâsîn kalbü'l-kur'ân*) “Sonra, Yâsin Sûresi de Kur'an-ı Kerim'in kalbidir. (*Lâ yakrauhâ racülün yürîdu'llâhi ve'd-dâre'l-âhirete*) Allah rızasını düşünerek, ahiret sevabını düşünerek bu sûreyi okuyanı, (*Lâ yakrauhâ racülün yürîdu'llâhi ve'd-dâre'l-*

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.887, no:2548; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VII, s.21, no:10816; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XI, s.181, no:10518; RE. 195/11.

âhirete) “Allah rızasını düşünerek, ahiret sevabını düşünerek onu okumaz ki, (*illâ gafara’llâhu lehû*) muhakkak Allah onu mağfiret etmesin.” Yâni, “Allah rızasını düşünerek, ahireti düşünerek bu sûreyi okuyanı, Allah mağfiret eder.” demek.

Bakara Kur’an’ın senâmıdır. *Senâm*; hani devenin hörgücü var ya, en yüksek yeri, buraya senam diyorlar. Zirvesi, en üst yeridir.

Kur’an’ın en üst yeri Bakara Sûresi’dir. Her bir ayet seksen melekle gelmiş. (*Allâhu lâ ilâhe illâ hüve’l-hayyü’l-kayyûm*) yâni *Ayete’l-Kürsî* Arş’ın altındaki bir yerden bu sûreye eklenmiş. Kur’ana vasl oluyor.”

Yâsîn de Kur’an’ın kalbidir.

Kalp üç tane: Bir insanın kalbi var. Bir de gecenin kalbi var ki, gece yarısıdır. Bir de Kur’an’ın kalbi var ki, o da Yâsîn’dir. Bu üç kalp bir araya gelir de Cenâb-ı Hakk’a gece yarısı kalkar Sûre-i Yâsîn’i okuyarak bir namaz kılar, işte o tam hedefi bulmuş nişancı gibidir. Onun için ne yapıp yapmalı, insan geceleri kalkıp gece namazlarını kılmamanın çaresini aramalıdır.

Onun için büyükler diyor ki:

“—Sen geceleri kalkar namaz kılmazsan, geceleri kesip de kalkmazsan, geceler seni keser!”

Nasıl keser bilmem; seni gaflete düşürür, hiçbir şeye yaramadan bu dünyadan gidersin!

Onun için çok konuşma, çok oturma; hele bâhusus uzun gecelerde! Erken yat, tabiatıyla uykunu alırsın. Uykunu aldıktan sonra kalkar bir abdest alır, iki rekât, dört rekât bir namaz kılar, onda da Yâsîn’i ezberlemiş olduğun halde Yâsîn’le kılar, o zaman sen vurdun vurgunu demektir!

“—Bu Sûre-i Yâsîn’i kim okursa, muhakkak Allah-u Teâlâ Hazretleri o kulunu mağfiret eder.”

Mevtalarınızı da ihmal etmeyin, ölülerinizi ihmal etmeyin! Ölmekte olan kimselerin yanında Sûre-i Yâsîn’i okuyun; çünkü Sûre-i Yâsîn’in hürmetine Allah-u Teâlâ ölürken kolaylık verir. Öldükten sonra da iman ile ölüp ahiretlerinde rahat ederler.

j. Kız Çocukları Bereketlidir

Deylemî, Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁵⁹

البنات هن المشفقات، المجهزات، المباركات؛ من كانت له ابنة
واحدة، جعلها الله له سترًا من النار؛ ومن كانت عنده ابنتان ادخل
الجنة بهما؛ ومن كانت عنده ثلاث بنات، أو مثلهن من الأخوات،
وضع عنه الجهاد والصدقة (الديلمي عن أنس)

RE. 195/15 (*El-benâtü hünne'l-müşeffikâtü, el-mücehhizâtü, el-mübârekâtü; men kânet lehü'bnetün vâhidetün, cealeha'llâhu lehü sitren mine'n-nâri; ve men kânet indehû'bnetâni üdhile'l-cennete bihimâ; ve men kânet indehû selâsü benâtin, ev mislühünne*

⁵⁹*Kenzü'l-Ummâl*, c.XVI, s.454, no:45399; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XI, s.184, no:10526.

mine'l-ehavâti, vudîa anhü'l-cihâdü ve's-sadakâtü.)

(El-benâtü hünne'l-müşeffikâtü) “Kız çocukları şâyan-ı merhamettir. *(El-mücehhizâtü)* Techiz edilmişlerdir, *(el-mübârekâtü)* ve bereketlidirler.”

(Men kânet lehü'bnetün vâhîdetün) “Kimin bir kızı olursa, *(cealeha'llâhu lehü sitren mine'n-nâri)* Allah o kızı o kimse için Cehenneme perde eder. *(Ve men kânet indehü'bnetâni)* Kimin iki kızı olursa, *(üdhile'l-cennete bihimâ)* onlar sebebiyle o kimseyi Cennetlik eder. *(Ve men kânet indehü selâsü benâtin)* Kimin ki üç kızı varsa, *(ev mislühünne mine'l-ehavâti)* veya üç kız kardeşine bakıyorsa, *(vudîa anhü'l-cihâdü ve's-sadakâtü)* ondan cihad ve sadaka sakıt olur.”

Şu kız çocuklarımız yok mu? Babalar ekseriyetle oğlan çocuklarına çok meyillidirler. Ekseriyetle çocukları oğlan olunca sevinirler, kız olursa yerinirler. Halbuki kızlar şefkate, rahmete, merhamete çok lâyük kimselerdir. Allah-u Teâlâ bu kız babalarını, bilmediği yerlerden merzuk eder.

İnsan nereden besleyeyim diye korkar. Oğlan çocuğu olursa kendisine yardımcı olacak, işine gidecek, şu olacak... Para kazanacak. Kız çocuğu ise öyle değil tabii. Kazanmayacak, bâhusus babadan alıp götürcek. Onun için babaya zor gelir.

Halbuki hiç öyle gelmesin! Babaları onları gidecekleri yere göre techiz edip hazırlarlar. Mübarektirler, gittikleri yeri berekete kavuştururlar. Hem kendilerinde bereket vardır hem gittikleri yere de bereket götürürler.”

Eğer bir adamın bir kızı varsa, Cenâb-ı Hak o kız sebebiyle cehenneme onu perde eder, ona göstermez. Eğer iki kızı varsa o iki kız sebebiyle Allah onu cennetine kor; onlara baktı, yetiştirdi; dinlerini, imanlarını, ahlâklarını öğretti diye.

Bugün Bilâl-i Habeşî'nin merasiminden sonra, bir teypte kız çocuğu çıktı. Bir şiir okuyor. Çocuk ufak, sözleri anlaşılmıyor ama ikide birde, “Allah'ın emriyle başım örtülüdür!” diyor. Onu tekrarlıyor.

Böyle örtülü bir kızı yetiştirebildiysen ne mutlu sana!

“—Allah-u Teâlâ, örtülü, namuslu yetiştirdiğin iki kız sebebiyle, onlara yaptığın ikram sebebiyle seni cennetine kor.” diyor.

“—Eğer evinde üç tane kız çocuğu varsa veyahut üç tane kız kardeşi varsa, onun artık harbe gitmesine ve başka sadakalar vermesine lüzum yok. Haline göre bu üçüne baksın, beslesin!”

k. Kalp Katılığı

Onun için diyor ki:

مَنْ شَبِعَ مِنَ الْحَلَالِ ، قَسَا قَلْبَهُ .

(*Men şebia mine'l-halâli, kasâ kalbuhû*) “Helâl olan ekmekten, yemekten bile karnını doyuran adamın kalbi katı olur.”

Adamın kazancı helâl, yediği helâl... Helâl ama o helâlden karnını doyurdu, şişirdi. Kalp zararda, oraya kasavet gelir. Allah demek istemez artık, namaz kılmak istemez. Erken yatıp uyumak ister. O yemeğin verdiği kasâvet sebebiyledir.

Onun için diyor ki:

“—Şu cisminle dünyada ol, kalbinle de ahirette ol!”

l. Dört Şey Şekâvettendir

Bezzâr, İbn-i Adiy ve Ebû Nuaym, Enes in-i Mâlik RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SA Efendimiz buyurmuşlar ki:⁶⁰

أَرْبَعٌ مِنَ الشَّقَاءِ : جُمُودُ الْعَيْنِ ، وَقَسْوَةُ الْقَلْبِ ، وَطُولُ الْأَمَلِ ،
وَالْحِرْصُ عَلَى الدُّنْيَا (البزار، عد. حل. عن أنس)

(*Erbaun mine's-şekâi: Cümûdü'l-ayni, ve kasvetü'l-kalbi, ve*

---

⁶⁰ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.372, no:1500; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.248; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.175; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.286, no:6442; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı İsfahan*, c.III, s.432, no:907; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.389, no:17685; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.67, no:43964; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.IV, s.218, no:3086.

tülü'l-emeli, ve'l-hırsu ale'd-dünyâ.)

(*Erbaun mine'ş-şekâi*) “Dört şey vardır ki şekavetten sayılır:

1. (*Cümûdü'l-ayni*) “Gözlerin ağlayamaması.”

Göz ağlamıyor, ağlamak istemiyor, ağlatamıyorsunuz gözünüzü. Hadiselerden müteessir olmuyor, ağlayamıyor. İnsanların acınacak yerlerde acıyıp ağlayamaması şekavet alâmetidir.

2. (*Ve kasvetü'l-kalbi*) “Kalbin katılığı.”

Kalp katı, müteessir olmuyor her şeyden.

3. (*Ve tülü'l-emeli*) “Tül-i emel.”

Birisi de çok uzun yaşayacağını düşünüyor. Uzun zamana bağlı ümit ve arzular taşıyor.

4. (*Ve'l-hırsu ale'd-dünyâ*) “Dünyaya karşı çok hırslı olmak.”

Allah'ı unutuyor, ibadeti unutuyor, işi gücü dünyalık elde etmek. Bu da şekavet alâmetlerinden birisi.

Onun için, bir büyük şöyle demiş:

لا تظنوا الموت موتاً أنه

لحياة وهي غاية المنى

Lâ tezunnü'l-meve mevtin, innehû

Lehayâtün ve hiye gâyetü'l-münâ.

“Sen zannetme ki, ölümdür insanı alıyor, götürüyor bu alemden... Hayat asıl ölümden sonradır.”

O Bilâl-i Habeşî'nin;

“—Ne üzülüyorsun, ben dostlarıma kavuşacağım!” dediği gibi hanımına... Esas hayat o zaman başlayacak.

Niçin, “Şehidlere ölümler demeyin!” diyor Cenâb-ı Hak?

Demek ki şehidde bir hayat var ki, bu hayatından dolayı, “Ona sakın öldü demeyin!” buyruluyor.

Şurada bir tane daha söyleyeyim:

Bâyezid-i Bestâmî Hazretleri Cenâb-ı Hakk'a soruyor:

“—Yâ Rabbi, sana yaklaşmak isteyenler nasıl yaklaşabilirler? Sana yakınlık nasıl hasıl olur?”

Güzel bir soru. Cenâb-ı Hak cevap vermiş:

“—Bende olmayan bir şeyle, bir sıfatla bana yaklaşırlar.”

“—Yâ Rabbi, sende olmayan sıfat nedir?”

Buyurdu ki:

“—Zül ve iftikâr bende bulunmaz. Binaen aleyh, sen zül ve iftikârı takınırsan, bana yaklaşırsın. Azamet tasladıkça bana yaklaşamazsın!”

Zül, mütevazi olmak. *İftikâr*, fakirlik, ihtiyaç içinde olmak.

“—Aman yâ Rabbi!” diye dâima yalvarırsın.

Allah cümlemizi affetsin... Tevfikat-ı samedâniyyesine mazhar eylesin...

Bu dünyanın arkasında olan, daha doğrusu dünyanın önünde olan ölümü hatırdan çıkarmayın! Biz onun yolcusuyuz ve bizim mekânımız orasıdır. Burası bir misafirhanedir. Bu misafirhaneden bir gün nasıl olsa ayrılacağız. Buraya kıymet verilmeyip, asıl kıymetin ahiret için verilmesini tavsiye ederim bütün kardeşlerime...

Onun için şu Japonya'daki hadiseyi de size bir anlatayım:

Japon milleti iktisada çok riayet ediyor. “Evlerinde süse, saltanata dair hiçbir şey yok!” diyorlar.

Bu bizim Peygamberimiz’in huyu ve sıfatıdır. Peygamber SAS dünyaya metelik vermemiş, bir hasırın üzerine yatıvermiştir. Bugün bizdeki saltanat çok acıdır.

Hacdan bizi getiren tayyare ikide bir bozuldu. Vardık Cidde’ye, bozuldu; uğraştılar, yaptılar. Buraya geldi, burada yine tamire girdi. Ya bu gökte bozulursa, bizim halimiz ne olur?

Dedim ki:

“—Bunun eskisini alacaklarına yenisini alsalar ya!”

“—Çok para istiyor, yüz milyon bir tanesi...” dediler.

Çok mu yüz milyon? Bizim iki günlük sigara parası... Türk milleti iki gün sigara içmesin, yüz milyon lira... Senede elli tane tayyare alırız. Ne faydası var bu sigaranın?

Onun içinde nikotin var diyorlar ya; okuduğum kitapta, “O nikotinin 6 damlası kelbi öldürür, 10 damlası da deveyi öldürür.” diyor. On damla nikotin deveyi öldürürken, insan nasıl oluyor da bütün gün kendini zehirliyor böyle? İçki de öyle, sigara da öyle...

Bunlara böyle para vereceğimize, bu israflarımızı devletimiz, milletimiz namına önlese, ne Amerika’ya muhtaç oluruz, ne başkasına muhtaç oluruz. Ama bizim zevkimize düşkünlüğümüz buna hiçbir zaman fırsat vermiyor. İşte bu aklımızın zaafından, imanımızın zaafından ileri geliyor.

Ashab-ı kirâmı bir kere düşüsek, nasıl yaşıyorlardı? O yaşayışları ile, o imanları ile nasıl dünyaya hâkim olabildiler; Yokluklarıyla beraber... Bizde bugün her varlık varken, hep ızdırap içerisindeyiz.

Allah cümlemizi affetsin... Tevfikat-ı samedâniyyesine mazhar eylesin... Dinimize sahip, ahireti gözünün önünden ayırmayan bahtiyar kullarının arasına bizleri de kabul eylesin...

Li’llâhi’l-fâtihah!

14. 03. 1971 - İskenderpaşa Camii

09. EVDE KUR'ÂN OKUNMASI

Eüzü bi'llâhi mine's-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve'l-âkıbetü li'l-müttakîn...
Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve
sahbihî ecmaîn...*

*İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh... Ve
enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llâhu aleyhi ve
sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin
bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve
bi's-senedi'l-muttasili ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme
ennehû kâl:*

الْبَيْتِ الَّذِي يَقْرَأُ فِيهِ سُورَةُ الْكَهْفِ، لَا يَدْخُلُهُ شَيْطَانٌ تِلْكَ اللَّيْلَةَ

(طب. وابن مردويه، وأبو الشيخ عن عبدالله بن مغفل)

RE. 196/1 (*El-beytü'llezî yakrau fîhi sûretü'l-kehfi, lâ yedhulühü şeytânün tilke'l-leyleti.*)

Sadaka rasülü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

“—Mefhar-i mevcûdât Muhammed Mustafâ râ salevât!”

[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed...]

“—Seyyidü's-sâdât Muhammed Mustafâ râ salevât!”

[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed...]

“—Habîb-i Hüdâ Muhammed Mustafâ râ salevât!”

[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed...]

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin...

a. Kehf Sûresi Okunan Ev

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁶¹

الْبَيْتَ الَّذِي يَقْرَأُ فِيهِ سُورَةَ الْكَهْفِ، لَا يَدْخُلُهُ شَيْطَانٌ تِلْكَ اللَّيْلَةَ
(طب. وابن مردويه، وأبو الشيخ عن عبدالله بن مغفل)

RE. 196/1 (*El-beytü'llezî yakrau fihî sûretü'l-kehfi, lâ yedhulühû şeytânün tilke'l-leyleti.*)

(*El-beytü'llezî yakrau fihî sûretü'l-kehfi*) “Bir ev ki o evde Kehf Sûresi okunur, (*lâ yedhulühû şeytânün tilke'l-leyleti*) o gece şeytan o eve giremez.”

Kur'ân-ı Azîmüşşân'ın (*Sübhâne'llezî esrâ bi-abdihî*) diye başlayan Sûre-i İsrâ'nın altındaki sûreye Sûre-i Kehf derler.

Bu Sûre-i Kehf'i her kim her akşam okuyacak olursa, Cuma geceleri ve Cuma günleri bâhusus, fakat her gece okuyacak olursa, o okuduğu gece onun evine şeytan giremez. Şeytan girmeyince o ev mes'ud ve bahtiyardır.

Sûre-i Kehf, Kur'an'dan bir parçadır, 15. cüzün yarısını ihtiva eder. İçerisinde birçok ibretli kıssalar vardır. Ashâb-ı Kehf'in hikâyesini ve sair vakaları bize arz eder. Fakat Kur'an'dır. Kur'an olması dolayısıyla;

“—Bir evde ki Kur'an okunmaz o ev şeytanların karargâhı sayılır.”

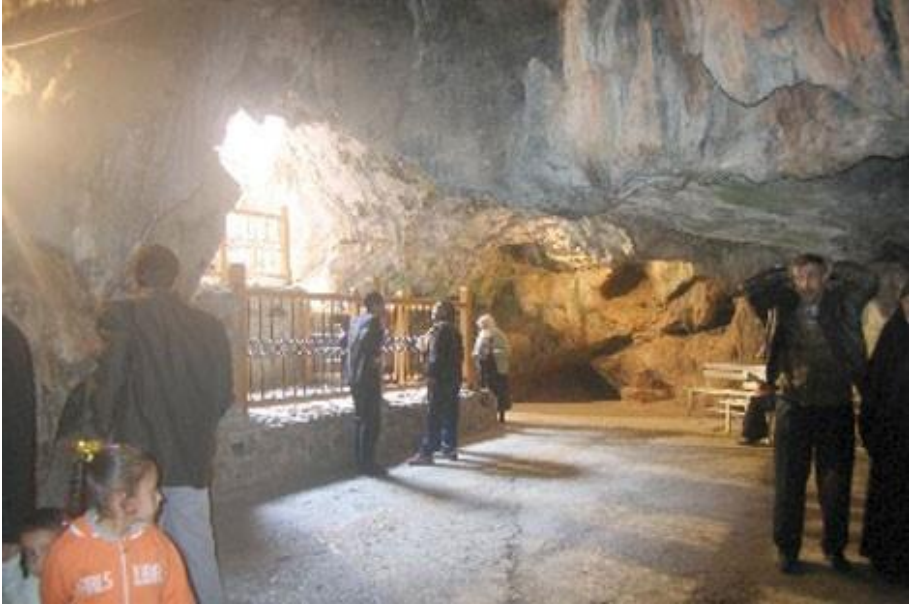
Kur'ân-ı Azîmüşşân'ı müslüman olan her kimsenin, hele böyle büyük şehirlerde oturan insanların, muhakkak ve muhakkak bilmesi farz-ı ayındır diyeceğim. Çünkü bugün Fransızca'yı öğrenmek için hoca tutuyor insan. İngilizce'yi öğrenmek için hususi hoca tutuyor, birçok paralar da veriyor, vakitlerini de harcıyor;

“—Bu iki lisana ihtiyacımız vardır” diyerekten bunu öğrenmeye çalışıyor da, bizim ebedî saadetimizin kökü olan Kur'an'ımızı bilmemek kadar cehalet ve saygısızlık olur mu?

---

⁶¹ Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VII, s.21, no:10818; Abdullah ibn-i Mugaffel RA'dan.

Câmiü'l-Ehâdis, c.XI, s.184, no:10528.

Bunun cevabını size bırakıyorum...

Onun için her müslüman, kendi de dahil, muhakkak evindeki her ferdi Kur'ân-ı Azîmüşşân'ı öğrenmeye ve öğretmeye mecbur ve mükelleftir. Çünkü dininin esası odur. Onu bilmeyen ve onu okumayan evler şeytanlara karargâh olur ki, rahat yüzü görmezler demek. Evlerinin içerisi fitne, fesat, kavga, gürültü, betsiz bereketsiz bir hayat ile çekilir giderler buradan.

Onun için Kur'an okuması hiç de zor değildir. Fransızca zordur, İngilizce zordur, Almanca zordur; fakat Kur'an okuması hiç de zor değildir. Ne kadar gabî bir insan olsa birkaç ay içerisinde muhakkak güzelce öğrenir. Çünkü üzerinde hareketleri var.

Bizim Türkçemizin eskiden hareketi yok idi, fakat o da güzelce yazılıp okunabiliyordu. Ama burada hareketler de olduğu için, insan gayret etti mi gayet kolaylıkla, pek az zamanda öğrenir, okur ve ezberleyebilir.

Rahmetlik Hocamız bize ders okuturken, iki de bir de hafız olamadığından şikâyet ederdi:

“—Ah bir hafız olamadım. Onu, o fırsatı kaçırdım!” diyerek

böyle içinden bir şey doğururdu.

Allah nasib etti, biz onu yaptık ama bugün onu kuvvetlendirecek iktidarımız da yok. Onu ancak mukabele okumak suretiyle insanlar kuvvetlendirebilir ki, onu da biz beceremiyoruz.

Onun için, sen ne yap yap da kardeşim, Kur'ân-ı Azîmü's-şân'ı öğren! Çünkü, Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁶²

خَيْرُكُمْ مَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ وَعَلَّمَهُ (خ. عن عثمان)

(*Hayruküm men tealleme'l-kur'âne ve allemehû*) “Sizin en hayırlınız, Kur'an-ı Kerim'i öğrenenler ve öğretenlerdir.”

Sizin hayırlınız ne parası çok olandır, ne serveti çok olandır, ne bilgisi çok olandır; sizin hayırlınız Kur'an'ı öğrenen ve öğretenlerinizdir.” buyrulmuş. Peygamber SAS Efendimiz söylüyor, Buhari ve Müslim'de rivayet edilmiş.

Öğrenmekle kalmayacaksın, aynı zamanda öğrendiğini de öğretmekle Cenâb-ı Peygamber SAS bizleri mükellef ve muvazzaf

---

⁶² Buhârî, *Sahîh*, c.IV, s.1919, no:4739; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.70, no:1452; Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.173, no:2907; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.76, no:211; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.69, no:500; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.324, no:118; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.13, no:73; Beyhakî, *Şuabül-İman*, c.II, s.324, no:1932; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.19, no:8037; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.326; Ebû Avâne, *Müsned*, c.II, s.445, no:3766; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.84, no:475; Tahâvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.XI, s.277, no:4470; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.14, no:14; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı İsfahan*, c.V, s.475, no:40139; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid*, c.I, s.93, no:208; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.169, no:2847; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.398; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.IV, s.109, no:1767; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Eliyâ*, c.IV, s.194; Hz. Osman RA'dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.175, no:2909; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.528, no:3337; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.134, no:698; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.II, s.227, no:1241; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.301; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.X, s.459, no:5628; Hz. Ali RA'dan.

Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.IV, s.18, no:1614; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.206, no:1157; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.191; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.V, s.290; Ukaylî, *Duafâ*, c.I, s.218, no:266; Sa'd ibn-i Ebî Vakkas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.525, no:2351, 2353; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.393, no:1251; *Câmü'l-Ehâdis*, c.XII, s.400, no:12178.

kılıyor.

Bakın şimdi, şuraya bir inşaat yapıyoruz. Allah sa'ylerinizi kabul etsin... Burası bir kolej olaydı şimdiye kadar çoktan bitmiş, çocuklar içeride okuyor olurdu. Kolej olsaydı;

“—Aman bizim çocuklar okusun burada, Fransızca öğrenecekler, İngilizce öğrenecekler.” diyerekten çabucak biterdi.

Fakat bir Kur'an kursu olacakmış diyerekten itibar yok işte!

Bizim Kur'an'a itibarımız neyle anlaşılacak? Kur'an yerlerine olan itibarımızla ölçülür. Kur'an yerimiz yoksa, itibarımız yok demektir.

Sonra bu Kur'an okuyan çocuklarımızın okudukları bir yere bakın, bir de o kolejlerde okuyan çocukların yerine bakın! Bizim dinimize olan saygımızın ölçüsü burada işte!

Ölçersin ne var! Git kolejdeki okuyan çocuğa bir bak, nasıl okuyor; bir de gel Kur'an kursunda okuyan çocukları şöyle bir gez, bakalım ne âlemdede? İşte ölçümüz bu! Allah bizi affetsin...

Böyle Müslümanlık olur mu?

Kur'an bir cesettir. Şimdi hepimizin bir cesedi var. Bu cesedin kıymeti var mıdır? Eğer bu cesette can olmasa hiçbir kıymeti yoktur. Bu cesedin kıymeti canıyladır. Canı çıktı mıydı gömeriz onu...

Kur'an'ın lafzının da canı vardır. Kur'an'ın kendisinin iki canı vardır; bir lafzında can vardır, bilmiyoruz manâsını... Fakat onun lafzını okumakla, manâsını anlamadığımız halde, ne demek istediğini bilmediğimiz halde, onun nurundan istifade ederiz. *Elham*'ı okuyoruz mesela anlamıyoruz. Anlamadığımız halde onun manevî zevkinin nurunu alırız, verir Allah-u Teâlâ... Bu benim kelimemi okuyor diyerek verir. Bir de manâsını âşinâ olursan, o kat kat olur.

Onun için Kur'an'ın canı ilimdir. İlim hayattır.

“—İlim, hangi ilim? Fransızca, İngilizce... Dünyada bin bir tane ilim var!”

Onların hepsi dünyaya ait, ilm-i Kur'an âhirete aittir.

Bizim Kur'an'ımızın âhirete ait oluşu; ahiretimizi kurtaracak bilgiler ve emirler ihtiva eder.

Biz bugün bir hayat sürüyoruz, fakat hayatımız bir gün sona eriyor. Bunu hepimiz görmekteyiz. Allah affetsin hepimizi...

Geçen gün Zincirlikuyu denilen bir mezarlığa gittik. Allah! Bizim aklımız çoktan gitmiş kafamızdan. O kabristan bir mermer sahası olmuş. Hiçbir tane mermersiz mezar yok. O kadar güzel mermerlerle yapılmış ki, zannederim bir mezar da 10 binden aşağı olmaz. Olmaz, yani en aşağısı. O büyük, mükemmelleri ayrı.

E bu nedir? Adam imanla gittiye; ne mutlu, üstüne kubbe yapmaya lüzum yok. İmansız gittiye; altından da yapsan kıymeti yok. Onun için bu paraları oraya verip de çürütmek kadar akılsızlık olur mu dersin?

Bunu ver evi olmayan fukaraya, bir ev alsın. İşi bozulanın elinden tut, ona yardım et bir sevap kazan! E bunların hiçbirisini yapmayız, elimizden gelse ölümümüzün üzerine kubbe de yaptıracağız. Birisi yapsa hep numune olur yaparız. Bereket gavurlar da yapmıyor o işi. Yani çok acı!..

Onun için, eğer evini böyle Kur'an ile, gönlünü Kur'an ile nurlandıramadıysan, sen öldükten sonra seni o mezarlığa koyup

da üstünü neden yaparlarsa yapsınlar, orada azap içerisinde kıvrılmaktan seni kurtarmaz.

Şimdi bakın bugün okuduğum bir yerde rast geldim. Diyor ki:

“—İnsanın Kur’an’ı anlaması lazım, çünkü Kur’an daima bizi âhirete çağırıyor, bizi daima âhirete çekiyor. Kur’an’ın asıl gayesi dünya adamı olmak değil, âhîret adamı, yani ebediyet adamı olmaya çağırmasıdır. Kur’an ebedîdir, diğer ilimler hep muvakkattir. İnsanın kendisi de muvakkattir. Fakat müslüman insan, muvakkat hayatın içerisinde ebediyet hayatını kazanan insandır.

Şimdi bir mezara koyacaklar hepimizi... Muhakkak imanımız var, el-hamdü lillah Peygamberimiz’den gelen tavsiyelere ve Kur’an’ın tavsiyesine inancımız var. Adı biri Münker birisi Nekir olan iki tane melek gelecek karşımıza:

(*Men rabbüke, ve men nebiyyüke*) “Rabbin kim, Peygamberin kim?” sorularını soracak.

Eğer dünyada iken Allah ile meşgul, din ile meşgulse, onları içerisinde yerleştirdiyse, mükemmel cevabını verecek. Kabri cennet bahçesi olur. Cevap veremediyse, bunları bilemiyorsa cehennem çukurundan bir çukur olur.

Hiz. Ömer’e Cenâb-ı Peygamber ahireti böyle tasvir ediyor:

“—Yâ Ömer! İşte karşına böyle görmediğin bir kudretin sahibi gelecek, gözü şöyle kendisi de böyle... Kuvvet sahibi görmediğin bir adam, daracık bir yerde. Ne yapacaksın o zaman? Soracak bunları sana, nasıl diyeceksin?

“—Yâ Rasûlallah! Bugünkü aklım başımda olacak mı?” diyor.

“—Evet, olacak.”

“—Eh öyleyse korkmam! Bu aklım başımda olduktan sonra korkmam.” diyor.

Şimdi aziz kardeş! Akıl iman iledir, imansızların hiçbirinde zerre kadar akıl yoktur. Hani tayyare yapıyorlar, atom yapıyorlar, şunu yapıyorlar... Bu akıldan değil, buna maddi bilgi derler. Madde bilgisi bu. Asıl akıl, insanın bu alemde sonraki ahîret alemi için iman ile hazırlanışıdır. Bu yoksa, öteki bilgilerin hepsi sudan ibaret... Azrail’in tokadını yedi mi, hepsi gider gürültüye... Hiç birisinden fayda yok!

Onun için sen zannetme ki o göğe uçuyor, bizi götürüyor getiriyor, o ne büyük ilim sahipleri... Sakın deme ha! İlim imanın içindedir, iman olmadıktan sonra öteki bilgilerin hepsi herkesin bildiği bilgidir. Şeytan da biliyor, şeytan daha iyisini biliyor. Bu bilgilerin en iyisini şeytan biliyor. Bir anda şark ile garba gidiyor bak! Senin tayyaren daha o zamana yetişemez. Onun bilgisine bilgi mi diyeceksin sen?

Hayır, değil...

Onun için, bilgi ancak imanın altındadır. İman ne kadar kuvvetliyse bilgi de o nisbette kuvvetli olur. Başka bilgilerin hiç kıymeti yok. Onun için asıl bilgi Kur'an bilgisidir. Allah cümlemize nasib etsin... Çoluk çocuklarımıza da nasib etsin... Bu bilgileri öğretecek yerleri destekleyecek kudret de versin bize...

Karşıdan seyirci olarak bakmak, müslümanın işi değil bu. Müslüman böyle iş yapamaz, seyirci duramaz. Mesela bir insanı sürüklüyorlar, atacaklar bir çukura... Dünya azap çukurlarından bir çukur... Karşıdan hep bakacağız mı böyle seyre, yoksa onu kurtarmaya mı çalışacağız?

Elbette onu kurtarmaya çalışacağız. Evvela kendimizi, sonra da yetiştirdiğimiz yavruları o cehennem çukuruna düşmekten kurtarmak lazım.

“—Hocaefendi, ben okuttum çocuğumu!”

Okutmak para etmez ki!

Şimdi bizim eski devrimizde yetiştirdiğimiz birçok insanlar vardır ki okumasını pekalâ bilirdiler ama bugün hepsi unutmuştur. Unutmayan içlerinde pek azdır, hepsi de unutmuştur.

Niçin? Dünya içlerine galebe çalmıştır, dünyayla meşguliyetleri dolayısıyla Kur'an ilmini, Kur'an okumasını unutmuşlardır.

Kur'an okumasını unuttuktan sonra, Kur'an'ın bize verdiği âhîret ilimleri? Onlar da unutulmuştur.

Onun için insanın en evvel âhîret için hazırlanması lazım. O da neyle olacak? Ölümü gözünün önünde tutmakla olacak. Ölüm, ne gencine bağlı ne ihtiyarına bağlı... Saati dakikası belli olmayan bir kuvvettir o... Gelir, vakti gelince insanı alır gider.

Onun için sen Kur'an'ını hem öğren, hem de öğretmeye çalış!

Hem de öğreticilere elinden geldiği kadar son derece yardım et! Sonra bir gün gelecek ki, “Ben bu paraları acaba nereye koysam?” diye yer arayacaksın ama koyacak yer de bulamayacaksın. Ne sana yarayacak ne başkasına! Azabı başka...

b. Kur’an Okunan Ev

Muhammed ibn-i Nasr, Enes ibn-i Mâlik RA’dan ivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁶³

الْبَيْتُ إِذَا قُرِئَ فِيهِ الْقُرْآنُ ، حَضَرَتْهُ الْمَلَائِكَةُ ، وَتَنَكَّبَتْهُ الشَّيَاطِينُ ،

---

⁶³ Muhammed ibn-i Nasr, *Kıyâmü'l-Leyl*, c.I, s.262, no:207; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

Hatîb-i Bağdâdî, *el-Müttefik ve'l-Münferik*, c.III, s.109, no:1076; Hasan-ı Basrî Rh.A’ten.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.544, no:2437; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XI, s.184, no:10527.

وَاتَّسَعَ بِأَهْلِهِ، وَكَثُرَ خَيْرُهُ، وَقَلَّ شَرُّهُ؛ وَإِنَّ الْبَيْتَ إِذَا لَمْ يَقْرَأْ فِيهِ
 الْقُرْآنَ، حَضَرَتْهُ الشَّيَاطِينُ، وَتَنَكَّبَتْهُ الْمَلَائِكَةُ، وَضَاقَ بِأَهْلِهِ، وَ
 كَثُرَ شَرُّهُ، وَقَلَّ خَيْرُهُ (محمد ابن نصر عن أنس؛ ش. ومحمد
 بن نصر عن أبي هريرة موقوفاً)

RE. 196/2 (*El-beytü izâ kurie fîhi'l-kur'ânü, hadarethü'l-melâiketü, ve tenekkebethü's-şeyâtînü, ve'tesea bi-ehlihî, ve kesüre hayruhû, ve kalle şerruhû; ve inne'l-beyte izâ lem yukraü fîhi'l-kur'ânü, hadarethü's-şeyâtînü, ve tenekkebethü'l-melâiketü, ve dâka bi-ehlihî, ve kesüre şerruhû, ve kalle hayruhû.*)

(*El-beytü izâ kurie fîhi'l-kur'ânü, hadarethü'l-melâiketü*) “Bir evde Kur'an okunduğu zaman, melekler hazır olur. (*Ve tenekkebethü's-şeyâtînü*) Şeytanlar çekilir. (*Ve'tesea bi-ehlihî*) Ev halkına genişlik hasıl olur. (*Ve kesüre hayruhû*) Hayrı çok olur, (*ve kalle şerruhû*) şerri az olur.”

(*Ve inne'l-beyte izâ lem yukraü fîhi'l-kur'ânü*) “Bir evde Kur'an okunmadığı zaman, (*hadarethü's-şeyâtînü*) orada şeytanlar hazır olur, (*ve tenekkebethü'l-melâiketü*) melekler bulunmaz; (*Ve dâka bi-ehlihî*) ev halkına darlık gelir, (*ve kesüre şerruhû*) evin şerri çoğalır, (*ve kesüre şerruhû*) hayrı azalır.”

Evi bırak sen şimdi. Burada tarif olunan ev. Evden evvel kendimiz lâzım! Neyse bir hafız tutabiliriz de;

“—Gel hafız efendi, bizim evimizde bir Kur'an oku!” deriz.

Nasıl mukabeleciler yapıyor, o da gelir bizim evimizde Kur'an okur. Ama ondan evvel şu kendi evimiz var, şu kendi evimizde Kur'an'ı okuyacağız, kendimize bir kudret lazım. Eğer biz bu Kur'an'ı kendimiz okuyamıyor da başkasından alıp almak suretiyle okutturuyorsak, bu iş taşıma suyla değirmen döndürmeye benzer.

Onun için evvela kendimizin Kur'an okumasını muhakkak ve muhakkak öğrenmesi lazım! Başkasını bırak! Başkası okur dinleriz, ondan sevap alırız başka ama evvela kendimizin okuması

ve öğrenmesi lazım.

“—Öğrenemem!”

Altmış yaşından sonra hafız olanlar var. Altmış yaşından sonra hafız olabilenler var.

Dün akşam bir misafir geldi bize, bugün 89 yaşındadır kendisi. Babası askeri albay imiş, kendisinin güzel yazısı varmış. Bir yazı yazmış, götürmüş birisinin evine asmış:

لَا تَحْزَنَنَّ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا (التوبة: ٤٠)

(*Lâ tahzen inna'llâhe meanâ*) Üzülme, Allah bizimle beraberdir.] (Tevbe, 9/40)

Oraya bir hafız gelmiş, demiş ki:

“—Bunu yazan güzel yazmış ama bir de hafız olaymış çok iyiymiş. Çünkü ibâreyi yanlış yazmış.” demiş.

Bunu duyunca, utancından tam 51 yaşından sonra dokuz ayda hafız olduğunu kendisi söyledi adam. Babası asker bir adam.

Öğrenilmeyecek şey değil, yalnız üzerine düşmek lazım!

“—Bir evde Kur'an okunursa, o evde bütün melekler hazır olur.” diyor.

Melâike orada hazır olur. Meleklerin adedini Allah'tan başka kimse bilmez. Cenâb-ı Hakk'ın bize lütfü çoktur. Çok meleklerimiz vardır; gözümüzü bekleyen melek var, burnumuzu bekleyen melekler var, ağızımızı bekleyen melekler var. Kafamızı, dimağımızı bekleyen melekler var. Karnımızdaki hareketleri tanzim eden melekler var. Bir sürü meleklerimiz var. Bunlardan başka bir de böyle Kur'an okudukları vakitte gelen melekler vardır.

Kur'an'ın bir kokusu vardır. Mis kokusu nasıl, ondan daha güzel ne kokular var mesela... O kokuları burnumuz duyunca, “Acaba kimden geldi bu koku?” diyerekten etrafa bakıyoruz. Bu koku kimden geliyor diyerekten aranıyoruz ve icap ederse kendisine ricada bulunuyoruz.

Binâen aleyh Kur'an okunduğu vakit de melâike-i kirâm o Kur'an okunan eve toplanırlar. Onun nurundan, kokusundan müstefid olmak için Kur'an okunan eve toplanırlar.

Kur'an okunan yerlerdeki kokudan ve nurdan bütün melekler birbirlerini haberdar ederler, yerden Arş'a kadar bir minare yapılıdır. Melekler toplanmışlardır böyle...

Sonra hani biz gökte yıldızları görüyoruz ya, o yıldızlarda bir parlaklık var. O parlaklıklarıyla onların yıldız olduğunu, kimisi daha büyük kimisi daha ufak olarak görüyoruz. Kur'an okunan evleri de o melekler aynı şekilde görürler. Evde okunan Kur'an nisbetinde bizim evimizde bir aydınlık vardır. O aydınlıktan gökteki melekler bizim evimizde Kur'an okunduğunu anlarlar ve oraya gelirler. Oradaki nur dolayısıyla oraya inerler.

“—E şimdi sen evinde meleklerin mi toplanmasını istersin, şeytanların mı toplanmasını istersin?”

Elbette müslümanlar şeytanın toplanmasını istemez, meleklerin toplanmasını isterler.

Meleklerin geldiği yerde şeytan duramaz, kaçır. Ezan okunduğu vakit nasıl kaçırırsa öyle kaçır; çünkü onu yakan nurdur. Nurun yanında duramaz, kaçır.

O ev ne kadar da dar olursa olsun, ehli için çok geniş bir saray olur. O ev okunan Kur'an sebebiyle, oturanlar için çok geniş olur. Üzülmezler, yani mukadderata razıdırlar; “Şunun şöyle köşkü var, bunun böyle konağı var!” diye kimsenin malında gözleri yoktur.

“—Allahım, sana çok şükür! Bizi soğuktan koruyacak, sıcaktan korunacak, yağmurdan koruyacak bir yer verdin. Sana hamdolsun.” diye şükrederler.

O evin hayrı da çok olur. Belki o gün o para da kazanamamışlardır. Bunların evinde ekmek yemek de olmasa, yine bu adamlar hayır içerisindedir, imanları bunlara kâfidir. İmanları bunlara yetip artar, onun için gelmişe gitmişe hiç kulak asmazlar. O hayır kâfidir onlara, iman hali, nur hali...

Mevlânâ'nın dediği gibi; “En bahtiyar günümüz evimizde ekmek, yemeğin olmadığı gün.” demiş. O gün evde ekmek yemek yoksa, o gün en bahtiyar günümüz demiş Mevlânâ. Bunu böyle diyenler de çoktur.

O evin şerri de az olur.

c. Kur'an Okunmayan Ev

(*Ve inne'l-beyte izâ lem yukraü fihî'l-kur'ânü*) “Bir evde Kur'an okunmadığı zaman, (*hadarethü's-şeyâtînü*) orada şeytanlar hazır olur, (*ve tenekkebethü'l-melâiketü*) melekler bulunmaz; (*Ve dâka bi-ehlîhî*) ev halkına darlık gelir, (*ve kesüre şerrühû*) evin şerri çoğalır, (*ve kesüre şerrühû*) hayrı azalır.”

Şimdi bir de ev var ki, o evde Kur'an okunmuyor. Yani o evde Kur'an okuyan adam yok, kimse Kur'an'ı bilmiyor.

Aziz kardeş! Namaz kılıyoruz. Namazımız ne sayesinde namaz olur? Kur'an sayesinde namaz olur. Kur'an okumasak namazımız olur mu? Olmaz. Her şey buna göredir.

Kur'an okunmayan evlere şeytanlar toplanır.

Sakin bunları, “Bu şeytan meytan kimdir?” diyerek inkâra kalkma! Bunlar Allah-u Teâlâ'nın bize bildirdikleri şeylerdir. Bunları görmesek de, bilmesek de inanırız. Görmek bilmek şart değil, bunların mevcudiyetleri kitaplarla, delillerle sabittir. Onlara imanımız vardır.

Şeytanlar gelince melekler de kaçır. Şeytanın geldiği yerde melekler durmaz. Nitekim İbrahim AS'ı mancınığa koydular. Atacaklar ateşe, fakat mancınık bir türlü dönmüyor. Melekler yakalamış, döndürmüyorlar.

“—Ne yapalım? Buraya şeytanları davet lazım!” demişler.

Cinleri toplatmışlar getirmişler, günah işletmişler. Günah işlenince melekler kaçmış. Melekler kaçınca şeytan da gelmiş oturmuş oraya. Oturunca o dönderilmek istenen çark da dönmüş, İbrahim AS'ı ateşe doğru atmışlar.

Binâen aleyh, Kur'an okunmayan evlere şeytanlar gelir otururlar ve melekler de çekilip giderler. Gidince, o ev içindekileri sıkır. Mesela günde şu kadar bin lira kazanıyor farz edelim. Büyük adam, işi var, fabrikası var, kazancı yerinde... Yahut memuriyette yüksek maaş alıyor, ev geniş... Fakat bu genişliğiyle beraber koca ev dar gelir. İçine gireni sıkır, bunaltır, rahat yüzü göstermez. Allah affetsin bizi...

Hayrı pek azdır, şerri de çoktur. Niçin? Kur'an'dan uzak oldukları için.

d. Sen Kur'ân'ı Öğrenmeye Bak!

Onun için aziz kardeş!

Bugün hepimiz bir istikbal derdindeyiz. Yaşımız yirmi beş, ki on beş ile yirmi beş en kıymetli yaşlardır. Bu yaşlar içerisinde bütün ömrümüz hep dünyayı kazanmak için gidiyor; işte Fransızca'yı öğreneceğiz, İngilizce'yi öğreneceğiz, Almanca'yı öğreneceğiz... Matematiği öğreneceğiz, şu ilmi öğreneceğiz, bu ilmi öğreneceğiz...

“—Niçin?”

“—İstikbalimizi temin edelim, bir masanın başına oturur, biz de şöyle rahat ederiz.” diye.

İstikbal... Şöyle rahat ederiz... Bu çok yanlış bir fikirdir, memuriyet fikri çok yanlış. Oku, okuduktan sonra memur olmak hevesiyle okuma! Oku da memlekete yardımcı olacak bir ilmin sahibi ol. Muayyen bir paraya bel bağlama!

Memurlukta muayyendir değil mi ayın parası? İşte ne verirlerse versinler muayyendir, beş kuruş fazla vermezler adama... Ama iş sahası hiç de öyle değildir. Kaderi yardım ederse, insan az zaman zarfında, çalışması sayesinde büyük adam olur.

Memuriyet bir nevi esaretten de ibarettir. Muayyen saatte gideceksin, gitmezsen mes'ul olursun. Muayyen saatte çıkacaksın, erken çıkarsan mes'ul olursun. İşte birçok sıkıntıları var.

Ama esas kazanç serbest ticarete? Paraya esir olmamak şartıyla, insanın mümkün mertebe hürriyeti elindedir. Ama paraya esir olursan, o daha beterdir; Allah esirgeye...

Onun için aziz kardeş!

Ne yap yap, sen Kur'an'ını öğrenmeye bak! Kur'an'ını her gün oku! Her gün Kur'an okumadan olmaz.

Bizim şimdi mesela zikrullahımız var. Zikrullahı yaparken, bu zikrullahta *Allah* denir, *Lâ ilâhe illa'llah* denir, *Hû* denir, *Hay* denir, *Kayyum* denir... Cenâb-ı Hakk'ın esmâsından birer isim söylenir. Bunlar basit kolay şeylerdir. Bunlar Kur'an'ı beceremeyen insanlar içindir.

Kur'an'ı becerdikten sonra, en efdal zikir Kur'an-ı Azîmüşşân'ın tilavetidir. En büyük fazilet Kur'an-ı Azîmüşşân'ın

tilavetidir. Oku, okuduktan sonra da üzerinde dur:

“—Şu âyet acaba nedir?” diyerekten onu anlamaya çalış!

Bak bir sürü yeni yeni yazılarla tefsirler de var, onlardan onu mânâsını anlamaya çalış. Ama bütün manâyı anlayamazsın, anlamaya da imkân yoktur. Çünkü bir ayetin 60 bin mânâsı var diyorlar. İçerisinde sayısız mânâsı var. Onu anlayacağın hiç olmazsa yüz kısmını anlarsan, o da sana kâfi... Ama iman kuvvetlendikçe Allah-u Teâlâ onun içindeki mânâları da insanlara inkişaf ettirir. Hiç mektepsiz de insanlara öğretir.

Şimdi evinin hayrını istiyorsan, çocuklarının içinden senden sonra sana okuyacak adam lazım! Ruhuna gönderilecek Fatihalar lazım, hayırlar lazım! Bunları istiyorsan, çoluğunu çocuğunu dindar olarak yetiştir! Kur'an okumasını öğrensinler ve bilsinler ve Kur'an ile amel etsinler. Kur'an ile amel etmezlerse, yine zaiyattandır.

e. Beyt-i Ma'mur Semâdadır

Taberânî, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁶⁴

الْبَيْتُ الْمَعْمُورُ فِي السَّمَاءِ ، يُقَالُ لَهُ الضَّرَاحُ ، عَلَيَّ مِثْلَ الْبَيْتِ الْحَرَامِ
بِحَيَالِهِ ، لَوْ سَقَطَ لَسَقَطَ عَلَيْهِ ؛ يَدْخُلُهُ كُلُّ يَوْمٍ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلِكٍ ، لَمْ
يُرَوْهُ قَطُّ ، وَإِنْ لَهُ فِي السَّمَاءِ حَرَمَةٌ عَلَيَّ قَدْرَ حَرَمَةِ مَكَّةَ (طب).
ابن عباس وضعف)

RE. 196/3 (*El-beytü'l-ma'mûru fi's-semâi, yukâlû lehû ed-durâhu, alâ misli'l-beyti'l-harâmi bi-hayâlihî, lev sekata lesekata aleyhi; yüdhiluhû külle yevmin seb'üne elfe melekin, lem yeravhu*)

⁶⁴ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.417, no:12185; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VII, s.245, no:11368; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.229, no:34795; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XI, s.185, no:10530.

kattu; ve inne lehû fi's-semâi hürmeten alâ kadri hürmeti mekkete.)

(*El-beytü'l-ma'mûru fi's-semâi*) Beyt-i Ma'mur semâdadır. (*Yukâlû lehû ed-durâhu*) Ona *Durâh* denir. (*Alâ misli'l-beyti'l-harâmi bi-hayâlihî*) Bu, Kâbe gibidir ve onun hizasına gelir. (*Lev sekata lesekata aleyhi*) Düşecek olsa, onun üstüne düşerdi. (*yüdhiluhû külle yevmin seb'üne elfe melekin*) Her gün yetmiş bin melek onu ziyarete gelir, (*lem yeravhu kattu*) her gelen melek bir defa gelmek şartıyla. (*Ve inne lehû fi's-semâi hürmeten alâ kadri hürmeti mekkete*) Onun semadaki kıymeti, Mekke'nin, Kâbe'nin kıymeti gibidir.”

Hani hacca gidiyoruz ya. O hacda gittiğimiz *Beytullah* yer beytidir. *Beyt-i Ma'mur* da gökteki beytin adıdır.

Ay'a gidenler var ya, gidiyorlar da, “Orada Allah'ı görmedik.” diyorlar. “Biz göğü doluştık da böyle bir ev yok!” da diyebilirler. Senin kendinden haberin yok, göktekinden nereden haberin olacak?

Kendimizi görmekten aciziz biz, kendimizi bilmekten de aciziz. Kendisini bilemeyen ve göremeyen insan kalkıyor da gökteki hadiseleri inkâr etmeye kalkıyor. Kör körlüğüne kanaat etmiyor da bununla bir de inkâra kalıyor.

Her gün o beyte yetmiş bin tane melek giriyor, tavaf ediyor. Biz yerdeki Kâbe'yi nasıl tavaf ediyorsak, gökteki melekler de onu tavaf ediyorlar. Bir gelen melek bir daha onu ziyaret etmek imkânı bulamaz, ebediyen sıra gelmez.

Yeryüzündeki insanlara Mekke'nin kıymeti ne nisbetteyse, gökteki meleklerle de o Beyt-i Ma'mur'un kıymeti öyledir. Buradaki insanlar nasıl ziyaret etmek için can atıyor, onlar da öyle can atarlar.

f. Beyt-i Ma'mûr Yedinci Semâdadır

Ahmed ibn-i Hanbel, Neseî, Hâkim, Beyhakî, Abd ibn-i Humeyd, Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁶⁵

الْبَيْتِ الْمَعْمُورِ فِي السَّمَاءِ السَّابِعَةِ ، يَدْخُلُهُ كُلُّ يَوْمٍ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ ،
ثُمَّ لَا يَعُودُونَ إِلَيْهِ ، حَتَّى تَقُومَ السَّاعَةُ (حَم . ن . ك . هب ، وَعَبْدُ بِن
حميد عن أنس)

RE. 196/4 (*El-beytü'l-mâmûr fi's-semâi's-sâbiati, yedhulühû külle yevmin seb'üne elfe melekin, sümme lâ yeüdüne ileyhi, hattâ teküme's-sâatü.*)

Gökler bölünmüştür, bunların şeyisine bizim aklımız ermez. Biz yalnız biliriz ki yedi gök sema var, ki Beyt-i Mâmur bu yedinci gökteymiş. Bunun birincisi nereye kadardır? Bazı coğrafyaacılar, yıldızcılar onlara birer hudut vermişlerse de onların kendi bilgilerine göredir. Onu Allah'tan başka bilen olmaz.

Bu yedinci gökte olan Beyt-i Ma'mur'u her gün yetmiş bin melek ziyaret eder. Bir ziyaret edene bir daha sıra gelmez.

Biz burada bir iki üç beş gidiyoruz, oradakine ikinci gidiş yok. Bir kere gidiyor, bir daha ona nöbet gelmiyor. Allah'ın meleği çok. Kıyamete kadar bu böyle devam edecek. Kıyamete kadar her gün oraya 70 bin melek gidecek, ziyaretini yapacak.

g. Kur'an Okunan Evin Fazîleti

Beyhakî, Hz. Aişe RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁶⁶

الْبَيْتِ الَّذِي يُقْرَأُ فِيهِ الْقُرْآنُ ، يَتَرَاءَى لِأَهْلِ السَّمَاءِ ، كَمَا تَتَرَاءَى

⁶⁵ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.153, no:12580; Hâkim, *Müstedrek*, c.II, s.508, no:3742; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.470, no:11530; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.438, no:3993; Temmâmü'r-Râzî, *Fevâid*, c.I, s.67, no:66; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.36, no:2226; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.228, no:34794; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XI, s.185, no:10529.

⁶⁶ Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.341, no:1982; Hz. Aişe RA'dan.

النُّجُومُ لِأَهْلِ الْأَرْضِ (هب. عن عائشة)

RE. 196/6 (*El-beytü'llezî yûkrau fîhi'l-kur'anü, yeterââ li-ehli's-semâi, kemâ teterâe'n-nücümü li_ehli'l-ardı.*)

(*El-beytü'llezî yûkrau fîhi'l-kur'anü,*) “İçinde Kur'an okunan ev, (*yeterââ li-ehli's-semâi*) gök ehline görünür; (*kemâ teterâe'n-nücümü li_ehli'l-ardı*) yıldızların yer ehline görüldüğü gibi görünür.”

Bir ev ki, orada Kur'an okunuyor. Evin içindeki adam Kur'an'ı okumasını öğrenmiş, sabah akşam Kur'an'ını okuyor. İster sesli okusun ister sessiz okusun, Kur'an'ını okuyor. O evler gök ehline görünür.

Gökte bulunan bu meleklerle bu Kur'an okunan evler ışık verir, ziyâ verir, aydınlık verir, parlarlar. Yerde yaşayan insanlara gökteki yıldızlar nasıl aydınlık veriyorsa, Kur'an okunan evlerin

de ziyası göktekiler için böyledir.”

Onun için aziz kardeş!

Sen sakın Kur'an okuyanlara kabahat bulma! Kabahatimiz çoktur hepimizin. Hiç kabahatsiz insanı bulamazsın yeryüzünde... Kabahatimiz çoktur onu hepimiz itiraf ederiz. Bu kabahatlerimizle beraber Kur'an okuduğumuz halde kusurlarımız da vardır. Demek ki;

“—Ulan şu adama bak, hem Kur'an okur da hem de şöyle şöyle hatalar, kabahatler de yapar. Böyle de adam mı olur?” deme.

Sakın ha! Kendindeki kusurları görmeyip de başkasına iğne dürtmeye kalkma. Kendi hatalarını gör! Sen de müslümansın, sen niçin yapıyorsun o hataları bakalım? Niçin o kusurları yapıyorsun? Niçin yaptın?

Sen nasıl insansan, o da öyle insandır. Melek değiliz, peygamber hiç değiliz, evliya da hiç değiliz. Evliyalar mahfuzdur, enbiyâlar ma'sumdur, biz ise mukadderatı ilahiyenin altında yuvarlanır gideriz.

Onun için hafız olabilmek büyük devlettir. Alim olabilmek büyük devlettir. Biz onların kabahatini Allah'a havale ederiz, onların hâmil olduğu Kur'an'a hürmet ederiz. Onların hâmil olduğu ilme hürmet ederiz, kabahati kendisine ait. Varsa kabahati, onun sahibi de Allah'tır; isterse azap eder isterse etmez, o da ona ait. Biz onunla memur değiliz. Ondaki ilme hürmet ve saygı vazifemizdir. İslamlık hürmeti namına kabahatleriyle uğraşmak vazifemiz değildir.

Onun için mutlaka çocuğunu okut! Kendin de yaşın ne kadar ileride olursa olsun mutlaka okumaya çalış. Sonra işin ne kadar çok olursa olsun, Kur'an'ını okumadan evinden çıkma! Kur'an'ını sakın abdestsiz olarak eline alma! Çocuklarına öğret onlar da abdestsiz olarak ellerini Kur'an'a sürmesinler.

Kur'an öyle bir kitaptır ki, mesela şimdi her şeyi elimize alabiliriz fakat Kur'an'ı abdestimiz olmadığı vakitte kat'iyyen alamayız. Büyük abdestimiz olmazsa hiç okuyamayız. Abdestimiz olmadığı takdirde ezberden okuyabiliriz, karşıdan bakmak suretiyle okuyabiliriz, elimize almak suretiyle yapamayız. O zaman tutacaksak, bir havluyla veyahut başka bir şeyle tutmak

lazım.

Onun için, müslüman zaten abdestsiz gezmez. El-hamdü lillâh memleketimizde su bol. Abdestsiz gezme! Abdest bozulunca, abdesti tazelemek evladır.

Şayet su yoksa? Yerine teyemmüm mümkün. Toprak su yerine kaimdir, o da olur.

h. Kiblenin Ta'yini

Beyhakî, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁶⁷

الْبَيْتُ قِبْلَةٌ لِأَهْلِ الْمَسْجِدِ ، وَالْمَسْجِدُ قِبْلَةٌ لِأَهْلِ الْحَرَمِ ، وَالْحَرَمُ

---

⁶⁷ Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.9, no:2066; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.338, no:19164; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XI, s.186, no:10531.

قِبْلَةٌ لِأَهْلِ الْأَرْضِ، فِي مَشَارِقِهَا وَمَغَارِبِهَا مِنْ أُمَّتِي (ق. وضعفه
عن ابن عباس)

RE. 196/5 (*El-beytü kıbletün li-ehli'l-mescidi, ve'l-mescidü kıbletün li-ehli'l-haremi, ve'l-haremü kıbletün li-ehli'l-ardı, fî meşârikihâ ve megâribihâ min ümmetî.*)

(*El-beytü kıbletün li-ehli'l-mescidi*) “Kâbe Mescid-i Haram’dakilerin kıblesidir. (*Ve'l-mescidü kıbletün li-ehli'l-haremi*) Mescid-i Haram da Harem ehlinin, Mekke ahâlisinin kıblesidir. (*Ve'l-haremü kıbletün li-ehli'l-ardı, fî meşârikihâ ve megâribihâ min ümmetî*) Harem bölgesi (Mekke) ise ümmetinden şark ve garbtaki yeryüzü ahâlisinin kıblesidir.”

Şimdi insanlar çok eksikli... Birçok insanlar var ki Kâbe’yi ziyarete, tavafa gidiyorlar. Kâbe’nin etrafındaki saha ve mescid binasına, Harem-i Şerif diyoruz. Bunun sahasında ve Mescid-i Haram’da namaz kılan insanların yüzlerini Kâbe’ye doğru çevirmeleri lâzım. Yoksa rastgele kimisi öyle duruyor, kimisi böyle duruyor:

“—İşte Mescid-i Haram’ın içindeyiz ya!”

Olmaz! Mescid-i Haram’ın içinde olmak kâfi değil. Mutlaka yüzünü Kâbe’ye çevirmek lazım. Onun için;

“—Beytullah, yâni Kâbe, Mescid-i Haram’ın içinde bulunan insanların kıblesidir.” buyrulmuştur. Yüzlerini oraya çevirmezlerse, namazları sahih olmaz.

Mescid-i Haram da, Mekke-i Mükerrerme’de yaşayan insanlar için kıbledir. Tam Kâbe’yi tutturamaz, Mescid-i Haram’a döndü mü, kibleye dönmüş olur.

Şimdi Mekke’nin de bir hududu var, Harem bölgesi diyoruz. Hududu var, o huduttan içeriye ihramsız girilemiyor. O Harem bölgesi de yeryüzündeki insanların kıblesidir.”

Yeryüzündeki insanlar, biz şimdi kibleye döndüğümüz vakit tam isabet ettiremeyebiliriz. Azıcık şöyle, azıcık böyle bütün camilerde bu inhiraf vardır. Olsun varsın. Bu inhiraf, böyle bu hayvanlardaki boynuzlar var ya, nasıl bunlar böyle genişliyor. Yani böyle açıldığı vakitte şark ile garp arasını ihata eder. Bu

açıklığa isabet ettirdin mi kibleyi, o kiblendir.

Yoksa şimdi pusulalarımız var, Kâbe şu derecededir diyor. O dereceyi tam tutturuncaya kadar uğraşırız biz.

“—E bu pusula yoksa?”

Pusula yeni. Pusula yokken müslümanlar Güneş'ten, yıldızlardan yön tayin ediyor, ona göre, “Şu taraf kible!” diyordu o tarafa kılıyordu.

“—İsabet ediyor muydu?”

İsabet, bize göre, şark ile garbın arası. Öte tarafta oturan insanlara göre garp ile şarkın arası geliyor. Mıntıkalara göre kiblenin yönü değişir. Onu pusulalarımızla, bugünkü ilme göre tutturmak mümkün.

“—Dağda giderken biz pusulayı nereden bulacağız? Kibleyi nerden bulacağız?”

İşte onun şeraiti var, bakarsın hava bulutludur Güneş'i de göremezsin. “Acaba kible neresidir?” diyerekten soracak da adam bulamazsan, tahminen Güneş şuradan doğuyor, buradan da batıyor. Demek kiblenin şöyle olması lazım der, kılarırsın. Ama

biraz inhiraf olursa, Allah-u Teâlâ onu kabul eder. Ama gayret etmeden, araştırmadan lâlettayin kılarısan, kibleye isabet etse de namaz kabul olmaz.

Hiç aramadın. Namaz vakti geldi, “*Allahu ekber*” deyip, rasgele yöne durdun. Sonra araştırdın, isabet de etse, namazın olmaz. Gayret lazım; yani gayretini harcamadan, aklını harcamadan olmaz bu işler. Onun için gayret etmek lâzım!

Ama bizim esas kiblemiz Kur’an’dır ha... Kiblemiz Kur’an’dır bizim. Yani bu Kur’an hedefimizdir. Kur’an’ımızdan ayrıldığımız takdirde, bütün işlerimiz alt üst olur.

i. İnsanların Aklını Kaybetmesi

Ebû Nuaym, Abdullah ibn-i Abbas RA’dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁶⁸

يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ ، يَعْرِجُ فِيهِ بِعُقُولِ النَّاسِ ، حَتَّى لَا تَجِدَ فِيهِ أَحَدًا ذَا عَقْلٍ (حل. عن ابن عباس)

(*Ye’tî ale’n-nâsi zemânün, ya’rücu fihi bi-ukûli’n-nâsi, hattâ lâ tecidü ehaden zâ aklîn.*)

(*Ye’tî ale’n-nâsi zemânün*) “İnsanlar üzerine öyle bir zaman gelir ki, (*ya’rücu fihi bi-ukûli’n-nâsi*) o zamanda insanların akılları uçar, şaşırır, gevşer. (*Hattâ lâ tecidü ehaden zâ aklîn*) Öyle ki, bir tane akli yerinde adam bulamazsın!”

Bu devirler insanları şaşırır. Herkes paraperest olur, maneviyatı bırakır, maddiyata dökülür. Maddiyata dökülünce, o maddecilerde zerre kadar akıl yoktur. Bu hadis ona kâfidir. Maddecilerde akıl sahibi olmaz.

Neden? Bütün aklını buradaki hadiselere vermiş, buradan gideceği ahiret için hazırlığı yok. Çünkü bir kere imanı yok...

Şimdi bir bahçeye giriyorsunuz kardeş. Kapıdan girdin bahçe çok güzel. Adam güzel tanzim etmiş, envai çeşit çiçekleriyle,

⁶⁸ Ebû Nuaym, *Hilyetü’l-Evliyâ*, c.I, s.328; Abdullah ibn-i Abbas RA’dan.

ağaçlarıyla, meyvalarıyla süslemiş. O bahçede o köşeden git öteki köşeye, öteki köşeden git beriki köşeye, hep o bahçede gezin.

Asıl bahçenin sahibi lazım arkadaş! Bahçeyi geziyorsun, bahçenin içerisinde evler var, odaları da var onları da geziyorsun ama evin sahibi yok. Onun için sen evin sahibi olan, bu mülkün sahibi olan Hz. Allah'a dön. O lazım bize! Çünkü muhakkak oraya gideceğiz.

Gideceğimiz başka kapı var mı? Hiçbir kapı yok. Herkes dönüp dolaşıp Allah'a gidecek. Dönüş oraya. Onun için, sen o ahiretin için hazırlan. O ahiretini gözünün önünden kat'ıyyen ayırma!

Şimdi dersin arkasında bir hırs dersi var. Onu mütalaa ediyordum. Orada anlatıldığına göre, Üsâme RA bir şey almış, galiba deve yavrusu satın almış, ama parası da yokmuş. demiş ki:

“—Bunun parasını sana bir ay sonra sana veririm!”

“—Verir misin bana?”

“—Veririm.” demiş.

Gelmişler SAS Efendimiz'e demişler ki:

“—Üsâme bir ay veresiye filanın devesini aldı.”

“—Ooo, Üsâme ne kadar tûl-i emel sahibi, uzun düşünceli bir

adamsın! Ben gözümü açtığım vakitte kapayacağımı bilemiyorum.” demiş.

“—Acaba kapayabilecek miyim bu gözü, yoksa kapayamayacak mıyım? Başımı bu tarafa çevirdiğim vakitte, acaba öbür tarafa çevirebilecek miyim, değil miyim? Ağzıma lokmayı alıyorum da, acaba bu lokmayı yutabilecek miyim, yoksa yutamayacak mıyım? Böyle bir düşüncenin içerisindeyim. Üsâme'nin yaptığı şu işe bakın!” demiş.

Ya bizim halimiz şimdi acaba nice olur?

Cenâb-ı Peygamber bir cenaze geldiği vakitte;

“—Borcu var mı?” derdi.

“—Var...” derlerse;

“—Ödeyecek mülkü var mı, malı var mı? Yahut ödeyecek kimsesi var mı bu borcu üzerine alan?”

“—Var...” derlerse;

“—Pekiyi...” der, namazı kıldırırdı.

Birisi daha gelir. Sorar:

“—Bu adamın borcu var mı?”

“—Var...”

“—Ödeyecek mukabil parası var mı?”

“—Yok...”

“—Mirasçısından ödeyebilecek kimsesi var mı?”

“—Hayır...”

Kimse üzerine almazsa:

“—Öyleyse siz kılın bunun namazını!” der çekilirdi.

Bu bize bir ikazdır:

“—Siz büyük borçların altına girmeyin! Çünkü yarınınızı bilmiyorsunuz.”

Şimdi bizim evde anlattılar:

Bir hanım kız annesine mektup yazmış:

“—Anne, çok özledim, gel.” demiş.

Anası da kalkmış gitmiş kızının yanına. Birkaç gün sonra:

“—Ay anne, başım çok ağrıyor.” demiş.

“—Ne kadar çok ağrıyor?”

“—Ooo, çok ağrıyor.”

Ağrıyor ağrıyor derken, bakmışlar bir an içinde gidivermiş

ahirete...

Bunun emsali çok, hadiseler hep hepimizin gözümüzün önünde, söylemeye lüzum yok. Birçok hadiseler her gün gözümüzün önünde tevâlî edip gitmektedir. Ama bunu görsek de, gafletin bizden kat'iyen ayrıldığı yok. Ahirete hazırlığımız yok, ahiret için hazırlanacağımız da yok...

Onun için Cenâb-ı Hak cümlemizi bu gaflet uykusundan uyandırsın. Bu dünyanın saltanatına, süsüne, geçici olan hayatına bel bağlayıp da ahiretini kaybeden kullarından etmesin...

El-hamdü lillah her hafta şurada bir hatm-i Kur'an yapıyor. Yapılıyor ama, bu bana göre az gelir. Biz elimizden gelse bu hatm-i Kur'an'ı her gün yapmalıyız. Şimdi 50 kişi burada aşağı yukarı 60 kişi, dağıtılan cüzlerimiz yarımşar cüzdür. Yarım cüz a'zamî 10 dakikada okunur, haydi bilemedin 15 dakikada okunur.

Bir cüzü 10 dakikada hafızlar okur, bize göre haydi 20 dakika de. Daha aşağı indir yarım saat de. Yarım saatin yarısı 15 dakikada bitmesi lazım gelirken, yarım cüzü yarım saatten fazla sürede bitiremiyoruz.

Olsun, zararı yok buna da razıyız. Buna da razıyız, okunsun! Yalnız o okumayı söküp de ilerletmek ve daima okumak lazım! Yalnız haftada bir kere burada okumaya bırakmamalıyız. Haftada her gün evinde Kur'an'ını oku; hem sabah hem de akşam oku! Kur'an okumadan da yatma!

Onun için yatacağın vakitte abdestini tazele! Hiç olmazsa dört rekât namaz kıl! Bu namazı hiç olmazsa Yasin ile kılabilirsen çok a'lâ olur. Geceleri belki kalkamazsın, işin gücün, yorgunluğun oluyor, geceleri de kısalıyor. Yatarken namazını kılar:

“—Yâ Rabbi! Bunu benim teheccüdümün yerine de kabul et!” der Kur'an'ını okuyarak yatarsın.

Eh ruhun Arş'a kadar böyle gider, güzel rüyalar görürsün, korkulu rüyalar görmezsin, rahat huzur içerisinde uyanırsın. Seni melekler de muhafaza eder. Sağdan sola kımıldandıkça, döndükçe senin için melekler dua ederler ve defterine de sevaplar yazarlar.

Onun için Allah hepimizi affetsin... Bu Kur'an'a sarılan, Kur'an'ın mucibiyle amel etmeye çalışan kullarından eylesin

hepimizi... Allah cümlemize akl-ı selim ihsan eylesin... Akl-ı kâfir değil... Bu kadcarcıkla iktifa edelim!

Bildiğiniz bir şey ama hatırlatmak faydadan hâli olmayacak gibi geliyor. İpek böceğini hepimiz bilirsiniz, belki yetiştirenleriniz olmuştur. Ben de bir vakit onlarla uğraştım da, ipek böceğinin nasıl yetiştiğini bilirim. Onun için size bir hatırlatma yapayım:

Şu ipek böceği dediğimiz, bize ipek esvapları yapan böcekler çok ufak bir tohumdur. Dört uykuyla yetişir. Büyür böcek, şöyle şu kadar uzun bir şey olur. Kozasını yapar, kozanın içerisine de saklanır. Burada dikkat edilecek bir şey var. Bu satılır tabii, tüccarların eline geçerler.

Şimdi faraza bilmeyiz ya, mesela 100 ton koza yapıldı. 100 ton kozak. Bu 100 ton kozanın içerisinden 99 tonu fırında yakılır. İpek elde edebilmek için kozanın delinmemesi gerekir. Sıcakta öldürülür, kelebek olup çıkması engellenir.

Bir tonu veyahut 5-10 tonu iyi böcektir. Onu kozacılar muayene ederler. Müfettişleri vardır gelirler bakarlar, incelerler. Yerlerini tararlar, mesela ova yerlerde, çukur yerlerde yetişen böcekleri almazlar. Dağlarda, güzel havadar yerlerde yetişmiş,

güzel hastaliksız yetişmiş ve kozanın içerisine saklanmış. Onların parasını bir kat fazla verirler öylece alırlar ve onları katiyen ateşe atmazlar.

Niçin? İyi böcek o... İyi böceği ateşe atmazlar. Onları tohumluk olarak ayırırlar.

Cehenneme gidenler çürük insanlar. İyileri cehenneme atmayacaklar inşallah. İmansızlardır onlar da. Bu dünyadan öteki tarafa geçerken iman ile gidebildin mi, vurdun vurgunu, ötesine karışma...

“—Günahlar ne olacak?”

Allah affeder onları... Yalnız iman ile öte tarafa gidebilmek lazım. İman ile göçtün müydü, o büyük bir nimet. Ama bu iman ile göçebilmek için de, dünyada iman ile yaşamak lazım tabii. İmanla yaşamamış adam, giderken ben bir “*Lâ ilâhe illa'llah*” der de giderim derse, kendi kendini aldatır.

O nadirattan olan bir şeydir ki bazı gâvurlara nasip olur. Onlar nadirattır, onlar hesaba katılmaz. Son nefeste iman ile göçebilirsen öte tarafa ki, imanın mucibiyle amel edenler inşallah cehennemin yüzünü görmeyecekler.

Sıradan geçeceğiz ama, o işte berk-i hâtıf dedikleri bir şeyle, inşallah içine girmeden gideceğiz. Atarlarsa da içine, imanımız sebebiyle gavur gibi yakmayacak Allah bizi. Gavurla beraber tutmaz. Bir uyku âlemiyle orasını atlatacağız.

Onun için, iman ile gitmenin çaresi Kur'an'ın yolundan ayrılmamak... Kur'an'a sarılır, Kur'an'ın yolundan ayrılmazsak, Allah *Erhamü'r-râhimîn*'dir, o imanı inşallah nasib eder. Nasıl ki bu imanı bize bedava verdi, yarın da inşallah ahirete de böyle iman ile göçmek nasib eder.

Li'llâhi'l-fâtihah!

21. 03. 1971 – İskenderpaşa Camii

10. TEVBE ETMEK

Eüzü bi'llâhi mine's-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve'l-âkıbetü li'l-müttakîn...
Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve
sahbihî ecmaîn...*

*İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh... Ve
enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llâhu aleyhi ve
sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin
bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve
bi's-senedi'l-muttasili ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme
ennehû kâl:*

التَّائِبُ مِنَ الذَّنْبِ كَمَنْ لَا ذَنْبَ لَهُ (الحكيم عن أبي سعيد ؛ طب.

ق. عن ابن مسعود ؛ ق. عن ابن عباس ؛ قز عن أبي عقبة)

RE. 197/1 (*Et-tâibü mine'z-zenbi kemen lâ zenbe lehû.*)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

“—Mefhar-i mevcûdât Muhammed Mustafâ râ salevât!”

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidinâ muhammed...]*

“—Seyyidü's-sâdât Muhammed Mustafâ râ salevât!”

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidinâ muhammed...]*

“—Habîb-i Hüdâ Muhammed Mustafâ râ salevât!

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidinâ muhammed...]*

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihannın serveri, sevgili
Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin...

a. Tevbe Eden Hiç Günah İşlememiş Gibidir

Taberânî ve Beyhakî, Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan; Beyhakî,
Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁶⁹

التَّائِبُ مِنَ الذَّنْبِ كَمَنْ لَا ذَنْبَ لَهُ (الحكيم عن أبي سعيد ؛ طب.
ق. عن ابن مسعود ؛ ق. عن ابن عباس ؛ قز عن أبي عقبة)

RE. 196/12 (*Et-tâibü mine'z-zenbi kemen lâ zenbe lehû.*)

Tâib diye tevbe olan kimseye derler. Günahlarından tevbe ediyor. Beşeriyet iktizasıyla yapmış bir hata, onlara nedamet etmiş, pişman olmuş, tevbe ediyor. Bir daha yapmayacağım diye Cenâb-ı Hakk'a söz veriyor.

Böşle bir tevbe yapınca, sanki o adam hiç günah işlememiş gibi olur. Yani günah işlememiş adamlar nasılsa öyle olur. Bu, tevbe etmek suretiyle günahları affolur ve silinir demek.

Ama bunun şartları var tabii. Bu şartlara uygun oldukça günahları silinir. Bu şartlardan birisi, tevbe ettikten sonra bir daha o tevbeden dönmek, tevbe ettiği şeyi bir daha yapmamak. Aldığı para varsa onları sahibine iade etmek. Para ve sair ne gibi şeylerse... Namazlarından kılmadığı namazlar varsa, onları iade etmek. Bir de içeriden gelen bir pişmanlık;

“—Niçin ben bunu yaptım?”

Böyle bir pişmanlık gelerek tevbe istiğfar ediyor.

Tevbelerin neveleri çok. Tevbe Allah'a dönüş;

“—Ben yaptıklarına utanıyorum. Bir daha yapmamaya sana söz veriyorum.” demektir.

Bunun tabii kendi dilimizce de var, büyük evliyaların dillerinden de var. Peygamberlerin dilleriyle bize talim edilmiş tevbe var, Kur'an'dan da numûneler var.

Tabii kendi dilimizle yaptığımız tevbe, peygamberlerin bize

---

⁶⁹ İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XII, s.301, no:4240; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.154, no:20348; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.X, s.150, no:10281; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.330, no:17526; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.97, no:108; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.154, no:20350; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.436, no:7178; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.77, no:2433; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.330, no:17527; Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü'l-Usul*, c.II, s.349; Ebû Saîd RA'dan.

öğrettiği tevbe gibi olmaz. Onlar tevbeyi güzel öğretirler.

Hani sabah ve akşam üçer kere okumak bize tavsiye edilmiş:⁷⁰

اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّي ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ ، خَلَقْتَنِي ، وَأَنَا عَبْدُكَ ، وَأَنَا عَلَى
عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ ، أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا صَنَعْتُ ، أBOءُ لَكَ
بِنِعْمَتِكَ عَلَيَّ ، وَأَبوءُ بِذَنْبِي ، فَاغْفِرْ لِي ، فَانهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا
أَنْتَ .

(*Allâhümme ente rabbî, lâ ilâhe illâ ente halaktenî, ve ene abdük, ve ene alâ ahdike ve va'dike mesteta'tü, eüzü bike min şerri mâ sana'tü, ebûü leke bi-ni'metike aleyye ve ebûü bi-zenbî, fağfirlî feinnehû lâ yağfiru'z-zünûbe illâ ente.*)

[Allahım, sen benim Rabbimsin, senden başka ilâh yoktur. Sen beni yoktan yarattın. Ben senin kulunum, sana verdiğim sözde gücümün yettiği kadar duruyorum. Yaptığım günahların kötülüğünden sana sığınırım. Bana verdiğin nimetleri ikrar ederim, kusur ve günahlarımı da itiraf ederim. Benim suçlarımı ört, bağışla; senden başka günahları bağışlayacak yoktur, ancak sen varsın.]

Bu *Seyyidü'l-İstiğfar* sabahta ve akşamda üçer kere okunduğu takdirde, o insanın üzerindeki günahlar silinir. Nasıl sular esvaplarımızdaki kirleri siliyorsa, bu tevbeler de bizim günahlarımızı siler. Yalnız bir daha yapmamak ve bir de aldıkları hakları sahiplerine iade etmek ve namazlarında da kusur etmemek şartıyla...

Bu hususta birçok hadisler var. Bu hadislerden birisi, en

⁷⁰ Buhârî, *Sahîh*, c.XIX, s.363, no:5831; Tirmizî, *Sünen*, c.XI, s.255, no:3315; Neseî, *Sünen*, c.XVI, s.445, no:5427; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.122, no:17152; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.465, no:7963; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VII, s.292, no:7172; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.X, s.296, no:30052; Şeddâd ibn-i Evs RA'dan.

güzeli, Peygamberimiz SAS'in de bize nümûne olarak, her gün istiğfar ettiğini bildiren hadislerdir. Yani Peygamber SAS, "Ben peygamberim, masumum, günahım yok." demiyor. Günahlarının hepsini Allah affetmiş. Bunu da *İnnâ fetehnâ leke* Sûresi'nde bildiriyor:

لِيَغْفِرَ لَكَ اللَّهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ (الفتح: ٢)

(*Li-yağfira leke'llàhu mâ tekaddeme min zenbike ve mâ teahhara.*) [Böylece Allah, senin geçmiş ve gelecek günahını bağışlar.] (Fetih, 48/2)

"—Burada o bildirildiği halde, peygamber de olduğum halde, masum da olduğum halde, yine her gün 100 kere istiğfar ediyorum," diyor.

O 100 derse bizim 1000'imiz azdır. Bizim 1000'imiz azdır ama üç tanesi yeter demiş Peygamber SAS. Bu üç taneyi üç defa sabahta, üç defa da akşamda söyleyenin o gün yapmış olduğu günahlara bunlar kefarettir.

Onun için Allah dillerimizi istiğfardan ayırmasın... Daima istiğfar edelim.

İstiğfarın faydaları pek çoktur. Ömrü uzunluğuna, rızık bolluğuna, sıhhatin daha güzel oluşlarına... çok fevâidi vardır. Bu yaptığın tevbenin mükafatı olarak Allah-u Teâlâ'nın vermesiyle hiç ummadığın yerden rızık gelir, hiç ummadığın yerden vücuduna sıhhat afiyet gelir, hiç ummadığın şeylerden her türlü rahatlıklar hasıl olur. Sen çalışmakla onları elde edemezsin.

Yine bunu bir başka hadiste Efendimiz SAS şöyle bildiriyor; Öteki hadisin bir değişik misli.

b. Allah Sevdığı Kulu Korur

Deylemî, Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁷¹

---

⁷¹ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.77, no:2432; Enes ibn-i Mâlik RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.IV, s.208, no:10175; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XI, s.392, no:11043.

التَّائِبُ مِنَ الذَّنْبِ كَمَنْ لَا ذَنْبَ لَهُ ، وَإِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا ، لَمْ يَضُرَّهُ

ذَنْبٌ (ابن أبي الدنيا ، والقشيري ، وابن النجار عن أنس)

RE. 197/1 (*Et-tâibü mine'z-zenbi kemen lâ zenbe lehû*, ve izâ ehabba'llâhu abden, lem yedurruhû zenbün.)

(*Et-tâibü mine'z-zenbi kemen lâ zenbe lehû*) “Günahından tevbe eden kimse, sanki hiç günah işlememiş gibidir. (Ve izâ ehabba'llâhu abden) Allah bir kulunu severse, (*lem yedurruhû zenbün*) günah o kula zarar vermez.”

Bir kul ibadetinde, tâatında, hayr u hasenâtında, daima iyilikler yapıyor. Cenâb-ı Hakk'ın da sevgisini kazanmış. Şimdi bu sevgisini kazanınca; Cenâb-ı Hak artık bunu günah işlemekten korur. Seviyor, binâen aleyh peygamberlerini koruduğu gibi, evliyalarını koruduğu gibi bu kulunu da korur.

“Buna günah zarar vermez” demek, Allah ona günah nasib etmez demek. Allah onu günahlardan korur. Günah olacak yerlere sokmaz onu, sebepler halk eder günahattan uzak tutar.

Bu sevdiği adama, belki böyle hatalarda yürüse bile ölmezden evvel yine tevbe nasib eder. Tevbe ederek, temizlenerek gider. Âhirete giderken tevbesiz gitmez.

Onun için tevbeyi dilimizden hiç bırakmamak lâzım! Kur'ân-ı Azîmüşşân'da birçok âyetlerde buna dair emirler vardır.

c. Tevbe Edip Günaha Devam Eden Kimse

Beyhakî ve İbn-i Asâkir, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁷²

التَّائِبُ مِنَ الذَّنْبِ كَمَنْ لَا ذَنْبَ لَهُ ، وَالْمُسْتَغْفِرُ مِنَ الذَّنْبِ وَهُوَ مُقِيمٌ

⁷² Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.436, no:7178; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.77, no:2433; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.LIV, s.72; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.208, no:10176; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XI, s.393, no:11044.

عَلَيْهِ ، كَالْمُسْتَهْزِئِ بِرَبِّهِ ؛ وَمَنْ آذَى مُسْلِمًا ، كَانَ عَلَيْهِ مِنَ الذَّنُوبِ
مِثْلُ مَنْابِتِ النَّخْلِ (هب. كر. عن ابن عباس)

RE. 197/2 (*Et-tâibü mine'z-zenbi kemen lâ zenbe lehû, ve'l-müstağfiru mine'z-zenbi ve hüve mukîmün aleyhi, ke'l-müstehzii bi-rabbihî; ve men âzâ müslimen, kâne aleyhi mine'z-zünûbi mislü menâbiti'n-nahli.*)

(*Et-tâibü mine'z-zenbi kemen lâ zenbe lehû*) “Günahından tevbe eden kimse, sanki hiç günah işlememiş gibidir. (*Ve'l-müstağfiru mine'z-zenbi ve hüve mukîmün aleyhi*) Günahı bırakmadan istiğfar eden, (*ke'l-müstehzii bi-rabbihî*) Rabbiyle alay ediyor demektir. (*Ve men âzâ müslimen*) Bir kimse müslüman birine ezâ ederse, (*kâne aleyhi mine'z-zünûbi mislü menâbiti'n-nahli*) bundan dolayı o adama, yerde biten hurma ağaçları kadar günah terettüp eder.”

Günah işleyen adam tevbe etti miydi, bir daha yapmamak şartıyla, o hiç günah işlememiş] gibi olur. Ama şimdi bak izah ediyor:

Bir günahattan tevbe etti, “Estağfirullah, bir daha yapmayacağım!” dedi. İçkiye, kumara, zinaya, hırsızlığa, bir şeye alışmış, baktı ki iyi değil, tevbe edeyim dedi, ama yine yapıyor. Adetini bırakamıyor yine yapıyor. Hem tevbe ediyor hem arkasından bozuyor. Bu adam Allah ile istihza eden, eğlenen bir adam gibidir.

Bozacaktın niçin tevbe ettin?

Bu hadisin arkası çok dikkate şayan:

(*Ve men âzâ müslimen*) “Her kim bir müslümana ezâ ederse...”

Ezânın çeşitleri var. Her ne çeşit olursa olsun, bir müslümana bir adam ezâ ederse, (*kâne aleyhi mine'z-zünûbi mislü menâbiti'n-nahli*) bundan dolayı o adama, yerde biten hurma ağaçları kadar günah yazılır.”

Nahl, hurma ağacı. Medine-i Münevvere’de hurma ağaçları çok. Onun için Cenâb-ı Peygamber] misal olarak bu hurma ağacının yapraklarını misal getirdi, dedi ki:

“—Burada, Medine-i Münevvere’de yahut yeryüzünde ne kadar hurma ağacı var? Bu hurma ağaçlarının üzerindeki yaprakların adedi ne kadar kim bilir, bu müslümana eza eden adamın günahı bu kadar çok olur.”

Bizim kabahatlerimizden, veyahut noksanlıklarımızdan diyelim, birisi biraz bilgi sahibi, yahut varlık sahibi, yahut da kudret sahibi olduğumuz zaman, maiyetimizde olanların hukukuna riayet edemeyişimizdir. Onu artık insan yerine de saymayız, ufacık hatasından dolayı onu yerin dibine batırırız, hiç de kıymet vermeyiz.

Ama o da müslümandır, o da Allah’ın kuludur. Bu mülkü sana veren Allah’tır, saltanatı veren Allah’tır, kuvveti veren Allah’tır, bilgiyi veren Allah’tır, serveti veren Allah’tır... Onu fakir eden de yine Allah’tır, onu sana muhtaç eden yine Allah’tır. Binâen aleyh onların hepsini unutup da o fakiri, o zayıfı, o miskini, o garibi böyle hor hakir görüp, dünyaya geldiğine pişman edercesine onu incitmek, elbette hak değildir. Bak bunun günahının ne kadar çokluğunu nasıl söylüyor Peygamber Efendimiz.

Şimdi bugün dinlediğim bir hikâyeyi nakledeyim:

Bugün bir genç geldi. Gençler tabii bir şeyler biliyorlar, biz bilmiyoruz. Onlardan aldığım malumatta, bu dünya gürültülerinden, bugünkü gürültülerden bahsederekten diyor ki:

Hocaefendi, iyi ama bunun önüne geçilmez diyor. Çünkü bugün yetişen genç dini bilmiyor. Dinini bilmediği için, bu aradaki farkı bir türlü hazmedemiyor:

“—Bu adam böyle yaşasın da öbür adam neden böyle ezilsin, hor hakir yaşasın?” diyor, bunu hazmedemiyor diyor. Bir misal getirdi bana, dedi ki;

Ben filan yerde bir köye misafir oldum, misafir olduğum köyde su yok. Köyün suyu yok. Namaz kılıyorlar, Kur’an okuyorlar, ibadetleri yolunda, sordum;

“—Sizin suyunuz yok, siz guslü muslü nasıl yapıyorsunuz?”

Nasıl sorduysa, adam susmuş. Yok su... Tabii uzaklardan ihtiyaçları kadar bir şey getirebiliyorlar, onunla böyle zarureten iktifa ediyorlar.

Şimdi bunu bizim bu genç nesil görüyor. Öte tarafta müreffeh bir apartmana yerleşmiş, sıcağı soğuğu hepsi muntazam, şarıl şarıl önünde sular akıyor. Onun bu yaşayışını, ötekinin de bu zaruretini hazmedemiyor bu genç. Bunun dini bilgisi de yok. Binâen aleyh bunu düzeltmenin yoluna bakıyor.

“—Düz olsun bu; ya hepimiz ezilelim ya hepimiz düzelelim!” diyor. Bu fikri koymuş kafasına ve bu kafa içinde ölmeyi kararlaştırmış. “Ölsem de ben bu kanaattem. Bu fakir fukarayı, böyle zulüm ve işkence içerisinde, zaruret içerisinde bırakmak müslümanın vicdanına yakışmaz!” diyor. Müslüman demiyor da, “İnsanın vicdanına yakışmaz, bunun çaresini bulacağız.” diyor.

Bulacağı yok da... Allah affetsin kusurlarımızı...

Ama bize de buradan bir ders düşer ki:

“—Biz niçin etrafımızdaki insanların zaruretleriyle ilgilenmiyoruz?”

Bizim Peygamberimiz demiş ki:

“—Komşusu aç iken kendisi tok yatan adamın Müslümanlıktan hiç nasibi yok.”

Biliyor ki komşusu aç, zaruret içerisinde; kendisi de karnını doyurmuş aşağıda rahat yatıyor. Demek ki onun Müslümanlıktan hiç nasibi yok! Yani adı müslüman; hakiki müslüman bunu yapamaz.

E bu komşuyla beraber bu memleketin halkı zaten birdir. Bütün dünya müslümanları yine birdir. Buradaki senin komşunla, Erzurum'daki komşunun arasında fark yok. Müslümanlık dolayısıyla oradaki bizim kardeşimiz, buradaki de bizim kardeşimiz. Oradaki kardeşimizin zaruretine de buradaki müslümanın razı olmaması lazım! Cemiyetler kurarak, kendi imkânlarının fazlasıyla, memleket içerisindeki bütün zuafanın yardımına koşmak lazım!

Bunu hepiniz biliyorsunuz. Anadolu'nun birçok yerlerinde köyler vardır ki, yeraltındadır evleri. Penceresi de yoktur, zavallının hayvanatı da oradadır. Bugünkü hayat şartlarına hiç de uygun değildir ama zavallı ne yapsın?

Düşmüş öyle bir hayata, bizden de kendisine imdat yok. Demek ki, bu da onlara karşı bizim bir zalimane hareketimizdir. Onun için, cezasını elbette bir gün çecktirecekler bize...

Allah affetsin kusurlarımızı...

d. Dürüst Tüccarın Mükâfatı

İbn-i Mâce, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁷³

التَّاجِرُ الْأَمِينُ الصَّدُوقُ الْمُسْلِمِ مَعَ الشَّهَادَةِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
(هـ. ك. هب. عن ابن عمر)

RE. 197/3 (*Et-tâciru'l-emînü's-sadûku'l-müslimü meâ's-şühedâi yevme'l-kıyâmeti.*)

Hiz. Aişe Validemiz Rasûlüllah Efendimiz'e soruyor:

---

⁷³ İbn-i Mâce, *Sünen*, c.VI, s.356, no:2130; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.IV, s.7, no:9216; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XI, s.393, no:11045.

“—Yâ Rasûlallah! Yarın rûz-u kıyamette şehidlerle beraber haşrolunacak bir kimse var mıdır?”

Şehid, mâlûm Allah yolunda canını veriyor. En kıymetli şeyi insanın canıdır, onu da veriyor işte. Onu da kıskanmıyor, “Tek, arkamdaki kalan nesil rahat etsin, düşman ayağı altına düşmesin, kâfirin ayağı altına düşmesin, benim canım feda olsun!” diyor şehid oluyor. Allah da buna mukabil ona büyük mükâfatlar veriyor.

“—Buna muadil başka adamlar da var mıdır yâ Rasûlallah böyle bu şehidlerle haşrolunacak?”

“—Var yâ Aişe!”

“—Kimdir yâ Rasûlallah?”

“—Günde 20 kere ölümünü gözünün önünde getiren adam. Günde en aşağı 20 kere ölümünü düşünen kimse...”

Ama bu ölümü en çok düşünen bizim mezarcılardır. Günde 20, 40, 50 ölü gelir ellerine... Hiç durmadan hemen sokar deliğe. Şu kadarcık yüreğinden bir sızı da gelmez, ürkeklik de gelmez. Çünkü alışmıştır o hadiseye...

Bizim de ölümle olan ilgimiz, tıpkı bu mezarcının ilgisi kadar. Komşumuz ölür, yahut evimizden birisi gider. Birkaç gün şöyle bir ağlarız sızlarız ama yalancıkandır bu... Hakikaten olsa insan yolunu düzeltir.

“—Bak bu adam hayattayken ne güzel! Cenâb-ı Hakk'ın verdiği şu vücuda bak, kıyamazsın. İnsan pamuk gibi yataklarda yatıyor, evi o kadar güzel, muntazam. O can çıkınca, hemen hiç durdurmadan derhal bunu tabutun içerisine koyuyorlar, yallah mezarın içerisine...” diye düşünerek ibret alır.

O mezar işte karanlık bir yer, aydınlığı yok. Toprakların içerisinde, birçok haşeratın bulunduğu bir yere, oraya bırakıyoruz adamcağızı.

“—Yâhu işte anandı, babandı, hanımındı, evladındı...”

Ne olursa olsun. Oraya koyuyoruz;

“—Allah sana selamet versin burada!” deyip, bırakıp gidiyoruz artık.

O orada, hani gül yüzüne bakmaya kıyamıyordu insan, gözü yüzü her şeyi öyle, endamı o kadar güzeldi. Git de şimdi bir bak

bakalım orada ona... Açiver şöyle kefenini, bir gün, iki gün, üç gün, bir hafta, on gün, bir ay sonra... Korkar insan, iğrenir. Sokulamazsın kokudan, taaffünden...

Hani o beslemek istediği can nerede?

Her gün ne güzel yediyor içiriyordu ona, paye veriyor kıymet veriyordu, yere göğe kondurmuyordu, söz söyletmiyordu. Bir sinek gelse, "Aman sen bize mikrop getirirsin!" diyerek hemen vurup öldürüyordu onu. Şimdi bak bu mezarın içinde ne sesi çıkıyor, ne sedası çıkıyor, ne feryad edebiliyor. Orada perişan bir halde; kurtlar üşüşmüş başına, vücut kendi kendini yiyip bitiriyor. Bir görsen ne kadar feci bir manzara, Allah göstermesin...

İşte bu hepimizin başına gelecek bir manzara ama. Kaçsan da korksan da bu manzara hepimizin başına gelecek, o kıymet verdiğimiz ceset çürüyecek. Asıl kıymet verilmesi gereken ruh idi. O ruhu unutuyoruz, cesede veriyoruz kıymeti. Besle bakalım artık; yağla, balla, arabalar içerisinde besle besle, en nihayet o çukurun içerisi onu temizliyor.

"—Eh hani onu gezdiren, oynatan?"

O ruh idi, o ruh ayrıldı gitti.

Burada güzel bir şey var. Şimdi ruhumuz bizim içimizde şu teyp makineleri gibi bir makine... Bütün hadiseleri alıyor içerisine... Ruh bütün hadiseleri içine alıyor, bu vücut onun teybi. O el ayak filan onun aletleri. O bütün hadiseleri tamamen o ruhun içine işliyor.

Şimdi ruh cesetten ayrılmadan evvel her şeyi kaydediyor. Şu teyp makinesi şimdi buradan çıkınca, basınca düğmeye burada kaydettiğini orada söylüyor. Bu gözümüzün önünde. Şimdi teybimiz bize, bizden de aldığını söylüyor. Sen bunları bugün işledin, bak bak seni aynanda bunlar mevcut. Fakat göz kapalı artık, görmüyor onu.

Neden? Dünya şehvetleri, dünya sevgileri bu gözleri perdelemiş. İç alemi görececek kabiliyeti yok artık. Bütün gayesi dünya, dünya saadetinin peşinde... Ama ruh çıkar çıkmaz, dikkat edin, ruh çıkar çıkmaz perde açılıyor. Görmeye mani olan dünya ortadan kalktı. Ortadan kalkınca perde gitti, perde gidince teyp başladı senin karşında, tam bugünkü televizyon misali aynalarıyla, sözleriyle tıngır tıngır sana söylüyor.

Şimdi senden o can çıktı, ceset evde daha... Senin buluş yaşından o güne kadar yaptığın bütün hadise gözünün önünde böyle dönüyor.

Şimdi bu göz görmüyor ama şimdi onu hakikat gözü görüyor. Hakikat gözleri onun karşısında. Eh işte bu daha mezarına konuncaya kadar, bütün o ya sevap ya ikap, ya hasenat ya seyyiat, neyse o teybindeki hal, bu onun cezası, ona yeter artık.

Şimdi bir de mezara giriyor. Mezara girdikten sonra tabii sual-i münkereyn başlar. Ondan sonra onun haline göre nasıl ceza olunacaksa öylece kalır.

Mü'minse onun mezarı 70 arşın genişler. Bu 70 arşın genişleme demek, böyle toprakların genişlemesi değil. İnsan bazı dar evlerde oturur ama insanın içerisi geniştir. Bazen çok büyük evlerde oturur ama insanın içerisi dardır, sıkılır orada.

Bu öyle bir âlem ki o dar mezarlık ona çok geniş gelir, orada rahat olur, adeta cennet bahçesindedir. Maazallah bir de imansız ve ahlaksız olarak oraya göçtüyse onun mezarı da işte bir cehennem çukurudur. Orada artık onun azabının tasvirine gücümüz yetmez. Allah hepimizi affetsin...

Yani bu teyp bizdeyken bu teybe güzel şeyler kaydetmek lazım. İşte o tevbeler, o teypteki hataları her gün siler. Nasıl ki değiştiriyor bizim teypler de, başka bir sözü alırken eski sözü oradan silip gidiyor. Tevbelerimiz de tıpkı bunun gibi eskileri siliyor, yenisine teybimizin içi temiz kalıyor.

Onun için sabahta akşamda sen bunu bırakma! Şimdi günde 20 kere bu teybeyi eden insan da şehidlerle haşrolunacak, çünkü artık üzerinde günahı kalmadı. Günde 20 defa öyle ölümünü canlı olarak tefekkür eden insan da günahlardan dönüp, istikametini de düzeltir. Bu 20 defa düşünme az değil. Günde 20 kere düşünmek suretiyle muhakkak istikametini düzeltmeye doğru insan çevrilir.

Estaîzü bi'llâh:

وَمَنْ يَطِيعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَ
الصَّادِقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ ، وَحَسُنَ أُولَئِكَ رَفِيقًا (النساء: ٦٩)

(Ve men yutii'llâhe ve'r-rasûle feülâike mea'llezîne en'ama'llâhu aleyhim mine'n-nebiyyîne ve's-siddîkîne ve's-şühedâi ve's-sâlihîne. ve hasüne ülâike refîkâ.) [Kim Allah'a ve Peygamber'e itaat ederse; işte onlar, Allah'ın kendilerine lütuflarda bulunduğu peygamberler, siddîklar, şehidler ve sâlih kişilerle beraberdirler; bunlar ne güzel arkadaşlardır!] (Nisâ, 4/69)

İş Allah'a ve Rasûlüne iman ve onların emirlerine itaattir. Bu itaatte olanlar böyle sülehâ, şühedâ ve salihîn ile beraber hasrolunacaklardır. Allah bizleri de onlarla beraber haşrolunan kullarının arasına kabul eylesin...

Günahlara tevbe ettiğimiz takdirde, bu insanlarla beraber oluruz.

Şimdi bunların arasına bir de tâciri soktu:

(Et-tâciru'l-emînü) Evvela emin sıfatı var: Öyle bir tâcir ki emin, yani emniyet sahibi. Diyorsun ki:

“—Ben bu tacire bu kadar para versem, bundan benim param zâyi olmaz. Yahut ‘Bu kaçadır?’ dediğim vakitte, bu adam bana

yalan söylemez, olduğu gibi söyler.” diyorsunuz.

Bu emin tacir, bir. İkincisi sadûk; doğru söylüyor. Hem emniyet kesb etmiş hem de sözünde sadakati var adamın.

Üçüncüsü, Müslüman olacak.

Mesela doğruluk bazen Ermeni’de de olur, Yahudi’de de olur, kâfirden de olur. Kâfir de doğru kafirdir ne yapalım! Yalan söylemiyor; malın iyisini söylüyor, şu budur, bu da budur diyor. Doğru söylüyor ama kâfirdir, para etmez onun doğruluğu... Müslümanın doğruluğu, şehidlerle haşrettirecek insanı...

Kıyamet gününde bu emin, sadûk, müslüman tâcir şehidlerle beraber hasrolunacak.

e. Ticaret Çok Önemli

Abd ibn-i Humejd, Dârimî, Tirmizî, Dâra Kutnî ve Hâkim, Ebû Saîd el-Hudrî RA’dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁷⁴

التَّاجِرُ الصَّدُوقُ الْأَمِينُ مَعَ النَّبِيِّينَ وَالصَّدِيقِينَ وَالشَّهَدَاءِ (عبد بن حميد ، والدارمي ، ت. حسن ، قط. ك. عن أبي سعيد)

RE. 197/4 (*Et-tâcirü’s-sadûku’l-emînü me’a’n-nebiyyîne ve’s-siddîkîne ve’s-şühedâi*) “Doğru sözlü, emin, güvenilir, güvenilecek ahlâka sahip bir tüccar, mahşer günü peygamberlerle, siddiklerle ve şehidlerle beraber haşrolacaktır.”

Tâcirin, ticaretin çok kıymeti var. Bakın bugün biz hep istikbal peşinde koşuyoruz. Özel mektepte 70 bin tane talebe var diyorlar, 70 bin tane de devlet mektebinde talebe var; 140 bin tane talebe

⁷⁴ Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.471, no:1130; Hâkim, *Müstedrek*, c.II, s.7, no:2143; Taberî, *Tehzîbü’l-Âsâr*, c.IV, s.29, no:1344; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.III, s.7, no:18; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.322, no:2539; Begavî, *Şerhü’s-Sünneh*, c.III, s.449; Abd ibn-i Humejd, *Müsned*, c.I, s.299, no:966; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.VI, s.16, no:1387; Ebû Saîd el-Hudrî RA’dan.

İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.II, s.230; Zehebî, *Mizânü’l-İtidâl*, c.III, s.413, no:6968; Abdullah ibn-i Ömer RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.IV, s.7, no:9217; *Keşfü’l-Hafâ*, c.I, s.294, no:941; *Câmiü’l-Ehâdis*, c.XI, s.394, no:11046.

var. Bunlar hep istikbal peşinde okumak gayesindedirler. Okurlar ama bu 140 bin, 150 bin, 200 bin, ne olursa olsun bunların hepsi bir memur olup bir masada oturup istikballerini taht-ı emniyete almak isterler. Ticaret denilen, bu şühedalarla beraber haşrolunacak ticaret âlemine atılmak hiç kimsenin işine gelmez. Ticarete tehlike var, sıkıntı var, zorluk var... Kolayı varken kim gidecek zoruna? Sanat da öyle...

Şimdi bizim imamımız olması dolayısıyla Hazret-i İmâm-ı Âzam'dan size bahsedeyim. İmâm-ı Âzam Hazretleri çok büyük alim. Kadı lazım olmuş. Kadılık o zamanın meşhur makamı. Demişler ki:

“—Seni filan yere kadı yapacağız İmam, haydi bakalım!”

“—Yok, ben yapamam onu!” demiş.

“—Canım senden daha başka bilgin adam yok ki bu memlekette... İşte en bilgin adam sensin. Bu vazife sana düşüyor, yapacaksın!” demişler.

“—Yok, yapamam!” demiş.

“—Atın hapse, vurun sopayı!”

“—Yapacak mısınız?”

“—Yok yapamam efendim.”

Sopayı yer, hapiste yatar, ama yapamam der.

“—Öleceksin!”

“—Ne yapayım ölürsem?

Niçin kabul etmiyor?

“—Sultan parası, devlet parası yiyemem. Ben elimin emeğini yiyeyim, bana kâfi... Hem onun başka mes'uliyetleri var. O mes'uliyetlerin altına giremem, hem de öyle hazır parayı da istemem. Yapamam ben bu işi!” diyor.

Bugün bizim gayemizle, bizim İmamımızın gayesi arasındaki farka bak sen şimdi?

Bu sene hacda bir Faslı, bize güzel bir kitap hediye etti de... Kitabın adı: (شذور الذهب) (Şüzûrû'z-Zeheb) “Altın Parçaları” demek. Orada kitabın sahibi Saîd, bir mesele-i ilmiye sormuş bir adama, demiş ki:

“—Şu mesele hakkında senin mütalaan nedir?”

O da söylemiş:

“—Şöyledir, helâldir, haramdır...”

“—Ama demiş senin dediklerin bugünkü fukahanın kavline uymuyor. Fukaha böyle demiyor.” demiş.

“—Sen fakih gördün mü? Bilir misin fakih kimdir? Fakih o adamdır ki, zühd ü takvâ sahibidir, dünyaya iltifat etmez. Senin bugün alim dediğin adamlar, dünyayı içlerine dolduran insanlardır. Bunların fakih nerelerinde, fıkıh nerelerinde?”

Fıkıh, anlayış ve idrak kuvvetinin fazlalığıdır. O fazlalık dolayısıyla insan önünü çok ileride görür. Biz önümüzü ancak bu kadar görürüz. Ama o ilmin verdiği kuvvet ve zekâ ile önünün arkası olan ahireti de görür buradan... Hani bugün aylara yıldızlara gidiyorlar ya, o ayların yıldızların üstünü görür. O kadar zekâ kuvveti kendisinin üstündedir.

Neden? Basireti açıktır. Basarla olmaz iş! Bu basar işte bir hududu var görecektir, o oraya kadar görür, ama basirete hudut yoktur.

Şimdi adam Ay'a, saatte şu kadar kilometre gitmek suretiyle şu kadar günde gidiyor. Ha basara bir hudut var ama basirete hudut yoktur. Bir anda o kâinatın her tarafını seyreder. O kudret, yani ruh kuvvetidir o... Ruh kuvvetine karşı bugün insanlarda aciz vardır.

Binâen aleyh fakih denince, o adamlardır ki ibadete düşkündür. Maksat kitabı ezberlemek değil. Şimdi sen bin tane kitabı topla, bir devenin sırtına yükle yahut bir otomobile yükle; onu buradan meselâ Konya'ya naklet. Nâkildir, ona nâkil derler. Arabaya koymuşsun götürüyor kitapları, nakledici.

E bu adamda da bilgi çok, buradan kalkıp şu tarafa gidiyor, buradaki bilgiyi o tarafa aktarıyor bu adam. Kendisinde bir şey yok.

Bilgi, amel edersen sana fayda var. Bilgiyle amel edersen sana faydası var, yoksa amel edemediğin takdirde, Cenâb-ı Hak Sûre-i Cuma'da (*kemeseli'l-hımâr*) diyor. “Merkep gibi, yük taşıyan merkep gibi.” Başka kıymeti yok. Amel etmiyor, yalnız çenesi var. Çenesi güzel, herkesi mest ediyor fakat ameli yok. İşte kemeseli'l-hımârdır o.

Allah affetsin...

Onun için tâcir-i sadûk böyle İmâm-ı Âzam gibi olur. Bak şimdi İmâm-ı Âzam'a:

Bir gemi buğday almış veya başka içindeki neyse. Demiş, ortağı var, bunu götür sat işte. Bağdat'ta oturuyor kendisi. O adam gemiye yüklemiş Basra'ya götürmüş, Basra'da satışa sunacak. Tenbih etmiş:

“—Beş kuruşa aldığını altı kuruşa satacaksın!” demiş.

Gitmiş adam Basra'ya... Basra'dakiler demiş ki:

“—Dur dur! Birkaç gün sabret!”

“—Niçin?”

“—Sıkıntı çok. Bu 10 kuruş edecek demişler. Beş kuruşa verecektin sen, bu 3-5 gün sonra 10 kuruş edecek. Sakla!” demişler.

Hırs var insanda, saklamış. Ertesi gün piyasa yükselmiş 10 kuruşa satmış. Çok para. Getirmiş İmâm-ı Âzam'a, “Buyur.” demiş. Tabii İmâm-ı Âzam ne kadar mal yolladığını, kârın da ne kadar olduğunu biliyor.

“—Neden bu bu kadar fazla?” demiş.

Demiş ki:

“—Orada piyasa yükseldi, ben de o yüksek piyasaya sattım.”

“—E ben sana, ‘Şu fiyata vereceksin!’ demedim mi? Bunun hepsini, kârı da, malı da o Basra halkının fukarasına tasadduk ettim, götür oraya, dağıt!” demiş.

Şimdi fukaha dediğin adam böyle verâ sahibidir, Allah’tan korku var içerisinde. Fakir fukaraya acı var içerisinde. Merhameti var içerisinde. Bugünkü zengin gibi dünyayı hep ben yutayım demiyor. Bugün bizim halimiz bütün dünyayı bize verseler Kârun gibi doyacağımız da yok. Yer yutacak bizi Allah muhafaza...

Onun için ne ticarete sadakatimiz var ne ticarete emanetimiz var. Allah affetsin... Bu felâketler hep başımıza nereden geliyor bilmem.

f. Teennî İle Hareket

Ebû Dâvud, Hâkim ve Beyhakî, Sa’d ibn-i Ebî Vakkas RA’dan rivayet etmişler.

Peygamber SA Efendimiz buyurmuşlar ki:⁷⁵

التَّوَدُّةُ فِي كُلِّ شَيْءٍ خَيْرٌ، إِلَّا فِي عَمَلِ الْآخِرَةِ
(د. ك. هب. عن سعد بن وقاص)

RE. 197/5 (*Et-tüedetü fî külli şey’in hayrun, illâ fî ameli’l-âhireti.*)

(*Et-tüedetü fî külli şey’in hayrun*) “Teennî her şeyde hayırdır, (*illâ fî ameli’l-âhireti*) ahiret amelinde değil.”

Tüedeh, teennî demektir. Ağır ağır, “Bu işin sonunda hayır var mı, yok mu?” diye düşünerek yapıyor, aklına geldiği gibi hemen yapayım demiyor. Düşünüyor taşınıyor, sağa koyuyor sola koyuyor, düşünüyor, soruyor; bazı insanlara, büyüklerine danışıyor. Onda hayır varsa, karar veriyor yapıyor. Öyle aklına

---

⁷⁵ Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XII, s.Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.132, no:213; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.X, s.194, no:20592; Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.II, s.123, no:792; Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, cII, s.76, no:2427; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.VI, s.335, no:8411; Sa’d ibn-i Ebî Vakkas RA’dan.

İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XIV, s.34, no:36769; Hz. Ömer RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.III, s.98, no:5673; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XI, s.390, no:11039.

geldiği gibi yapmıyor.

Bu teennî ile hareket her şeyde hayırlıdır; amel-i âhîret müstesna...

Namaz kılınacak, hemen kıl, onu bekletme! Oruç tutacaksın, hemen tut bekletme! Sadaka vereceksin, hemen ver, durdurma! Bunlarda düşünme, çünkü onlar ahîret amelidir.

g. Allah'ın Verdiği Nimetleri Söylemek

Ahmed ibn-i Hanbel, İbn-i Ebi'd-Dünyâ, Beyhakî ve İbn-i Hibbân Nu'man ibn-i Beşîr RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁷⁶

التَّحَدَّثُ بِنِعْمِ اللَّهِ شُكْرًا، وَتَرَكُهَا كُفْرًا؛ وَمَنْ لَا يَشْكُرُ الْقَلِيلَ، لَا

يَشْكُرُ الْكَثِيرَ؛ وَمَنْ لَا يَشْكُرُ النَّاسَ، لَا يَشْكُرُ اللَّهَ؛ وَالْجَمَاعَةُ

رَحْمَةٌ، وَالْفِرْقَةُ عَذَابٌ (حم. ابن أبي الدنيا، هب. حب. عن

النعمان بن بشير)

RE. 197/6 (*Et-tehaddüsü bi-niami'llâhi şükrün, ve terkühâ küfrün; ve men lâ yeşkürü'l-kalîle, lâ yeşkürü'l-kesîra; ve men lâ yeşkürü'n-nâse, lâ yeşkürü'llâhe; ve'l-cemâatü rahmetün, ve'l-fürkatü azâbün.*)

(*Et-tehaddüsü bi-niami'llâhi şükrün*) "Allah'ın verdiği nimetleri söylemek şükür, (*ve terkühâ küfrün*) saklamak ise küfrân-ı nimettir. (*Ve men lâ yeşkürü'l-kalîle*) Aza şükretmeyen, (*lâ yeşkürü'l-kesîra*) çoğa da şükretmez. (*Ve men lâ yeşkürü'n-nâse*) İnsanlara teşekkür etmeyen, (*lâ yeşkürü'llâhe*) Allah'a da şükretmez. (*Ve'l-cemâatü rahmetün*) Cemaat rahmettir, (*ve'l-*

⁷⁶ Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.102, no:4419; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.61, no:45; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Şükür*, c.I, s.25, no:64; Nu'man ibn-i Beşîr RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.255, no:6418; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XI, s.396, no:11054.

fürkatü azâbün) ayrılık ise azaptır.”

Allah-u Teâlâ herkese bir nimet vermiştir. Yani nimetsiz hiç kimse yoktur. Ne kadar fakir de olsa, ne kadar zayıf da olsa, yine üzerinde Allah-u Teâlâ'nın çok nimetleri vardır. Sağlık nimeti vardır, yürüme nimeti vardır, anlama, duyma nimeti vardır, düşünme nimetleri vardır kendisinde. Çok nimetler vardır. Bu nimetleri düşünmek ve bunları başkasına anlatmak;

“—Allah-u Teâlâ bana neler verdi, neler verdi... Ev verdi, mal verdi, mülk verdi, şunu verdi, bunu verdi. El-hamdü lillâh!” demek.

Bu tahaddüs, bu Allah-u Teâlâ'nın verdiği nimetleri saymak, ifade etmek şükürdür.

Yahut kendisine başkaları ikramlar yapmış. Onlara karşı;

“—Filan adam bana şöyle ikramda bulundu, böyle ikramda bulundu. Çok teşekkür ederim efendim, sağ olasınız! Allah ömrünüzü uzun etsin!” diye bir takım böyle hoşça gidecek sözleri söylemek, bunlar da şükürün içine girer.

Yalnız bir hadis-i şeriflerinde Peygamber SAS Efendimiz

buyurmuşlar ki:⁷⁷

أَحْثُوا التُّرَابَ فِي وُجُوهِ الْمَدَّاحِينَ (عد. حل. عن ابن عمر؛
طب. عن المقداد؛ ت. عد. عن أبي هريرة)

RE. 18/4 (*Uhsü't-turâbe fî vücûhi'l-meddâhîn*) “Sizi methedenlerin yüzüne toprak serpin!”

Onların o konuşmaları, medihlerin sizin aleyhinizedir. Çünkü o, sende olmayan bir şeyi zikrediyor. Sende olmayan vasıflarla seni övüyor. Yoksa sende olan sıfatlarla seni medih mezmum değil.

Cömert adam, cömertliğini övüyorsun. Bu övüş bu söyleyiş bu medih mezmum değildir. Mezmum olan cimri bir adamı övüyorsun. Ufak bir ikram görmüş, o ikram için o adamı övüyor. Halbuki o adam çok sıkı, cimri bir adamdır, övülmeye layık değildir. Budur meddah olan.

Allah-u Teâlâ'nın verdiği nimetleri saklamak, söylememek *küfrân-ı nimet* oluyor. Allah vermiş, çok şükür el-hamdü lillâh, niye saklayacaksın bunları? Niçin şükretmeyeceksin bunlara?

Onun için, saklayanlar küfrân-ı nimet etmiş olurlar.

Aza şükretmeyen, çoğa da şükretmez. Bugün mesela, farz ediniz ki Allah size bir ekmek parası verdi. Başka bir şey vermedi.

---

⁷⁷ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.94, no: 5684; Abd ibn-i Humejd, *Müsned*, c.I, s.258, no: 812; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.99; Taberânî, *Müsnedü's-Şâmiyyîn*, c.I, s.165, no:275; İbn-i Adiy, *el-Kâmil*, c.IV, s.186; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.106, no:355; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.2297, no:3002; Tirmizî, Sünen, c.IV, s.599, no:2393; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.669, no:4804; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1232, no:3742; Buhârî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.124, no:339; Bezzâr, *Müsned*, c.VI, s.48, no:2113; İbn-i Ebî Şeybe, c.V, s.297, no:26259; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.158, no: 1158; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.244, no:576; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.242, no:20926; Mikdâd ibn-i Esved RA'dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.600, no:2394; İbn-i Adiy, *el-Kâmil*, c.III, s.345; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, no:1033, no:7960. *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.56, no: 135; *Câmiu'l-Ehâdis*, c.I, s.459, no:732.

Bir ekmek parası kazanabildin. Buna da şükretmeniz gerekir. Eğer bu bir ekmeğe, bir ekmek parasına, az da olsa buna şükredemiyorsanız; bu çok olduğu vakitte de şükredemezsiniz o zaman...

Niçin? Bu da sizin açlığını giderir, size ibadet edecek bir kuvveti bu da verir. Madem ki bu aza teşekkür edemiyorsunuz, çoğuna hiç teşekkür edemeyeceksiniz demektir.

Cenâb-ı Hak bu dünyayı yarattıktan sonra, hepimizi birbirimize muhtaç bir şeyle bağlamış. Bir bağ vardır, herkes birbirine muhtaçtır. Zengin de olsa fukaraya muhtaçtır, fakara da zengine muhtaçtır. Zengin insan sana bir ikram ediyor, ihsan ediyor. Bu ikramına, ihsanına karşı teşekkür edeceksin. Yapan insan ama, o insana yardım et diyen Allah'tır. Ona o merhameti veriyor, o da sana veriyor. Sana verdiğinden dolayı sen ona;

“—Teşekkür ederim. Allah senden razı olsun. Çoluk çocuğumuzu sevindirdin. Bahtiyar ol!” diye teşekkürler ediyorsun, şükrediyorsun.

Bu şekilde şükür o adama olmakla beraber, aynı zamanda da Allah'adır.

Şimdi kendisine iyilik yapan insana şükredemeyen, Allah'a da şükredemez. Çünkü göremiyorsun. Kul sebeptir, asıl veren Allah'tır. O sebebe karşı teşekkür edeceksin ki, hakiki verene de teşekkür etmiş olacaksın.

Şimdi hadisin alt tarafı;

“—Cemaat daima rahmettir, topluluk daima rahmettir; ayrılık azaptır.”

Bunu nasıl anlatırız bilmem. Biz müslümanların yekvücut oluşunu, yekpâre oluşunu Peygamber SAS ve daha sonraki gelen Ümmet-i Muhammed'in büyükleri müteaddit misallerle, sözlerle dilleriyle, halleriyle bize anlatmaya çalışmışlar durmuşlar. Fakat biz nedense bir türlü anlayamıyoruz ve anlamak da istemiyoruz, işimize de gelmiyor.

“—Toplanalım!” diyoruz;

“—Yok olmaz! Herkes kendi kafasından gidecek.” deniliyor.

Ama parçalanacakmışız, dağılacakmışız, perişan olacakmışız. Ne olursa olalım! Benim dediğim olmuyor ya, ben de seninkine

uymayıveririm vesselam.

Bizim Bursa'daki Camii Kebir'in musalla tarafında bir kapısı var, büyük. O kapısının yanındaki duvar büyüktür. O duvarın üzerine büyük yazılarla, bilmem yani buradan oraya kadar tutar, bu ibare yazmışlar. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:⁷⁸

الجماعة رحمة، والفرقة عذاب (القضاعي عن النعمان بن بشير)

(*El-cemâatü rahmetün. ve'l-fürkatü azâbün*) "Toplanmak, bir araya gelmek rahmettir, ayrılık da azaptır."

Kocaman, nasıl yazdıysa yazmış onu adam. Her birisi bir karış, yani yazının her harfi şöyle bir karış, kör de okur gibisine... Ama kimsenin umurunda değil bu. Herkes yine kendi bildiğini yapar, kendi bildiğine gider. Perişanlık halimiz, Allah'a kalmış...

Bu neden? Bunun iki sebebi var: Birisi hubb-u dünyâ...

Hubb-u dünyâ için şöyle demişler:⁷⁹

حب الدنيا رأس كل خطيئة .

(*Hubbü'd-dünyâ re'si küllü hatîetin*) "Dünyayı sevmek, bütün hataların kaynağıdır."

Ne kadar günah var dünyada? Saymakla bitiremeyiz. Şu kadar günah var... Onların hepsinin başı dünya sevgisidir.

Dünya sevgisinden dolayı gözümüz başka şeyi görmez,

---

⁷⁸ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.278, no:18472; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.516, no:9119; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.43, no:15; Ebü's-Şeyh, *el-Emsâl fi'l-Hadîs*, c.I, s.149, no:111; İbn-i Ebî Âsım, *es-Sünneh*, c.I, s.104, no:81; Nu'mân ibn-i Beşir RA'dan.

Ukaylî, *Duafâ*, c.IV, s.429, no:2058; Hz. Aişe RA'dan.

Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.628, no:5962; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.V, s.392, no:9097; *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.934, no:20242; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.57, no:1074; *Câmiu'l-Ehâdis*, c.XII, s.66, no:11451.

⁷⁹ Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.338, no:10501; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.388; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.III, s.428; Hz. İsâ AS'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.192, no:6114; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.412, no:1099; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXXI, s.326, no:45030.

aklımıza başka şey girmez. Kim ne derse desin varsın. Dünyanın ulemasını, fukahasını, profesörünü kim ne varsa getirsin, çeşit çeşit delillerle bizi ikna etmeye çalışsınlar, biz yine birleşemeyiz vesselam. Toplaşamayız ve birbirimizi de sevemeyiz.

Seviyor muyuz birbirimizi?

Kim seviyoruz derse yalan olur. Çünkü ben kendimden biliyorum, onun için.

Çünkü mü'min mü'mini gördüğü vakitte sevinç duyacak. "Oh şu kardeşimle kavuştuk!" diyecek. Öz kardeşleri askerden gelir, hacdan gelir yahut uzak bir yerden kaybolup da gelir. Ayy, ayrılmak istemezler birbirinden, sarılırlar;

"—Oh kardeşim! Nasıl bu kadar zaman senden ayrı kaldık!" filan diyerek, Bu hepimizde böyle olması lâzım gelirken, maalesef, maalesef!..

Şimdi tecrübe etmek istersen bir kapıyı çal, "*Selâmün aleyküm!*" de, "*Ve aleyküm selâm.*" demez bile. Kapıyı kapar karşıdan;

"—Sen kimsin?" der.

"—Ben de senin bir müslüman kardeşinim, işte geldim kapına..."

"—Haydi Allah büyük, başka kapıya git!" der, bizi oradan savuşturur.

Niçin? Birbirimizi ne tanırsınız ne biliriz.

Burası uzun ve geniş bir ders, çok güzel bir ders. Bunu sizin vicdanlarınıza havale ederim. Cemaatte rahmet var, ayrılıkta azap var. İster yap ister yapma...

h. Acele Edilecek Şeyler

Teennî, ağır ağır, usul usul, düşünce düşünce hareket etmek demek. İş yaparken acele etmiyor, düşünce düşünce, ağır ağır hareket ediyor Ölçüyor, hesaplıyor, öyle yapıyor.

Teennîde hayır vardır. Yalnız bazı müstesnaları var:

1. Tevbe.

Tevbede düşünmek olmaz, hemen derhal tevbeni yap!

"—Düşüneyim, acaba ben yine bu günahı yapar mıyım yapmaz mıyım? Daha biraz gençliğim var, şu da geçsin de, biraz yaşım

ileriye gelsin de öyle yaparım bu tevbe.”

Bu şeytan işidir, öyle olmaz. Hemen tevbeni derhal yap!

2. Borcun ödenmesi.

Borç var; bu borcu acaba vereyim mi vermeyeyim mi? Bak şimdi hac vakti de geldi, hacca gitsem de sonra versem? İşte şöyle de yapsam, kızı da gelin etsem, oğlanı da eversem... Alacaklı orada duradursun.

Yok olmaz! Alacaklıya evvelâ borcunu ver, ötekilerine Allah Kerim'dir.

3. Akıl bâliğ olmuş çocuğun evlenmesi.

“—Çocuk kemâle gelmiş, müslümanlardan talipleri de var. Verelim mi vermeyelim mi?”

“—Uzun boylu düşünmeye lüzum yok. Küfûvünü bulduysan derhal ver!”

Küfûv, denklik, dinde denklik.

“—Dindar mı? Kâfi...”

“—Ama zengin değil efendim?”

Zengin bir kızı zengin bir efendiye vermek yerinde ama ya bulamazsak?

Onun için, küfûv denilen şey dindedir.

Dindar mı bu adam? Müslüman mı bu adam? Beş vakit namazını kılıyor mu bu adam? İstedi mi senin kızını da?

Derhal vereceksin. Vermezsen, yarın başka türlü başına hal gelirse mes'uliyet senindir.

4. Ölünün defnedilmesi.

Öldü cenaze. Saklayalım, bunun babası gelecek, dedesi gelecek, kardeşi gelecek Erzurum'dan... Bu cenaze bir iki gün dursun. Akraba u taallukat gelecek memleketten, gazeteyle de ilan edeceğiz. İşte şuradan buradan bir sürü adam gelecek, cenaze namazında bulunacaklar.

Yok... Öldü mü, Allah rahmet eylesin. Hemen çenesini kapayıp, muamelesini yapıp, götürüp yerine teslim edilecek.

5. Misafire ikram edilmesi.

Misafir geldi;

“—O hoş geldin sefa geldiniz, ne iyi ettiniz.”

Uzun boylu bahis, işte;

“—Nerden geldin, nereye gidiyorsun? Çoluk çocuk nasıl?” filan, saatler geçer...

E canım bu adamın karnı açtır. Sen bu gelen misafire evvela ilk vazife, önüne sofrayı hazırlayacaksın;

“—Hoş geldin sefa geldin kardeşim, buyurun. Sen uzak yoldan geldin karnın da açtır.” diyecek.

Ama o eğer yediyse, karnı toksa, alır götürürsün. Ama iştahı varsa, yiyecekse o da yer, sana teşekkür eder.

Onun için misafire yemeği hazırlayıp hemen önüne koyuvermek, bu da aceleden değil. Teennî burada yakışmaz. Hemen acele önüne koyacaksın onu.

Burada bizim yapmadığımız şeylerden birisi de bu.

6. Müslüman olacak kimseye iman telkini.

İslam olacak adam;

“—Ben Müslümanlığı beğendim, müslüman olmak istiyorum.” diyor.

“—Sen müftüye git, sen işte filan yerdeki hocaya git!” diye gönderiyor.

Böyle diyene vebal büyük.

“—İslâm olmak mı istiyorsun? Gel kardeşim, otur şuraya, de bakayım: *Lâ ilâhe illa'llah*.”

O beceremeyecek belki, yabancı olduğu için. Ağır ağır “*Lâ ilâhe illa'llah*” dedirttin mi buna, bir de arkasından “*Muhammedün rasûlü'llah*” dedirdin mi, bitti. Kapıdan soktun onu içeriye. Kapıdan sok yeter, ondan gitsin sonra müftülükten mi öğrenecek nereden öğrenecekse öğrensın.

وَسَارِعُوا إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ (آل عمران: ١٣٣)

(*Ve sâriû ilâ mağfiretin min rabbiküm*) “Allah’ın afv ü mağfiretine koşuşun!” (Âl-i İmran, 3/133) ayetini buna delil getirmişler.

“*Eşhedü en lâ ilahe illa'llàh, ve eşhedü enne muhammeden rasûlü'llah*” İslâm’ın kapısıdır. Bunu dedirttirdin mi kâfi...

“—Bunu sen git başkasından öğren!” dedin miydi, senin

Müslümanlık da gitti gürültüye... Böyle şey olmaz. Müslüman bunu bilecek ve derhal o adama Müslümanlığı telkin edecek. Onun için bunlarda teennî lazım değil, bunlarda acele lâzım!

7. Vakti gelince namazın kılınmasında.

Namazın vakti gelmiş.

“—Ben bunu ikinci vaktine yakın da kılsam olur.”

Yok, burada acele lâzım.

Ezan okundu mu? Duydun mu ezanı? Rahatsızlığın da yok? Haydi öyleyse camiye!

8. Düşmanla muharebede.

Dövüş zamanı geldi, herkesi askere çağırıyorlar, düşmanla dövüşülecek.

“—Ben şu işleri de bitireyim de, ondan sonra gelirim arkadan.”

Yok öyle iş. Derhal silahını kapacaksın, koşacaksın gideceğin yere.

Yahu insan utanıyor bazen. Yahudinin bir usulü varmış, herkesin eline planını vermiş, çağrıldı mı herkes gideceği yere gidermiş.

Askerlik şubesine toplanacaksın, orada seni üç gün beş gün

mü bekletecekler, sonra sevkiyat olacak filan yere...

Yok böyle bir şey. Onun eline veriyor evrakı;

“—Sen filan yerin askerisin, git oraya!” diyor.

Bir şey oldu mu, başka yere değil doğru oraya gidiyor. Herif zaman kaybetmiyor, hemen o anda cephede hazır bulunuyor.

Müslüman böyle olacak! E bunu bugün yahudi tatbik eder de müslüman bundan kaçarsa, vay o müslümanın haline!

Dava nerede, Müslümanlık nerede?

9. Cemaatle namaza dururken.

İmam *Allâhu ekber* dedi, namaza durdu o konuşmaya devam eder:

“—İşte şu şöyle olaydı da...”

Niçin?

“—Daha rükûya kadar epey vakit var canım!”

Bir iki laf yapacağız diye tehir ediyor. Hele teravihlerde pek çok olur o. Teravihlerde, hele bizim gibi camide hatimle kılınıyorsa, onun, hemen imamın tekbirine yakın zamana kadar oturur aşığıda, belki biraz da istirahat eder filan. Bazı sigara içen, kahve içen de olurmuş Allah esirgeye... Ondan sonra rükuya ineceği vakitte kalkıyor, *Allahu ekber* diyerekten imama yetişiyor.

Bu da caiz değil. Burada tehir olmaz, acele lazım burada...

Diğer sâlih ameller de bunun gibidir. Bunların gayrı olan aceleler şeytandandır.

i. Allah Hamdi Sever

Yine bunu beyan eden;

Beyhakî, Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁸⁰

التَّائِي مِنَ اللَّهِ تَعَالَى ، وَالْعَجَلَةُ مِنَ الشَّيْطَانِ ، وَمَا شَيْءٌ أَكْثَرَ مَعَاذِيرِ

---

⁸⁰ Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.89, no:4367; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VII, s.247, no:4256; *Müsnedü'l-Hâris*, c.III, s.387, no:857; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.43, no:12652; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.132, no:5833.

مِنَ اللَّهِ ، وَمَا مِنْ شَيْءٍ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ مِنَ الْحَمْدِ (هب ، عن أنس)

RE. 197/9 (*Et-teennî mina'llâhi teâlâ, ve'l-'aceletü mine's-şeytâni, ve mâ şey'un ekseru meâzîra mina'llâhi, ve mâ şey'un ehabbü ila'llâhi mine'l-hamdi.*)

(*Et-teennî mina'llâhi teâlâ*) “Teennî Allah-u Teâlâ’dandır. (*Ve'l-'aceletü mine's-şeytâni*) Acele şeytandandır. (*Ve mâ şey'un ekseru meâzîra mina'llâhi*) Allah’tan başka çok özür kabul eden yoktur. (*Ve mâ şey'un ehabbü ila'llâhi mine'l-hamdi*) Allah-u Teâlâ’ya hamdden daha sevgili bir şey yoktur.”

Cenâb-ı Hakk’ın en çok sevdiği şey hamddir ve en çok da mazeretleri Cenâb-ı Hak kabul eder. Özür beyan ettin mi, beyan ettiğin özrü Cenâb-ı Hak derhal kabul eder.

Meselâ tevbe ediyorsun:

“—Yâ Rabbi, cehalet zamanımda bunları ben yaptım ama, şimdi de özür diliyorum, beni affet!” dedin miydi, affediveriyor işte, el-hamdü lillâh.

Sonra en çok sevdiği şey de hamddir. Onun için âyet-i kerimede;

وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يَسْبِحُ بِحَمْدِهِ وَلَكِنْ لَا تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ
(الإسراء: ٤٤)

(*Ve in min şey'in illâ yüsebbihu bi-hamdihî velâkin lâ tefkahûne tesbîhahüm.*) “Onu hamd ile tesbih etmeyen hiçbir şey yoktur; fakat siz onların tesbihlerini anlamazsınız.” (İsrâ, 17/44) buyruluyor. Başka bir ayette ise;

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا . وَسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا
(الاحزاب: ٤١-٤٢)

(*Yâ eyyühe'llezîne âmenü'zküru'llâhe zikren kesîrâ.*) “Ey iman edenler, Allah’ı çokça zikredin! (*Ve sebbihûhu bükreten ve esîlâ*) Sabah akşam onu tesbih edin!” (Ahzab, 33/41-42) buyrulmaktadır.

Çünkü, Cenâb-ı Hak tesbihten hoşnut, memnun, seviyor onu. Kul da bu tesbihleri yapmak suretiyle hem nurlanıyor, hem doğruluğu temin etmiş oluyor. Sanki saatini daima doğru gitsin diyerek ayarlatıyor. Sabah akşam tesbihleri insanı ayarlar, doğruluğa doğru ayarlar.

Ama bu tesbihlerden mahrum, tevbe istiğfarlardan mahrum, keyfine hareket eden insanların, ki insan nasıl yaşarsa, dikkat edin, insan nasıl yaşarsa öyle ölecektir. Nasıl ölürse öylece de haşrolacaktır. İnsanın haşri yaşadığı hayata ve ölümüne bağlıdır. Onun için iman ile yaşayan, a'mâl-i sâliha ile yaşayan insanın sonu güzel olur.

“—Ama çok zor öldü o hocaefendi?”

Ne kadar zor ölürse ölsün, o günahlarına kefarettir. Onun akıbeti hayırdır. İman üzere yaşamıştır mutlaka iman ile gider. Allah-u Teâlâ verdiği imanı insandan almaz, kendi atmadıkça... Çünkü o sana hediye etti onu bir kere... İman kazanılmaz. Dünyanın servetini versen imanı kazanamazsın.

Bugün aya gidiyor herif bir sürü akıllı var ama kendisine iman nasip olmuyor. Demek ki onda layıkı olan bir akıl yok. Onu Allah bize hediye etmiş. İslâm olmamızı nasib etmiş. Onu ayaklar altına almak bu büyük bir nasipsizliktir. Onun için verdiği imanı almaz. İman ile yaşayan insan, iman ile ölür. İman ile ölen insan imanı ile haşrolur. İmanlının yeri cennet, imansızın yeri cehennemdir.

Onun için, bu günkü yaşayan insanlar derler ki:

“—Hocaefendi sen dedin ki: ‘Ölüm yaklaşınca, gargara halinde de tövbe makbul!’ O zamana kadar istediğim gibi yaşarım, o zaman bir tevbe ederim, olur biter.”

Bak ne dedi, “Nasıl yaşarsan öyle ölürsün!” dedi. Yaşayış tarzına bağlıdır ölüm. Sen zannetme ki o zaman ben *Lâ ilâhe illa'llah* derim, yahut “Tevbe yâ Rabbi!” derim. Alıştığın hali terk edemezsin ki.

Bugün alıştığımız hali hangimiz terk edebiliyor? Bir sigaranın hakkından gelemiyoruz işte... Bırakabiliyor muyuz sigarayı? Hepimiz biliyoruz ki zararlı bir şey o. Zararlı olduğu halde bırakamıyoruz.

Birisi gelmişti, dedi ki:

“—Sigaranın yüzünden 13 bin zayıat var!” dedi.

“—Nereden buldun da sen bu rakamı yazdın?” dedim.

“—İngiltere’deki aldığımız derslere göre yaptım.” dedi.

“Halbuki bizim köylümüz tütünün yapraklarını sarar içer, Amerika’dan şimdi kaçak olarak da geliyor, içiliyor. Bunların zayıtı bu hesabın dışındadır.” dedi.

Bir kişi de ölse zarar yine zarardır. Halbuki bugün okuduğum kitapta diyor ki,

“—Altı damla nikotin bir köpeği öldürür, 10 damlası bir deveyi öldürür.” diyor.

E bunun biz her gün 20 tanesini, 30 tanesini, 40 tanesini içiyoruz, kim bilir içerisinde kaç damla nikotin var. Bu bizi tedrici bir surette zehirliyor, tedrici bir zehir, ani bir zehir değil. Tedrici bir surette bizi zehirliyor, kafamız bulanıyor, kafamız sersem, âkıbetimiz sersem... Gözümüzün nuru gidiyor. Basiretimiz kapanıyor, kalbimiz kararıyor. Kalbin kararması kâfi zaten, başka bir şey istemez.

Niçin? Senin yanına melek sokulmaz ki. O sigara kötü kokuludur, melek güzel kokulara gelir. O yüzden içmeyen insanlar çok tiksindir.

Bazen bir secde yerine rast geliyorsunuz ki, o secde yerine sizden evvel bir sigara içen adam başını koymuş, onun kokusu oraya sinmiş. İkinci secdeyi siz yapıyorsunuz, halbuki aradan belki ne kadar zaman geçmiştir. O koku size de geliyor da burnunuzu oradan zor kaldırıyorsunuz. Hemen yer değiştiriyorsunuz ki, bu kokuyu almayayım diyerekten.

En büyük zararı, kalbin kararması kâfidir. Ama bu kötü huydan bugün çoluğumuz, çocuğumuz, karımız, kızımız hepsi alışmış buna, bu felaket içinde gidiyor.

Geçen bir latife olarak söyleyeyim, hacdan gelirken bizi getiren tayyare ikide bir sakatlanıyor. Bereket yapıyorlar, bakıyorlar. 200 kişiyi filan alıyor. Eski yapım tayyare tabii. Dedim ki:

“—Ya bu gökтейken bozulursa, ne olacak? Bunun yenisini alsaydık olmaz mıydı?”

“—Yenisi o çok pahalı, yenisine gücümüz yetmez.” dediler.

“—Ne kadar, çok mu?” dedim.

“—Çok, 100 milyon!” filan dediler.

Çok değil, iki günlük sigara parası. Türk milleti iki gün sigara içmese tam 100 milyon lira eder.

Bir sigara bugün üç lirayla beş lira arasında. Ortası şöyle aşağı yukarı dört lira de... En aşağı 10 milyon insan içse, 40 milyon yapar. Onu diğer içenler de var.

Allah affetsin... Bu beşerî bir dert işte. Herkes buna müptela olmuş. Bu sevilen bir şey de değil ama ne yapsın.

Bugün bu kadar yetsin, arka tarafını inşallah gelecek ders okuruz.

Unuttum, bu okuduğum kitapta (*Şüzûru'z-Zeheb*) şu bilgi var:

Yahudi uleması, çocuklarına iki ilmi bildirmezler. İki ilimden birisi ilm-i nücûm birisi de ilm-i tıptır diyor. Çocuklarına bu iki ilmi bildirmemelerinin sebebi, dikkat edin ama, sultanlara, hükümdarlara bu bilgi sahipleri lazım olur, ararlar bulurlar çocuklarımızı:

“—Sen bizim doktorumuz ol. Sen de bizim ilm-i nücûm dedikleri ilimden bize haberdar eyle!” derler.

Bunlar da onların verecekleri paralara tamah ederler giderler ve helak olurlar.” diyor.

Neticede onlara hizmetkâr olmak dolayısıyla helâk olurlar. Helâk olmamaları için bunlara bu ilimleri öğretmeyelim demişler. Bu kitapta bunu böylece yazmış. Zannedersen 144. veya 145. sözüdür bu kitabın.

Allah kusurumuzu affetsin... Allah bize elinin emeğini yiyip yaşayan, elinin emeğiyle ahirete göçen ve birçok insanları maiyetinde muhafaza eden, besleyen zümreden eylesin...

Li'llâhi'l-fâtihah!

28. 03. 1971 – İskenderpaşa Camii

11. TEFEKKÜRÜN ÖNEMİ

Eüzü bi'llâhi mine's-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve'l-âkıbetü li'l-müttakîn...
Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve
sahbihî ecmaîn...*

*İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh... Ve
enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llâhu aleyhi ve
sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin
bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve
bi's-senedi'l-muttasili ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme
ennehû kâl:*

التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ، وَالصَّلَوَاتُ، وَالطَّيِّبَاتُ الْغَادِيَّاتُ الرَّائِحَاتُ الزَّاكِيَّاتُ

الْمُبَارَكَاتُ الطَّاهِرَاتُ لِلَّهِ (طب. عن السيد الحسين)

RE. 197/11 (*Ettahiyâtü li'llâhi, ve's-salevâtü, ve't-tayyibâtü'l-gâdiyâtü'r-râihâtü'z-zâkiyâtü'l-mübârekâtü't-tâhirâtu li'llâhi.*)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

“—Mefhar-i mevcûdât Muhammed Mustafâ râ salevât!”

[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed...]

“—Seyyidü's-sâdât Muhammed Mustafâ râ salevât!”

[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed...]

“—Habîb-i Hüdâ Muhammed Mustafâ râ salevât!”

[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed...]

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin...

a. Et-tahiyâtü

Taberânî, Hz. Hüseyin RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁸¹

التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ، وَالصَّلَوَاتُ، وَالطَّيِّبَاتُ الْغَادِيَاتُ الرَّائِحَاتُ الزَّاكِيَّاتُ
الْمُبَارَكَاتُ الطَّاهِرَاتُ لِلَّهِ (طب. عن السيد الحسين)

RE. 197/11 (*Et-tahiyâtü li'llâhi, ve's-salevâtü, ve't-tayyibâtü'l-gâdiyâtü'r-râihâtü'z-zâkiyâtü'l-mübârekâtü't-tâhirâtu li'llâhi.*)

(*Et-tahiyâtü li'llâhi, ve's-salevâtü, ve't-tayyibâtü*) [Bütün duâlar, senâlar, bedenî ve mâlî ibadetler Allah-u Teâlâ'ya mahsustur. (*El-gâdiyâtü'r-râihâtü'z-zâkiyâtü'l-mübârekâtü't-tâhirâtu li'llâhi.*) Gelenler gidenler, temiz, bereketli ve salih

⁸¹ Taberânî, *Mu'cemül-Kebîr*, c.III, s.134, no:2905; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.II, s.336, no:2857; Hz. Hüseyin RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.479, no:19870; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XI, s.399, no:11059.

ameller Allah içindir.]

Bu *tahiyyât*, bizim tahiyyâta oturduğumuz zaman okuduğumuz (*Et-tahiyyâtü li'llâhi ve's-salevâtü ve't-tayyibât*) var ya, onun bir diğeridir ki, Efendimiz SAS bunu da buyurmuş. Bu da İmam Malikî'nin tahiyyâta okuduğu et-tahiyyâtüdür. Yani her imam, Peygamber SAS'in mübarek buyruklarından bir buyruğa yapışmış, o mezhebin usulü olmuş. Her mezheb sahibi kendisinden bir şey yaptığı yoktur. Hepsi Peygamberimiz SAS'in hadislerinden istimdatlarına göredir.

b. Tedbir ve Geçim

Kudâi ve Deylemî, Hz. Ali RA'dan rivayet etmişler.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁸²

التَّدْبِيرُ نِصْفُ الْعَيْشِ ، وَالتَّوَدُّدُ نِصْفُ الْعَقْلِ ، وَالْهَمُّ نِصْفُ الْهَرَمِ ، وَقِلَّةُ
الْعِيَالِ أَحَدُ الْيَسَارَيْنِ (القضاعي، والديلمي عن علي)

RE. 197/12 (*Et-tedbîru nisfu'l-ayşi, ve't-teveddüdü nisfü'l-akli, ve'l-hemmü nisfu'l-heremi, ve killetü'l-iyâli ehadü'l-yesâreyn.*)

(*Et-tedbîru nisfu'l-ayşi*) “Tedbir, maişet ilminin yarısıdır. (*Ve't-teveddüdü nisfü'l-akli*) İnsanlarla iyi geçinmek aklın yarısıdır. (*Ve'l-hemmü nisfu'l-heremi*) Tasa ihtiyarlığın yarısıdır. (*Ve killetü'l-iyâli ehadü'l-yesâreyn*) Ailenin kalabalık olmaması, çoluk çocuğun az olması iki kolaylığın birisidir.”

Tedbir; işin sonunu düşünerek gereği gibi davranmak demektir. “İşte tedbir almadın da ondan oldu.” deriz ya.

Bir şeyi vereceği vakitte; infak yapacak, sadaka veriyor, bir hayra yardım edecek. Olduğu gibi mülkünü veriyor. Nesi varsa cebinde, çıkarıp veriyor. Bu tedbirsizliktir.

Tabii senin de yiyeceğe ihtiyacın var, çoluk çocuğun da yiyeceğe ihtiyaçları var. Bunların hepsini kaldırıp oraya

⁸² Kudâi, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.54, no:32; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.75, no:3421 (2421); Hz. Ali RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.49, no:5435; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.III, s.49, no:5435.

verivermek, bu tedbirsizliktir. Bu tedbir, kendi yarınki gıdanı da hesaba kataraktan alıkoyacağın paralar tedbirdir ki, hayatın yarısıdır yani.

Tedbir, geçinmenin yarısıdır. Bir insan yüz lira kazanıyorsa, tedbir ile elli lira yeter ona. Yirmi beş lira kazanıyorsa, tedbir ile on iki buçuk lira yeter ona. İsrâf da etmiyor verirken, sıkılmıyor da... Ne sıklık, cimrilik var; ne de öyle cömertlik yapacağım diyerekten israf var... Tedbir bu ikisinin ortası.

İmanın tarifinde SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁸³

ثَلَاثٌ مِنَ الْإِيمَانِ: الْأَنْفَاقُ مِنَ الْأَقْتَارِ، وَبَذْلُ السَّلَامِ لِلْعَالَمِ،
وَالْأَنْصَافُ مِنْ نَفْسِهِ (البيزار، طب. عن عمار بن ياسر)

RE. 262/1 (*Selâsün mine'l-îmân: El-infâku mine'l-iktâri, ve bezlü's-selâmi li'l-âlemi, ve'l-insâfü min nefsihî.*)

(*Selâsün mine'l-îmân*) “Şu üç şey imandandır: (*El-infâku mine'l-iktâri*) Darlıkta infak etmek, azken vermek; (*bezlü's-selâmi li'l-âlemi*) rast geldiği müslümana selâm vermek, (*ve'l-insâfü min nefsihî*) kendi aleyhinde de olsa adaleti gütmek.”

Azken de verebilmek, o da imanın kuvvetinden olsa gerek. İmandaki kuvvet, Allah'a dayanış, tevekkül; “Yarın da Allah'ım benim rızkıma verecektir.” diye iç bağlılığı; bu da imandan geliyor ki, az da olsa geliri infak edilecek yere vermekten çekinmiyor. Çünkü, “Yarının da sahibi olan Allah, benim rızkıma yarın da verecektir.” diyerekten itimadı sağlam. Çürük itimadlı değil. Onun için bu tedbir, zuafâ için maişetinin, geçiminin yarısıdır.

Teveddüd; nâsa, insanlara kendisini sevdirmek demek.

Hüsn-ü muamelesi var herkesle, güzel geçiniyor. Bu hüsn-ü muamelesi sayesinde, herkes kendisini seviyor. Böyle insanın kendisini başka insanlara sevdirmesi aklın yarısıdır. Aklın yarısı, bütünü değil. Yarım akıl insanları birbirine sevdirebilir.

⁸³ Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.241, no:1396; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.219, no:183; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.XLIII, s.452; Ammâr ibn-i Yâsir RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.40, no:88; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XI, s.439, no:11161.

Demek ki, bizim kendimizi birbirimize sevdirmemiz için yarım akıl yeterli. Bu yarım akılla insanlara hüsn-ü muamele yapacaksın. Bu hüsn-ü muamele ile birbirimizi seveceğiz. Bu seviş, yarım akla dalalet ediyor, tam akla değil. O da olmazsa, o da yok demek.

Hem; kaygı, kasavet demek. Şu nasıl olacak, bu nasıl olacak diye bir sürü düşünceler. Doluya korsun almaz, boşa korsun dolmaz, bu hesap...

Bu da insanlıktaki ihtiyarlığın yarısıdır. İnsanlar yaş itibariyle insan ihtiyarlar ya, yarı ihtiyarlığı da bu tasa getirir adama... Tasa, kaygı insanı erken ihtiyarlatır.

Çocuk çocuğun az olması. Bir karı-koca, bir veya iki de çocukları var, kalabalıkları yok. Zenginlikten bir kısımdır bu da... Çünkü evlad u ıyal çok olursa, tabii masraf da o nisbette fazla olacaktır. Masraf fazla olunca, insan tabii çok yorulmak mecburiyetinden kalacak. Fakat böyle fazla masraf yoksa, o da fazla yorgunluğa ihtiyaç yok demektir. Azla iktifa eder insan.

c. Hakka Boyun Bükme

Deylemî, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁸⁴

التَّذَلُّ لِلْحَقِّ، أَقْرَبُ إِلَى الْعِزِّ مِنَ التَّعْزْرِ بِالْبَاطِلِ؛ وَمَنْ تَعَزَّزَ بِالْبَاطِلِ،

جزاه الله ذُلًّا بغيرِ ظُلمٍ (الدَّيْلَمِيُّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ)

RE.197/13 (*Et-tezellülü li'l-hakkı, akrabü ile'l-izzi mine't-teazzüri bi'l-bâtılı; ve men teazzeze bi'l-bâtılı, cezâhu'llâhu zülle bi-gayri zulmin.*)

(*Et-tezellülü li'l-hakkı*) “Hak için tezellül, (*akrabü ile'l-izzi mine't-teazzüri bi'l-bâtılı*) bâtılla zoraki kibirlenmekten izzete daha yakındır. (*Ve men teazzeze bi'l-bâtılı*) Bir kimse bâtil ile aziz olmak isterse, (*cezâhu'llâhu zülle bi-gayri zulmin*) zulümsüz

⁸⁴ *Kenzü'l-Ummâl*, c.XVI, s.117, no:44122, *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XI, s.400, no:11061.

zilletle cezalandırılır.”

Bâtıl ile izzetlenmektense, hakka boyun bükmek, tevazu etmek, insanı daha çabuk aziz eder, daha güzel aziz eder. Tevazu ile izzet Allah-u Teâlâ'ya daha yakındır.

Bir insan da bâtil ile izzetleniyor. Parasına güveniyor, malına, kuvvetine, kudretine güveniyor. Bu bâtil olan şeylerle kendisinde bir varlık görüyor. Allah-u Teâlâ onu öyle bir zilletle cezalandırır ki, ona zulmetmiş olmamak şartıyla...

Onun için insan bâtil olan şeylerle kat'iyen böbürlenmemeli!

d. Tesbih, Tahmid ve Tekbîr

Abdü'r-Rezzak, Tirmizî ve Beyhakî, Benî Süleym'den bir adamdan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁸⁵

التَّسْبِيحُ نِصْفُ الْمِيزَانِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ تَمْلُؤُهُ، وَالتَّكْبِيرُ يَمْلَأُ مَا بَيْنَ
السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ، وَالصَّوْمُ نِصْفُ الصَّبْرِ، وَالطَّهْوَرُ نِصْفُ الْإِيمَانِ
(عب. ت. حسن، هب. عن رجل من بني سليم)

RE.197/14 (*Et-tesbîhu nisfü'l-mîzâni. ve'l-hamdü li'llâhi temleûhü, ve't-tekbîru yemleü mâ beyne's-semâi ve'l-ardı, ve's-savmü nisfü's-sabri, ve't-tuhûru nisfü'l-îmâni.*)

(*Et-tesbîhu nisfü'l-mîzâni*) “Tesbih mizanın yarısıdır. *El-hamdü li'llâh* mizanı doldurur.”

Teraziler iki gözlü olmaz mı? İşte o tesbihlerin sevabındandır ki, bu iki gözden bir gözünü *Sübhâna'llah* doldurulur. Yaptığın tesbihlerle terazinin bir gözü dolmuştur. Diğer bir gözü var ya, o da *El-hamdü li'llâh* ile dolar. *Subhâna'llah, ve'l-hamdü li'llâh...* Bu ikisini söyledin mi terazi tamamıyla dolar.

⁸⁵ Tirmizî, *Sünen*, c.XI, s.425, no:3441; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.363, no:23123; Şeybânî, *el-Âhâd ve'l-Mesânî*, c.II, s.603, no:1429; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.436, no:631; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.XI, s.2956, no:20582; Benî Süleym'den bir adamdan.

(*Vet-tekbîru yemleü mâ beyne's-semâi ve'l-ardı*) “Tekbir ise yerle gök arasını doldurur. Yer ile gök arasındaki boşluk ne kadar mesafeyse, bu mesafeyi tekbir sevapla doldurur.”

Bir misal olarak tesbih; “*Sübhâna'llah, Sübhâna'llah...*” demek. Tesbihlerin çeşit çeşit nevîleri var. Cenâb-ı Vâcibü'l-vücûd Kur'ân-ı Azîmüşşân'da, Peygamber SAS hadislerinde sabahta ve akşamda bu tesbihlere devam edilmesini tavsiye buyurmuşlardır. Topluca, “*Sübhâna'llahi, ve'l-hamdü li'llahi ve lâ ilâhe illa'llâhu va'llâhu ekber*” diyoruz...

(*Ve's-savmü nisfü's-sabri*) “Oruç sabrın yarısıdır.”

Oruç tutuyoruz. Sabır denilen bir şey var ya; o sabrın yarısı oruçtadır. Oruç tutarak insan sabra alışır ve insanın sabrı genişler, çoğalır.

(*Ve't-tuhûru nisfü'l-îmâni*) “Abdest imanın yarısıdır.”

Abdestli insan, imanın yarısını bir abdest ile kazanmış oluyor. Onun için abdestli insan daima ahirete hazırdır. Ecel geldiği vakitte tereddüt etmez, düşünmez. Göğsünde imanı da tamamıyla var. Abdesti de yerinde;

“—Geldiyse hoş geldin, sefa geldin, buyur!” der, ruhunu teslim eder.

Gideceği yer çünkü Allahu Celle ve A'lâ'yadır.

Onun için, tesbihte geri kalmamalı! Namazlarda biz mesela 33 defa *Sübhâna'llah* diyoruz. 33 defa *El-hamdü li'llâh* diyoruz. 33 defa *Allahu ekber* diyoruz. Bunu 5 vakitte diyoruz. Günde 99 defa, 5 vakitte 500 defa demek, bu tesbihleri okuyoruz.

Ama bizim mizan, teraziler küflenmiş paslanmış, güzel işlemiyor. İşlemediği için bu 500 az geliyor. Onun için bu tesbihleri çokça yapmak lazım! Ne kadar çok yaparsak, sermaye o kadar çok artar.

Meselâ, “Bugün bana 50 lira yeter.” deyip de insan işi bırakıyor mu? “100 lira yapayım!” diyor, “200 lira yapayım, 500 lira yapayım, 1000 lira yapayım...” diyor. 1000 oluyor; “Milyon olsun!” diyor, gözü doymuyor insanın... Halbuki hepimiz onları burada bırakıp gideceğiz. Bırakırken hiçbirisi de arkamızdan gelecek değil. Yalnız bir kefene saracaklar vesselâm.

Bu çalıştığımız dünya hayatı, burada olduğu gibi kalacak, kaç

milyonun olursa olsun... Ama seninle gidecek olan bu tesbihlerdir. Bu tesbihlerin ne kadar çok olursa, burada hiçbirisi kalmaz, hepsi oraya seninle beraber gider. Terazine konur.

Ondan dolayı ne kadar çok teşbih yapabilirseniz, sabrınız ne kadar çok olursa, orucunuz ne kadar çok olursa, abdestiniz ne kadar çok olursa, daimî olursa, yerinde olursa; bunlar için yarın büyük büyük mükâfatlar var...

Şurada bir şey yazmışım *Hikem-i Atâiyye*'den. *Hikem-i Atâiyye* meşhur bir kitaptır. İçinde insanlara güzel dersler vardır. Ondan bir tanesini almışız buraya, demiş ki:

“Bazı adam vardır ki bu adam Hızır AS’ı aşikâre görür.”

Hızır AS, bazısı vardır bazısı yoktur derler ama, bu Hikem-i Atâiyye diyor ki:

“Bazı insanlar vardır ki aşikâre görür, senin benim birbirimizi gördüğümüz gibi o da Hızır’ı görür ve bilir ki bu adam Hızır’dır.”

Meselâ, onun bir tane misâli: Bir camide vaiz gayet güzel vaaz ediyor. Bizim Cami-i Kebir gibi yahut Fatih camii gibi bir büyük cami; adamcağızın birisi bir kenarına çekilmiş. Kafasını da önüne eğmiş, abasını da üstüne çekmiş. Hiç vaazı dinlemiyor. Hızır AS gelmiş ona, dürtmüş, demiş ki:

“—Uyuklama sırası değil, bak adam ne güzel nasihat ediyor. Kalk dinle!”

Yüzüne bakmış, yine kapamış yüzünü. Sözümlü dinlemiyor, diye Hızır AS’ın ağına gitmiş. Yine bir dürtmüş;

“—Kalk kalk, dinle o adamı!” demiş.

“—Bana bak, senin Hızır olduğunu şimdi söylersem, görürsün hâlini! Hadi çek git işine!..” demiş.

Hızır AS tabii taaccüp etmiş:

“—Yâ Rabbi! Bütün evliyâların isimleri benim defterde var ama bunun yok. Bunu bilemedim.” demiş.

“—Benim öyle evliyâlarım vardır ki, onu benden başkası bilmez. Sana hepsini bildirmem!” denmiş.

Onun için her gördüğünü Hızır, her gördüğün insanı da bir evliyâ san! Hüsn-ü zannın böyle olsun.

Bu diyor ki; “Hızır AS’ı o adamın gördüğü gibi aşikâre görür. O adamı Hızır AS terbiye eder. Onun terbiyesi, onun yetişmesi

kemâli; Hızır AS'ın elinden olur. Bazı evliyâlar vardır ki üveysî meşrep derler, onlar doğrudan doğruya Peygamber Efendimiz'in ruhaniyetiyle bir üstada muhtaç olmadan terbiye olmuşlardır. Onları mânen Rasûlullah SAS terbiye eder.”

Bazen de böyle Hızır AS'ın da terbiye ettiği insanlar olurmuş.

Kimi ademi de ruhaniyet ile terbiye ederler. O da büyüklerin ruhaniyetiyle olur. Mesela Nakşibend Hazretleri'ni Abdülhâlik-ı Gücdevânî terbiye etmiş. Aralarındaki mesafe uzak. Birbirlerini görmemişlerdir. Görmedikleri halde Nakşibend Hazretleri'ni terbiye etmiş.

Hasan el-Harakânî Hazretleri'ni de Bâyezid-i Bistâmî hazretleri terbiye etmiştir. Aralarındaki açıklık onların da uzundur. Bunlar da birbirini görmemişler. Görmedikleri halde terbiyeleri mânen olmuştur. Bu mânen terbiyeye bizim aklımız ermez, çünkü o tarakta bezimiz yok.

Ama Hasan el-Harakânî Hazretleri, Bâyezid-i Bistâmî hazretlerinin büyüklüğünü biliyor da onun kabrine 12 sene, onun kabrine 12 sene yaz kış gidip:

“—Yâ Rabbi! Şurada yatan şu zatın hürmetine bana da insanlıktan bir nasib ver!” diyor.

Ta 12. senede bir kış gününe rast geliyor, kar kaplamış her tarafı, bembeyaz... Kış memleketi. Kabri bulamamış. Dönerken Bâyezid-i Bistâmî'nin işaretini kendisine orada zâhir olmuş, o gün rütbe-i evliyâlık verilmiş.

Ruhaniyet insanları böyle terbiye eder, yalnız o ruhaniyetlerle ilginin husûlü lâzım!

Akşam bir yerde misafir idik. Orada bir arkadaş Konya Kütüphanesi'nden bir yazı almış, defterine geçirmiş.

“—Müsaade ederseniz ben okuyayım şunu, siz de dinleyin!” dedi.

“—Pekiyi.” dedik.

Kütüphanedeki tabir şu:

“Şehzâdebaşı Camii'nin imamı Deli Bekir isminde mâruf bir hocaymış. Onun karşısında da bir berber varmış. Hoca efendiler ve sakallı efendiler hep o berbere gider tıraş olurlarmış. Demek ki iyice bir berber... Fakat berberin bir adeti varmış; bir evliyâ menakıbı açılınca, derhal makasını usturasını filan bırakır, o

menkıbeyi huzur ile dinlermiş. O anda tıraş etmezmiş.

Tabii bunu herkes de öğrenmiş. Nihayet adam vefat etmiş. Cenazesine bütün müslümanlar iştirak etmiş. Cenazeyi götüren kalabalığın bir ucu Fatih'te, bir ucu da Şehzâdebaşı'ndaymış. O zaman tabii araba vs. yok da herkes cenazeyi elde götürür. Defnetmişler.

O akşam, Şehzâdebaşı imamı olan Bekir Efendi rüyasında bu berber efendiyi görmüş. Bir halka çevrilmiş. Hepsinin yüzü nikaplı, yüzü örtülü... Berber efendi de ortalarında. İki taraftan berber efendiye hücum eden iki kişi var. Fakat o nikaplılar o adamı çevirmişler, içeriye sokmuyorlar. O adam nihayet bîtap kalmış düşmüş. Sonra o adamlar da bırakıp gitmişler.

Ayılmış bakmış, bu nikaplı insanlar yine etrafında duruyorlar. Demiş ki:

‘—Siz kimsiniz yahu?’

Bir tanesi açmış yüzünü;

‘—Tanımadın mı beni?’ demiş.

‘—Tanımadım, sen kimsin?’

‘—Hani benim adım anıldığı vakitte sen hürmet ediyordun, berberliğini bırakıyordun, güzel güzel menkıbeyi dinliyordun; işte ben oyum.’ ‘Peki bunlar?..’ ‘Bunlar da işte hep o evliyalardan birileridir.’ demiş.”

Bu bir hürmet, bir saygı... Bir velînin ismi anıldığı vakitte oraya bereketler iner. O bereketlerin inişi yağmur gibidir, ama görünmez. Yağmuru görürüz, onu göremeyiz. Onu ancak ehli-basîret görür. Binâen aleyh, büyüklerin isimleri anıldığı vakitte onlara karşı bir hürmet, bir saygı göstererek dinlemek lâzım!

Öyle sigara içerek, bacak bacak üzerine atmış, bir tarafta lak lak yapılıyor, bir tarafta da o menkıbe anlatılıyor, okunuyor; o olmaz.

O menkıbe okunurken herkesin sükût ve edeb ile dinlemesi lâzım. Dinlenmiyorsa, derhal kitabı kapayıp ya gitmek lâzım, ya bir başka meseleye geçmek lâzım!

Bakınız bize ne kadar büyük bir ders var:

Hoca efendi onu söylemiş, “Ben bu akşam berberi böyle gördüm.” demiş. O demiş; “Ben de aynı rüyayı gördüm.” Öteki demiş; “Ben de gördüm.” Bütün cemaat hep o rüyayı görmüşler. O

adam Konya Kütüphanesi'nden bunu almış, akşamüstü okudu. Ben de size duyuruyorum.

Hürmet ve saygı, ne olursa olsun Allah'adır. Allah'ın velilerine yapılan hürmet, saygı, dolayısıyla Allah'adır. Onun mükâfatını Allah verir. Hiçbir şey karşılıksız kalmaz.

Dünyada göremesek de evliyâullahın ruhaniyeti bizimle çok alâkadardır. Bizi pek iyi görürler, bilirler. Nasıl biz tayyareden giderken aşağıyı çok güzel görüyoruz. Eğer bir de dürbün olsa elimizde, çok açık göreceğiz. Onlar da bizi yukardan çok güzel görürler.

Kimi de rüyâ-yı sâdika ile terbiye olunur. Geceleri güzel rüyalar gösterirler. Rüyalarında harekâtını da kendisine bildirirler. Eksiklikleri varsa;

“—Bunlar senin için yanlış, bir daha yapma!” derler.

Rüyada iyi huylar kendisine, “Bunları yap!..” gibilerden bildirilir. Bu da rüyâ-yı sâdika ehli ki, Peygamberimiz SAS'e ilk vahiy rüyâ-yı sâdika ile başlamıştır.

Rüyâ-yı sâdikalar kâmil insanlarda tahakkuk eder. Bizim rüyaları göremeyişimizin sebebi hep kendi noksanlarımızdandır.

Bazısı da üstadları vasıtasıyla terbiye olunur. “Buna *elif* derler, buna *be* derler...” diyerek hocaları çocukları sırayla okutuyorlar, öğretiyorlar. Bazıları böyle üstadlarla terbiye olur.

Bunun için buyurmuş ki:

“—Şu gördüğünüz ahlâklar var ya, onlar hep Allah-u Teâlâ'dandır. Allah hangi kuluna ki hayır murad ederse, o kuluna güzel ahlâk ihsan eder.”

Bir sürü muamelesi vardır. İnsanlara kendisini sevdirebilir, kendisi insanları sever. Çünkü seversen severler, sevmezsen sevmezler. O hem seviyor hem sevdirebilir demek kendisini... Bu, Allah-u Teâlâ'nın o kula bir lütfu, ihsanıdır; sevmek ve sevilme!

Bizim bir eniştemiz vardı rahmetlik, Bursa'daki Cami-i Kebîr'in imamı idi. İsmail Hakkı dergâhının da şeyhi idi. Bu soyadı alırken, “Sevsevil” aldı. Hem sev, hem sevil... “Seversen, sevilirsin!” demek yani. Rahmetlik, Allah rahmet eylesin.

“—Cenâb-ı Hak o kulundan hayır murad etmiyorsa, ahlâkın

kötüsü de ona verilir.”

Bir kimsenin ahlâkı kötü mü, demek ki Allah onu sevmiyor. Allah'ın onu sevmediğinin alâmetidir. Sevilmeyen adamın alâmeti, besbelli işte...

İki tane işaret: Ahlâkı güzelse, herkese karşı muamelesi güzelse, demek onu Allah seviyormuş. Öteki; herkesle kavga gürültü ediyor, kimseyle geçinemiyor. Kötü de ahlâkı var. Felâket günah şeyleri de işliyor. Demek ki Allah'ın sevmediği bir kul!

Türkçesini de yazmış:

“—Cümle ahlâklar Mevlâ'dandır. Hak Teâlâ bir adamı severse, ona güzel ahlâkı verir. Eğer bir kimseyi sevmezse, ona da kötü ahlâkı verir.”

Yine bir şey buyurmuş:

“—Bir kimse dünyadan uzaklaşıp, ruh ve can ile âhirete meylederse, Allah-u Teâlâ onu sebepsiz ve vasıtasız terbiye eder.”

Zühd diyorlar ya; dünyadan âhirete meyil. Kimde bu tahakkuk ederse Allahu Teâlâ onu üstada ve başka kimselere muhtaç kılmadan, kendisi onu terbiye eder, yetiştirir. Ve ona râh-ı hakkı, doğru yolu gösterir ve ona hidayet eder. Üstada haceti ve ihtiyacı olmaz.

Şu çok dikkate değer bir sözdür:

“—Bir kimse dininde istikâmet ve doğru olamaz ve her iyi ve kötüyü bilemez; akl u iradesi Allah-u Teâlâ'yı fehm eylemeyince!”

Akl u iradesi Allah-u Teâlâ'yı fehm eylemeyince, doğruyu yanlış ayıramaz. Kendi akli bu işin doğru mu yanlış mı olduğunu ayıramaz. Muhakkak kendisine bir iradenin gelmesi lazım gelir.

Demiş ki:

“—Dersini ve ilmini Allah-u Teâlâ'dan almazsa, mü'min-i kâmil olamaz. İnsanın kâmil olabilmesi için Allah-u Teâlâ'nın tevfiik ve hidayetine muhtaçtır. Bu tevfiik ve hidayet kendisine gelmedikçe, kendiliğinden insanın kâmil olmasına imkân yoktur. Bunları hadis-i şerifler gösteriyor.

“—Koyun, sahibinin elinde nasıl âciz ve nâçar olduğu gibi; verirse yer, götürse gider. Suyunu verirse içer, vermezse elinden bir şey gelmez. Mü'min de âhir zamanda böyle âciz ve nâçar olacaktır.” demiş.

Allah kusurlarımızı affetsin...

e. Namazda İşaret Etmek

Beyhakî ve Ziyâü'l-Makdisî, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁸⁶

التَّسْبِيحُ لِلرِّجَالِ، وَالتَّصْفِيقُ لِلنِّسَاءِ؛ وَمَنْ أَشَارَ فِي صَلَاتِهِ، إِشَارَةً
تَفْهَمُ عَنْهُ، فَلْيَعِدَّهَا (ق. ض. عن أبي هريرة)

RE. 198/1 (*Et-tesbîhu li'r-ricâli, ve't-tasfîku li'n-nisâi; ve men eşâra fî salâtihî, işârate tûfhemü anhu; yüi'dhâ.*)

(*Et-tesbîhu li'r-ricâli*) “Tesbih erkekler için, (*ve't-tasfîku li'n-nisâi*) el vurmak kadınlar içindir. (*Ve men eşâra fî salâtihî, işârate tûfhemü anhu*) Bir adam namazda birisine belirli bir işaret verirse, (*yüi'dhâ*) namazı iade etsin!”

Namazda imam efendi şaşırđı. Herkeste olur. Oturacaktı kalktı veya kalkacaktı oturdu. O zaman erkekler “*Sübhâna'llâh!*” der. “Hoca efendi şaşırđın, oturacaktın!” diye bir ihtardır bu tesbih.

Tasvîk, elini vurmak. Bu işi erkeklerden anlayan olmadı. Fakat kadınlardan dirayetli insanlar varmış. “Hoca efendi, yanlış oldu!” mânâsına pat pat elini vurur. O “*Sübhâna'llâh!*” diyemiyor.

Erkek “*Sübhâna'llâh!*” diyor, sesini duyuruyor. Kadın ise “*Sübhâna'llâh!*” diyemiyor, pat pat elini çarpıyor ki; “Namazda, kıraatte yahut rekâtlarda yanlışlık var.” diye uyarıyor.

Efendimiz SAS “Böyle yapınız!” diyerek talim buyuruyor. Erkeğe; “Sen “*Sübhâna'llâh!*” de!” diyor. Hanıma da; “Sen deme sakın ha, elini böyle vur kâfi!” diyor.

Adam namazda iken bir şey için birisine işaret ediyor. Meselâ namaz kılıyor; namaz kılarken kış günü sobaya odun atılacak. “Odun koy sobaya!” diye işaret ediyor. “Böyle bir işaret yapan o

⁸⁶ Dâra Kutnî, *Sünen*, c.II, s.83, no:1; Tahâvî, *Şerhü'l-Maânî*, c.I, s.453, no:2410; Ebû Hüreyre RA'dan.

namazı iade etsin!" buyuruyor.

Böyle yaparsan o namaz, namaz olmadı. Çünkü sen huzur-ı Rabbü'l-âlemin'desin. Artık başka şeylerle meşgul olmana imkân yok, cevaz yok!

"—Soğuk geliyor kapıdan, kapıyı ört!" diyor, yahut;

"—Aç, kapıyı aç, sıcak geldi!" diyor.

Bu gibi işaretlerden hangi birisi olursa... Yahut kapı çalınırsa;

"—Bak kapı çalınmıyor, aç kapıyı..." diye işaretle bir ihtar yapıyor.

Bunların hepsi namazı bozan şeylerdendir.

Bazı müstesnaları vardır. Mesela Allah esirgeye yangın oluyorsa, bir çocuğun ölümüne sebep olacak bir hâdise varsa, o zaman ondan kendini kurtarmak için işaret değil, namazı bozmak da câiz.

Meselâ, benim küçük kardeşimin bir çocuğu var... Bulduğumuz yerde bir havuz vardı. Çocuk havuza düşüvermiş. Anası bağırıyor dışarıdan; ama anasının havuza inip de çocuğunu alacak kudreti yok. Öte tarafta adam namaza durmuş, namaz kılıyor. "Ben namazı bitireyim!" dese çocuk orada boğulur. Bereket akıllı adam, hemen namazını bozmuş, gelmiş çocuğu kurtarmış.

Çünkü o iadesi mümkün olan bir şey.

f. Erkekler Tesbih Eder

Yine aynı mevzuda...

Ahmed ibn-i Hanbel ve İbn-i Ebî Şeybe, Câbir RA'dan; Ahmed ibn-i Hanbel, Buhârî, Müslim, Ebû Dâvud, Tirmizî, İbn-i Mâce ve İbn-i Hibbân, Ebû Hüreyre RA'dan; Buhârî, İbn-i Mâce ve İbn-i Ebî Şeybe, Sehl ibn-i Sa'd RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁸⁷

---

⁸⁷ Buhârî, *Sahîh*, c.IV, s.400, no:1128; Müslim, *Sahîh*, c.II, s.407, no:641; Tirmizî, *Sünen*, c.II, s.114, no:337; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.III, s.125, no:804; Neseî, *Sünen*, c.IV, s.447, no:1192; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.III, s.321, no:1024; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.241, no:7283; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.246, no:3150; İbn-i Hibbân, *Sünen*, c.VI, s.40, no:2262; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.X, s.364, no:5955; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VI, s.40, no:2262; Şâfiî, *Müsned*, c.I, s.49, no:201; Ebû Hüreyre RA'dan.

التَّسْبِيحُ لِلرِّجَالِ، وَالتَّصْفِيقُ لِلنِّسَاءِ (حم. ش. عن جابر؛ الشافعي،
ض. حم. خ. م. د. ت. ن. ه. حب. عن أبي هريرة؛ خ. ه. ش.
عن سهل بن سعد)

RE. 198/2 (*Et-tesbîhu li'r-ricâli, ve't-tasfîku li'n-nisâi.*)
(*Et-tesbîhu li'r-ricâli*) Sübhàna'llah demek erkekler için, (*ve't-
tasfîku li'n-nisâi*) el vurmak kadınlar içindir.”

g. Gàzinin Tesbihi

Deylemî, Muaz ibn-i Cebel RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁸⁸

التَّسْبِيحُ مِنَ الْغَازِي سَبْعُونَ أَلْفَ حَسَنَةٍ، وَالْحَسَنَةُ بَعِشْرُ أَمْثَالِهَا
(الديلمي عن معاذ)

RE. 198/3 (*Et-tesbîhu mine'l-gâzi seb'ûne elfe hasenetin, ve'l-
hasenetü bi-aşri emsâlihâ*)

(*Et-tesbîhu mine'l-gâzi*) “Gazâ yapan cihad yapan insanın
ağzından çıkan bir tesbih, (*seb'ûne elfi hasenetin*) o gâziye yetmiş
bin hasene kazandırır. Yetmedi; (*ve'l-hasetü bi-aşri emsâlihâ*)
haseneyi de Allah bire on mükâfatlandırır.”

Gâzi; düşman karşısında dövüşmüş, şehid olmamış, geri
dönüyor. Tesbih çekiyor:

“—Sübhàna'llah, Sübhàna'llah, Sübhàna'llah...”

Mâlum, tesbihlerin çok nevîleri vardır. Hangisi olursa olsun.

İbn-i Mâce, *Sünen*, c.III, s.322, no:1025; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I,
s.96, no:89; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VI, s.130, no:5742; İbn-i Ebî Şeybe,
Musannef, c.II, s.341, no:7332; Sehl ibn-i Sa'd RA'dan.

İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.II, s.342, no:7340; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı
İsfahan*, c.VI, s.373, no:40392; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

⁸⁸ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.76, no:2425, Muaz ibn-i Cebel RA'dan;
Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.576, no:10797; *Câmü'l-Ehâdis*, c.XI, s.405, no:11067.

Mesela biz *Sübhàna'llah* deriz. Bir de o der. Bize bire on ama o gaziye 70 bin! O gazinin tesbihi 70 bin! Namazının miktarı kim bilir o zaman nasıl olacaktır?

h. Hayrı Sonraya Bırakmak

Deylemî, Abdurrahman ibn-i Avf RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁸⁹

التَّسْوِيفُ شِعَاعُ الشَّيْطَانِ ، يَلْقِيهِ فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ
(الدَّيْلَمِيُّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ)

RE. 198/4 (*Et-tesvîfü şuàü's-şeytâni yulkîhi fî kulûbi'l-mü'minîn.*)

(*Et-tesvîfü şuàü's-şeytân*) “Tevsîf şeytanın ışınıdır, (*yulkîhi fî kulûbi'l-mü'minîn.*) o ışını mü'minlerin gönüllerine tutar.” Yâni lazer ışını gibi farz edelim. Mü'minin gönlüne tevcih eder, tahrip etmek için.

Tesvîf, bir şeyi tehir etmek, sonraya bırakmak demek. Yapacağı güzel şeyi tembellenip yapmayıp da, “Canım yarın yaparım, sonra yaparım!” diye geriye atmak demek.

Tesvîf, ekseriyetle bizi aldatan şeytanın hilelerinden birisidir. Gençlik dolayısıyla kendisine güveniyor;

“—Bugün daha çok gencim. Şunları bitireyim de şu işleri bitireyim, halledeyim de ondan sonra ben de babam gibi dedem gibi camiden çıkmam, namazımı kılarım...” diyerek böyle bir hayal içerisinde.

“—Bugün dursun da yarın... Bugün dursun da yarın...”

Tehir etmek; bu tehir nedir? Şeytanın bir ışınıdır. Onu insanın kalbine veriyor. Onu Allah yolundan, ibadetten, taatten uzaklaştırmak için yaptığı bir hileden ibarettir.

“—Şunu günaha sokayım, Allah'tan uzaklaştırayım, günahlara

---

⁸⁹ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.75, no:2420, Abdurrahman ibn-i Avf RA'dan;

İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.I, s.305; Ebû Seleme, babasından.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.371, no:10208; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XI, s.406, no:11072.

sokayım...” diyerek bugünkü amelini yarına bıraktırır.

Onun için, bugün yapılacak vazifelerimiz nelerse, muhakkak zamanında yapmak lazım!

Dünya işlerinde de böyle değil mi? Bugünkü yapacağın işi yarına bırakırsan zarardasın. Bugünün işini muhakkak bugün yapmalı, yarının işi de yine ayrı... Âhiret amelleri de böyledir. Bugünün ameli ayrı, yarının ameli ayrıdır.

“—Yarın yaparım.”

Yarın yaptığın amel o güne aittir, bugünün ameli geçti! Bugünkü amel bugüne mahsustu.

“—Ama kazâ câiz ya hoca efendi...”

Kazâ câiz ama sen o kazâyı yapabilecek misin bakalım, o kadar elinde bir kuvvetin var mı? Bir senedin var mı? O kadar yaşayabileceğim, diyor musun?

Sonra sen çok borçlanacaksın; seneler geçtikçe günde beş vakitten senede bu kadar gün, bu kadar vakit eder. Bunları ödeyebilmek kolay bir şey değildir. Borçlar çoğaldığı zaman, nasıl ödemesi zor olur; bu ibadetlerde de borçlar çoğaldıkça, öyle zor olur. Bir gün de bakarsın, Azrâil AS gelir, borçları hiç ödeyemeden götürür, Allah esirgeye...

Onun için, hiçbir zaman bugünün ibadetini yarına bırakmamak lâzım; dünya işleri ne kadar çok olursa olsun...

Dünya işleri muhakkak bir gün sona erecektir. Sona erecek bir şeyin arkasından böyle gayret gösterip de ebedî hayatı zâyi etmemek insanlığın iktizasıdır.

i. Tefekkürün Önemi

Ebü’ş-şeyh, Abdullah ibn-i Abbas RA’dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁹⁰

التَّفَكُّرُ فِي عِظْمَةِ اللَّهِ وَجَنَّتِهِ وَنَارِهِ سَاعَةٌ خَيْرٌ مِنْ قِيَامِ لَيْلَةٍ؛ وَخَيْرٌ

⁹⁰ *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.209, no:5712; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XI, s.407, no:11074.

النَّاسِ الْمَتَفَكِّرُونَ فِي ذَاتِ اللَّهِ ، وَشَرَّهُمْ مَنْ لَا يَتَفَكَّرُ فِي ذَاتِ اللَّهِ

(ابو الشيخ عن نهشل عن الضحاق عن ابن عباس)

RE. 198/5 (*Et-tefekkürü fî azameti'llâhi ve cennetihî ve nârihî sâaten, hayrun min kıyâmi leyletin: ve hayru'n-nâs, el-mütefekkirüne fî zâti'llâh, ve şerruhüm men lâ yetefekkeru fî zâti'llâh.*)

Tefekkür; düşünmek, bir şeyin üzerinde fikir yürütmek; sağını, solunu, derinliğini düşünmek demek.

(*Et-tefekkürü fî azameti'llâhi*) “Allah-u Teâlâ'nın ululuğu konusunda, yüceliği, hikmeti, kudreti, sanatı konusunda düşünmek...”

Allah-u Teâlâ'nın zâtını düşünmek caiz olmaz. Bizim kantarımız çekmez onu. Deli olur çıkarsın o zaman... Biz ancak Allah'ın nimetleri ve gösterdiği âsâr ile onu anlayabilirsek verdiği akıl kadar anlarız. Daha ilerisine; “İyi de sen nasılsın, boyun nasıl, enin nasıl, gözün nasıl, kaşın nasıl...” dedin miydi zıvanadan çıkarsın o zaman. Onun kendisini düşünmeye hakkımız yok.

(*Ve cennetihî ve nârihî*) “Cenneti konusunda düşünmek, cehennemi konusunda düşünmek...”

Allah-u Teâlâ'nın cennetini düşüneneceksin! Cennet çok güzel bir yer. Ama şimdiki bilgiler diyor ki;

“—Biz dünyayı dolaşıyoruz, gökte böyle bir şey yok, yerde de böyle bir şey yok...”

Allah-u Teâlâ'nın mülkünün hududu yok, onu görecek göz de yok bizde... Onun için Allah, kitabında; “Cennet var!” diyor, ona inanacağız. Peygamber ne diyor, ona inanacağız. Aman neredeymiş, görmüyoruz; orası başka! Onun için cennetini düşün ve de cehennemini düşün!

Cenneti; mükâfat evi, Allah'a inanan iman sahiplerinin bir de amel-i sâlih eden insanları bu cennet evine koyacak. Orada kendisini de gösterecek. Burası çok muazzam bir yer.

(*Ve nârihî*) “Cehennem konusunda düşünmek.”

Bu da cezalıların yeri; hapisane! Burası da çok şiddetli, dehşetli bir yer. Onun için, şimdi mezara girdiğimiz vakitte, ilk azap orada başlar.

“—Orada bir yılanı ısırmasının acısı, insandan binlerce sene çıkmayacak.” diyor.

Ama mezarı açarsın bakarsın. Güzel yapılmış, içerisine döşemeler döşenmiş, toz bile girmez içerisine.

“—Burada o yılan nereden ısıracak seni?..”

Orada ısırarak yılan mânevî yilandır. Mânevî yılanı delik istemez. O her yerden içeriye girer. Ne kadar kaparsan kapa. Orada o seni azaplandıracağı zaman, onun azabının şiddetine dayanmanın imkân yok. Allah muhafaza etsin cümlemizi...

Sırf bu mülkün içerisinde Allahu Teâlâ'nın verdiği nimetleri yiyor, yaşıyor ve bu kuvveti, bu kudreti kendisine verene inanmıyor. Bu inançsızlığının cezasını ilk önce kabirde görecek. Sonra o kıyametteki başka! Buna da inancımız vardır. Çünkü oradaki ceza dünyadaki cezaya benzemez.

(*Hayrun min kıyâmi leyletin*) “Biraz tefekkür, bir gece sabaha kadar namaz kılmaktan daha hayırlıdır!”

Çünkü, tefekkürsüz namaz insana bu kuvveti vermez. Ama tefekkürle olursa bir şey, “Tefekkür; senin bir gece sabaha kadar kılacağın nafîle namazdan daha hayırlıdır.” diyor. Seni Hakk’a götürür çünkü bu tefekkür.

Hakk’a gidecek yol, cadde yok orada. Bu kafayla olacak bir iş. Onun için kafanı Allah-u Teâlâ'nın kudretine verirsen, o kudrete bakınca hayran olursun, âciz kalırsın:

“—Yâ Rabbi, ne büyük kuvvetin sahibisin! El-hamdü lillâh! Sen beni de kendine kul etmişsin, Peygamberine de ümmet etmişsin!..” diye hamd ü senâya kapanır.

İşte bu da Cenâb-ı Hakk'ın çok hoşuna giden bir şeydir.

Onun için de insanların hayırlısı kimdir?

(*Hayru'n-nâs, el-mütefekkirûne fî zâtillâhi*) “Nasın hayırlısı Allah-u Teâlâ'nın azamet kuvvet kudret vs. nimetlerini tefekkür eden insanlardır.” *Fî zâtillâhi* demek, fî sıfâtillâhi demektir.

(*Ve şerrühüm*) “İnsanların en kötöleri de (*men lâ yetefekkeru fî zâtillâh*) Allah'ın azameti, kudreti, san'atı hususlarında

düşünmeyenlerdir.”

Dünya işlerini bitiremiyor ve uyuyor, küt diye yatıyor. Sabahleyin de kalkıp işine gidiyor. Buna da insanların şerlisi diyor. Düşünmeye meydanı kalmıyor.

İbadetlerin en güzeli tefekkürdür. Onun için bize bunlardan geri kalmamayı tavsiye etmiş.

j. Allah-u Teâlâ'nın Azameti

(Et-tefekkürü fî azameti'llâh) “Allah-u Teâlâ'nın büyüklüğü, yüceliği, hikmeti, kudreti, sanatı konusunda düşünmek; *(ve cennetihî ve nârihî)* Cenneti konusunda, Cehennemi konusunda düşünmek, *(sâaten)* bir müddetcik düşünmek, *(hayrun min kıyâmi leyletin)* bir gece sabaha kadar namaz kılmaktan daha hayırlıdır!”

Tefekkür ediyor, Allah-u Teâlâ'nın büyüklüğü hakkında bir tefekküre dalıyor insan... *(Sâaten)* Bir müddetcik... Saat demek 60 dakika demek değildir, saat demek bir zaman demek. Birazcık böyle bir tefekkür ediyor azamet-i ilâhîyi...

Nasıl tefekkür ederiz azamet-i ilâhîyi?

Allah-u Teâlâ bize bir göz vermiş, bir de akıl denilen bir nimet daha vermiştir ki... Gözümüzle şu kâinatı görüyoruz, bakıyoruz ki ucu yok, sonu da yok, nâmütenâhî bir alem, boşluk... Bir yıldızdan bir yıldıza geçinceye kadar zaman yeni rakamlarla verdikleri rakamlarla hesaplara aklımız ermiyor.

Samanyolu dedikleri galaksinin bir tarafından öbür tarafına geçmek için ışık senesi ile iki yüz bin sene lâzımmış. [Işık saniyede 300 bin kilometre hızla gidiyor. Bir yılda ne kadar gider artık düşünün!]

Şimdi bakın şu işe...

Eski devirde yıldızlara bakarsa insan, ufacık bir şey görürdü. Fakat bugün bize bildiriyorlar ki, bu yıldızların her birisi bizim dünyamızdan çok büyük. En aşağı büyüklüğü 8 defa büyük, en çok büyüklüğünün de hududu yok! Ne kadar büyükse büyük.

Meselâ, Güneş de dünyamızdan 160 defa büyük diyorlar. Bu dünyamızdan 160 defa büyük. Çok koca kuvvetiyle; biz dünyamızın bir ucundan bir ucuna gidebildiğimiz yok. Yok ama o, dünyamızdan 160 defa daha büyük! Onun hareketi ne kadar

olabilir biliyor musunuz?

Onun bir anlık hareketi, bir yıldızın bir ucundan diğer ucunaymış. Asgarîsi 500 senelik yol, diyorlar. Bir anlık hareketi! Bir göz açıp yumacak kadar zamandaki güneşin hareketi 500 senelik yol tutuyor. Bunlar birer misal olarak bize veriliyor. Bu misallerle biz o kudret-i ilâhîyi ölçemeyiz.

O kadar büyüklüğüyle beraber, o boşlukta onu da nasıl durduruyor?

Bize diyorlar ki:

“—Cazibe kuvvetleri ile bağlamış birbirine Cenâb-ı Hak! O cazibe kuvvetleriyle duruyor.”

Bu tabiat bilgileri bir cihetten iyidir ama bir cihetten de zararlıdır. Tabiat kuvvetini ihdas eden Allah'tır. Sen o tabiat kuvvetini tabiatından bilirsen, yanarsın o zaman! Evet o yıldızın tesiriyle bu yıldız ikisi muvazeneyi temin ediyor duruyor. Ama o muvazene onların bizâtihi kendilerinden mi yoksa onlara Allah-u Teâlâ mı vermiş? Onu bulmak lazım.

“—Evet bu tanzimi, bu iradeyi, bu câzibeyi yaratan Allah-u Teâlâ'dır!” dersin, yakayı kurtarırsın ve o kudretin sahibine o zaman aklını bir parça erdirebilirsin ki, ne büyük kudretin sahibi!

Eski alimler Güneş'e kadar bulmuşlar. Bugün yeni fenler, güneşten çok daha büyük yıldızlar da buluyorlar ki, kaç senelerde bize ışığı da gelemiyormuş. Işığının gelebilmesi kaç seneyi mütevakıf uzun, mesafe çok uzun, mesafe çok uzak. Böyle yıldızlar da varmış. Böyle yıldızlarla güneşten daha büyük yıldızların olduğunu bize söylerlerken, bu nasıl bir kuvvettir ki bunu Cenâb-ı Hak böyle muallakta durduruyor, aşağıya düşürmüyor. Bunu tabii biz doğrudan doğruya Cenâb-ı Hak'ın kuvvetine veririz. O kudret-i ilâhiye bunları böyle bir intizam dâhilinde tutuyor!

Sonra sabahleyin doğuyor, akşamüstü batıyor. Batarken ve doğarken; “Biraz hızlı gideyim de erken batayım, biraz geç kalayım da geç doğayım...” diyor mu hiç? Hep saniyesi saniyesine doğar, saniyesi saniyesine de batar. Bu kadar da intizamı var. Bu intizamın sebebi Allah-u Teâlâ'nın verdiği bir kuvvet-i kâmilinin neticesidir.

Şimdi bu bitmez. Şimdi bunu ufalt. Ortada biz varız.

Kendimizi yoklayalım, bakalım:

İşte bir ana rahminde dünyaya geldik. Ana rahmi denilen yer ufacak, daracak, karanlık bir yer. O karanlık yerde ana babanın sularının birleşmesiyle orada beden teşekkül ediyor. Teşekkül ederken kaşının da gözünün de bütün âzâlarındaki şu intizama bak. Hiçbir şaşkınlık var mı?

Ne kadar güzel! Sen hangi bir ustayı hangi bir hünerli insanı kapa bir karanlık yere; “Bana bir resim yap.” de. Resim, şöyle bir resim yap da göreyim ben seni. Ama açık yok, kapkaranlık. Alet de yok; hani kalem, kâğıt, mürekkep, boya filan onlar da yok. “Yap bakalım buraya bir resim.”

Kim yapabilir?

Kimse yapamaz. Ama o karanlık yerde şu ceset nasıl teşekkül ediyor hiç düşünüyor muyuz bunu? Hiç düşünemeyiz. Rahme giriyor, oradan şu dünyaya çıkıyor. Çıktığı vakitte bir ağlama oluyor ya; başlıyor feryadı vermeye; “Beni yerimden ayırdınız, orası çok güzeldi benim için!..” diyor. Şimdi tıpkı bunun gibi biz bu dünyadan âhirete giderken de aynı şekilde dünyadan ayrıldığımızı üzüyoruz. Vah vah... Şimdi bu yavruya desek ki; “Git bu anandaki rahme yine gir, orada otur!”

Gider mi artık? Dünyayı bir kere gördü. Bir de burada akli başına geldi. Orası daracak, der. Biz de âhirete geçince tıpkı; “Hadi dünyaya git.” deseler, “Ne işim var o daracak yerde!” diyeceğiz. Bu kadar geniş bir âlem dururken oraya kim döner? Kimse istemeyecek. Onun için Allah-u Teâlâ'nın azametinin tefekküründe insan acizdir.

k. Dinde Fakih Olmak

Deylemî, Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁹¹

التَّفَقُّهُ فِي الدِّينِ حَقٌّ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ (الديلمي عن أنس)

---

⁹¹ Hatîb-i Bağdâdî, el-Fakîh ve'l-Mütefakkîh, c.I, s.178, no:160; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Câmiü'l-Ehâdis, c.XI, s.406, no:11073.

RE. 198/6 (*Et-tefakkuhu fi'd-dîni hakkun alâ külli müslimin.*)
(*Et-tefakkühü fi'd-dîn*) “Dinde fakih olmak, dinin inceliklerini öğrenmek, (*hakkun alâ külli müslimin*) her müslüman için haktır ve bir vazifedir.”

İlmin en şereflişi fıkıh ilmidir. Hak ile bâtlı ayıran ilimdir. İlimdeki incelik ve zekâdır.

İmam Tirmizî fıkıh şöyle tarif etmiş:

Bizim gözlerimizde bir perde vardır. Bazen insanlara göz perdesi de gelir ya, göz perdesi geldiği vakit nasıl etrafı göremiyor, gözü perdeli oluyor; gidiyor hemen bir doktor buluyor, iyi göreyim diyerek o perdeyi aldirmaya çalışıyor.

İşte bizim gözlerimizde mânevî bir perde vardır ki, bize hakkı layıkıyla göstermez o perde. O da dünyaya olan sevgi ve bağlanışımız. Dünyayı çok seviyoruz, dünyaya çok bağlanmışız, o dünya bağlılığı dolayısıyla ibadetteki kusurlarımızdan nâşi gözümüze mânevî bir perde gelmiştir ki, artık hak ile bâtlı ayıramayız. Bâtıla hak, der oraya saplanırız.

Bugün insanın yüzde doksanı mı dersin, doksan dokuzu mu dersin böyledir. Bâtıla hak gibi sarılmıştır.

“—Bu haktır!” der; oradan dönmez.

Neden? Gözü perdeli...

I. Cuma Günü Tırnak Kesmek

Ebü's-şeyh, Abdullah ibn-i Abbas'tan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁹²

التَّكْلِيمُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ، يَدْخُلُ الشِّفَاءُ وَيُخْرَجُ الدَّاءُ؛ وَالْوُضُوءُ قَبْلَ الطَّعَامِ
وَعَدَهُ، يَجْلِبُ الْيَسْرُ، وَيَنْفِي الْفَقْرَ (أَبُو الشَّيْخِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ)

RE. 198/7 (*Et-taklîmu yevme'l-cumuati, yüdhılu's-şifâe ve yühricu'd-dâe; ve'l-vudûu kable't-taâmi ve ba'dehû, yeclibü'l-yüsra*)

⁹² *Kenzü'l-Ummâl*, c.VI, s.659, no:17258; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XI, s.407, no:11077.

ve yenfi'l-fakra.)

(*Et-taklîmu yevmü'l-cumuati*) “Cuma günü tırnak kesmek, (*yüdhulu's-şifâe ve yühricu'd-dâe*) şifa getirir ve derdi giderir. (*Ve'l-udûu kable't-taâmi ve ba'dehû*) Yemekten evvel ve sonra el yıkamak da, (*yeclibü'l-yüsra ve yenfi'l-fakra*) birçok kolaylıkları celbeder ve fakirliği giderir.”

Cuma namazını kıldıktan sonra tırnakları kesmek insanlara şifa verir. Daha iyisi perşembeden, ikindiden sonra kesmektir.

“—Bu niçin böyle, tırnak kesmekten ne olacak? Bunun insana şifası nerededir? Aklımız erer mi?

Ermez. Fakat Peygamber SAS'in sözü aynen işte böyle:

“—Ona şifa halk eder. Hiç ummadığı yerden şifa verir. Hastalıklar ondan gider.”

Niçin? Bunun Cuma'ya olan bir hürmeti var, Cuma'ya hazırlanıyor. “Yarın Cuma'dır, müslümanların yanına temiz çıkayım!” diyor. Temizleniyor, guslediyor, yıkıyor, tırnaklarını kesiyor... Güzel bir kılıkla hazırlanırken, bu hazırlanma dolayısıyla, nasıl o berber efendi tıraş ederken evliyânın ismi anıldığı vakit her şeyi bırakıyor. Bu da;

“—Yarın Cuma, huzur-ı ilâhiyeye gideceğim. Bütün müslümanların arasına çıkacağım, temiz kılıkla çıkayım!” diyerek tırnağını kesiyor, saçını kesiyor, tıraş oluyor, hamamını yapıyor.

. Bu hallerden dolayı Allah-u Teâlâ onun dertlerini giderir ve ona umulmadık yerlerden şifalar ihsan eder. Aklımız ermez ama inanç bu, bu inanç mahsulü! İmandın mı, bunların mükâfatını görürsün.

Cuma, çok büyük bir ibadettir. Cuma günü yıkanır, guslü alır, temiz esvabını giyer, çamaşırını giyer, Cuma namazına gider, Cuma namazını kılar. Bir hafta daha geçecek ki gelecek Cuma'ya kadar o geçecek günler içerisinde olan hatanı bu Cuma temizleyip siler atar. Sünger gibi siler atar.

Günah-ı kebâir işlemediği müddetçe, ufak günahlar affedilir. Farz namazlar arasında olduğu gibi, Cuma'dan Cuma'ya, Ramazan'dan Ramazan'a, hacdan hacca bu günahları Cenâb-ı Hak affediyor. Onun fazl u keremi, yapılan hürmet ve saygıya mükâfattır. Sen hazırlanıyorsun buna, bundan dolayı bu mükâfatı alırsın.

Vudù deyince abdest değil, yemekten evvel el yıkama. Elimizi yıkarız, ağzımızı çalkalayiveririz icabında. Bu yemekten evvel buna riayet eden insanlara ve bir de yemeği yedikten sonra gene ellerini, ağzını yıkıyor. Bu yıkayış, birçok kolaylıkları celbeder. Rızkı genişlettirir, evin içerisinde huzur olur, rahatlık olur. ne kadar kolaylıklar varsa hepsi gelir. Neden? Yemekten evvel el yıkadı, yemekten sonra da el yıkadı. Şu iki tane...

Nedir bunlar? Sünnet-i Peygamberiyye'dir. Sünnet-i Peygamberi'ye olan saygından dolayı Cenâb-ı Hakk'ın sana iltifatı... Senin işlerini kolaylaştırıyor. Zor işlerin kolaylaşıyor. Senin elinde değil o, Allah-u Teâlâ o kolaylığı veriyor sana.

Daha?.. Bir de fakirlik var ya, o fakirliği de giderir bu. Bu sünnet-i seniyye'ye; hangi sünnet olursa olsun hep böyledir. Ama bu yemekten evvelki ve sonraki el yıkayışlar, kolaylıkları getirir ve fakirlikleri de götürür. Bunların büyük büyük faziletleri vardır.

Cenâb-ı Hak hepimizi affetsin... Tevfikât-ı samedâniyyesine mazhar eylesin... Peygamber Efendimiz'in sünen-i seniyyesine ve dinimizin bütün ahkamlarına elden geldiği kadar, son derece hürmetkâr ve riayetkâr olarak yaşama şerefini, devletini bütün Ümmet-i Muhammed'e; bizlere de nasib ve müyesser eylesin...

Li'llâhi'l-fâtihah!

04. 04. 1971 – İskenderpaşa Camii

12. TAKVÂDAN AYRILMAYIN!

Eüzü bi'llâhi mine's-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve'l-âkıbetü li'l-müttakîn...
Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve
sahbihî ecmaîn...*

*İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh... Ve
enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llâhu aleyhi ve
sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin
bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve
bi's-senedi'l-muttasili ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme
ennehû kâl:*

التَّقِيُّ كَرِيمٌ عَلَى اللَّهِ، وَالْفَاجِرُ شَقِيٌّ هَيْنَ عَلَى اللَّهِ

(أبو الشيخ عن ابن عمر)

RE. 198/8 (*Et-takiyyü kerîmün ale'llâhi, ve'l-fâciru şakıyyün
hîne ale'llâhi.*)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

“—Mefhar-i mevcûdât Muhammed Mustafâ râ salevât!”

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidinâ muhammed...]*

“—Seyyidü's-sâdât Muhammed Mustafâ râ salevât!”

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidinâ muhammed...]*

“—Habîb-i Hüdâ Muhammed Mustafâ râ salevât!

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidinâ muhammed...]*

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihannın serveri, sevgili
Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin...

a. Cuma'nın Kıymeti

Geçenki derste Cuma günleri tırnakları kesmenin ve yemekten

evvel el yıkamanın ve yemekten sonra el kol yıkamanın faziletinden bahsetmiş idik.

Cuma müslümanların çok muhterem bir günüdür, kıymetli bir gündür. Bu güne hürmeten müslümanların yapacağı birçok vazifeler vardır. Cuma günü, hiç olmazsa ya perşembeden gusül edip yıkanmak, Cuma namazına gusül abdestiyle gelmek, mümkünse temiz esvap giyip öyle gelmek...

Cuma namazına erken vakitte gelmek, ezandan sonra gelmemek. Gelinse olur da asıl efdal olan cumaya çok erken vakitte gelebilmek. Ashâb-ı kirâm zamanlarında müsabaka ederlermiş, bazen sabah namazından sonra çıkmazlarmış ki geç kalanlardan olmayalım diyerekten. Çıkarsa hemen abdestini tazeleyip derhal camiye girermiş ki, ilk girenlerin mükafatı çok yüksek oluyor, onu kazanmak için öyle yaparlarmış.

Bunlarla insanlar hem ibadet sevabı alıyor hem de işleri kolaylaşıyor, Ayrıca, o fakirlik denilen zorluk, sıkıntı insanın üzerinden gidiyor. Allah-u Teâlâ'nın lütfu, keremi, ihsanı ile...

b. Takvâ Ehli Muhteremdir

Bugünkü hadîs-i şerîf.

Ebü's-Şeyh, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁹³

التَّقِيُّ كَرِيمٌ عَلَى اللَّهِ، وَالْفَاجِرُ شَقِيٌّ هَيْنَ عَلَى اللَّهِ

(أبو الشيخ عن ابن عمر)

RE. 198/8 (*Et-takiyyü kerîmün ale'llâhi, ve'l-fâciru şakıyyün hîne ale'llâhi.*)

(*Et-takiyyü kerîmün ale'llâhi*) “Müttakî adam, Allah-u Teâlâ indinde muhteremdir. (*Ve'l-fâciru şakıyyün hîne ale'llâhi*) Fâcir ise şaki ve kıymetsizdir.”

Takî, Allah'tan korkan müttakî kimse. Günahlardan kaçan, ibâdât ü taatini terk etmeyen, vaktinde îfa eden. Günahların

⁹³ *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.92, no:5647; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XI, s.408, no:11078.

büyüğünden, küçüğünde, hatta mekruhlardan sakınıyor.

Kerahat iki kısım: Tenzihî, tahrîmî. Tahrîmî harama yakın, tenzihî daha ufak, onlardan da sakınıyor. Yani Allah-u Teâlâ'nın razı olmayacağı, Peygamber SAS'in de razı olmadığı her şeyden elinden geldiği kadar kaçmaya çalışıyor.

İnsanlar sıdk denilen sadâkat kendisinde belirmediği, ittikâ denilen nimete ulaşamaz. "İlâhî ente maksûdî, ve rıdâke matlûbî" diyerek Allah-u Teâlâ ve Tekaddes Hazretleri'nin rızasını rehber edinmeyen insan, ne sıdkı elde edebilir ne de ittikâyı elde edebilir. Bugün böyle, yarın da başka türlüdür.

Halbuki sıdk hakkında şöyle bir şey gördüm, çok hoşuma gitti:
"—Sıdk Allah-u Teâlâ'nın bir kılıcıdır. Kim o sıdka sahip olursa, Allah-u Teâlâ'nın kılıncını eline almış demektir."

Onun için büyükler demiş ki, insanlarda iki tane farz var:

Bu farzın birisi muvakkattır. İşte ikindi namazının farzı, kıldık bitti; muvakkat, onu kılıncaya kadar. Kıldık, üzerimizden o farz gitti. Ta akşam olacak, bir de akşamın farzını kılacağız o da gidecek. Üçer beşer dakikalık muvakkat farz... Muvakkat, mahdud saatlere, vakitlere bağlı farzlar. Zekât da öyle, hac da öyle, Ramazan da öyle, kendilerine mahsus vakitleri var.

Ama bir de farz-ı dâim var. Farz-ı dâim sadâkat gerektiriyor. Bütün hareketlerini sıdk ile yapıyor.

"—Sen nesin?"

"—Müslümanım."

Pekalâ... Müslümanlığında sâdik mısın, değil misin? Sâdıkın Allah'ın emirlerini tutacak, yasaklarından kaçınacaksın. Sadâkat bunu icap ettirir.

"—Ben müslümanım ama ne namaz kılarım, ne de oruç tutarım."

Senin Müslümanlığında sadâkat yok demektir.

Sâdıkın verdiği sözünün eri olacaksın. Söz veriyorsun, müslümanım diyorsun. Müslümanım dedikten sonra,

"—Sen şu işi yap, ben sana şu beş kuruşu vereceğim." diyorsun.

Birisine vaad ediyorsun mesela. Fakat o adam işi yapıyor, sonra diyorsun ki:

“—Ben sana onu verecektim ama veremeyeceğim artık. Buna ihtiyacım var.” diyorsun, yani sözünden dönüyorsun.

Bu sözünden dönmek neyse, müslümanım dedikten sonra Müslümanlıktan dönmek de odur. Yani Müslümanlığın icabına muhalif hareketler. Müslümanlığın istemediği işleri yapıyor. Ki Müslümanlıkla barışmaz o işler. Müslümanlıkla barışmayan işleri işleyen insanlarda sadâkat yok demektir.

Onun için diyor ki farz-ı muvakkat namazdır, farz-ı dâim sadâkattır. Farz-ı dâimi olmayan adamın, farz-ı dâime riayet etmeyen adamın farz-ı muvakkatı da kabul değildir diyor. O demiş, İmam Kuşeyrî'ye bak. Farz-ı dâimiye riayet etmiyor, sadâkati yok yani sadâkatine riayeti yok. Sadâkatine riayeti olmayanın muvakkat farzları da kabul değildir demişler çünkü esasa riayet yok diyor.

Çünkü İslâm üç esas üzerine kurulmuştur. İslâm'ın kuruluşu üç esas üzerinedir: Birisi hak, ikincisi sıdk, üçüncüsü de adalettir.

Hak. Hak üzerine yani. Dua ediyoruz:⁹⁴

اللَّهُمَّ ارْنَا الْحَقَّ حَقًّا ، وَارْزُقْنَا اتِّبَاعَهُ ؛ وَارْنَا الْبَاطِلَ بَاطِلًا ،
وَارْزُقْنَا اجْتِنَابَهُ .

(*Allâhümme erine'l-hakka hakkan, ve'rzukne'ttibâahû*) “Yâ Rabbî bize hakkı hak olarak göster, gördükten sonra da uymayı nasib et! (*Ve erine'l-bâtîle bâtilen ve'rzukne'ttinâbeh*) Bâtılın, boşun, yanlışın, zararlının, kötünün de öyle olduğunu görüp, ondan sakınmayı bize nasib et!”

Hak nedir? İslâm dinidir.

إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ (آل عمران: ١٩)

(*İnne'd-dîne inda'llâhi'l-islâm*) “Şek şüphe yok, Allah katında din İslâm'dır.” (Âl-i İmran, 3/19)

⁹⁴ İbn-i Kesîr, *Tefsir*, c.1, s.337, Bakara 2/213.

İkincisi, o dediğinde sadâkat lazım. Üçüncüsü de adaletten ayrılmamak lazım. İşte müttakî bu esaslara riayet ediyor, Allah-u Teâlâ'nın yasaklarından yilandan korkar gibi kaçıyor.

“—Yılandan, aslandan nasıl kaçır insan?”

Çünkü o aslan adamı parçalar. Kabahat işledin de onun için değil, aslanın sıfatı yırtıcıdır. İster kabahati olsun ister olmasın, gördü mü parçalar adamı. Yılan da öyledir. Kabahatli kabahatsiz yakaladı mı adamı, sokar. Onlardan bizim korktuğumuz, bizim canımıza dokunmasınlar diyedir.

Şimdi bak, dostun birisi dostunu ziyarete gidiyor. Demek ki odası genişçe adamın, şöyle bir köşede oturuyormuş. O da kapıdan içeriye girmiş. Bakmış ki, koca bir yılan içeride duruyor. Tabii görünce ürkmüş. Ürkünce geri çekilmiş. Adam demiş ki:

“—Gel gel, ürkmeye, gel!”

E artık o büyükten cesaret alarak gitmiş yanına.

“—Evlâd, Allah'tan korkandan her şey korkar! Allah'tan başkasından korkanda da iman zayıftır.” demiş.

Çünkü bütün eşya Allah-u Teâlâ'nın emrine müsahhardır. Atı da, ayısı da, aslanı da, kaplanı da, yerde gökte nesi varsa hepsi Allah-u Teâlâ'nın emrine müsahhardır. Allah-u Teâlâ'nın emri olmadıkça hiçbirisinden bir zarar gelmez. Mikrobu da onun içerisinde...

Bugün insanların mikroptan ödü kopuyor. O mikrop, hiç zannetmeyiniz ki kendi başına âmirdir, kendi başına muhtardır istediğini yapıyor. Hayır, öyle iş yok! Koca insanız da gökte uçuyoruz bugün de, istediğimizi yapmaya gücümüz yok bizim. Allah-u Teâlâ dilerse oluyor o iş. E o ufacak mikrop kendi başına nasıl yapar o işi? İmkân mı var?

Onun için, bütün eşya Allah-u Teâlâ'nın emrinde müsahhardır, onun emrinin dışında hiçbir şey yapamaz. Bunu bilirse insan, hiçbir şeyden korkmanın lüzumu yok. Korkacaksın Allah'tan kork. Çünkü bütün kuvvet Allah-u Teâlâ'nın elinde, başka kimsede bir şey yok.

Şimdi bu adam gitmiş ziyarete ya, o gün cuma imiş. Cuma ziyareti yapıyor adam. Ziyaret edilen zât sormuş:

“—Cuma namazını ne yapacaksın?”

“—Bizim cuma mescidi 24 saatlik uzaklıkta...” demiş. “Yani bir gece bir gündüz, 24 saat yürünürse Cuma mescidine ancak gidilir. Uzaktır bize...” demiş.

Çöl yerde, bugünkü gibi altında vasıta da yok, ya deveyle gidecek ya yayan gidecek. 24 saatlik yoldur diyor adam. Gelen ziyaretçi o zâta, cuma mescidinin 24 saat uzakta olduğunu ifade ediyor.

“—İster misin cuma namazına gitmeyi?” demiş.

“—Tabii isterim.” diyor.

Ashâb-ı sıdka Allah-u Teâlâ'nın verdiği kudreti anlatmak için şu misali söylüyor bize.

“—Eh, kalk!” diyor.

Kalkıyorlar, evden çıkıyorlar, 5-10 adım, ne kadar bir mesafe gidiyorlarsa cami karşlarına çıkıyor. Giriyorlar, cumalarını eda ediyorlar. Cuma'dan sonra çıkıyorlar camiden. O götüren efendi duruyor orada, camiden çıkanları seyrediyorlar. Diyor ki yanındakine:

“—*Lâ ilâhe illa'llah* diyen çok, fakat ashâb-ı sıdk pek azdır.” diyor.

Sıdk ehli doğru adam; işinde, bütün muamelesinde, bütün harekâtında dosdoğru olan kimse...

“—*Allahu ekber!*” diyor, namaza duruyor, usanıyor.

Neden? *Allahu ekber*'in ekberliğini daha henüz üzerimizde tatbik edememişiz. *Allahu ekber* deyip de böyle sadâkatla yapışan insana, Allah-u Teâlâ yerleri dürer. Bir an içerisinde şark ile garp onun emrine muheyyâdır.

Elin yaptığı, gâvurun yaptığı bir uçak seni üç saatte Mekke'ye götürüyor da Allah-u Teâlâ'nın kudreti seni istediği yere götüremez mi? Şaşırma, bunu da düşünme!

“—Olur mu dersin bu hocaefendi?”

Bu ayakla gideceksin. O tayyarenin makinasına benzemez?

Allah-u Teâlâ'nın öyle görünmez makinaları vardır ki, insanı böyle şark ile garp arasında istediği gibi dolaştırır. Melekleri onlardan değil mi? Şeytan da onlardan değil mi? Şeytan da Allah'ın bir mahlûku iken şark ile garp kısacık ona.

Allah şeytana verdiği kuvveti, meleğine verdiği kuvveti efdal-i mahlûkat olan mü'min kuluna vermez mi? Sen sıdk ile Allah'a

yapış, bak Allah sana neler yapıyor!

Ama o sadâkattan uzaklaştıkça, Allah-u Teâlâ da insanları terbiye için her türlü şeyi yapar. O da terbiyedir. Onun için, (*Et-takiyyü kerîmün ale'llâhi*) “Müttakî adam, Allah-u Teâlâ indinde muhteremdir.”

Allah'tan kork! Korkmak üzerimize borç. Çünkü kâinatın sahibi o, varlıkların sahibi o. Bizi de bu dünyaya bir ibret için, imtihan için getirmiştir. Burada hepimiz muvakkatiz, hiç kimsenin malı değil burası. İstersen bu dünyanın hepsi senin olsun, muhakkak bir gün bırakıp gitmek mecburiyetindesin.

Bırakıp gideceğin yer mezarlık değil, Allah'tır Allah! Bunu hatırlıktan çıkarma! Bu ceset emanettir. Bu cesedin içine Allah bir ruh vermiş, o ruhadır itibar! O ruh çıktı mıydı, onu sokarlar o toprağın içerisine...

Sen ona çok kıymet veriyorsun. Hepimiz veriyoruz ya. Azıcık uykumuz eksik olsa, aman onu telafi edelim! Azıcık gıdamız eksik olsa, aman onu telafi edelim. Şu kadar kaloriye ihtiyacımız var, bu kadar şuna ihtiyacımız var, hepsi de besler o vücudu. O beslediğin vücut, bu can çıkar çıkmaz haydi sokuyorlar o mezarın içerisine...

Ne olur, bir gün mezarcının yanına git de beş on gün önce ölmüş bir adamın mezarını bir açsın da gör bakalım! O pek sevdiğin, toz toprak kondurmadığın o vücut bak ne hale gelmiş, ne cife olmuş. Ödün kopar korkundan, Allah esirgeye...

Ama bunlar bizim hiç kulağımıza girmez. Benim kulağıma girmiyor ki sizin kulağıma girsin. Allah affetsin hepimizi...

Akıbet bundan ibaret kardeş! Akıbet bundan ibaret olunca dünyanın hiç kıymeti yoktur. Dünyada Allah'ın rızasını ara. Servet arama, arayacaksan Allah'ın rızasını ara! Çünkü servet burada kalacak ve yarın öbür dünyada onun hesabıyla mes'ul olacaksın. Ama Allah'ın rızasını kazanırsan, ne mutlu sana! Dünya da senin, ahiret de senin...

İşte o müttakî olan, Allah'ın rızasını arayan, günahlardan korunup kaçınan kimse Allah-u Teâlâ'nın yanında kerimdir. Kerîmin iki mânâsı var: Kerîm, insana atfolunursa, izzet şeref sahibi... Allah-u Teâlâ'ya atfolunursa, in'âm u ihsan sahibi

demektir. Her ikisi de caiz.

Şimdi müttakiye Allah'ın in'âmı, ihsanı bol olur. Çünkü müttakî Allahu Teâlâ'nın indinde de azizdir. Çünkü kendisine karşı bir saygısı, bir hürmeti var.

Şimdi burada o zât diyor ki iki farzdan birisi farz-ı dâim, sadakattir. Her an için sadâkatten ayrılma; alışında, verişinde, işinde, gücünde, harekâtında daima sadâkati muhafaza et!

Eğer sen sadâkatı muhafaza edebilirsen Allahu Teâlâ buna mükafâten sana bir ayna verir ki, hani basîret diyoruz ya, o basîret aynasını sana verir. Bu gözle değil, o verdiği basîret aynasıyla dünyayı da ahireti de, dünyanın ve ahiretin bütün acaibini görürsün.

“—Bu gözün içine kâinatı Allah nasıl sokuyor?”

İşte o bebek dediğimiz ufacık bir şey. O bebek dediğimiz göz bebeğinin içerisine şu kâinatı sokuyor, baktığın vakitte göğü görüyorsun; yıldızlarıyla, ayıyla, güneşiyle... Halbuki o güneş bu dünyadan ne kadar büyük?

O öteki tarafı ne kadar şey, hududu yok onun. Herkes bir şey söyler, görmediğimiz yer. O kadar uzakta olan bütün kâinatı şu gözün içine sokuyor. Yıldızları da, ayı da görüyorsun, güneşi de görüyorsun. Ufacık göz bebeği. Onun içine böyle soktuğu gibi Allah-u Teâlâ, senin o basîret gözüne de hem dünyayı hem ahireti, her tarafını gösterir. Cennetini de görürsün, cehennemini de görürsün, bütün acaibini, her şeyini görürsün. Hiçbir şey senden uzak kalmaz.

Peygamberlerin gördüğü gibi, evliyalarının gördüğü gibi sana da verir Allah. Neden? Sen o sadâkata yapıştığın için, işte o kadar.

Sadâkata yapış. O sadâkata yapışmak için de takvâ yolundan ayrılmayacaksın.

Sabahleyin mışıl mışıl uyuyor. Ne olacak? Eh, güzel uyku bırakılır mı şimdi?

“—Ama o namaz evde de kılınır değil mi hocaefendi?”

Kılınır ama hastaysan kılınır. Hasta değilsen Rasûlüllah'ın emrine ittibâ etmek lazım!

Rasûlüllah sevilmedikçe, Rasûlüllah'ın yolunda gidilmedikçe

ittikâ denilen şey hasıl olmaz, sıdk denilen şey de hasıl olmaz. Sıdkın, takvânın, her şeyin usulü Peygamber SAS'ın yolu. Onun yolundan zerre kadar ayrıldın mı, gökte uçsan da para etmez.

Allah affetsin cümlemizi...

Bu husustaki ders çok uzun. İki üç günden beri okumakla bitiremedim bu sıdk meselesini.

Sıdk aynı zamanda ihlasla da bir gidiyor. İki birbirinin bağlantısı, birbirinden ayrılmaz. Okumasını bitiremedim. Yalnız şu iki tane mesele öğrendik içerisinden.

Şimdi namaz evde de olur dedik ya. Şimdi dinle ama:

c. İmamla İlk Tekbirin Fazileti

Deylemî, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁹⁵

التَّكْبِيرَةُ الْأُولَى ، يُدْرِكُهَا الرَّجُلُ مَعَ الْإِمَامِ ، خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَلْفِ
بَدَنَةٍ يَهْدِيهَا (الديلمي عن ابن عمر)

RE. 198/9 (*Et-tekbîretü'l-ülâ yüdrîkühe'r-racülü meâl-imâmi, hayrun lehû min elfi bedenetin yühdîhâ.*)

(*Et-tekbîretü'l-ülâ yüdrîkühe'r-racülü meâl-imâmi*) “Bir adamın imamla alacağı tekbir, (*hayrun lehû min elfi bedenetin yühdîhâ*) bin deveyi Harem-i Şerîfe kurban yollamasından hayırlıdır.”

Allahu ekber diye namaza başladığımız şu ilk tekbir. Yetişiyor buna adam, namaza vaktiyle gelmiş. İmamla beraber ilk tekbiri alıyor. İmamla birlikte bu tekbiri almak, o adam için bin tane deveyi tasadduk etmekten daha hayırlıdır. Sen istediğin kadar yat uyu sabahleyin şimdi.

Kimisi demiş, “*Sübhâneke* bitinceye kadar yetişirse, yetişmiş

---

⁹⁵ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.76, no:2424; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.434, no:19649; Câmîü'l-Ehâdis, c.XI, s.409, no:11083.

sayılır.” Kimisi, “Elham’ı bitirinceye kadar yetişirse, yetişmiş sayılır.” demiş. Bazısı da, “Rükûdan evvel yetişirse, yetişmiş sayılır.” diye biraz müsamahalı fetvalar vermişler. Bize orası lazım değil.

Bazı büyükler demişler ki, “Kırk seneden beri Ezân-ı Muhammedî’yi caminin içinde dinledim. Yani namazdan evvel hazırlanıyor, camiye girip ezanı camide dinliyor.

“—Hocaefendi dünyalık için de çalışacağız ya?

Çalış, fakat Peygamber SAS’in şu duasını hatırlından çıkarma:

“—Yâ Rabbi, beni ahiretin hayırlarından men eden, alıkoyan dünyadan sana sığınırım!” diyor.

Çok para geliyor, bugün bin lira, 10 bin lira gelecek yahut şöyle bir şey gelecek. Ama seni ahiretin hayrından alıyor, sabahleyin uyutuyor seni... Sabahleyin seni uyutan o dünyadan Allah’a sığınıyor Rasûlüllah. Allah’a sığınınca, bize de diyor ki:

“—Siz de sığının Allah’a, siz de sığının!”

Allah bizi affetsin... Affetsin, affi bol, fakat bize de istikamet nasib etsin...

d. Telbîne Hakkında

Ahmed ibn-i Hanbel, Buhârî ve Müslim, Hz. Aişe RA’dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁹⁶

التَّلْبِينَةُ مَجْمَعَةٌ لِفَوَادِ الْمَرِيضِ تَذْهَبُ بَعْضُ الْحَزَنِ
(حم. خ. م. عن عائشة)

RE. 198/10 (*Et-telbînetü mücîmnetün li-füâdi’l-marîdi, tezhebü bi-ba’di’l-huzni.*)

(*Et-telbînetü mücîmnetün li-füâdi’l-marîdi*) Telbîne; yağ, bal,

⁹⁶ Buhârî, *Sahîh*, c.XVII, s.32, no:4997; Müslim, *Sahîh*, c.XI, s.237, no:4106; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.80, no:24556; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.IV, s.61, no:6890; Neseî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.IV, s.161, no:6693; Begavî, *Şerhü’s-Sünneh*, c.V, s.452; Hz. Aişe RA’dan.

süt ve arpa unuyla yapılan bulamaç, hastanın yüreğine rahatlık verir, (*tezhebü bi-ba'di'l-huzni*) hastanın hüznünün bir kısmını giderir.”

e. Fâizin Aslı

Taberânî, Bilâl-i Habeşî RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁹⁷

الْتَمْرُ بِالْتَمْرِ مِثْلًا مِثْلًا، وَالْحِنْطَةُ بِالْحِنْطَةِ مِثْلًا مِثْلًا، وَالشَّعِيرُ
بِالشَّعِيرِ مِثْلًا مِثْلًا، وَالْمِلْحُ بِالْمِلْحِ مِثْلًا مِثْلًا، وَالذَّهَبُ بِالذَّهَبِ
مِثْلًا مِثْلًا، وَالْفِضَّةُ بِالْفِضَّةِ وَزْنَا بوزنٍ؛ فَمَا كَانَ مِنْ فَضْلٍ فَهُوَ
رَبًّا (طب. عن عمر بن الخطاب عن بلال)

RE. 198/11 (*Et-temrü bi't-temri mislen bi-mislin, ve'l-huntatü bi'l-huntati mislen bi-mislin, ve's-şâira bi's-şâiri mislen bi-mislin, ve'l-milha bi'l-milhi mislen bi-mislin, ve'z-zehebe bi'z-zehebi mislen bi-mislin, ve'l-fiddatü bi'l-fiddati veznen bi-veznin; femâ kâne min fadlin fehüve riben.*).

(*Et-temrü bi't-temri mislen bi-mislin*) “Hurma hurmaya misli misline, (*ve'l-huntatü bi'l-huntati mislen bi-mislin*) buğday buğdaya misli misline, (*ve's-şâira bi's-şâiri mislen bi-mislin*) arpa arpaya misli misline, (*ve'l-milha bi'l-milhi mislen bi-mislin*) tuz tuza misli misline, (*ve'z-zehebe bi'z-zehebi mislen bi-mislin*) altın altına misli misline, (*ve'l-fiddatü bi'l-fiddati veznen bi-veznin*) gümüş gümüşe ölçüsü ölçüsüne alınır, verilir. (*Femâ kâne min fadlin fehüve riben*) Arada fark olursa bu ribadır.”

Hurma ödünç alıyor. Kaç tane hurma aldın? Farz edelim on

⁹⁷ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.I, s.339, no:1018; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.236, no:1362; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.IV, s.203, no:6550; Bilâl-i Habeşî RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.IV, s.120, no:9844; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XI, s.409, no:11085.

tane hurma... On tane hurma vereceksin. Bir okka hurma aldı, bir okka hurma verecek. Bir kilo aldı, bir kilo verecek.

“—E canım ben sana bunu yazın verdim de işte şimdi de kış geldi, artık darlık vakti bu birebir olur mu?”

“—Ben sana bir kilo veririm yahut bir denk veririm ama sen bana vakti gelince bunu 1.25, 1.50, 1.75 ödersin.”

“—Niçin?”

“—Benim malım bu. Benim malımı sen boş yere kullanacaksın. Ben bunu şimdi sataydım para ederdi. Bu parayla da şöyle şöyle işler görürdüm. Binâen aleyh sen beni bu hayırdan alıkoyuyorsun. Yani ben bunu sana veririm ama biraz bana fazla vermek şartıyla...”

İşte bu fazla faizdir. Ne gibi şeylerde? Hurmada, buğdayda, arpada, hatta tuzda. Komşuya gittin;

“—Komşu bizim bu akşam tuzumuz kalmadı. Bana bir parça tuz ver.”

Fincanı götürürsün, kararlarsın öyle alırsın. Ertesi gün de komşu aldığı tuzu sana getirdim, buyurun der, aldığı kadar verirsin. Biraz fazla verirsen olmaz.

Altın da buna göre, gümüş de buna göre. Bunun artığı hangi şeyde olursa olsun ribâdır.

Bundan Allah cümle Ümmet-i Muhammed’i, bizi de korusun.

f. Cuma’ya Erken Gitmek

Deylemî. Hz. Ali RA’dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁹⁸

التَّهَجِيرُ إِلَى الْجُمُعَةِ، حَجٌّ لِقَرَاءِ أُمَّتِي (الدَّيْلَمِيُّ عَنْ عَلِيٍّ)

RE. 198/12 (*Et-tehcîru ile’l-cumu’ati, haccu fukarâi ümmetî.*)
(*Et-tehcîru ile’l-cumu’ati*) “Cuma’ya erken gitmek, (*haccu fukarâi ümmetî*) ümmetimin fakirlerinin haccıdır.”

Cuma namazına şimdi bak!

Hep dedik ki dünya, vazifeler var. Bekliyoruz:

⁹⁸ *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XI, s.411, no:11088.

“—Ezan okunsun da biz de cumaya gidelim, hemen kılalım kurtulalım!” diyoruz.

Halbuki Cuma namazına erken gitmek lâzım! Eski müslümanlar Cuma günü sabahleyin camiye fenerle giderlermiş. Böyle geç gidenlerden olmayalım diyerek, bir daha da çıkmazlarmış. Çünkü birinci gidene galiba deve, ikinci gidene sığır, üçüncü gidene koyun sadaka etmiş gibi sevap veriliyor. O kadar çok fazileti var.

Cumaya ne kadar erken gidebilirsen o kadar çok sevabı var. Onun için SAS Efendimiz:

“—Cumaya erken gitmek benim ümmetimin fukarasının haccıdır.” buyurmuş.

Yani onda hac sevabı var. Hacca gitmek kolay değil, çok para gidecek. Herkes o parayı temin edemez. Herkesin sıhhati de müsait olmaz. Sıhhatin müsait olmayınca, paran da müsait olmayınca, gidemezsin. Gidemeyince, Cuma günü erken vakitte gider camiye oturur Kur’an’ını okursun, tesbihlerini çekersin, vaaz u nasihat varsa onları dinlersin, derken Cuma vakti gelir, namazını kılarırsın.

Kılınca da camiden çabuk kaçmanın yoluna bakma. Caminin ilk girenlerinden, son çıkanlarından olmaya çalış. Asıl olan budur.

g. Tevâzu İnsanı Yükseltir

Deylemî, Enes in-i Mâlik RA7dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁹⁹

التَّوَّاضِعُ لَا يَزِيدُ الْعَبْدَ إِلَّا رِفْعَةً، فَتَوَّاضِعُوا يَرْفَعَكُمْ اللَّهُ

(الدَّيْلَمِيُّ عَنْ أَنَسٍ)

RE. 198/13 (*Et-tevâduu lâ yezîdü'l-abde illâ rif'aten, fetevâduu yerfa'kümu'llâhu.*)

(*Et-tevâduu lâ yezîdü'l-abde illâ rif'aten*) “Tevâzu, alçak

---

⁹⁹ *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.114, no:5740; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XI, s.411, no:11089.

gönüllülük insana hiçbir zaman alçaklık getirmez, muhakkak onun yükselmesine sebep olur. İnsanın makamını âlî eder, derecesini yüksek eder. (*Fetevâdaü yerfa'kümu'llâhu*) Öyleyse, siz birbirinize karşı mütevâzi olunuz ki, Allah da sizi yükseltsin.”

Kusurlarından dolayı birbirlerinizi muâhaze edip de hor görmeyin, tevâzu ediverin.

Bir müslüman kendisini diğer müslümanların hangisinden olursa olsun, bir derece üstün görürse... Acı laflar söylemişler de ben onu diyemedim. Hor hakir gördüğü bir zuafa görüyor, zayıf bir adam görüyor; kendisini ondan üstün görüp:

“—Ben bundan elbette iyiyim. Hayrım hasenatım var, şuyum var buyum var.” diyor, meziyetlerini sayıyor.

Ondan kendisini bir derece üstün görmesiyle en âdi, en aşağı mertebeye düşüyor. Çünkü ne kadar insan görürsen, hepsi Allah'ın kuludur. Ne kadar mevcut varsa, hepsi Allah'ın kuludur. Onu hor görmek, Allah'a ait olan şeyi hor görmek oluyor. Sendeki meziyet de Allah'tan, ondaki zuafalık da yine Allah'tan... Onu öyle yaratmış seni böyle...

Öyleyse daima birbirlerinize karşı tevâzu ediniz ki, Allah da

sizin makamlarınızı âlî eylesin, sizi yükseltsin. Sizin yükselmeniz, yüksekliğe nâil olmanız, başkalarına karşı göstereceğiniz tevâzuya bağlı.

h. Üç Güzel Huy

İbn-i Ebi'd-Dünyâ, Muhammed ibn-i Umeyr RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁰⁰

التَّوَّاضِعُ لَا يَزِيدُ الْعَبْدَ إِلَّا رِفْعَةً، فَتَوَّاضِعُوا يَرْفَعُكُمْ اللَّهُ؛ وَالْعَفْوُ لَا
يَزِيدُ الْعَبْدَ إِلَّا عِزًّا، فَاعْفُوا يَعْزِّزُكُمْ اللَّهُ؛ وَالصَّدَقَةُ لَا تَزِيدُ الْمَالَ إِلَّا
كَثْرَةً، فَتَصَدَّقُوا يَرْحَمَكُمُ اللَّهُ (ابن أبي الدنيا عن محمد بن عمير)

RE. 198/14 (*Et-tevâduu lâ yezîdü'l-abde illâ rifâten, fetevâdaü yerfa'kümu'llâhu; ve'l-afvü lâ yezîdü'l-abde illâ izzen, fa'fû yuizkümu'llâhu; ve's-sadatü lâ tezîdü'l-mâle illâ kesreten, fetesaddekü yerhamekümu'llâhu.*)

1. (*Et-tevâduu lâ yezîdü'l-abde illâ rifâten*) “Tevâzu, alçak gönüllülük insana hiçbir zaman alçaklık getirmez, muhakkak onun yükselmesine sebep olur. (*Fetevâdaü yerfa'kümu'llâhu*) Öyleyse, siz birbirinize karşı mütevâzi olunuz ki, Allah da sizi yükseltsin.”

2. (*Ve'l-afvü lâ yezîdü'l-abde illâ izzen*) “Affetmek de izzetten başka şeyi artırmaz. (*Fa'fû yuizkümu'llâhu*) Öyleyse affedin, Allah sizi izzetlendirsin.”

3. (*Ve's-sadatü lâ tezîdü'l-mâle illâ kesreten*) “Sadaka vermek de malı artırmaktan başka bir şey yapmaz. (*Fetesaddekü yerhamekümu'llâhu*) Tasadduk edin ki Allah size rahmet etsin!”

Geçen bir hadise dinledim. Bir adam vazifesinde bir kabahat

¹⁰⁰ *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.110, no:5719; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XI, s.411, no:11090.

etmiş, suistimali olmuş, ondan dolayı ceza görecek, muâhaze olunacak. Bir dostu onu himaye etmiş, onun borçlarını nasıl kapattıysa kapatmış. Himaye etmiş, onu mes'ul olma durumundan kurtarmış.

Kurtardıktan sonra bir gün gelmiş ki, o kurtulan adam kendisini kurtaran adamı dava etmiş. Dava ediyor, kendisini mes'uliyetten kurtaran, yükün altından kurtaran adamın aleyhine dava açıyor. Derken, dava iftira ama, sadece iftiradan ibaret olan dava ile adamı atıyorlar içeriye. Tabii tahkikat neticesinde kurtulacaksa da adam gidiyor içeri bir kere...

Bursa'mızın Cami-i Kebir'de levha olarak bir yazı görmüştüm. Orada diyordu ki:

إِتَّقِ شَرَّ مَنْ أَحْسَنْتَ إِلَيْهِ .

(*İtteku's-şerra men ahsente ileyhi.*) “İyilik ettiğin adamın serrinden sakın!”

Bunu buradaki bazı camilerde de görmüştüm, kitapta da görmüştüm yerini. Bazen Hazret-i Ali efendimize atfederler bu sözü, bazen hadis diyenler de olmuş. Her ne olursa olsun kibâr-ı kelam, güzel bir söz.

O zaman Camii Kebîr'in büyük bir hocaefendisi vardı, 90 küsur yaşında âhirete intikal etti. O hocaefendi de hayatta, gittim dedim ki;

“—Hocaefendi bu levhanın mânasını ben anlayamadım.”

Çünkü o zaman daha gençlik de var, her şeye aklımız ermiyor. İnsan bir insana iyilik eder de ondan nasıl şer gelir insana? İyilik etsin de arkasından şer gelsin, akıl kabul etmiyor.

Ne dese bana?

“—Sonra öğrenirsin oğlum!” dedi.

Sonra öğrenirsin dedi, bu kadar. İzah etmedi.

Zaman öğretiyor insana...

Niçin? Ehli olmayan insanlara yaptığımız iyilikler netice itibariyle size pişmanlık getirir. İyiliği ehline yapın!

Tevâzu edeceksin.

“—Gâvura da mı tevâzu edelim?”

O da Allah'ın kuludur ama adamına, sahibine, yapılması lâzım gelen kimseye tevâzu edin!

Birisi kabahat etmiş, özür diliyor:

“—Yaptım, kusuruma bakma, affet beni!” diyor.

Sen onu affedersen, o af senin izzetini arttırır.

Affetmekle düşük mertebeye düşmezsin, bilakis affettiğinden dolayı aziz olursun, izzetin artar. Öyleyse affediniz ki, Allah da sizi aziz eylesin. Af sahibi olun!

Geçen gün yine bir kardeş, yine bir kabahatinden dolayı bir kardeşine küsmüş. Kardeşi kaç zamandan beri yalvarıyor:

“—Beşeriyet icabı bir kusur işledim, affet!” diyor.

Bir şey yapmış ama mühim bir şey de değil.

“—Affetmem!” diyor, inat ediyor.

E bu olmaz, Müslümanlığa sığmaz bu.

Affederse ne olur? Bir şeye zarar gelmez ki.

Sadaka veriyor. Meselâ 100 liramız var farz edelim, 10 lirasını veriyoruz, kalıyor 90 bize. Azalıyor. Burada diyor ki:

“—Sadaka malı çoğaltır.”

Verdiğin niyete göre Allah-u Teâlâ en aşağı bire on verir, yüz verir, yediyüz verir; bu muhakkak. Ama diyeceksin ki sen;

“—Ben verdim de gelmedi, arkası gelmedi?”

Demek ki ahirette verilecektir o zaman...

Ey kardeşler muhakkak sadaka verin! Her gün için verin!

Sadaka bir güne mahsus değildir. Her gün verin, hatta her saatte verin! Hem verirken biliniz ki, vücudunuzda sizin 360 tane ek kemiğiniz var... Bu ek kemiklerinizin her birisinin sadaka hakkı vardır. Bak bu vücudumuzu ne güzel kullanıyoruz. Bu güzel güzel kullanılan vücudun hakkı sadakayla ödenir.

Binâen aleyh her gün bu nimetlere şükrederek sadaka vermek lazım! Cenâb-ı Hak'tan bunlar bir nimettir; elimizi ayağımızı oynatabiliyoruz, sözümüzü söyleyebiliyoruz, gözümüzle görebiliyoruz. Bakın, bunları yapamayan kardeşler var; yürüyemiyor, göremiyor, işitemiyor, elini ayağını oynatamıyor. Gözümüzün önünde bunlar her gün dolaşiyor bizim. O zaman görmenin, konuşmanın, yürümenin ne büyük nimet olduğunu bilince, bunlara şükren her gün tasadduk edin! Çünkü bu nimet her gün tazeleniyor üzerimizde...

Allah-u Teâlâ'nın rahmetine, merhametine ulaşmak istiyorsanız, malınızın da çoğalmasını istiyorsanız, muhakkak surette şükren lillâh tasadduk edin!

i. Gerçek Tevbe

Ahmed ibn-i Hanbel, Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁰¹

التَّوْبَةُ مِنَ الذَّنْبِ ، أَنْ يَتُوبَ مِنْهُ ، ثُمَّ لَا يَعُودُ فِيهِ
(حم. عن ابن مسعود)

RE. 198/15 (*Et-tevbetü mine'z-zenbi, en yetûbe minhü, sümme lâ yeûde fîhi.*)

(*Et-tevbetü mine'z-zenbi*) “Günahtan tevbe etmek, (*en yetûbe minhü, sümme lâ yeûde fîhi*) tevbe ettikten sonra o günahı bir daha yapmamaktır.”

Yaptık bir hata... Hatanın arkasından nedamet duyuyoruz:

“—Estağfiru'llah, tevbe yâ Rabbi!” diyoruz.

Bir daha yapmamak üzere yapılan istiğfar, istiğfardır. makbuldür ind-i ilahide, affolur.

j. Tevbe-i Nasûh

İbn-i Ebî Hâtim ve Beyhakî, Übey ibn-i Kâ'b RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁰²

---

¹⁰¹ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.446, no:4264; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.330, no:17524; İbn-i Kesîr, *Tefsîr*, c.VIII, s.169; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Câmiü'l-Ehâdis, c.XI, s.412, no:11092.

¹⁰² Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV. s.374. no:5457; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.182; İbn-i Ebî Hâtim, *Tefsîr*, c.XII, s.322; İbn-i Kesîr, *Tefsîr*, c.VIII, s.169; Übey ibn-i Kâ'b RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.232, no:10302; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XI, s.412, no:11091.

التوبة النصوح، الندم على الذنب حين يفرط منك، فتستغفر الله
بندامتك منه عند الحافر، ثم لا تعود إليه أبداً (ابن أبي حاتم،
هب. وضعفه عن أبي بن كعب)

RE. 198/16 (*Et-tevbetü'n-nasûhu, en-nedemü ale'z-zenbi hîne yefrutu minke, fetestağfiru'llàhe bi-nedâmetike minhü inde'l-hàfir, sümme lâ teüdü ileyhi ebeden.*)

(*Et-tevbetü'n-nasûhu*) “Tövbe-i nasûh, (*en-nedemü ale'z-zenbi hîne yefrutu minke*) gûnahtan pişmanlık duyman, (*fetestağfiru'llàhe bi-nedâmetike minhü inde'l-hàfir*) gûnaha nedametinle Allah'tan mağfîret dilemen, (*sümme lâ teüdü ileyhi ebeden*) ifrat suretiyle bir gûnah yaptıktan ve tövbe ettikten sonra, bir daha o gûnahı yapmamandır.”

Yaptığın işe, fenalığa, gûnaha nedâmet, tevbe oluyor.

Nedâmetin kendisi tevbe oluyor:

“—Ah niçin yaptım ben bunu? Hiç bana yakışır mıydı bunu yapmak?”

Bu pişmanlık içeriye geliyor. Bu pişmanlık içeriye gelince bu tevbe oluyor. Pişman oldunuz yaptığınıza, bu pişmanlık sizin için tevbe-i nasuhtur. Binâen aleyh nedâmetinden dolayı Allah-u Teâlâ'ya istiğfar edersin; bir daha gûnaha kat'iyyen dönmek şartıyla...

Sigara içmeyecek, içki içmeyecek, kumar oynamayacak, sair fenalık yerlerine gitmeyecek. Buna tövbe etti, bir daha buna dönmek lazım!

“—Bugün tevbe edeyim de, yarın da yine cahillik edersem, bir daha tevbe ederim.”

Bu olmaz.

k. Cennetin Bedeli

Deylemî, Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁰³

التَّوْحِيدُ ثَمَنُ الْجَنَّةِ، وَالْحَمْدُ ثَمَنُ كُلِّ نِعْمَةٍ، وَيَتَقَاسَمُونَ الْجَنَّةَ

بِأَعْمَالِهِمْ (الدَّيْلَمِيُّ عَنْ أَنَسٍ)

RE. 198/17 (*Et-tevhîdü semenü'l-cenneti, ve'l-hamdü li'llâhi semenü külli ni'metin, yetekâsemûne'l-cennete bi-a'mâlihîm.*)

(*Et-tevhîdü semenü'l-cenneti*) “Tevhid Cennetin bedelidir. (*Ve'l-hamdü li'llâhi semenü külli ni'metin*) Allah'a hamd etmek de bütün nimetlerin bedelidir. (*Yetekâsemûne'l-cennete bi-a'mâlihîm*) Cenneti de işlenilen sâlih amellere göre taksim ederler.”

Lâ ilâhe illa'llah nedir? Tevhid'dir. *Tehlîl* de derler, *tevhid* de derler. Tekbirler de buna dahildir.

Cennetin parası var, yani cenneti bedavaya vermiyorlar. Para isteyecekler bizden.

Bu dünyada da köşkü bedava veriyorlar mı adama? Vermiyorlar. Köşküne göre para istiyorlar bizden. “Bu kadar parayı verirsen, bunu sana veririz.” diyorlar.

Cennet de böyle. Cenneti de bize satıyor Cenâb-ı Hak. Neyle? *Lâ ilâhe illa'llah* demekle. Cennetin parası *Lâ ilâhe illallah* demek oluyor.

Bütün nimetlerin de parası Allah'a hamd etmektir. Cennette alacağımız yer de burada işlediğimiz ameller kadardır. Buradaki ameli sâlihimiz ne kadarsa, cennette o kadar yere sahip olacağız.

1. Tedbir ve Tevekkül

Deylemî, İbn-i Âid ibn-i Kurayz RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁰⁴

---

¹⁰³ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.74, no:2415; Enes ibn-i Mâlik RA'dan. *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XI, s.412, no:11093.

¹⁰⁴ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*. c.II, s.77, no:2435; İbn-i Âid ibn-i Kurayz RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.103, no:5696; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XI, s.412. no:11094.

التَّوَكَّلُ بَعْدَ الْكَيْسِ مَوْعِظَةٌ (الدَّيْلَمِيُّ عَنْ ابْنِ عَائِدِ بْنِ قَرِيظٍ)

RE. 199/1 (*Et-tevekkülü ba'de'l-keyyisi mev'izatün.*)
(*Et-tevekkülü ba'de'l-keyyisi*) “Akıbet endişesinden sonraki tevekkül, (*mev'izatün*) derstir.

Allah'a tevekkül ediyoruz. Neden sonra?

“—Bunu böyle yapayım mı?” diye ilerisini gerisini düşünüyorsun. Yapmaya karar verdikten Allah'a tevekkül ediyorsun, dayanıyorsun. Ama teemmülsüz, taakkulsüz değil.

Keyyis kelimesini başka bir hadis-i şeriften hatırlıyoruz.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁰⁵

الْكَيْسُ مِنْ دَانَ نَفْسَهُ، وَ عَمِلَ لِمَا بَعْدَ الْمَوْتِ؛ وَالْعَاجِزُ مِنْ أَتْبَعِ

نَفْسَهُ هَوَاهَا، وَتَمَنَّى عَلَى اللَّهِ الْأَمَانِيَةَ (ط. حم. ت. ه. حل. ق.

ك. عن شَدَّادِ بْنِ أَوْسٍ)

RE. 229/7 (*El-keyyisü men dâne nefsehû, ve amile limâ ba'de'l-mevt*) “Zeki insan, nefsini dizginleyen, zabt u rapt altına alan ve ahiret için hazırlanan kimsedir. (*Ve'l-âcizü men etbea nefsehû hevâhâ*) Ahmak kul da nefsinin arzusu peşine kendisini takıp, sürüklettiren, (*ve temennâ ale'llâhi'l-emâniyyeh*) ondan sonra da

¹⁰⁵ Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.638, no:2459; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1423, no:4260; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.124, no:17164; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.125, no:191; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.153, no:1122; Taberânî, *Mu'cemül-Kebîr*, c.VII, s.281, no:7141, 7143; Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.II, s.107, no:863; Beyhakî, *Şuabül-İman*, c.VII, s.350, no:10546; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.369, no:6306; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.267; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.I, s.266, no:463; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.140, no:185;

Deylemî, *Müsnedül-Firdevs*, c.3, s.310, no:4930; İbn-i Ebî'd-Dünyâ, *Muhâsebetü'n-Nefs*, c.I, s.19, no:1; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, no:56, no:171; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XII, s.50, no:6430; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.39; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LXI, s.186; Şeddâd ibn-i Evs RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.679, no:7036; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.1024, no:2029.

‘Allah *Gafur*’dur *Rahim*’dir, beni affeder, onun rahmeti çoktur!’ diye Allah’a temenni besleyen kimsedir.”

Akl-ı evvel tabir ettiğimiz kimselere *keyyis* diyorlar.

“—Bu akl-ı evvel kimdir?” diye sorsalar bize, akli evveli nasıl gösteririz?

Çok zengin bir adam veyahut çok yüksek mevkide bir adam. Çok bilgisi olan, kaç tane üniversiteden diploması olan, çok lisanlar bilen... Her şeyi bilen birçok akıllılar var ya, biz deriz ki onlardan birisidir işte; akıllı, zekâlı, akli zekâsı çok kuvvetli. Bak kaç mektepten, kaç milletin dilinden bilgisi var, elinde şahadetnamesi var deriz.

Fakat bize bunu izah ederken buyurmuşlar ki:

“—O keskin akıllı, akl-ı evvel, zekâsı kuvvetli adam, öldükten sonraki ahiret hayatı için hazırlanan insandır.”

E şimdi birçok akıllılarımız var. Bak işte aya gidiyoruz, dünyanın da haritasını çizmişler bugün. İşte gökteki yıldızlarda belli elimizde. Bunu kendisi göremiyor “Nerede acaba bu cennet?” diye şüpheye düşenler oluyor.

Allah-u Teâlâ’nın mülkünü biz bilemeyiz. Ne kadar bugün bilgiler, bilginler varsa, sema âleminin hakkında malumatlar verenler varsa hepsi noksandır. Hepsi ilerisini göremez, ancak dünya sathını görüyor. Bu gördüğümüz bütün âlemler dünya sathına ait... Samanyolu filan dedikleri, 200 bin ışık senesinde gidilir dedikleri o yıldızlar hep birinci kat semâya ait... Bunun arkasında diğer semâlar var... Kürsî var, onun arkasında Arş var, onlardan kimsenin haberi yok. Meleklerin bile haberi yok.

Onun için, Allah’ın cenneti muhakkak var. O cennet de burada kazanılacak. Burada işlenen a’mâl-i sâlihaların mükâfâtı olarak Allah orada mükâfatlandırarak.

Ne dedi bak? Allah-u Teâlâ’nın indinde aziz.

Allah bizi ekrem-i mahlûkat yaratmış, toprakta çürüsün de mahvolsun diye değil. O bizim aziz ruhumuz mele-i a’lâda, en güzel yerlerde, en güzel nimetlerle mütene’im olacak.

Onun için şühedaya diyor ki:

وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ يُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتٌ ، بَلْ أَحْيَاءٌ وَلَكِنْ
لَا تَشْعُرُونَ (البقرة: ١٥٤)

(*Ve lâ tekûlû li-men yuktelû fî sebîli'llâhi emvât*) “Allah yolunda öldürülenler için sakın sen ölüler deme! (*Bel ahyâün velâkin lâ teş'urûn*) Bilâkis onlar diridirler, lâkin siz anlamazınız.” (Bakara, 2/145)

Onlar hayat-ı manevî ile haydırlar. O hayattan bizim haberimiz yok yalnız. Sen zannetme ki hayat hemen bu dünyaya mahsus. Bu dünyadaki hayat muvakkat... Muvakkat olan hayata hayat mı derler?

Bir gün geliyor bizi buradan alıp götürüyorlar işte. Asıl hayat ölüm olmayan bir hayattır. O da işte ahiret hayatıdır.

Onun için zekî olan kimsenin gözü ahiretindedir. Hakk'ın rızasına muvâfık ameller işliyor, ondan dolayı da Cenâb-ı Hakk'ın cennetine nail oluyor.

m. Teyemmümün Yapılışı

Şimdi bir de teyemmümü anlatıyor bize. Kısacık onu da söyleyeyim;

Hâkim, Câbir ibn-i Abdullah RA'dan; Taberânî, Hâkim ve Beyhakî, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁰⁶

التَّيْمُمُ ضَرْبَتَانِ: ضَرْبَةٌ لِلْوَجْهِ ، وَضَرْبَةٌ لِلْيَدَيْنِ إِلَى الْمِرْفَقَيْنِ
(ك. عن جابر؛ طب. ك. ق. والشيرازي عن ابن عمر)

¹⁰⁶ Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.288, no:638; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.287, no:634; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.367, no:13366; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.207, no:941; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.I, s.180, no:16; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.591, no:1416; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.77, no:2438; Ammar ibn-i Yâsir RA'dan.

RE. 199/2 (*Et-teyemmümü darbetâni: Darbetün li'l-vechi, ve darbetün li'l-yedeyni ilâ mirfakayni.*)

(*Et-teyemmümü darbetâni*) “Teyemmüm iki darbdan ibarettir. (*Darbetün li'l-vechi*) Birisi yüz için, (*ve darbetün li'l-yedeyni ilâ mirfakayni*) ikincisi de dirseklere kadar kollar için.”

Müslüman abdestsiz gezmemelidir. El-hamdü lillâh memleketimizde su bol. Bazen de suyun kesildiği bir devir olur da yahut susuz bir yere düşeriz de su bulunmaz. O zaman teyemmüm denilen bu şeyi Cenâb-ı Allah bize müsaade etmiş, Peygamber Efendimiz de yolunu göstermiş.

Nedir? (*Darbetâni*) “İki defa vurmak.” Bir vuracak, bir daha vuracak. Bir darbe yüz için, bir darbe de kollar için.

Bir darbe vurdun toprağın üzerine... Tozu olan her şeyin üzerine olur. Mutlaka tozun kendisi bulunmayabilir, fakat tozlu olan her şey, kiremit, tuğla ve saire gibi her şey de olabilir.

Evvelâ, “Niyet ettim teyemmüm etmeye!” deriz. Kollarımızı abdest alacak gibi sıvarız Ondan sonra iki elimizi toprak üzerine veya tozlu bir şey üzerin vururuz. Sonra ellerimizde toz toprak varsa şöyle bir silkeleriz, yaramaz bir şey varsa dökülür. Sonra şu yaptığımız gibi iki elimizle yüzümüzü güzelce mesh ederiz.

İki elimizle bir darbe daha vururuz. Yine ellerimizi şöyle silkeleriz. Sonra sol elimizin içiyle sağ elimizin dış tarafından dirseğimize doğru meshederiz, sonra iç tarafa geçer dirseğimizden elimize kadar meshederiz. Aynı şeyi sağ elimizle sol kolumuza yaparız.

Bu çeşmede aldığımız abdestin yerine geçer. Bu teyemmüm abdesti ile namaz kılabilirsin, Kur'an okuyabilirsin.

Abdesti bozan şeyler teyemmümü de bozar. Ayrıca suyun bulunması veya gelmesi de teyemmümü bozar.

Susuz bir yerdeyiz, gusül icap etti, gusül için de teyemmüm yapılabilir. Ne kadar kolaylık göstermiş dinimiz.

Anlatıyorlar: Kore denilen yerde, Kore savaşında asker ihtilâm olmuş, gusül abdesti alacak. Çavuşuna demiş ki;

“—Komutanım, benim yıkanmam lazım!”

“—Evlâ, birlikten ayrılırsan esir düşersin yahut seni vururlar öldürürler. Hava soğuk, suyun başına gidersen üşürsün, zatürre

olursun, yapma bunu. Kolayı var, teyemmüm et, sonra yerimize gittiğimiz vakitte suyunu ısıtıp yıkanırısın.”

“—İçim rahat etmez, yapamam!” demiş.

Akşam dinledim ben bunu...

Kaçmış, orada bir göl varmış, gitmiş gölün başına, suya dalmış. Daldığı vakitte Çin askerleri tepesine dikilmişler. E bu da suyun içinde, soyunmuş, silahı da dışarıda.

“—Teslim ol!” demişler.

“—Pekiyi...” demiş, teslim olmuş.

Çıkmış. Elbisesini giyinmiş. Onlara doğru gitmeye başlamış. Giderken bakmış ki, bu sefer onlar ellerini kaldırmışlar. Hepsini bağlamış, götürmüş çavuşuna teslim etmiş.

Çavuş, “Ne oldu?” diye sormuş, “Bilmem!” demiş. Teslim olan Çinlilere sormuşlar:

“—Bir sürü yeşil sarıklı adam... Teslim olmaktan başka çare bulamadık. Bir adama teslim olmadık, bir sürü adam vardı orada...” demişler.

Allah-u Teâlâ'nın kudreti, o askerın sıdkının mükafatı.

Bunu birkaç defa birkaç yerden dinledim. Belki oldu belki olmadı ama bu olabılen şeylerdendir.

Onun için Allahu Teâlâ bize teyemmümü borç kılmış. Gusül iktiza ettiği yerde de aynı iki darb bir niyet kâfi...

Rasûlüllah'ın zamanında adamın birisine gusül icap etmiş. Su yokmuş. Soyunmuş, suda nasıl yıkanıyor, toprağın içerisinde öyle yuvarlanıyormuş. Rasûlüllah'a söylemişler.

“—Yok!” demiş. “Teyemmüm gusl için de kâfidir.” demiş.

Abdest alırken nasıl iki darb bir niyetle yüzümüzü ve kolumuzu meshettiğimiz vakit, abdest hasıl oluyor. Gusle de niyet ettiğimiz vakit, guslün yerine de geçer. Su buluncaya kadar geçerlidir. Su bulununca teyemmüm bozulur.

n. Sabah Namazından Sonra Zikir

Şimdi şunu da söyleyeyim kâfi...

Deylemî, Hz. Osman ibn-i Affan RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁰⁷

الثَّابِتُ فِي مُصَلَّاهُ بَعْدَ صَلَاةِ الصُّبْحِ ، يَذْكُرُ اللَّهُ تَعَالَى حَتَّى تَطْلُعَ
الشَّمْسُ ؛ أَبْلَغُ فِي طَلَبِ الرِّزْقِ ، مِنْ الضَّرْبِ فِي الْآفَاقِ (الديلمي
عن عثمان)

RE. 199/3 (*Es-sâbitü fî musallâhu ba'de salâti's-subhi, yezkürü'llâhe teâlâ hattâ tatlûa's-şemsü; ebleğu fî talebi'r-rizkı, mine'd-darbi fî'l-âfâkı.*)

(*Es-sâbitü fî musallâhu ba'de salâti's-subhi*) “Sabah namazından sonra namaz kıldığı yerde duran, (*yezkürü'llâhe teâlâ hattâ tatlûa's-şemsü*) güneş yükselinceye kadar zikreden kimse, (*ebleğu fî talebi'r-rizkı, mine'd-darbi fî'l-âfâkı*) rızkını arama

¹⁰⁷ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.104, no:2556; Hz. Osman ibn-i Affan RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.48, no:9444; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XII, s.16, no:11325.

hususunda afakı dolaşan kimseden daha büyük bir iş yapmış olur.”

“—Bir kimse sabah namazını kıldıktan sonra, namaz kıldığı yerde sabit duruyor. Allah-u Teâlâ'nın zikriyle meşgul oluyor.”

İkinci için de söylerler ama, burada sabah namazından sonra diyor. Güneş yükselinceye kadar, yâni işrak vakti gelinceye kadar oturuyor. Bayram namazının kılındığı vakte kadar, güneş doğduktan yarım saat-45 dakika sonra...

“—Senin bu hareketin, rızık aramak için dünyayı dolaşmandan daha hayırlı ve daha güzeldir.”

İster Türkiye’de ister Türkiye’nin dışarısındaki bütün memleketlere gideceksin de ticaret yapacaksın. Orada şöyle kazanç var burada böyle kazanç var. Oraya gidersek yüzde 100, buraya gidersek yüzde 200 kazanç var. Gideceksin, ister tayyareyle git, ister neyle gidersen git, bir kazanç temini için. Bu senin için o memleketlerde kazanacağın kazançtan daha hayırlı ve daha güzeldir.

O kazançlar dünyaya aittir. Dünya da senin olsa gözünü yumuncaya kadar. Gözünü yumduktan sonra veleddâlin amin.

Binâen aleyh aziz kardeş, şu duayı unutma:
“—Yâ Rabbi, beni ahiret hayırlarından alıkoyan dünyadan sana sığınırım!”

Sen de oku bu duayı. Üç tanedir bunlar ama ben birisini bellebilmişim.

Allah cümlemizi affetsin... Tevfikât-ı samedâniyyesine mazhar eylesin... Rızâ-i şerifini hedef edinen müslümanlardan etsin bizleri...

Tekrar söylüyorum: Hacı olmak çok kolaydır. Öğrendik işte onun yolunu, 3-5 bin lirayı cebine koydun mu, tayyare kuş gibi götürüyor oraya... Bir hacı olup geliyoruz buraya, çok kolay!

Fakat adam olmak çok zor. Çünkü adamlık Allah-u Teâlâ'nın rızasının altında... Rızâ-i ilahîyi hedef edinmedikçe, Allah'ın rızasını kazanmaya muvaffak olamazsınız. Bütün hedefin Hakk'ın rızası olacak. Adımını atarken de Hakk'ın rızası için atacaksın, konuşurken de Hakk'ın rızası için konuşacaksın.

Öyle ağzına geleni söylüyorsan, istediğin yere gidiyorsan, hevâyâ ittibâ ile, bunların altında Allah'ın rızası olmaz.

Allah afetsin de rızâ-i ilahisini hedef edinen bahtiyar kullarının arasına bizleri de kabul eylesin...

Li'llâhi'l-fâtihah!

11. 04. 1971 – İskenderpaşa Camii

13. EZAN VE NAMAZ

Eüzü bi'llâhi mine's-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve'l-âkıbetü li'l-müttakîn...
Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve
sahbihî ecmaîn...*

*İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh... Ve
enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llâhu aleyhi ve
sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin
bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve
bi's-senedi'l-muttasili ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme
ennehû kâl:*

الثَّلَثُ ، وَالثَّلَثُ كَثِيرٌ ، إِنَّكَ أَنْ تَذَرَ وَرَثَتَكَ أَغْنِيَاءَ ، خَيْرٌ مِنْ أَنْ تَذَرَهُمْ
عَالَةً يَتَكَفَّفُونَ النَّاسَ ، وَإِنَّكَ لَنْ تَنْفِقَ نَفَقَةً تَبْتَغِي بِهَا وَجَهَ اللَّهِ ، إِلَّا
أَجْرَتْ بِهَا ، حَتَّى مَا تَجْعَلُ فِي فِي امْرَأَتِكَ (خ. م. د. ت. ن. ه.
ط. ش. حم. حب. عن سعد)

RE. 199/5 (*Es-sülüsü, ve's-sülüsü kesîrun, inneke en tezera
vereseteke aġniyâe, hayrun min en tezerahüm âleten
yetekeffûne'n-nâse, ve inneke len tünfika nefekaten tebtaġî bihâ
vecha'llâhi illâ ücirte bihâ, hattâ mâ tec'alu fî fi'mreetike.*)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

“—Mefhar-i mevcûdât Muhammed Mustafâ râ salevât!”

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidinâ muhammed...]*

“—Seyyidü's-sâdât Muhammed Mustafâ râ salevât!”

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidinâ muhammed...]*

“—Habîb-i Hüdâ Muhammed Mustafâ râ salevât!”

[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli

seyyidinâ muhammed...]

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihannın serveri, sevgili Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin...

a. Vasiyette Ölçü

Geçen pazarki derste okumuştuk. Namazgâhında sabah namazını kıldıktan sonra, işrak vaktine kadar Allah-u Teâlâ'nın zikri ile meşgul olmaklık, rızkın insanın üzerine gelmesinde en faydalı, en güzel sebeptir.

Sabah namazını kıldıktan sonra, musallasında oturup da işrak vakti gelinceye kadar Kur'an okumak, herhangi bir zikirle, tesbih ve saire ile meşgul olmak, sonra işrak namazını kılarak çıkmak, hem bir hac ve umre sevabına muâdil, hem de rızkın onun üzerine gayet rahatlıkla ve bollukla gelmesine vesile olur.

Bugünkü derste ise, vasiyetle ilgili miktar bildiriliyor.

Buharî, Müslim, Ebû Dâvud, Tirmizî, Neseî, İbn-i Mâce, Tayâlisî, İbn-i Ebî Şeybe, Ahmed in-i Hanbel, İbn-i Hibbân, Sa'd ibn-i Ebî Vakkas RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁰⁸

الثَّلَثُ ، وَالثَّلَثُ كَثِيرٌ ، إِنَّكَ أَنْ تَذَرَ وَرَثَتَكَ أَغْنِيَاءَ ، خَيْرٌ مِنْ أَنْ تَذَرَهُمْ
عَالَةً يَتَكَفَّفُونَ النَّاسَ ، وَإِنَّكَ لَنْ تَنْفِقَ نَفَقَةً تَبْتَغِي بِهَا وَجْهَ اللَّهِ ، إِلَّا
أَجَرْتَ بِهَا ، حَتَّى مَا تَجْعَلُ فِي فِي امْرَأَتِكَ (خ. م. د. ت. ن. ه.)

(ط. ش. حم. حب. عن سعد)

¹⁰⁸ Buhârî, *Sahîh*, c.XIII, s.317, no:4057; Müslim, *Sahîh*, c.VIII, s.395, no:3076; Tirmizî, *Sünen*, c.VII, s.483, no:2042; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.VIII, s.50, no:2480; Neseî, *Sünen*, c.XI, s.395, no:3567; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.VIII, s.179, no:2699; Ahmed in-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.173, no:1488; Mâlik, *Muvatta'*, c.V, s.86, no:1258; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.X, s.61, no:4249; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.268, no:12345; Sa'd ibn-i Ebi Vakkas RA'dan.

RE. 199/5 (*Es-sülüsü, ve's-sülüsü kesîrun, inneke en tezera vereseteke ağniyâe, hayrun min en tezerahüm àleten yetekeffefûne'n-nâse, ve inneke len tünfika nefekaten, tehtağî bihâ vecha'llâhi illâ ücirte bihâ, hattâ mâ tec'alu fî fi'mreetike.*)

(*Es-sülüsü, ve's-sülüsü kesîrun*) “Vasiyet üçte birdir, üçte bir bile çoktur. (*İnneke en tezera vereseteke ağniyâe*) Senin vârislerini zengin bırakman, (*hayrun min en tezerahüm àleten yetekeffefûne'n-nâse*) onları başkalarına muhtaç bırakmaktan daha hayırlıdır. (*Ve inneke len tünfika nefekaten, tehtağî bihâ vecha'llâhi illâ ücirte bihâ*) Sen Allah rızası için verdiğin nafakadan dolayı mükafatlandırılırsın. (*Hattâ mâ tec'alu fî fi'mreetike*) Hatta hanımının ağzına koyduğun lokmadan bile ecir kazanırsın.

Sa'd in-i Ebî Vakkas RA hastalığı esnasında malını vasiyet ediyor:

“—Bıraktığım miras malının üçte ikisi hayır olsun!” diyor.

Rasûlullah Efendimiz buyuruyor ki:

“—Hayır, bu üçte iki çoktur.”

“—E yarısı olsun! Bıraktığım malımın yarısı hayra verilsin!” diyor.

Peygamber SAS Efendimiz:

“—O da çok...” diyor.

“—Ya nasıl yapayım?” diyor.

“—Üçte biri senin hakkındır, onu bir hayra vasiyet edebilirsiniz. Üçte ikisi de senin mirasçılarının hakkıdır. Onların hakkına tecavüze hakkın yok! Çünkü onları fakir olup, en nihayetinde ötekine berikine el açmak durumunda bırakmaktansa, onları zengin olarak bırakmak, muhtaç olmayacak şekilde bırakmak daha hayırlıdır.” buyurmuş.

Hattâ insanlar verdiği her nafakadan, her sadakadan, Allah rızası için verilen her şeyden, şüphesiz sadakası nisbetinde me'curdurlar. Bâhusus hanımının ağzına latife olarak, yahut hüsn-ü imtizaca vesile olsun diyerek, “Buyur sen de bunu ye!” diye verdiği lokmadan da me'curdur. Bir lokmadır ama onun gönlünü almış olursun. Bundan dolayı da Cenâb-ı Hak sana ecir

verir.

Bu sefer Mekke-i Mükerrerme'de kitapçılara bakarken, baktım bir kitabın ismi yazılı: *Ruhu'l-İslâm*. Adı hoşuma gitti, aldım kitabı, gelince okuyayım bakalım dedim. Güzel güzel şeyler yazmış. Şam profesörlerinden birisi. Bu meseleye de gelmiş, orada diyor ki:

“—Bugünün müslümanlarına çok teessüf ederim ki, Cenâb-ı Hak kendilerine böyle bir fırsat vermişken, bu fırsatı da ihmal ederler. Cemiyet-i İslâmiyenin ayakta durmasına vesile olacak hayırlardan da uzaklaşırlar. Bugünün gürültülerinin yegâne sebeplerinden birisi de, zenginlerimizin canla başla hayra iştirak etmeyişleridir. Ama onların başlarına da gelenler geliyor. Geliyor ama yine intibah yoktur.”

Bir hayır denince, eh beş kuruşla da olur bu hayır, beş lirayla da olur, 500 lirayla da olur, 5000 lirayla da olur. Fakat bunların hiçbirisi kâfi değildir. Tabi herkes kuvveti nisbetinde iştirak eder. Şimdi beş kuruş verecek adam 5000 lira veremez ki! 5000 lira verecek adamın servetine bakarsan 5000 lira da onun beş lirası kadar yoktur yani. Ötekinin beş lirası onun 5000 lirasından daha a'lâdır. Çünkü çokluğa nispetle beş lira azdır.

Halbuki biz Hz. Ebû Bekr-i Sıddîk'ın yaptığını yapmadıkça kurtulamayız. Kurtuluşun en iyisi, canımızı feda edemiyoruz, hiç olmazsa malı feda edelim.

Malı feda etme, canı da feda etme; sonra de ki:

“—Yâ Rabbi, kurtar bizi!”

Allah affetsin hepimizi...

Onun için, o profesörün dediğine göre, “Allah-u Teâlâ hepimize hayırlı ömürler ihsan buyursun!” ama bu ömrün hepsinin bir sonu var. O sondan kimsenin kurtulacağı yok. Bu son gelmeden evvel her müslümanın hazırlanması da yine Peygamberimiz'in tavsiyesidir. Vasiyetini herkes başının ucunda bulundurmalı. Çünkü ölümün ne zaman geleceğini kimse bilmez. Sen 80 yaşına kadar yaşayacağım diye durursan, olmaz o... Her gün vasiyetin başının ucunda bulunmalı. Zamana göre de vasiyetini mütemediyen değiştirmelisin.

Vasiyetin en güzeli, Allah'a iman ve İslâm'ı çocuklarına tavsiye ettikten sonra, bırakacağın vasiyetnamedeki çocuklarına

bugün güvenç de yok. Notere de götürsen yaptırсан ki:

“—Benim malımın şu kadarı şuraya harcanacak, bu kadarı buraya harcanacak.”

Mirasçılarının elindedir o. İsterse senin vasiyetini tatbik ederler, istemezlerse etmezler. Ama sen hayatında iken bunu kendi elinle yaparsan, âhirete giderken gözün kapalı gidersin.

Onun için feneri önünde yak, arkaya bırakma. Fırsat elinde, can bedende, senin de kudretin kuvvetin yerinde iken, yapacağın hayırları yap, nereye ne vermek istiyorsan, ayır ver! Sonraya bırakırsan, sona kalan dona kalır derler.

Bu sülüs, Allah onu bize hak vermiş. Mesela benim 3000 lira servetim kalmış, 1000 lirası benim hakkım, yani ölünün hakkı. İki bini çocuklarımın hakkı ise, bini de benim hakkım, istediğim yere tasarrufa Cenâb-ı Hak onda bana izin veriyor. “Sen bu bin lirayı istediğin yere harca!” diyor. “Camiye mi, çeşmeye mi, çocuklara mı, nereye aklın yetiyorsa, oraya bunu harcamakta hürsün!” diyor.

E bu hürriyeti Allah bu servette bize verdiği halde, biz bunların hepsini unutuyoruz, hepsi mirasçıya kalsın diyoruz. Sonra da o mirasçıya yarıyor mu o? Ona da yaramaz. Har vurur, harman savurur, gider paralar.

b. Soğan, Sarımsak, Pırasa

Taberânî, Ebû Ümâme RA’dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁰⁹

الثوم، والبصل، والكراث من سكِّ إبليس (طب. عن أبي أمامة)

RE. 199/6 (*Es-sûmü, ve’l-basalü, ve’l-kürrâsü min sükki iblîse.*)
(*Es-sûmü*) “Sarımsak, (*ve’l-basalü*) soğan, (*ve’l-kürrâsü*) pırasa
(*min sükki iblîse*) şeytanın kokularındandır.”

¹⁰⁹ Taberânî, *Mu’cemül-Kebîr*, c.VIII, s.282, no:8083; Heysemî, *Mecmaü’z-Zevâid*, c.II, s.127, no:1999; Ebû Ümâme RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.XV, s.267, no:40909; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XII, s.18, no:11330.

Sûm, sarımsak; *basal*, soğan.

Şimdi soğan ve sarımsak gıda olarak hepimizin evinde yediğimiz nimettir; yaşı olsun, kurusu olsun, pişmiş olsun, çiğ olsun... *Kürrâs* da böyle pırasa gibi otlar. Bunların hepsi iblîs aleyhi'llânenin kokularından bir kokudur.

O zaman sigara yoktu da sigaradan bahsedilmemiştir. Ama sigaraya şimdi bunlar kıyas edilebilir. Bu sarımsakla soğan bugün gıda maddesidir. Onsuz yemeklerin tadı olmaz. İllâ onları yemeklerimize katarız. Kattığımız bu yemekler de pişince, onun kokusu tabiatıyla kaybolur. Koku kaybolduğu için, mekruhluk kalkar.

Mekruh olan kısmı, çiğ olarak yersek ağzımız kokar. Bu ağzımızın kokusundan da melekler hoşlanmaz. Çünkü iblisin kokusu dedi. Onun kokusunu ağzımızda bulundurmamak suretiyle camiye gelmemize de Rasûlüllah razı olmamıştır. “Bunu yiyenler namazlarını evlerinde kılsınlar, camiye gelmesinler!” demiştir.

Şimdi bu gıda maddesi olan soğanla sarımsağa böyle dendikten sonra, bugün bid'at, hades denilen sigaraya Rasûlüllah SAS'in razı olacağını kimse diyemez. Kim diyebilir ki bundan Resûlullah razıdır? Kimse diyemez.

Binâen aleyh, sigara haddi zatında vücuda hiçbir menfaati yoktur. Vücuda menfaati olmadığı gibi bir dumandan ibarettir, zevkî bir iştir. Onun zevkine, keyfine aldanarak her gün 5-6 lirayı havaya uçururuz. Ama bugün 36 milyon müslümanın hiç olmazsa 20 milyonu böyle bunu uçuruyorsa, günde tam 80-100 milyon para eder. Yazık değil mi bu bize?

Bunu akli olan bir insan yapar mı dersiniz? Kat'iyyen yapamaz.

Bir hayra beş kuruş vermeğe razı olmuyoruz. Her gün bu iblis aleyhillânenin icadı olan sigaraya dünya kadar para vererek kendimizi de, cemiyetimizi de zarara sokuyoruz. Hem de sıhhatimiz bozuluyor.

Geçen de söylemiştim. Altın Parçaları namındaki kitabın içinde bilmem kaçınıcı sözü idi. Altı damla zehir kelbi öldürür diyor, 10 damlası da deveyi öldürür diyor. Bu kadar menhus olan bu şeye dünya bugün müptela... Herkes buna müptela olmuş, bir

dert yani... Allah Ümmet-i Muhammed'i bâhusus bu dertten kurtarsın., Başka diyeceğimiz olmaz tabi.

En zararlarından birisi de, bu şeytan aleyhillânenin kokusu olduğundan dolayı, meleklerin oraya sokulmamasına vesile olur. Meleğin sokulmadığı yere şeytan sokulur. Bu da hatırında olmalı insanların...

Allah esirgeye, hepimizin bir son nefesi var ya. O son nefesimizde melekler yanımızda olmaz da şeytan yanımızda olur da bizi kandırırsa, bizi başka şeylerle meşgul ederekten, Allah esirgeye, o cevher-i imana tasallut ederse ne olur halimiz acaba?

Onun için havâtır dört çeşit: Birisi melek tarafından gelir. Birisi şeytan tarafından gelir. Birisi nefis tarafından gelir. Birisi de Hak tarafından gelir.

Melek tarafından gelene ilham derler. Şeytan tarafından gelene havâdis derler. Nefis tarafından gelene de vesvese derler. Haktan gelen de haktır. Ama bunun hangisi hak, hangisi nefisten, hangisinin şeytandan, hangisinin melekten olduğunu ayırtacak erbâb pek azdır, ayıramaz insan. Her hatırına geleni, “Evet içime böyle geldi ilhamdır.” diyerekten saplanır kalırsa, çukura gider insan.

Onun hangisinin iyi, hangisinin kötü olduğunu seçecek kabiliyet, ilimde yüksek mertebelere nail olduktan sonra olur. İlimde yüksek mertebelere erişmemiş insanlar, daima aldanır burada... Onun için daima o anda şeytan, nefis insanlara çeşit çeşit vesveselerle, hâtıralarla insanı meşgul ederler. E melek de sokulmuyor yanına, bak nasıl güzel aldatıyor seni o zaman.

Onun için bize;

“—Mevtalarınız öleceği vakitte başında Yâsin okuyun!” derler. “Güzel kokular yakın!” derler.

Niçin? Meleklerin celbine vesile olsun da gönlüne fena şeyler gelmesin, iyi şeyler gelsin diye. Bu iyi şeylerden birisi, “*Lâ ilâhe illa'llah, Muhammedün rasûlü'llah*” ile meşgul olur, o suretle de çekilir gider bu dünyadan. Ne güzel saadet!

E o hatıralar gönlüne gelmek için güzel kokular lazım. E buna alışmış insanın ondan kurtulması da Allah esirgesin, çok zor. Onun için daha çocukluk devresinde iken bu gibi fena şeylere alışmamak lazım! Alışırsa da ondan kurtulmak için çare bulmak,

aramak lazımdır ki çok mücâhede ister.

c. Komşunun Şu'fa Hakkı

Tirmizî, Ebû Dâvud, İbn-i Mâce ve Ahmed ibn-i Hanbel, Câbir ibn-i Abdullah RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹¹⁰

الْجَارُ أَحَقُّ بِشَفْعَةِ جَارِهِ، يَنْتَظِرُ بِهَا، وَإِنْ كَانَ غَائِبًا، إِذَا كَانَ

طَرِيقَهُمَا وَاحِدًا (عب . ط . حم . والدارمی ، د . ت . حسن

غریب ، ن . ه . ق . عن جابر)

RE. 199/9 (*El-câru ehakku bi-şüfati cârihî, yüntezaru bihâ, ve in kâne gâiben, izâ kâne tarîkuhümâ vâhiden.*)

(*El-câru ehakku bi-şüfati cârihî*) “Komşu, komşusunun şu'fasına daha layktır. (*Yüntezaru bihâ*) Bir mülk satacaksa, önce komşusuna sorar, teklif eder. (*Ve in kâne gâiben*) Komşusu yoksa, seferde ise, onun gelmesini bekler; (*izâ kâne tarîkuhümâ vâhiden*) yolları bir ise...”

Câr, komşudur. Komşu hakkında Buhârî hadislerinin içerisinde çok geniş tafsilat vardır. Komşu hakkı çok mühimdir. Komşun isterse gâvur olsun, isterse yahudi olsun, isterse fasık olsun, ister fâcir olsun, ister âbid olsun. Ne olursa olsun o komşunun yakınlığı nisbetinde hakkı vardır: Gâvursa, komşunun bir hakkı vardır; komşu hakkı... Komşu Müslümansa iki hakkı vardır; komşuluk hakkı, müslümanlık hakkı... Komşu hem

¹¹⁰ Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.232, no:1290; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.IX, s.394, no:3053; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.VII, s.367, no:2485; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.303, no:14292; Tahâvî, *Şerhü'l-Maânî*, c.IV, s.120, no:5535; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.234, no:1677; İbn-i Ebî Şeybe, *Musanef*, c.VII, s.165, no:23168; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.120, no:2626; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XII, s.236; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.106, no:11362; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.303; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

müslüman hem akraba ise üç hakkı vardır; komşuluk hakkı, müslümanlık hakkı, akrabalık hakkı...

Bu böyle olduktan sonra bakınız şimdi: Komşunun evi satılıyor, evvela komşunun hakkı o evi almak. Komşuya soracaksın:

“—Ben evi satıyorum komşu, sana lâzım mı?”

O alırsa alacak tabii. Almadığı takdirde, o zaman satacağın tarafa ilan edeceksin. Komşularına evvelâ bir kere danışmak lazım. Hattâ o Buhârî şârihleri daha ileriye giderek, komşudan başka demiş mahallelinin de hakkı. Mahalleden başka memleketlinin de hakkı... Başka bir memleketten gelmiş bir adama satmaktansa, memleketin yerlisine satmak daha uygun.

Mahallenden alacak yok, komşundan alacak yok, memleketin yerli halkından alacak yok; o zaman istediğine satabilirsin. Bu kadar incelemişler yani.

Niçin? E bundan birçok faydalar ve birçok zararlar da doğabilmektedir.

Onun için;

“—Ev almadan evvel komşu al!” derler. “Evvela komşu, sonra ev...” derler. Evvela komşu, sonra ev...

Komşu yok burada, hacca gitmiş yahut uzak bir yere sefere çıkmış, yok. Evi satacağım, komşuya da danışma imkânı yok. Komşu yok burada, gitmiş bir yere.

“—Gelinceye kadar bekle, o komşunun rızasını al, ondan sonra sat!”

Hatta şimdi ismi aklımda kalmadı ya. Satacak zâtın birisinin evine talip olmuş birisi, “Ben alırım senin evini!” demiş.

Ne kadar? İşte o zaman ki parayla yüksek bir fiyata razı olmuş, satacak ona.

Komşusu gelmiş demiş ki;

“—Yahu ben varım. Ben varken niye satıyorsun ona?”

Ama demiş bu kadar veriyorlar, çok veriyorlar.

Ben bu kadar veremem demiş. Çok aşağısına, ancak ben bu kadar verebilirim demiş.

Şimdi diyor ki zât;

“—Ben Rasûlüllah’tan eğer duymasaydım bunu, ona verirdim. Fakat bunu bildiğim için, şimdi ben ona vermem, senin istediğin

fiyata sana veririm diyor. Ve onun istediği fiyata komşuluk hakkı için, yani inatçılık da yapmıyor, ona devrediyor malını. Bu kadar komşu hakkı mühim.

d. Evden Önce Komşu

Hatîb-i Bağdâdî, Hz. Ali RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹¹¹

الْجَارُ قَبْلَ الدَّارِ ، وَالرَّفِيقُ قَبْلَ الطَّرِيقِ ، وَالزَّادُ قَبْلَ الرَّحِيلِ
(خط. عن علي)

RE. 199/10 (*El-câru kable'd-dâri, ve'r-refîku kable't-tarîki, ve'z-zâdü kable'r-rahîli.*)

(*El-câru kable'd-dâri*) “Komşu evden evvel...” Ev alacaksın ama evvela komşuları bir tetkik et bakayım:

“—Bu komşular senin mizacıma uygun mudur değil midir?”

Onu tahkik edersin;

“—Ha bu komşular iyi, bunlarla güzel geçim olur. Müslümandır da, iyidirler, ben bu eve talip olurum.” dersin.

Ama alacağın evin etrafındaki komşulara baktın ki, hepsi başka âlemin komşuları. O evi de ucuz verecekler.

“—Ucuz da olsa bana yaramaz o ev!” dersin.

Evvela iyi komşuyu bulacaksın.

(*Ve'r-refîku kable't-tarîki*) “Yola çıkacaksın, yola çıkacağın vakitte bir arkadaş arayacaksın kendine. Evvela arkadaşını arayacaksın sonra yola çıkacaksın.”

Öyle önüne gelen rastgele insanla arkadaşlık yapmak caiz değil, doğru da değil. Evvela arkadaşını bul, sonra çık yoluna. Arkadaşını bul, kendisine itimad olunur, güvenilir, yardım olur, her şeyi olur. Ha o adamı arkadaş edinirsin, refik edinirsin,

¹¹¹ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.119, no:2624; Sehâvî, *el-Mekâsidü'l-Hasene*, c.I, s.151, no:163; Hz. Ali RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.115, no:44103; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XII, s.60, no:11435.

ondan sonra yola gidersin.

“—Ben yolda rast gelirim birisine de arkadaşlık ederim!” dersen, aldanırsın.

(*Ve'z-zâdü kable'r-rahîli*) “Göçten evvel azık...”

Şimdi azık lazım yanımızda. Hacca gideceğiz, paraları hazırlamak lazım! Hacca yola çıktuktan sonra para hazırlanır mı?

“—Fılan yerde benim alacağım vardı, onu alırım da...”

Ümit ile gidiyor. Olmaz o iş. Evvela oradan alabileceğini al, parayı cebine koy. Ne a'lâ...

Almadığın takdirde, ne yapacaksın sonra orada?

e. Komşu Altmış Evidir

Deylemî, Ebû Hüreyre RAdan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹¹²

الجَارِ سِتُونَ دَارًا؛ سِتُونَ عَنْ يَمِينِهِ، وَسِتُونَ عَنْ يَسَارِهِ، وَسِتُونَ
خَلْفَهُ، وَسِتُونَ قَدَامَهُ (الدَّيْلَمِيُّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ)

RE.199/11 (*El-câru sittûne dâren; sittûne an yemînihî, ve sittûne an yesârihî, ve sittûne halfehû, ve sittûne kuddâmühû.*)

(*El-câru sittûne dâren*) “Komşu 60 evdir. (*Sittûne an yemînihî*) Altmış ev sağdan. (*Ve sittûne an yesârihî*) Altmış ev soldan. (*Ve sittûne halfehû*) Altmış ev arka tarafından. (*Ve sittûne kuddâmehü*) Altmış ev ön tarafından.”

Başka rivayetlerde 40 da vardır, buradaki rivayette 60.

4 x 60 = 240 ev bir evin komşusudur. Etraf-ı erbaası ile beraber 240 ev. Şimdi bu 240 kişi ile hüsn-ü muaşeret edebilme imkânını bulacak bir evi bulmak, insan için çok büyük bir nimettir.

Onun için bu komşu hakkı için diyor ki:

“—Komşun ister müslüman olsun, ister kâfir olsun, ister âbid

¹¹² Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.119, no:2625; Ebû Hüreyre RAdan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.IX, s.55, no:24916; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XII, s.60, no:11434.

olsun ister fasık olsun, ister dostun olsun ister düşmanın olsun, isterse yakının olsun isterse başkası olsun, isterse bir ev yakınında olsun, ister 60 ev uzaktaki olsun, hepsi komşudur.”

Onların hepsinin hakkına riayet etmekle mükellefiz. Hasta olduğu vakitte gideceğiz:

“—Geçmiş olsun arkadaş. Allah şifa versin sana. Var mıydı darlığın, zorluğun?” diye hatırını sormak mecburiyetindeyiz.

Allah esirgeye dünyasını değiştirirse, gideceğiz cenazesinde bulunacağız, evini taziye edeceğiz. Cenaze olduğu gün onun evine ekmekler, yemekler yollayacağız.

O yemekleri yaptırıp yedirecek durumu değil. Bu İstanbul’un yanlış bir âdeti var: Cenazesi oluyor, orada güzel helvalar yapıyorlar. Helva seviniş alâmetidir. Yedirirsen herkeste sevinç hasıl olur. Öldü diye seviniyor musun, babam gitti dünyadan diyerek helva yediriyorsun âleme?

Bu komşuların vazifesidir. Komşular o gün tatlı, tuzlu bir şeyler pişirecekler, ev çünkü matem halindedir. Onun acısı var, yemek yapmaya vakit bulamaz. Yapamaz da, eli de varmaz. Binâen aleyh komşu onu derhal gözetleyecek ve onu sıkıntıdan kurtaracak. Bu 60 hane içerisinde, hiç olmazsa 40 hane içerisinde bunları gözetlemek ile memuruz. Bunu yapmadığımızın cezasını bugün de çekeriz, yarın da çekeriz. Bundan kendimizi kat’iyyen kurtaramayız.

Onun için, müslümanlık yekpare dedikleri vakitte, hangi yekparelik olduğunu hâlâ anlayamıyoruz. Canım şu vücuda bak; el ayrı, ayak ayrı, göz ayrı, kaş ayrı fakat hepsi bir vücudun malıdır. Hepsi bu vücuda hizmet ederler.

Müslümanlıkta da zengin fakir, zayıf, büyük küçük, alim cahil hepsi Müslümanlığın hizmetçisidir. E biz bir camiye gireriz de, bir camide birbirimizle ünsiyetimiz olmazsa, bırak başka tarafı artık. Bir cami halkının birbiriyle ünsiyeti olmazsa, bırak başka tarafı...

Allah o benlikten, o kusurdan bizleri kurtarsın...

f. Dışarıdan Mal Getiren

Dârimî, İbn-i Mâce, Beyhakî, Ömer es-Sakafî RA’dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹¹³

الجَالِبُ مَرْزُوقٌ، وَالْمُحْتَكِرُ مَلْعُونٌ (الدارمي، هـ. ق. هب. عن
عمر الثقفي عن أنس)

RE. 199/12 (*El-câlibu merzûkun, ve'l-muhtekiru mel'ûnun.*)

(*El-câlibu merzûkun*) “Dışarıdan mal getiren rızıklanır. (*Ve'l-muhtekiru mel'ûnun*) İhtikâr yapan, mal stoklayan ise lânete uğramıştır.”

Câlib; memlekete yiyecek getiren kimse. Dışarıdan mal temin ediyor, yiyecek temin ediyor, memlekete getiriyor. Bu ind-i ilahiyede güzel bir iştir, Allah o kimseyi rızıklandırır.

Memleketi hiç sıkıntıya sokmuyor, yiyeceği, ihtiyacı dışarıdan temin ediyor. Vasıtaları var, getiriyor memlekette rahat rahat geçiniyorlar.

Bazısı da aç gözlü ve açığöz... Açığöz değil de kör gözlü diyeceğiz ona. Aç gözlü, getirmiş malı saklıyor. Arkası da gelmeyecek, onu anlıyor belki saklıyor.

Niçin?

Bugün bir liraysa, yarın yokluk olacak, herkes koşacak bunu almak için. Olacak iki lira. Onu iki liraya satacak, çok para kazanacak, birkaç apartman yaptıracak. Daha söyle yapacak böyle yapacak. Fakat bugün tepesine binecek düşmanını kendi eliyle hazırlıyor. Kendi düşmanını kendi eliyle hazırlıyor demektir o. Yani bugünkü başımıza gelenler, hep o muhtekirlerin başımıza açtıkları belalardır.

Nedir bu muhtekir?

Peygamber SAS'in lisanından lânet olunmuş. Allah-u Teâlâ'nın rahmetinden uzak olması isteniyor.

Niçin?

---

¹¹³ İbn-i Mâce, *Sünen*, c.VI, s.375, no:2144; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.30, no:10934; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.324, no:2544; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.525, no:11213; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.42, no:33; Ömer es-Sakafî RA'dan.

Ukaylî, *Duafâ*, c.VI, s.164, no:1389; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.97, no:9716; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XII, s.60, no:11436.

Mü'min, muvahhid kardeşlerine, müslüman kardeşlerine, bâhusus kim olursa olsun memlekette yaşayan insanların, beşeriyetin zararına çalışıyor. Kendi menfaati için beşeriyetin zararına çalışan bu adam, Allah'ın rahmetinden uzak olmaya layıktır elbette.

Niçin?

Onun parası kendisine de yaramayacak. Kendisine yarayacak mı sanki, kendisine de yaramayacak. Kendisine yaramadığı gibi müslüman kardeşlerini ve o memlekette yaşayan insanları sıkıntıya, zorluğa, darlığa soktuğundan dolayı buna muhtekir denmiştir. Bu ihtikârından dolayı da lânetlenmiştir.

Lanet şeytanadır. Yahudiye de lânet olunur, fakat müslümana lanet yakışmaz ama Peygamber SAS bu muhtekire lânet etmiştir.

Allah cümlemize kanaat, sabır, selamet, ihsan buyursun... Güzel ahlâkların hepsini ihsan buyursun...

Bu ihtikar elbette kötü bir huydur. Allah ondan bizi de Ümmet-i Muhammed'i de muhafaza buyursun,,.

g. Kur'ân'ı Gizli Okuyan Kimse

Ebû Dâvud, Tirmizî, Neseî, İbn-i Hibbân, ve Beyhakî, Ukbe ibn-i Âmir RA'dan; Hâkim ve Beyhakî, Muaz ibn-i Cebel RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹¹⁴

الْجَاهِرُ بِالْقُرْآنِ كَالْجَاهِرِ بِالصَّدَقَةِ، وَالْمُسْرِ بِالْقُرْآنِ كَالْمُسْرِ بِالصَّدَقَةِ

(د. ت. ن. ح. ق. عن عقبه؛ ك. هب. عن معاذ)

¹¹⁴ Tirmizî, *Sünen*, c.X, s.161, no:2843; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.IV, s.103, no:1136; Neseî, *Sünen*, c.VIII, s.340, no:2514; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.151, no:17406; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.41, no:2342; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II; s.528, no:2610; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.III, s.8, no:734; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XVII, s.334, no:923; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.III, s.278, no:1737; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.II, s.189, no:1164; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.243, no:486; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.119, no:2623; Ukbe ibn-i Âmir RA'dan.

Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.741, no:2038; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II; s.384, no:2131; Muaz ibn-i Cebel RA'dan.

RE. 199/13 (*El-câhiru bi'l-kur'âni ke'l-câhiri bi's-sadakati; ve'l-müsirru bi'l-kur'âni ke'l-müsirri bi's-sadakati.*)

Câhir; Kur'an'ı açıktan sesli okuyan kimse.

(*El-câhiru bi'l-kur'âni ke'l-câhiri bi's-sadakati*) “Hafızların da okuduğu gibi Kur'an-ı Azîmüşşan'ı sesli okuyor diğerleri de dinliyor. Bu adamın misâli, sadakayı açıktan açığa veren kimse gibidir.”

Sadakayı açıktan açığa herkesin gözü önünde veriyor ki, benim verir bir adam olduğumu herkes de görsün. Riyakâr olmamak şartıyla bu teşvik yolu, “Ben veriyorum, siz de verin!!” gibi. Başkalarına da nümune olmak suretiyle sadakasını böyle cehren veriyor. Kur'an-ı Azîmüşşan'ı cehren okuyan adam bunun gibidir.

(*Ve'l-müsirru bi'l-kur'âni ke'l-müsirri bi's-sadakati*) “Biri de sadakasını veriyor ama kimseye göstermiyor. Kimseye göstermeden gizlice veriyor. Bu da Kur'an-ı Azîmüşşan'ı okurken gizli okuyor, kendi kendine okuyor. Bu da onun gibidir.”

Bu da tabii riyardan salimdir ve sevabı da ona göredir.

h. Ezanı Duyup Namaz Kılmamak

Ahmed ibn-i Hanbel ve İbn-i Hibban, Muaz ibn-i Enes RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹¹⁵

الجَفَاءُ كُلُّ الْجَفَاءِ وَالْكَفْرُ وَالنِّفَاقُ، مَنْ سَمِعَ مَنَادِي اللَّهِ يَنَادِي بِالصَّلَاةِ،

وَيَدْعُو إِلَى الْفَلَاحِ، وَلَا يَجِيبُهُ (حم. حب. عن معاذ بن أنس)

RE. 199/14 (*El-cefâü küllü'l-cefâi ve'l-küfrü ve'n-nifâku: men semia münâdiya'llâhi yünâdî bi's-salâti, ve yed'üne ile'l-felâhi velâ yücîbühu.*)

¹¹⁵ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.439, no:15665; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.183, no:394; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.122, no:2636; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.II, s.167, no:2159; Muaz ibn-i Enes RA'dan.

(*El-cefâü küllü'l-cefâi ve'l-küfrü ve'n-nifâku*) “Bütün eziyetlerin başı, küfür ve nifak odur ki, (*men semia münâdiya'llâhi yünâdî bi's-salâti*) Allah'ın müezzinin namaza davetini duyar da icabet etmez.”

Cefa; bilirsiniz hepiniz, Türkçe bir kelime. Eziyet, işkence, sıkıntı demek... *Küfür*, burada küfran-ı nimet mânâsına. İnsanın nimete şükretmesi gerek. Nimete şükrü olmayınca, küfran-ı nimet oluyor o... *Nifak*, münafık ameli.

Müezzin namaza davet ediyor, “Hayye ale's-salâh... Hayye ale'l-felah diyor. Bir kimse müezzinin sesini duyuyor, ama ona icabet etmiyor. En büyük cefa, en büyük küfran-ı nimet, en büyük nifak bu davete icabet etmemektir. Bu davete icabet etmemenin zararı çok büyüktür.

Namaz mâlum ibadetlerin başıdır. Çok ibadetler var... Zikirler, tesbihler, sadakalar, hayırlar, hasenatlar hep ibadet kısmında ise de bu ibadetlerin başı namazdır. Namazın başı da imandır. İmandan sonra namaz gelir. Namaz baş misalidir, baş olmayınca elin ayağın hiç kıymeti yoktur. Elin, ayağın ve sair diğer azalarının hiçbirisinin kıymeti yoktur. Çünkü başsızdır.

Baş olmayınca hayat olmaz. Hayat başla kaimdir. Baş kesilince hayat söner. Kolun kesilirse yaşarsın, ayağın kesilirse yine yaşarsın. Böbreğinin bir tanesi alınırsa yine yaşarsın. Ciğerini yarsalar, bir parçası kalır yine kurtulursun. Mideni keserler, bir parçası kalır yine kurtulursun. Fakat baş olmazsa kurtuluş yok... Binâen aleyh, namaz olmayınca hiçbir şey olmuyor. Onun için küfran-ı nimettir diyor.

Onun için, çocuğuna kendin evvela nümune ol! Çoluk çocuk herkesi bu namaza daha küçük yaşlarında alıştırsın! Sonra takipçisi ol ki, büyüdükten sonra da bırakmasın!

i. Dil Güzelliği

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹¹⁶

---

¹¹⁶ *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.8, no:5164; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XII, s.68, no:11454.

الجمالُ فِي الرَّجُلِ اللِّسَانُ (ابن الأَنْبَارِي فِي الوَقْفِ ، ك. عَن أَبِي
جَعْفَرِ مُحَمَّدِ ابْنِ عَلِيٍّ عَن أَبِيهِ مَرْسَلًا)

RE. 199/15 (*El-cemâlü fi'r-raculi'l-lisânü.*) “İnsanda güzellik lisanıdır.”

İnsanın cemali dedikleri şu yüzündeki güzellik var ya... Herkeste Allah'ın verdiği bir cemâl, bir güzellik vardır.

“—Cemaline âşık oldum.” derler ya.

Güzellik gözünde, kaşında, sözünde, dilinde, her tarafında olabilir. Fakat Cenâb-ı Peygamber bunu bize bize tarif ederken;

“—Asıl güzellik adamın dilindedir.” buyuruyor.

Bir adamın dili güzel mi, onun her şeyi de güzeldir. Dili bozuk mu, isterse yüzü ay parçası gibi olsun, kıymeti yoktur. Onun için dilin güzelliği çok kıymetlidir. İnsan kendini daima iyi sözler söylemeye, güzel söz söylemeye alıştırmalı!

Güzel sözden murat, edebiyat taslamak değildir ha. Şairane bir konuşma değildir. Güzel söz, kimsenin hatırını, gönlünü yıkmayacak derecede güzel bir ifade-i meram ederek konuşmak. Hatır yıkmamak, gönül kırmamak suretiyle olan idare-i kelâma lisanında cemal derler.

Bunu başka bir hadiste şöyle ifade ediyor Efendimiz SAS:

j. Güzellik Nedir?

Hakîm-i Tirmizî, Ebû Nuaym ve Beyhakî, Câbir ibn-i Abdullah RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹¹⁷

الجمالُ صَوَابُ الْمَقَالِ بِالْحَقِّ ، وَالْكَمَالُ حَسَنُ الْفِعَالِ بِالصِّدْقِ (هَب.
(الحكيم ، وأبو نعيم ، وضعفه عن جابر ؛ ابن لال عن ابن عباس)

¹¹⁷ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.121, no:2633; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Keşfü'l-Hafâ, c.I, s.333, no:1075; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XII, s.67, no:11452.

RE. 199/16 (*El-cemâlü savâbü'l-makâli bi'l-hakkı, ve'l-kemâlü hüsnü'l-fiâli bi's-sıdkı.*)

(*El-cemâlü savâbü'l-makâli bi'l-hakkı*) “Güzellik, hakkıyla doğru sözlülük; (*ve'l-kemâlü hüsnü'l-fiâli bi's-sıdkı*) kemal ise, sıdk ile doğru amel etmektir.”

Sözün bazen yalanı olur, bazısı da geveze olur, boş sözler söyler; bunların hiçbirisi değil. Hak sözü söyleyebilmek cemalin, güzelliğin tam kendisidir. İnsandaki kemal ise, onun fiillerinin yani hareketlerinin güzel olmasıdır.

Sözünün doğru olması, insanın güzelliğinin alâmeti; hareketlerinin de güzel olması, insanın kemâlinin alâmetidir. Kötü yerlere gitmiyor, kötü yerlerde bulunmuyor, münasebetsiz hareketleri yok, kimseyle kavgası gürültüsü yok, kimseyi incitmiyor. Sadakatle bu halinde bulunuyor.

Cenâb-ı Peygamber Efendimiz'in amcası Hz. Abbas RA, yeni güzel bir beyaz elbise giymiş, huzur-u saadete, Peygamber Efendimiz'in huzuruna gelmiş. Mâlum beyaz güzel elbise, güzelliğe güzellik ilave eder.

Rasûl-ü Ekrem onu öyle beyaz ve güzel elbise ile görünce, tebessüm buyurmuşlar.

O zaman Hz. Abbas RA sormuş:

“—Niçin tebessüm buyurdunuz yâ Rasûlallah?”

“—Senin şu güzelliğin benim hoşuma gitti de onun için tebessüm ettim. Cemalin güzel, esvabın güzel...”

“—Bu güzellik dediğin nedir yâ Rasûlallah?” diye sormuş.

“—Hak sözü doğru olarak söyleyebilmek ve sıdk ile güzel hareketlerine devam ederek yaşamak güzellik iktizasıdır.” buyurmuş.

k. Namaz Aradaki Günahları Siler

Taberânî, Ebû Mâlik el-Eş'arî RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹¹⁸

---

¹¹⁸ Taberânî, *Mu'cemül-Kebîr*, c.III, s.298, no:3459; Taberânî, *Müsnedü's-Şâmiyyîn*, c.II, s.450, no:1681; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.II, s.390, no:3058; Ebû Mâlik el-Eş'arî RA'dan.

الجمعة كفارة لما بينها وبين الجمعة التي قبلها ، وزيادة ثلاثة أيام ،
 وذلك بأن الله قال : من جاء بالحسنة فله عشر أمثالها ؛ والصلوات
 كفارات لما بينهن ، لأن الله قال : إن الحسنات يذهبن السيئات
 (طب. عن أبي مالك الأشعري)

RE. 199/17 (*El-cumuatü keffâreten limâ beynehâ ve beyne'l-cumuati'lletî kablehâ, ve ziyâdetü selâseti eyyâmin, ve zâlîke bi-enna'llâhe kâle: Men câe bi'l-haseneti felehû aşru emsâlihâ; ve's-salevâtü keffârâtün limâ beynehünne, li-enna'llâhe kâle: İnne'l-hasenâti yüzhîbne's-seyyiâti.*)

(*El-cumuatü keffâreten limâ beynehâ ve beyne'l-cumuati'lletî kablehâ*) “Cuma namazı, bir evvelki ile bir sonraki Cuma arasındaki günahlara kefarettir; (*ve ziyâdetü selâseti eyyâmin*) üç gün fazlasıyla. (*Ve zâlîke bi-enna'llâhe kâle*) Bu, Cenâb-ı Hakk'ın şöyle buyurması sebebiyledir:

مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا (الأنعام: ١٦٠)

(*Men câe bi'l-haseneti felehû aşru emsâlihâ*) “Kim ki bir hasene ile gelirse, onun için on katı vardır.” (En'am, 6/160)

(*Ve's-salevâtü keffârâtün limâ beynehünne*) “Namazlar da aradakilere kefarettir. (*Li-enna'llâhe kâle*) Allah-u Teâlâ şöyle buyurduğu için:

إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ (هود: ١١٤)

(*İnne'l-hasenâti yüzhîbne's-seyyiâti*) “Muhakkak iyilikler, kötülükleri giderir.” (Hûd, 11/114)

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.720, no:21088; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XII, s.74, no:11465.

Bir sûremiz vardır, ismine *Sûre-i Cuma* derler. Biz cuma deriz ona ama aslında *Cümü'ah*'tır. Bu cuma işte haftada bir kere gelen günün adıdır. Fakat asıl orada, o günde kıldığımız cuma namazıdır. Bu kıldığımız cuma namazı iki rekâttır.

Bu iki rekât olan cuma namazı, bundan bir evvelki haftada kıldığımız cuma ile bugün kıldığımız cumanın arasında, beşeriyet iktizasî hatalarımız, kusurlarımız olmuştur. Bu kıldığımız cuma namazı, bu hatalarımızın kefareti olur. Yâni, Cenâb-ı Hak siler onu...

Daha? Üç gün ziyadesiyle... Hafta da yedi gündür. Mükâfat bire on olduğu için, üç de ilavesi var, on güne muâdildir. On günlük hatalara muâdil olur, bir cuma namazını cemaatle kılabilmek...

Bu namaz bahisleri geçerken yine sizden ricam olsun:

Burada bir sabah namazını cemaatle kılar, sabah namazından sonra da işrak vaktine kadar Kur'an okumak suretiyle veyahut

zikretmek suretiyle, tesbih çekmek suretiyle oturur da iki rekâtı kılar gidersen; vaktin müsaitse, halin de müsaitse, sıhhatin de müsaitse bunu yapabildiğin takdirde; hem bir hac ve umre sevabını alırsın, hem de rızkın senin arkandan böyle koşarak gelir. Sen rızkını aramakla uğraşmazsın, sana rızık koşarak gelir.

“—Canım rızık koşarak gelir mi?”

Ona hiç şüphen olmasın. Saatlerimiz vardı eskiden, bilmem yine bulabilir misiniz. İki tane zincir vardır saatlerde, topları vardır. O topun birisi iner zincir yukarıya çıkar, top aşağıya iner zincir yukarıya çıkar. Ömürle rızık böyle müsavidir. Ömür aşağıya iner, rızık yukarıya çıkar. Rızık biter, ömür de biter. Binâen aleyh, bir insanın velev bir habbecik olsun rızık varken, o insan ölmez. O rızık bitecek, ondan sonra can çıkacaktır.

Sonra güzel bir tabir daha vardır. Biz ölüm deriz ya, bu ölüm yokluk değildir. Müslüman hiçbir zaman ölmez. Ölüm müslümana ait değildir. Köpek öldü derler, bizim kedi öldü derler; hayvana mahsustur bu ölüm lafı...

İnsan için, filan ahirete göçtü ederler. Yani naklediyor artık, dünyadan ahirete nakildir. Müslüman hayvan gibi değildir. Ölü lafını müslümanın kullanılması câiz değildir, doğru değildir yani. İnsanın vefatı göçmek manasındadır, yoksa yok oldu manasında değildir.

Onun için dünyada muhakkak hepimizin bir son dakikası var. Bu son dakikamızın hangi dakika olduğunu kimse bilmez. İşte kimisi gençlik anında, kimine trafik kazası derler, kimisine sekte-i kalp derler, kimisine bilmem ne derler, patlamış derler, çatlamış derler. Bakarsın bir anda gider artık insan... Onu hiç kimsenin bildiği yok.

Binâen aleyh, herkes her an hazır olmak mecburiyetindedir. Dünya muhakkak bitecek. Ne kadar itinalı olursan ol, yetmiş, sekseni aştın mı, vele'd-dâllin, âmîn...

E ondan sonra? Âhret...

“—E ahiretin için ne yaptın?”

Namaz yok, oruç da yok, bir şey de yok. Ahirete böyle bomboş gitmek ne kadar büyük acılı bir şeydir.

Her kim ne şekilde olursa olsun bir hayır yaptı mı, ona mükâfat en az on katıdır. Çoğunun hududu yoktur. Azı on,

çoğunun hududu yoktur, Allah bilir.

إِنَّمَا يُوفَى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ (الزمر: ١٠)

(*Innemâ yüveffe's-sàbirûne ecrahüm bi-gayri hisâb*) “Yalnız sabredenlere mükâfâtları hesapsız ödenecektir.” (Zümer, 39/10) buyruluyor.

Beş vakit namaz kılıyoruz ya, namazlar da aradakilere kefarettir. Bak ne kadar Allah-u Teâlâ'nın lütfuna uğramış bahtiyarlarınız el-hamdü lillâh...

Cumadan cumaya bir kere affoluyor. Sonra? Sabahı kıldık öğleye kadar bir kusur daha yaptık. Kebâir olmamak şartıyla ufak tefek kusurlar var. Öğle namazını kılar kılmaz onlar da af oluyor, siliniyor defterimizden.

“—Eh kılmazsak?”

Eskiden gaz lambaları yakardık. Onun şişesi her gün silinirdi. Onu silmeyince, karara karara artık ışık vermez hâle gelir. İşte bu namaz kılmaya kılmaya gönül öyle bir kararır ki, artık sağını solunu görececek hali kalmaz insanın.

Hasenat sabun gibidir. Sabun nasıl bizim vücudumuzun kirlerini gideriyorsa, haseneler de bizim günahlarımızı giderir.

1. Cumanın Farz Olmadığı Kimseler

Hàkim, Ebû Mûsâ el-Eş'arî RA'dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹¹⁹

الجمعة حق واجب على كل مسلم في جماعة، إلا أربعة: عبد مملوك، أو امرأة، أو صبي، أو مريض (د. ك. ن. طب. ق. ض.)

عن طارق بن شهاب؛ ك. ق. في المعرفة عن طارق عن أبي

¹¹⁹ Ebû Dâvud, *Sünen*, c.III, s.265, no:901; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübârâ*, c.III, s.172, no:5368; Tarîk ibn-i Şihâb RA'dan.

Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.425, no:1062; Ebû Mûsâ el-Eş'arî RA'dan.

(موسیٰ)

RE. 199/18 (*El-cumuatü hakkun vâcibün alâ külli müslimin fî cemâatin, illâ erbaatin: Abdin memlûkin, evi'mreetin, ev sabiyyin, ev merîdın.*)

(*El-cumuatü hakkun vâcibün alâ külli müslimin fî cemâatin*) “Cemaatle Cuma namazı kılmak her müslümana farzdır. (*İllâ erbaatin*) Ancak şu dört kişi müstesna: (*Abdin memlûkin*) Köle, (*evi'mreetin*) kadın, (*ev sabiyyin*) çocuk, (*ev merîdın*) hasta.”

Şimdi sabahleyin çok acı bir hadise dinledim:

Cuma günü el-hamdü lillâh camilerimiz doluyor. Doluyor ama bu dışarıdaki camiye girmeyenler ile nisbet edilince, çok az oluyor. Yani biz camideki cemaati görünce koltuklarımız kabarıyor, el-hamdü lillâh müslüman çok diyoruz. Fakat sen üç milyon insanın içinde kılanları bir hesaba kat, pek az düşüyormuş, yüzde kaçta düşüyormuş yani.

Bu elbette ne kadar acı! E bizim genç evlatlarımız bir kere

gelemiyorlar çünkü hepsi tahsil devresindeler. Tahsil devresinde olduğu için cumaya gelemiyorlar. E sonra birçok işçilerimiz iş sahalarında gelemiyorlar. Birçok erbabı ticaret de bir türlü ticareti bırakıp ayrılamıyorlar. E gelen, işte biraz imanı kuvvetli, biraz da işte dinine âşık kimseler. Ki pek az oluyor o dışarıdaki nüfusa nisbetle...

Niçin cumaya bu kadar ehemmiyet veriliyor biliyor musunuz?

Şimdi herkes her gün vaaz dinleyemez, nasihat dinleyemez. Cumada bir kere kesret var, çok cemaat var. Her gün mesela bir iki saf cemaat bulunuyor. Fakat Cumada camiler doluyor. Camiler dolunca, cemaat ne kadar çok olursa rahmeti ilahi o kadar bol olur, bir.

İkincisi, hutbe dediğimiz vaaz u nasihat ihtiva eden kısım kısa da olsa her mü'minin kulağına güzel gelir.

“—E va'z u nasihat?”

Va'z u nasihati herkes dinleyemez ki! İşi gücü olmayacak, gidecek orada vaaz u nasihat dinleyecek. Ama cumanın farzietinden dolayı muhakkak camiye girecek, cuma kılınıncaya kadar o vaaz u nasihati dinlemekle mükellef. E dininden bir eksikliği öğrenirse, yahut bir fazlalık öğrenirse, o onun için kâfi gelir. Ondan dolayı, her müslümana bu cuma vaciptir, yani farz-ı ayındır demek.

Şimdi burada o farz-ı ayın denilince, yine geçenki ders hatırıma geldi. Farz-ı ayın; iki türlü farzımız vardır: Farzı ayın, farzı kifâye... Farz-ı ayın; beş vakit emrolduğumuz ibadetler, oruçlar, cumalar ve saire. Buna farzı ayın deriz ki herkes bunu yapmakla mükelleftir. İşte bir de farzı kifâye vardır ki işte cenaze namazları gibi. Bir miktar insan onu kılınca, diğerlerinden o külfet kalkar, mes'uliyet de kalkar; cenaze namazının kılındığı gibi.

Şimdi bu farz-ı ayınları da ikiye bölmüşler: Birisi farz-ı dâim, birisi farz-ı muvakkat. Farzı dâim sadakattir. Sadakate olan hâli kadar farz-ı muvakkatı makbuldür. Sadakate olan eksikliği kadar da farz-ı muvakkatı eksiktir. Yani beş vakit kıldığımız farzın makbuliyeti bizdeki doğruluğa bağlı. Doğruluğumuz nisbetinde namazımız makbul, yamukluğumuz nisbetinde namazımız da tehlikeye düşer.

Onun için en önem vereceğimiz şey, sadakati elden bırakmamak, doğruluğu elden bırakmamaktır. Daima hakkın rızasını nerede onu aramakla mükellefiz. Hakkın rızasına uygun olan yerlerde bulunur, hakkın rızasının haricinde olan her şeyden uzak kalmaya çalışırız. Bazı âyetlerde Cenâb-ı Hak kendisinin bizzat bunlara muîn olduğunu beyan eder der ki:

وَاعْلَمُوا أَنَّهُ مَعَ اللَّهِ مَعَ الْمُتَّقِينَ (التوبة: ١٢٣)

(*Va'lemû enna'llâhe mea'l-müttakîne.*) [Biliniz ki, Allah müttakîlerle beraberdir.] (Tevbe, 9/119)

“—Müttakî olan kulumlayım!” diyor Cenâb-ı Hak.

Hepimizledir ama onlara hususiyeti vardır. “Müttakî mi, ben onunlayım!” diyor Allah. “Onun nâsırı, hâfızı, hâmisi, her şeyi benim! O benim taht-ı emniyetimdedir.” diyor.

إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ (البقرة: ١٥٣)

(*İnna'llâhe mea's-sâbirîne.*) “Allah sabreden kullarla beraberdir.” (Bakara, 2/153.) buyruluyor.

إِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ (العنكبوت: ٦٩)

(*İnna'llâhe lemea'l-muhsinîne.*) “Muhakkak ki Allah iyilik yapanlarla, muhsin kullarla beraberdir.” (Ankebut, 29/69)

Hz. Ebû Bekir'in sıfatını takınmış bahtiyarların zümresine girmeye çalışan bahtiyarlar. Onun için;

وَكَونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ (التوبة: ١١٩)

(*Ve kûnû maa's-sâdikîne.*) “Sâdıklarla, doğrularla beraber olun!” (Tevbe, 9/119) buyruluyor.

Allah-u Teâlâ'nın en sevdiği şeylerden birisi sıdktır. *Sıdk*,

doğruluk demek. “Sâdıklarla beraber olun!” diye bize tavsiyede bulunuyor.

Sâdıklarla beraber olun; sadık adamları bulunuz ve onlarla beraber olunuz. Çünkü onların sıdk halleri size de sirayet eder. Ateşin içine giren demire ateş sirayet ettiği gibi.

Ne yapıyor ateş? O demiri, kara demiri kızartıyor. Ateşin hâli ona geçer de müminin hâli de diğerine geçer. İyi insanların yanında oturursan onların iyiliği sana geçer. Kötü insanların arasında bulunursan, kötülükleri sana geçer.

Onun için Allah-u Teâlâ, “Sâdıklarla beraber olun!” diyor. İyilerin yanında oturun ki, iyilikleri size geçsin. İyilerle olunuz ki, sadıklarla olunuz ki, siz de dolayısıyla ashab-ı sıdktan olasınız.

Şimdi ormanlarımız için söylerler, “Ormanlar rahmetin yağmasına sebep olur.” derler. Niçin? O ağaçlar kocaman kocaman çok, bir sürü. İşte bulutları celb eder ve yağmurun da yağmasına vesile olur derler.

Peygamberimiz SAS de Medine-i Münevvere’ye geldiği vakitte, sıtma hastalığı pek çoktu. Ashab-ı kiram şikâyette bulundular. Sıtma mâlum fena bir hastalık. Rasûl-ü Ekrem derhal ağaç

diktirdi Medine'yi Münevvere'ye... O ağaçlar sebebiyle oraya güzel havalar geldi, o hastalık da ortadan çekildi gitti.

Şimdi hem böyle güzel havayı celb eder, hem de bulutların celbi ile yağmurun yağmasına sebep olan ağaçlardır. Ağaçlar bir araya gelince ona orman diyoruz.

İnsanlar da bir araya gelince Allah'ın rahmetini celb eder, çeker. Senin bir mıknatıs demirin şimşegi çekiyor da, bir ağacın yağmuru çekiyor da, Allah'ın sevgili, mü'min kulları bir araya gelince rahmeti ilahi nâzil olmasa olur mu?

İşte o cumalarda, o bayramlarda, o arafelerde topluluk vesilesiyle rahmet-i ilahi böyle insanların üzerine iner, kaplar. Bâhusus camilerimizde okunan zikirler, tesbihler ve saireler dolayısıyla bu fevkalâde bir şekilde tecelli eder. Ondan dolayı toplu olan müslümanların arasında sâdıklar da vardır. Biz hepimiz sâdik değilsek de, sâdıklar da içimizde olduğundan dolayı, o sâdıkların sadakati dolayısıyla üzerimize rahmet-i ilâhî iner. O sadakatten bize de bir parçacık geliverirse yaşadık. Bahtiyarlık orada!

(El-cumuatü hakkun vâcibün alâ külli müslimin fî cemâatin)
“Cemaatle Cuma namazını kılmak, bülüğa eren her Müslümana, bülüğundan ihtiyarlığının artık son derecesine, yürüyemeyecek derecesine gelinceye kadar herkese vaciptir.” Vacipten maksat farz-ı sabit.

Cuma cemaatle kılınır. Beriki namazlar imkân olmadığı takdirde evimizde, dükkanımızda yahut bulunduğumuz yerde kılmak suretiyle borcumuzu ödemiş oluruz. Ama cuma cemaatsiz olmaz. Mutlaka cemaatin olduğu bir yeri bulacağız. Cemaat ne kadar kalabalıksa o kadar çok sevap olur. Rahmet-i ilahi olur.

E her yerde böyle bol cemaati bulmak mümkün değildir, cuma da oldu? (*İllâ erbaatin*) Dört kişi var mı? Bir imam, üç de cemaat var mı? Var... Cuma kılınacak orada.

Başka kimse yok ne yapalım! Bir sebep dolayısıyla herkes bir işe dağılmış kimse bulunmuyor etrafta. Üç kişiyi bulduk muydu, cumanın farzıyeti orada tahakkuk eder.

Yalnız, kölelerle cemaat tahakkuk etmez. Köleye cuma borç değil. Beş vakit namaz borç da, cumaya gelmesi farz değil ona. Fırsat bulursa, gelirse, me'cür olur; gelmediğinden dolayı mes'ul

değildir.

Buraya dikkat edecek misiniz bilmem:

(*Evi'mreetin*) “Kadına da Cuma namazı borç değil.”

Niçin? Bunların efendileri var. Efendilerinin hakkını Cenâb-ı Hak kendi hakkına tekaddüm ediyor. “Sen efendinin hakkını ödemekle memursun. Allah-u Teâlâ senden bunu affetti.” diyor. Kadının efendisine karşı olan hakkının büyüklüğünü buradan anlayabilir misiniz bilmem?

Onun için kadınlarımızı, evlatlarımızı yetiştirirken onlara kocalarına karşı yapacağı hürmeti ve itaati de öğretmek lazım! Onları da tavsiye etmek lazım. Geçinmenin yollarının nasıl olduğunu anlatmak lazım. Hz Ali Efendimiz’in bu hususta tavsiyeleri vardır ama, bir tanesi kalmış hatırımda:

“—Sen kül ol ki, o da sana ocak olsun!” buyuruyor.

Demek ki köleler ve kadınlar, çocuklar, bir de hastalar bundan müstesnadır. Misafir de öyle kezalık, misafir de öyle müstesnadır. Diğer bütün insanlara farz olan cuma tahakkuk etmiştir. Gitmediği takdirde, üç cuma birbiri üzerine gitmezse adı münafıklık defterine yazılır. Oradan artık nasıl sildirir bilmem!

Yine cuma hakkında başka hadis-i şerifler varsa da, onlar da gelecek dersimize kalsın!

Allah kusurlarımızı affetsin... Tevfikât-ı samedâniyyesine mazhar etsin... Cuma namazlarına ve cemaatle kılınan namazlara, bâhusus sabah ve yatsı namazlarına cemaate devam edebilmek devlet ve şerefini Cenâb-ı Hak cümle Ümmet-i Muhammed’e, bizlere de ihsan buyursun...

Li’llâhi'l-fâtihah!

18. 04. 1971 – İskenderpaşa Camii

14. CUMA NAMAZI

Eùzü bi'llâhi mine's-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve'l-âkıbetü li'l-müttakîn...
Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve
sahbihî ecmaîn...*

*İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh... Ve
enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llâhu aleyhi ve
sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin
bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve
bi's-senedi'l-muttasili ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme
ennehû kâl:*

الجمعة على من سمع النداء (د. ق. عن ابن عمرو)

RE. 200/1 (*El-cumuatü alâ men semia'n-nidâe.*)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

“—Mefhar-i mevcûdât Muhammed Mustafâ râ salevât!”

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidinâ muhammed...]*

“—Seyyidü's-sâdât Muhammed Mustafâ râ salevât!”

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidinâ muhammed...]*

“—Habîb-i Hüdâ Muhammed Mustafâ râ salevât!

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidinâ muhammed...]*

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili
Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin...

a. Cuma'nın Farz Olmadığı Kimseler

Geçenki dersimizde de geçmişti. Cuma, bütün müslümanların
üzerine farz-ı sabittir. Gün ismi olmakla beraber Cuma'dan
murat, o gün kılınan Cuma namazıdır.

Cuma günü çalışmayı bırakmak diye bir şey yok dinimizde.

Cuma günündeki haram vakit, yalnız Cuma ezanı okunduktan sonra, namaz bitinceye kadar olan vakittir. O zaman çalışmak, kazanç haramdır. Onun gayrı da çalışmak helâldir.

Ayet-i kerimede;

فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَانْتَشِرُوا فِي الْأَرْضِ وَابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللَّهِ
(الجمعة: ١٠)

(*Feizâ kudiyeti's-salatü fenteşirû fi'l-ardı vebteğû min fadli'llâhi*) “Cuma namazını kıldıktan sonra yer yüzüne dağılın, Allah'ın fazlından nasib arayın!” (Cuma, 62/10) buyrulmuştur.

Cuma istirahat günü diye bir şey yoktur.

Hâkim, Ebû Mûsâ el-Eş'arî RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹²⁰

الجمعة حق واجب على كل مسلم في جماعة، إلا أربعة: عبد
مملوك، أو امرأة، أو صبي، أو مريض (د. ك. ن. طب. ق. ض.

عن طارق بن شهاب؛ ك. ق. في المعرفة عن طارق عن أبي

(موسى)

RE. 199/18 (*El-cumuatü hakkun vâcibün alâ külli müslimin fî cemâatin, illâ erbaatin: Abdin memlûkin, evi'mreetin, ev sabiyyin, ev merîdın.*)

(*El-cumuatü hakkun vâcibün alâ külli müslimin fî cemâatin*) “Cemaatle Cuma namazı kılmak her müslümana farzdır. (*İllâ erbaatin*) Ancak şu dört kişi müstesna: (*Abdin memlûkin*) Köle, (*evi'mreetin*) kadın, (*ev sabiyyin*) çocuk, (*ev merîdın*) hasta.”

¹²⁰ Ebû Dâvud, *Sünen*, c.III, s.265, no:901; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.172, no:5368; Tarık ibn-i Şihâb RA'dan.

Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.425, no:1062; Ebû Mûsâ el-Eş'arî RA'dan.

Cuma o günün adı olmakla beraber, o gün kıldığımız namaz, o Cuma ile geçmiş Cuma arasındaki günahlarımızın da affına sebep olur. O kadar kıymetlidir bu namaz. Ramazan'dan Ramazan'a olduğu gibi. hacdan hacca olduğu gibi, Cuma namazının edasıyla Cuma'dan Cuma'ya o arada olan küçük günahlarımız affolur. Büyük günahlar demiyorum. Hatta üç gün de ilavesi vardır.

Cuma eğer hac mevsiminde, Arafe gününe rast gelirse, yetmiş derece fazileti vardır o seneki haccın. Ona hacc-ı ekber deniyor ama o yanlış bir tabirdir.

Bütün hac iki kısımdan ibarettir: Hacc-ı asgar, hacc-ı ekber. Yalnız umre yapılırsa, onun adı hacc-ı asgar'dır, ufak hac demek. Öteki, Arafat'ta olan umumi hac; ona da hacc-ı ekber denir.

Hacc-ı asgar hergün olur, senenin her mevsiminde olur. Hac mevsiminden başka zamanda her gün bu hacılık yapılabilir. Buna umre diyorlar. İmam-ı Şafi'ye göre farzdır. Bize göre sünnettir.

b. Cuma Namazı Ezanı Duyana Farzdır

Ebû Dâvud ve Beyhakî. Abdullah ibn-i Amr RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹²¹

الجمعة على من سمع النداء (د. ق. عن ابن عمرو)

RE. 200/1 (*El-cumuatü alâ men semia'n-nidâe.*) “Cuma namazı, Cuma ezanını işiten herkese farzdır.”

Cuma ezanı okunan bir beldede, Cuma ezanını duyan herkes üzerine bu Cuma vaciptir. Cuma ezanı okunan o beldede bulunan insanların hepsine bu borç terettüp eder. “İsterse belde haricinden olsun!” diyor.

Şafilere göre beldenin haricinde de olsa; kasabalarda, köylerde tarlası var, bahçesi var, oralara gitmiş de olsa Cuma'dır o gün. O Cuma ezanı okunduğundan dolayı, o beldeye mensup kendisi. Onun için Cuma'ya gitmesi lazım.

Fakat bizim İmam-ı Azam Hazretleri demiş ki:

“—Ancak beldenin içerisinde olanlara vaciptir. Beldenin dışında olanlar müstesnadır.” demiş.

c. Cuma Namazı Kölelere ve Hastalara Farz Değildir

Taberânî ve Beyhakî, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹²²

الجمعة واجبة، إلا على ما ملكت أيمانكم، أو ذى علة
(طب. ق. عن ابن عمر)

¹²¹ Ebû Dâvud, *Sünen*, c.III, s.253, no:892; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.173, no:5371; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.II, s.6, no:3; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.117, no:1616; Mizzî, *Tehzibü'l-Kemâl*, c.XVI, s.236, no:3624; Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.723, no:21100; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XII, s.73, no:11464.

¹²² Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.184, no:5426; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.II, s.383, no:3031; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.725, no:21115; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XII, s.75, no:11467.

RE. 200/2 (*El-cumuatü vâcibetün, illâ alâ mâ meleket eymânüküm, ev zî illetin.*)

(*El-cumuatü vâcibetün*) “Cuma farzdır; (*illâ alâ mâ meleket eymânüküm*) ancak kölelere, (*ev zî illetin*) ve hastalara değil.”

Mâlûm şimdi yok ya, eskiden kölelik vardı. Köle efendisine bağlıdır, hürriyeti yoktur. Cuma’da ise hürriyet şarttır. Bir insan ki hürriyet yoktur, o insana Cuma vacip olmaz. Yani başkasının hizmetine kendi nefsinı satmıştır.

İkincisi illeti var, hastalığı var. Buna da borç değil. Meselâ, yürüyemiyor yahut göremiyor yahut hasta, gidecek hali yok. Bunlar müstesna... Bunlardan gayrı olan herkes için Cuma vacip sayılıyor. Vacip demek yani farz-ı ayın.

d. Köyde Cuma Namazı

İbn-i Adiy ve Beyhakî. Ümm-ü Abdullah ed-Devsiiyye RA’dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹²³

الْجُمُعَةُ وَاجِبَةٌ عَلَى كُلِّ قَرْيَةٍ فِيهَا إِمَامٌ، وَإِنْ لَمْ يَكُنْ فِيهَا إِلَّا أَرْبَعَةٌ
(عد. ق. عن أم عبدالله الدوسية)

RE. 200/3 (*El-cumuatü vâcibetün alâ külli karyetin fihâ imâmün, ve in lem yekün fihâ illâ erbaatün.*)

(*El-cumuatü vâcibetün alâ külli karyetin fihâ imâmün*) “Cuma, imamı olan her köye vaciptir; (*ve in lem yekün fihâ illâ erbaatün*) o köyde imamla beraber dört kişiden fazla adam olmasa dahi.”

Evvelki hadiste “Bir beldede ezan sesini işiten herkese vacip!” dedi. Burada da herhangi bir köy ki, o köyde imam vardır; üç-beş-

¹²³ Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.179, no:5407; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.II, s.8, no:2; Şeybânî, *el-Âhâd ve'l-Mesânî*, c.V, s.547, no:3401; İbn-i Esir, *Üsdü'l-Gâbe*, c.I, s.1449; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.204; Ümm-ü Abdullah ed-Devsiiyye RA’dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.725, no:21116; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XII, s.76, no:11469.

on ne kadarsa sayısı o köyün halkına Cuma vaciptir.

Köyde adam yok. Ancak üç kişi var, bir de imam dört. Bunlara vaciptir. Bunlar cemaat olurlar, dört kişiyle Cuma namazını kılarlar.

Burada erkek olarak dört kişinin bulunmasını söylemiş. İmam-ı Şafi'ye göre de 40 kişinin olması gerekir. Büyük memleketlerde caminin doldurulması şart. Camiyi dolduracak kadar cemaat varsa, orada cumanın kılınması lazım!

Hatta büyük memleketlerde ancak iki yere hasretmişler. "Arada bir büyük su varsa, bizim köprüler gibi köprüler varsa, iki yerde kılınabilir." demişler. "Normalde bütün halk bir yere toplanacak, ancak orda Cuma namazı kılınacak"¹²⁴ demişler.

Sonra insanlar çoğaldıkça zorluklar başlamış. O zaman herkesin bulunduğu yerde namazını kılmasına müsaade edilmiş. Yani cemaatin az olması cumanın kılınmasına mâni değil. Dört kişiye kadar müsaade etmiş, birisi imam üçü de cemaat oldu mu, cumanın kılınması borç oluyor. Cemaat çok olursa, tabi çokluk miktarınca da sevap olur.

e. Allah'tan Firdevs Cenneti'ni İsteyin!

İbn-i Asâkir, Ebû Ubeyde ibnü'l-Cerrah RA'dan; İbn-i Mâce, Muaz ibn-i Cebel RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹²⁴

الْجَنَّةُ مِائَةٌ دَرَجَةٍ ، مَا بَيْنَ كُلِّ دَرَجَتَيْنِ ، كَمَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ ،
وَالْفِرْدَوْسُ أَعْلَى الْجَنَّةِ ، وَوَسْطُهَا ، وَفَوْقَهُ عَرْشُ الرَّحْمَنِ ، وَمِنْهَا تَفْجَرُ

¹²⁴ Tirmizî, *Sünen*, c.IX, s.74. no:2453; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.240, no:22140; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.204, no:136; Muaz ibn-i Cebel RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.321, no:22790; Ziyâü'l-Makdisî, *el-Ehâdisü'l-Muhtâre*, c.III, s.337, no:396; Abd ibn-i Humejd, *Müsned*, c.I, s.93, no:182; Ubâde ibn-i Sâmit RA'dan.

İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LXV, s.222; Ebû Ubeyde ibnü'l-Cerrah RA'dan.

أَنْهَارِ الْجَنَّةِ؛ فَإِذَا سَأَلْتُمْ اللَّهَ فَاسْأَلُوهُ الْفَرْدَوْسَ (ك.ر. عن أبي عبيدة؛
ك. وابن مردويه عن أبي هريرة؛ ه. عن معاذ؛ ط. ك. عن عبادة)

RE. 200/4 (*El-cennetü mietü derecetin, mâ beyne külli dereceteyni, kemâ beyne's-semâi ve'l-ardı, ve'l-firdevsü a'le'l-cenneti, ve vasatühâ, ve fevkahû arşu'r-rahmâni, ve minhâ tüfecceru enhâru'l-cenneti; feizâ seeltümu'llâhe fes'elühü'l-firdevse.*)

(*El-cennetü mietü derecetin*) “Cennet yüz derecedir. (*Mâ beyne külli dereceteyni, kemâ beyne's-semâi ve'l-ardı*) Müteakip iki derecenin arası, yer ile gök arası gibidir. (*Ve'l-firdevsü a'le'l-cenneti*) Firdevs Cenneti cennetin en yükseği, en a'lâ yeridir. (*Ve vasatühâ*) Cennetin ortasındadır. (*Ve fevkahû arşu'r-rahmâni*) Onun üstü Arş-ı Rahman'dır. (*Ve minhâ tüfecceru enhâru'l-cenneti*) Cennetin ırmakları Firdevs Cenneti'nden kaynar. (*Feizâ seeltümu'llâhe fes'elühü'l-firdevse*) Allah'tan istediğinizde Firdevs Cenneti'ni isteyin!”

Cenâb-ı Hak cümlemize lütfetsin, Cennet parayla alınır bir yer değildir. Allah-u Teâla lütfuyla bizi oraya koyarsa koyacak. Amellerimizle de giremeyiz oraya. Ancak yine Cenâb-ı Hakk'ın lütfuyla girebiliriz.

Cennet, yüz derece üzerine kurulmuş bir yerdir. Her derecenin arası da yer ile gök arası kadar uzak. Yani yüz dereceyi bu kadar düşünürsen, kim bilir ne kadar büyük ve geniş bir yer olacak.

Bunların sekiz tanesinin adı var. Bir tanesinin adı *Firdevs* denilen cennet, Cennetin en a'lâ yeri. Cennetin hem en âlâsı hem de ortası, güzeli.

Bu Firdevs Cenneti'nin üstü *Arşu'r-Rahman*... O kadar büyük bir yer ki, bu varlıkların hepsi, yani yalnız dünya değil ne kadar varlıklar varsa bu Arş'ın önünde, büyük denizlerimiz üzerindeki bir saman çöpü gibi kalır. Arş o kadar büyük bir yer. Yani büyüklük nisbeti aklımızın, hafsalamızın alamayacağı derecededir.

Cennetin ırmakları, suları Firdevs Cenneti'nden akar. Siz Allah-u Teâlâ'dan bir şey dilediğiniz vakit, istediğiniz vakit Firdevs Cenneti'ni isteyin!

Birisine dua ederken;
“—Senin makamını Cenab-ı Hak Firdevs-i Âlâ’da kılsın!” diye
dua edilir.

Bunlar Efendimiz SAS’ın tavsiyesi üzerinedir.

f. Cennet Size Çok Yakın

Buhârî ve Ahmed ibn-i Hanbel, Abdullah ibn-i Mes’ud RA’dan
rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹²⁵

الْجَنَّةُ أَقْرَبُ إِلَيَّ أَحَدِكُمْ مِنْ شِرَاكِ نَعْلِهِ ، وَالنَّارُ مِثْلُ ذَلِكَ

(خ. حم. عن ابن مسعود)

RE. 200/5 (*El-cennetü akrabü ilâ ehadiküm min şirâki na’lihî, ve’n-nâri misle zâlik*)

(*El-cennetü akrabü ilâ ehadiküm min şirâki na’lihî*) “Cennet
sizden birinize, nalınının kayışı kadar yakındır. Cehennem de
onun gibi...”

Yukarıda dedi ki:

“—Cennet yüz derece; her bir derecesinin arası yer ile gök
arası kadar uzak.”

Bak şimdi burada da diyor ki:

“—Cennet size ayağınızdaki giydiğiniz ayakkabının tasmaı —
ki üstü demek— ondan daha yakın. Cehennem de keza o kadar
yakın.”

Cenneti kazanmak, Allah-u Teâlâ ve Tekaddes Hazretleri’nin
rızasını kazanmaya bağı. Allah-u Teâlâ ve Tekaddes

---

¹²⁵ Buhârî, *Sahih*, c.XX, s.135, no:6007; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.387, no:3667; İbn-i Hibbân, *Sahih*, c.II, s.436, no:661; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.III, s.368, no:6296; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.VII, s.261, no:10243; Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.IX, s.185, no:5280; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.277, no:1663; Temmâmü’r-Râzî, *Fevâid*, c.IV, s.113, no:1610; Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.II, s.116, no:2613; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XI, s.387, no:6260; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.VIII, s.392; Ebû Nuaym, *Himyetü’l-Evliyâyâ*, c.VII, s.125; Abdullah ibn-i Mes’ud RA’dan.

Hazretleri'nin rızası kazanıldı mı, cennet onun için hazır.

Cennet bazı insanlara da müştak. Biz ona müştak olduğumuz gibi Cennet de bazı insanlara müştak. Kime? Allah-u Teâlâ rızası uğrunda ömürlerini bina eden insanlara, Cennet her zaman müştak.

Sizin birinize cennet o kadar yakın ki, ayakkabısındaki tasmadan daha yakın. Uzakta değil cennet... Nedir? Hakk'ın rızasını gözetmek. Hakk'ın rızasının nerede olduğu bilinmez. Bilinmediği için Allah-u Teâlâ'nın bütün emirlerine dikkat ederek, kullarına şefkat ederek arayıp bulmalı!

Bu ihlas ve sadakata bağlıdır. İnsandaki ihlâs ne nisbette olursa, Allah-u Teâlâ'nın rızasına o kadar yakın olur. İhlâstaki kuvveti de sıdkına bağlı. İslâmiyet'teki sadakati ne kadar kuvvetliyse, ihlâsı o kadar olur, ihlası ne kadar çok olursa Allah-u Teâlâ'ya yakınlığı da o kadar olur. Allah-u Teâlâ'ya yakınlığı nispetinde de cennet ona yakın olur.

Fakat diyor ki:

“İhlâs kadar zor, ihlâs kadar zor bir şey yoktur.”

Adı kolay: İhlâs. Adı kolay ama Allah-u Teâlâ buyuruyor ki:

“İhlâs bir sırdır, bir nurdur. O nuru ben ancak sevdiğim insanların içine veririm. Kimi seviyorsam o nuru ona veririm. Kime verdimsem onu, verdiğim zaman ihlâs sahibi olur o...”

Allah-u Teâlâ'nın sevdiği kul olabilmek kolay bir şey değil! Onun için Peygamber SAS'i seveceksin. Ki orada da o şart var; Peygamber SAS'i seveceksin ki, o sevgi seni Allah'a götürecektir. Allah da seni sevecek. Niçin? Peygamberin yolundan gittiğin için, onu sevdiğin için.

Allah'ın Habibini seviyorsun, onun yolunda gidiyorsun, ondan dolayı Allah-u Teâlâ seni seviyor, sevince de o ihlâs nurunu senin içine veriyor. İhlâs nurunu senin içine verdikten sonra, sana, cennet ayağından daha yakın.

Cehennem de bu kadar yakın. Uzak değil, ikisi de yakın. Nedir? İşte bu yolda iki ara var, bir tarafı Cennet'in, bir tarafı Cehennem'in... O tarafa atlarsan Cennet'e, bu tarafa atlarsan Cehennem'e gidersin. O da sana çok yakın.

Nedir o Cehennem'in yakınlığı? Allah'ın yolundan ayrıldı mı,

Peygamber'in yolundan da ayrıldı mı, tamam işte. Cehennem arkasında hemen...

Allah hepimizi affetsin... Rızası yolunda, uğruna çalışan bahtiyar kullarının zümresine bizi de ilhak eylesin...

İslam'ın bir adı var tabi: İslam. Bunun mânâsında çok geniş düşünceler oluyor. "Ben müslüman oldum!" diyoruz:

"—*Lâ ilâhe illa'llah, Muhammedün rasûlü'llah!*"

Ne demek bu?

"—Ben Allah-u Teâlâ'nın yolunda yürüyecek bir insanım! Allah-u Teâlâ'nın rızası yolunda yürümeyi kabul eden bir adamım!"

Müslüman bu demek. Öyle olunca Allah-u Teâlâ'nın emirlerinin dışına çıkmaması lazım! Bir kere Allah-u Teâlâ'nın emirlerinin dışına çıkınca;

"—Ben nasıl müslümanım ya? Bir kere söz verdim Allah'a, ben müslümanım, herkes benden selamette. 'Ben senin emirlerini de kabul ettim, dinini de kabul ettim!' dedim."

Ha o zaman ne oluyor? Zayıf müslüman oluyor. Zayıf müslüman olunca, yine İslam'dan çıkmıyor. Zayıf müslüman olunca da ihlâslı olamıyor. O nur-u ilâhiyi Cenâb-ı Hak vermiyor.

Şimdi hepimizin arazileri var, mülkleri var, şunları var bunları var. İyi tohumu kötü yere atar mısın sen? Mutlaka yerin iyisini ararsın, orasını da güzel beller, hazırlarsın. O iyi tohumu oraya atarsın ki ziyan olmasın. Kötü yere atarsan tohum bir şeye yaramaz, kaybolur. Onun için insanın asıl itibarı, dışına değil içindedir.

Çünkü, mâlûm bizim kuyumcular var. Kuyumcularda işte çeşitli altın, elmas, inci, yakut, birçok şeyler var, cevahir var. O cevahirleri birtakım süslü kutuların içine koyuyorlar. Onları teşhir ediyorlar orada, gösteriyorlar. Onun kıymeti, onun dışında olan kutuda mı, yoksa onun içerisine konan ufacık bir elmas parçasında mı? Küpesinde, o küpenin de taşında ya da altınında... Elbette biliyoruz ki kutusunda değil kıymet. O kutunun içinde saklanan küpe mi, yüzük mü neyse ondadır.

Binaen aleyh insanın kıymeti de insanın bu dışında değil insanın içerisinde. Gönül dediğimiz o âlemdir yani. O gönül

dediğimiz alem ne kadar kıymetli... Bu kıymet de herkesin yetişme nisbetine göredir.

Herkesin gönlü bir değildir. Peygamber SAS'ın gönlüyle, o Ashab-ı Kiram'ın gönlüyle bizim gönlümüz bir olur mu? Elbette olmaz. Ama nisbet dahilinde her birimizin Allah-u Teâlâ'ya bir gönlü vardır. İşte o gönül ne kadarsa, o kadar Cenab-ı Hak'kın yakınlığı hasıl olur insanlarda.

Allah cümlemizi affetsin... Şimdi hepimizin kabahati çok. Hepimiz üstündeki kutuyu süslemeye bakıyoruz. Kutuda iş yok. Kutuyu gösterirsin sen alıcıya, “İşte şu yüzük, ister misin al bakalım!” Hiç onun kapağıyla uğraşır mı yüzüğü satın alan adam. İçindeki yüzüğü tercih eder.

“—Bakın bu yüzük, bu küpenin evsafı nedir?” diye kaç tane kuyumcuya gösterir.

Kaç ayardır, şudur budur... Ona emniyet getirirse, o küpesi için alacak o kutuyu. Kutu ne kadar olursa olsun. Asıl kıymet onun içinde saklanan o küçük parçada. Binaen aleyh bizim kıymetimiz de içimizde saklanan gönlümüzde.

Biz dışımızı ne kadar süslersek süsleyelim, ne kadar dikkat edersek edelim, bir gün ecel gelip alıp götürüyor bizi. Bunda kimsenin şüphesi yok. Götürdüğü vakit de o mezarlığa bizi koyuyorlar. Koyduktan sonra şu beden bozulmadan kaldığını kimse kabul etmez.

Bu beden, o toprağın içerisinde bir zaman sonra dağılıp gidiyor. Artık ona bakılacak bir hal bile kalmıyor. Açılrsa da bir görsek! Hepimiz kaçırız oradan. Evvela toz kondurmadığımız o vücut, bak şimdi ne hale geldi? Demek ki o kadarmış onun kıymeti.

Asıl onun taşıdığı iç hali kıymetli, ona ölüm yok. Ölüm, bu cesede. Ceset geldi gidiyor, topraktan geldi toprağa inkılab ediyor. Ama içindeki o ruh kısmı, gönül kısmı o bakî... Ona bir şey yok.

Binaen aleyh onu burada nasıl beslediysen, orada o haliyle karşılaşacaksın. O yüzden mezar; ya Cennet'in bahçesi ya da Cehennem'in çukuru. O, burada kazanışa bağlı. Kazandığın takdirde Cennet sana senden yakın... Cehennem sana senden

yakın, cenneti kaçırdığın takdirde... Allah cümlemizin muini olsun...

Cenneti çok istiyoruz. Neden? Cennet Cenab-ı Hak'kın rızasının yeri. Yoksa Cennet'e yemek içmek için, yaşamak için bir mahal diye özeniyorsa, o hayvanlar halidir. Orada yaşamak için cennet isteniyorsa, o hayvanların halidir.

İnsan cenneti ister, Cemalullah orada müşahede olunacağı için... Hakk'ın rızası orada olduğu için isteriz Cennet'i... Onun için İmam-ı Azam, "Keşke en son giren ben olsaydım!" demiş. Kolayca da sokmuyorlar adamı oraya... Cenab-ı Hak tevfik buyursun...

g. Cennetin Binalarının Yapılışı

Şimdi bu cenneti bize tarif ediyor:

Tirmizî ve Ahmed ibn-i Hanbel, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹²⁶

الْجَنَّةُ بِنَاوِهَا لَبِنَةٌ مِنْ فِضَّةٍ، وَلَبِنَةٌ مِنْ ذَهَبٍ، وَمَلِطُهَا الْمِسْكُ
الْأَذْفَرُ، وَحِصْبَاوُهَا اللَّوْلُؤُ وَالْيَاقُوتُ، وَتَرْتِبُهَا الزَّعْفَرَانُ؛ مِنْ
دَخَلَهَا يَنْعَمُ لَا يَبْأَسُ، وَيَخْلُدُ لَا يَمُوتُ، لَا تَبْلَى ثِيَابُهُمْ، وَلَا
يَفْنَى شَبَابُهُمْ (حم. ت. وضعفه عن أبي هريرة)

RE. 200/6 (*El-cennetü binâühâ lebinetün min fiddatin, ve lebinetün min zehebin, ve milâtuhe'l-miskü'l-ezferu, ve hasbâühe'l-lü'lüü ve'l-yâkütü, ve türbetühe'z-za'ferânü; men dehalehâ yen'amü*)

¹²⁶ Tirmizî, *Sünen*, c.IX, s.68, no:2449; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.445, no:9742; Ebû Hüreyre RA'dan.

İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XIII, s.95, no:35087; Ebû Nuaym, *Sıfatü'l-Cenneh*, c.I, s.115, no:93; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XIV, s.451, no:39225; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XII, s.79, no:11475.

lâ yey'esü, ve yahlüdü lâ yemûtü, lâ teblâ siyâbühüm, ve lâ yefnâ şebâbühüm.)

(*El-cennetü binâühâ*) “Cennet köşklerinin, binalarının yapılaş tarzı, (*lebinetün min fiddatin*) bir tuğlası gümüşten, (*ve lebinetün min zehebin*) bir tuğlası altındandır. (*Ve milâtuhe'l-miskü'l-ezferu*) Onun harcı, arasına koydukları harç, çok güzel koku neşreden bir misktendir. (*Ve hasbâühe'l-lü'lüü ve'l-yâkütü*) Aralarına koydukları ufak tefek taşlar da *inciden ve yakuttandır*. (*Ve türbetühe'z-za'ferânü*) Toprağı da misk kokulu safrandır.”

(*Men dehalehâ yen'amü lâ yey'esü*) “Oraya giren kimse envai çeşit nimetlerle orada nimetlenir, yaşar. Artık bir daha ona yeis denilen bir şey arız olmaz. (*Ve yahlüdü lâ yemûtü*) Orada ebedî olarak yaşar, ölmez. (*Lâ teblâ siyâbühüm*) Elbiseleri eskimez, (*ve lâ yefnâ şebâbühüm*) gençliği de gitmez.”

Cennete 33 yaşında girilir, o 33 yaş daim olur insanda. Yani gençlik, gençliğin tam kuvvetli devri devam eder durur. Burası gibi 40-50-60 yaşına girer, 70 yaşına girer, hayatından bıkar, “Artık ölsem!” diye bakar, öyle iş yok orada.

Ne esvabları eskir ne de gençliklerine bir yokluk gelir. Gençliği daima gençlik, giydiği esvab da her ne şekilde olursa olsun, eskimez.

h. Cennet Cömertlerin Yeri

İbn-i Adiy, Ebü's-Şeyh ve Deylemî, Enes ibn-i Mâlik RA'tan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹²⁷

الجنة دار الأسخياء، والذي نفسى بيده، لا يدخل الجنة بخيل،

ولا عاق والديه، ولا منان بما أعطى (عد. وأبو الشيخ، والديلمي

(عن أنس)

¹²⁷ *Kenzü'l-Ummâl*, c.VI, s.393, no:16216; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XII, s.82, no:11479.

RE. 200/7 (*El-cennetü darü'l-ashiyâi, ve'llezî nefsi bi-yedihî, lâ yedhulü'l-cennete bahîlün, ve lâ àkkun vâlideyhi, ve lâ mennânün bimâ a'tà.*)

(*El-cennetü darü'l-ashiyâi*) “Cennet, cömertler yurdudur. (*Ve'llezî nefsi bi-yedihî*) Nefsimi kudreti elinde tutan Allah'a yemin ederim ki, (*lâ yedhulü'l-cennete bahîlün*) cimri cennete giremez. (*Ve lâ àkkun vâlideyhi*) Anaya-babaya asi olan cennete giremez. (*Ve lâ mennânün bimâ a'tà*) Verdiğini başa kakan kimse cennete giremez.”

Cennet cömertlerin yeridir. Buraya girecek insanlar cömert insanlar olacak. Bir misal hatırımda kalmış:

Bir cömert var, bir alim var, bir şehid var... Bu üç kimse cennetin kapısına geliyorlar. Her birisi:

“—Hak benimdir, Cennete önce ben gireceğim!” diyor.

Vazifeli melek şehide soruyor:

“—Sen neden bu davayı yapıyorsun?”

“—Çünkü canımı verdim, daha bundan ötesi mi var? Binaen aleyh cennet benim, ben gireceğim önce!” diyor.

O melek tekrar soruyor:

“—Bu şehidlikteki dereceyi nereden öğrendin sen?”

“—Hocalar söyledi, onlardan duydum.”

Melek diyor ki:

“—O zaman sen hocanın önüne niye geçiyorsun, ayıp değil mi?”

“—Pekiyi, haklısın!” diyor şehid, kenara çekiliyor.

Hoca diyor ki:

“—Ben gireceğim, ben kazandım.” diyor.

Melek soruyor:

“—Hocaefendi sen bu tahsili ne ile yaptın?”

“—Ashiyanın, cömertlerin yardımıyla...”

Eski zamanda böyle mektepler, teşkilatlar yoktu.

Melek diyor ki:

“—E öyleyse, sen de onların önüne geçme!” diyor.

O zaman ilk girme hakkını cömert kazanıyor ve önden çekilip gidiyor.

Bir rivayette de cömerde:

“—Sen cömertliği kimden öğrendin?” diyorlar.

O da:

“—Hocalardan öğrendim!” diyor, yine hocaya hak veriyorlar.

O da ihtilafı olmuş.

(*Ve’llezî nefsi bi-yedihî*) “Nefsim yed-i kudretinde olan Allah’a yemin olsun ki...” Efendimiz SAS’in ekseriyetle yeminleri bu şekilde idi. Yani “Vallahi” diye yemin etmezdi, yemini böyleydi.

(*Lâ yedhülû’l-cennete*) “Şu kimseler cennete giremez.” Kimdir onlar:

1. *Bahil*. Cömerdin mukabili olan, cimri, eli sıkı adam.

2. Ana babasını dinlemeyen. Onlara karşı asi olan ve onlara envai çeşit hakaret eden, şu eden bu eden...

3. *Mennân*; verdiği başa kakan kimse.

“—Ben besledim kerata seni! Sana bu kadar iyiliklerim var. Yaptığın şeyden utanmaz mısınız?” filan diye icap ettikçe de başına kakıyor bu yaptığı iyilikleri.

“Bu üçüne cennet haramdır.” diyor. Cennete bu üç kişi giremeyecek. Bu başka rivayetlerde altıya, sekize, ona çıkarılıp daha çoğalıyor. Yani burada kısa olarak üçü zikredilmiş.

i. Cuma Günü Gusletmek

Beyhakî, Hz. Ebû Bekir RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹²⁸

الْجُمُعَةُ إِلَى الْجُمُعَةِ، وَالصَّلَوَاتِ الْخَمْسِ كَفَّارَاتٌ لِمَا بَيْنَهُنَّ، مَا اجْتَنَبْتَ
الْكِبَائِرَ؛ وَالغَسْلُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ كَفَّارَةٌ، وَالْمَشْيُ إِلَى الْجُمُعَةِ كُلُّ قَدَمٍ مِنْهَا
كَعَمَلٍ عَشْرِينَ سَنَةً، فَإِذَا فَرَغَ مِنْ صَلَاةِ الْجُمُعَةِ، أُجِيزَ بِعَمَلٍ مِثْلِي سَنَةً
(هب. عن أبي بكر)

RE. 200/8 (*El-cumuatü ile'l-cumuati, ve's-salevâtü'l-hamsü keffârâtün limâ beynehünne, me'tenibeti'l-kebâirü; ve'l-guslü yevme'l-cumuati keffâretün, ve'l-meşyü ile'l-cumuati küllü kademin minhâ keameli işrîne seneten, feizâ ferağa min salâti'l-cumuati, üçize bi-ameli mietey senetin.*)

(*El-cumuatü ile'l-cumuati*) “Bir Cuma diğer cumaya kadar, (*ve's-salevâtü'l-hamsü keffârâtün limâ beynehünne*) beş vakit namaz da araları için kefarettir; (*me'tenibeti'l-kebâirü*) kebirden sakınmak şartıyla... (*Ve'l-guslü yevme'l-cumuati keffâretün*) Cuma guslü de keffarettir. (*Ve'l-meşyü ile'l-cumuati küllü kademin minhâ keameli işrîne seneten*) Cumaya gitmek için atılan her adım, yirmi senelik amele bedeldir. (*Feizâ ferağa min salâti'l-cumuati*) Cuma namazını kılıp çıkınca, (*üçize bi-ameli mietey senetin*) iki yüz senelik amel mükâfatı verilir.”

Cuma namazı, bir önceki Cuma arasındaki günahlara kefarettir olur. Beş vakit namaz sabahtan öğleye, öğleden ikindiye, ikindiden akşama, akşamdan yatsıya, yatsıdan da sabaha kadar

¹²⁸ Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.107, no:3020; Hz. Ebû Bekir RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.720, no:21090; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XII, s.70, no:11457.

aralarında olan hatalara kefarete olur. Tövbe bile etmeden, bunlar otomatik olarak arada olan günahlara kefarete olurlar. Mesela arada ufak tefek hatalar olur. Abdest alındıkça, namaz kılındıkça bu hatalar silinir gider.

Yalnız şu şartla: Büyük günahlardan kaçınmak şartıyla. Büyük günahlardan kaçınmak şartıyla, aradaki ufak günahlara kefarete olur Cuma'dan Cuma'ya, namazlardan namaza, abdestten abdeste...

Cuma günündeki gusül de günahlara kefarettir.

Cuma'nın birçok faziletleri vardır. Cuma bahislerinde çok geniş tafsilat vermiştir rahmetlik Hamdi Efendi. Cuma günü müslümana birçok vazife düşer:

1. Sabahleyin kalkınca güzelce gusletmesi.
  2. Cuma'dan evvel tıraş olması, temizlenmesi.
  3. Cuma günü yeni elbise giymesi, yoksa temizini giymesi, yıkanmışını giymesi.
  4. Kokulanması, taranması.
  5. Cuma'dan evvel ilk saatte camiye girip ibadetle meşgul olması.
  6. Cuma'dan sonra hasta ziyareti.
  7. İlim meclislerine gitmek.
  8. Akraba-i taallukat, eş ve dost ziyaretleri yapmak.
- Cuma'nın fadaili hakkında zikrolunmuştur.

Büyüklerimiz derler ki:

“—Hiçbir zaman Cuma günü biz guslü terk etmedik. Ne yazın ne kışın.”

El-hamdü lillâh bugün memleketimizde her türlü rahatlıklar, kolaylıklar var. Bir banyo yaparsa insan Cuma günü, günahlarına kefarete olur. Onu başka zamanda yapacağına, pazar günü yapacağına, banyosunu Cuma gününe ayırır, Cuma günü banyosunu yapar, temizlenir, Cuma namazına gusül abdestiyle gelir.

Dün bir efendi geldi de, insanlar hiç bilinmiyor, yani çok muhterem bir kimse.

“—Ben boy abdesti almadan Kur'an okumam katiiyen!” dedi.

Kız kardeşi vardı, sizlere ömür vefat etmişti, o münasebetle gelmiş. “Okuduğun o hatmin sevabını bana da bağışla! Ben

yapamadım çünkü bunu.” dedi.

Halbuki o mendubdur ama Cuma günündeki gusül muhakkak terk edilmemelidir. Yeni temiz elbise giyip, evvel vakitte camiye gelip oturursun. Varsa vaaz dinlersin, nasihat dinlersin; yoksa Kur’an okumasını biliyorsan Kur’an’ını alır okursun! Daha bir şey bilemiyorsan tesbihçağızını alırsın “Allah... Allah...” der geçersin.

Bu Cuma günündeki gusül de günahlarına kefarettir senin. Bak! Bu gusülle hem bizi temizliyor, hem de günahlarımızı affediyor Cenâb-ı Hak.

Cuma’ya gitmek için atılan her adım, yirmi senelik amele bedeldir. Cuma namazını kılp çıkınca, iki yüz senelik amel mükâfatı verilir.

Zaruretler müstesna, bundan gayrı dünya işleri için Cuma’yı terk eden insanları, münafık defterine geçiriyorlar. Üç cumayı da böyle birbiri üzerine terk ettiği takdirde, bir de mühür basıyorlar üzerine... “Artık bunda hayır yok!” demek yani. Mühürleniyor gönlü. Artık o mührü bozdurmak ne kadar zor iş kim bilir.

“—O kişinin cenaze namazı kılınır mı?”

Kılınır. Bunlar ne kadar mühim olursa olsun, bir müslümanı müslümanlıktan çıkarmaz. Şimdi bunun altında bir hadis-i şerif gelecek, yetişirsek ona, onu orada izah ederiz.

j. Köyde Cuma Namazı

Deylemî, Ümm-ü Abdullah ed-Devsî RA’dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹²⁹

الجمعة واجبة على أهل كل قرية، وإن لم يكونوا إلا ثلاثة،
رابعهم إمامهم (الديلمي عن أم عبد الله الدوسية)

¹²⁹ Dâra Kutnî, *Sünen*, c.II, s.9, no:3; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.117, no:2617; Şeybânî, *el-Âhâd ve'l-Mesânî*, c.V, s.547, no:3401; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.179, no:5406; Ümm-ü Abdullah ed-Devsî RA’dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.723, no:21099; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XII, s.75, no:11468.

RE. 200/9 (*El-cumuatü vâcibetün alâ ehli külli karyetin, vein lem yekûnü illâ selâsetin, râbiühüm imâmühüm.*)

(*El-cumuatü vâcibetün alâ ehli külli karyetin*) “Cuma her köy ahalisine vaciptir, (*vein lem yekûnü illâ selâsetin*) üç kişi olsa bile; (*râbiühüm imâmühüm*) dördüncüsü imamları olmak üzere.”

İmamdandır gayrı üç kişi oldu mu, Cuma sahih olur.

k. Cennetin Genişliği

Şimdi yine Cennete geçti.

Tirmizî, Ebû Saîd el- Hudrî RA’dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹³⁰

الجنة مائة درجة، ولو أن العالمين اجتمعوا في إحداهن، وسِعهم
(حم. ع. عن أبي سعيد)

RE. 200/10 (*El-cennetü mietü derecetın velev enne’l-âlemîne’ictemeü fi ihdâhünne vesiahüm.*)

(*El-cennetü mietü derecetın*) “Cennette yüz derece vardır. (*Velev enne’l-âlemîne’ictemeü fi ihdâhünne*) Şu bütün âlemler, yer gök neler varsa onun bir tanesine konsa, (*vesiahüm*) hepsini içine alır.”

Şimdi bak! “Ne kadar âlemler varsa...” diyor. *Âlem* demedi. *Âlemîn* deyince ‘akıl sahipleri’ içindir diyor.

Akıllı olsak birleşiriz, akıllı olsak toplanırız, akıllı olsak Allah yolundan ayrılmayız. Bizim bu dünyaya ziynet verişimiz, kıymet verişimiz aklımızın eksikliğindedir.

Akıl, ancak Peygamber SAS’in aklıdır. Bütün peygamberler de öyle idi de en son peygamber bizim peygamberimizdir. Bizim Peygamberimizin aklıyla ölçülebilecek bir akıl sahibi de yoktur.

¹³⁰ Tirmizî, *Sünen*, c.IX, s.76, no:2455; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.29, no:11254; Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.II, s.530, no:1398; Ebû Saîd el- Hudrî RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.XIV, s.451, no:39222; *Câmiü’l-Ehâdis*, c.IX, s.116, no:8032.

Olmayacaktır da kıyamete kadar...

Onun akli dünyanın her şeyini camidir. Bizim aklımız her şeye yetmez. Ancak Rasûlüllahın aklına müracaat ederiz ki, onun sünnet-i seniyyesinden alabildiğimiz akıllarla ancak istikametimizi düzeltebiliriz.

Ehlullah'tan Şakîkü'l-Belhî isimli bir zat var. O; Belh diyarı, Horasan, eski Türkistan memleketlerinden. Onun bir talebesi var: Ebû Halim diyorlar. Medine-i Münevvere'ye gitmiş bu zat. Hac için yahut ne maksatla gittiyse... Bakmış ki o zaman Medine-i Münevvere şimdiki gibi de değil. E tabi nasıl bir binalar gördüyse;

“—Burası neresi?” demiş.

Diyorlar ki:

“—Belde-i Rasûlüllah...”

“—Yok! Yalan söylüyorsunuz. Belde-i Rasûlüllah değil burası. Belde-i şeytan olmuş burası!”

Tutuyorlar hapse atıyorlar. “Sen buraya nasıl Belde-i İblis dersin?” diyerekten. Çekiyor hakim sorguya:

“—Neden öyle dedin?” diyor.

Diyor ki:

“—Peygamber SAS'in beldesinde, Peygamber SAS'in yaşadığı hayatın bir nümunesi olur. Öyle bir nümune kalmamış burada. Peygamber SAS'in böyle kocaman binaları var mıydı, böyle saltanatı var mıydı, böyle dayamaları döşemeleri var mıydı?” diyor, sayıyor hepsini.

Hak veriyorlar adama, beraatını alıp gidiyor.

Şimdi bugünkü bizim israf dediğimiz, hatta israfın dışında olan şu saltanat hepimizde var. Bugün hepimizde öyle bir saltanat var ki, bu saltanat Rasûlüllah'ın hayatına hiç de uymaz. Rasûlüllah dünyada Allah'a en güzel, sevgili kulu, peygamberi... Hiç iltifat etmedi dünyaya. Niçin? Gönlünün dünyaya kaymasını istemedi. Bize nümune çünkü. O öyle saltanat içinde yaşasaydı, kim bilir biz şimdi göklere kadar uzanırdık.

“—Ümmetim bana uysun, ümmetim benim hayatımı bilsin!” istedi.

Çünkü bu hayat fani. 50-60-80. İşte o kadar. Onun arkası yok.

Asıl ebediyet hayatı Ahiret hayatıdır. “Ahiret hayatını

kazanmaya çalışsın ümmetim!” diyerek dünyaya hiç iltifat etmedi. Dünyanın altınları onun emrine müheyya iken dağıyla taşıyla beraber; onların hiçbirine iltifat etmedi.

Hatta hepinizin malumu Hz. Ömer bir gün acıdı. Geldi baktı ki mübarek yüzlerine hasır iz etmiş. Hasırın üzerinde yatıyor yani. Dedi ki:

“—Yâ Rasûlallah, nedir bu? Şu kisraların, kayserlerin, kralların saltanatlarına bak! Allah’ın habibi sen olacaksın da, senin şu hayatına bak!”

Ah, çok okumak lazım kardaşlar! Onun hayatını çok okuyun. Onun kızı olan Hz. Fatıma’nın hayatını çok okuyun. Onlar bize büyük bir nümune ve ibrettir. Onlar niçin dünyaya iltifat etmediler?

Bugün biz, kızımız gelin olurken dünya kadar masraflara boğuluyoruz. Oğlumuzu evlendirirken dünya kadar masraflara boğuluyoruz. Bunların hiçbirisinin kitabımızda yeri de yoktur yani. Bunlar hep göreneğe ait... Birçok böyle meşakkatler, fenalıklar ki, dolayısıyla bizi dünyaya bağlıyor. Dolayısıyla Allah’tan uzaklaştırıyor.

1. Cennet Kılıçların Gölgesi Altında

Hâkim ve Beyhakî, Ebû Mûsâ el-Eş’arî RA’dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹³¹

الْجَنَّةُ تَحْتَ ظِلِّ السَّيْفِ (ك. ق. عن أبي موسى)

RE. 200/14 (*El-cennetü tahte zılâlü’s-suyûf.*) “Cennet kılıçların gölgesi altındadır.”

Burada da “Cennet kılıçların gölgesi altında...” buyrulmuş.

---

¹³¹ Buhârî, *Sahih*, c.X, s.124, no:2744; Müslim, *Sahih*, c.IX, s.169, no:3276; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.353, no:19137; Hâkim, *Müstedrek*, c.II, s.87, no:2413; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.IX, s.76, no:17857; Abdullah ibn-i Ebî Evfâ RA’dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.396, no:19556; Abdullah ibn-i Kays RA’dan.

Yani mücahidlerin demek yine o da. Bu hususta çok büyük dersler yapmışlardır.

m. Cennet Semâdadır

Deylemî, Abdullah ibn-i Selâm RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹³²

الْجَنَّةُ فِي السَّمَاءِ وَالنَّارُ فِي الْأَرْضِ (الدَّيْلَمِيُّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَلَامٍ)

RE. 200/ 15 (*El-cennetü fi's-semâi, ve'n-nâru fi'l-ardı.*) “Cennet semada üstte yani; Cehennem de yerde, alttadır.”

n. Cennet Annelerin Ayakları Altında

Kudâî ve Hatîb-i Bağdâdî, Enes ib-i Mâlik RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹³³

الْجَنَّةُ تَحْتَ أَقْدَامِ الْأُمَّهَاتِ (القَضَاعِيُّ، خَطٌّ. فِي الْجَامِعِ عَنْ أَنَسٍ)

RE. 200/16 (*El-cennetü tahte akdâmü'l-ümmehâti.*) “Cennet annelerin ayakları altındadır.”

Yukarıda dedi ya “Valideyne asi olan cennete giremeyecek!” diye. Şimdi de burada diyor ki:

“—Cennet annelerin ayağı altında...”

Yani annelerin rızasının altında demek. “Onlara itaat etmek,

---

¹³² Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.612, no:8698; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.331, no:366; Dûlâbî, *el-Künâ ve'l-Esmâ*, c.I, s.7, no:14; *Müsnedü'l-Hâris*, c.III, s.495, no:924; Abdullah ibn-i Selâm RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XIV, s.459, no:39260; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XII, s.82, no:11480.

¹³³ Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.102, no:119; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.116, no:2611; Ebü's-Şeyh, *el-Fevâid*, c.I, s.26, no:25; Dûlâbî, *el-Künâ ve'l-Esmâ*, c.VI, s.115, no:1440; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.348; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mizân*, c.VI, s.128; no:442; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

sözlerini dinlemek suretiyle Cennet'e girebilirsiniz" demek.

O ihlas babında hatırımda kalmış:

Fakir bir zat, koyunları var, koyunlarından süt sağıyor. Anası babası çok ihtiyar. Sütü eve getiriyor, evvela onları doyuruyor, sonra çoluğunu çocuğunu doyuruyor.

Bir gün biraz geç kalmış, gelmiş bakmış ki, uyuyakalmış ihtiyarlar. Hava da biraz soğukmuş. O, süt kabı elinde sabaha kadar, onlar uyanıncaya kadar ayakta durmuş.

“—Uyumuş bunlar. Kabı şuraya koyayım da, ben de biraz yatayım!” dememiş.

Biz olsak;

“—Madem uyumuşlar, sütü yanlarına koyayım da ben de biraz dinleneyim.” deriz.

Çünkü biz de yorulmuşuzdur. Fakat öyle yapmıyor. Hakk'ın rızasını kazanmak için sabaha kadar, onlar uyanıncaya kadar ayakta bekliyor.

Yahut uyandırabilirdi, “Baba süt getirdim size. İçin de öyle yatın, uyuyun!” diyebilirdi. Onu da dememiş. Ama Cenab-ı Hakkın da bu hoşuna gitmiş, onun öyle sabaha kadar ayakta bekleyişi...

Sebebi de şu:

Üç arkadaşı gidiyorlarmış. Bir fırtına... Bunlar bir mağaraya iltica etmişler. Yukarıdan yuvarlanan kayalar nasılsa gelmiş mağaranın kapısını da kapamış. Kalmışlar içerde mahpus. Çare yok. En nihayet demişler:

“—Allah'a yalvaralım da bakalım, Cenab-ı Hak eğer dualarımızı kabul eder de kurtarırsa ne âlâ. Yoksa ölümden başka çare yok.”

O üçü de ayrı ayrı dua ederken birisi de bu duayı yapmış. “Yarabbi!” demiş. “İşte o gün babama bu hizmeti yaptım ya. Eğer sen bu hizmetimi kabul ettiysen, bizi buradan kurtar!” demiş. Taş iyi kötü şöyle bir parçacık açılmış. Ötekilerin de duasıyla kurtulmuşlar tabi.

Yani ana babaya itaatte, hürmette saygıda kusur göstermemek lazım! Halbuki bugün birçok annelerden dinliyoruz. Geliyor feryad ediyor, figan ediyor:

“—Aman Hocaefendi! Okuduğun bir şey varsa, bildiğın bir şey varsa söyle de okuyalım da, şu çocukların ellerinden kurtulalım!” diyor.

Yani çocuğu olduğuna pişman olmuş adam.

o. Cihadın Farz Oluşu

Ebû Dâvud, Ebû Ya'lâ, Taberânî ve Beyhakî, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹³⁴

الْجِهَادُ وَاجِبٌ عَلَيْكُمْ مَعَ كُلِّ أَمِيرٍ، بَرًّا كَانَ أَوْ فَاجِرًا، وَإِنْ هُوَ

---

¹³⁴ Ebû Dâvud, *Sünen*, c.VII, s.64, no:2171; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.121, no:5083; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.II, s.56, no:6; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.3, no:9242; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XLVII, s.207; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.122, no:2638; Taberânî, *Müsnedü's-Şâmiyyîn*, c.II, s.369, no:1512; Ebû Hüreyre RA'dan.

عَمَلِ الْكِبَائِرِ؛ وَالصَّلَاةُ وَاجِبَةٌ عَلَيْكُمْ خَلْفَ كُلِّ مُسْلِمٍ، بَرًّا كَانَ
أَوْ فَاجِرًا، وَإِنْ هُوَ عَمِلَ الْكِبَائِرَ؛ وَالصَّلَاةُ وَاجِبَةٌ عَلَيْكُمْ عَلَى
كُلِّ مُسْلِمٍ يَمُوتُ، بَرًّا كَانَ أَوْ فَاجِرًا، وَإِنْ هُوَ عَمِلَ الْكِبَائِرَ
(د. ع. طب. ق. عن أبي هريرة)

RE. 201/1 (*El-cihâdu vâcibün aleyküm mea külli emirin, berran kâne ev fâciren, ve in hüve amile'l-kebâire; ve's-salâtü vâcibetün aleyküm halfe külli müslimin, berren kâne ev fâciren, ve in hüve amile'l-kebâire; ve's-salâtü vâcibetün aleyküm alâ külli müslimin yemûtü, berren kâne ev fâciren, ve in hüve amile'l-kebâire.*)

(*El-cihâdu vâcibün aleyküm*) “Gaza, savaşmak sizin üzerinize vaciptir, (*mea külli emirin*) her komutanla beraber. (*Berran kâne ev fâciren*) Komutan ister iyi olsun, ister fâsık olsun; (*ve in hüve amile'l-kebâire*) isterse büyük günah işlesin.”

(*Ve's-salâtü vâcibetün aleyküm*) “Cemaatle namaz kılmak da vaciptir, (*halfe külli müslimin*) her Müslümanın ardında kılınır. (*Berren kâne ev fâciren*) İmam iyi de olsa, fâcir de olsa; (*ve in hüve amile'l-kebâire*) hatta büyük günah da işlese.

(*Ve's-salâtü vâcibetün aleyküm alâ külli müslimin yemûtü,*) “Ölen her Müslümana cenaze namazı kılmak da vaciptir. (*berren kâne ev fâciren*) Ölen ister iyi, ister fâcir olarak ölsün; (*ve in hüve amile'l-kebâire*) isterse büyük günah işlemiş olsun.”

Düşmana karşı savaşmak size farzdır; hangi emirle, hangi komutanla olursa olsun! Amirin iyiliği veya kötülüğü sizi alakadar etmez. Siz başınıza geçen hangi emir olursa olsun, cihada gitmek mecburiyetindediniz. Çünkü vaciptir üzerinize...

Şimdi emiri tarif ediyor:

“—İsterse o emir iyi bir insan olsun, isterse fasık, facir, yâni hudud-u ilahiden dışarı çıkmış günahkâr bir kimse olsun... Onun günahı seni alâkadar etmez. Sen onun günahından mes'ul değilsin. Sen onun emri altında dövüşe gideceksin.” diyor.

“—Ben bu adamla dövüşür müyüm! Şu adama bak, namaz kılmaz, oruç tutmaz deme! İsterse o büyük günahları işlemiş de olsa...”

Meselâ zina gibi, sirkat gibi, kumar gibi günahlar kebâirdir. Bu kebairleri işlemiş olsa dahi senî alâkadar etmez. Çünkü bizim itikadımızda, kebairi işlemekle mü'min mü'minlikten çıkmaz; derecesi düşer.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹³⁵

إِنَّ اللَّهَ لَيُؤَيِّدُ هَذَا الدِّينَ بِالرَّجُلِ الْفَاجِرِ (خ. عن أبي هريرة)

(*İnna'llâhe le-yüeyyidü hâzê'd-dîne bi'r-racüli'l-fâciri.*) “Allah-u Teâlâ bu dini hiç beklemediğin bir fâcir ile de kuvvetlendirir, te'yid eder.”

¹³⁵ Buhârî, *Sahîh*, c.X, s.283, no:2834; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.II, s.159, no:1097; Abdü'r-rezzak, *Musannef*, c.V, s.269, no:9573; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.II, s.159, no:1096; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.V, s.549, no:9568; Nu'man ibn-i Amr ibn-i Mukran RA'dan.

Çünkü Allah-u Teâlâ'nın işine akıl sır ermez. Bir facir adamla da, fasık adamla da bu dini te'yid eder. Sen de ona hizmet etmiş olursun, sen de bu sevabı kazanırsın orada...

İkincisi; vakit namazlarını cemaatle kılmak sizin üzerinize vaciptir. Nasıl cihad vacipse, namaz da vaciptir. Her müslümanın arkasında kılın; isterse o imam iyi olsun, isterse kötü olsun. İyi olursa ne a'lâ, nimettir. Ama kötü olursa, birisi der:

“—Ben bu imamın arkasında namaz kılar mıyım, gelmem camiye...”

Öteki adam:

“—Bu imamın arkasında namaz olmaz!” der, o da gelmez.

Ne olur cami? Boş kalır, cemaatsiz kalır.

Onun için, imam ister iyi olsun ister kötü olsun, camiye devam edin! Ama camiler çok... Bu caminin imamını beğenmedik hoşumuza gitmedi, öteki caminin imamı da çok hoşumuza gitti. Her şeyi yerinde... Oraya gidip de namazı orada kılmak efdaldır. O başka... Ama olmadığı takdirde, cemaati terk etmek caiz değil. Büyük günahları işlemiş olsa dahi o imama uyun, onun arkasında namazınızı kılın!

Başka bir namaz, cenaze namazı...

Her “*Lâ ilahe illallah, Muhammedün rasûlü'llah*” diyen kimsenin cenaze namazını kılmak sizin üzerinize vaciptir. İster bu cenaze iyi olsun ister kötü olsun.

“—Günah da işliyordu canım! İçki içiyordu, işte kumarbazdı, sarhoştur efendim, hırsızdı... Anasına babasına da âsî idi,”

Daha neler varsa, ne kadar kebâir ehli olursa olsun cenaze namazını kılın!

Allah hepimizi affetsin... Tevfikat-ı samedâniyyesine mazhar etsin... Peygamber Efendimiz'in sünnet-i seniyyesine ittibâ ederek yaşayıp, hüsn-i hatime ile dünyadan ahirete göçen kullarının arasına bizleri de kabul buyursun...

Li'llâhi'l-fâtihah!

09. 05. 1971 - İskenderpaşa Camii

15. HAC VE UMRENİN FAZİLETLERİ

Eüzü bi'llâhi mine's-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve'l-âkıbetü li'l-müttakîn...
Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidînâ muhammedin ve âlihî ve
sahbihî ecmaîn...*

*İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh... Ve
enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llâhu aleyhi ve
sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin
bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve
bi's-senedi'l-muttasili ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme
ennehû kâl:*

الْجِهَادُ وَاجِبٌ عَلَيْكُمْ مَعَ كُلِّ أَمِيرٍ، بَرًّا كَانَ أَوْ فَاجِرًا، وَإِنْ هُوَ
عَمِلَ الْكِبَائِرَ؛ وَالصَّلَاةُ وَاجِبَةٌ عَلَيْكُمْ خَلْفَ كُلِّ مُسْلِمٍ، بَرًّا كَانَ
أَوْ فَاجِرًا، وَإِنْ هُوَ عَمِلَ الْكِبَائِرَ؛ وَالصَّلَاةُ وَاجِبَةٌ عَلَيْكُمْ عَلَى
كُلِّ مُسْلِمٍ يَمُوتُ، بَرًّا كَانَ أَوْ فَاجِرًا، وَإِنْ هُوَ عَمِلَ الْكِبَائِرَ
(د. ع. طب. ق. عن أبي هريرة)

RE. 201/1 (*El-cihâdu vâcibün aleyküm mea külli emirin, berran kâne ev fâciren, ve in hüve amile'l-kebâire; ve's-salâtü vâcibetün aleyküm halfe külli müslimin, berren kâne ev fâciren, ve in hüve amile'l-kebâire; ve's-salâtü vâcibetün aleyküm alâ külli müslimin yemûtü, berren kâne ev fâciren, ve in hüve amile'l-kebâire.*)

Sadaka rasûlü'llâh, fi mâ kâl, ev kemâ kâl.

“—Mefhar-i mevcûdât Muhammed Mustafâ râ salevât!”

[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidînâ muhammed...]

“—*Seyyidü’s-sâdât Muhammed Mustafâ râ salevât!*”
[*Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed...*]

“—*Habîb-i Hüdâ Muhammed Mustafâ râ salevât!*”
[*Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed...*]

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihannın serveri, sevgili Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin...

a. Cihadın Farz Oluşu

Ebû Dâvud, Ebû Ya’lâ, Taberânî ve Beyhakî, Ebû Hüreyre RA’dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹³⁶

الْجِهَادُ وَاجِبٌ عَلَيْكُمْ مَعَ كُلِّ أَمِيرٍ، بَرًّا كَانَ أَوْ فَاجِرًا، وَإِنْ هُوَ
عَمِلَ الْكِبَائِرَ؛ وَالصَّلَاةُ وَاجِبَةٌ عَلَيْكُمْ خَلْفَ كُلِّ مُسْلِمٍ، بَرًّا كَانَ
أَوْ فَاجِرًا، وَإِنْ هُوَ عَمِلَ الْكِبَائِرَ؛ وَالصَّلَاةُ وَاجِبَةٌ عَلَيْكُمْ عَلَى
كُلِّ مُسْلِمٍ يَمُوتُ، بَرًّا كَانَ أَوْ فَاجِرًا، وَإِنْ هُوَ عَمِلَ الْكِبَائِرَ
(د. ع. طب. ق. عن أبي هريرة)

RE. 201/1 (*El-cihâdu vâcibün aleyküm mea külli emirin, berran kâne ev fâciren, ve in hüve amile’l-kebâire; ve’s-salâtü vâcibetün aleyküm halfe külli müslimin, berren kâne ev fâciren, ve in hüve amile’l-kebâire; ve’s-salâtü vâcibetün aleyküm alâ külli müslimin yemûtü, berren kâne ev fâciren, ve in hüve amile’l-*

---

¹³⁶ Ebû Dâvud, *Sünen*, c.VII, s.64, no:2171; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.III, s.121, no:5083; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.II, s.56, no:6; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.VII, s.3, no:9242; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XLVII, s.207; Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.II, s.122, no:2638; Taberânî, *Müsnedü’ş-Şâmiyyîn*, c.II, s.369, no:1512; Ebû Hüreyre RA’dan.

kebâire.)

(El-cihâdu vâcibün aleyküm) “Gaza, savaşmak sizin üzerinize vaciptir, *(mea külli emirin)* her komutanla beraber. *(Berran kâne ev fâciren)* Komutan ister iyi olsun, ister fasık olsun; *(ve in hüve amile’l-kebâire)* isterse büyük günah işlesin.”

(Ve’s-salâtü vâcibetün aleyküm) “Cemaatle namaz kılmak da vaciptir, *(halfe külli müslimin)* her Müslümanın ardında kılınır. *(Berren kâne ev fâciren)* İmam iyi de olsa, fâcir de olsa; *(ve in hüve amile’l-kebâire)* hatta büyük günah da işlese.

(Ve’s-salâtü vâcibetün aleyküm alâ külli müslimin yemûtü,) “Ölen her Müslümana cenaze namazı kılmak da vaciptir. *(berren kâne ev fâciren)* Ölen ister iyi, ister fâcir olarak ölsün; *(ve in hüve amile’l-kebâire)* isterse büyük günah işlemiş olsun.”

Bu hadis-i şeriften geçen hafta bahsetmiştim ama, bu hafta yine biraz bahsetmeyi uygun görüyorum.

Gerektiği zaman savaşmak, sizin üzerinize vaciptir. Her emir ile, her kumandan ile beraber savaşsınız; o kumandan ister iyi müslüman olsun, isterse günahkâr olsun.

Büyük günahları da işlemiş olsa, o büyük günahları

dolayısıyla siz onunla cihad etmekten kaçamazsınız, kurtulamazsınız. Kaçarsanız, yapmak istemezseniz mes'ul olursunuz, günahkâr olursunuz.

Eskiden muharebelerde herkesin muhitinin insanları muharebeye girermiş. Muhitinin insanı dövüş yaparmış. Eğer o muhitin insanı o dövüşte aciz kalırsa, o zaman başka muhitlerden de ona yardımcı gidermiş. O muhitin insanı yettiği takdirde, düşmana karşı kâfi geldiği takdirde, diğer memleketlerde olan insanların oraya yardımı borç değil. Ne zaman orası aciz kalırsa, yardıma muhtaç oldukları takdirde, yardım borç olur.

Ama bugün öyle değil tabi. Bugün kanunun altında istenildiği gibi onlar idare ederler işi.

Vakit namazlarını cemaatle kılmak namaz, sizin üzerinize borçtur. İyi de olsa, fâcir de olsa her Müslümanın ardında namaz kılın! Hattâ büyük günah işlemiş bile olsa...

Tabii iyisini bulursak daha iyi. Fakat iyisini bulamadığımız takdirde, öne geçen imamı da boş bırakmamak gerekir. "Bunun arkasında namaz kılınmaz!" diyerek kaçmak caiz olmaz.

Eğer imam büyük günah işlemiş olsa bile, ona ittiba edilip camiye boş bırakmayacağız. Çünkü gitmezsek cami boş kalır, muattal kalır, hepimiz mes'ul oluruz.

Şimdi ikinci bir namaz, cenaze namazı. Her ölen müslüman için cenaze namazı kılmak üzerimize borçtur. Ölen ister iyi, ister fâcir olarak ölsün; isterse büyük günah işlemiş olsun."

Bir cenaze geldi, biliyoruz ki günahkâr bir adam. Çok kabahatleri var, çeşitli günahlar işlemiş.

"—Bunun arkasından cenaze namazını kılmayalım. Kalsın bu burada... Bir daha keratalar böyle yapmasın!" demek doğru olmaz.

Böyle yapmasınlar. Hani hıristiyanlar istemedikleri adamları, kendilerine uymayan adamları aforoz yapıyorlar da cenazelerini kaldırmıyorlar. O adam da o aforozdan korkarak, papazlarına itaat etmek mecburiyetinde kalıyor. Çünkü cenazesi açıkta kalıyor sonra. Ama Müslümanlıkta böyle bir şey emredilmemiş.

Cenaze namazı, her Müslümanın üzerine farz-ı kifâye tarikiyle

farzdır. “*Lâ ilahe illallah, Muhammedün rasûlü’llah*” diyen kimse bizim mezhebimizce müslümandır. Ama kabahati çokmuş, günahı çokmuş, kusuru çokmuş; o bizi alâkadar etmez. Kul ile Allah’ın arasındaki işe vakıf değiliz. Olur ki o adam tevbe etmiş olabilir. Çünkü bizde, can hulkuma gelinceye kadar tevbe etmek vardır.

Can hulkuma gelmeden biraz evvel:

“—Yâ Rabbi! Ben ne kadar fena bir adamım. Tüh tüh, bana bu kadar varlık verdin, saltanat verdin, sağlık verdin, her şeyler verdin de ben ne nankör insanmışım. Bu kadar kabahatleri ben mi yaptım, tevbeler tevbesi yâ Rabbi!” diye bir nedamet etti mi, bir pişman oldu mu affedilebilir.

Allah-u Teâlâ’nın rahmeti ne kadar bol... Seninki benimki gibi değil ki. Belki affetti, ne bileceksin?

Onun için her müslüman ki ölmüştür onun cenazesini kılmak müslümana borçtur. Velew ki üç kişi de olsa cenaze namazını kılınca, diğer müslümanlardan bu borç düşer. Bakın açık tabir: (*Berran kâne ev fâciren.*) “Ber de olsa, fâcir de olsa...”

Berr; iyi insana diyorlar, tam müslüman. *Fâcir*; kabahatli, günahkâr. Tekrar bunu te’yid ediyor: (*Ve in hüve amile’l-kebâir*) “İsterse o kebair denilen büyük günahları da işlemiş olsun.”

Mesela içki içiyor, kumar oynuyor, zina yapıyor; büyük günahlar bunlar. Bunları işlemiş olsa dahi bizim vazifemiz, oraya kim gelirse gelsin, Allah için cenaze namazını kılıyoruz. Ona da bir dua etmek borcumuz. Allah kabul ederse ne a’lâ, etmezse ne bilelim. Allah ne yaparsa yapar.

Burada fâcir kelimesi var ya, fâcir kelimesinde şöyle bir izah var. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹³⁷

إِنَّ اللَّهَ لَيُؤَيِّدُ هَذَا الدِّينَ بِالرَّجُلِ الْفَاجِرِ (خ. عن أبي هريرة)

¹³⁷ Buhârî, *Sahîh*, c.X, s.283, no:2834; Kudâi, *Müsnedü’ş-Şihâb*, c.II, s.159, no:1097; Abdü’r-rezzak, *Musannef*, c.V, s.269, no:9573; Ebû Hüreyre RA’dan.

Kudâi, *Müsnedü’ş-Şihâb*, c.II, s.159, no:1096; Heysemî, *Mecmaü’z-Zevâid*, c.V, s.549, no:9568; Nu’mân ibn-i Amr ibn-i Mukran RA’dan.

(*İnna'llâhe le-yüeyyidü hâzê'd-dîne bi'r-racüli'l-fâciri.*) “Allah-u Teâlâ bu dini hiç beklemediğin bir fâcir ile de kuvvetlendirir, te'yid eder.”

Mutlaka iyi insan olması şart değil. Cenâb-ı Hak, günahkâr bir insana da, kötü bir insana da istemeyerek hizmet ettirir İslâm'a... Bugüne kadar görüldüğü gibi.

b. Cihad Kıyamete Kadar Devam Edecek

Osman Gazi'nin Orhan Gazi'ye bir vasiyetnamesi var. Çoğunuz belki bilir o vasiyetnameyi. O vasiyetnamesinde diyor ki:

“—Oğlum askerini muharebeden uzak kılma, arayı açma! Her sene bir muharebe bul, asker muharebeden soğumasın. Taze taze harplere gitsin!”

Harplere gitmek suretiyle de ma'lûm tecrübesi artar, bilgisi artar, cesareti artar, kuvveti artar.

Eski devirlerdeki muharebelerde böyle harbiye mekteplerinden çıkmış paşalar, zabitler yoktu. Herkes kendi başına yetişirdi. Birisi geçer başlarına, o kumanda ederdi. Meselâ, Hâlid ibn-i Velid. Ne mektebi var, ne medresesi var. Belki okuması yazması ne kadardır kim bilir. Ama bütün muharebelerde şân vermiş bir kumandan.

Sebebi? Daima harbe gire gire, tecrübe kazanıyor insan. Harp usullerini öğreniyor. Öğrenince, o mekteptekinden daha güzel öğrenmiş oluyor ve muvaffak harplerde oluyor.

Onun için, harplerin devamı memleketler için daima faydalıdır.

Deylemî, Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹³⁸

الْجِهَادُ مَاضٍ مِنْذُ بَعَثَنِي اللَّهُ تَعَالَى إِلَيَّ أَنْ يُقَاتِلَ آخِرَ أُمَّتِي الدَّجَالَ ،

¹³⁸ Ebû Dâvud, *Sünen*, c.VII, s.63, no:2170; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IX, s.156, no:18261; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VII, s.287, no:4311; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.86, no:2465; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

لَا يَبْطُلُهُ جَوْرٌ جَائِرٌ وَلَا عَدْلٌ عَادِلٌ (الدَّيْلَمِيُّ عَنْ أَنَسٍ)

RE. 201/2 (*El-cihâdü mâdın, münzü beaseniyâ'llâhu teâlâ ilâ en yukâtile âhiru ümmetî ed-deccâle, lâ yubtiluhu cevru câirin, ve lâ adlü âdilin.*)

(*El-cihâdü mâdın*) “Cihad geçerlidir; (*münzü beaseniyâ'llâhu teâlâ ilâ en yukâtile âhiru ümmetî ed-deccâle*) benim baas olduğum günden, Deccal’la yapılacak gazaya kadar. (*Lâ yubtiluhu cevru câirin, ve lâ adlü âdilin*) Onu zalimin zulmü ve adilin adaleti iptal edemez, kaldıramaz.”

Cihad kıyamete kadar bakidir, yani hükmü câridir. Cihadı kimse durduramaz. Dünya ittifak etse;

“—Yahu dövüşmeyelim. İşte hudutlarımızı ayırdık. Herkes kendi memleketinde istediği gibi rahat yaşasın. Şu dövüşü kaldıralım ortadan.” deseler, buna kimse muvaffak olamaz.

Bu Allah-u Teâlâ’nın hükmü. Cari olacak, dünyada insanlar dövüşecekler. Dövüşünce mağlup olan, acısını çıkarmak için daha üstün bir kuvvet hazırlayacak. Döven daha üstün kuvvet hazırlayacak. İşte bugün aylara çıkarlar, göklere giderler, her yere giderler. Hep bu dövüşlerin neticesindeki gayretler oluyor bunlar.

Onun için cihad bitmez. Daima biz de her zaman için cihada hazır olmalıyız. Bu ümmetin en sonunda Deccal denilen bir belâ gelecek. Allah muhafaza etsin... Bu Deccal’a kadar bu muharebeler durmadan devam edecek. Hiç kimse durduramaz, iptal edemez. Hiçbir zalimin zulmü bunu durduramaz. En adil hükümdar da bunun önüne geçemez. Onlar da durduramaz.

Eskiden, “Cihad olsa da harbe gitsek!” diye can atarlarmış müslümanlar. Çünkü cihaddaki şehadet kadar büyük mertebeyi insanlara veren bir şey yok. Onun için müslümanlar ona can atıyor;

“—Şu harbe girsem de bir şehidlik mertebesine nail olabilsem de Allah-u Teâlâ’nın o ahiretteki büyük lütuflarına mazhar olabileyim!” diye arzu ediyorlar.

Harpten korkmak kadar, harbin oluşundan korkmak kadar kötü bir şey yoktur.

Dün sadakat meselesini okuyordum, orada bir mesele gördüm, hoşuma gitti:

Adamın birisi sadakat okuyor, doğruluk. “Doğruluğu hepimiz biliyoruz ama bunun mânâsındaki incelik nedir de bu kadar bunun üzerinde durulmuş; gideyim şunu filan alimden öğreneyim!” diyor.

Gidiyor, işte bakıyor içeriye girecek, köşede bir yılan duruyor orada. Korkuyor adam yılanı görünce.

Adam diyor ki:

“—Gel gel! Neden çekiniyorsun?”

Tabire bakınız:

“—Kim Allah’tan başkasından korkarsa, o insan hakikati imana ulaşamaz!”

O adamın sözü... Oturuyor yanına adamın, adam soruyor:

“—Derdiniz ne, niçin geldiniz evladım?”

“—Efendim ben sadakati öğrenmek için geldim. Bana sadakati tarif eder misiniz?” diyor.

Adamın yanında mangal mı sobamı ne varsa. Kızgın bir demir varmış ateşin içerisinde, kıpkırmızı olmuş demir. Belki onun

geleceğini keşfetti de onun için hazırladı onu orada... Veli bir zat çünkü. Demiri ateşin içerisinde alıyor, kırmızı demiri elinde tutuyor;

“—Oğlum, sadakat istiyordun ya işte buna derler.” diyor.

Tabii, bundan sen ne anlarsan anla!

Demek istiyor ki:

“—Bütün eşyada tasarruf Allah-u Teâlâ'nın takdiriyledir, iradesiyledir. Gördüğümüz bütün eşya, kendi başlarına hiç birisi fail-i muhtar değildir.”

Bugün mikrop devri ya, hepimizin ödü kopuyor mikroptan. Nedir o mikrop dediğimiz? Göremediğimiz ufacık bir canlı. Gözümüz de görmüyor onu. Ancak mikroskop yardımıyla sen görebiliyorsun. O mikrop dendi miydi de ödümüz patlıyor şimdi. Aman bize de gelirse, bulaşırsa, ocağımızı söndürür diyerekten.

Nedir yahu? Gözünle göremediğin ufacık bir canlı. O canlıda ne kuvvet vardır ki senin ocağını söndürsün, senin koca vücudunu ortadan kaldırsın?

Ama kudret Allah'ındır, onda bir şey yok. O ufacık bir mahluk işte. Kudret Allah'ın olduğu için, Allah-u Teâlâ kudretinin tesirini o ufacık bir şeyde halk ediyor, koca adamın vücudunu kaldırıyor ortadan. Aklımız ermez tabi bu işe!

Koca adam mikroba karşı mukavemet edemedi. Ordulara karşı mukavemet ediyor, kurşun yiyor, silah bıçak yiyor, her şey yiyor dayanıyor da şu ufacık mahlukun acısına dayanamıyor. Getirdiği zehire dayanamadı, öldü gitti.

Tabii burada kudret-i ilahiyenin tesirini gösteriyor Cenab-ı Hak:

“—Bak ben nasıl yaparım! İşte o ufacık mahlûkla da istediğimi böyle yaparım! Senin göremediği o ufacık mahlukla senin canına okurum!” diyor.

Sen de bundan korkar kaçarsın. Elbette kaçacağız. Ama tesirin Allah'tan olduğunu bilmek lazım. O mikrop eğer kendi başına yapsaydı, kimse kalmazdı dünyada, herkes ölürdü. Fakat kiminse mukadder ona gidiyor. O ölüyor ötekiler kurtuluyor. Yoksa o hakikaten kendi yayılsa etrafa...

Bize bir vakit doktorlar onun dersini verdilerdi. Şimdi bu tükürüklü, veremli bir adam tükürürse, tükürüğünden şu kadar milyon mikrop yayılmış etrafa... E oradan geçenler hepsi nasıl olsa teneffüs edecek. Vay halimize! İnsanların yaşamaması lazım. Fakat Allah-u Teâlâ kimi hasta edecekse ona bulaşıyor, kimi kurtaracaksa kurtulup gidiyor.

Şimdi eğer eşyanın kudreti bizatihi kendinde olsaydı, İbrahim AS'ı niçin ateş yakmadı? Niçin yakamadı? Önümüzde bir hadise. Bütün milletler de bunda müttefiktirler.

Eğer su da bizatihi boğmak elinden geliyorsa, niçin Mûsa AS'ı ve ashabını boğmadı, boğamadı?

Eğer bıçak bizatihi kesmek kendi elindeyse, niçin İsmail AS'ı kesmedi?

Demek ki bütün eşyada tasarruf Allah-u Teâlâ'nındır. Allahu Teâlâ kime ne diyorsa o olur, başkası olmaz.

Onun için Cenâb-ı Hak cümlemizi affetsin... Tevfikat-ı samedâniyyesine mazhar etsin... Kendisine candan sarılan, sıdk ile sarılan bahtiyar kullarının arasına bizleri de kabul etsin...

Şimdi o sadakat sahibi demiri elinde tutuyor da yakmıyor elini. Niçin? Allah yakma diyor. Yakma dedi miydi yakamaz o artık.

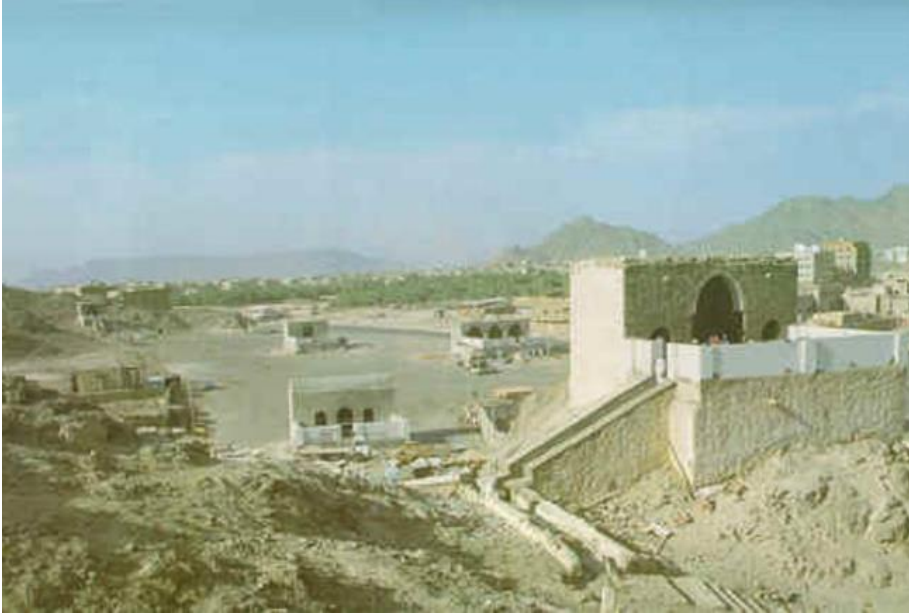
“—E bize niçin demiyor? Bize de dese ya?”

Haa..., Allah-u Teâlâ sevdiğine veriyor bunu, herkese vermiyor. Kim sevildiyse, o sevilenlerde bu tahakkuk ediyor. Sevilmeyenlerde bir şey yok. O ufacık bir canlı, canına okuyor onun için.

Demek ki bu cihad, kıyamete kadar böyle bâki olacak. Onun için müslüman, cihad oldu mu canla başla koşmalı! Hem de yaşım benim 60'ı geçti, yaşım 70'i geçti de dememesi lazım. Şimdi kanunlar var ya. Kanunlarda işte 45 yaş mıdır, 46 yaş mıdır; ondan sonrasını almaz.

Fakat öyle bir şey oldu muydu, bu fedakâr orduların içerisine katılıvermek lazım! Benim yaşım 60-70 ama ben iş beceririm.

Şöyle bir vakıa var. Hendek Muharebesi oldu ya. Hendek Muharebesi hepimiz için büyük bir nümunedir. Tabi o zamana kadar muharebelerin çeşitli usulleri var ama o Hendek usulünü

bilen yok. Selman-ı Farisi öğretiyor hendek kazma usulünü. Hendek kazıyorlar Medine-i Münevvere'nin bir tarafına...

Hacca giden efendi kardeşler bilirler ki, bizi ziyaret ettiriyorlar Medine-i Münevvere'de. Uhud'a götürdüler işte Kuba'ya götürüyorlar ve beş tane caminin bulunduğu bir yere götürüyorlar. İşte o beş tane caminin olduğu yer, hendeğin açıldığı yerdir. Düşmanın geleceği yolun önü. Düşman oradan geçemesin diyerekten oraya hendeği kazmışlar.

O camilerden birisi Hz. Ebû Bekr-i Sıddık'ın, birisi Hz. Ömer'in, birisi Hz. Osman'ın, birisi Hz. Ali'nin. Buraları kumandanlık yerleriymiş yani, buralardan düşmana karşı askerlerinin kumandalarını yaparlarmış. Burayı şimdi gidip görüyoruz, hakikatte bu. Caminin kendisi ufacık bir şey, işte ne olacak.

O zaman, 90 yaşındaki gâvur atına hendeği atlatıyor. Tarihte okuduğum bir hadise. Düşmandaki gâvur bizim tarafa atını hendekten atlatıyor. Maharetli bir adam demek ki. Atlatır atlatmaz. Hz. Ali Efendimiz karşısına dayanıyor herifin. Tabi miğferleri var yüzlerinde. Kimse karşısındakinin kim olduğunu

bilmiyor. Soruyor o adam:

“—Sen kimsin?”

“—Ben Ali'yim!” diyor. “Rasûlüllah'ın damadı. Ebu Talib'in oğluyum.”

“—Haa sen çok gençsin. Ben sana kıyamam, çekil buradan! Benim karşıma benim gibi bir tecrübeli adam gelsin!” diyor.

Usul o zaman muharebelerde böyleymiş.

Hz. Ali Efendimiz diyor ki:

“—Sen benim gençliğime bakma, burası dövüş yeri! Kim kimin hakkından gelirse odur.” diyor.

Bir at oyunu oynatıyor Hz. Ali Efendimiz orada. O at oyunuyla bir duman kaldırıyor ortaya... Bugünkü sis gibi... Gâvur şaşırıyor, “Ne yapıyor bu?” diye. O şaşkınlık arasında, vurduğu kılıcı ile adamı yere düşürüyor.

Allah bizi affetsin... Yani 90 yaşındaki gâvurun harbe geldiğini görünce, bugün bizim böyle, “Altmış geçtim ben artık, yapamam bu işi!” dememiz de gülünç olur. Müslüman daima cesur, daima atılğan, daima hünerli olacak. Düşmandan kat'iyen korkmak yok!

Bak bu adam ne güzel söylemiş:

“—Allah'tan başkasından korkanın imanı sağlam değildir! Sen bu yilandan ne korkuyorsun?” diyor.

Allah hepimize böyle iman, böyle şecaat, böyle kemâl ihsan buyursun...

c. Hacda Hayız ve Nifas Meselesi

Ebû Dâvud ve Ahmed ibn-i Hanbel, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmişler:

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹³⁹

الْحَائِضُ وَالنَّفَسَاءُ، إِذَا أَتَا عَلَى الْوَقْتِ تَغْتَسِلَانِ وَتَحْرِمَانِ، وَتَقْضِيَانِ

¹³⁹ Ebû Dâvud, *Sünen*, c.V, s.65, no:1482; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.363, no:3435; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

الْمَنَاسِكُ كُلُّهَا ، غَيْرَ الطَّوَافِ بِالْبَيْتِ (د. حم. عن ابن عباس)

RE. 201/3 (*El-hàidu ve'n-nüfesâü, izâ etetâ ale'l-vakti tağsilâni ve tahrimâni, ve takdîyâni'l-menâsike küllehâ, gayra't-tavâfi bi'l-beyti.*)

(*El-hàidu ve'n-nüfesâü*) “Hayızlı ve lohusa kadınlar, (*izâ etetâ ale'l-vakti tağsilâni ve tahrimâni*) mikada geldiklerinde yıkanır, ihrama girerler, (*ve takdîyâni'l-menâsike küllehâ*) bütün menâsiki yaparlar; (*gayra't-tavâfi bi'l-beyti*) ancak Beytullah'ı tavaf edemezler.”

Hacılarımızın arasında şimdi bugün kadınlarımız da çok gidiyor. Yaşlı kadınlarda olmaz ama genç kadınların özür halleri oluyor, bazen doğum halleri oluyor. Hanımlar o halleriyle hacca geldiklerinde, bu özürlü halleriyle beraber guslediler, yıkanır ve ihrama girerler. Sonra bütün hac vazifelerini yaparlar.

Arafat'a çıkar, Mina'da oturur, Müzdelife'deki vazifelerini yapar. Namazını kılmaz ama hacı yapar. Bir tek Beyt'i tavaf edemez. Bu özür hali zâil oluncaya kadar bekler. O özür zâil olduktan sonra gusleder, ondan sonra tavafını yapar.

d. Allah'ın Himayesindeki Kimseler

Şîrâzî. Câbir RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁴⁰

الحَاجُّ ، وَالْمُعْتَمِرُ ، وَالغَازِي فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، وَالْمَجْمَعُ فِي ضَمَانِ اللَّهِ ؛

دَعَاهُمْ فَأَجَابُوهُ ، وَسَلَّوْهُ فَأَعْطَاهُمْ (الشرازي عن جابر)

RE. 201/4 (*El-hàccü, ve'l-mu'temiru, ve'l-gàzî fi sebîlillâh, ve'l-mücemmiu fî damâni'llâh; deâhüm fecâbühü, ve seelühü fea'tâhüm.*)

(*El-hàccü,*) “Hacı, (*ve'l-mu'temiru*) umreci, (*ve'l-gàzî*) gazâ eden

¹⁴⁰ *Kenzü'l-Ummâl*, c.V, s.13, no:11814; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XII, s.162, no:11679.

kimse, (*ve'l-mücemmiu*) bir de Cuma namazına giden kimse; (*fî damâni'llâh*) bunlar bu ibadetleri yaptıklarından dolayı Allah'ın hıfz ü himâyesine alınmış kimselerdir.”

(*Deâhüm*) “Bunlar yalvarırlar ya, gerek hacda gerek namazlarından sonra dua ederler; (*feecâbühü*) bunların duasına Cenab-ı Hak icabet eder. Başkalarınınkine değil, bunlarınkine bâhusus icabet eder. (*Ve seelühü fea'tâhüm*) Eğer bir şey isterlerse, Allah-u Teâlâ bunlara istediklerini verir.”

Bunlar Allah yoluna canlarını böyle sevk eden insanlardır. Mükafatları da ona göredir.

Umreci ile hacı arasındaki fark ne?

Hacı, Zilhicce'de gelip Arafat'a çıkan, burayı ziyaret eden kimse... Umreci de bu zamanın dışında gelip burayı ziyaret eden kimse...

Hac mevsimde olursa hac oluyor; hem hac hem umre olabiliyor. Bu mevsimin dışında insan burayı ziyaret ederse, ancak umreci olabiliyor; hac yapamıyor. Hac sadece Zilhicce ayı içinde, belli zamanda, belli farzları olan bir ibadet...

Hacı, umreci, savaşçı, gazaya giden... Bunlar Allah yoluna girmiş insanlar demektir. Masrafları fî sebîlillahtır, mükâfatı bire yedi yüzdür.

Bu kitabın [*Râmûzü'l-Ehâdîs*] usulü harf üzerinedir. Hadis-i şerifler elif-be sırasına göre, ilk harflerine göre sıralanmışlardır. Burada Cim harfine, Ha harfine ait neler varsa, bunları sıralamış hep o harflerle.

Sahîh-i Buhârî gibi, *Sahîh-i Müslim* gibi, *Tergîb-Terhîb* gibi kitaplarda hadis-i şerifler meseleler üzerinedir. Meselâ, namaz meselesinde ne kadar hadis varsa onları toplamıştır. Oruç meselesine dair ne kadar hadis varsa onları toplamıştır. Onları açıklar.

Burada öyle değil ama. Burada hadis-i şerifler harf sırasına göre yerleştirildiği için, her meselede bir veya iki ne kadar hadis-i şerif varsa onlar okunuyor. Cihad'ı bitirdi, hayız'a geçti. Hayız'dan şimdi hacıya geçiyor.

Şimdi burada bir mesele hatırıma geldi:

İnsanlar ihtiyaçtan hiçbir zaman hâlî değildir. Çok paralı insanların bile muhakkak ki ihtiyaçları her şeye vardır. Bu ihtiyaçları için insanların birbirlerine:

“—Yahu benim şuna ihtiyacım var, buna ihtiyacım var. Bana verivermez misin?” diye müracaatları doğru bir şey değildir.

Müracaat doğrudan doğruya Allah’a olacak. Doğrudan doğruya. Ama bir vasıta olur başka. Ama doğrudan doğruya Allah’tan iste ki, o vasıtayı sana Allah kendisi havale etsin.

Bu isteme her ne şekilde olursa olsun, doğru olmadığı şöyle bir kıssa ile anlatılır:

Hz. Ömer RA Medine-i Münevvere’de bir dilenciye görmüş. Bakmış ki dileniyor şundan bundan. Yanındakilere demiş ki:

“—Bu adam fakir. Doyurun bu adamın karnını!”

Götürmüşler, doyurmuşlar karnını.

Sonra bakmış yine adam dileniyor. Yakalamış adamı. Bakmış koltuğunun altında kocaman bir de torbacığı var. Adamı güzel bir dövmüş. Torbasını da elinden almış. Orada beylik develeri varmış. Develerin önüne torbayı silkelemiş.

Şimdi diyorlar ki;

“—Hz. Ömer’in o adamın elinden torbasını almaya ne hakkı vardı? O adam onları istemiş istemiş, ondan bundan doldurmuş torbasına. Bir hafta bir ay geçinecek. Dilencinin elinden bunu almaya ne hakkı vardı?”

Diyor ki;

“—Bugünün Rezzak’ı olan Allah seni doyurdu. İşte yedirdi, karnını doyurdu. Yarının da Allah’ı var. Bugün için yarına sen hazırlanmaya hakkın yok. Belki yarın yaşamayacaksın. Ne diye âlemin parasını malını elinden alıyorsun? Yarına yaşayacağına senedin mi var elinde? Yok.

Öyleyse niçin âlemi rahatsız ettin de aldın bunları? Binâen aleyh bunların sahibine iadesi lazımdır. İadesine de imkân yok. Kim bilir nerelerden aldı adam bunları. İyisi mi beylik develerinin önüne dökeyim.”

Buradan çok ders çıkarmışlar. İstemekte üç eksiklik var. Birisi, isterken şikâyet var. İstedğin vakitte Allah’tan şikâyet var altında saklıca... Diyorsun ki:

“—Allah bana vermedi rızkımı bugün. Binâen aleyh, sen bana bir parça bir şey ver de ben bugün geçineyim.”

Bu şikâyet oluyor. Buna şöyle bir misal vermiş:

Senin elinde kölelerin, hizmetkârların vardır. Senin evinde yerler içerler. Fakat senin bu hizmetkârın gider de başkasına;

“—Bana biraz ekmek verir misiniz, bana biraz yiyecek verir misiniz? Benim efendi bana bakmıyor!” derse, bunu da efendisi duyarsa ne kadar sıkılırsın, yani darılırsın.

Dönünce de kovarsın onu:

“—Defol git, bir daha gelme benim kapıma!” da dersin.

Ama Allah bunu demiyor. Lütüf geniş. Böyle bir şikâyettir bu. Her gün Allah-u Teâlâ senin rızkını verecektir. Başkasından istemene hiç lüzum yok.

İkincisi; istemekte zillet vardır. Mutlaka isteyeceksen Allah’tan iste! Allah’ın kullarına ne müracaat ediyorsun. Onlar da Allah’a muhtaç. Muhtaç olan birisinden istemek olmaz. Müslüman azizdir.

وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ (المنافقون: ٨)

(*Ve li’llâhi’l-izzetü ve li-rasûlihi ve li’l-mü’minîne*) [Halbuki izzet ve şeref Allah’ındır, Peygamberinindir, müminlerindir.] (Münâfikûn, 63/8)

İzzet mü’minin, fakat sen o izzeti ayaklar altına alıyor, “Bana da ver!” diyerekten ötekine el açıyorsun. Bu müslümana ve mü’mine yakışmayan sıfatlardan birisidir.

Bu sebeplerden dolayı, istemenin caiz olmadığını beyan etmişler. Allah hepimizi affetsin...

Onun için Arap arabalarının arkasında, hani bizim reklamlar var ya, o reklamlar gibi onlar da arabaların arkasına yazıyorlar ki:

“—Allah’tan gayrısından isteyen zelil olur.”

Tâbir bu. Allah’tan gayrısından isteyenler daima zelil olur, hor hakir olur diyerek böyle bir şey de yazmışlar.

e. Hacının Her Adımına Yetmiş Hasene

Başka bir hadis-i şerif şöyle:¹⁴¹

الْحَاجُّ الرَّكْبُ، لَهُ بِكُلِّ خَطْوَةٍ يَضَعُهَا بِعَيْرِهِ حَسَنَةٌ، وَالْمَاشِي لَهُ
بِكُلِّ خَطْوَةٍ يَخْطُوهَا سَبْعُونَ حَسَنَةً مِنْ حَسَنَاتِ الْحَرَمِ (الديلمي)

(عن ابن عباس)

RE. 201/5 (*El-hâccü'r-râkibü, lehû bi-küllü hatvetin yadauhû baîruhû hasenetün, ve'l-mâşî lehû bi-küllü hatvetin yahtühâ seb'üne hasenetün min hasenâti'l-haremi.*)

(*El-hâccü'r-râkibü, lehû bi-küllü hatvetin yadauhû baîruhû hasenetün*) “Hacı, binekli olarak hacca gelmişse, hayvanının attığı her adımdan dolayı, Allah onun adımına bir hasene verir.”

(*Ve'l-mâşî lehû bi-küllü hatvetin yahtühâ seb'üne hasenetün min hasenâti'l-haremi*) “Hacca yürüyerek gelenin her adımına ise, Harem sevabı ile yetmiş hasene sevap verilir. (Harem sevabının bir tanesi yüz bin sevaptır)

Şimdi hacca gitmek iki türlü oluyor: Birisi binekle gidiyorsun, birisi de yayan gidiyorsun. Mesela Mekke'ye eskiden çok uzak yerlerden de üç beş ay evvel çıkıp, yürüyerek gidenler olurlarmış. Belki mesafelerine göre bugün de oluyordur. Ayrıca gerek at, gerek araba, gerek tayyare... Hangisi olursa olsun bunlara binilerek de gidilebiliyor. Bindiği at, deve, neyse onun her adımına bir hasene veriliyor.

Ama bir de yürüyerek gidenler var.

Şimdi de görüyoruz, hacda birçok hacı efendiler yayan olarak Mekke'den Arafat'a hep yayan çıkarlar. Çocukları arkalarında, eşyaları sırtlarında, fenerleri ellerinde hepsi tekdüze halinde yürüyüp giderler. Binlerce kişi böyle.

¹⁴¹ Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.195, no:5119; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.III, s.480, no:5278; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.V, s.25, no:11892; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XII, s.160, no:11676.

Bunların çoğunun sebebi sevaba nail olmak için. Yani parasızlıktan fakirlikten de değil en çok sevaplardan birisi de yürüme sevabı alabilmek için. Gençlik var, kudretleri var. O mıntıkanın insanları ekseriyetle... Onun için yürüyerek gitmeyi tercih ediyorlar. Ama biz beceremiyoruz başka.

Böyle yürüyerek giden için, attığı her bir adıma yetmiş Harem hasenesi, Mekke hasenesi veriliyor. Mekke hasenesi de ayrıca yüz bin kat... Yetmiş kere 100 bin, yedi milyon eder. O kadar çok sevap var her adımına...

Bu sefer Medine-i Münevvere'de Araplar vaaz ederken ben de onları dinlerken —hoşuma gider de dinlerim— adam bundan bahsediyordu. Bir de anlatırken, vuruyor ayağını böyle.

“Yaya olarak hacca giden insanların böyle her adımına Harem'in sevaplarından yani 100 bin sevaptan 70 tane sevap verilir ki, işte bu çok hesapsız bir sevap... Her adıma bu. Oraya gidinceye kadar kim bilir kaç adım atacak. Çünkü 20 kilometreden fazla...

Bir kilometre 1000 adım mıdır? Bir metre bir adım olsa mesela. Demek 20 bin adım yapacak aşağı yukarı. Hesapsız bir

sevap...

f. Hacı Allah'ın Himayesi Altındadır

Deylemî, Ebû Ümâme RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz, buyurmuşlar ki:¹⁴²

الْحَاجُّ فِي ضَمَانِ اللَّهِ مُقْبِلًا وَمُدْبِرًا ، فَإِنْ أَصَابَهُ فِي سَفَرِهِ تَعَبٌ
أَوْ نَصَبٌ ، غُفِرَ اللَّهُ لَهُ بِذَلِكَ سَيِّئَاتِهِ ، وَكَانَ لَهُ بِكُلِّ قَدَمٍ يَرْفَعُهُ
أَلْفَ دَرَجَةٍ فِي الْجَنَّةِ ، وَبِكُلِّ قَطْرَةٍ تَصِيبُهُ مِنْ مَطَرٍ أَجْرَ شَهِيدٍ

(الديلمى عن ابى امامة)

RE. 201/6 (*El-hâccü fî damâni'llâhi mukbilen ve müdbirâ, fein esâbehû fî seferihî taabün ev nesabün, gafara'llâhu bi-zâlike seyyiâtihî, ve kâne lehû bi-küllî kademün yerfeuhû elfü derecetin fi'l-cenneti, bi-küllî katretin tusîbuhû min matarin ecrü şehidin.*)

(*El-hâccü fî damâni'llâhi mukbilen ve müdbirâ*) Hacı Allah'ın garantisindedir, sigortasındadır, hıfz ü himâyesindedir. Allah'ın kefâleti altındadır. (*Mukbilen ve müdbiran*) İster hacca gelirken olsun, ister haccı bitirmiş dönüyorken olsun...

(*Fein esâbehû fî seferihî taabün ev nesabün, gafara'llâhu bi-zâlike seyyiâtihî*) “Eğer bu yolculuğunda hacıya yorgunluk, bitkinlik ârız olursa, Allah bunun sebebiyle günahlarımı bağışlar.”

(*Ve kâne lehû bi-küllî kademün yerfeuhû elfü derecetin fi'l-cenneh*) “Kaldırıp da attığı her adımdan dolayı, Allah onu cennette bir derece yükseltir.”

(*Ve bi-küllî katretin tusîbuhû min matarin ecrü şehîd*) “Yağmurdan üzerlerine damlayan her damla için, bir şehid sevabı verilir.”

¹⁴² Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.2, s.149, no:2761; Ebû Ümâme RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.V, s.14, no:11840; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XII, s.161, no:11677.

Hacca giden kimse hacılığı yapıncaya kadar, hacca giderken de, vatanına gelirken de Allah-u Teâlâ'nın hıfz u himayesi altındadır.

Olur ya, bir hastalığa, bir sıkıntıya bir meşakkate düşecek olursa, bu hastalığından, rahatsızlığından, yorgunluğundan dolayı bütün günahları silinir. Attığı her adımına cennetten bir derece verilir.

Cennetin ne tadına doyulur, ne tavsifine imkânımız olur. Allah-u Teâlâ bizi affetsin de, fazl u keremiyle oraya giden kullarının arasına bizleri de kabul etsin... Bizim yüzümüz yok istemeye.

Şimdi bir de yağmurlu gün var, Yağmur damlası dökülüyor ya insanların üzerine. Şimdi biz de o yağmura tutulduk. Şimdi acayip bu insanlar. Orada oluk, altınoluk dedikleri oluk var ya, o oluk altında su kavgası yapıyorlar. Emin olunuz, altı böyle mahşer gibi yığılmış. Herkes oradan yıkanacağım, ıslanacağım diyerekten can atıyor. Birbirlerini kakıştıyorlar.

Yağmurun damlası da isabet etse kâfi ama, ille buradaki bol suda yıkanacağım diyerek hücum ediyorlar oraya... Soyunuyor bir de vücudum ıslansın diyerekten. Biz de "Islanmayalım, hasta oluruz!" diye korkuyoruz. Yağmurdan böyle bir damla isabet ederse kendisine, isabet eden her damla için bir şehid ecri verilir.

g. Hac Allah Yolundadır

Simeveyh, Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁴³

الْحَجُّ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، تَضَعُ فِيهِ النَّفَقَةَ بِسَبْعِمِائَةٍ ضِعْفٍ
(سمويه عن أنس)

RE. 201/7 (*El-haccu fî sebîli'llâhi, tuda'afu fîhi'n-nafakati bi-seb'i mieti dı'fin.*)

---

¹⁴³ *Kenzü'l-Ummâl*, c.V, s.4, no:11784; *Camii'l-Ehadis*, c.XII, s.167, no:11691.

(*El-haccü fî sebîli'llâh*) “Hac Allah yolundadır. Hacca yapılan masraf, Allah yoluna yapılan masraftır. (*Tüda'afü fihî'n-nafakatü*) Buraya sarf edilen, hac için yapılan masraflar artırılır kat kat; (*bi-seb'i mieti di'fin.*) yedi yüz misli sevap verilir.”

Şimdi hacca giderken para harcıyoruz tabi. Para harcamaya gidiyoruz. Burada Allah yoluna harcasan bire on veriyor. Bire on sevap var, hangi parayı harcasan. Oradaki harcadıklarımıza da bire 100 bin veriyor. Aradaki farka bak.

Onun için paraya bazı adamlar kıyamaz. Gelmiş buraya Harem-i Şerif'in içinde yatıyor. Neden? Para vermemek için. Bedava orası... Para vermemek için Harem-i Şerif'in içerisinde yatmayı tercih ediyor. Harem-i Şerif'in içinde yatmak caizdir ama edebe de uygun gelmiyor.

Onun için, orada ne kadar çok parayı harcarsan o kadar çok sevabın var ama, bizim de biraz bahilliğimiz tutuyor orada, mesela bir şey alacağız. 100 riyal diyor adam. Adama diyor ki:

“—Yok 50 riyal veririm.”

Bol bol pazarlık ediyor. En nihayet neyse onu alıyor. Fazla

paramız olsa da bol harcasak iyi ama, hesap da lazım. Birden harcarsak, arkası da gelmez tabi paranın. Muayyen bir parayla gidiliyor çünkü.

h. Hacc-ı Mebrûr

Hac nedir ki yâni, haccı ne sanıyorsun sen?

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁴⁴

الحج المبرور، ليس له جزاء إلا الجنة. قالوا: يا رسول الله،
ما بر الحج؟ قال: إطعام الطعام، وإفشاء السلام (حم. عق.
هب. عن جابر)

RE. 201/8 (*El-haccü'l-mebrûru leyse lehû cezâün ille'l-cenneh.*)
“Makbul, mebrûr bir hac oldu mu, mükâfatı cennetten başka bir şey değildir.” Yâni, mebrûr bir hac yapabildi mi bir insan, mükâfatı cennettir.

(*Kâlû: Yâ rasûla'llâh, mâ birrû'l-hacci*) “Yâ Rasûlallah, haccın mebrurluğu nedir?” dediler.

(*Kâle*) Peygamber SAS Efendimiz buyurdu ki:

(*İt'âmü't-taàm, ve ifşâü's-selâm*) “Yemek yedirmek ve selâmı yaymak, herkese selâm vermek.”

Haccın kabulünün şartı; yemeği çok bol yedireceksin, selâmı da bol vereceksin herkese...

Onun için, eskiden hacı efendiler gelmezden evvel evlerine tenbih ederler. Haline göre bir, iki, üç koyun, inek, deve keser; gelecek hacılarını karşılar, onlara yemekler yedirirlerdi. Bir gün, iki gün, üç gün... Bazı yerlerde yedi gün bunu devam ettirir-

---

¹⁴⁴Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.3, s.325, no:14522; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.8, s.203, no:8405; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.3, s.480, no:4119; Ukaylî, *Duafâ*, c.I, s.141, no:173; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.147, no:2753; Ebû Hüreyre RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.III, s.477, no:5266; *Kenzü'l-Ummâl*, c.5, s.20, no:11834; *Câmiu'l-Ehâdis*, c.XII, s.165, no:11688.

lermiş. Eh herkesin haline göre yapması lazım! Fakat biz bunların hiç birisine de tahammülümüz olmuyor.

i. Hac Farz, Umre Nafile

Hâkim ve Deylemî, Zeyd ibn-i Sâbit RA'dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁴⁵

الحج والعمرة فريضة، لا يضرُك بأيهما بدأت
(ك. والديلمي عن زيد بن ثابت)

RE. 201/9 (*El-haccü ve'l-umretü farîdatâni, lâ yedurruke bi-eyyihimâ bede'te.*)

(*El-haccü ve'l-umretü farîdatâni*) "Hac da, umre de farzdır; (*lâ yedurruke bi-eyyihimâ bede'te*) hangisinden başlasan zarar yok."

Peygamber SAS Efendimiz'in çeşitli sözleri vardır. Mezheplerin ihtilafı buradan ileri gelmiştir ki, birisi bir sözünü almış, birisi de başka bir sözünü almıştır.

Şimdi hacca giden kimseler, evvelâ bir umre yapıyorlar. Umreyi önden çıkarıyorlar. Ona temettû haccı diyorlar. Sonra hacda bulunduğu müddetçe serbest kalıyor, ihramdan çıkıyor, elbiselerini giyiniyor, rahat Mekkeli gibi işinde gücünde gidiyor. Hac günleri geldiği zaman, Zilhicce'nin sekizinci günü, bu sefer yeniden hac için ihrama niyet ediyor, haccını yapıyor. Bu kolay iş. Umreyi evvel yapıyor çünkü.

Ama efdal olan, umreyi hacdan sonra yapmaktır. Oraya hac niyetiyle gideceksin. Haccın vazifesi ihramlıdır. İhramlı olaraktan tâ hac bitinceye kadar duracaksın. [Hacc-ı Kıran ve Hacc-ı İfrad'da böyledir.]

Ama çok erken gittiysen, uzun müddet böyle ihram içerisinde kalmak zordur. Bu zorluğundan dolayı umreyi yapar, ihramdan

¹⁴⁵ Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.643, no:1730; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.II, s.284, no:217; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.147, no:2754; Zeyd ibn-i Sâbit RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.V, s.22, no:11878; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.VII, s.240, no:6210.

çıkar. Vazifesini yapar. Ama dayanıklıysa kendisi, gençse, dayanıklıysa, vakit de hava da müsaitse hacda ihramlı olarak durmak efdaldır.

Şimdi bu hadis-i şeriften, İmam Şafii umrenin farzıyetine kâil olmuş:

“—Rasûlüllah böyle dedi.” diyor.

Bizim İmamımız İmam-ı A'zam:

“—Yok.” diyor. “Umre sünnettir.” diyor.

Neden?

Şimdi bak, altındaki hadis-i şerif bunu açıklıyor:

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁴⁶

الحج مكتوب، والعمرة تطوع (ابن أبي داود عن أبي صالح

¹⁴⁶ İbn-i Ebî Dâvud, *Mesâhif*, c.I, s.383, no:275; Ebû Sâlih Mahan Rh.A'ten. *Kenzü'l-Ummâl*, c.V, s.22, no:11879; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XII, s.169, no:11695.

(ماهان مرسلا)

RE. 201/10 (*El-haccu mektûbün, ve'l-umretü tatavvuun.*)
(*El-haccu mektûbün*) “Hac farzdır, (*ve'l-umretü tatavvuun*)
umre ise nafiledir.”

Bu hadis-i şerif de İmam Mâlik ile bizim İmamımız İmam-ı A'zam'ın delili oluyor.

j. Hac Aradaki Günahlara Kefaret Olur

Ebü's-Şeyh, Ebû Ümâme RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁴⁷

الحج يكفر ما بينه وبين الحج الذي قبله ، ورمضان يكفر ما
بينه وبين رمضان الذي قبله ، و الجمعة تكفر ما بينها وبين
الجمعة التي قبلها (أبو الشيخ عن أبي أمامة)

RE. 201/11 (*El-haccü yükeffiru mâ beynehû ve beyne'l-
hacci'llezî kablehû, ve ramadânu yükeffiru mâ beynehû ve beyne
ramadâne'llezî kablehû, ve'l-cumuatü tükeffiru mâ beynehâ ve
beyne'l-cumuati'letî kablehâ.*)

(*El-haccü yükeffiru mâ beynehû ve beyne'l-hacci'llezî kablehû*)
“Hac, kendisinden evvelce yapılmış olan öteki hacla aradaki
işlenmiş hataların, günahların affına sebep olur. Yâni kefarete
olur, siler.”

(*Ve ramadânu yükeffiru mâ beynehû ve beyne ramadâne'llezî
kablehû*) “Ramazan, kendinden önce tutulmuş olan Ramazan'la
bu seneki Ramazan arasındaki günahların affına sebep olur, yâni
kefarete olur.”

(*Ve'l-cumuatü tükeffiru mâ beynehâ ve beyne cumuati'letî*

¹⁴⁷ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.148, no:2758, Ebû Ümâme RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.V, s.21, no:11836; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XII, s.170, no:11698.

kablehâ) “Cuma, daha önceki hafta kılınmış olan cumayla bu cuma arasındaki günahların affına sebep olur, yâni kefarettir.”

Geçen sene hacca gittik. Bugüne kadar yine bir kabahatler yaptık. Günahlar işledik yine. Beşeriyet icabı günahattan salim olamayız, melek değiliz. Bu sene yine gideceğiz hacca... İşte bu sene hacca gittiğin vakitte, geçen senenin haccıyla bu senenin haccı arasında yaptığımız kabahatler orada affolur.

Geçen Cuma kıldık Cumamızı. Bu Cuma’da kıldık. Bu iki cumanın arasındaki yedi gün içerisindeki bazı günahlar işledik, kabahatler yaptık. Kebâir olmamak şartıyla, hak hukuka da tecavüz olmamak şartıyla. Hak hukuk mutlaka helalleşmeye, kebâirler de tevbeye muhtaçtır. Diğerleri otomatik mi diyorlar şimdi, kendiliğinden silinir. Bu ibadetler yapılıncaya defter temizlenir.

Onun için Cumaları kat’iyyen bırakmamalı, cemaatleri kat’iyyen bırakmamalı!

k. Hacının Ev Halkına Şefaati

Bezzâr, Ebû Mûse'l-Eş'arî RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁴⁸

الحَاجُّ يَشْفَعُ فِي أَرْبَعِمِائَةٍ مِنْ أَهْلِ بَيْتِهِ ، وَيُخْرِجُ مِنْ ذُنُوبِهِ
كَيَوْمٍ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ (البزار عن أبي موسى)

RE. 201/12 (*El-hâccü yeşfeu fî erbaamieti min ehli beytihi, ve yahrucü min zünûbihî keyevmi veledethü ümmühû.*)

(*El-hâccü yeşfeu fî erbaamieti min ehli beytihi*) “Hacı, ev halkından dört yüz kişiye şefaath edebilir. (*Ve yahrucü min zünûbihî keyevmi veledethü ümmühû*) Ve anasından doğduğu gibi günahlarından temizlenmiş olur.

Hacı kendisi mağfur oldu, affolundu; fakat geldikten sonra ehli beytinden 400 kişiye de şefaath hakkı verilir kendisine. Kendi ehli beyti 400 kişi yoktur ama geçmiş silsilesinden, şundan bundan 400 kişiye şefaath hakkı veriyor Cenab-ı Hak.

Hacı hacdan gelirken, anasından doğduğu gün gibi tertemiz gelir. Hiçbir günahı yoktur.

“—Hepsi mi temizlenir?”

Hepsi tabii...

Onun için hacı gelirken karşılamaya git. O evine girmeden yakala onu yolda, daha günaha girmeden. Allah hem hacıyı mağfiret ediyor, hem hacı kimlere mağfiret isterse onları da affediyor.

Onun için hacıları karşıyoruz. Karşılamaımızdaki sebebin birisi, onun ağzından “Yâ Rabbi bunları affet!” duasını alabilmek. Yoksa saltanat için değil.

Şimdi Bursa'dan Mudanya'ya giderler, Yalova'ya gelirler, İstanbul'a gelirler. Tayyare meydanlarına gelirler. Kimisi hacı karşılayacak. Kimisi yüzük alacak. Kimisi eskiden hediyeler getirirdi hacılar, o hediyeleri alacak. O hediyeleri almak için

¹⁴⁸ Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.479, no:3196; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.III, s.484, no:5289; Ebû Mûsâ el-Eş'arî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.V, s.14, no:11841; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XII, s.182.

karşılamaya gelirler. Hatta davullar filan da götürürlerdi bazen eski devirlerde...

Hacıyı karşılamak, hediye almak için değil de, hacının bu duasını almak içindir. Onun için, ne kadar uzakta karşılar da, onun ağzından bu duayı alabilersen, ne mutlu sana!

Altta hacamatlara dair hadis-i şerif var. Bugün ben de hacamat olacaktım da nasib olmadı. Onun için dersimiz burada kalsın.

Allah sizi de bizi de mağfiret etsin... Sizi de bizi de iyiler arasına kabul eylesin... İyiler arasında yaşatsın... Son nefeste iyilerle beraber can vermek ve ahirette de iyilerle beraber haşrolmak devlet ü şerefine fazl u keremiyle nâil etsin...

Li'llâhi'l-fâtihah!

16. 05. 1971 - İskenderpaşa Camii

16. HACAMAT

Eüzü bi'llâhi mine's-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve'l-âkıbetü li'l-müttakîn...
Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve
sahbihî ecmaîn...*

*İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh... Ve
enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llâhu aleyhi ve
sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin
bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve
bi's-senedi'l-muttasili ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme
ennehû kâl:*

الْحِجَامَةُ فِي الرَّأْسِ، شِفَاءٌ مِنْ سَبْعٍ، إِذَا مَا نَوَى صَاحِبُهَا : مِنْ
الْجُنُونِ، وَالصَّدَاعِ، وَالْجَذَامِ، وَالْبَرَصِ، وَالنَّعَاسِ، وَوَجَعِ الضَّرْسِ،
وَظَلْمَةِ يَجِدُهَا فِي عَيْنَيْهِ (طب. وأبو نعيم عن ابن عباس)

RE. 201/13 (*El-hicâmetü fi'r-re'si, şifâün min seb'in, izâ mâ
nevâ sâhibühâ: Mine'l-cünûni, ve's-sudâi, ve'l-cüzâmi, ve'l-berasi,
ve'n-nüâsi ve vecei'd-dırsi, ve zulmetin yecidühâ fi ayneyhi.*)

Sadaka rasûlü'llâh, fi mâ kâl, ev kemâ kâl.

“—Mefhar-i mevcûdât Muhammed Mustafâ râ salevât!”

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidinâ muhammed...]*

“—Seyyidü's-sâdât Muhammed Mustafâ râ salevât!”

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidinâ muhammed...]*

“—Habîb-i Hüdâ Muhammed Mustafâ râ salevât!

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidinâ muhammed...]*

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili
Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin...

a. Baştan Yapılan Hacamat

Geçen dersimizdeki son hadiste:

“—Hac ile Ramazan ve Cumalar, aralarındaki —yani geçen seneki hac ile bu seneki hac arasında, geçen seneki Ramazan ayı ile bu seneki Ramazan ayı arasında, geçen Cuma ile bu Cuma arasında olan— ufak günahları mahveder.” denilmiştir.

Bir de;

“—Makbul hacıya ehl-i beytinden dört yüz kişiye şefaathakki verilir.” buyurulmuştu. Günahından da anasından doğduğu gibi temizleneceği müjdelenmişti.

Bugün ise hacamattan bahsediyor. Biz *hacamat* deriz. Aslında *hicâme*, hânın kesresiyle okuyorlar.

Taberânî ve Ebû Nuaym, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁴⁹

الْحِجَامَةُ فِي الرَّأْسِ، شِفَاءٌ مِنْ سَبْعٍ، إِذَا مَا نَوَى صَاحِبُهَا : مِنْ
الْجُنُونِ، وَالصَّدَاعِ، وَالْجَذَامِ، وَالْبَرَصِ، وَالنَّعَاسِ، وَوَجَعِ الضَّرْسِ،
وِظْلَمَةِ يَجِدُهَا فِي عَيْنَيْهِ (طَب. وَأَبُو نَعِيمٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ)

RE. 201/13 (*El-hicâmetü fi'r-re'si, şifâün min seb'in, izâ mâ nevâ sâhibühâ: Mine'l-cünûni, ve's-sudâi, ve'l-cüzâmi, ve'l-berasi, ve'n-nüâsi, ve vecci'd-dırsi, ve zulmetin yecidühâ fi ayneyhi.*)

(*El-hicâmetü fi'r-re'si*) “Baştan hacamat olmak, (*şifâün min seb'in, izâ mâ nevâ sâhibühâ*) eğer sahibi niyet ederse, yedi derde şifadır: (*Mine'l-cünûni*) Cinnet, delilik; (*ve's-sudâi*) baş ağrısı, (*ve'l-cüzâmi*) cüz zam, (*ve'l-berasi*) baras, (*ve'n-nüâsi*) uyuklama, (*ve*

¹⁴⁹ Taberânî, *Mu'cemül-Kebîr*, c.XI, s.29, no:10938; Taberî, *Tehzîbü'l-Âsâr*, c.VI, s.382, no:2870; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.154, no:2779; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.V, s.156, no:8338; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.52; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.13, no:28128; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XII, s.174, no:11705.

vecei'd-dırsi) diş ağrısı, (ve zulmetin yecidühâ fi ayneyhi) gözlerin kararması, görememezlik.”

“—Bunların hepsine şifa olur” diyor, başından hacamat olduğu takdirde.

b. Aç Karnına Yapılan Hacamat

İbn-i Mâce ve Hâkim, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet etmişlerdir.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁵⁰

الْحِجَامَةُ عَلَى الرَّيْقِ أَمْثَلُ، وَفِيهَا شِفَاءٌ وَبِرَّةٌ، وَتَزِيدُ فِي الْحِفْظِ وَفِي
العقلِ؛ فَاحْتَجِمُوا عَلَى بَرَكَةِ اللَّهِ يَوْمَ الْخَمِيسِ؛ وَاجْتَنِبُوا الْحِجَامَةَ يَوْمَ
الجمعةِ والسَّبْتِ والأحدِ؛ وَاحْتَجِمُوا يَوْمَ الاثْنَيْنِ والثلاثاءِ، فَإِنَّهُ الْيَوْمُ
الَّذِي عَافَى اللَّهُ فِيهِ أَيُّوبَ مِنَ الْبَلَاءِ؛ اجْتَنِبُوا الْحِجَامَةَ يَوْمَ الأَرْبَعَاءِ،
فَإِنَّهُ الْيَوْمُ الَّذِي ابْتَلَى فِيهِ أَيُّوبَ؛ وَمَا يَبْدُو جَذَامًا، وَلَا بَرَصًا إِلَّا فِي
يَوْمِ الأَرْبَعَاءِ، أَوْ فِي لَيْلَةِ الأَرْبَعَاءِ (ه.ك. عن ابن عمر)

RE. 201/14 (*El-hicâmetü ale'r-riki emselü, ve fihâ şifâün ve bereketün, ve tezîdü fi'l-hıfzı ve fi'l-akl; fa'htecimû alâ bereketi'llâhi yevme'l-hamîs; ve'ctenibu'l-hicâmete yevme'l-cumuati ve's-sebti ve'l-ehad; va'htecimû yevme'l-isneyni ve's-sülesâi, feinnehü'l-yevmü'llezî afa'llâhu fihi eyyûbe mine'l-belâi; ictenibu'l-hicâmete yevme'l-erbiâi, feinnehü'l-yevmü'llezî'btüliye fihi eyyübü; vemâ yebdü cüzâmün, velâ berasun illâ fi yevmi'l-erbiai, ev fi*

¹⁵⁰ İbn-i Mâce, *Sünen*, c.X, s.306, no:3478; Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.235, no:7481; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.253, no:5969; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duâfâ*, c.II, s.308; İbn-i Hibbân, *Mecrühîn*, c.II, s.100; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.10, no:28110; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XII, s.173, no:11703.

leyleti'l-erbiâi.)

(*El-hicâmetü ale'r-rîkı emselü*) “Hacamatı aç karnına yaptırmak daha iyidir. (*Ve fihî şifâun ve bereketün*) Bu aç karnına yapılan hacamatta şifa ve bereket vardır. (*Ve tezîdü fi'l-hıfzı ve fi'l-akl*) Akli ve hafızayı arttırır. (*Fa'htecimü alâ bereketi'llâhi yevme'l-hamîs*) Perşembe günü Allah'ın bereketi üzerine hacamat olun!”

(*Ve'tenibu'l-hicâmete yevme'l-cumuati ve's-sebti ve'l-ehad*) “Cuma, Cumartesi ve Pazar günleri hacamattan sakının!”

(*Va'htecimü yevme'l-isneyni ve's-sülesâi*) “Pazartesi ve Salı hacamat olun! (*Feinnehü'l-yevmü'llezî afa'llâhu fihî eyyûbe mine'l-belâi*) Çünkü bu günler Cenabı Hakk'ın Eyüp AS'a belâdan afiyet verdiği günlerdir.”

(*İctenibu'l-hicâmete yevme'l-erbiâi,*) “Çarşambadan da sakının! (*Feinnehü'l-yevmü'llezî afa'llâhu fihî eyyûbe mine'l-belâi*) Zira Eyüp AS'ın hastalığı bugün geldi. (*Vemâ yebdü cüzâmün, velâ berasun illâ fi yevmi'l-erbiai, ev fi leyleti'l-erbiâi*) Cüzam ve baras hastalığı Çarşamba günü veya gecesi meydana çıkar.”

Ben de bir Pazar hacamat olacaktım, ayın 21'ine geliyormuş. Bereket o günde hacamatçı gelemedi, çocuğun ayağında bir sakatlık olmuş. Bugün de burada “Pazar günü olmayın!” hadisini okuduk.

c. Pazar Günü Yapılan Hacamat

Deylemî, Câbir ibn-i Abdullah RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁵¹

الْحَجَامَةُ يَوْمَ الْأَحَدِ شِفَاءٌ (الدَّيْلَمِيُّ عَنْ جَابِرٍ)

RE. 202/1 (*El-hicâmetü yevme'l-ehadi şifâün*) “Pazar günü hacamat olmak şifadır.”

Yukarıdaki hadis-i şerifte demin, “Pazar günü olmayın!”

---

¹⁵¹ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.154, no:2778; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.17, no:28154; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XII, s.176, no:11709.

diyordu. Burada da “Pazar günü yapılan hacamatta da şifa vardır.” buyurulmuş.

d. Tok Karnına Hacamat

Deylemî, Enes ibn-i Mâlik RA’dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁵²

الْحِجَامَةُ عَلَى الرَّيْقِ دَوَاءٌ ، وَعَلَى الشَّبَعِ دَاءٌ ، وَفِي سَبْعِ عَشْرَةَ مِنْ
الشَّهْرِ شِفَاءٌ ، وَيَوْمَ الثَّلَاثَاءِ صِحَّةٌ لِلْبَدَنِ ؛ وَلَقَدْ أَوْصَانِي جِبْرِيلُ
بِالْحِجْمِ ، حَتَّى ظَنَنْتُ أَنَّهُ لَا بَدَّ مِنْهُ (الدَّيْلَمِيُّ عَنْ أَنَسٍ)

(*El-hicâmetü ale'r-rîki devâün, ve ale's-şibei dâün, ve fî seb'a aşerete mine's-şehri şifâün, ve yevme's-sülâsâi sıhhatün li'l-bedeni; velekad evsânî ci'brilü bi'l-hicemi, hattâ zanentü ennehû lâ büdde minhü.*)

(*El-hicâmetü ale'r-rîki devâün*) “Aç karnına hacamat olmak devadır. (*Ve ale's-şibei dâün*) Tok karnına hacamat olmak derttir. (*Ve fî seb'a aşerete mine's-şehri şifâün*) Ayın on yedinci günü olmak şifadır. (*Ve yevme's-sülâsâi sıhhatün li'l-bedeni*) Salı günü olmak da beden için sıhhattir. (*Velekad evsânî ci'brilü bi'l-hicemi*) Cebrâil AS hacamatı o kadar tavsiye etti ki, (*hattâ zanentü ennehû lâ büdde minhü*) mutlaka yapılması lâzım zannettim.”

e. Kafa Arkasındaki Çukurdan Hacamat

Deylemî, Enes ibn-i Mâlik RA’dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁵³

---

¹⁵² Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.153, no:2776; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.17, no:28153; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XII, s.173, no:11704.

¹⁵³ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.154, no:2780; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.17, no:28152; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XII, s.175, no:11708.

الْحَجَامَةُ فِي نَقْرَةِ الرَّأْسِ تُوْرَثُ النِّسْيَانَ ، فَتَجْنِبُوا ذَلِكَ ؛ وَأَكْثَرُوا مِنْ
 قَوْلِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ، وَالِاسْتِغْفَارِ ؛ فَإِنَّهُمَا أَمَانٌ فِي الدُّنْيَا مِنَ الذَّلِّ ،
 وَفِي الْآخِرَةِ جَنَّةٌ مِنَ النَّارِ (الديلمي عن أنس)

RE. 202/3 (*El-hicâmetü fi nukreti'r-re'si tûrisü'n-nisyâne, fetecennebû zâlîke; ve eksirû min kavli lâ ilâhe illa'llâhu, ve'l-istiğfâri; feinnehümâ emânün fi'd-dünyâ mine'z-züllî ve fi'l ahireti cünnetün mine'n-nâri.*)

(*El-hicâmetü fi nukreti'r-re'si tûrisü'n-nisyân*) “Şu kafanın arkasında çukurcuk bir yer var, o çukur yerden hacamat olunursa unutkanlık yapar; (*fetecennebû zâlîke*) bundan sakının! O çukur yerden hacamatı yaptırmayın!”

Ekseriyetle hacamat yapanlar bunları pek iyi bilmezler, neresine kolay gelirse hemen oradan yapıvermeye çalışırlar. Buna dikkat edin!

(*Ve eksirû min kavli lâ ilâhe illa'llâhu*) “Bununla beraber *Lâ ilâhe illa'llâh* kelime-i tayyibesini çok söyleyin! (*Ve'l-istiğfâr*) İstiğfarı da çok söyleyin! (*Feinnehümâ emânün fi'd-dünyâ mine'z-züllî*) Bu ikisi, *Lâ ilâhe illa'llâh* kelimesi ve istiğfar, dünyadaki zilletten emandır. (*Ve fi'l ahireti cünnetün mine'n-nâri*) Ahirette ise Cehenneme girmenize mâni olurlar, kalkan olurlar.”

f. Hacamat Her Derde Devadır

Deylemî, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmiş.
 Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁵⁴

الْحَجَامَةُ تَنْفَعُ مِنْ كُلِّ دَاءٍ ، أَلَّا فَاحْتَجِمُوا (الديلمي عن أبي هريرة)

¹⁵⁴ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.155, no:2782; Ebû Hüreyre RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.X, s.10, no:28111; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XII, s.172, no:11702.

(El-hicâmetü tenfeu min külli dâin, elâ fa'htecimû.)

(El-hicâmetü tenfeu min külli dâin) “Hacamat her derde devadır, her hastalığa fayda verir. *(Elâ fa'htecimû)* Agâh olun, mütenebbih olun, sözüme kulak verin, hacamat olun!”

Bu hacamat hakkında tabi birçok şeyler söyleniyor. Ben de bir vakitler sordum bu hacamat hakkında. “Ben de bu hadislere göre hacamat olayım!” istiyordum gençlik devirlerimde.

“—Yok!” dediler. “Bu; Arabistan’daki, sıcak memleketlerdeki halka göre söylenmiştir. Oradaki sıcaklığa karşı kan fazla oluyor, ondan dolayı yapılıyor. Bu bizim memleketlerde gerekmez!” dediler.

Ben de o zamandan beri pek yaptırmıyordum. Ama şimdi burada bizim Hacı Abdullah Efendi her sene yaptııyor, bizi de teşvik ediyor; kaç senedir biz de yaptııyoruz.

Meselâ, bizim tıp doktorlarımız;

“—Vücut, kanını on beş günde bir kere kendisi aktarır.” diyorlar.

İçerideki tasfiye makineleri, kanı kendi kendine tasfiye ediyormuş. Fakat ne kadar tasfiye ederse etsin, bazen bazı yerlerde tıkanıklıklar hasıl oluyor. Onları kan, kendi kuvvetiyle atamıyor. Atamayınca dıştan bir tesirle onu çekip almak gerekiyor.

En güzel çekici, o boynuzlarla, hacamatçıların boynuzlarıyla ki emme yapıyor, o emme ile zorla alıyor onu. Orda tıkanıklık varsa da onu zorla çekiyor. Çekince kan yolu açılmış oluyor, rahatlık oluyor vücutlarda. Vücut makinesine de bir nevi yardım oluyor. Kendisi daha kolaylıkla işini görmüş oluyor.

İkincisi: Efendimiz SAS vücutun kanını tasfiye ettiğini bilmez miydi? Pekâlâ bilirdi Peygamber SAS.

“—Vücut, kanını kendisi tasfiye ediyor, hacamata lüzum yok!” diyebilirdi.

Fakat ona melek olan Cebrâil AS tavsiye ediyor, “Hacamat olacaksınız!” diye. O da tabii bunu bize tavsiye ediyor. Bu sünnettir. Bu sünnetin icra edilmesiyle hem sevap kazanılır hem vücut fayda görür. Bak, “Bedendeki birçok hastalığa şifa olur.” diyor. Bunların hepsinin künhüne, hakikatine vakıf olabilecek

kudretimiz yoktur tabi...

Peygamber SAS'ın söylediğinin hepsinin çeşitli hikmetleri vardır. O hikmetlerin bir tanesini bile anlayamayız. Bize düşen onun söylediğini gücümüz yetiyorsa yapabilmek. Onun için bu aylarda mesela bugün 30 dereceye yaklaşıyoruz. Hava bayağı bir sıcak. Hele bazı insanların tahammülü de az olur buna karşı. Kanı fazla olursa, insanın bazı zararları görme ihtimali de vardır. Onun için hacamat daima iyidir.

Onun için dört şeydir zannedersem: Hacamat bir, sülük iki, yürümek üç... Dördüncüsü aklıma gelmedi. Bu dört şey sıhhati takviye eder. Sülüğün de kendine göre bir hassası var. O da emiyor kanı, emmekle beraber bir maddeyi de içeriye zerk ediyormuş. Bir maddesi var onun kanı sulandırıcı, onu da içeriye salıverirmiş. Sülüğün o faydası da varmış.

Fakat boynuzla olan hacamatta da çekme var. Onu oradan çekip alıyor. Sonra sülükte bir zorluk var. Sülük alındıktan sonra yeri mütemadiyen kanar durur. Kolayca kanını kesemezsiniz. Kanar; abdestiniz bozulur, üstünüz kirlenir, rahatsız eder. Ama hacamatınki öyle değil. Hacamatçı boynuzunu aldı, orasını kapadı mı kuruyuverir gider.

g. Hacerü'l-Esved Cennetten Gelmiştir

Ahmed ibn-i Hanbel, İbn-i Adiy ve Beyhakî, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁵⁵

الحجر الأسود من الجنة، وكان أشد بياضاً من الثلج، حتى سودته
خطايا أهل الشرك (حم. عد. هب. عن ابن عباس)

¹⁵⁵ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.307, no:2796; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VII, s.361, no:3879; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.263; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.450, no:4034; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.IV, s.219, no:2733; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.214, no:34726; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XII, s.178, no:11713.

RE. 202/5 (*El-hacerü'l-esvedü mine'l-cenneti, ve kâne eşedde beyâdan mine's-selci, hattâ sevedethü hatâyâ ehli's-şirk.*)

(*El-hacerü'l-esvedü mine'l-cenneti*) “Hacerü'l-Esved cennettendir. (*Ve kâne eşedde beyâdan mine's-selci*) O, kardan daha beyazdı, (*hattâ sevedethü hatâyâ ehli's-şirk*) onu müşriklerin günahları kararttı.”

Ehl-i şirkin hataları taşı karartırsa, ehl-i şirk ile muamelesi olan insanların hali nasıl olur? Allah-u a'lem.

h. Hacerü'l-Esved Beyaz Bir Yakut İdi

İbn-i Huzeyme, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁵⁶

---

¹⁵⁶ İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.IV, s.220, no:2734; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.XII, s.215, no:34728; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XII, s.179, no:11717.

الحجر الأسود ياقوتة بيضاء من ياقوت الجنة، وإنما سودته خطايا
المشركين، يبعث يوم القيامة مثل أحد، يشهد لمن استلمه وقبّله
من أهل الدنيا (ابن خزيمة عن ابن عباس)

RE. 202/6 (*El-hacerü'l-esvedü yâkütetün beydâü min yâkütü'l-cenneti, ve innemâ sevedethü hatâye'l-müşrikîne, yüb'asü yevme'l-kıyâmeti misle uhudın, yeşhedü li-meni'stelemehû ve kabbelehû min ehli'd-dünyâ.*)

(*El-hacerü'l-esvedü yâkütetün beydâü min yâkütü'l-cenneti*)
Hacer-i Esved, cennet yakutlarından beyaz bir yakut idi.

Mekke-i Mükerrreme'de, Kâbe'yi tavafa başlarken *Hacerü'l-Esved*'den başlanır ve tavaf ederken her şavtta *Hacerü'l-Esved* selâmlanır. O taş aslında *Hacerü'l-Ebyad* mış da adı *Hacerü'l-Esved* olmuş. “Bu beyaz bir yakut idi. Cennet taşlarından yakut denilen taşın beyazı idi.” buyuruyor.

(*Ve innemâ sevedethü hatâye'l-müşrikîne*) Onu, müşriklerin hataları kararttı. O zaman İslam'dan evvel tabii müşrik insanlar vardı. O müşriklerin günahları o taşın kararmasına sebep oldu.

Günah insanlar üzerinde kötü bir tesir yaptığı gibi, ki yüzleri karartır, yüzün kararmasını ehli anlar. Yüzün ne kadar beyaz olursa olsun, o yüzün karartısı onun simasında apaçıktır.

Hani bir vakit gelecek ki “Mü'min bu, kafir bu” diye damga vurulacakmış. O damgayı gören, mü'minle kâfiri anlayacakmış. Bunu, ehl-i hakikat her zaman görür. Kimin mü'min, kimin kafir olduğu alnından bellidir insanın.

Binaen aleyh o taşın da kararması; ehl-i şirk ona sürüyor ellerini, öpüyor, onların halleri taşa da aksediyor.

i. Hacerü'l-Esved Kıyamet Günü Şahitlik Eder

(*Yüb'asü yevme'l-kıyâmeti*) “Kıyamet gününde *Hacerü'l-Esved* de ba's olunacak.” Biz ba's olunacağız, Allah bizi yeniden meydana

getirecek, bir hilkat yapacak. Bu hilkatın içinde bu taş da gelecek. Nasıl gelecek? (*Misle uhudin*) “Uhud Dağı kadar büyütülecek.”

Uhud denilen bir dağ var Arabistan’da. Bizim dağların bir eşi yani. Ama o makbul bir dağdır. O dağ kadar büyüyecek o taş... Hatta kâfirin dişi de öyle büyüyecek, vücudu da öyle büyüyecek. Niçin? Cehennemdeki azabı çok olsun diye. Vücudunu da Allah-u Teàla onun öyle büyük yapacak. Bu Hacer-ül Esved denilen taş da Uhud gibi büyüyecek.

(*Yeşhedü li-meni’stelemehû ve kabbelehû min ehli’d-dünyâ*) “Dünya ehlerinden kimler onu istilâm ettiyse, kimler ona elini sürdüyse, kimler onu öptüyse onlar için şahitlik yapacak:

‘—Yâ Rabbi, bu senin Kâbe’ni tavaf etti ve beni istilâm etti, bana elini sürdü, beni öptü. Beni buna şefaathçi kıl!” diyerek onlar için şahadet edecek.

Bunlara tabii bizim aklımız erer mi? Ermez. İnkâr edebilir miyiz? Edemeyiz. Çünkü Peygamber SAS’in buyruğudur. İbn-i Hüzeyme, İbn-i Abbas Hazretleri’nden rivayet etmiş. Bu gibi meçhulata bizim aklımız ermez. Zaten bizim imanımız neyedir? Gaybadır değil mi? Gayba olduğu için, bu gibi hallere inanırız.

Cenab-ı Hak, bütün eşyada can yaratmıştır. Her canlının canı da ayrıdır ama. İnsanın canıyla mikrobun canı bir midir şimdi? O mikropta da bir can var. Mikroptan daha başka mahlûklar var ki gayet az yaşarlarmış; üç beş saniye, üç beş dakika içinde o da hayatını devrediyor, geçiyor. Üç beş saniye, üç beş dakika içinde hem evleniyor, çoluk çocuk yapıyor, dünyayı da bırakıp gidiyor. Bu kadar kısa ömürleri olan mahluklarla, Cenab-ı Hakk’ın dünyası dopdoludur... Neler olduğunu kim bilir? Hiçbirimizin aklı ermez.

Binaen aleyh şu gördüğümüz mevcudatın içerisinde hayatı olmayan hiçbir şey yoktur. Hepsinin hayatıyeti vardır ama kendisine göredir. Bizim hayatımız bize göre, bizdekilerden sonrasının hayatı onlara göre. Onun için ki; biz ölüyoruz, gömüyorlar, eczamız dağılıyor, kemiklerimiz kalıyor. Onun için;

“—Siz mezarlıklara girdiğiniz vakit o kemikleri kırmayınız, basıp da çığnemeyiniz, onlara hakaret etmeyiniz! Çünkü onun ölü kemiğini kırmak, dirinin kemiğini kırmak gibidir. Ölünün

kemiğini çiğnemek, dirinin kemiklerini çiğnemek gibidir” telkini var.

Bunu anlayabilir miyiz? Anlayamayız. “Öldü, çürüdü gitti” diyoruz. “Kırıverelim, atıverelim, yakıverelim.” Bunlara aklımız ermez. Bize lazım olan yalnız imandır.

j. Sadıklarla Beraber Olun!

Bugün bir şey okudum da çok hoşuma gitti. İrade bahsini okuyordum. İrade bahsinde, “İrade ilk yoldur.” diyor. Bir insan bir şey yapacağı zaman evvelâ murad eder, “Ben böyle iş yapacağım!” diye. Yani iş yapmadan evvel, murad ettiği şeyi içinde bir tasarlar. “Ben bir ev yapayım” diyerek bir ev yapmayı murad eder. Bunu içinde evvela hazırlar. Ondan sonra işi yapmaya başlar. Yapıldıktan sonra irade etmemiştir. Yapmadan önce irade etmiş, murad etmiştir. Muradına göre de hareket eder. Bu harekete murad diyorlar. Bu iraden olmadıkça bir şey olmaz. Bu iradeni, bu muradı ne tarafa çevirirsen o taraf hallolur. Bunu dünyaya çevirirsen dünyalığın olur. Ahiretine çevirirsen ahiretliğin olur.

O irade bahsinde, Süleyman ile Ahmed adlı iki kişi hakkında bir hikâye gördüm. Süleyman hoca, Ahmed de onun talebesi. Ahmed hocasına söz veriyor:

“—Senin sözünü kat’iyyen kırmayacağım. Bir dediğini iki etmeyeceğim, ne dersene pekiyi!” diyeceğim diyor.

Bir gün hocası, Ahmed’e demiş ki:

“—Fırını yak!”

Yakmış fırını.

“—Efendi hazretleri, fırın yandı.” demiş.

Hoca da ders okuyormuş veya okutuyormuş, meşgulumuş; ilgilenmemiş.

“—Efendim, yaktım fırını!” demiş, üç defa tekrar etmiş.

Üçüncüde hocası:

“—Yaktınsa, git gir içine!” demiş.

Ahmet; “Efendime söz verdim bir kere, sözünü kırmayacağım!” diye derhal açıyor fırının kapağını ve fırının içine giriyor.

Bir müddet sonra hocası kendine geliyor. Demek ki bir gayb halindeymiş, o gayb halinden huzura gelmiş. Ahmed’in fırına

girdiği aklına gelmiş.

“—Aman koşun, Ahmed fırına girdi. Bakın bir şey olmasın!” demiş.

Bakıyorlar ki Ahmed’in kılına bile keder gelmemiş.

Bu sadakat... İradesindeki sadakat, verdiği sözdeki sadakat. Verdiği sözde sadık olduğundan dolayı, Allah-u Teâlâ onu himaye ediyor. Bu gibi hikâyeler, insanların imanını takviye eder.

Cenab-ı Hak da Kuran’da böyle hikâyeleri, eski geçen insanların halini bize naklediyor, ki onlardan ibret alalım, takviye edelim kendimizi... Peygamberimize de öyle, bize de öyle tabi. Bu gibi vakalar insanlar üzerinde geniş tesir yapar. Onun için insan sadık olursa, onun hâmîsi Allah’tır.

Onun için, Hak Sübhânehû ve Teâlâ, *estaiizu bi’llâh*:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ (التوبة: ١١٩)

(*Yâ eyyühe’llezîne âmenü’teku’llâhe ve kûnû meâ’s-sâdikîn*) “Ey iman edenler, Allah’tan korkun ve sâdıklarla beraber olun!” (Tevbe, 9/119) buyuruyor.

Neden? Sâdıkın hali sana da geçecek, sen de sâdık olacaksın. Sen sâdıklarla düşer kalkarsan, sadakat sana da geçer, sen de sâdık olursun. Fâsıklarla düşüp kalkarsan, fîsk sana da geçer her ne kadar iyi de olsun. Buna dikkat edin!

Sen ne kadar iyi de olursan ol, düşüp kalktığın insanlar fâsık ve fâcirler ise, senin iyiliğini bir gün muhakkak yenecekler, sen de onların arasına karışacaksın. Onun için, sen arkadaşlarını seçerken fâsık kimselerden seçme! İyi kimseleri bul, onlarla düş kalk ki, o iyi haller de sana geçsin. İnsanın kötü hali Hacer-ül Esved gibi bir taşa tesir ederse, insan gibi bir mahluka nasıl tesir etmesin! İnsan, daima iyi insanlarla düşüp kalkmayı kendine vecibe edinmelidir.

Benim bir arkadaşım vardı da çocukları yeni yetişiyordu.

“—Ben çocuklarımı takip ediyorum. Bakıyorum ki hep iyi insanları seçiyorlar. İyi insanlarla düşüp kalkıyorlar. Onun için korkum yok çocuklarımdan.” diyordu.

Şimdi o adam bağırıyor Silvan'dan mı nerden:

“—Oğlum ben sizi yetiştirdim. Adam olun, memlekete faydalı olun diye dişimden tırnağımdan artırarak sizi okuttum. Şimdi siz ne oldunuz böyle?” diyor.

Ne olacak, düşüp kalktığı insanlar neyse o olacak.

O yüzden çoluğunun çocuğunun üzerinde insan çok titizlikle durmalı. Her gün takip etmeli. Çünkü her gün senin ekmeğini yiyor o. Her gün onu takip edeceksin, kötü yere gidiyorsa gitmemesi için elinden gelen ne varsa yapacaksın. Yapamadığın gün çocuk senden gitmiştir vesselâm.

İnsan acımaz mı? Bir çocuk ne kadar zorlukla meydana geliyor. Kolaylıkla mı geliyor?

k. Dînî Mevzûlarda Titizlik

Deylemî, Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁵⁷

الْحِدَّةُ لَا تَكُونُ إِلَّا فِي صَالِحِي أُمَّتِي ، وَأَبْرَارِهَا ، وَأَتَقِيَّائِهَا ، ثُمَّ تَفِيءُ
(الديلمي عن أنس)

RE. 202/7 (*El-hiddetü lâ tekûnu illâ fi sâlihî ümmetî, ve ebrârihâ, ve etkiyâihâ, sümme tefîu.*)

(*El-hiddetü lâ tekûnu illâ fi sâlihî ümmetî*) “Hiddet, salâbet-i diniyye, dînî mevzûlarda titizlik ancak ümmetimin sâlihlerinde, (*ve ebrârihâ*) iyi kullarında, (*ve etkiyâihâ*) ve müttakî kullarında bulunur; (*sümme tefîu*) başkalarında bulunmaz.

Bir kimsenin salâbeti diniyyesi olmazsa, hangi tarafa giderse onun tefini çalar, onun düdüğünü öttürür, onun kölesi olur. Ancak salâbet-i diniyyesi olanlar böyle her kılığa girmezler.

Yine aynı mevzuda, Taberânî, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmiş.

---

¹⁵⁷ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.153, no:2775; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.127, no:5803; *Câmiü's-Sağîr*, c.I, s.355, no:3909.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁵⁸

الْحِدَّةُ تَعْتَرِي خِيَارَ أُمَّتِي (طب. عن ابن عباس؛ البغوي
عن أبي منصور الفارسي)

RE. 202/8 (*El-hiddetü ta'terî hıyâre ümmetî.*) “Salâbet-i diniyye, dînî mevzularda titizlik ancak ümmetimin hayırlılarına nasib olur.” buyurulmuş.

I. Abdesti Bozan Şeyler

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁵⁹

الْحَدَثُ حَدَّثَانِ : حَدَثُ اللِّسَانِ ، وَحَدَثُ الْفَرْجِ ؛ وَلَيْسَا سَوَاءً ،
وَحَدَثُ اللِّسَانِ أَشَدُّ مِنْ حَدَثِ الْفَرْجِ ، وَفِيهِمَا الْوُضُوءُ (الديلمي
عن ابن عباس)

RE. 202/9 (*El-hadesü hadesân: Hadesü'l-lisâni, ve hadesü'l-ferci; veleysâ sevâün, ve hadesü'l-lisâni eşeddü min hadesü'l-ferci, ve fihime'l-vüdüu*)

(*El-hadesü hadesân*) “Abdesti bozan hades ikidir: (*Hadesü'l-lisâni*) Lisânın hadesi, (*ve hadesü'l-ferci*) fercin hadesi. (*Veleysâ sevâün*) Bu ikisi bir değildir. (*Ve hadesü'l-lisâni eşeddü min*

---

¹⁵⁸ Taberânî, *Mu'cemül-Kebîr*, c.XI, s.194, no:11471; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.IV, s.317, no:2450; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı İsfahan*, c.VI, s.154, no:40256; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.152, no:2772; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.302; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

İbn-i Ebî Şeybe, *Müsned*, c.II, s.228, no:617; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı İsfahan*, c.V, s.285, no:40025; Ebû Mansur el-Farsî'den.

¹⁵⁹ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.160, no:2814; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.336, no:26310; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XII, s.183, no:11726.

hadesü'l-ferci) Lisanın hadesi, fercin hadesinden daha ağırdır. (*Ve fihime'l-vüdüu*) Her ikisi için de abdest lazımdır.”

Abdesti bozan şeyler iki tanedir: Bir dil ile abdest bozular, bir de işte avret yerlerinden çıkan şeylerle abdest bozular. Ama bu ikisinin abdest bozukluğu bir değildir. Dil ile abdestin bozulması, avretin abdesti bozuşundan daha şiddetlidir, daha tehlikelidir, daha korkunçtur. Bu ikisinden dolayı da abdest almak lazımdır.

Bu hadis mucibince bazı şikâyetler vaki olmuş Efendimiz SAS Hazretleri'ne ki, bundan dolayı dil ile abdestin bozulmasını terk etmişler; yalnız avret yerlerinden çıkanların abdest bozduğuna hüküm vermişler.

Şimdi bu dil ile abdesti bozan şeyler nedir: İftira, yalan, gıybet... Bu her ne kadar nesh olunmuş ise de hükmen yine bakidir. Ki yalan, iftira, gıybet insanlar için çok büyük bir tehlikedir. Onun için hadis-i şerifte buyrulmuş ki:¹⁶⁰

الْغَيْبَةُ أَشَدُّ مِنَ الزَّانَا

(*El-gıybetü eşeddün mine'z-zinâ*) “Gıybet, zinadan daha kötüdür.”

Niçin? Gıybetin günahı müteaddidir, boyuna herkese yayılır. Zinanın günahı sana aittir. Ama gıybet yapmak suretiyle o kimsenin şanını, şerefini, şöhretini —artık neleri hakkında söylüyorsan— onu memleket hattında, bütün insanlar hattında rüsvay ediyorsun. Bu rüsvay edilmişliğe, onun şerefini düşürüp alçaltmaya Peygamber razı olmaz.

Sen onu kötülerken, acaba sen ondan iyi misin? Sen kendini bir teraziye koysan da tartsan, acaba ne kadar kabahatlisin? Kendi kabahatlerini görmüyorsun da karşıdaki o adamı bir kabahatinden dolayı insanlara teşhir ediyorsun. Gıybet demek,

---

¹⁶⁰ İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Samt*, c.I, s.118, no:164; Gıybet *ve'n-Nemîme*, c.I, s.45, no:25; Ebü's-Şeyh, *et-Tevbîh ve't-Tenbih*, c.I, s.179, no:162; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan ve Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Hennâd, *Zühâd*, c.II, s.565, no:1178; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.596, no:8026; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.X, s.349, no:9783.

kabahati teşhir etmek...

“—Fılan şöyle fenadır, şöyle kötüdür.” diye küfrüne kadar gidenler de var, maazallah.

“—O günahkâr öldü gitti, bırakın onu!” diyenler de var.

Halbuki bir müslümanın küfrüne hükmetmek kadar tehlikeli, korkunç bir şey yok. Bizim dinimizde insan öyle her şeyle gâvur olmaz. Gâvurluk kolay bir şey değil.

m. Harp Hiledir

Buhârî, Tirmizî ve Ebû Dâvud, Câbir ibn-i Abdullah RA’dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁶¹

الْحَرْبُ خَدَعَةٌ (خ. ت. د. عن جابر؛ خ. م. عن أبي هريرة؛

خ. م. د. عن علي؛ د. عن كعب بن مالك؛ ه. عن عائشة؛

ه. عن ابن عباس)

RE. 202/10 (*El-harbu hud’atün*) “Harp hileden ibarettir.”

Normal hayatımızda hud’a, hile, yalan yasak, fakat muharebede düşmanı aldatmak caiz.

Bunun için bizim eski devirlerdeki büyüklerimiz, ta Peygamberimiz SAS’e kadar, gidecekleri istikameti açıklamazlardı. Gideceği istikameti kimseye söylemiyor, ters istikamete gidiyor ki, düşman aldansın; başka tarafa gidiyor sansın diye. Geriden dönüyor dolaşüyor ve tepesine çöküyor

---

¹⁶¹ Buhârî, *Sahîh*, c.X, s.229, no:2805; Tirmizî, *Sünen*, c.VI, s.245, no:1598; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.VII, s.225, no:2266; Câbir ibn-i Abdullah RA’dan.

Buhârî, *Sahîh*, c.X, s.227, no:2803; Müslim, *Sahîh*, c.IX, s.166, no:3274; Ebû Hüreyre RA’dan.

Buhârî, *Sahîh*, c.XI, s.443, no:3342; Müslim, *Sahîh*, c.V, s.306, no:1771; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XII, s.383, no:4138; Hz. Ali RA’dan.

Ebû Dâvud, *Sünen*, c.VII, s.226, no:2267; Kâ’b ibn-i Mâlik RA’dan.

İbn-i Mâce, *Sünen*, c.VIII, s.355, no:2823; Hz. Aişe RA’dan.

İbn-i Mâce, *Sünen*, c.VIII, s.355, no:2824; Abdullah ibn-i Abbas RA’dan.

düşmanın.

Bu bir hud'adır. Binaen aleyh harp hud'adır, hiledir ama bunu insanlar her yerde tatbik kalkmamalıdır. Yerine göre tatbik olur.

Onun için üç yerde yalana ruhsat verilmiştir:

1. Harpte.

2. Ailede kişinin hanımıyla arasındaki geçimi tesis için, çocukları ıslah için.

3. Birbiriyle kavga etmişleri, dargınları barıştırmak için.

Arada bazı böyle kaçamak sözlerin yapılmasına müsaade edilmiştir ama bu "Mütemadiyen yalan söyleyeyim!" demek değildir.

n. Evde Bereket Olan Üç Şey

Deylemî, Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁶²

الحِرَاقَةُ بَرَكَةٌ ، وَالتَّنُورُ بَرَكَةٌ ، وَالبِئْرُ بَرَكَةٌ ، فَأَعِدِّدُوهُنَّ فِي بَيْوتِكُمْ

(الديلمى عن أنس).

RE. 202/11 (*El-hurâkatü bereketün, ve't-tennûru bereketün, ve'l-bi'rü bereketün, fea'didûhünne fi büyûtiküm.*)

(*El-hurâkatü bereketün*) "Çakmak taşı berekettir, (*ve't-tennûru bereketün*) tandır berekettir, (*ve'l-bi'rü bereketün*) kuyu berekettir; (*fea'didûhünne fi büyûtiküm*) bunları evlerinize hazırlayın!"

Hurakah; çakmak taşı demek. Çakmak taşının evde bulunması berekettir. O zaman kibrit yok malum. Hani bu gibi şeylerle idare olunuyormuş.

Tennûr; bizim tandır dediğimiz fırın.

Bi'r; kuyu demek.

Onun için, çakmak taşının evde bulunması, fırının evde bulunması ve kuyunun evde bulunmasını bereket addetmişler. "Bunları evlerinize hazırlayın!" demişler. Bugün de öyledir yine.

¹⁶² *Kenzü'l-Ummâl*, c.XV, s.394, no:41529; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XII, s.184, no:11729.

Bugün kibrit çok, çeşitli yakar maddeler var, ama yine çakmak taşı kolayca yakıveriyor o gaz ocaklarını. Kibriti alıp uğraşana kadar, çakıverdi mi derhal yanıyor.

Fırın. O da lazım. Bugün gaz fırınları yapılmış. Gaz fırınları var evlerde. Börek yapacaksın, tatlı bir şey yapacaksın, bunları fırına taşımaktansa, âleme gösterip getirip götürmektense, evinde pişirirsin, kendin bilirsin ne yaptığını; oluverir.

Kuyu. Kuyu da lazım her evde. Ya sular kesiliverirse? Terkoslarımız var evde. İyi ama diyelim ki Terkos gölüne bir zehir atıldı şu an. Yahut borular patlayıverir, birkaç gün sular gelmeyebilir evlere... E sular gelmeyince susuz da olmaz. Ama kuyun olursa oh! Hele tatlı kuyu oldu mu, çok güzel. İçilebilir de kullanılabilir de. Onun için bunları evlerinizde bulundurun!

Eskiden İstanbul evlerinde hep var imiş. Bazen de sarnıç diyorlar, damlardan akan yağmur sularını evlerin altlarındaki depolarda toplarlar, bir senelik su ihtiyacını oradan temin ederlermiş.

Şimdi bunların hiçbirisi kalmadı, Terkos suyu geliyor diye evde şarıl şarıl sular akıtıyoruz. Ama Allah göstermesin yine zorluğunu... Bak bugün mesela o Bingöl denilen yerde deprem olmuş, Allah esirgeye, Allah yardımcıları olsun, Allah sabırlar versin onlara... Birçok kimseler vefat etmekle beraber, suları da kesilmiş. Tankerlerle su taşıyorlar şimdi orada... Zaten zaruret içerisinde olan bir halk, bir de su sıkıntısı çekiyor. Onun için bu kuyular daima iyidir.

o. İpekli Elbise Giymek

الْحَرِيرُ ثِيَابٌ مِنْ لَا خَلَاقَ لَهُ (البغوي في الجعديات ،

طب. كر. عن ابن عمر)

RE. 202/12 (*El-harîrü siyâbü men lâ halâka leh.*)

(*El-harîrü*) “İpek elbise erkekler için, (*siyâbü men lâ halâka*

leh) ahirette nasibi olmayanın elbisesidir.”

Harîr; ipek. Şimdi bugünün gençleri ipekli elbise giymeye pek meraklı. İpekli esvap giyenlerin ahirette cennet esvaplarından nasibi olmayacak. Şimdi ipek olsun, altın olsun bunlar üzerinde Efendimiz SAS titizlikle durmuş, “Erkeklerle haramdır.” demiş.

Niçin? Altın, ortalığın maişetinde işe yarar bir şeydir. Bunu herkes böyle parmağına, boynuna, şurasına burasına taktıkça, altın bol değil o kadar, ortadaki ticaret metayı azalır.

İpek elbisede de saltanat var. Saltanatı istememiş Peygamber SAS Efendimiz:

“—Mümin’e böyle saltanatlı gezmek yakışmaz!” demiş.

Binaen aleyh ipekli esvap giyenlerin ahirette nasibi yoktur.

O sıdk meselesinde İmam-ı Gazali çok incelemiştir. O kadar incelemiştir ki insan korkar dereceye gelir.

“—Adamın adı Abdullah ise, adı Abdullah olan insan, hakikaten Allah’a ibadet eden değilse, ismiyle yalancıdır bir kere.” diyor. “Senin adın Abdullah idi, hani ibadetin?” dediği vakit, “Nerede ibadetindeki sadakatın?” dediği vakit, adam saşırarak tabiatıyla.

Namaz kılan kimse, namaza durduğu vakit, (*İyyâke na'büdü*) dediği vakitte “Ben sana ibadet ediyorum yâ Rabbi!” diyor. Ona ibadet ediyorsun da aklın fikrin çarşıda pazarda, şurada burada dolaşıyor. Bu ifade ettiğini hareketin göstermiyor ki senin!

Allah-u Teâlâ içi de bilir, dışı da bilir. İçin başka dışın başka olarak (*İyyâke na'büdü*) diyorsun. Dilin diyor ama harekâtın bunu inkâr ediyor.

Bunun altında Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁶³

تَعَسَ عَبْدُ الدِّينَارِ وَعَبْدُ الدَّرْهِمِ (خ. ه. عن أبي هريرة)

¹⁶³ Buhârî, *Sahîh*, c. İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XII, s.164, no:4125; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.245, no:20937; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.41, no:4289; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VIII, s.12, no:3218; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.411, no:8120; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IV, s.236, no:4073; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.202, no:6170; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XI, s.294, no:10815.

(*Taise abdü'd-dînâri ve abdü'd-dirhemi*) “Paramın, pulun köleleri mahvoldular, helâk oldular! Paraya tapanlar helâk oldular, dinara dirheme tapanlar helâk oldular.”

Dinar, o zaman Arabistan’da bulunan altın para. *Dirhem* de yine o zaman kullanılan gümüş para.

“—Dinarın dirhemini kulu olanlar, paranın kulu olanlar helak olsun!” diyor.

“—Kim diyor?”

İki Cihan Serveri...

“—Neden diyor?”

Allah’a tapacağı yerde, Allah’ı bırakmış paraya tapıyor adam. Nasıl demesin! Sen bu dünyaya bu paraya tapmak için gelmedin ki... Senin vazifen bu dünyada, bu mülkün sahibini tanıyıp ona ibadet etmek. Sen onu tanıyıp ibadet etmektense, üç günlük fani dünyada bütün ömrünü paralara harcıyorsun.

Bunun altına kadife ve ipek de giriyor. Böyle ipeklilere tapanlar, kadife kumaşlara tapınanlar da bunların arasındadır.

Niçin? Hayat-ı dünyayı böyle şan ile şöhret ile zevk-ü sefa ile geçirmek, ahireti unutmamanın bir sebebi oluyor. Onun için, bunlara ümmetim itibar etmesin de Allah’a itibar etsin diye.

Binaen aleyh, kul neye bağlandıysa onun kuludur. Burada onu diyor: Paraya bağlandıysa paranın kuludur. İşine bağlandıysa işinin kuludur. Sanatına, neyine bağlandıysa onun kuludur. Allah’a bağlandıysa Allah’ın kuludur.

Onun için, Allah hepimizi affetsin de tabii dünyada hayatımızı muhafaza edebilmek için kazanç lazım. Bu kazancın temini için de tabii çeşitli yollara herkes girecek. Fakat bu yollara bağlanmak şartıyla değil de;

“—Yâ Rabbi, buradan benim rızkımı ver. Ben bu rızka vesile olsun diye bu işe başladım. ‘Buradan rızkımı alayım da sana kulluk edeyim. Takatim gelsin, kuvvetleneyim. Kışın üşümeyeyim diye esvaplar alayım, sıcak evlerde oturayım da sana taat edeyim!’ diye ben bu işe teşebbüs ettim. Yoksa gayem bu değil. Gayem yine sensin yâ Rabbi!” diyebilmeli.

Yalnız bunlar kazanca vesile işte. Herkesin ticareti, sanatı.

Şimdi nereden belli olacak senin o işinin Hak için olup olmadığı?

O ezan “*Allahu ekber*” dedi mi, “*Allahu ekber*” nidasını duymadan evvel, kapının önüne sandalyeni koyup da abdestini alıp camiye gidebiliyor musun? Demek ki senin niyetinde halislik var, doğrusun, ispat ediyorsun doğruluğunu...

Yok! Ezan okunuyor da umuruna gelmiyorsa; sabah gidiyor, öğlen gidiyor, ikinci gidiyor, akşam gidiyor, yatsı da gidiyor... Eh sen hâlâ dükkândan geleceksin de, çoluk çocuk da bekler;

“—Ekmek yiyeceğiz!” diyerekten.

Onun için, dünyada ipekli kumaş giyen erkeklerin, ahirette nasibleri yoktur. Kadınlara burada ruhsat verildiyse de, bu ruhsat bunu mutlaka yapınız demek değildir. Onlar da buna itibar etmezlerse, dereceleri o nisbetle yükselir.

p. Şeref ve Asalet

Ahmed ibn-i Hanbel, Tirmizî, İbn-i Mâve ve diğerleri Semüretü’bnü Cündeb RA’dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁶⁴

الْحَسْبُ الْمَالُ، وَالْكَرْمُ التَّقْوَى (حم. ت. ه. طب. والدارقطنى، ق.

ط. ك. ض. عن سمرة؛ العسكري عن أبي هريرة؛ خط. عن علي؛

حل. طب. عن أبي هريرة وجابر)

RE. 202/13 (*El-hasebü’l-mâlü, ve’l-keremü’t-takvâ.*)

(*El-hasebü’l-mâlü*) “Haseb, şeref mal ileidir. (*Ve’l-keremü’t-takvâ*) Kerem, asalet takvâ ileidir.”

Haseb; bir insanın kıymetini artıran, yükselten şey. Bu

¹⁶⁴ Tirmizî, *Sünen*, c.XI, s.74, no:3194; İbn-i Mâve, *Sünen*, c.XII, s.264, no:4209; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.10, no:20114; Hâkim, *Müstedrek*, c.II, s.177, no:2690; Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.VII, s.219, no:6912; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.VII, s.135, no:13554; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.III, s.302, no:208; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.154, no:4578; Kudâî, *Müsnedü’ş-Şihâb*, c.I, s.46, no:21; İbn-i Ebî Âsım, *Zühd*, c.I, s.116, no:229; Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.II, s.159, no:2811; Semüretü’bnü Cündeb RA’dan.

Heysemî, *Mecmaü’z-Zevâid*, c.X, s.440, no:17841; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.III, s.302, no:208; Ebü Hüreyre RA’dan.

yükselten şey ne ise, o senin hasebindir. Nedir o yükselten şey? Malı çok oldu muydu insanın, parası çok oldu muydu, herkesin yanında kadr ü kıymeti yüksek olur. Herkes ona hürmet gösterir. Selâm verir, ta'zim eder. Sebebi malıdır. O mal kendisine bir haseb olmuş oluyor. *Kerem* ise takvadır. O da senin büyüklüğünü ifade eden şeydir.

r. Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'in Fazîleti

Ahmed ibn-i Hanbel, Tirmizî, İbn-i Ebî Şeybe ve diğerleri Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁶⁵

الحسن والحسين سيدا شباب أهل الجنة (ش. حم. ت. حسن صحيح ،
طب. حل. عد. كر. عن ابي سعيد ، وعمر ، وأنس ، وابن مسعود)

RE. 202/14 (*El-hasenü ve'l-hüseynü, seyyidâ şebâbi ehli'l-cenneti.*)

(*El-hasenü ve'l-hüseynü*) “Hasan ile Hüseyin, (*seyyidâ şebâbi ehli'l-cenneti*) cennet gençlerinin efendileridir.”

Yine Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁶⁶

الحسن والحسين سيدا شباب أهل الجنة وأبوهما خير منهما

¹⁶⁵ Tirmizî, *Sünen*, c.XII, s.238, no:3701; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.50, no:8169; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.3, no:11012; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XII, s.96, no:32840; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı İsfahan*, c.X, s.114, no:2021; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.112, no:34246; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XII, s.195, no:11743.

¹⁶⁶ İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.131, no:115; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.373; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XIX, s.292, no:650; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.IX, s.294, no:15089; Mâlik ibn-i Huveyris RA'dan.

İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.413; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.I, s.140; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.XIII, s.209; Hz. Ali RA'dan.

(هـ . كـ . عدـ . طبـ . خـ . طـ . كـرـ . عنـ بنـ عمرـ ، وعلـيـ ، وأنـسـ ،

وابن مسعود)

RE. 202/15 (*El-hasenü ve'l-hüseynü seyyidâ şebâbi ehli'l-cenneti, ve ebûhümâ hayrun minhümâ.*)

(*El-hasenü ve'l-hüseynü seyyidâ şebâbi ehli'l-cenneti*) “Hasan ile Hüseyin cennet gençlerinin efendisidir, (*ve ebûhümâ hayrun minhümâ*) babaları ise onlardan daha hayırlıdır.”

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁶⁷

الحسن والحسين سيدا شباب أهل الجنة ، من أحبهما فقد أحبني ،

ومن أبغضهما فقد أبغضني (كـرـ . عنـ بنـ عباسـ)

RE. 202/16 (*El-hasenü ve'l-hüseynü seyyidâ şebâbi ehli'l-cenneti, men ehabbehümâ fekad ehabbenî, vemen ebgadahümâ fekad ebğadanî.*)

(*El-hasenü ve'l-hüseynü seyyidâ şebâbi ehli'l-cenneti*) “Hasan ile Hüseyin cennet gençlerinin efendileridir. (*Men ehabbehümâ fekad ehabbenî*) Kim onları severse, beni sevmiş olur. (*Vemen ebgadahümâ fekad ebğadanî*) Kim de onlara buğz ederse, bana buğz etmiş olur.

s. Hased İyilikleri Yer Bitirir

Son olarak da şu hadis-i şerifi okuyalım!

İbn-i Mâce ve Ebû Ya'lâ, Enes RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁶⁸

---

¹⁶⁷ İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.XIV, s.132; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.435; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.119, no:34282; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XII, s.198, no:11747.

¹⁶⁸ İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XII, s.253, no:4200; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.267, no:6610; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.II, s.167, no:1421; İbn-i Zenceveyh, *el-Emvâl*, c.III, s.111, no:1032; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.247; İbn-i Asâkir,

الْحَسَدُ يَأْكُلُ الْحَسَنَاتِ، كَمَا تَأْكُلُ النَّارُ الْحَطَبَ؛ وَالصَّدَقَةُ تَطْفِئُ
 الْخَطِيئَةَ، كَمَا يَطْفِئُ الْمَاءُ النَّارَ؛ وَالصَّلَاةُ نُورُ الْمُؤْمِنِ، وَالصِّيَامُ جَنَّةُ
 مِنَ النَّارِ (هـ. ع، عن أنس)

RE. 202/17 (*El-hasedü ye'külü'l-hasenâti, kemâ te'külü'n-naru'l-hatabe; ve's-sadakatü tudfiü'l-hatîete kemâ yutfiu'l-mâü'n-nâre; ve's-salâtü nûru'l-mü'mini. ve's-siyâmu cünnetün mine'n-nâri.*)

(El-hasedü ye'külü'l-hasenâti kemâ te'külü'n-naru'l-hatab)
 “Hased, sevapları ve hasenatı, ateşin odunu yediği gibi yer, bitirir.
(Ve's-sadakatü tudfiü'l-hatîete kemâ yutfiu'l-mâü'n-nâr) Sadaka ise günahları, suyun ateşi söndürdüğü gibi söndürür. *(Ve's-salâtü nûru'l-mü'mini)* Namaz mü'minin nurudur. *(Ve's-siyâmu cünnetün mine'n-nâri)* Oruç da Cehenneme karşı siperdir.”

Şimdi huylar yetmişer tane; 70 küsur iyi huy var, 70 küsur da kötü huy var. Hased, kötü huylardan birisidir. Bu sadıklarla beraber olmanın faydasından birisidir ki, insan kötü huylarını birer birer birer bakarsın terk eder. O sadıklarla olan ünsiyeti dolayısıyla.

Mesela bir insan gelmiş Efendimiz SAS'e. Birçok fenalıklara alışmış, her türlü kötülüğü işliyor.

“—Ben müslüman olacağım ama ben de hırsızlık var, sarhoşluk var, zina var, yalancılık var, şu da var bu da var, da var, hepsi var. Ben müslüman olmak istiyorum ama bunların hepsini de birden terk et dersen, bunu da yapamam!” demiş.

“—Eh! Öyleyse sen yalanı bırak! Doğruluktan ayrılma... Razi mısın?” demişler.

“—Razıyım!” demiş. “*Lâ ilâhe illa'llah, Muhammedün rasûlü'llah*” demiş ve müslüman olmuş.

Târih-i Dimaşk, c.XXVIII, s.45; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VI, s330, no:3656; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Şimdi akşam olmuş, içki içmeye gidecek.

“—Yakalanırsam dövecekler. Yalan da söyleyemeyeceğim, söz verdim doğru söyleyeceğime dair. İçmeyeyim bari.” demiş.

Hırsızlığa gidecek olmuş;

“—E yakalanırsam elimi kesecekler. Yalan söylesem olmaz, söz verdim söylememek için.” demiş, onu da bırakmış.

Derken kötülükleri birer birer bırakabilmiş. Ne sayesinde? Peygamber SAS’ın sohbetine dahil oluşu sebebiyle. Bir söz verdi ve onun sohbetine girdi. Binaen aleyh iyi insanların sohbetine giren insanlar, netice itibariyle böyle iyi insanlar olurlar.

Onun için hased, kötü bir huydur. Bir insan 40 yaşına, 50 yaşına, 60 yaşına kadar yaşar. Dünya hayatı içerisinde 60’ından sonra bir uyanıklık gelir kendisine, ya da 40’tan sonra;

“—Yahu olmaz, ayıp günah! Tövbe edelim, istiğfar edelim. Artık camiye alışayım, devam edeyim, namaz kılayım, işte Allah’a kulluk edeyim!” der.

Der ama, bu 60 sene içerisinde gönle yerleştirilen kötülükler öyle bir *Allahu ekber* deyip namazı kılmakla terkedilemez. Peygamber SAS’ın huzurunda o gün oluyordu ama, bugün o yok. Onun huzurunda değiliz, mâneviyatına da giremiyoruz. Binaen aleyh, içimize saplanmış, yerleşmiş olan o kötü huyu çıkarıp atmak, dağı yerinden söküp atmaktan daha zordur. Dağı yerinden söker atarsın, bugünkü makineler vasıtasıyla; fakat huyu söküp atamazsın. O kötü huy, yine huydur. “Can çıkmayınca huy çıkmaz!” derler vesselâm.

Bu iyi huylara çocukluktan alışmak lazım! Ama çocuk tabi babası neyse ona göre yetişecek. Babası iyiye çocuk da iyi yetişir. Babası hayırsızsa ne yapsın o çocuk? O da ondan alacak dersi. Allah yardımcımız olsun.

Onun için evvela büyük iş babalara düşüyor. Babalar kendilerini düzeltmeli ki, evlatlara da o düzgünlük isabet edebilsin. Bakınız ne kadar fena ki;

Bu hased denilen huya sahip olan kimse, karşısındaki bir zengini, bir bilgini çekemiyor. Onu bir türlü hazmedemiyor:

“—O yaşasın da ben niye yaşamayacağım!” diyor. Yâ Rabbi,

onun elinden de al!” diyor. “Bana verirsen iyi ama, bana vermezsen verme, onda da olmasın!” diyor, istemiyor.

Bu huy var içerde. Bir insan namaz da kılar, sadakalar da verir, iyilikler de yapar ama böyle komşusunu çekemez, dükkân komşusunu çekemez, mahalle komşusunu çekemez, aleyhinde bir sürü dedikodular yapar. Bu hasedliğin iktizası, ateş odunu yiyip nasıl yok ediyorsa, hased denilen huy da iyilikleri böyle yok eder gider.

t. Sadaka Günahları Söndürür

وَالصَّدَقَةُ تُطْفِئُ الْخَطِيئَةَ ، كَمَا يُطْفِئُ الْمَاءُ النَّارَ ؛

(*Ve's-sadakatü tudfüü'l-hatîete, kemâ yutfiu'l-mâü'n-nâre.*)
“Sadaka, suyun ateşi söndürdüğü gibi günahları söndürür.”

Buna çok kulak veriniz! Geçen hafta vaiz efendi de söylüyordu bunu. Sadakanın azı çoğu olmaz; bir kuruş da sadakadır, 500 kuruş da sadakadır, beş bin kuruş da sadakadır. Sadakayı muhtaç olan fakirlerin ihtiyacına yardım için vermekten kat'iyen kaçınmamalı.

Camimizin şurasında ufacak bir şey yapıyoruz, buna bir türlü parayı temin edemiyoruz. Halbuki cemaatimiz buraya haftada işte birer, ikişer, üçer, beşer lirayı mütemediyen böyle devamlı olarak verseler, bu yapıldıktan sonra da daima devam eder gider böyle. 15-20 sene içerisinde bir cami parası daha birikir bizde. Başka taraflara el açmaya, yalvarmaya da lüzum kalmaz.

Hatadan da salim olamıyoruz. Evliya da olsa insan hatadan salim değildir, buna dikkat edin! Bir insan evliya da olsa, evliya olmakla hatasız olamaz. Peygamber değildir evliya. Hatasızlık ancak peygamberlere mahsustur.

Evliya olan kimselerde de hatalar sadır olabilir. Fakat o, hatasını çabuk telâfi eder. Derhal anlar, istiğfara kapanır, secdeye kapanır, “Aman Yarabbi beni affet!” der.

Onun için hatalar bir ateştir. Günahlar ateşe müsavidir, ateşe benzer. Ateş nasıl etrafı yakıyorsa, nasıl ki haseneleri yakıyorsa bunları söndürecek olan da sadakadır. Suyla bu hasedi

söndüremezsin. Bunun ateşini söndürecek şey sadakalarıdır.

Nasıl ki ateşi su söndürüyorsa, hataları da söndüren sadakadır. Bunu ihmal etmeyin. Elinizden gelirse her gün verin. Hatta Efendimiz SAS'ın tavsiyesi de vardır. Her gün veriniz! Çünkü 360 mafsala maliksiniz ve bu 360 mafsalın şükrü lazım. Bunların şükürlerini ifa için sadaka verilmeli!

Allah-u Teâlâ el-hamdü lillâh ne güzel sıhhatte yaratmış, işe yarar bir haldeyiz. Aklımız sağlam, vücudumuz sağlam, hareketlerimiz yerinde, kuvvetimiz yerinde, işimizi kendimiz görebiliyoruz. Bu bir nimet-i uzmâdır. Aramızda akılsızlar vardır. Allah o akılsızları bize nümune için yaratmıştır.

“—Bak onu gör! Bak onun aklına! Ona bir akıl verecek kimse bulabiliyor musun dünyada?”

Ne doktor para eder, ne de tımarhane para eder. Oraya düşersin, çekersin de çekersin.

Aklı kimse koyamaz bir kere. O Allah'ın verdiği bir hazinedir. Sıhhat da öyle. Bazı adamlar Allah esirgesin felç oluyor, bazı adamlar kanser oluyor, bazı adamlar bilmem ne oluyor. Çeşitli hastalıklar var. Bu hastalıklara düşen insanlar görüyorsunuz ne hallerde. Hele fakir fukara olursa ne büyük ızdıraplara düşer oluyor.

Binaen aleyh, bu sıhhatin karşılığında vereceğiniz 5-10 kuruş nedir ki? Herkes haline göre bir şey vermekle mükelleftir. Onun için siz sadakalarınızı verin. Çünkü sadaka hem sizin hatalarınızı söndürür, ateşi söndürdüğü gibi, hem de sizin için, cemiyetiniz için faydalı olur.

u. Namaz Müminin Nurudur

وَالصَّلَاةُ نُورُ الْمُؤْمِنِ، وَالصِّيَامُ جَنَّةٌ مِنَ النَّارِ

(*Ve's-salâtü nûru'l-mü'mini. ve's-sıyâmu cünnetün mine'n-nâri.*)

“Namaz mü'minin nurudur. Oruç da müminin ateşten koruyucu kalkandır.”

Bu namaz hakkında Medine-i Münevvere'de bize bir kitap

verdiler, sırf namaza ait. İmkân olursa, bir dahaki derse ondan da bahsederim.

Namaz, muhakkak her mümin ü muvahhide şarttır.

“—Namazsız müslümanlık olmaz!” demiş bu kitapta.

“—Bizde oluyor ya Hocaefendi! Namaz kılmadan da müslümanız. *Lâ ilâhe illa'llah* diyoruz, cumadan cumaya da camiye geliyoruz, Cuma namazını kılıyoruz, bayramlara geliyoruz, biz de Müslümanız!” diyen olabilir.

Sözü belki hatalı oldu ama İslâm'da kemâl lazım! Namaz kılmadan da müslümansın ama öyle Müslümansın! Çürük müslüman, zayıf müslüman...

Ama müslümanın imanlısı, salâbeti diniyye sahibi olanı makbul. Salâbeti diniyyeye sahip olan Müslümanla, bu salabeti diniyyeye sahip olmayan iki müslüman bir olur mu?

Birisi yatakta yatan bir adam, hiç tutacak bir yeri yok, hasta... Bir de sağlam bir adam var, her işini kendisi beceriyor, başkalarına da yardım ediyor. Şimdi o da insan, bu da insan... Aradaki fark ne kadar büyük!

O yatıyor ve gözünü açmış, senin yardımına bakıyor;

“—Bana yardım et, ilaç parası ver, ızdırabım var!” diyor.

Öteki de sahîhü'l-beden, zevki yerinde... Aradaki fark ne kadar büyük.

Namaz kılanla kılmayan arasındaki fark da böyledir arkadaş. İkisi de insandır, ikisi de müslümandır ama birisi zayıf, birisi kavi... Allah hepimizi kendisinin razı olacağı amellerle müzeyyen olan kullarının arasına kabul eylesin...

Demek namaz nurdur, mü'minin nurudur. Oruç da müminin ateşten koruyucu kalkanıdır. Allah affetsin kusurlarımızı...

v. Hased İmanı İfsad Eder

Deylemî, Behz ibn-i Hakîm'den rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁶⁹

---

¹⁶⁹ *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.461, no:7440; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.356, no:1131; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XII, s.193, no:11739.

الحَسَدُ يُفْسِدُ الْإِيمَانَ، كَمَا يُفْسِدُ الصَّبْرَ الْعَسَلَ (الديلمي
عن بهز بن حكيم عن أبيه عن جده)

RE. 203/1 (*El-hasedü yüfsidü'l-imane. kema yüfsidü's-sabru'l-
asel.*) “Hased imanı ifsad eder, bozar, ishal ilacının balı bozduğu
gibi.”

Bu hadis-i şeriften de gelecek dersimizde bahsederiz. Yukarıda
hasenatı zikretti; “Hased hasenatı yer.” dedi. Burada da “Hased
imanı ifsad eder.” diyor ki daha tehlikeli.

Allah kusurlarımızı affetsin... Tevfikât-ı samedâniyyesine
mazhar etsin... Emrine imtisâl eden, nehyinden kaçınan ve
Peygamber SAS'in sünnetlerine temessük eden kullarının arasına
bizleri de kabul etsin... Şefaatine de nâil eyleyip, cennât-i
âliyâtına dâhil olan bahtiyarların arasına bizleri de ilhak
buyursun...

Li'llâhi'l-fâtihah!

23. 05. 1971 - İskenderpaşa Camii

18. NİMET VE ŞÜKÜR

Eüzü bi'llâhi mine's-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve'l-âkıbetü li'l-müttakîn...
Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve
sahbihî ecmaîn...*

*İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh... Ve
enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llâhu aleyhi ve
sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin
bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve
bi's-senedi'l-muttasili ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme
ennehû kâl:*

الحسدُ يفسدُ الأيمانَ، كما يفسدُ الصبرُ العسلَ (الديلمي)

عن بهز بن حكيم عن أبيه عن جده

RE. 203/1 (*El-hasedü yüfsidü'l-imane. kema yüfsidü's-sabru'l-
asel.*)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

“—Mefhar-i mevcûdât Muhammed Mustafâ râ salevât!”

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidinâ muhammed...]*

“—Seyyidü's-sâdât Muhammed Mustafâ râ salevât!”

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidinâ muhammed...]*

“—Habîb-i Hüdâ Muhammed Mustafâ râ salevât!

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidinâ muhammed...]*

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihannın serveri, sevgili
Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin...

a. Hased İyilikleri Yer Bitirir

Geçen derste hasedle ilgili bir hadis-i şerif okumuştuk.

İbn-i Mâce ve Ebû Ya'lâ, Enes RA'dan rivayet etmişler.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁷⁰

الْحَسَدُ يَأْكُلُ الْحَسَنَاتِ، كَمَا تَأْكُلُ النَّارُ الْحَطَبَ؛ وَالصَّدَقَةُ تَطْفِئُ
الْخَطِيئَةَ، كَمَا يَطْفِئُ الْمَاءُ النَّارَ؛ وَالصَّلَاةُ نُورُ الْمُؤْمِنِ، وَالصِّيَامُ جَنَّةُ
مِنَ النَّارِ (ه. ع، عن أنس)

RE. 202/17 (*El-hasedü ye'külü'l-hasenâti, kemâ te'külü'n-nâru'l-hatabe; ve's-sadakatü tudfiü'l-hatîete kemâ yutfiu'l-mâü'n-nâre; ve's-salâtü nûru'l-mü'mini. ve's-siyâmu cünnetün mine'n-nâri.*)

(*El-hasedü ye'külü'l-hasenâti kemâ te'külü'n-nâru'l-hatab*)
“Hased, sevapları ve hasenatı, ateşin odunu yediği gibi yer, bitirir.
(*Ve's-sadakatü tudfiü'l-hatîete kemâ yutfiu'l-mâü'n-nâr*) Sadaka
ise günahları, suyun ateşi söndürdüğü gibi söndürür. (*Ve's-salâtü
nûru'l-mü'mini*) Namaz mü'minin nurudur. (*Ve's-siyâmu cünnetün
mine'n-nâri*) Oruç da Cehenneme karşı kalkandır, ateşten korur.”

b. Hased İmanı İfsad Eder

Deylemî, Behz ibn-i Hakîm'den rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁷¹

الْحَسَدُ يَفْسِدُ الْإِيمَانَ، كَمَا يَفْسِدُ الصَّبْرَ الْعَسَلُ (الديلمي
عن بهز بن حكيم عن أبيه عن جده)

¹⁷⁰ İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XII, s.253, no:4200; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.267, no:6610; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.II, s.167, no:1421; İbn-i Zenceveyh, *el-Emvâl*, c.III, s.111, no:1032; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.247; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXVIII, s.45; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VI, s330, no:3656; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

¹⁷¹ *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.461, no:7440; *Kesfü'l-Hafâ*, c.I, s.356, no:1131; *Câmü'l-Ehâdis*, c.XII, s.193, no:11739.

RE. 203/1 (*El-hasedü yüfsidü'l-imâne. kema yüfsidü's-sabru'l-asel.*) “Hased imanı ifsad eder, bozar, ishal ilacının balı bozduğu gibi.”

Birisi hasenatı gideriyor, evvelki tabirde. Bu tabirde de imanı ifsad ediyor. İmanın ifsadı, tabiatıyla daha büyük bir tehlike arz ediyor demektir.

İmam Gazâlî Hazretleri demiş ki:

“—Hased, taatları ifsad eder. İnsan gece gündüz boyuna ibadet eder, taat eder, hayır hasenât yapar, birçok sevaplar kazanır, kendisinin bir şeyi var zanneder. Fakat bu hased onların hepsini ifsad eden çok büyük bir derttir. Kim ki bu hased derdine müptela olmuştur, o helak olmuştur. Onun için kurtuluş olmaz.”

Şu sana yeter ki; Allah-u Teâlâ, Felak Süresi'nde hasedcinin hasedinden sığınmayı bize emrediyor:

وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ (الفلق: ٥)

(*Ve min şerri hâsidin izâ hased.*) [Hased ettiğinde, hased edenin şerrinden Allah'a sığınırım.] (Felak, 113/5)

Şeytandan nasıl sakınmamız lâzım geliyorsa, nasıl eûzü çekerek Allah'a sığınmamız lâzım geliyorsa, hasedcinin hasedinden de Allah'a böyle sığınmamız lazım geldiğini, yani şeytanla hasedin bir olduğunu Allah-u Teâlâ bize bildiriyor.

Bu kötü huylar 60 tane kadar sayılıyor. *Hased* de bunlardan birisidir; *kibir* de bunun yanında, *gazab* da bunun yanında, *şehvet* de bunun yanında, *hırs* da bunun yanında, *tama'* da bunun yanında... 60 tane kadar bunlar böyle sayılıyor. Yani kötü huyların hepsi birbirinden beterdir.

Haset böyle olduğu gibi kibir iyi bir şey mi? Ücub iyi bir şey mi? Hırs iyi bir şey mi? Tama' iyi bir şey mi? Hepsini kötü olmakla beraber, nasıl hased imanı ifsad ediyorsa, diğerleri de öyle...

Onun için insan doğuştan da melek de doğmaz. İnsan olduğumuz için, yetişme tarzı insanda ne şekildeyse, bir kere öyle yetişti miydi ondan sonra onu egebilmek kadar zor bir şey yoktur. Yetişirken insanın doğru yetişmesi lazım. Doğru yetişemediyse, böyle yamuk yumuk hasedle, kibirle, ucubla ve sair kötü huylarla

yetişmiş, kemale gelmiş, nerdeyse ayağı çukura düşecek artık. Ondan sonra akli başına geliyor, iyi huylu iyi bir insan olayım diyerek.

E bugün çok okuyoruz biz. Tahsil ilmi bugün çok, herkes çok yüksek bilgilere sahip. Bu bilgiler bize ne fayda veriyor arkadaş?

Bilgiyi inkâr edemeyiz, bilgiler hepsi iyi şeylerdir; fakat bir bilgi bizi kötülükten kurtarabiliyor mu? Kötü ahlâktan kurtarabiliyor mu? İyi bir ahlâk sahibi yapabiliyor mu?

Biliyoruz onun kötü olduğunu; kötü olduğunu da bildiğimiz halde içinde yuvarlanıp gidiyoruz. Atamıyoruz o kötülüğü üzerimizden, iyisini de alamıyoruz. İyisini alamadığımız, kötüsünü de atamadığımız takdirde, demek yetiştığımız gibi yetişip gidiyoruz öylece, nasıl yetiştiysek...

Şimdi Allahu Celle ve A'lâ hepsine birer ilaç vermiş, birer kolaylık da vermiş. Diyor ki bize; *estaizu bi'llâh*:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ (التوبة: ١١٩)

(*Yâ eyyühe'llezîne âmenü'teku'llâhe ve kûnû mea's-sâdikîn*) “Ey iman edenler, Allah'tan korkun ve sâdıklarla beraber olun!” (Tevbe, 9/119) buyuruyor.

“—Ey kullarım! Sizin hepiniz melek değilsiniz, hepinizin kıymeti çeşit çeşittir. Çeşit çeşit kıymete sahiptiniz; iyiniz de var kötünüz de var. Binâen aleyh iyilerin iyisi olan sâdıklar var ki iyi insanlardır onlar, ind-i ilâhîde makbul insanlardır.”

O makbul insanlar oldukları için bize de diyor ki:

“—Siz onlarla beraber olunuz. Onlarla oturup kalkınız, onlarla düşünüz. Onların hareketlerine kendi hareketlerinizi uydurunuz.” Siz de bakarsınız, hasediniz de gider, kibriniz de gider, gadabınız da gider, şöhretiniz de gider, şehvetiniz de gider. Siz de bir gün o sâdıklar gibi, hiç olmazsa ona benzeyen bir insan olursunuz. Ama onlardan uzak kaldığımız takdirde hüdü-yı nâbit gibi büyür, hüdü-yı nâbit gibi defnolunursunuz.”

Allah muhafaza etsin cümlemizi...

Bu sâdıklarla beraber olabilmeye bir misal:

Bir ateş var, yanıyor. Bu ateşin yanında durmak, karşıdan bakmak, bir de içine girmek var. Şimdi bir demirdir ki bilirsiniz soğuktur, serttir. Fakat bu demiri ateşin yanına korsak, ateş var yanında ama fayda etmez, ısınır o kadar.

Sobanın demirinin ısındığı gibi ısınır, ama içeri girerse, o kuvvetli ateşin içine girerse, herhangi bir demir onun haliyle halleniyor mu? O da kızarıyor mu?

“—Kızarıyor.”

Yakıyor mu kor ateş gibi?

“—Yakıyor.”

Yumuşuyor mu?

“—Yumuşuyor.”

Ondan sonra demirci onu istediği kılığa sokuyor. Çünkü yumuşadı artık, tabiatında yumuşaklık hasıl oldu. Ama karşıdan bakmakla, ne iyidir demekle olmuyor bu iş. İçine girmek, onun haliyle hallenmek lazım. Haliyle hallenmedikçe karşıdan onu sevmek, onun yanında, koltuğunun altında durmak para etmez. Haliyle hallenmek lazım, kendi halini onun haline uydurmak lazım. Uydurabildiğin takdirde en bahtiyar insan olarıktan gidersin bu dünyadan... Uyduramazsan, Allah'a çok yalvarmak lazım. Yine Allah fırsat veriyor, “İsteyin benden.” diyor.

Nasıl?

“—Yâ Rabbi! Beni iyi insanlarla buluştur ve beni o iyi insanlarla hallet. Hallolayım, içim dışım bir olsun onlar gibi.”

Ama sâdıklık da çok zor ha... Sâdık olabilmek, o da insanın Allah-u Teâlâ'nın lütfuna mazhar olmasına bağlıdır.

“—Peygamberler nasıl mazhar olmuş?”

Peygamberler müstesna insanlardır, Allahu Celle ve A'lâ onları tertemiz yaratmış da göndermiş. Sâdıklar da böyledir, yalnız peygamber değillerdir. Peygamber olmamakla beraber onlar da Cenâb-ı Hak tarafından öyle bir lütf u ilahiye mazhar olarıktan aralarımıza serpilmiş bahtiyar insanlardır. Ama fakirdir, ama evi barkı yoktur, ama üstü başı da çok cemiyetin modasına uymaz. Uymaz ama sözünde sadâkat, içinde sadâkat, içinde dışında Allah'ın nuru vardır. Bu Allah'ın nuru ile içini dışını böyle yakan insanın sadâkati, dilindeki neyse içindeki de odur, içindeki neyse dilindeki de odur.

Sadâkat için dışı bir olmak. Ama o birlik hakka uygunlukta olması lazım. Mesela gâvurlar da bugün doğru söylüyor. O gâvurlar da doğru söylüyor diyerek, bu sâdıkların arasına mı sokacağız onları?

Hayır. O doğruluğun hakka muvafık olması lazım. Hakka muvafık olmayan doğruluklar şeytanî hareketlerdir, bir fayda etmez.

Onun için bu hased, bazı çocuklarda daha çocukken vardır. Kardeşinin gözüne sokar parmağını, öldürmeye çalışır, istemez onu. Yaradılış itibariyle cibilliyetinde var, kardeşini sevmiyor, öldürmeye çalışıyor. Çocuk, bilmeyerek ama...

İnsanlarda bu hased gibi daha birçok kötü huylar vardır. Bu hased huyunu insan bilir ama, atması kadar zor şey de yoktur. Çok riyazet edeceksin, aç duracaksın, oruç tutacaksın, iyi insanların arasında bulunacaksın, Cenâb-ı Hakk'a yalvaracaksın:

“—Aman yâ Rabbi! Beni de şu iyilerin arasına kabul et. Bu iyilerin halleriyle beni de hallendir!” diyerekten gözlerinden de yaşlar akıtmak suretiyle, candan istediğin takdirde Allah-u Teâlâ'nın lütfuna mazhar olursan, ne mutlu sana...

Hased imanı ifsad eder.

İman ne kadar kıymetli bir şey! Bu ifsad olduktan sonra, işe yaramaz bir hale geldikten sonra, ne yapacaksın bu insanı, ne faydası olur? Yük olur sana, başka bir şey olmaz.

Onun için insan için yalnız namaz kılmak, oruç tutmak kâfi gelmiyor. Namazımızı kılmakla, orucumuzu tutmakla beraber kötü huyları da bulup üzerimizden atmak, iyi huyları bulup onları birer birer almamız lâzım! Hep birden de olmaz, birer birer üzerimize mal etmeye çalışmamız borcumuzdur.

c. Hikmet ve Uzlet

Beyhakî ve İbn-i Lâl, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁷²

---

¹⁷² Beyhakî, *Zühdü'l-Kebîr*, c.I, s.139, no:136; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.153; Vüheyb in-i Verd Rh.A'ten.

الْحِكْمَةُ عَشْرَةٌ أَجْزَاءٌ ؛ تَسْعَةٌ مِنْهَا فِي الْعِزَّةِ ، وَوَاحِدٌ فِي الصَّمْتِ
(ق. في الزهد ، وابن لال عن أبي هريرة)

RE, 203/4 (*El-hikmetü aşeretü eczâin; tis'atün minhâ fi'l-uzleti, ve vâhidün fi's-samti.*)

(*El-hikmetü aşeretü eczâin*) “Hikmet on parçadır; (*tis'atün minhâ fi'l-uzleti*) bunun dokuzu uzlette, halktan kendini uzak tutmakta, (*ve vâhidün fi's-samti*) biri de susmaktadır.”

Hikmet büyük bir nimettir. *İnnâ a'taynâ ke'l-keuser*'deki Cenâb-ı Hakk'ın vaad ettiği hikmet kime verilmişse, dünyanın da ahiretin de bütün nimetlerine mazhar demektir.

Ayet-i kerimede buyruluyor ki:

وَمَنْ يُؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا (البقرة: ٢٦٩)

(*Ve men yü'tel-hikmete fekad ûtiye hayran kesîra*) “Kime hikmet verilmişse, şüphesiz ona çokça hayır verilmiş demektir.” (Bakara, 2/269)

Ama burada diyor ki:

“—Hikmet 10 tanedir, 10 çeşittir, 10 parçadır. Bunun 9 tanesini ayrılıkta, uzlet halinde bulabilirsin.”

Uzlet demek, yalnızlık hali. Yalnızlık haliyle, bir yere çekilmiş köşeye, inziva diyorlar ya. Köşeye, inzivaya çekilmişsin, Kitab-ı İlâhî'yi okuyorsun, namazını kılyorsun, cemiyetin işlerine karışmıyorsun. İyilerine karışmak borcumuz ama iyisine de şöyle karşıdan gücün yettiği kadar karış! Ama önce bir kere sen kendini iyilerin arasına sok da, iyi bir hale gel! Ondan sonra senin bütün halin cemiyete faydalı olur. Sen, “Ben cemiyete faydalı olacağım!” derken kendini de yakarsın, cemiyetini de yakarsın. Hiçbir şey yapamazsın çünkü kendin olmamışsın.

Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.152, no:2771; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.442; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.372, no:6998; *Câmiü's-Sağîr*, c.I, s.357, no:3828; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.363, no:1158.

Ham bir adam ne fayda verecek cemiyete? Hiçbir fayda veremez. Verecek 5 kuruş 10 kuruş bir para, onunla omuzlarını kabartacaksın. Yahut yapacaksın bir iş, onunla kendini mağrur bir hale sokacaksın. Şehvetin, şöhretin altında yıkılıp gideceksin.

Onun için, hikmetin onda dokuzu uzlette... Çekileceksin bir kenara, Allah ile baş başa kalacaksın. Mahlûkla değil, mahlûkların sahibi Hz. Allah ile baş başa kal bakalım! Bir gün kal bakalım yâhu... Bir gün otur evinde de, Allah ile kal bakalım!

Halbuki bizim büyüklerimiz senelerce yapmışlar bu işi. Ebû Tâlib-i Mekkî Hazretleri 11 veya 12 sene Mekke dağlarında yalnız başına gezmıştır. Ot yemek suretiyle taayyüş etmiş, bütün vücudu da yeşile boyanmış adamcağızın. Ondan sonra Mekke'ye gelmiş de meşhur eserini, *Kütü'l-Kulûb*'unu yazmış.

Onun için, hikmet denilen şey ancak uzlet haliyle insanların içine Allah tarafından konulur. Kendi malın değil o senin. Hiçbir şey kendi malımız olmadığı gibi, o hikmet de kendimizin değildir, Allah verirse olacaktır. Onu da uzlette veriyor.

Peygamberimizin sözüyle;

“—Hikmetin dokuz tanesi uzlette, birisi de sükûtta...”

Bizim çenemizi kapamanın imkânı yok. Sabahtan akşama kadar gır gır, vır vır... Boyuna muhabbet ediyoruz. Bu muhabbeti Allah'ın zikrine çevirsek de “Allah... Allah... Allah...” desek, ne mutlu bize!

Fakat azıcık Allah desek, “Aman deli oluyoruz yahu. Aklım başımdan gidiyor!” diyerekten veryad u figanlar kopar. “Bunaldım, sıkıldım...” diyenler olur.

Nefis de meydan vermez, şeytan da meydan vermez;

“—Aman ne yapıyorsun sen? Bu kadar işler var yapılacak. Şimdi onları bırakıp da burada oturdun, Allah diyorsun ya, olur mu bu?” der. Envai çeşit sıkıştırmalarla bizi dışarı atar, “Biraz ferahlanalım, rahatlayalım!” diye cemiyetin içerisine döneriz.

“—Ama günahlara gireceğiz?”

Allah bilir orasını.

Onun için, hikmetin dokuzu uzlette, bir tanesi de sükûtta... Yapabiliyor musun? Olur mu?

“—Olmaz! Bugün yapamayız bu işi...”

Yapamazsak, ne kadar zor bir durumdayız bak! Allah

kusurlarımızı affetsin...

d. Hilim Sahibi Seyyiddir

Hatîb-i Bağdâdî ve Deylemî, Enes in-i Mâlik RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁷³

الْحَلِيمُ سَيِّدٌ فِي الدُّنْيَا وَسَيِّدٌ فِي الْآخِرَةِ
(خط. والديلمي عن أنس)

RE. 203/5 (*El-halîmü seyyidün fi'd-dünyâ, ve seyyidün fi'l-âhireti.*)

(*El-halîmü seyyidün fi'd-dünyâ*) “Halîm olan kimse, dünyada seyyiddir, (*ve seyyidün fi'l-âhireti*) ahirette de seyyiddir.”

Halîm, hilim sahibi demektir. Hilim, yumuşaklık ahlâk-ı hamîdenin birincisidir.

Peygamberimiz peygamber-i âhir zaman iken, Allahu Teâlâ'nın desteğine, yardımına, nusratına mazhar olmuşken, Allahu Teâlâ onu tertemiz, bütün kuvvet kudretiyle böyle bize vermişken, o Peygamberi âhir zamanın huylarından birisi de hilim sıfatıydı. Bizde ise onun yerine gazap sıfatı var.

Azıcık birisi karşımıza çıkıp bize karşı bir efelik yapsın, ne yaparız? Gücümüz varsa, gücümüz nisbetinde adamın ağzını burnunu dağıtırız. Gücümüz yoksa, o zaman boynumuzu eğeriz ama gücümüzün yetmediğinden. Gücümüz yetse onun ağzını burnunu dağıtırız.

Niçin? Halim sıfatının yerine gazap sıfatı var bizde. Gazap ise şeytan sıfatıdır.

Onun için, bak şimdi o hasedde de iki şey söyleyecektim, unuttum: Hased ilk günah. Yeryüzünde yapılan ilk günah hasedir. Birisi şeytanın Adem AS'a hasedi. Şeytan çekemedi Adem AS'ı:

---

¹⁷³ *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.129, no:5810; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XII, s.208, no:11765.

“—Ben varken Adem ne olacak? Ben buna secde etmem.” dedi.
Demek ki hased bir kere şeytanın sıfatı.

İkincisi de Hâbil ile Kâbil’in meselesi. İki kardeşten birinin diğerini öldürmesi hasedin neticesi. O kadar kötü bir şey.

Hilim, gücü yettiği halde karşısındakinin kabahatini affetmek. Gücü yetiyor, dövecek, ceza verecek, her şeyi yapabilecek ama karşısındaki özür dilediği vakit, “Peki, haydi affettim!” diyor. Bu affedebilmek hilim sıfatıdır.

Cenâb-ı Vâcibü’l-Vücûd Hazretleri de Kur’ân-ı Azîmüştân’da Peygamber Efendimiz’i överken buyuruyor ki:

لَوْ كُنْتَ فَظًّا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَانْفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَ (آل عمران: ١٥٩)

(*Ve lev künte fazzan galîza’l-kalbi len faddû min havlik*) “Ey Habibi zîşânım! Eğer sen sert bir adam olaydın; kaba, katı yürekli bir kimse olsaydın, onlar senin etrafından dağılıp giderlerdi.” (Âl-i İmran, 3/159)

“—Peygamberliğiyle beraber o sertlik, gazap hali sende olsaydı, senin etrafından insanlar dağılırdı, böyle toplanamazlardı. Bu toplanmanın yegâne sebebi sendeki hilim sıfatıdır.” buyuruyor.

Efendimiz yerine göre, düşmana karşı gazûb idi. Kızdığı vakitte buraları böyle şişerdi.

Mekke-i Mükerra fetholundu. Fetih oldu, fakat Peygamber SAS’in düşmanlarının hepsi de orada. Hepsi birer fare deliği aradılar kaçmak için... Kimisi kaçıyorlar, kimisi Mekke’yi terk edip başka diyarlara, kabilelere filan gidecekler. Duramazlar çünkü Efendimiz SAS zaptetti artık Mekke’yi. Onların orada barınmasına imkân yok.

Geldi birisi dedi ki:

“—Yâ Rasûlallah! Filan filan gidiyorlar, memleketi terk ediyorlar. Bunlar için senden şefaati istiyoruz.”

“—Peki, affettim.” dedi “Siz söyleyin onlara, Rasûlullah sizi affetti diye de geri dönsünler, gitmesinler memlekettten dışarıya!” dedi.

“—Bir af alâmeti verseniz yâ Rasûlallah!” dedi.

Mübarek çıkardı sarığını;

“—Götür ver onlara, eman alâmeti olarak bildir ki, ben onları affettim.”

Şimdi onlar, affolunduklarını anladılar, geldiler Rasûlüllah'ın huzuruna. Rasûlüllah dedi ki:

“—İman edin!”

“—Yâ Ebe'l-Kâsım, iki ay bana mühlet ver. Ben şimdi iman edemem sana...” dedi.

Bak şimdi, o kadar küfrüyle beraber kaçıyor, af olunuyor. Şimdi gelmiş Rasûlüllah'ın huzurunda diyor ki, “İki ay mühlet ver!”

Dedi ki Efendimiz:

“—Dört ay sana mühlet, dört ay. İslâm haktır, hak olan şeyi hiçbir şey kapayamaz ki. Onun için sen dört ay da, dört sene de olsa, ne zaman olursa yine iman edecek, müslüman olacaksın! Binâen aleyh fırsatı kaçırma!” dedi.

En nihayet hepsi huzûr-u Rasûlüllah'a geldiler, iman ile müşerref oldular, el-hamdü lillâh...

Ne sayesinde? Rasûlüllah'ın hilmi sayesinde...

E onları tutup kesseydi ne olacaktı? Keserdi ama kesmedi.

Tarih Peygamber SAS'in bu halini altın kalemle yazıyor o zaman. Hilim büyük bir sıfattır.

Rivayet ederler, misafirler gelmiş bir büyüğe. Bir hizmetkâr köle çorba getirirken nasılsa ayağı takılmış, çorba tasını o evin sahibi olan emirin çocuğunun üzerine düşürmüş, dökmüş. O kaynar yemek körpe çocuğun üstüne dökülünce, çocuk yanmış ölmüş. Ölüncü şimdi, zavallının canı da çekilmiş korkudan;

“—Eyvah ben de gittim.” demiş.

Efendisi gelince, efendisinden özür dilemiş.

Efendisi onu affetmiş.

وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ (آل عمران: ١٤٨)

(*Vallâhu yuhibbü'l-muhsinîn*) [Allah, güzel davrananları sever.] (Â-i İmran, 3/148) diye kölelikten azad etmiş. Bir sürü de hediyelerle onu taltif ederek yollamış.

Hilim sıfatı böyle olur. Allah-u Teâlâ hepimizi affetsin de hilim

sıfatıyla sıfatlanmak nasib eylesin...

(*El-hilmü seyyidü'l-ahlâk*) diyor. “O hilim, o yumuşaklık ahlakın seyyidi, başı...”

Sertlikle olmaz hiç. Tatlı dil, güler yüz yılanı yuvasından çıkarır derler. Sertlikle sen bana sertlenirsin, ben de sana sertlenirim, ikimizin de arası açılır. Ne sen beni seversin ne ben seni severim, olur cemiyet darmadağın...

e. Nimete Şükür

Deylemî, Hz. Ömer RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁷⁴

الْحَمْدُ عَلَى النِّعْمَةِ، أَمَّا لِرِزْوَالِهَا (الديلمي عن عمر)

RE. 203/6 (*El-hamdü ale'n-ni'meti, emânün li-zevâlihâ.*)

(*El-hamdü ale'n-ni'meti*) “Nimete hamd etmek, (*emânün li-zevâlihâ*) o nimetin gitmesine karşı emandır.

Cenâb-ı Hak bize çeşitli nimetler veriyor el-hamdü li'llâh. Hele bu senelerde verdiği nimetlerin ne haddi var ne hududu var. Bizim bu kadar liyâkatsızlığımızla beraber, günahlarımızla beraber nimetleri böyle başımızdan taşıyor.

Buna karşı bizimde ne yapmamız lazım? El-hamdü li'llâh diyerek hiç olmazsa bir hamd etmemiz lazımdır ki, o zaman o nimetler bizim elimizde durabilsin.

Biz bir yere gittik de, bir arkadaşımızın köy evine. Bahçeden meyvalar topladılar getirdiler böyle sinilerle, her çeşit meyveden bol bol var... Aramızda bir Avrupa'yı gören bilen bir efendi vardı:

“—Vallâhi, bu nimet saraylarda bulunmaz. Kâfirlerin saraylarında bulunmaz; çünkü taneyle alıyor elmayı, armudu, öteyi beriyi... Ona da çok para vermek suretiyle, kim bilir ne kadar zorlukla yiyecek onları.” dedi.

E bizde de el-hamdü lillâh en fakirimizin evinde neler var değil mi? Nimetler var.

¹⁷⁴ Deylemî, *Müsnedül-Firdevs*, c.II, s.155, no:2783;

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.255, no:6421; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XII, s.210, no:11768.

Geçen bir arkadaş yine Avrupa seyahatine giderken, onlar böyle dükkanlardan teker teker alırlarken, bizimkiler alışmışlar tabii okka okka almaya, sandıklarıyla almaya.

“—Adamlar gözlerini açtılar da bize bakıyorlar. ‘Bunlar nasıl adam yahu?’ diyerekten.”

Yani o kâfirlerin paraları çok ama Allah-u Teâlâ'nın bize verdiği nimetler onlarda yok... Üzümümüz öyle, meyvalarımız öyle, kavunlarımız karpuzlarımız öyle, sularımız öyle... Her şeyimiz öyle el-hamdü lillah.

Bu nimetlere karşı bize düşen;

“—El-hamdü lillâh, ya Rabbi sana çok şükür!” diye ona hamd etmemizdir, ki o elimizde kalsın.

f. Peygamber SAS'ın Bir Hamdi

Ebû Dâvud ve Ebû Nuaym, Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁷⁵

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَ مِنْ أُمَّتِي ، مَنْ أَمِرْتُ أَنْ أَصْبِرَ نَفْسِي مَعَهُمْ
د. حل. عن أبي سعيد ؛ طب . عن عبد الرحمن ؛ حل . عن

(سلمان)

RE. 203/7 (*El-hamdü li'llâhi'llezî ceale min ümmetî, men ümirtü en asbira nefsi meahüm.*)

(*El-hamdü li'llâhi'llezî ceale min ümmetî*) “Hamd olsun o Allah’a, ümmetimden öyle kimseler yarattı ki, (*men ümirtü en*

---

¹⁷⁵ Ebû Dâvud, *Sünen*, c.X, s.85, no:3181; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.357, no:8866; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.335, no:10492; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VII, s.160; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.382, no:1151; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.342; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.343; Selman RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.177, no:34552; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XII, s.213, no:11775.

asbira nefsi meahüm) onlarla birlikte zikrederek sabretmemi emretti.”

Bak bu ne kadar güzel. Cenâb-ı Peygamber SAS diyor ki:

“—Ben o Allah’a hamd ederim ki, hamd o Allah’a mahsustur ki, benim ümmetimin arasında öyle bahtiyarlar insanlar yaratmıştır ki, beni onlarla beraber durmaklığımla emrediyor Allah.”

Benim onlarla beraber olmamı emrediyor Allah-u Celle ve A'lâ. Ne sabırlı insanlar var, o sabırlılarla beraber olmamı emrediyor.

وَاصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ

(الكهف: ٢٨)

(*Va'sbir nefseke mea'llezîne yed'üne rabbehüm bi'l-gadâti ve'l-aşîyyi yürîdûne vechehû*) “Sabah akşam rablerine, onun rızasını dileyerek dua edenlerle birlikte candan sabret.” (Kehf, 18/28)

Bu ayet-i kerîme nâzil olduğu vakitte:¹⁷⁶

فَخَرَجَ يَلْتَمِسُهُمْ ، فَوَجَدَ قَوْمًا يَذْكُرُونَ اللَّهَ تَعَالَى ، مِنْهُمْ ثَائِرُ الرَّأْسِ ،
وَجَافِي الْجِلْدِ ، وَذُو الثَّوْبِ الْوَاحِدِ ؛ فَلَمَّا رَأَاهُمْ جَلَسَ مَعَهُمْ ، وَقَالَ :
الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَ مِنْ أُمَّتِي ، مِنْ أَمْرِنِي اللَّهُ أَنْ أَصْبِرَ نَفْسِي مَعَهُمْ

(ابن الاثير عن عبد الرحمن بن سهل بن حنيف)

(*Feharace yeltemisühüm*) Rasûlüllah SAS, “Bunlar kimdir acaba? Allah emretti bana, ben onlarla beraber olacağım. O bahtiyarlar nerededir?” diye aramaya başlamış.

(*Fevcede kavmen*) “Bir kavmi buluyor ki, (*yez kürûna'llàhe teâlâ*) “Oturmuşlar bir tarafta, ‘Allah... Allah... Allah...’ diye zikrediyorlar.”

¹⁷⁶ İbn-i Esir, *Üsdü'l-Gâbe*, c.I, s.699; İbn-i Kesir, *Tefsir*, c.V, s.153; Abdurrahman ibn-i Sehl ibn-i Huneyf RA'dan.

(*Minhüm sâiru'r-re'si, ve câfi'l-cildi, ve zü's-sevbi'l-vâhidi*)
“Esvapları ona göre, üstleri başları ona göre, yani zuafâ tabakası... (*Felemmâ raâhüm*) Onları gördü, (*celese meahüm*) onlarla beraber oturuverdi Efendimiz SAS ve dedi ki:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَ مِنْ أُمَّتِي، مَنْ أَمَرْتُ أَنْ أَصْبِرَ نَفْسِي مَعَهُمْ

(*El-hamdü li'llâhi'llezi ceale min ümmeti*) “Hamd olsun o Allah’a, ümmetinden öyle kimseler yarattı ki, (*men ümirtü en asbira nefsi meahüm*) onlarla birlikte zikrederek sabretmemi emretti.”

Onun için fakiri, fukarayı, zuafâyı sakın hor görme! Bu mülk Allah’ındır. Seni milyoner yapan, seni büyük ilimlerin sahibi yapan, sana envai çeşit nimetler veren Allah onu da öyle yaratmış, o da Allah’ın aynı kuludur sen de Allah’ın aynı kulusun. Belki o cennetlik kuludur belki sende de bir şey yoktur.

Onun için hepimiz birbirimizi daima sevip sarılmak ve kaynaşmak, birbirlerimizin kusurunu görmemek suretiyle büyük küçük, zengin fakir, hepimizin bir Allah’ın kulu olduğumuzu göstermemiz lazım!

g. Yemek Duası

Neseî, İbnü’s-Sünnî, Hâkim, İbn-i Mürdeveyh, Beyhakî ve Ebû Dâvud, Ebû Hüreyre RA’dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁷⁷

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي يَطْعِمُ وَلَا يَطْعَمُ، وَمَنْ عَلَيْنَا فَهَدَانَا، وَأَطْعَمَنَا وَسَقَانَا،

¹⁷⁷ Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.82, no:10133; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.242; Neseî, *Ameli'l-Yevmi ve'l-Leyleh*, c.I, s.269, no:302; İbnü’s-Sünnî, *Ameli'l-Yevm ve'l-Leyleh*, c.II, s.427, no:484; Beyhakî, *Deavâtü'l-Kebîr*, c.II, s.228, no:457; Ebü’s-Şeyh, *Ahlâku'n-Nebiyyi*, c.II, s.220, no:641; Ebû Hüreyre RA’dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.257, no:40850; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XII, s.217, no:11782.

وَكُلِّ بَلَاءٍ حَسَنٍ أَبْلَانَا؛ الْحَمْدُ لِلَّهِ غَيْرِ مُودَعٍ وَلَا مُكَافِيٍّ، وَلَا مَكْفُورٍ
وَلَا مُسْتَغْنَى عَنْهُ؛ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَطْعَمَنَا مِنَ الطَّعَامِ، وَسَقَانَا مِنَ
الشَّرَابِ، وَكَسَانَا مِنَ الْعَرَى، وَهَدَانَا مِنَ الضَّلَالِ، وَبَصَّرَنَا مِنَ الْعَمَى،
وَفَضَّلَنَا عَلَى كَثِيرٍ مِنْ خَلْقِهِ تَفْضِيلًا، الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ (ن. و
ابن السني، ك. وابن مردويه، هب. د. عن أبي هريرة)

RE. 203/8 (*El-hamdü li'llâhi'llezî yut'imü ve lâ yut'amü, ve menne aleynâ fehedânâ, ve et'amenâ ve sakânâ, ve külle belâin hasenin eblânâ; el-hamdü li'llâhi gayra müveddein ve lâ mükâfiin, ve lâ mekfûrin, ve lâ müstağnâ anhü; el-hamdü li'llâhi'llezî et'amenâ mine't-taâmi, ve sekânâ mine's-şerâbi, ve kesânâ mine'l-urâ, ve hedânâ mine'd-dalâli, ve bassaranâ mine'l-amâ, ve faddalenâ alâ kesîrin min halkihî tafdilâ; el-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn.*)

(*El-hamdü li'llâhi'llezî yut'imü ve lâ yut'amü*) “O Allah’a hamd olsun ki yedirir, kendisinin yemeye ihtiyacı yoktur. (*Ve menne aleynâ fehedânâ*) Bize ihsanda bulunur, bize hidayet eder. (*ve menne aleynâ fehedânâ*) Bizi yedirir, içirir, (*ve külle belâin hasenin eblânâ*) bizi tatlı belalarla imtihan eder.”

(*El-hamdü li'llâhi gayra müveddein ve lâ mükâfiin*) Arası kesilmeyen nimetlerinin karşılığı ödenemeyecek olan, (*ve lâ mekfûrin, ve lâ müstağnâ anhü*) kendisine karşı nankörlük yapılamayacak olan ve kendisine muhtaç olmamaya imkan bulunmayan Allah’a hamd ederim.”

(*El-hamdü li'llâhi'llezî et'amenâ mine't-taâmi*) “O Allah’a hamd olsun ki, bize yiyeceklerden yedirdi, içeceklerden içirdi. (*Ve kesânâ mine'l-urâ*) Çıplaklıktan giydirdi. (*Ve hedânâ mine'd-dalâli*) Dalâletten hidayete erdirdi. (*Ve bassaranâ mine'l-amâ*) Bizi körlükten görür hale getirdi. (*Ve faddalenâ alâ kesîrin min halkihî tafdilâ*) Mahlûkatının çoğuna da bizi üstün kıldı. (*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn*) Hamd, Alemlerin rabbi olan Allah’a mahsustur.”

Allahu Celle ve A'lâ öyle Allah'tır ki, dünya kurulduğundan kıyametine kadar bütün mahlûkatın hepsini it'âm eder.

Yalnız mahlûk biz değiliz; denizinde bu kadar var, dağında bu kadar var, taşında bu kadar var... Envai çeşit, bildiğimiz bilmediğimiz sürülerle mahlûku var. Bunların hepsinin rızkını Allah veriyor.

Bir kitapta biz zaman okumuştum, denizin dibinden bir kaya çıkmış, bulmuşlar. Kaya kocaman bir taş parçası, ne kadarsa, yosun tutmuş üzerinde. Adam almış o taşı, ne kadar zaman kullandıysa taş kırılmış bir gün. Bakmış ki o taşın içerisinde kocaman bir kurt...

Allaaah, yâ Rabbe'l-âlemîn! Denizin içerisinde, taşın içerisinde bu kurdu sen besliyorsun yâ Rabbi! Bazı ağaçlarımızın içerisinde de çıkıyor ya öyle. Bunların hepsinin rızkını veren yine Allah. Yerleri yarıyorlar, deliyorlar, yerin bilmem kaç metre altından söyle hayvan çıkıyor böyle hayvan çıkıyor. Orada da o besleniyor; ne havası var, ne güneşi var, ne bir şeyi var.

Onun için kâinattaki varlıkların hepsini it'âm eden Allah-u Celle ve A'lâ'dır. Kendisinin yemeye içmeye hiçbir ihtiyacı yoktur. Bunların hepsinden münezzehdir.

Bu dua, yemek yedikten sonra yapılan dualardan, Efendimizin dualarından bir tanesidir. Efendimiz SAS yemeğin arkasından böyle dua ediyor Hz. Allah'a... Bunları hepimizin yapabilmesi ne büyük bir bahtiyarlıktır. Ama bunların hepsine bizim gücümüz yetmiyor. Hiç olmazsa en kısası:

“—*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemin* yâ Rabbi!” demek lâzım!

Bir insan yemeğe başlarken;

“—Bunu veren Allah'tır, çok şükür el-hamdü lillâh. Bana da bu yemek kuvvetini vermiştir. Ağzıma tat da vermiştir, sıhhatim de yerindedir. *Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.*” diyerek başlamak kadar büyük devlet yok.

Karnı doyunca da hiç olmazsa;

“—*El-hamdü li'llâh, sümme el-hamdü li'llâh.*” demek lâzım!

Bunu herkes diyebilir. Uzununu diyemezse de bu kısasını herkes der.

Bir yemeğin evveli besmele ile başlar, ahiri de böyle hamd ile biterse, o yemek insanın vücuduna baştan aşağı şifa olur. Binâen aleyh, başında besmelesi yok, arkasında da hamdelesi yoksa, her gün bal ile, baklava ile beslesen onun vücuduna şifa değildir o.

Ama diyeceksin:

“—Hocaefendi bak gâvurcuklara, ne güzel sağlam vücutları var hepsinin. Besmele de bilmezler, hamdele de bilmezler; ama sıhhatleri yerlerindedir.”

Aziz kardeş! Sağlıklı olmak bu vücudun yaşaması değil, sağlık gönlün yaşamasıdır. Gönlü ölen insanın vücudunun yaşamasının ne kıymeti var? Hiçbir kıymeti yoktur, iş gönüldedir. Gönlün hayatı olmadıktan sonra vücudun hayatı neye yarar?

Hayvanda da hayat var. Biniyorsun üzerine seni istediğin yere götürüyor işte. Onun da hayatı var, o hayattan başka bir hayata benzemez ki. Gönül olmadıktan sonra hayatın hiç kıymeti yoktur. İnsanın hayatı gönlüyledir, gönül de Allah ile. Allah’sız gönül ne işe yarar?

Onun için; (*Ve bassaranâ mine’l-amâ*) “Körlükten de bizi Allah

kurtarmış, her şeyi gösteriyor bize.”

Ama diyor ki Cenâb-ı Hak Kur'an-ı Kerîm'de:

“—Öyle insanlar vardır ki, gözleri vardır ama göremezler. Kulakları vardır ama işitmezler. Dilleri vardır ama söylemezler. Gözü kör, kulağı sağır, dili dilsiz adam... Her şeyden beter, her şeyden fena bir insandır o ama sûretâ insan.

Onun için, “Allah-u Teâlâ'ya hamd ederim ki, bana o körlüğü de vermemiştir.” diyoruz.

Öteki kör, sopasını kaka kaka gider, gözü yoktur ama bahtiyardır. Birçok günahlardan mahfuzdur ve Allah-u Teâlâ ona göz vermediği için, imanlı gittiği takdirde cennete de onu koyacaktır. Fakat bizim gözümüz var. Gözümüz olduğu halde hakkı göremiyoruz, hakikati göremiyoruz. Şu varlığa bakıp da bu varlığın sahibini bulmakta güçlük çekiyoruz. Ya bugün o kadar ilim var ki, bugünkü ilme eski insanların akılları eremezdi.

Bu günkü bu hava ilmi, gök ilmi ne kadar açılmış, genişlemiştir. Bu tepemizde duran milyonlarca, milyarlarca yıldızların hepsinin az çok ilimleri keşfolunmuştur.

Bunları böyle boşlukta tutan, bunları böyle yaratan, tekvin eden, döndüren, bizi de bu dünyanın içerisinde bu hallerle döndüren Hz. Allah-u Celle ve A'lâ'nın kuvvetinden başka hangi kuvveti söyleyebilirsin aziz kardeş?

Her kuvvet bâtıldır, ancak Allah-u Teâlâ'nın kuvvetidir bunları tutan kuvvet. Onun için dâimâ hamd etmek lâzım!

(*Ve faddalenâ alâ kesîrin min halkihî tafdîlâ*) “Mahlûkatının çoğuna da bizi üstün kıldı. Mü'min kullarını bâhusus, diğer mahlûklarıyla hiçbir zaman müsâvi tutamazsın.”

Mahlûku çok Cenâb-ı Hakk'ın, fakat iman sahibi tafdil olunmuştur, üstünlüğü vardır. O üstünlük dolayısıyla Cenâb-ı Hakk'a yine hamd ederiz ki:

“—El-hamdü lillâh yâ Rabbi! Bize bir de iman verdin. Hem mü'min yaptın hem imanımızla bize ameller nasib ediyorsun. Nimetlerini de başımızdan aşağı yağdırıyorsun!” diyerek dualar etmek de elbette boynumuzun borcu.

h. Fâtiha Sûresi Hakkında

Beyhakî, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁷⁸

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ سَبْعَ آيَاتٍ، إِحْدَاهُنَّ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ،
وَهِيَ السَّبْعُ الْمَثَانِي، وَالْقُرْآنُ الْعَظِيمُ، وَهِيَ أُمُّ الْقُرْآنِ، وَهِيَ فَاتِحَةُ
الْكِتَابِ (ق. عن أبي هريرة)

RE. 203/10 (*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîne seb'u âyâtin, ihdâhünne bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîmi, ve hiye's-seb'u'l-mesânî, ve'l-kur'âni'l-azîm, ve hiye ümmü'l-kur'âni, ve hiye fâtihatü'l-kitâbi.*)

(*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîne seb'u âyâtin*) “Fâtîha Sûresi yedi ayettir. (*İhdâhünne bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîmi*) Birincisi Besmele'dir. (*Ve hiye's-seb'u'l-mesânî*) Fatiha Seb'ül-Mesânî'dir, tekrar edilen yedi ayettir. (*Ve'l-kur'âni'l-azîm*) Kur'an-ı azîmdir. (*Ve hiye ümmü'l-kur'âni*) O Ümmül-Kur'an'dır, Kur'an'ın anasıdır. (*Ve hiye fâtihatü'l-kitâbi*) O Fâtihatü'l-Kitâb'dır.

Şimdi ilk namazımızın başında okuduğumuz bir Elham sûresi var ki Cenâb-ı Hak bize diyor ki;

“—Siz benim huzuruma geldiğiniz vakitte ne diyeceğinizi bilemezseniz, ben size öğreteyim de siz de öyle deyin.”

Nasıl?

“—İşte evvela (*Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*) [Rahmân ve Rahîm Allah'ın adıyla...] dersiniz. Sonra, (*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn*) [Hamd, bütün övgüler, senâlar alemlerin Rabbi Allah içindir, Allah'a aittir.] dersiniz!” buyuruyor.

Bu sûre-i hamdi okurken, hiç olmazsa Cenâb-ı Hakk'a bir hamd ediyoruz.

İşte bu Fâtîha Sûresi yedi ayetten ibarettir. Bunun birinci ayeti besmeledir. İmam Şafî'nin kavline göre, besmele Fâtîha'nın

¹⁷⁸ Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.208, no:5102; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.45, no:2218; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.436, no:2324; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.II, s.282, no:2635; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.560, no:2518; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XII, s.220, no:11786.

içinden sayılmıştır.

O Ümmü'l-Kur'an'dır, Kur'an'ın anasıdır ve Fâtihatü'l-Kitâb'dır. Bütün Kur'an 6000 küsur âyet, hepsi Fâtiha'nın içerisinde. *Fâtiha*'yı bir insan tamamıyla anladı mı, Kur'anı anlamış demektir. Fâtiha'nın hülâsası *Bi'smi'llâh*'tadır. *Bi'smi'llâh*'ın hülâsası *Bi'smi'llâh*'ın be'sindedir. Yani kulun kendisini yaradan Allah'a bağlanmasıdır. Kul kendisini Allah'a bağladı mı, her şey ona sunulur, verilir.

i. Ebû Cehil, Bu Ümmetin Firavunu

Ahmed ibn-i Hanbel, Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁷⁹

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَخْرَكَ يَا عَدُوَّ اللَّهِ، هَذَا كَانَ فِرْعَوْنِ هَذِهِ الْأُمَّةِ،
يعني أبا جهل (حم. عن ابن مسعود)

RE. 203/11 (*El-hamdü li'llâhi'llezî ahzâke yâ adüvva'llâhi, hâzâ kâne fir'avne hâzihi'l-ümmeti, ya'nî ebâ cehlin.*)

(*El-hamdü li'llâhi'llezî ahzâke yâ adüvva'llâhi*) “Ey Allah'ın düşmanı, seni zelil eden Allah'a hamd olsun! (*Hâzâ kâne fir'avne hâzihi'l-ümmeti*) Bu ümmetin firavunu bu idi.

Şimdi bak aziz kardaş!

Allah-u Teâlâ'nın sâdık kulları olduğu gibi, bedbaht kulları da vardır. Bu Ebû Cehiller gibi, Şeddatlar gibi, Nemrutlar gibi de kulları vardır ki, bunlar adüvvullahtır, Allah'ın düşmanıdır.

Bu Allah'ın düşmanlarından da o şeytandan korunduğumuz gibi, hâsidlerden korunduğumuz gibi korunmakla mükellefiz.

“—Yâ Rabbi! Bunların şerrinden bizi muhafaza et!” diyerek sığınacağız Allah'a.

Şimdi bu Ebû Cehil, Bedir Savaşı'nda topladı Mekke'nin,

---

¹⁷⁹ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.444, no:4246; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XIV, s.374, no:37852; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VI, s.102, no:9961; İbn-i Abdî'l-ber, *el-İstîâb*, c.I, s.303, Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Kureyş'in dinsizlerini, Rasûlüllah'ı, İslâmiyet'i yok etmek gayesiyle, "Kaldıracağız İslâm'ı ortadan!" diyerek geldi.

Allah'ın yaktığı ateşi söndürebilecek bir kuvvet olur mu?

Ama bu kadar budala bunlar. Bu kuvveti Allah yakmış. Allah'ın yaktığı bir ışığı kimsenin söndürmeye gücü yetmez. Söndürmeye çalışanın dudakları yanar, kendisi yanar.

Bu Allah düşmanı da geldi. Geldi ama Bedir'de bunların çoğunun kellesi koparıldı. Müslümanların kuvveti az ama Allah'ın verdiği kudret ve nusretle ve meleklerin de yardımıyla bunlar münhezim oldular, kaçtılar.

Ölülerin arasında dolaşıyorlar. İbn-i Mesud da ufak yapılı. Bulmuş, görmüş Ebu Cehil'i, tutmuş kafasını da kesmiş, taşıyamıyor da. Sürükleye sürükleye getirmiş;

"—Yâ Rasûlallah! İşte bu kelle, Ebû Cehil'in kellesi!"

İşte o zaman demiş ki Cenâb-ı Peygamber Efendimiz SAS:

(*El-hamdü li'llâhi'llezî ahzâke yâ adüvva'llâh!*) "Ey Allah'ın düşmanı, seni zelil eden Allah'a hamd olsun! Belânı buldun işte, ey Allah'ın düşmanı! Horluk, hakirlik, her şey senin üzerine olsun! (*Hâzâ kâne fir'avne hâzihil-ümmeti*) Bu ümmetin firavunudur bu!" demiş.

Hz. Mûsa'nın Firavun'u vardı. Her Peygamberin bir Firavun'u var. O firavunlar her devirde de vardır. Kıyamete kadar da kökü kesilmez bunların.

"—Bu Firavun, Ebû Cehil öldü de kurtulduk mu?"

Hayır, onun zürriyeti kıyamete kadar gelecek.

Sâdıkların zürriyeti, peygamberlerin zürriyetleri nasıl bâki ise, bu firavunların zürriyetleri de öyle bâki... Bize düşen sâdıklarla beraber olmaktır.

"—Niçin Allah yok etmiyor bunları?"

Ha, onlar yok olursa biz selâmette kalırız, mücahede kesilir. Biz selâmette kalırız mücahede edecek kimse bulunmaz karşımızda. Halbuki mücahedenin önünü kesmenin imkânı yok, kıyamete kadar mücahede de bâki. Mücahede nisbetinde sevap olacak ve mücahede nisbetinde insanlar dünyada terfi edecekler. Mücahede olmazsa, terakkilerin hiçbiri de olmaz, herkes olduğu yerde uyur.

Onun için bize düşen, Allah yolunda mücahede etmektir. Yalnız Allah onların şerrine düşürmesini...

j. Ebû Huzeyfe'nin Kölesi Sâlim Hakkında

Ahmed ibn-i Hanbel ve İbn-i Mâce Hz. Aişe'den rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁸⁰

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَ فِي أُمَّتِي مِثْلَكَ ، قَالَ لِسَالِمٍ مَوْلَى أَبِي حذيفة
(حم. ه. عن عائشة)

RE. 203/12 (*El-hamdü li'llâhi'llezî ceale fî ümmetî misleke, kâlehû li-sâlimin mevlâ ebî huzeyfete.*)

(*El-hamdü li'llâhi'llezî ceale fî ümmetî misleke*) “Allah’a hamd ederim ki, senin mislini Cenâb-ı Hak bu ümmetin içerisinde yarattı. (*Kâlehû li-sâlimin mevlâ ebî huzeyfete*) Ebû Huzeyfe'nin kölesi olan Sâlim'e diyor.”

Sâlim Acemistanlı, Arap değil. Acemistanlı ama İslâm'a hâdim. İslâm'ı kabul etmiş, İslâm'a yardımcı, Cenâb-ı Peygamber onunla övünüyor:

“—Çok şükür, Allah'a hamd ederim ki, senin gibi bir müslümanı ümmetimin içinde kıldı.” diyor.

Yani hangi milletten olursa olsun, Allah'ın sevdiği bir kul oldu mu, bahtiyardır.

k. Müslümana Elbise Giydirmek

Şimdi bir tanesini daha okuyayım.

Hennâd, Hz. Ömer RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁸¹

---

¹⁸⁰ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.165, no:23559; Abdullah ibn-i Mübârek, *Cihad*, c.I, s.99, no:120; İbn-i Esir, *Üsdü'l-Gâbe*, c.I, 409; Hâkim, *Müstedrek*, c.III, s.250, no:5001; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XI, s.685, no:33311; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XII, s.213, no:11774.

¹⁸¹ Hennâd, *Zühd*, c.I, s.350, no:656; Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.214, no:7410; Hz. Ömer RA'dan.

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي كَسَانِي مَا أُورِي بِهِ عَوْرَتِي ، وَأَتَجَمَّلُ بِهِ فِي حَيَاتِي ؛
 وَالَّذِي بَعَثَنِي بِالْحَقِّ ، مَا مِنْ عَبْدٍ مُسْلِمٍ ، كَسَاهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ ثِيَابًا
 جَدَدًا ، فَعَمِدَ إِلَى سَمَلٍ مِنْ أَخْلَاقِ ثِيَابِهِ ، فَكَسَاهُ عَبْدًا مُسْلِمًا
 مُسْكِنًا ، لَا يَكْسُوهُ إِلَّا اللَّهُ ، إِلَّا كَانَ فِي حِرْزِ اللَّهِ ، وَفِي جِوَارِ اللَّهِ ،
 وَفِي ضَمَنِ اللَّهِ ، مَا كَانَ عَلَيْهِ مِنْهَا سَلَكٌ حَيًّا وَمَيِّتًا (هناد عن عمر)

RE. 203/13 (*El-hamdü li'llâhi'llezî kesânî mâ üvârî bihî avretî, ve etecemmelü bihî fî hayâtî; ve'llezî beasenî bi'l-hakki, mâ min abdin müslimin, kesâhu'llâhu azze ve celle siyâben cüdeden, feamide ilâ semelin min ahlâkı siyâbehû, fekesâhü abden müslimen miskînen, lâ yeksûhü illa'llâhu illâ kâne fî hurzi'llâhi ve fî damani'llâhi mâ kâne aleyhi minhâ seleke hayyen ve meyyiten.*)

(*El-hamdü li'llâhi'llezî kesânî mâ üvârî bihî avretî*) “O Allah’a Hamd olsun ki, avretimi örtebileceğim bir elbise ile beni giydirdi. (*Ve etecemmelü bihî fî hayâtî*) Hayatımda onunla beni güzelleştirdi. (*Ve'llezî beasenî bi'l-hakki*) Beni hak ile gönderene yemin ederim ki, (*mâ min abdin müslimin*) hiçbir müslüman kul yoktur ki, (*kesâhu'llâhu azze ve celle siyâben cüdeden*) Azîz ve Celîl olan Allah ona yeni bir elbise ile giydirdi, (*feamide ilâ semelin min ahlâkı siyâbehû*) o da çıkardığı eski elbiseleri aldı, (*fekesâhü abden müslimen miskînen*) fakir, miskin bir müslümana verdi ise... (*Lâ yeksûhü illa'llâhu*) Bunu da Allah için yapıyor. (*İllâ kâne fî hurzi'llâhi ve fî damani'llâhi*) O elbisenin bir ipliği kalıncaya kadar Allah’ın hıfzında ve emanındadır. (*Mâ kâne aleyhi minhâ seleke hayyen ve meyyiten*) O kimse diri veya ölü de olsa...

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.304, no:41130; *Câmiü'l-Ehâdis*. c.XII, s.215, no:11778.

Şimdi el-hamdü lillah, güzel güzel giyiniyoruz, güzel güzel süsleniyoruz. Bu da Cenâb-ı Hakk'ın bir nimetidir, bir lütfudur, bunu herkes bulamıyor.

Hele evvelki zamanlarda biliyorsunuz ki üzerimizde fakirlik ne kadar çoktu. Böyle süslü insanlar, temiz giyinmiş insanları bulmak pek nadirattan idi. Yokluk var, bulamıyor herkes, yapamıyor. Hatta bir yerde dinlemişim; bir düğün olduğu vakitte düğün elbisesi elden ele, beş on delikanlıyı gezermiş böyle... Ondan alır ona verirlermiş, ondan alır ona verirlermiş. Düğün esvabı olan güveyilik esvabı alacak kudretleri yok. O kudretleri olmadığından dolayı ödünç alıyor, 5-10 kuruş veriyor yahut hediyeden veriliyor. O esvapla emaneten güvey oluyor adam. Kız da öyle, gelinlik esvaplarını emanet alıyor. Böyle bir zaruret halinden Cenâb-ı Hak bizi bugün feraha çıkarmış, bol nimetlere kavuşturmuş. Hepimizin birkaç kat elbisemiz var efendiler.

Şimdi diyor ki:

“—O Allah'a Hamd olsun ki, avretimi örtebileceğim bir elbise ile beni giydirdi.”

Bununla biz avretlerimizi örtebiliyoruz. Vücutlarımızı soğuktan sıcaktan koruyabiliyoruz. Sonra bu hayatımız içerisinde de herkesin cemiyet içinde bir mevki var. Elbisemiz öyle kirli pisli yırtık pırtık olsa... Nasreddin Hoca'nın dediği gibi, itibar kürküne demiş, başka yok. İtibar şimdi bugün kalıba, kıyafete. Kalıbın, kıyafetin bozuksa, cemiyet arasında ne kadar bilgin de olsa, hünerin de olsa kıymetin olmaz vesselam.

Cenâb-ı Peygamber yemin ediyor;

“—Hak üzerine beni ba's eden Allah'a kalem ederim ki, bir kimse ki Allah ona yeni, güzel bir esvap verdi. Yahut yeni bir esvap aldı, hazır aldı yahut kumaştan yaptırdı yeni bir elbise. Yenisini alınca, eski esvaplarını aldı, esvabı olmayan bir müslüman miskine, 'Al kardeşim bunları sen giy!' dedi. 'Ben yenisini aldım, bu eskisini de sana veriyorum, buyur!' dedi. Bunu da Allah için yaptı.

Eskisini verdiği için dolayı, o adam Allah-u Teâlâ'nın hıfz u himayesindedir; o verdiği esvaptan onun üzerinde bir parça bulunduğu müddetçe... Hem hayatında hem de öldükten sonra.”

Eskisini verdi yenisini vermedi. Ama o eskisini de Allah için

verdi. O böyle olunca, yenisini verirsen, bir fakiri bir miskini giydirirsen, kim bilir ne kadar büyük himayeyi ilahiyeye mazhar olacaksın!

Allah cümlemizin kusurlarını affetsin... Tevkifât-ı samedâniyyesine mazhar eylesin... İyi kullarının arasına bizleri de kabul eylesin... Ve iyi kullarıyla beraber haşr olmak devlet ve şerefine cümle Ümmet-i Muhammed'i, bizleri de nâil eylesin...

Bunun için sana sıdıktan bir tanecik daha söyleyeyim. Sıdk hepimizin bildiği doğrudur ama bu öyle senin benim bildiğim gibi bir doğruluk değil. O doğruluk öyle bir doğruluk ki Allah'a karşı içiyle dışı bir. Allah'a karşı yani bugün ölüyor, ölürken bütün amellerini ortaya döküyorlar, utandıracak bir hali olmuyor ortada. Her hali Allah'ın rızasına muvafık olarak yaşamış hayatını. Hayatını Allah-u Teâlâ'nın rızasına muvafık tarzda yaşamış sâdik bir insan.

Bilmem geçen söylemiştim ama tekrarda iyilik vardır.

Bu sadâkat denilen şey nasıldır? diye bir adam düşünmüş. Bu kadar buna çok paye verdiler ama bu sadâkat, bu doğruluk nedir acaba? demiş. Bir büyük zât varmış o zaman, gideyim şu zâta sorayım da demiş.

“—Nedir bu sadâkat, bu kadar üzerinde duruyorlar?” diye sormuş.

O büyük zatın evine gitmiş. Tabii evler böyle bizimkiler gibi muntazam değil; çitten mitten örülmüş şeyler. Bir yerden bir yılan girmiş içeri, çöreklenmiş; o da bir köşede oturuyor.

Giren adam korkmuş yılanı görünce... Korkunca, efendi lütfetmiş, demiş:

“—Gel evlat gel, ne korkuyorsun? İki sözü var:

“—İmanı kamil olmaz, hakikate imana erişemez, o insan ki Allah'tan başkasından korkuyor.” demiş. “Allah'tan başkasından korkan insan, imanın hakikatine ulaşamaz!” demiş.

İkinci rivayet:

O büyük zatın işyerine gitmiş. Adam demirci imiş.

“—Buyur, gel!” demiş, “Nedir derdin?” diye sormuş.

“—Efendim ben senden sadâkat denilen, sıdk denilen şu doğruluğu öğrenmeye geldim.” demiş.

Orada demircinin körüğü işliyormuş. Adam demiri ocağın içine koymuş, kızdırıyormuş. Gitmiş ateşin içerisinden o kızarmış demiri almış avucunda tutuyor;

“—Sadâkat buna derler oğlum!” demiş.

Hiç alâkası yok tabii. Kızgın demiri avucunda tutuyor, “Sadakat buna derler oğlum!” diyor. Tabii anlayabilirsen anla...

Mülk Allah’ındır. Bütün mevcûdât, ne varsa içinde, bil bilme hepsi Allah’ın... Hepsi Allah’ın tasarrufu altında...

İbrahim AS’ı biliyor muyuz? Onu Nemrut ateşe attı mı?

“—Attı.”

Ne kadar ateş?

“—Kocaman bir ateş.”

O ateş, o kocaman ateş İbrahim AS’ı yaktı mı?

Yakması lâzım ama, hiç yakmadı, yakamadı; gülistanlık oldu orası... Allah-u Teâlâ ateşe dedi ki:

قُلْنَا يَا نَارُ كُونِي بَرْدًا وَسَلَامًا عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ (الأنبياء: ٦٩)

(*Kulnâ yâ nâru kûnî berden ve selâmen alâ ibrâhîme.*) “Ey ateş, İbrâhim’e kat’iyyen dokunma, ona karşı serin ve esenlik ol!” dedik. (Enbiyâ, 21/69)

Demek ki o koca ateş, Allah-u Teâlâ’nın tasarrufundan dışarıya çıkamıyor; İbrâhim AS’a dunmadı, onu yakmadı. Bunu uzatmaya lüzum yok, hepinizin bildiği bir şey.

Bunu da istikamet bahsinde yazıyor:

İki arkadaş birisinin adı Süleyman birisinin adı Ahmed. İki arkadaş birbirleriyle mukavele yapmışlar, birbirinin sözünü katiyen reddetmeyecekler. Çünkü kardeşlikte kardeşine muvâfakat şarttır. Yok benim dediğim olsun dersen olmaz o iş.

“—E ben senden çok biliyorum canım, benim görüşüm de çok, bilgim de çok, param da çok... Senin bana uyman lazım!”

Olmaz öyle iş. Kardeşler birbirine uyacak, o sana sen de ona...

Bunlar böyle sözleşmişler. Süleyman demiş ki:

“—Ahmed, fırını yak!”

Yakmış Ahmed fırını. O da ders mi okutuyordu yahut sohbette miydi her ne haldeyse, gelmiş demiş:

“—Efendi fırın hazırlandı, yandı.”
O onu duymamış. Birkaç dakika sonra;
“—Efendi demiş, fırını yak demiştin, yaktım.”
Yine duymamış. Üçüncü de tekrar biraz şiddetlice;
“—Efendi, hani fırını yak dediydin ya yaktım, hazır fırın... Ne diyeceksen de!” demiş.
“—Git de gir içine!” demiş.
Kızmış gazabına gelmiş, “Git, içine gir!” demiş.
O da söz verdiği için, gitmiş fırının içerisine girmiş. Sözünü kırmayacak ya.
Bir müddet sonra efendi kendine gelmiş;
“—Aa demiş, Ahmed fırına girdi, çabuk gidin bakın!” demiş.
Bakmışlar ki Ahmed içeride oturup duruyor. Niçin?
Sadâkat böyledir! Allah’ın tasarrufundadır her şey! Allah dedi mi, sadâkatten yer de, gök de inler arkadaş!

Şimdi ateşi elinde tutuyor, kızarmış demir; “Sadâkat buna derler evlat.” diyor.

Allah Allah... Niçin?

“—Demek ki sen sâdık olursan bütün eşya, Hakk’ın tasarrufunda olan bütün eşya sana itaat eder. Bütün eşya sana itaat eder, işte bu ateşin bana itaat ettiği gibi. Gör işte!”

Biliyorsunuz ya, Mûsa AS Mısır’dan Benî İsrâil’i topladı geliyor Kızıldeniz’e doğru... Firavun da arkasından kovalıyor. Derken Kızıldeniz’e geldiler. Koca deniz, gemiler yok bir şey yok o zaman. Rap diye durdu, deniz açıldı, yarıldı böyle. Musa AS ve mü’minler geçtiler.

Firavun da arkasında şimdi, tutacak onu. “Haydi!” diyorlar.

Firavun biliyor başına geleceğini. Gitmek istemiyor bir türlü.

Neyse iş oldu, olan oldu, Firavun da avanesiyle o suyun içinde boğuldu gitti, Ümmetiyle beraber Musa AS kurtuldu, Firavun da askeriyle beraber kahroldu gitti.

İsmail AS’ın hikâyesini yine hepiniz pek iyi bilirsiniz. Kurban vâizleri Kurban Bayramı’nda mükemmel anlaktılar. İsmail AS’ın şeytanı taşıdığı yere hacılar da gidiyorlar o şeytan yerine, Şeytanları orada güzelce taşıyoruz. Aslında İsmail AS’ı kurban olmaya götürülen yer.

Orada bir de gözümüzle görmek için Allah haccı vacip kılmış. Gidiyoruz orada görüyoruz ki; Haa demek ki İsmail AS burada kesiliyordu hah. Babası onu burada kesiyordu da o bıçak bunu kesemedi yani. Sen bıçağın kesemediğini orada gör işte. Taşa vurdu taş bölündü, bıçak kesmiyor eti;

“—Nasıl keserim ey İbrahim! Allah bana kesme dedi.” diyor.
“Allah’ın kesme dediği bir şeyi ben nasıl keserim?” diyor.

Bunlar bize hikâye gibi gelmesin kardeşim! Bunların hepsinin kendine göre dili var, hepsinin kendine göre kulağı var; ama bizim kulaklar da tıkalı, gözler de kapalı.

Onun için bunlar bize;

“—Aah, amma da yaptın Hocaefendi!” dedirtebilir içimizden ama bu düşünce imanımıza zarar verebilir.

Allah kusurumuzu affetsin...

Yani bunları böyle sayıyorum ki bunlar hepimizin bildiği olan vakıyalardır.

Demek ki Cenâb-ı Hak ateşe de yakma o adamın elini diyor.

“—Niçin? Sebebi?”

O adam sâdık bir adam, Allah’ın sevdiği bir adam. Allah sevmiş, sevdiğini böyle korur;

“—Ben böyle korurum sevdiğimi ey kul! Sen de benim sevdiğim kullarımın arasına gir, seni de böyle yakmam!” diyor.

Binâen aleyh, o adüvvullah olan Ebu Cehil’den olursan, Ebu Cehil’le beraber cehennemde yanarsın. Allah’ın sevgilisi peygamberlerle, sevgililerle olursan; onlarla beraber cennette yaşarsın.

Allah cümlemizi affetsin... Düşmanlarından muhafaza etsin... Bizi de sevdikleriyle beraber haşreylesin...

Li’llâhi’l-fâtihah!

30.05.1971 – İskenderpaşa Camii

19. SADÂKAT

Eüzü bi'llâhi mine's-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve'l-âkıbetü li'l-müttakîn...
Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve
sahbihî ecmaîn...*

*İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh... Ve
enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llâhu aleyhi ve
sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin
bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve
bi's-senedi'l-muttasili ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme
ennehû kâl:*

الْحَمَى رَائِدِ الْمَوْتِ، وَهِيَ سِجْنُ اللَّهِ فِي الْأَرْضِ لِلْمُؤْمِنِ، يَحْبَسُ بِهَا
عَبْدَهُ إِذَا شَاءَ، ثُمَّ يَرْسِلُهُ إِذَا شَاءَ، فَفَتَرُوهَا بِالْمَاءِ الْبَارِدِ (هناد في

الزهد، وابن أبي الدنيا في كتاب المرض والكفارات، وأبو نعيم،

هب، والقضاعي عن الحسن مرسلا)

RE. 204/1 (*El-hummâ râidü'l-mevti, ve hiye sicnu'llâhi fi'l-ardu
li'l-mü'mini, yahbisü bihâ abdehü izâ şâe, ve yürsilühü izâ şâe,
fefettirühâ bi'l-mâi'l-bârid.*)

Sadaka rasûlü'llâh, fi mâ kâl, ev kemâ kâl.

“—Mefhar-i mevcûdât Muhammed Mustafâ râ salevât!”

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidinâ muhammed...]*

“—Seyyidü's-sâdât Muhammed Mustafâ râ salevât!”

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidinâ muhammed...]*

“—Habîb-i Hüdü Muhammed Mustafâ râ salevât!

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidinâ muhammed...]*

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihannın serveri, sevgili Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin...

a. Hummâyı Soğuk Su İle Tedavi Edin!

Hennâd ve Beyhakî, Hasan-ı Basrî Rh.A'ten rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁸²

الْحَمَى رَأْدُ الْمَوْتِ ، وَهِيَ سِجْنُ اللَّهِ فِي الْأَرْضِ لِلْمُؤْمِنِ ، يَحْبَسُ بِهَا
عَبْدَهُ إِذَا شَاءَ ، ثُمَّ يَرْسِلُهُ إِذَا شَاءَ ، فَفَتَرُوهَا بِالْمَاءِ الْبَارِدِ (هناد في
الزهد ، وابن أبي الدنيا في كتاب المرض والكفارات ، وأبو نعيم ،
هب ، والقضاعي عن الحسن مرسلا)

RE. 204/1 (*El-hummâ râidü'l-mevti, ve hiye sicnu'llâhi fi'l-ardı li'l-mü'mini, yahbisü bihâ abdehû izâ şâe, ve yürsilühû izâ şâe, fefettirühâ bi'l-mâil-bârid.*)

(*El-hummâ râidü'l-mevti*) “Humma, mü'min için ölümün kılavuzu ve hazırlayıcısıdır. (*Ve hiye sicnu'llâhi fi'l-ardı li'l-mü'mini*) Yeryüzünde Allah'ın zindanıdır. (*Yahbisü bihâ abdehû izâ şâe*) Bununla kulunu istediği vakit hapseder. () İstediginde koyuverir. (*Fefettirühâ bi'l-mâil-bârid.*) Onu soğuk su ile tedavi edin!”

Hummâ denilen bir hastalık var ya, bu değil de sıtma dediğimiz ateşli hastalıklardan yani. Sıtma ki memleketimizde her yerde pek çoktu, el-hamdü lillâh şimdi kökü kesilmiş

¹⁸² Kudâi, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.69, no:58; İbn-i Ebi'd-Dünya, *el-Marad ve'l-Keffârât*, c.I, s.73, no:92; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.167, no:9870; Hasan-ı Basrî Rh.A'ten.

Hennâd, *Zühd*, c.I, s.239, no:405; Ebû Hüreyre RA'dan.

Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.V, s.159, no:8346; Abdurrahman ibn-i Merfa' RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.319, no:6744; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XII, s.225, no:11800.

durumdadır.

Râid, öncü demek. Bu sıtma ölümün öncüsüdür. Çünkü vücudu kuvvetten düşürüyor, zaafiyet geliyor, neticesiyle insanın bir an evvel vakti gelip, ahirete gitmesine sebep oluyor.

Râid'in başka bir mânâsı, değirmen demek. Buğdayları değirmen nasıl öğütüyorsa, sıtma da insanları böyle öğütüyor. Buğdaydan ekmek yapmaya istidat değirmende oluyor. Buğday un haline gelecek ki, hamur yoğrulup ekmek olabilsin.

Bu humma denilen hastalıklar da böyle insanları ölüme doğru istidat kesbettiriyor.

Humma Allah-u Teâlâ'nın mü'min kulları için yeryüzündeki bir hapishanedir. Bu hapishane dolayısıyla evinden çıkamıyor tabii, işine gidemiyor, bir şey yapamıyor, adeta hapiste gibi.

Hummâ, Allah-u Teâlâ'nın kullarına verdiği bir hastalıktır. İsteddiği kula verir istediği kulu da kurtarır. Binâen aleyh bu sıtma denilen hastalık size gelince, soğuk suları dökünmek suretiyle bunu serinlettirin, ateşinizi düşürün; bundan şifa bekleyin!

Böyle yaparsanız, şifa hasıl olur.

b. Hummâ Mü'minin Ateşten Nasibidir

Kudâi, Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁸³

الْحَمَى حَظُّ كُلِّ مُؤْمِنٍ مِنَ النَّارِ، وَحَمَى لَيْلَةٍ، تَكْفُرُ خَطَايَا سَنَةٍ
مَجْرَمَةٍ (القضاعي عن ابن مسعود)

RE. 204/2 (*El-hummâ hazzu külli mü'minin mine'n-nâri, ve hummâ leyletin, tükeffiru hatâyâ senetin mücerremetin.*)

Sonra bu gerek humma olsun, gerek şu olsun, gerek diğer

¹⁸³ Kudâi, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.71, no:62; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.156, no:2788; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.320, no:6747; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XII, s.225, no:11799.

hastalıklar olsun her birisi, mü'minin cehennemden olan bir hazzı, nasibi var ateşte onun, o kulun, onu dünyada geçirmiş oluyor yani o hastalık dolayısıyla cehennemdeki hissesinin mahvolmasına vesile oluyor. Ki bak;

Bir gece hastalık tuttu, sıtma hastalığı veyahut diğeri, hummanın hangisi olursa olsun, bir senelik hataların affına vesile olur.

Mücerremet, tam demek. Bir geceki humma hastalığı 365 günlük bir senenin günahlarının dökülmesine sebep olur. Fakat bu o demek değildir ki, yani hasta olun da boyuna günahlarınızı döktürün diye. Bu Allah-u Teâlâ'nın lütfü...

Yâni hastalık gelirse, gelen hastalık Allah'tandır, ona da sabredin! Sabırlarınızın mukabilinde böyle mükâfatlarla mükâfatlanacaksınız. Bu şifası için de doktorlara müracaat etmeyin, tedavisini yaptırmayın demek de değildir. Sabrettiğiniz takdirde bu mükâfatlarla mükâfatlandırılırsınız.

c. Hummâ Yer ve İçer

Deylemî, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁸⁴

الحمى تأكل وتشرب، فأما أكلها فلهوم الناس، وشربها دماؤهم

(الديلمى عن أبي هريرة)

RE. 204/4 (*El-hummâ te'külü ve teşrebü, feemmâ eklühâ felühümü'n-nâsi, ve şürbühâ dimâühüm.*)

(*El-hummâ te'külü ve teşrebü*) “Humma yer ve içer. (*Feemmâ eklühâ felühümü'n-nâsi*) Yediği insanların etidir. (*Ve şürbühâ dimâühüm*) İçtiği insanların kanıdır.”

Humma denilen o hastalığın yemesi ve içmesi de vardır, yer ve içer o hastalık... Onun yediği insanların etidir. Yani o hastalık

¹⁸⁴ Deylemî, *Müsnedü'l-Frdevs*, c.II, s.156, no:2791; Ebû Hüreyre RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.35, no:28235; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XII, s.224, no:11794.

geldiği insanda et bırakmaz, zayıflatır.

Hummanın içtiği de insanların kanlarıdır. Yani o hastalığa, humma hastalığına tutulan insanın kanı azalır, beti benzi sapsarıdır. Vücudunda et de kalmamıştır, zayıflamıştır.

Hastalıklar Allah-u Teâlâ'nın bize kamçısıdır derler. Yani sıhhat kaidelerine, kanunlarına riayet etmeyenlere, bu Cenâb-ı Hak tarafından bir tokattır ki;

“—Ha, sen buna müstahak oldun, bu da senin cezandır, çek bakalım!” gibilerden.

Onun için o Kanuni Sultan Süleyman'a atfederler:

*Halk içinde mu'teber bir nesne yok devlet gibi;
Olmaya devlet cihânda bir nefes sıhhat gibi!*

[Halkın gözünde devlet gibi, iktidâr gibi değerli bir şey yok!

Halbuki şu dünyada bir nefes sıhhat gibi nimet, mutluluk olamaz.]

Sıhhat çok önemli! Fakat sıhhat, bütün hayvanların, bütün beşeriyetin yaşadığı bir hayattaki sıhhat değildir. Sıhhat bugün ecnebilerde, dinsizlerde, hayvanatta, nebâtatta, her şeyde bu hayat var.

Bu hayattaki matlup olan sıhhat, imanlı sıhhattir. İmanlı sıhhat olursa, ne mükemmel olur, ne güzel olur. İmandan mahrumsa, o vücuttaki sıhhat, belki insanlığı o sıhhat dolayısıyla birçok günahlara, felaketselere de sürükleyebilir.

Onun için humma Allah-u Teâlâ'nın yeryüzünde bir hapishanesidir. Neden?

Zayıflamışsın, kanın kalmamış, canın kalmamış, günah yapacak halin de yok gayrı. O hapse düşmüşsün. Binâen aleyh demek ki humma cezanın neticesi oluyor.

Öyleyse hastalıklardan, sıhhatimizi bozacak şeylerden kendimizi nasıl korumamız lazımsa; bizim bir de gönlümüz var, o gönlünüzü de böyle bozacak şeylerden korumamız aynı şekilde vazifemizdir.

d. Hâ Mîm'lerin Duası

Beyhakî, Halil ibn-i Mürre Rh.A'ten rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁸⁵

الْحَوَامِيمِ سَبْعَ، وَأَبْوَابِ جَهَنَّمَ سَبْعَ، تَجِيءُ كُلُّ حَامِيمٍ مِنْهَا تَقِفُ عَلَى
بَابٍ مِنْ هَذِهِ الْأَبْوَابِ، فَتَقُولُ: اللَّهُمَّ لَا تَدْخِلْ هَذَا الْبَابَ مَنْ كَانَ
يُؤْمِنُ بِي، وَيَقْرَأُ بِي (هب. عن الخليل بن مرة مرسلًا)

RE. 204/5 (*El-havâmîmü seb'un, ve ebvâbü cehenneme seb'un, tecîü küllü hâmin minhâ takıfu alâ bâbin min hâzihi'l-ebvâbi, fetekülü: Allâhümme lâ tûdhil hâze'l-bâbe men kâne yü'minü bî, ve yakreûnî.*)

(*El-havâmîmü seb'un*) “Hâ-Mim’ler yedidir. (Ve ebvâbü cehenneme seb'un) Cehennemin kapıları da yedidir. (*Tecîü küllü hâmin minhâ takıfu alâ bâbin min hâzihi'l-ebvâbi*) Her biri Cehennemin bir kapısına gelir, durur. (*Fetekülü*) Der ki: (*Allâhümme lâ tûdhil hâze'l-bâbe men kâne yü'minü bî, ve yakreûnî*) Yâ Rabbi, bana inanıp da beni okuyanı bu kapıdan sokma!”

Kur’an’da *Hâ Mîm* ile başlayan sureler vardır, *havâmîm* diyorlar ona. Yedi tane *Hâ Mîm* var. Bunlar Cehennemin yedi kapısına dikilirler ve şöyle dua ederler:

(*Allâhümme lâ tûdhil hâze'l-bâbe men kâne yü'minü bî, ve yakreûnî*) “Yâ Rabbi, bana inanıp da beni okuyanı bu bu mü'mini sen bu kapıdan cehenneme koyma!” derler.

Demek ki, *Hâ Mîm* sûrelerine devam eden kimselerin, yani Kur’an’ı okuyan insanların cehenneme girmelerine mani olacaklar bunlar. Ne güzel bir bahtiyarlıktır.

Yani, siz Kur’ân-ı Azîmüşşân’ı çok okuyun! Kur’ân-ı Azîmüşşân’ı okumasını yapamadıysanız ufak sûreleri var, o ufak sûreleri tekrar tekrar okumak suretiyle, yine onun sevabına nail olmaya çalışırsınız.

¹⁸⁵ Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.485, no:2479; Halil ibn-i Mürre Rh.A'ten. *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.579, no:2621; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XII, s.232, no:11813.

“—E hiçbir şey bilmiyor?”

O olmaz Müslümanlıkta... Hiç olmazsa Elham'ı bilecek ve namaz sûrelerini de bilecek bir müslüman... Namaz sûrelerini bildikten sonra, işte *Elham*'ı okusan, *Kul hüvallah*'ı okusan, *Kul eûzûleri* okusan tekrar tekrar, yine Kur'an'ın okunmuş sevabına, tam mânâsıyla olmasa da bir derece yaklaşmış olur yine insan hiç olmazsa... Yalnız okumak lazım!

Onun için, “Her kim ki günde 100 defa *Kul hüva'llâhu ehad* sûresini okuyacak olursa —bir rivayette 200 defa— onun kadar sevaplı kimse gelmeyecek.”

Cenâb-ı Hakk'ın bunun için büyük mükafatları var... İsterse hafız olsun, Kur'an okuyor olsun, isterse olmasın ama bu *Kul hüva'llah*'ı daima okumanın fazileti çok yüksek.

Onun için, bizim büyüklerimiz;

“—Bunu hiç olmazsa günde bin defa okumalı!” demişler.

Bin defa okumak da herkes için mümkün olmaz. Öyleyse topluluk olarak bunu taksim edin aranızda, okuyun, bunu bin defa okumuş sevabına nail olursunuz.

Onun için 10 kişi, hatta beş kişiden yukarısı için, 10 kişi olursa adam başına 100 tane düşer, 20 kişi olursa 50 tane düşer, 40 kişi olursa 25 tane düşer. Beş dakikalık bir iştir. Bununla beraber, Cenâb-ı Hak herkese de bin defa *Kul hüva'llah* okumuş sevabını verir.

Bin *Kul hüva'llah* okumadı, okuduğumuz 25 tane, 50 tane ama hepimiz bir olduğumuz için, müslümanlar da yek vücut, hepsi bir olduğu için, hepsine biner *Kul hüva'llah* okumuş sevabı veriliyor. Ne büyük mükâfattır.

Tevhidler de böyledir. Tevhid okuyacağız, *Lâ ilâhe illa'llah* diyeceğiz. Bir insan kaç tane diyebilir? Yüz tane, 500 tane, 1000 tane, 5000 tane... Bundan fazlası zor gelmeye başlar.

Fakat böyle 100 kişi oturur da 100'er tane okursak, 100 kişi 10 bin tane mi eder? On bin tane eder.

Biner tane okursak? Yüz bin eder.

e. Şüphelilerden Kaçınmak

Ahmed ibn-i Hanbel, Buhârî, Müslim, Ebû Dâvud, Tirmizî,

Neseî ve İbn-i Mâce, Nu'mân ibn-i Beşîr RA'dan rivayet etmişler.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁸⁶

الْحَلَالُ بَيْنَ ، وَالْحَرَامُ بَيْنَ ، وَبَيْنَهُمَا أُمُورٌ مُشْتَبِهَاتٌ ، لَا يَعْلَمُهَا كَثِيرٌ
مِنَ النَّاسِ ، فَمَنْ اتَّقَى الشُّبُهَاتِ ، فَقَدْ اسْتَبْرَأَ لِعَرْضِهِ وَدِينِهِ ؛ وَمَنْ وَقَعَ
فِي الْمَشْتَبِهَاتِ ، وَقَعَ فِي الْحَرَامِ ، كَرَاعٍ يَرعى حَوْلَ الْحِمَى ، يُوشِكُ أَنْ
يُوقِعَهُ ؛ أَلَا وَإِنَّ لِكُلِّ مَلِكٍ حِمَى ، أَلَا وَإِنَّ حِمَى اللَّهِ تَعَالَى فِي أَرْضِهِ
مَحَارِمُهُ ؛ أَلَا وَإِنَّ فِي الْجَسَدِ مُضْغَةً ، إِذَا صَلَحَتْ صَلَحَ الْجَسَدُ كُلُّهُ ،
وَإِذَا فَسَدَتْ فَسَدَ الْجَسَدُ كُلُّهُ ، أَلَا وَهِيَ الْقَلْبُ (حم. خ. م. د. ت.

ن. ه. عن الشعبي عن النعمان بن بشير)

RE. 204/6 (*El-halâlu beyyinün, ve'l-harâmu beyyinün, ve beynehümâ ümûrun müştebihâtün, lâ ya'lemühâ kesîrün mine'n-nâsi, femeni'tteka's-şübühâti, fekadi'stebree li-ırdihî ve dînihî; ve men vekaa fi'l-müştebihâti, vekaa fi'l-harâmi, kerâin yer'â havle'l-himâ, yüşikü en yüvâkıahû; elâ ve inne li-küllî melikin himâ, elâ ve inne hima'llâhu tealâ fi ardihî mehârimühû; elâ inne fi'l-cesedi mudgaten, izâ salehat saleha'l-cesedü küllühû, ve izâ fesedet fesede'l-cesedü küllühû, elâ ve hiye'l-kalbü.*)

(*El-halâlu beyyinün, ve'l-harâmu beyyinün*) “Helâl de bellidir, haram da bellidir. (*Ve beynehümâ ümûrun müştebihâtün*) Bunların arasında şüpheli şeyler vardır. (*Lâ ya'lemühâ kesîrün mine'n-nâsi*) İnsanların çoğu bunu bilmez. (*Femeni'tteka's-*

¹⁸⁶ Buhârî, *Sahih*, c.I, s.90, no:50; Müslim, *Sahih*, c.VIII, s.290, no:2996; Tirmizî. *Sünen*, c.IV, s.464, no:1126; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XI, s.482, no:3974; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.269, no:18394; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.264, no:10180; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.319, no:2531; İbn-i Hibbân, *Sahih*, c.II, s.497, no:721; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VI, s.560, no:22435; Nu'mân ibn-i Beşîr RA'dan.

şübühâti, fekadî'stebree li-ırdihî ve dînihî) Şüpheliden sakınan dinini ve ırzını kurtarır. (*Ve men vekaa fi'l-müştebihâti, vekaa fi'l-harâmi*) Şüpheli şeye düşen, harama düştü demektir.”

(*Kerâin yer'à havle'l-himâ*) “Yasaklanmış olan bir korunun kenarında sürü güden bir çoban gibi. (*Yüşükü en yüvâkiahû*) Yakındır ki, o kimse yasak olan o koruya düşer.”

(*Elâ ve inne li-küllü melikin himâ*) “Agâh olun, her melikin böyle bir korusu vardır. (*Elâ ve inne hima'llâhu teâlâ fî ardihî mehârimühû*) Allah-u Teâlâ'nın yeryüzündeki koruları da haramlarıdır.”

(*Elâ inne fi'l-cesedi mudgaten*) “Bedende bir et parçası vardır. (*İzâ salehat saleha'l-cesedü küllühû*) O iyi olursa bütün beden iyi olur; (*ve izâ fesedet fesede'l-cesedü küllühû*) o bozulursa bütün beden bozulur. (*Elâ ve hiye'l-kalbü*) İşte o kalptir.”

Şimdi bugün, helâlı haramı bilmeyen bir insan yoktur. Belki İslâmiyet'ten haberi olmayan bir adam olabilir. Müslüman bir adam, ful müslümansa neyin helâl olup neyin haram olmadığını muhakkak anasından duymuştur, babasından duymuştur; camiye gidiyordur, hocasından duymuştur, cemiyetteki şundan bundan duymuştur, bilir. İçki haramdır bilmeyen yoktur, kumar haramdır bilmeyen yoktur, zina haramdır bilmeyen yoktur, bunlar bilinir. Helâller de malum...

Helâllerle haramların arasında bazı şüpheliler var ki, haram mı, helâl mi bilemiyoruz. Helâl desek korkuyoruz, haram desek ondan da korkuyoruz diyemiyoruz. İnsanların çoğu da bunu bilmezler.”

Mesela sigara. Haram desek;

“—Yok diyorlar, neden haram olacak, ot? Haram olmaz.”

“—Pekiyi, helâl mi?”

“—Helâl de olmaz.”

“—Neden?”

“—Nasıl helâl diyeceğiz?”

Ne oldu? Ortada kaldı, şüphede kaldı.

Ha öyleyse; her kim böyle şüpheli şeylerden sakınırsa, o şüpheli şeylerin içine düşmekten korunur. Bu adam şüphelilerden korunduğu ve kaçındığı için dinini, ırzını muhafaza eder.”

Kim de, “Kim diyormuş onu haram diyerekten, haram değil

canım?” diyerek konuşursa, o haramın içine düşer.

O haram değilse işte mekruh... Mekruh olsa da işte artık ona kulak asmıyor, “Kim demiş canım ona haram?” diye onu işleyiveriyor.

Şu çobanın haline benzer ki, tarlaların hududuna hayvanları getirmiş, o hudutta otlatıyor. Şimdi o hudutta otlarken, hayvan içeride gördüğü yeşilliği görünce hop diye atlar oraya. Çünkü gelmiş oraya kadar, sınıra gelmiş artık. Sınıra geldikten sonra o yeşilliği orada görünce bırakmaz onu hayvan. Sen yetişinceye kadar o oraya gider, onu koparır.

Demek ki bu hududa gelmiş hayvan, artık umulur ki o yeşilliklere gidecek, o tarlanın içerisinden, yani başkasının malından onları koparıp yiyecektir.

Şimdi bundan dolayı bize ihtar yapıyor:

Biliyorsunuz ki her mal sahibinin mülkünün bir hududu var. Köylerin bir hududu var. Kasabalara gelince kasabaların bir hududu var. Yollarda giderken filan yerin hududundan içeriye giriyor diye yazmış oraya. Bu memleketin hududu bitiyor, öteki memleketin hududu başlıyor.

Türk milletinin hududu şu, Fransız milletinin hududu bu, İngiliz milletinin hududu bu, herkesin bir hududu var, bu hudutları da çizmişler.

Her bir hükümdarın böyle bir hududu vardır. Allah'ın da bir hududu vardır. Mülk onun olmakla beraber onun da koyduğu sınırlar vardır. Bu sınırlar da Allah-u Teâlâ'nın haramlarıdır. Allah-u Teâlâ bu haramları da bize bildirmiştir.

Agâh olun, mütenebbih olun, iyi dinleyin, bakın: Şu vücutta bir et parçası vardır. O ufacık et parçası salih olursa, yani iyi olursa, bütün vücut iyi olur. O et parçası fasid olursa, bütün vücut fâsid olur. Bu ufacık et parçası kalptir, yani gönüldür.

Bu tıbben de öyle değil mi? Kalbi rahatsa insanın, adamın sıhhati iyidir. Kalbi bozuk mu, rahatsız mı kalbinden, enfarktüs mü diyorlar ne diyorlar?

Kalp hastalığı var; yokuşu gidemez, hızlı gidemez, şu işi yapamaz, ağır işleri yapamaz, kendini idare eder şöyle böyle...

Şimdi bu kalbin fesadı veya sıhhati...

Vücudumuzun fesadı veya sıhhati gıdalarımıza bağlı, yemelerimize içmelerimize bağlı. Bugün bunu hemen herkes, cahil de olsa, okumuş da olsa, hepsi biliyor; şu zararlıdır yemeyelim, bu da faydalıdır yiyelim diyerek bunlar belli.

Bu kalp olan, gönül kısmındaki fesat ile sıhhat arası, işte mehârim, Allah'ın haram olan hudutları var ya, o haram hudutlardan Allah-u Teâlâ'nın yasak ettiği şeyleri yersen, o işte zehirli bir maddeyi yemek gibidir.

Zehirli bir maddeyi yiyince insan ne oluyor? Tabiatıyla ölüyor. Yahut birçok tedavilerle kurtulması imkânı varsa kurtuluyor yoksa gidiyor gürültüye.

E bu haramlar da tıpkı bunlar gibidir. Allah-u Teâlâ'nın haramlarını irtikâp ediyor musun, işliyor musun? Eğer işliyorsan, demek ki o, senin gönlünün ölmesine sebep oluyor. Bu gönlünü öldürmemek için, onu fesattan kurtarmak için de haramlardan uzak olmayı tavsiye buyurmuşlar.

Şimdi bu gerek haramların, gerek helâlların listesini kitaplarımız uzun uzun yazmışlar. Şunlar helâl, bunlar haram, şunlar sevap, bunlar günah diyerek ayrı ayrı yazılmış.

Bunların en sonuncusu olan sıdk meselesine gelmiştik de o sıdk meselesini mütalea ederken, deftere not almak hoşumuza gitti de buraya not aldık.

Bu kalp ne zaman salih olur, ne zaman fasid olur? Kalp ne zaman salahta olur, ne zaman fesatta olur? Mühim bir iş.

Şimdi bu, insanın ahlâken kemale erişmesine bağlı. Ahlâken kemale ulaşmış insanların kalpleri salihdir, temizdir, güzeldir, makbul ve memduhtur. Ahlâken bozuk ise onların kalpleri de bozuktur.

Bu ahlâken kalplerin bozuk oluşuna dair ileride gelecek bir dersimizde;

f. Güzel Ahlâk Hataları Giderir

Taberânî, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁸⁷

الخلق الحسن يذیب الخطایا ، كما یذیب الماء الجلید ؛ والخلق
السوء یفسد العمل ، كما یفسد الخل العسل (طب . عن ابن
عباس)

RE. 205/11 (*El-hulüku'l-hasenü yüzübü'l-hatâyâ, kemâ yüzübü'l-mâü'l-celîde; ve'l-hulüku's-süü yufsidü'l-amel, kemâ yüfsidü'l-hallü'l-asel.*)

(*El-hulüku'l-hasenü yüzübü'l-hatâyâ*) “Güzel ahlâk hataları eritir; (*kemâ yüzübü'l-mâü'l-celîde*) suyun buzu erittiği gibi. (*Ve'l-hulüku's-süü yufsidü'l-amel*) Kötü ahlâk da ameli ifsad eder, bozar; (*kemâ yüfsidü'l-hallü'l-asel*) sirkenin balı bozduğu gibi.”

Hatasız insan olmaz, kusur, günah hepimizde var. Güzel ahlâk, bütün hataları eritir, yani yok eder. Sıcak bir su buzu nasıl eritiyorsa, ahlâk-ı haseneler de günahları böyle eritir, yok eder.

Kötü ahlâk da... Nasıl geçen demişti: “Hased, bir sürü hasenatı götürür, imanı da ifsad eder.” dediği gibi, “Kötü ahlâk da sirkenin balı ifsad ettiği gibi, iyi amelleri böyle ifsad eder, yani işe yaramaz hale getirir.” buyurmuş SAS Efendimiz.

Sadâkat güzel ahlâkların en üstünü, en güzeli...

Şimdi bakalım şunu okuyalım da sadâkatten bizde ne kadarı var? Biz ne kadar sâdik insanız? “*Lâ ilâhe illa'llah, Muhammedün*

---

¹⁸⁷ Taberânî, *Mucemü'l-Kebîr*, c.X, s.318, no:10777; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.247, no:8036; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.200, no:2991; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.54, no:12690; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.247, no:8036; Ebü's-Şeyh, *Emsâl fi'l-Hadis*, c.I, s.113, no:252; Ebü Nuaym, *Ahbâr-ı İsfahan*, c.VII, s.281, no:40618; Ukaylî, *Duafâ*, c.IX, s.11, no:2074; İbn-i Hibbân, *Mecrûhin*, c.III, s.51; Ebü Hüreyre RA'dan.

Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.255, no:799; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XLI, s.293, no:8271; İbn-i Ömer RA'dan.

Temmmâü'r-Râzî, *Fevâid*, c.I, s.300, no:301; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

rasûlü'llah" bizim şu ağzımızdan çıkıyor. Bu sözde biz sâdik miyiz, değil miyiz?

Şimdi yine burada bir ders var:

g. Hâriciler Hakkında

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁸⁸

الخَوَارِجُ كِلَابُ النَّارِ (ط. ش. حم. د. والحكيم، وابن جرير، طب.
ك. عن عبدالله بن أبي أوفى؛ طب. ك. ض. عن بي أمامة)

RE. 205/15 (*El-havâricü kilâbü'n-nâri.*)

Hz. Ali Efendimiz'in zamanında Havâric diye bir millet var, bir kavim, 12 bin kişi kadar bunlar. "Bunlar cehennemın köpekleri." Fakat diyor ki;

Eğer siz bunları namaz kılarken görerseniz bayılırsınız. Kendi namazlarınızı da, "Bizim kıldığımız da namaz mı be! O adam ne kadar güzel bir namaz kılıyor! Allah! Hayran oldum." diye küçümsersiniz.

Çünkü çok huşûlu, boynunu bükmüş, sararmış solmuş, huzû ve huşû ile de uzun uzun da okuyor, gayet mükemmel... Orucu da böyle. Hakir görürsünüz kendi oruçlarınızı, kendi namazlarınızı, onların namazları ve oruçları yanında...

Fakat onlar dinden çıkarlar, onların okumaları gırtlaklarından aşağıya geçmez. Okumaları gırtlaklarından aşağıya geçmez yani bütün kuvvetleri çenelerindedir. İman denilen şey içe geçmemiştir. Namazı çok güzel, bayılıyorlar... E bayıldığı halde

---

¹⁸⁸ İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.204, no:169; Ahmed in-i Hanel, *Müsned*, c.IV, s.355, no:19153; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XV, s.304, no:39039; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VI, s.319, no:3365; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.VIII, s.312; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.V, s.56; Abdullah ibn-i Ebî Evfâ RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IX, s.42, no:9085; Ebû Nuaym. *Ahbâr-ı İsfahan*, c.IX, s.460, no:1932; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdes*, c.II, s.206, no:3014; Ebû Ümâme RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XI, s.137, no:30986; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XII, s.419, no:12221.

boğazından aşağıya geçmez diyor.

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:¹⁸⁹

لَيَقْرَأَنَّ الْقُرْآنَ نَاسٌ مِّنْ أُمَّتِي، يَمْرُقُونَ مِنَ الْإِسْلَامِ، كَمَا يَمْرُقُ
السَّهْمُ مِنَ الرَّمِيَّةِ (حم. ه. عن ابن عباس)

RE. 367/2 (*Leyakraenne'l-kur'âne nâsun min ümmetî, yemrukûne mine'l-islâmi, kemâ yemruku's-sehmu mine'r-remîyyeh*)

“Ümmetinden bir kısım insanlar var ki, onlar Kur’ân-ı Kerim’i okuyacaklar. Muhakkak okuyacaklar, okuyup duracaklar ama, okun yaydan fırlayıp gittiği gibi İslâm’dan fırlayıp çıkıp gidecekler. Kur’an okuyacaklar ama, dinden çıkıp gidecekler.

E şimdi bu, bu kadar namaz kıldığı halde, bu güzel namaz kıldığı halde niçin gırtlığından aşağıya geçmiyor bunun iman?

Demek ki, sözünde sadâkati tam değil. Sözü içten değil, dilinde sadâkati... Dili güzel fakat altı, dilden aşağı olan o gönül kısmında bir şey yok.

h. Sâdıklarla Beraber Olmak

Onun için, çok mühim olan bu sıdk meselesi hepimizin yüreklerini ürpertecek bir derecededir. Sıdk hepimizin bildiği bir şey işte, yalancılığın zıddı, mâlûm doğruluk.

Cenâb-ı Vâcibü'l-Vücûd Hazretleri de doğruluğu ve doğrularla beraber olmamızı tavsiye buyuruyor.

E şimdi bak, ilerde de gelecek de şimdi anlatalım:

Geçenlerde Tekirdağ’ına gittik, bir köylü arkadaşı. İşte ekimden dikimden bahis açıldı. Adam karpuzcu, e karpuzun

---

¹⁸⁹ İbn-i Mace, *Sünen*, c.I, s.202, no:167; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.256, no:2312; Taberani, *Mu’cemü'l-Kebir*, c.XI, s.280, no:11734; İbn-i Ebi Şeybe, *Musannef*, c.XV, s.321, no:39074; Ebu Ya’la, *Müsned*, c.IV, s.242, no:2354; Heysemi, *Mecmaü’z-Zevaid*, c.VI, s.347, no:10428; Abdullah ibn-i Abbas RA’dan.

Kenzü'l-Ummal, c.XI, s.142, no:30957; *Camiü'l-Ehadis*, c.XVIII, s.348 no:19591.

hangisi iyidir, hangisi olmuştur çok iyi bilir bu adam dediler.

İşte çekirdekli karpuz işe yaramaz, çekirdeği az olan iyidir filan derken, iş geldi kabakla karpuzun yan yana ekilişine... Adam dedi ki, çiftçi adam:

“—Ne zaman ki karpuzun yanına kabak ekilirse, kabak daha kuvvetli olduğu için karpuz kabağın rengini alır. O kırmızı karpuz bir bakarsın bembeyaz olur.” dedi.

Neden? Komşusunun huyunu alıyor nebat bile! Nebat bile gayrı tabii, şuursuz bir halde yanındakinin huyunu suyunu alıyor işte.

Çiftçinin tabiri... Bizde de var ya:

“—Üzüm üzüme baka baka kararır.” derler.

Demek ki insan kimlerle düşüp kalkarsa, kimlerle oturup kalkarsa, sohbet ederse onların huyunu, ahlâkını farkına varmadan alır, hiç fark etmez o. Nasıl karpuz kabağın rengini alıyorsa, onun gibi.

Şimdi Allah-u Teâlâ da bize diyor ki:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ (التوبة: ١١٩)

(*Yâ eyyühe'llezîne âmenü'teku'llâhe ve kûnû meâ's-sâdikîn*) “Ey iman edenler, Allah'tan korkun ve sâdıklarla beraber olun!” (Tevbe, 9/119) buyuruyor.

Yâni, sen iyileri ara, bul; o iyilerle düş kalk! Onların sohbetlerinde bulun, nasihatlerini dinle! Hiç olmazsa onların yüzüne bakmak sana kâfidir. Onlarla beraber olunca, onların huyları tedrîci bir surette sana geçer, farkına varmazsın.

Tabiatıyla iyilerle düşüp kalka kalka insan, o iyilerin haliyle hallenir, o da iyiler defterine, doğrular defterine yazılır. Bilakis yalancılarla ülfet eden, ünsiyet eden, düşüp kalkan insanlar da bilâhare yalancılık kendilerine bir mal, onlar için bir sermaye olur. O da dolayısıyla neticede, “Bu adam yalancıdır!” defterine yalancı olarak yazılır.

E şimdi insan adının doğruların defterine geçmesini mi ister, yoksa yalancıların defterine mi geçmesini ister?

Eh doğruların defterine geçmek istiyorsan, doğrularla beraber ol ki doğruluk defterine geçesin. Yok, yalancılarla ülfet, ünsiyet

eder, düşüp kalkarsan, netice itibariyle sen de yalancılardan arasına kapılıp gidersin.

Doğruluk, nübüvvet derecelerinden sonra gelen bir derecedir. Ayet-i kerimede şöyle buyrulmuştur:

وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَ
الصَّدِيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ ، وَحَسُنَ أُولَئِكَ رَفِيقًا (النساء: ٦٩)

(*Ve men yutii'llâhe ve'r-rasûle feülâike mea'llezîne en'ama'llâhu aleyhim mine'n-nebiyyîne ve's-siddîkîne ve's-şühedâi ve's-sâlihine, ve hasüne ülâike refîkâ.*) “Kim Allah’a ve Rasûlüne itaat ederse, işte onlar Allah’ın kendilerine lütuflarda bulunduğu peygamberler, siddîkler, şehidler ve sâlih kimselerle beraberdir. Bunlar ne güzel arkadaşlardır!” (Nisâ, 4/69)

Nebîlerden sonra siddîklar geliyor.

Sıdk sözde, işte, ahvalde olur; yalnız dilde olursa kâfi değil. Hem sözünde olacak, hem hareketlerinde olacak, hem halinde olacak. Yalnız sözde doğru olana *sâdık*, işinde ve hareketlerinde doğru olana da *siddîk* derler.

Allah-u Teâlâ’nın yardımı, nusratı, hıfz u himayesi kendisiyle beraber olmasını isteyen her kişiye sıdka devam tavsiye olunur. Zira Allah-u Teâlâ daima sâdıklarla beraber olduğunu da beyan buyurmaktadır. Sâdıkların kalpleri de o kadar nurlu ve feyizli olur ki, bu halini vasfa lisânın imkânı olmaz.

Allah kusurumuzu affetsin... Hepimiz insanız. İnsanız ama insanların bir olgun tabakası vardır ki, bu olgun tabakasının kıymetine baha yoktur.

Niçin? O öyle bir ruha sahiptir ki, bütün geçmiş ruhlarla ve gelecek ruhlarla ilgi ve alâkası vardır. O kadar temiz bir gönle mâliktir ki, geçmişten de haberi vardır, gelecekte de haberi vardır. O ruha sahip olan o büyük zâtın himayesi, koltuğu altında barınan insanlar da ne bahtiyar insanlardır.

Ama bunu herkes yapabilir mi? Herkes çelik olur mu? Herkes altın olur mu? Herkes platin olur mu? Bunlar mahdut mahduttur, sınıf sınıftır. Fakat biz insan tabakasının tekemmülü için Hz.

Allah Celle ve A'lâ:

“—Sizi muhtelif şekillerde yarattım, tînette yarattım, huyda, ahlâkta yarattım. Hepiniz de lâzımsınız. Fakat sizin iyi olabilmeniz için, bu bahtiyar insanlar gibi olabilmeniz için, benim sâdık kullarımla beraber olmanız lâzım! Sâdık kullarımla beraber olun ama, bu bir gün için değil, ölünceye kadar... Bir gün oturmuşun, bir ay oturmuşun, sonra bırakmışsın, olmaz o iş.”

i. Doğruluk Nedir?

Asıl doğrulukta hüner, tehlikeyi mucib olan bir yerden yalanla kurtulmak imkânı varken, doğruluktan şaşmamak. Doğruyu söylersen ceza göreceksin yahut zarar göreceksin. Bu zararı göreceğin zamanda yalanı irtikap edersen, kurtulacaksın zarardan. O zaman da bile doğruluktan vaz geçmemek.

Şimdi meselâ bizim alışverişlerde bir de yemin koyarlar yanına ki “Valla bak, sermayesi bana bu kadar.” der. Hem yalan söyler hem de yalanın yanına bir de yemin kor, Allah Teâlâ'nın ismi ile onu te'yid ederekten bunu söyler. Bu kat'iyyen caiz olmadığı gibi, zararı mucip olan bir yerde bile doğruluktan şaşmayacak. Asıl doğruluk bu.

Yani doğruluk, iç halinin dış haliyle uygun olmasıdır.

Dilin ne diyor?

“—*Lâ ilâhe illa'llah, Muhammedün rasûlü'llah*, Allah büyüktür.”

İçin de bunu dediği vakitte namazı bırakamazsın, orucu bırakamazsın, kimseye fenalık yapamazsın, kimseye kötülük yapamazsın, herkesin iyiliğini istersin. Çünkü Peygamber SAS diyor ki:

“—Müslüman müslümanın kardeşi, mü'min de mü'minin kardeşidir.”

E kardeş kardeşe hıyanet eder mi canım?

Bahusus doğruluk, her şeyden evvel insanların haramlardan ve haramı mucip olan her şeyden uzak kalmasıdır. Şimdi kalbin salâhını istiyorsan, ne kadar haram varsa o haramlardan uzak olmak lazım. Haramları irtikap edenlerin sözlerindeki doğruluğun kıymeti olmaz.

Sözü doğru, mesela bizim gavurlar var şimdi, Fransız olsun İngiliz olsun, çok doğrucu diyorlar. Muamelelerinde adamlar ne kadar doğru...

E ne olacak, gâvur alt tarafı. Onun doğruluğunun kıymeti yok. Doğruluk iman ile beraber olduğu takdirde kıymeti çoktur.

Onun için doğruluk, bütün iç ve amelleriyle Allah-u Celle ve A'lâ'ya karşı vefasını gösteren, söylediği sözü Allah-u Teâlâ'ya isbat eden kişinin ahlâkıdır.

Bak şimdi, sâdık kimse, ölüm geldiği vakitte, ölüyor artık, bütün esrarları meydana koyulsa; yani çocukluğundan beri yaptığı, günahları, neleri varsa hepsini seriyorlar gözünün önüne, böyle herkes de görüyor. "Bu adam şöyle bir adamdı." diye bütün esrarı meydana çıkarılsa; kendisini utandıracak bir hali bulunmayan kimsedir.

Bütün esrarı meydana koyulmuş ama utanacak bir hali yok adamın. Çünkü yapmamış utanacak bir hal. Utanacak bir hal yapmadığı için ölürken de hiç üzülüyor, bütün iyilikler gözünün önünde. İşte bu sâdık kimselerin sözleri oktan daha tesirlidir.

Allah-u Teâlâ'ya tam manasıyla teslim olan insanların halidir sadâkat. Sadâkat demek Allah-u Teâlâ'ya tam mânâsıyla teslim olursa, onun halidir.

Zünnûn-i Mısri Hazretleri, meşhur zâtlardan birisi, diyor ki:

"—Doğruluk Allah'ın kılıcıdır, nereye dokunursa orasını keser."

Şimdi sen bir dua et, bakalım duan ne derecede makbul oluyor? Sen yine anla, eğer duan derhal tesir ediyorsa, doğru bir adamsın. Çünkü doğrunun duası yapılacak olan işi derhal kesecek.

Fethu'l-Musulî Hazretleri'nden sıdkı, sıdkın mahiyetini öğrenmek istedikleri vakitte, demircinin dükkanındaki kızgın demiri almış eline, diyor ki:

"—Oğlum buna derler sadâkat!"

Yani kızgın demir yakmıyor elini. "Sen de bu hale gelirsen, sen de sâdıksın!" demek. Kızgın demir, yani ateş seni yakmıyorsa, yakmadığı zamanda sende sadâkat var demek.

Niçin? İbrahim AS'ın rütbesine erişmiş oluyorsun. İbrahim AS'ı yakamayan ateş, seni de başkalarını da yakamaz. Ama o

mertebeyle ulaşmayınca, kibrit de yakar adamı. Yeter ki biz o sadâkate sahip olan kullarından olalım.

Bunun için Yusuf b. Esbât denilen bir zât diyor ki;

“—Benim bir gecelik Allah ile sıdk ile muamelem, bir gecelik Allah ile sıdk ile muamelem, düşman ile fi sebilillah dövüşmekten bana daha sevgilidir.” demiş.

Sıdktaki yüksekliğini belirtmiş.

Ebû Ali ed-Dekkâk denilen bir büyük zât daha var, o da diyor ki;

“—Doğruluk ya görüldüğün gibi olmak, veya olduğun gibi görünmektir.”

Ya olduğun gibi görün, ya da görüldüğün gibi ol! Bu söz çok iyi bir sözdür, yani doğru bir sözdür. Bazı insan bakarsın ki, işte farz et bizi, sakalımız, sarığımız, cübbemiz, işte namazımız filan herkesten bir hürmet-i mahsûsa görüyoruz ama iç âlemimizin vukufuna haberiniz yok, içimizi bilmiyorsunuz. İçimizi bilmediğiniz için, dışımıza itibar ediyorsunuz. Eğer içimiz de dışımız gibiyse, ne mutlu bize... Eğer içimiz dışımıza uygun değilse, ne yazık bize.

Bak şurada da ne güzel bir şey söylemiş:

“—Sâdıklarda halkın gönüllerinde yer alma hevesi kat’iyen bulunmaz; beni sevsinler, bana hürmet göstereyinler, bana saygı göstereyinler, giderken ayağa kalksınlar, elimi öpsünler, el pençe divan dursunlar, istediğim bir şeyi, bir dediğimi iki yapmasınlar... Bu gibi arzu sâdıklarda bulunmaz.”

İşte Peygamber SAS Efendimiz ve onun emsali olan büyüklerimiz... İnsanların iyi amellerine muttali olmalarını istemezlerdi. İnsan bazen kalkar gece namazları kılar, oruçlar tutar, hayrat u hasenâtlar da yapar; ama kimseye bildirmek istemiyor bunları.

“—Kimse bilmesin, ben gece kılarım namazımı, oruç da tutarım, Kur’an da okurum, hayırları da yaparım ama kimse bilmesin, neme lazım. Benimle Rabbim arasında.”

İyiliklerini kimsenin bilmesini istemediği gibi, bazı yaramaz huyları da var, yaramaz ahlâkları da var, kötülükler de yapıyor

bazı bazı, şöyle böyle. Bunları da saklamak istemez.

Birisi dese ki:

“—Sen böyleymişsin yahu?”

“—Evet birader, ne yapalım işte!..”

Saklamıyor. Çünkü biz fenalıklarımızın meydana çıkmasını istemeyiz, çünkü mahcup oluruz. Mahcup kalacağımızdan dolayı, utanıp yüzlerinize bakamayacağımız için, hiçbir fenalığımızın başkaları tarafından bilinmesini istemeyiz. Bu bizdeki sadâkatsızlığın alâmetidir. Sâdık olsak isteyeceğiz, ne mal olduğumuzu herkes bilsin.

Efendim, sahte bir altını gerçek diye sana satıyorlar.

Kuyumcuya götürüyorsun, bakıyor:

“—A birader on para etmez, sahte bu!” diyor.

“—Yapma be, etme be!”

Adam aldı gitti.

Siz de bakarsınız kalıbına, kıyafetine, bir adam diyerek el öpmeye kalkarsınız. Fakat içi hiç de uygun değil oraya...

Demek ki biz bir fenalığımızın bilinmesini istemiyoruz, “Aman kimse bilmesin, çünkü ibadet de saklı, kabahat de saklı!” diyoruz. “Günah da saklı, iyilik de saklı, bilmesinler.” diyoruz.

E Allah biliyor!

“—Allah’ın bildiğini niçin saklayayım?” dersen o da kabahat. Allah Gaffâr’dır, Settâr’dır.

Allah biliyor, biz bildirmek istemiyoruz. Bilinmek istendiği takdirde de üzülmüyoruz. Bu üzülmemiz sadâkatımızın eksikliğinden ileri geliyor. İstemiyorsak kabahatlerimizin meydana çıkmamasını, demek ki sadâkatımızda noksanlık var. Çünkü kötülüğünün bilinmesini istememek, kendisinin kıymetinin artmasını istemektir. Kendisinin kıymetine eksiklik gelmesin diye, kötülüğünün bilinmesini istemiyor. Kıymetinin düşmesini istemiyor. “Bu da sâdıklara yakışmaz!” diyor.

Büyüklerin sözlerini yazmış yine buraya diyor ki;

“—İki çeşit farz vardır: Birisi dâimîdir birisi muvakkattır. İkisi de farzdır ama. Dâimî farzı ifâ edemeyenin muvakkat farzları makbule şayan değildir.”

“—Hocaefendi dâimî farz nedir?”

“—Dâimî farz doğruluktur, sadâkattir.

Müstakim ol müstakim, Hazret-i Allah utandırmaz seni. İstikameti kendine mal edebildiysen, doğruluğu kendine mal edebildiysen, ne mutlu sana!

Onun için bizim beş vakit namazımız var; yarımşar saat tutsa iki buçuk saat eder. Fakat 24 saatlik bir borcumuz var. Yirmi dört saatin yirmi dördünde de borcumuzdur. Nedir?

Doğruluk... Ne olursa olsun doğruluktan şaşmamak ve ayrılmamak... Doğru ol, mum gibi.

Doğruluktan ayrıldık; yalana, hileye, hud'aya kaçtık. Kendi işimizin dolabını döndürmek için nasıl icap ediyorsa, zamana göre uyuyoruz. Uyduk muydu demek ki farz-ı dâim gitti oradan. Farz-ı dâim doğruluktur; ondan ayrılmamız lazım gelirken, onu bozduk. Onu bozunca, şuraya gelen cereyanın hattını şuradan kesersen bu lamba nasıl sönüyor. Hattı kesiyorsun kökten ayrılıyor. Hat kesilince, bu lamba isterse kaç mumluk olursa olsun, artık yanmıyor.

Farz-ı dâim olan doğruluktan ayrıldığı vakitte farz-ı muvakkat sana fayda etmiyor, çünkü işte hep namaz kılıyoruz, hep oruç tutuyoruz, her fenalık da yine bizden çıkıyor; yalananın çeşidi, iftiranın çeşidi, kötülüklerin çeşidi...

Allah affetsin hepimizin kusurlarını...

Binâen aleyh Allah-u Teâlâ'ya sıdk ile bağlananlara, Allah-u Teâlâ'yı sıdk ile isteyenlere Allah-u Celle ve A'lâ bir ayna verir. O aynada dünya ve ahiretin bütün acâibini pek aşikâr olarak görürler. Zannedersem, bu ayna da gönül aynası olsa gerektir.

Bir kalp ki, bir gönül ki, o güzel olursa her şey güzel oluyor. O fesat olunca bütün her şey fesada uğruyor. İşte o gönül sâlih olduğu vakitte, bu bir aynadır ki kainatı görürsün; dünyanın da ahiretin de bütün acâibini onda görürsün.

Onun için kâmil olan evliyalar, mâkabli ile de mâbâdi ile de ervahlarla, hatta Peygamber SAS ile ruhen daima münasebet halindedirler. Büyüklerden birisi:

“—Ben Rasûlüllah'ın ruhundan bir an ayrılırsam, kendimi müslüman saymam!” diyor.

Sen bize bak! Aklımıza gelecek de biz salât ü selâm getireceğiz.

Rasûlullah'ın şebekesinin karşısına gidiyoruz da, orada bile bizde bir şey yok...

Allah!..

Aziz kardeş! Öyleyse sen sadâkatten ayrılma. Her ne kadar korkulu yerlerde sana sadâkat zarar verecek olsa bile, doğruluk yine sana netice itibariyle fayda verir. O anda bir zarar görsen bile, o zararın altından bir fayda doğar muhakkak.

Yalanı bırak; her ne kadar sana faydalı gibi görünürse de, muhakkak sana yine bir zararı dokunur. En büyük zararlarından birisi de artık gönlünün tamamıyla kararıp hiçbir şey görmesine imkân kalmamasıdır. İşte o sana Allah'ın verdiği gönül aynası artık paslanmış, bir tarafı göremiyorsun, maddiyata bağlanmış, maddiyattan başka bir şey göremiyorsun.

Zira doğruluk kişiyi iyiliklere ve hayırlara sevk eder. Hayırlarsa dolayısıyla insanı cennete götürür. Kişinin gayesi sadâkat olunca, ind-i ilâhîde siddîklar defterine yazılır.

Kitab-i ilâhî'de bütün peygamberler övülürken, siddîkiyet sıfatıyla övülmüştür:

إِنَّهُ كَانَ صَدِيقًا نَبِيًّا (مریم: ٤١)

(*İnnehû kâne siddîkan nebîyyâ*) “Çünkü o çok sadık bir peygamberdi.” (Meryem, 19/41)

Bir kimsede dört şey bulunursa, bununla en büyük kazancı elde etmiş olur. Birisi sadâkat, ikinci haya, üçüncüsü güzel ahlâk, dördüncüsü de şükürdür demişler. Binecek atın, bineğin sadâkat olsun; Hak da kılıcın, Allah-u Celle ve A'lâ da senin gayen ve talebin olsun.

Bir kişi ki, “Allah-u Teâlâ'yı severim!” iddiasında bulunur da bu iddiasında sadık olmazsa, kıyamet gününde yüzleri kapkara olacağı bildirilmiş.

Bütün ulema ve fukahannın ittifakıyla:

“—Bir kimsede üç haslet sahih olursa, onun kurtuluşu mümkündür.” demişler. “Bunlar da birbirinden ayrılmaz, üçü de birdir. Birisi bid'at ve hevâdan âri halis bir İslâm; ikincisi amellerinde Allah-u Teâlâ'ya sıdkını göstermesi; üçüncüsü de

yiyip içmesinin helâlinden olması.”

j. Büyüklerin Sözlere

Orada eski büyüklerin sözlerinden 22 tane almışlar ki, bizde kibâr-i kelâm yahut atasözü deriz; onlara benzer bir şey. Bunları şöyle sıralamış, her birisi büyük derstir:

1. İlimden daha faydalı bir hazine olmaz.
2. Hilimden daha ziyade kârlı mal olmaz.
3. Gazabı yenmekten daha iyi haseb olmaz.
4. Amelden daha kıymetli dost olmaz.
5. Cehaletten daha kötü refik olmaz.
6. Takvâdan daha aziz şeref olmaz.
7. Hevâsını terk etmekten daha iyi kerem olmaz.
8. Tefekkürden efdal amel olmaz.
9. Sabırdan âlâ hasene olmaz.
10. Kibirden beter günah olmaz.
11. Rifıktan daha makbul ilaç olmaz.

12. Akılsızlıktan daha acı derd ü musîbet olmaz.
13. Haktan daha adaletli elçi olmaz.
14. Sadâkatten daha iyi nasihatçi delil olmaz.
15. Tamâdan daha zelil fakirlik olmaz.
16. Şekavetle toplanan maldan zenginlik olmaz.
17. Sıhhatten daha güzel hayat olmaz.
18. İffetten daha tatlı maîşet olmaz.
19. Huşûdan daha güzel ibadet olmaz.
20. Kanaatten daha hayırlı zühd olmaz.
21. Sükuttan daha ziyade muhafaza eden bekçi olmaz.
22. Ölümünden de yakın gayb olmaz.

Bunların her birisini inceleyecek olursak, beşerin saadet ve selâmetinin nerede olduğunu anlamakta güçlük çekmeyiz zannederim.

Ebû Bekir el-Verrâk der ki:

“—Kendinle Hak arasında sıdkı muhafaza ve halk ile kendi arandaki rıfkı muhafaza edebilmek, kişinin saadet ve selâmetinin icabıdır. Hayattaki selâmet ve saadet yollarının doğruluk, seha ve

şecâatte olduğunu; ittikâ, haya ve helâl malda olduğunu da ayrıca bildirmişler.

Efendimiz SAS'e sormuşlar ki:

“—Yâ Rasûlüllah! Kemâl denilen şey nedir?”

Buyurmuşlar ki:

“—Hak sözü söylemek ve sadâkatle amel etmektir.”

Kemâle altı mânâ vermiş. Onları okumayı istemedim. Okursak, çok uzun gidecek.

Pek aziz ve muhterem kardeşim!

Şu okuyagelmış olduğun sıdk bahsi hakkında, herhalde gönlünde birtakım belirtiler hasıl olmuştur. Mahlûkların en mükemmel ve efdali olan insana daima her yerde, her zaman sadâkatin yakışacağına kanaatimiz mevcuttur. Bugünkü insan camiası, herhangi kavim ve milletten ve dinden olursa olsun, doğruluğun, sadâkatin lüzumunu hiç birisi inkâr edemez. Doğruluğun lüzumuna herkes kâil, fakat doğru olmak ve doğru olabilmek bir mesele...

Herkesin sevdiği ve istediği bu doğruluk, o kadar kolay bir şey olmasa gerek. Zira her kıymetli şey çok pahalıdır, herkes alamaz ancak büyük zenginler alabilir. Meselâ yakut ve platin denilen cevherleri herkes alamaz, alsa da biraz. Halbuki doğruluk hiçbir cevherle ölçülemeyecek kadar üstün ve kıymetlidir. Onu elde edebilmek için çok kuvvetli ve üstün, sağlam bir imana sahip olmalıdır ki alabilsin.

Sâdık, doğru, düzgün, saf, kâmil bir müslüman olmak pek kolay bir şey değildir. Bunun için Hazret-i Allah-u Celle ve A'lâ bizlere daima sâdıklarla yani tam, kamil, olgun müslümanlarla olmamızı tavsiye etmiştir. Onların güzel ahlâkları, kemalleri, tedrici bir surette temas ettiği insanlara, müslümanlara sirayet eder, geçer. Bir gün bakarsınız ki o da güzel, kamil, olgun bir müslüman olmuştur.

Yaramaz, kötü kimselerin kötülükleri, nasıl kendileriyle temas eden insanlara geçerse, iyilik de böyledir. Hatta bu kaide nebatlarda da böylece carîdir. Mesela demin yukarıda arz etmiş olduğum gibi, beyaz kabağın yanına ekilen bir karpuz bir müddet sonra kırmızı rengini kaybeder ve o da kabağın rengine boyanır.

Bunu çiftçilerden dinlemiştim. Bizde de meşhurdur:

“—Üzüm üzüme baka baka kararır.” derler.

Yerin güzelinden güzel mahsul alındığı da herkesçe malumdur. Çorak ve çöl yerlerde ise ne kadar uğraşsanız güzel bir mahsul alamazsınız. Çiftçiye güzel yeri aramak nasıl lazımsa müslümana da güzel müslümanları aramak ve onlarla hemdem hem ahenk olmak mutlak ve mutlak öylece lazımdır. Zira dünya ve dünyanın her çeşit nimeti, ne kadar güzel ve kıymetli olursa olsun, sonu yoktur, bekâsı yoktur, fânidir. İmân u İslâmiyette kemâl ise hiç de böyle değildir. Onlar hep ebediyet âleminin meyveleridir; ne biter ne de tükenir. Her lokmasının tadı ayrı ayrı ve birbirinden üstün lezzetleri de vardır.

Sert bir demiri hemen şöyle biraz ısıtmakla onu istenilen şekle sokmak mümkün olmaz. Belki ateş gibi kıpkırmızı olacak ki istenilen şekle sokulabilsin. İnsan da tıpkı böyledir. İyileri görmek ve onlarla biraz sohbet etmek veya onlara biraz hizmet etmekle onların halini tam manasıyla almak mümkün olmaz. Demirin nasıl tam manasıyla kızarması lazımsa, kâmil olgun müslümanların halini tam almadıkça da insanda kemâl tezahür edemez.

Bu hususta ne kadar büyük ve devamlı bir mücâhedenin lazım olduğuna inanmak gerekir. Küçük muharebeden büyük muharebeye dönüşün ne demek olduğunu pekâlâ anlayabilirsin. Binâen aleyh böyle mücahedelere alışmamış ve hazırlanmamış kimseler için imanda kemâl, ahlâkta kemâl, insanlıkta kemâl, İslâmlıkta kemâli ummak adeta muhal dersiniz, pek hata etmiş olmanız zannederim.

Büyüklerin atasözleri buna delildir;

“—Kötü huyu teneşir temizler.” derler.

Evet, yerleşen ve kökleşen kötü huyların değişmesi ve terki çok zordur. Onun için;

“—Dağı yerinden söküp kaldırmışlar derlerse inan, fakat alışılan kötü huyu terk etmiş derlerse, inanma!” dedikleri de meşhurdur.

Fakat ne yazık ki henüz küçük yaşlarında, kanlarının kaynadığı bir devirde bunları seçip ayırmak, iyisini alıp kötüsünü bırakmak, hele devrimizde ne kadar müşkül olduğunu her

aklıselim pek güzel anlar. Ecel şerbetini içip de ahiret âlemine intikal edince, nasıl yanlış yolda olduğunu anlayacak, fakat artık her şey bitmiştir. Nedâmet, pişmanlık kimseye fayda veremez.

Onun için ey aziz ve muhterem kardeşim!

Sen bu fakir-i pürtaksir, günahkâr kardeşinin sözlerine iyi kulak ver ve onu kabul eyle. Bir an evvel tevbe ve nedamet edip İslâm'ın yoluna dön, namazını kıl, cemaate devam et, vaaz u nasihat dinle! Ben ondan daha iyisini biliyorum deme!

Zekâtını fazlasıyla ver, yardımlardan sakın kaçma! Elinden gelirse her sene hacca git, orada akümülatörünü doldur, sonra memleketine faydalı olarak dön! Medine-i Münevvere'yi de ziyareti ihmal etme, Rasûlüllah'ın huzurunda gözyaşlarını dökerek çok çok salât ü selâm oku!

Sakın kimseyi hor ve hakir görme! Herkesi her bakımdan kendinden iyi ve üstün görmeye bak! Servete, bilgiye, varlığa, sağlığa sakın güvenme ve kimseyi de incitme! Kimseden bir yardım bekleme, elinden geldiği kadar herkese yardımcı olmaya çalış. Kat'iyyen sert konuşma ve çok da konuşma! Yüksek sesle de hele hiç konuşma. Gayet yumuşak ve tatlı konuşmaya dikkat et.

Bahusus zuafâ ve fukaraya karşı gayet mülayim ol, kimsenin gönlünü kırma, bilgiçlik kat'iyen taslama!

Makamlara göz dikme, hiç de aldanma! Mümkün oldukça devlet kapılarından uzak ol ve oradan bir şey bekleme. İhtiyar dahi olsan, sakın genç kadınlarla, hatta yaşlı kadınlarla dahi çok sohbeta alışma! Yazlık diyerek deniz kıyılarında ev tutma! Günah yerlerinden de kaç, çocuklarını da koru!

Dünya için zinhar dinini zayı etme! Ölümü unutma, gözünün önünden de ayırma! Daima Hakk'ın rızasını kazanabilecek hayırlı ibadet ve amellerle meşgul ol, bid'atlardan sakın! Nefsin hevâ ve arzularına uyma! İyi, sâlih, sâdık, âbid, zâhid kişileri ara bul, onlardan ayrılma, hizmetlerine de devam eyle. Katiyen kimsede kusur, kabahat görme, kendi kusur ve kabahatlerini de ara ve onları gidermeye sa'y ü gayret eyle!

Komşularınla son derece güzel geçinmeye bak! Onları mümkün oldukça hediyelerle taltif et, çocuklarına da hediyeler vermekten geri kalma ve kusurlarını daima örtmeye çalış. Kimsesiz ve yardıma muhtaçları ara, bul, hizmetlerinde de kusur etme! Güler yüz, tatlı dilden ayrılma!

Boş vakitlerinde hemen Kur'ân-ı Kerîm'i oku ve zikrullah ile meşgul ol! Boş, faydasız dedikodulardan son derece uzak dur. Hakkı unutma, haktan zerre kadar ayrılma!

Lokmalarına son derece dikkat et, helâl olsun, şüphelerden sakın. Hırs, tamah hiçbir zaman iyi bir şey değildir. Dünya zînet ve süslerine de iltifat etme. Fuzûli masraflardan da sakın. Haramlardan milyon kazanacağını bilsen dahi tenezzül etme!

Bu kadarlıkla iktifa etmiş.

Allah kusurlarımızı affetsin... Tevfikât-ı samedâniyyesine mazhar etsin...

Şimdi arkadaşlarımızdan bir kısmı belki dağılacak. Fakat bizim bir kardeşimiz bugün rahmet-i rahmana varmış. Onun ailesi bizden, onun ruhuna bir tevhid hatmi okumamızı istiyorlar. Yetmiş bin tevhid ki, onun kurtulmasına vesiledir.

Bunu geçen de kardeşlerimden rica etmiştim:

“—Biz Kur'an okuyuncaya kadar, Kur'an okuyamayan kardeşler de 500 tane, 1000 tane ne kadar *Lâ ilâhe illa'llah* der de

sevabını bu kardeşimizin ruhuna hediye etmeye vesile olurlarsa, çok bahtiyar olurlar.

Çünkü bunları biz yaptırıyoruz. Bizim mesela hafızlarımızı, hocalarımızı toplarız, veririz onlara beşer onar kuruş bunları yaparlar. Ama bu makbul, maksut değildir. Para ile olan şeyin tadı olmaz o kadar. “Biz de Allah için okuduk.” derler ama para verilmeyince olmuyor bu işler.

Binâen aleyh, biz böyle kendi içimizden bir kardeşimize yardım etmek için, fi sebîlillah 1000 tane tevhid çekip hediye etsek, ne kadar güzel olur. Onun sevabı hem bize hem ona olur. Biz ona hediye edince Cenâb-ı Hak, “Ona hediye ettin ya, sana ne lazım?” demez, ona da sevap verir sana da sevap verir.

Bu para gibi değil. Bir kardeşimize paramızdan bir lira versek, bir lira eksik oluyor bizden. Halbuki bu öyle değil, bu sevabımızı ona verince, o kadar da bize Allah-u Teâlâ tekrar veriyor.

Onun için, biz hatmi okurken okuyamayan kardeşler de bu tevhide iştirak ederlerse, “Allah onlardan da razı olsun!” deriz onlara...

Li'llâhi'l-fâtihah!

06. 06. 1971 – İskenderpaşa Camii

20. İMAN VE HAYÂ

Eüzü bi'llâhi mine's-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve'l-âkıbetü li'l-müttakîn...
Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve
sahbihî ecmaîn...*

*İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh... Ve
enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llâhu aleyhi ve
sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin
bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve
bi's-senedi'l-muttasili ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme
ennehû kâl:*

الْحَيَاءُ عَشْرَةٌ أَجْزَاءُ: فَتِسْعَةٌ فِي النِّسَاءِ، وَوَاحِدٌ فِي الرِّجَالِ؛ وَلَوْلَا

ذَلِكَ مَا قَوَّى الرِّجَالُ عَلَى النِّسَاءِ (الدَّيْلَمِيُّ عَنْ ابْنِ عَمْرٍ)

RE. 204/8 (*El-hayâü aşeretü eczâin: Fetis'atün fi'n-nisâi, ve
vâhidün fi'r-ricâli, ve levlâ zâlike mâ kaviye'r-ricâlü ale'n-nisâi.*)

Sadaka rasûlü'llâh, fi mâ kâl, ev kemâ kâl.

“—Mefhar-i mevcûdât Muhammed Mustafâ râ salevât!”

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidinâ muhammed...]*

“—Seyyidü's-sâdât Muhammed Mustafâ râ salevât!”

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidinâ muhammed...]*

“—Habîb-i Hüdâ Muhammed Mustafâ râ salevât!”

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidinâ muhammed...]*

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili
Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin...

a. Hayânın Onda Dokuzu Kadınlarda

Deylemî, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet ediyor.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁹⁰

الْحَيَاءُ عَشْرَةُ أَجْزَاءٍ: فَتِسْعَةٌ فِي النِّسَاءِ، وَوَاحِدٌ فِي الرِّجَالِ؛ وَلَوْلَا
ذَلِكَ، مَا قَوَّى الرِّجَالُ عَلَى النِّسَاءِ (الدِّيلِمِيُّ عَنْ ابْنِ عَمْرٍ)

RE. 204/8 (*El-hayâü aşeretü eczâin: Fetis'atün fi'n-nisâi, ve vâhîdün fi'r-ricâli; ve levlâ zâlike, mâ kaviye'r-ricâlü ale'n-nisâi.*)

(*El-hayâü aşeretü eczâin*) “Haya on cüzdür. (*Fetis'atün fi'n-nisâi*) Dokuzu kadınlarda, (*ve vâhîdün fi'r-ricâli*) biri erkeklerdedir. (*Ve levlâ zâlike, mâ kaviye'r-ricâlü ale'n-nisâi*) Kadınlarda bu kadar haya olmasaydı, erkekler onlara hakim olamazlardı.”

Hayâ; hepimizin konuştuğu, ikide bir söylediği bir mevzudur.
Acaba nedir?

İnsanda doğduğu günden itibaren ölünceye kadar iki kuvvet çarpışmaktadır; birisi şeytanî kuvvet, birisi rahmanî kuvvet. İnsan ortada, iki tarafın birisinin yardımcısıdır.

Bu yardımı Allah-u Teâlâ'nın askerleri olan melekler tarafından yapıyorsa; Allah-u Teâlâ'nın nusreti onun üzerine olur, onun üzerine olur.”

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تَتَصَرَّوْا اللَّهَ يَنْصُرْكُمْ وَيُثَبِّتْ أَقْدَامَكُمْ

(محمد: ٧)

(*Yâ eyyühe'llezîne âmenû in tensuru'llâhe yensurküm ve yüsebbit akdâmeküm.*) [Ey iman edenler, siz Allah'ın dinine yardım ederseniz, o da düşmanınıza karşı size yardım eder ve ayaklarınızı sabit kılar.] (Muhammed, 47/7)

¹⁹⁰ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.151, no:2765; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.121, no:5769; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XII, s.233, no:11818.

Allah-u Teâlâ'nın insanda iki meleği var. Birisi insana mütemadiyen hidayete doğru telkin yapıyor. Birisi de onu takviye ediyor. Tabii bunların şubeleri çok. Büyükleri iki tane. Birisi hidayete doğru onu telkin yapar. Birisi de "Bunu yap..." gibilerinden onu takviye eder.

İnsanda bu iki telkin bir zaman galebe çalar. Yani bu iki kuvvetin mevcudiyeti, sana yapacağın işin faydasını ve zararını gösteriyor:

"—Bu işte fayda var, yap! Bu işte zarar var, kaç!"

Bu senin içinde yerleşirse, ki o zaman sen hayâ sahibi olursun.

Allah-u Teâlâ'nın kuvveti, daima insanları hayra sevk etmeye çalışır. İnsanları daima hayra sürüklemeye çalışır, hayır üzerinde durdurmaya çalışır. Beri taraftaki de şeytan kuvvetidir. Bu şeytan kuvveti de insanları günahlara, fenalığa sevk etmek için çalışır.

Binâen aleyh, insan ikisinin ortasında; bir tarafı şer, bir tarafı hayır... Sen şimdi hangi tarafın yardımcısı isen, o tarafın malı olursun. Şer tarafın yardımcısıysan şeytana yardımcıdır ki âkıbeti hüsrandır. Demek yapacağın işin zararını göremiyorsun. Felaketi göremiyorsun, arkasındaki zararı göremiyorsun. Onun istihdam ettiği tarafa doğru sürüklenip gidiyorsun. "Beşeriyet iktizası, hayat böyledir..." diyorsun, sokulup gidiyorsun. Onun âkıbetinin hüsrân olduğunu göremiyorsun.

Berikiyse hayır taraflarına gittiği için Allah-u Teâlâ'nın yardımına da uğruyor. Allah-u Teâlâ'nın yardımına uğrayınca, bakıyor ki işin âkıbeti fena!

"—Akıbeti nasıl fena?"

Bir kere Allah'tan uzaklık var, bu yeter! Allah'tan uzak olabilmek felaketi insana yeter. Cehennem felaketi ikinci mertebe...

Onun için bu kuvvet sende ne zaman teşekkül eder, tahakkuk eder, tebeyün ederse, o zaman sen sahib-i hayâsın. Bu küçüklükten başlayan, küçük yaştan başlayan bir terbiyenin neticesidir. Daha küçük yaşta ona hayrı ve şerri telkin ediyorsun:

"—Bu hayırdır evladım, işle. Bu da şerdir, sakın ha, akıbeti fenadır..."

Çocuk bunun üzerine yetişiyor. Çünkü, çocukluk devresindeyken insan iyiyle kötüyü seçemez. Seçemediği için onun başındaki telkinci ona nasıl telkin yaparsa, çocuk o telkinin esiri olacaktır. Ona küçük yaşındayken:

“—Bu hayırdır evladım. Şunu yaparsan böyle mükâfâtlara mazhar olacaksın, akıbetin de böyle güzel olur. Bunları yaparsan akıbetin çok kötü olur, bunun arkasında çok büyük zararlar vardır.” diyerek, daha küçük yaşta çocukun kafasını doldurursun.

Kafayı yıkamak, beyin yıkamak diyorlar ya, bu beyin yıkamak işte böyle telkinler neticesinde oluyor. Bugünkü senin Darwin diye ortaya sürdüğün, bu yıkanmanın neticesinde yetişmiş bir gençtir. Hiçbir kabahati yoktu belki, senin gibi benim gibi bir cocuktur. Fakat telkin edenler, telkinciler bu telkinle onu yetiştirmişler.

O telkinle onun yetiştiği gibi, İslâmî bir telkinle de İslâm insanının yetişmesi lâzım. O küfür yolunda canını feda etmekten zerre kadar kaçınmıyor, işte biliyor ki akıbeti ölüm artık. O an da bile kendini müdafaa etmeye çalışıyor artık.

Neden? Aldığı telkinin tesiri altında! Bu müslümanda olması gerekirken, müslüman maalesef bunu yapamıyor. Niçin? Hüdâ-i nâbit dediğimiz kendi kendini yetişişin bir neticesi.

Bunu şöyle belirtiyorlar:

İnsanın eğitimi bir sabrın neticesidir. Sabrı Cenâb-ı Hak hayvanâta vermemiştir. Hayvanda sabır yoktur. Hayvan nâkıstır. Daima şehvetinin esiridir. Şehveti nasıl istiyorsa öyle yaşar, yer içer. Her hareketini istediği şekilde yapmakta serbesttir. Günahla sevapla alakası yok. Çünkü hayvan olarak yaratılmış.

Meleklerde de sabır yoktur. Çünkü melekler kâmilidir. Onlara da şehvet verilmemiştir ki onları kötü yollara sevk etsin. Kendilerini fenalıklara sevk edecek bir nefis olmadığı için sabra ihtiyaçları yok. Sabır insanı hayvanlık derekesinden melekiyet derecesine yükselten bir meleke...

Nasıl olacak? Küçüklükten beri alacağın telkinlerle olacak. Yaşımız geldi elliye, altmışa, aklımız da başımıza geldi.

“Aaa! Yolumuz yanlış yahu... Çevirelim bu yolu İslâm’ın dediği

yollara!”

İyi ama kart ağacı artık nasıl eğbilirsin?

O, küçüklükten beri hangi huy ve âdet ile yetiştiyse o huyun, âdetin esiri olarak ölecek. Dedelerimiz diyor ya;

“—Kötü huyları tenesir temizler! Bir günah bir kere yerleşti mi, onu ancak tenesir temizler.”

Buna iki tane çare var, demişler. Birisi uzlet yolu, birisi de bu gibi menhiyat yerlerden uzak kalmak. Tabii bu insan çalışacak, yiyecek içecek içtimâî hayatının da idâmesine, çoluk çocuklarının yetişmesine muvazzaf. Bunlar beşeriyetle olacak, cemiyetin işidir. Cemiyetin içine girdiği vakit cemiyet ne haldeyse o adam o hâl ile yaşayacak. Bulduğu cemiyetin hâliyle hâllenecek. Binâenaleyh bakıyorsun ki orada bu iş olmadı. Ne yapalım? Uzlet hâline çekilelim, kenara çekilelim, cemiyete karışmayalım.

Bu da olur mu? Bunu da yapamayız. Bugünkü beşeri ihtiyaçlarımız buna da imkân vermez. Ne kadar servetimiz çok olsa da evden dışarı çıkmayıp da evde pencerelerimizi kapayıp otursak buna da ruhumuz razı olmaz, o da feryad eder. Bunun için küçüklük devresinden itibaren yetişirse o zaten sana meleke olmuştur. Meleke olduğu için artık seni yormaz ve korkutmaz. Müdafaanı da yaparsın icabında, kahramanlığını da gösterirsin.

Cenâb-ı Hak bize, kadına da erkeğe de diyor ki:

قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ (النور: ٣٠)

(*Kul li'l-mü'minîne yeguddù min ebsàrihim ve yahfezù fûrûcehüm*) “Mü'min erkeklere söyle, gözlerini harama bakmaktan sakınsınlar ve mahrem yerlerini, ırzlarını korusunlar!” (Nur, 24/30)

Kadınlara da diyor:

وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ (النور: ٣١)

(*Kul li'l-mü'minâti yagdudne min ebsàrihinne ve yahfazne fûrûcehünne*) “Mü'min kadınlara da söyle, gözlerini harama

bakmaktan sakınsınlar ve mahrem yerlerini, ırzlarını korusunlar!” (Nur, 24/31)

“—Bakma!” diyor, niçin?

Bakmak, bilâhare temasa sebep olur. Erkekler bakış suretiyle zevklenirler. Bakmak suretiyle herhangi bir güzelin, manzaranın hayranı olur, baka baka ondan zevk duyar. O zevkin esiri olarak, bilahare o sevdiği şeyle de temasa düşer. Binâen aleyh o bakış, büyük günahlara düşmesine müncer olur.

Ona bakmamak için Allah bize “Gözünüzü yumun!” diyor. Bakmayın bakalım!

Hadi ben bakmam çünkü yaşım başım olmuş yetmiş, seksen... 20-25-30 yaşındaki, 40 yaşındaki bir delikanlıya “Sen buna bakma!” dediğimiz vakit “Hoca, ne diyorsun?” der. Çünkü o hayata alışmamış. Bunun günah olduğunu, akıbetinin zarar olduğunu göremiyor. Göremeyince, kendisini bakmaktan mahrum edene;

“—Sen benim hürriyetime mâni oluyorsun!” diyor.

Akıbetini göremiyor ve bilemiyor. İşte buna da hayâsızlık diyorlar. Akıbetini görmek, o tehlikeden kendini korumak hayânın bir neticesi oluyor. Allah cümlemizi affetsin...

Bunu on bölüm olarak yapmış, hayâ on bölüm. Dokuzunu kadına vermiş, bir tanesi erkek için! Eğer erkeklerde 10 hayâ, kadında da bir hayâ olsaydı, kadınların önüne geçmenin imkânı olmazdı. Yaptıkları shevanî hareketleri önlemenin imkânı olmazdı. Ona hayânın dokuzunu vermiş, dokuzunu verdiği halde bugün yine zabtetmenin imkânını bulamıyoruz.

Bizde bir tane, bir taneyle beraber yine bugün acz hâlindeyiz. Binâen aleyh, her an için Allah-u Teâlâ’ya yalvarıp yakarıp yardımına muhtaç olduğumuzu kendisine arz ederek;

“—Aman yâ Rabbi! Bizi hıfz u himâyenden zerre kadar ayırma! Bizi kendi kendimize bıraktığın takdirde biz helâk oluruz.” demek durumundayız.

Aklımız idrak ettikçe, bu haller ona yalvarmaya vesile olur. Bu işi kim yapabilirse o kimse bahtiyardır.

Bir hikâye vardır:

Rabia-ı Adeviyye diye meşhur bir hanım var. Bir de Hasan-ı

Basrî denilen o devrin büyük bir alimi var. Bu alim adam, bu Hasan-ı Basrî denilen zât Rabia-ı Adeviyye ile nikâhlanmak istemiş. Mutasavvife, mütedeyyine bir hanım. Tabii alim adam da böyle birisiyle evlenmeyi arzu etmiş.

“—Allah’ın emriyle seninle evlenmek isterim!” demiş.

Rabia-ı Adeviyye haber yollamış:

“—Ben dokuz köpeği bir kazığa bağladım da evlenmeyi istemiyorum. Sen bir köpeği dokuz kazığa bağlamadın mı?” demiş.

Onu misal getiriyor:

“—Bende dokuz tane nefis var. O dokuz nefsi yeniyorum, sabrediyorum. Sen bir nefsinde buna hâkim olamıyorsun!” diyerek evlenmek istemediğini kendisine izhâr etmiş.

Bugün hayâ çok büyük bir nimettir. Onun için diyor ki:

“—Hayâ imandandır. Sahib-i hayâ, sahib-i imandır.”

b. Hayâ ile İman Kardeşir

Taberânî, Abdullah ibn-i Abbas’tan; İbn-i Asâkir, Enes ibn-i Mâlik RA’dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁹¹

الْحَيَاءُ وَالْإِيمَانُ مَقْرُونَانِ فِي قَرْنٍ وَاحِدٍ ، فَإِذَا سَلَبَ أَحَدُهُمَا ،

تَبِعَهُ الْآخَرُ (طس. عن ابن عباس ؛ كر. عن أنس)

RE. 204/10 (*El-hayâü ve’l-îmânü makrûnâni fi karnin vâhidin, feizâ sülibe ehadühümâ, tebiahü’l-âhiru.*)

(*El-hayâü ve’l-îmânü makrûnâni fi karnin vâhidin*) “Haya ile iman bir karın kardeşidir. İmanın olduğu yerde hayâ vardır, hayânın olduğu yerde iman vardır. (*Feizâ sülibe ehadühümâ, tebiahü’l-âhiru*) Birisi gitti mi, peşinden öbürü de gider.”

¹⁹¹ Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.VIII, s.174. no:8313; Abdullah ibn-i Abbas RA’dan.

İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d-Duafâ*, c.III, s.75; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.XVI, s.437; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

Şimdi böyle şeriata aykırı bir insana;

“—Hayâsız!” desen, kızar.

“—Ben hayâsız mıyım?” der.

Hayâ nedir? Utanma duygusu... Asıl utanmanın Allah'tan olması lâzım!

Allah-u Teâlâ'nın rzasına muğayir hareketlerin hepsi hayâsızlığın neticesidir. Allah-u Teâlâ'nın rzasına muğayir ne kadar hareket varsa hepsi hayâsızlığın neticesidir. Hayâ büyük bir nimettir. Nasıl ki iman insanları haramlardan günahlardan men ederse, hayâ da tıpkı böyledir işte. İnsanları Allahu Teâlâ'nın yasaklarından men eder. Der ki;

“—Bak seni yaratan, sana envai çeşit nimetleri veren; gözü veren, kulağı veren, kuvveti veren, kudreti veren, hissi veren, tefekkürü veren, ruhu veren kudretin sahibi olan Hz. Allah'ın kulusun sen. Onun kulu olduğun için Onun emirlerini dinlemek mecburiyetindedin kul isen. Kulluğunu inkâr edemezsin, ‘Ben kul değilim.’ diyemezsin, çünkü kulsun.”

Kendine hâkim değilsin. Azrail AS geldiği vakitte kim mâni oluyor? İşte ufacak bir mikrobun hakkından da gelemiyoruz. Gelemiyoruz, apaçık meydanda. Demek ki sen bir acizsin ve kulsun. Kimin kulusun? Allah-u Teâlâ'nın kulusun!

Öyleyse Allah-u Teâlâ'nın emirlerine, ve hangi emiri olursa olsun, muhalefet etmekliğin hayâsızlığın alâmeti. Çünkü ekmeği veren sana o, suyu veren o...

Hayâ ile iman ana rahmindeki ikiz çocuklar gibidir, ikizdirler. Bu ikisinden birisi alınınca, meselâ hayâ alındıysa, arkasına iman takılır; ‘Ben senin yanındayım.’ der, yine ona gider. İman alındıysa hayâ da der ki; ‘Ben de senin yanındayım.’ Bu da gider.”

Hayâsız olan, imansız demek değildir de “Kemâl-i iman kendisinde yok.” demektir. İman-ı kâmil kendisinde mevcut değildir. İmanın adı var.

c. Hayâ Zinettir

Hakîm-i Tirmizî, Câbir ibn-i Abdullah RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁹²

الحياءُ زينةٌ، والتقى كرمٌ، وخير المراكب الصبر، وانتظار الفرج
من الله تعالى عبادة (حكيم عن جابر)

RE. 204/11 (*El-hayâü zînetün, ve't-tükà keremün, ve hayru'l-merâkibü's-sabru, ve'ntizârü'l-fereci mina'llâhi teâlâ ibâdetün.*)

(*El-hayâü zînetün*) “Hayâ zinettir. (*Ve't-tükà keremün*) Takvâ da keremdir. (*Hayru'l-merâkibü's-sabru*) En hayırlı binek sabırdır. (*Ve'ntizârü'l-fereci mina'llâhi teâlâ ibâdetün*) Sıkıntıdan, musibetten kurtuluşu Allah'tan beklemek ibadettir.”

Bir insanda esvab olmasa, ondan ürkülür, kaçılır. Ben soyunsam şimdi herkes, hepimiz kaçarsınız. Başkası soyunsa döversiniz. Utanmak, bu üstümüzdeki elbise gibidir. Bizim ziyetimizdir, bizim edebimizdir. Koruyor, üstümüzü örtüyor. Cemiyet içerisinde büyük, lüzumlu bir şeydir. Bu hayâ da böyledir, insanın ziyetidir.

Takvâ, günahlardan sakınmak, korunmak bir keremdir.

En hayırlı binek sabırdır. Sabrın olursa bahtiyarsın, sabrın yoksa onu alalım diyeceğiz ama, bunun satılan yeri yok. O, işte küçük yaştan itibaren alınmaya başlayarak, meleke olarak kendisine mâl olan bir şey. Bu meleke sende hâsıl olmadıysa bilâhare onu kazanmak çok mu zor, çok zordur.

Onun için Peygamber SAS'in hayatına dikkat edin. Onun hayatı daha doğuştan itibaren tertemizdir. Öyle olduğu halde bile bütün ömründe her zaman itikâflar yapmak suretiyle, uzletler yapmak, halvetlere girmek suretiyle daima bize riyazeti tavsiye etmiştir. Riyazeti devamlıdır.

Bu sabah bize bir misafir geldi. Biz de yemek üzerindeydik. Misafir var diyerek sofraya envâi çeşit bir şeyler koymuşlar. Gelen misafir güzel bir sohbet ediyor. O anlattı.

¹⁹² Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü'l-Usûl*, c.II, s.220: Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Nakşibend Hazretleri demiş ki:

“—Bir sofrada ki, üç kaptan fazla yemek olur o sofrada, firavunların sofrasına benzer.” demiş

Sofrada da üç beş çeşit var.

Bunu hep büyükler zaten böyle demişler. Olmadığı zaman, sofrada yemek bulunmadığı zaman veya azlıkla bulunduğu zaman;

“—Bugün de soframız Peygamber SAS’in sofrasına benziyor.” diyerek sevinmişlerdir.

Çünkü kanaat, peygamber huyudur, peygamber sıfatıdır.

Peygamberimiz SAS sanki evinde bir şeyi yok muydu da böyle riyazet yapıyordu, kendisine borç ediyordu?

Her şey elindeydi ama bize nümune olarak;

“—Siz de benim gibi olun, öyle iştahla yapmayın, kendinizi besleyip de azgın hâle getirmeyin!” demek istiyordu.

Şimdi sabır dendiği zaman, ne kadar müşkül bir iş.

Şehvet denilen kuvvet, insanda yemenin içmenin neticesinde olur. Yedikçe içtikçe, şehvet insanda tabiatıyla kabarrır. Kabardıktan sonra bunu önlemek, ancak imanın verdiği kuvvetle mümkündür. İman da hayâ ile, güzel ahlâkla beslendiği takdirde hiçbir kuvvete ve şehvete boyun bükmez. Ama buna peygamberlik kuvveti ve evliyâlık kuvveti lazım. Öyle senin benim işim değil o.

Şehvet kabardıktan sonra, fırsat eldeyken onu önleyecek.

“—Allah görüyor canım!”

Allah’ın gördüğünü herkes biliyor. Kes bakayım o dakikada nefsinin önünü, kesebiliyor musun? İmkânı yok! Şahlanmış bir kere! İstedliğini yapacak.

“—Allah görüyor, günahsız melekler de defterine yazacak canım bunu, bu hayâsızlığı utanmazlığı yapma!”

Yok dinlemez. Yani sen bugün bu insanların bu günah vadilerinde sürüklendiği dakikada, hiçbir şey bilmiyor mu zannediyorsun? Hiçbir şey bilmiyorlar mı? Hepsi bizi okutacak derecede hocadır. Bunların hepsi bizi okuturlar yani. Biliyor ama hepsi bunun esiri olmuştur. O esaret altında bunun hepsini yapacak. Allah kusurlarımızı affetsin...

Onun için bu sabır denilen kuvveti önlemek için, şehveti kesmek lazım. Şehveti nasıl kesersin? Yemeyeceksin, az

yiyeceksin, oruç tutacaksın.

Efendimiz delikanlılara diyor ki:

“—Evlenin, ama evlenmeye gücünüz yetmiyorsa oruç tutunuz.”

Çünkü evlenmediğiniz takdirde o şehvet denilen kuvveti başka türlü önleyemezsiniz, yenemezsiniz, günahlara girersiniz.

O zaman ne yapın?

Oruç tutun da bir dereceye kadar nefsinize hâkim olun. Fakat bugünün insanını oruca getir bakalım. Az yemeye sevk et bakalım. Bin bir dereden su getirir; “Aman kansız kalırız, cansız kalırız...” der. Çeşitli hastalıklara müptela oluruz korkusuyla bir kap yetmiyor, iki yetmiyor, üç yetmiyor, dört de yetmiyor, beş de yetmiyor... Paralar da tabiatıyla hiç yetmiyor.

Niçin? O şehvetin esiri olduğumuzdan dolayı!

En hayırlı binek sabırdır.

Otomobilin iyisi değil, atın iyisi değil, evin iyisi değil; en iyi merkep sabır. Senin evinden de iyi, apartmanından da iyi, en iyi arabalarından da iyi. Hepsinden iyi. O sabır sende varsa, rahatsın. O sabır sende yoksa, bütün memleket, dünya senin olsa yine kıymeti yok.

Sıkıntıdan kurtuluşu Allah’tan beklemek ibadettir.

İnsanlar daima sıkıntılara düşer. Beşeriyetin iktizası... Denizin dalgası nasıl birbirini kovalıyorsa, dünyanın felâketleri, iptilâları da Âdem Babamız’dan beri mütemediyen böyle kıyamete kadar birbirini kovalayıp gidecektir.

Bundan kurtulmanın çaresi nedir?

Allah’a yalvarmak.

“—Allah’ın rahmeti bol! Bundan bizi kurtarır diyerek ümit beslemek, kurtarır inşallah!” diye bir ümide düşmek de bir ibadettir.

Bazı insanlar, Allah esirgesin, iflas ediyorlar. Parası yok. Yangın oluyor, sel götürüyor, zelzele oluyor... Bir varlıktan yokluğa düşüyor. Düşüverince ye’se kapılıyor. Ye’se kapılınca intihara kadar gidiyor.

Bu neden? Allah’tan ümidini kesiyor. Ümidi yok artık. İstiyor ki o dakikada istediklerinin hepsi olsun. Olmayınca, Allah esirgeye intiharlara kadar gidiyor. Binâen aleyh ümitlenmek de bir ibadettir. Bu gibi ümitsizliklere düşmeyin!

Cenâb-ı Hak Kur'ân-ı Kerîm'inde yetmiş küsur yerde sabırdan bahsediyor.

إِنَّمَا يُوفَى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ (الزمر: ١٠)

(*İnnemâ yüveffe's-sàbirûne ecrahüm bigayri hisâb*) “Herkes mükâfatları sayıyla ölçüle verilirken, sabredenlere mükâfatları ölçüye sığmayacak kadar, tarif edilmeyecek kadar çok verilir.” (Zümer, 39/10) buyuruyor.

Her ibadetin bir hududu var. 10 sevap, 50 sevap, 100 sevap, 500 sevap, 1000 sevap. Hududu var. Mesela Mekke'de kılarısanız yüz bin sevap, Medine'de kılarısanız bin sevap, Kudüs'te kılarısanız beş yüz sevap; hudutlu. Ama sabrın mukabilindeki ecirin hududu yok, bi-gayri hisâb.

Bi-gayri hisâb denince artık Allah-u Teâlâ'nın ne kadar vereceğini aklımızın ermeyeceği bir hudut demek, bir rakam demek.

İkinci bir şey de hesapsız bir ecir verirken Allah-u Teâlâ, “Ben sabredenlerle beraberim.” diyor.

إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ (البقرة: ١٥٣)

(*İnna'llâhe mea's-sàbirîn*) “Muhakkak ki Allah sabredenlerle beraberdir, sabredenin yanındadır.” (Bakara, 2/153)

Allah sabreden kuluyla beraberdir. Hepsiyedir, her zaman bizimle beraberdir. Burada da sabredenleri tahdit edişi; sabredenlere yardımcı diğerlerine benzemez. Sabredenlere yardımcı çok olur, güzel olur.

Onun için, sabır büyük bir nimettir. Çocukları buna küçük yaştan kendimizle beraber alıştırmak lazım.

Burada çok dikkati çekilmesi lâzım diğer bir şey, yeme içme bakımından kanaate alışmış bir insan, her zaman rahattır. Ama ya zamanın iktizasıyla, ya yaşadıklarının iktizasıyla buna alıştırmıştır. Binâen aleyh darlık gelmiş dünyaya, onda hiçbir şey olmaz. Çünkü kanaate alışmıştır. Fakat öteki çok istediği gibi

yemeğe alışmış bir insan, sıkıntıya düştü mü, darlığa düştü mü, feryâd u figânı koparır.

Niçin? Alışmamış, sabır yok. Bu sabırsızlığın alâmetidir. Her şeyde böyledir. Allah esirgeye, insanlar çeşitli iptilâlara uğruyorlar. Mesela şu depremler de bize gösteriyor ki, bazı insanların çoluğu çocuğu gidiyor, anası gidiyor, babası gidiyor... Ev gidiyor, bark gidiyor. Birçok felaketler musibetler başına geliyor. Bu musibetlere tahammül kolay bir şey değil.

Bazı iptilalar da vardır ki çok ağır ve acıdır. Bu ağır ve acı olan iptilalara sabır, tahammül kolay bir şey değildir. Ancak Allah'a imanı kuvvetli ve küçüklükten beri bu sabırlara alışan insanlar için sabır korur, felaketler ona acı tesir yapmaz. "Alemle gelen şeyler düğün bayramdır." der.

Şimdi bu zelzele kıyametin bir nümunesidir. Allah-u Teâlâ mütemediyen bize bunu çeşitli vasıtalarla telkin edip gösteriyor. İşte bak kıyamet koptu. Nasıl olacak? İşte orada o kıyamet koptu. Orada bin hane, beş bin hane bir anda yok oldu gitti. Kıyametleri koptu.

Fertlerin de kıyameti kopar. Ne zaman kendilerine ölüm gelir, ölüm geldi mi kıyamet kıyamettir. Onun kıyameti koptu. Koptu kıyamet.

"—Canım dünya duruyor ya..."

Alem için başkaları için duran dünyaya sen kulak asma, senin dünyan gitti elinden! Senin dünyan gitti, güneşin söndü, yıldızların söndü, hayatın söndü, her şeyin söndü. Senin kıyametin koptu artık. Bu dünyada güneş duruyormuş, sana ne? Dünya, yıldızlar duruyormuş, her şeyler yerindeymiş, sana ne? Senin elin hepsinden çekildi, gittin! Koptu kıyametin senin!

Bu küçük kıyametin koptuğu gibi, senin bir de büyük kıyametin kopacaktır. Küçük kıyametin gözünün önünde, inanmamazlık yapamıyorsun. Fakat işte bu küçük kıyamet; sana büyüğünün de olacağını haber veriyor:

وَلَقَدْ جِئْتُمُونَا فَرَادَىٰ كَمَا خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ (الأنعام: ٩٤)

(Ve lekad furâdâ kemâ haleknâhüm evvele merretin.)

“Andolsun, sizi ilk defa yarattığımız gibi, teker teker bize geleceksiniz.” (En’am, 6/94)

Tek tek bugün gidiyorsunuz, zamanı gelince, herkes sırası geldikçe gidiyor. Bir gün de hep birden Cenâb-ı Hakk’ın huzuruna toplanacağız. Sen zannetme ki bu giden gitti.

وَإِنْ كُلِّ لَمَّا جَمِيعٍ لَدَيْنَا مُحْضَرُونَ (يس: ٣٢)

(*Ve in küllün lemmâ cemîun ledeynâ muhdarûn.*) “Onların hepsi de mutlaka toplanıp hesap için huzurumuza çıkarılacaklardır.” (Yâsin, 36/32)

Nasıl Yâsîn’de, hepimizin huzûr-ı Rabbü’l-âlemîn’de toplanacağımızı, büyük kıyametin kopacağını bize haber veriyor. Onun için Cenâb-ı Hak, “Yâsîn’i çok okuyun!” buyuruyor.

Ona göre bu kıyamet kopacaksa ne olacak? Aziz kardeşim, büyük kıyamet ya da küçüğü koparsa ne olacak?

Şimdi biz hayâdan sabırdan bahsettik. Bizim bir içimiz var, iç alemimiz. Bu iç âlemde iki tane meleşimiz var dedik. Buna *kirâmen kâtibîn* diyorlar. Bunlar bizden hiç ayrılmazlar. Yaptığımız iyilik veya kötülüğü yazarlar. İyilik sağ taraftaki, kötülük soldaki melek tarafından gönül defterine yazılır.

Sen bu defteri senin okuduğun mektep defterine benzetme! Gönül defterine yazılır, gönül defterinde dürülür saklanır. Buna melekût âlemi diyorlar. Bu âlem gibi değil bu. Binâen aleyh bir insana bu iki defa arz olunur. Birisi küçük kıyametinin koptuğu gün defterini eline verirler:

“—Oku! Bak senin hayatın bundan ibaret idi. Yaptığın senin bu... Yaptın yapacağını! İmtihan âleminde kazandığın yer işte bu!” derler.

Bakıyorsun ki felaket! O zaman bir yüz buruşması, bir yüz kararması, kötü bir hâl ile kapanıp gidiyor defter.

Aziz kardeş! Elimizde bugün teybimiz var. Bak buraya koymuşlar, buraya bu banda seslerimizi alıyor, saklıyor. İşte bu gönül defteri denilen şeye de bütün harekâtımız teybe geçtiği gibi geçiyor. Bunu inkâr edecek hiçbir hâlimiz yok.

Binâen aleyh gönlün kararması demek; kötülükler geççe geççe

artık o defter, o gönül kararmış, hayrı şerri seçemez hâle gelmiş demek. Artık ne tarafa çekersen, adam o tarafa gidiyor. Tabiatıyla buna insanlık demezler.

d. Hayâ ve Hayâsızlık

Taberânî ve Beyhakî, İmran ibn-i Husayn RA'dan; Ahmed ibn-i Hanbel, Tirmizî ve İbn-i Hibbân, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁹³

الْحَيَاءُ مِنَ الْإِيمَانِ، وَالْإِيمَانُ فِي الْجَنَّةِ؛ وَالْبَدَاءُ مِنَ الْجَفَاءِ، وَالْجَفَاءُ فِي النَّارِ (طب. هب. عن عمران؛ حم. ت. حسن صحيح، حب. ك. هب. عن أبي هريرة؛ خ، في الأدب، ه. طب. ك. عن أبي بكره الشيرازي؛ ط. عن عمران وأبي بكره معا)

RE. 204/12 (*El-hayâü mine'l-îmâni, ve'l-îmânü fi'l-cenneti; ve'l-bezâü mine'l-cefâü, ve'l-cefâü fi'n-nâri.*)

Bakın ne güzel!

(*El-hayâü mine'l-îmâni*) “Hayâ imandandır, (*ve'l-îmânü fi'l-cenneti*) iman da Cennettedir. (*Ve'l-bezâü mine'l-cefâü*) Hayâsızlık, yüzüzlük de cefadandır, (*ve'l-cefâü fi'n-nâri*) onun yeri de Cehennemdedir.”

¹⁹³ Taberânî, *Mu'cemül-Kebîr*, c.XVIII, s.178, no:409; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.58, no:12706; Umran ibn-i Husayn RA'dan.

İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XII, s.222, no:4174; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XIII, s.10, no:5704; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.421, no:2874; Tahâvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.VII, s.216, no:2706; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.IV, s.338, no:2164; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.III, s.60; Ebû Bekre RA'dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.VII, s.294, no:1932; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.501, no:10519; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VI, s.372; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.373, no:608; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.397, no:7946; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VIII, s.335, no:25854; Hennâd, *Zühd*, c.II, s.626, no:1351; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.150, no:2762; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.271, no:317; Ebû Hüreyre RA'dan.

Hayâ iyi ama, hayâsızlık yaparsak ne olacak?

Hayâsızlık yaptığımız takdirde, imandan da mahrum olacağız. İmandan mahrum olunca, iman cennete gidecekti, imansızın yeri tabii ki cehennem olur.

Binâen aleyh, ahlâk-ı hamîdeler insanı Cennete doğru çekip götüren bir katardır. Hiç birisini ihmal etme! Bunların hepsi de birbirine kilitlenmiş bir şekildedir. Bazı insan onu görmez. Bazı adam çok musalli olur, bazısı çok oruçlu olur. Yalnız bir iki sıfatla olmaz o iş.

Biz görüyoruz, bugün önümüzde makineler var. Birbirine bağlanmış birçok çarkları var. Onlar içinden bir tanesi kırılırsa makine çalışmıyor. Tayyareyi ele alalım. Kaç tane parçası var; onun bir tanesi kırıldı mıydı, gökteyse yere aşağıya düşüyor, aşağıdaysa yukarıya çıkamıyor.

Niçin? Ufak-büyük parçasından bir tanesi kırılmış. Binâen aleyh insanlık icabı olan ahlâk-ı hamîdelerin bazılarının yok olması, kötü ahlâkların mevcut olması insanı kemâlden mahrum eder, uzak kılar. Onun için yalnız namaz kılıyoruz diye, oruç tutuyoruz diye, çok para veriyoruz diye olmaz. İslâm'ın istediği insan olmak lazım!

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁹⁴

المؤمنون كرجلٍ واحدٍ (حم. م. عن نعمان بن بشير)

(*El-mü'minûne keracülün vâhidin*) “Müslümanlar, mü'minler bir adam gibidir; iki değildir.”

Biz niçin *racülün vâhid* olamıyoruz?

Peygamber SAS demiş, Allah da diyor; fakat biz bir türlü bir *racülün vâhid* olamıyoruz. Bir cami cemaatiyiz. Bir caminin cemaatinde birbirleriyle yine istenilen sıfatta bir sevgi, bir bağlantı, bir kaynaşma yok. Herkes bir tarafa!

Hayâ imandandır, imanın yeri de cennettir. Hayânın zıttı

---

¹⁹⁴ Müslim, *Sahîh*, c.XII, s.469, no:4686; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.271, no:18417; Nu'man ibn-i Beşîr RA'dan.

bezâ, hayasızlık, yüzsüzlük cefadandır. Cefanın da yeri cehennemdir. İmanın yeri cennet olduğu gibi, cefanın da yeri cehennem olduğu beyan buyrulmuş.

İnsanları Allah-u Teâlâ'yı bilmeye ve Allah-u Teâlâ'nın Rasûlü'nü bilip, ona itaat etmeye sevk eden âmil kuvvet, hayâ ve emsalidir. Bu seni Allah'a doğru sevk eder. Senin başkası tarafından boynuna ip takıp da çekseler, imkânı yok olmaz bu iş... O içeriden gelecek kuvve-i kudsiyeye bağlı. Bu da imanın kuvvetine bağlı.

Allah-u Teâlâ'nın verdiği iki kuvvetten herhangi kuvvetin yardımcısıysan neticede o olur. Allah'ın askeri olan meleklerin yardımcısıysan, hayrı görürsün. Orada Allah-u Teâlâ'nın yardımı sana yetişir. Allah'ın yolunu bırakıp da şeytanın davetine icabet edersen, bu sefer sen de şeytanın esiri olarak dünyada da ahirette de harap olup gidersin.

Melek kulağa sesleniyor; "Bu iyidir, bu kötüdür. Kötüyü yapma, iyiyi yap!" diyor. Şimdi insan hasta oluyor ya bazen, sıhhati bozuluyor. Sıhhati bozulduğu zaman, bazen kulakları duymaz oluyor insanın. Bazen gözler de kör oluyor. Bu hastalıklar bazen tedavi kabul ediyor, bazen etmiyor.

Bu gönül de böyledir. Hasta oldun muydu, kulakları tıkanır. Ondan sonra melek ne derse desin, top patlasa para etmez. Günahları işlemenin neticesi kalp öyle bir hasta oluyor ki, kulaklar duymaz hale geliyor. O meleğin söylediği kulağa gönül kulağı derler. Gönül de günahları işlemekle hasta olmuştur. O hasta olduğundan dolayı, o meleğin sözünü duyacak kudreti kalmamıştır. Kudreti kalmayınca gözün de görececek hali kalmamıştır. Artık o düştüğü badireden Allah kurtarsın onu da bizi de...

Onun için günahlar o kadar büyük bir felakettir ki bu gönlü işe yaramaz hale getiriyor. Hastalıklar vücutları nasıl işe yaramaz hale getiriyorsa, günahlar da gönlü bu hale getiriyor. Onun için o günahlardan ejderhadan kaçır gibi, aslandan kaçır gibi kaçmak; Allah'ın rahmetine iltica edip, sığınıp:

"—Yâ Rabbi! Sen bize bu günahları yaptırma ve bizi hayırlar üzerinde daim eyle!" diyerek hayırlı dualar etmeyi Cenâb-ı Hak cümlemize nasib etsin...

Şunu da arz edeyim:

Bugün bize biraz kiraz getirmişler. Getiren kardeş dedi ki:

“—Hocaefendi, şu kiraz ya; bunun bir olmuşu var bir de hamı var. Hamı olsa hiç işe yaramaz, getirmem de size... Getirsem de dökersiniz tabii çöp diye. Matlub onun kemâlidir. Bir kirazın kemâli matlub olur da eşref-i mahlûkat olan insan hayvanlar derecesine düşsün, olur mu hiç?”

Onun için Allah hepimizi affetsin... Tevfikât-ı samedâniyesine mazhar etsin... Çoluk çocuğumuzu da, kendimizi de Allah'ın istediği, Peygamber'in istediği gibi tam, kâmil ve olgun bir müslüman olabilmenin devlet ve şerefine nâil etsin...

Li'llâhi'l-fâtihah!

13. 06. 1971 – İskenderpaşa Camii

21. GÜZEL AHLÂK

Eüzü bi'llâhi mine's-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve'l-âkıbetü li'l-müttakîn...
Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve
sahbihî ecmaîn...*

*İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh... Ve
enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llâhu aleyhi ve
sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin
bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve
bi's-senedi'l-muttasili ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme
ennehû kâl:*

الخرق شؤم، والرفق يمن (ابن أبي الدنيا في ذم الغضب عن

ابن شهاب مرسلا)

RE. 205/5 (*El-hurku şu'mun, ve'r-rifku yümnün.*)

Sadaka rasûlü'llâh, fi mâ kâl, ev kemâ kâl.

“—Mefhar-i mevcûdât Muhammed Mustafâ râ salevât!”

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidinâ muhammed...]*

“—Seyyidü's-sâdât Muhammed Mustafâ râ salevât!”

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidinâ muhammed...]*

“—Habîb-i Hüdâ Muhammed Mustafâ râ salevât!

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidinâ muhammed...]*

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihannın serveri, sevgili
Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin...

a. Sertlik ve Yumuşaklık

İbn-i Ebi'd-Dünyâ, Şihâb Rh.A'ten rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁹⁵

الخرق شؤم، والرفق يمن (ابن أبي الدنيا في ذم الغضب عن
ابن شهاب مرسلًا)

RE. 205/5 (*El-hurku şu'mun, ve'r-rifku yümnün.*)

(*El-hurku şu'mun*) “Çetinlik, sertlik uğursuzluktur; (*ve'r-rifku yümnün*) rıfk ile muamele ise uğurdur, berekettir.”

Hayırsız ve yaramaz kişilerin sertlikle, şiddetle muamele etmesi meş'um bir şeydir, makbul değildir. Sertlik, şiddet, gadap makbul bir şey değildir. Bunun mukabili olan rıfk da bereketli bir şeydir, nemalı bir şeydir. Şiddet fayda etmez, fayda vermez; zarar verir. Yumuşaklık, rıfk daima bereket getirir.

El-hamdü lillâh Cenâb-ı Hak bizi İslâm dininde, İslâm Peygamberi Muhammed Mustafâ SAS'in ümmeti olarak yaratmıştır.

Size bugünkü hâdiselerden bir tanesini söyleyeceğim:

Bugün bir nikâh cemiyetinden geliyoruz. Çok hoşuma gitti, memnun oldum. Nikâh, düğün sahibi eski Beşiktaş müftüsü Fuad Çamdibi, çocuğunu everiyor. Davetlerini yapmış *Hilye-i Saadet* diye bir şey tanzim etmiş. Rasûlüllah SAS'in harekâtını, vücudunun huylarını eski kitaplarımızda olan veçhiyle bir kâğıda yazmış. Düğün merasiminde bunu okudular. Güzelce dinlenildi. Oradan bir beyefendi insanlık nâmıyla bir mevzu yapmış, o da onu okudu. O da çok hoşumuza gitti.

İnsanlık parayı kazanıp yaşamaktan ibaret mi? Yoksa bu alemde Allah Celle ve A'lâ'nın rızasını kazanıp kâmil olarak buradan gitmek mi? Buna ait güzel bir mevzu hazırlamış. İkisi de çok hoşumuza gitti. Allah bütün Ümmet-i Muhammed'e böyle hayırlı düğünler, cemiyetler nasib eylesin... Âmin.

Evlenmekten murad zevk değil! Allah-u Teâlâ'nın emri, Peygamberimiz'in de sünneti olarak hayırlı bir neslin idamesi için

---

¹⁹⁵ *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.520, no:7701; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XIII, s.179, no:12869.

insan evlenilir. Yoksa keyfi için evlenirse, bu evlenmeden bir fayda olmaz.

“—Ben evleneyim de bu Ümmet-i Muhammed'den hiç olmazsa bir iki tane daha yavru yetişsin, Ümmet-i Muhammed çok olsun. Allah'ı zikreden, tesbih edenlerin sayısının çokluğu için evleniyorum yâ Rabbi! Sen bizim düğünümüzü mübarek eyle! Cemiyetimizi mübarek eyle! Senin rızan yolunda hareket eden hayırlı evlatlarla bizi merzuk eyle!..” diyerek Cenâb-ı Hakk'a dualar edip ve onların da o yolda yetişmesine gayret edilirse, bu evlenmelerden hasıl olan sevabın hesabını bizim söylemeye gücümüz yetmez.

İki tane huydan bahsettik. Birisi şiddet, birisi yumuşaklık. Ama Cenâb-ı Hakk'ın bizi bir yaratışı var. Ona hilkat diyoruz. Bu yaradılıştaki en büyük âmil anneyle babadır. Bir de bulunduğu cemiyettir.

İnsan doğarken herkes müslüman olarak doğar. Amerika'daki de müslüman doğar, Londra'daki de müslüman doğar, Çin'deki de müslüman doğar... Sonra bunların anaları babaları hangi yoldaysa, çocuğu o yola sevk ederler. Çocuğun o yola girişi analarının babalarının elindedir. Anası babası Müslümansa, çocuk müslüman olur. Anası babası gâvursa, gâvur olur.

Hilkat var ama ana baba o hilkati nasıl çevirdi? Cenâb-ı Hak bizi yaradılıştaki yaratmış. Nasılsa bir huyumuz var. Fakat bir de bizim terbiye usulümüz var. Terbiye usulümüzle huyumuz Allah-u Teâlâ'nın rızasına muvafık mıdır, Peygamberimiz'in istediği bir huy mudur? Allah'ın istediği bir huy mudur?.. Onu ölçecek el-hamdü lillâh mizanlarımız var. O mizanlarımızla kendimizi ölçtüğümüz vakitte, eğer bizim bu huyumuz Hak Celle ve A'lâ'nın rızasına muvafık bir huysa; bize ne âlâ! Teşekkür ederiz, hamd ederiz. Yok değilse, onun ıslahı yolunda çalışırız.

Bugün nebatları nasıl ıslah ediyorlar? Bugünkü meyvalar hep ıslahın neticesidir. Hayvanları nasıl ıslah ediyorlar? Bu günkü hayvanlar da o ıslahların neticesi değil mi!

İnsan ıslah olmaz mı? Her şey ıslah olur da insan olmaz mı? İnsan da ıslah olur. Üzerine düştü mü insan da çok güzel ıslah olur.

Fakat âcizane bir görüşümüz, Cenâb-ı Hak bizi nasıl yarattıysa yarattı. Bir huyumuz var. “Can çıkar, huy çıkmaz” dedikleri de dedelerimizin sözüdür. İnsan huyu üzerinde durmaz da o anadan babadan kalma kendisindeki huyla yaşarsa, işte onu teneşir temizler.

Ama azmeder, gayret eder;

“—Yahu bu Allah’ın razı olmadığı bir huy, ben nasıl bununla yaşarım? Ne yapayım? Ben bunu terk etmenin çaresini arayacağım...” derse, Allah yardım eder, huyu değiştir.

Aziz kardeşim! Bir tencereyi koyuyoruz, içine su dolduruyoruz. Ocağımızı açıyoruz, yakıyoruz; başlıyor fokur fokur kaynamaya...

O kaynadığı müddetçe sen o tencereye dersin ki:

“—Su! Kaynama, buhar olma!”

Bu boş laftır. O ateş orada durdukça kaynayacak. Tabiatı iktizası. Kaynadıkça da buhar olup gidecek. Bildiğimiz şeydir. Onu kaynatmamak istiyorsak altındaki ateşi kısmak lazım.

Bize şehvet denilen bir kudret verilmiştir. Gadap da ondan bir parçadır. Sertlik bizde;

“—Yahu yapma bu sertliği kendine, ayıptır. Niçin bu kadar sertsin? Biraz yumuşak ol!” desek adam yumuşar mı?

İmkân olmaz. Tencerenin altında ateş yandıkça muhakkak kaynayacaktır. Bu söz fayda etmez. Bunu söndürmenin çaresi nedir? Efendimiz ne diyor:

“—Ayaktaysan otur, oturuyorsan yat! Kalk abdest al. Ateştir, ateşi ancak su söndürür.”

Yıkırırsın, gusledersin, o ateş söner. Ama bu görünen kısım. Asıl bu ateş bu içeriden geliyor. Bu ateş dışarıdan değil içten gelen olduğu için, bunu içten söndürmenin çaresi rıfkıdır. Bu ateş gıdadır. Yediğimiz yemeklerin ateşi kan oluyor vücudumuzda, o kanlar dolayısıyla hararetimiz artıyor, şiddetimiz artıyor. Binâen aleyh kanı azalttığın takdirde tabiatıyla kuvvet söner. Tabiatıyla söner. Riyâzet bu hususta başta gelir. Riyâzetin yoksa bu işin hakkından gelemezsin, sadece lafta kalır. Hepsı lafta kalır.

Ne zaman ki riyâzete döner Rasûlüllah’ın harekâtına yönelirsen ahlâkın düzelir.

b. Nefsin Terbiyesi

Aziz kardeş! Rasûlüllah'ın üç gün arpa ekmeğiyle karnını doyurmadığı hepimizce bilinir. Mübarek karnına taş bağladığı belli. Bunu inkâr edecek kimse yok.

Fakat bugünkü insan üç öğün yemezse rahat edemiyor. Her üç öğünde tatlısını tuzlusunu boğazına gönderiyor, yine kanaat edemiyor. Bu böyle gittikçe, o içlerinde yanan ateşi söndürebilir misin sen? Altta ateş yandıkça, kaynamasını durdurabilir misin o suyun? İmkânı yok. Ateşi ne zaman söndüreceksin, ne zaman kanaat edeceksin, ne zaman riyazete gireceksin, ıslah-ı nefis yoluna gideceksin, bir erbabına hizmet edeceksin?

Aziz kardeş! Dünyada sayısız sanat var. Sanatların ustaları hep çıraklıkla yetişmişlerdir. Çıraklıkla girer dükkâna, bir şey bilmez. Fakat ustasına hürmet ede ede, bakarsın ki bir gün o da ustası gibi usta olmuştur. O da açar bir dükkân, aynısı olur.

Binâen aleyh en basit bir sanatı öğrenmek için bile bir ustaya hizmet şart oluyor da, insanı kemâle oluşturan cennete sokacak olan, cemâlullahı gösterecek olan o güzel ahlâk; üstadada teslim olmadan öğrenilir mi?

“—Hemen kitaptan okuyayım da, ben de güzel ahlâk sahibi olayım!”

Olur mu bu iş? Eğer öyle olsa bugün doktorlara hiç lüzum yok. Doktorların kitaplarını okuruz: O hastalığa bu iyi geliyormuş, filan hastalığa filan iyi geliyormuş... O zaman ne mühendise lüzum var, ne de doktora lüzum var... Herkes okur okur, onu yapar. Olur mu? Olmaz.

Öyleyse insanlık, mutlaka erbabına hizmetin neticesinde olur. Allah onun için bizi affetsin, bu erbablarına bizi teslim etsin. Onlardan alacağımız hayırlı feyizlerle insanlar arasına girmek nasib etsin... Âmin.

Bunun için Hz. Allah Fecr Sûresi'nin nihayetinde;

فَادْخُلِي فِي عِبَادِي . وَادْخُلِي جَنَّاتِي (الفجر: ٢٩-٣٠)

(*Fe'dhulî fî ibâdî.*) “Gir benim şu has kullarımın arasına! (*Ve'dhulî cennetî*) Gir cennetime!” (Fecr, 89/29-30) buyuruyor.

Cennete girmek için, evvelâ sàlih kullarının arasına girmeyi şart koyuyor:

“—Sen benim halis, sadık, salih kullarımın arasına gir; onlarla temas et, onların huylarını al! Ondan sonra sana cennetim açık!” diyor. Bu bir mücâhedeye vabeste. Bu mücâhede riyazete vabeste. Riyazet ve mücâhedeler; insan bunları yapacak durumda değilse bunların hepsi boş...

Nasıl ki bir memleketin müdafaasında ne kadar büyük mücadeleler oluyor! Eğer orasını hele bir düşman işgal ettiyse bu düşmanı oradan kovabilmek için, burayı tekrar onun elinden alabilmek için ne kadar canlar zâyî oluyor? Ne kadar mallar gidiyor? Tayyare topu tüfeği öyle her şeyi bin bir türlü mücahede!

Bu mücahede olmadıkça düşmana;

“—Hadi sen buradan git, burası bizim memleket, ne işin var burada?..” demekle gâvur gidiyor mu?

Gider mi? Ne zaman sıkıyı görecek, o zaman gidecektir.

Binâen aleyh insanın içindeki kötü ahlâk, sıkıyı görmedikçe gitmez. Oraya yerleşmiş; “Saltanat benim, nasıl giderim ben buradan!” diyor. Bunu oradan gönderecek ancak riyâzetlerimiz ve bizlerin Allah’a sarılışlarımızdır. Onu buradan kovabilirsek ne âlâ! Çünkü şeytan vücudumuzda, kanımızın içerisinde, kanımızla beraber hareket ediyor. Kanımızın içine yerleşmiş. Onu kanımızın içerisinden kovacak, çıkaracak şey ancak açlık. Açlık olsun ki daralsın, kaçınsın oradan!

Riyâzet muhakkak şarttır! Paralar bol el-hamdü lillâh, işler bol... Bu günlerde nimetler de istediğinden bol!

O düğünde Hz. Âişe Vâlidemiz’in evlenme merasimini de birisi zikretti.

Tabii aşçı gelmiş. Tabaklar üzerinde çeşitli yemekler, mâlum, düğün yemekleri. Yemekleri verirken oradan biri;

“—Ben de Peygamberimiz’in evlendiği Âişe Validemizin düğününden bahsedeyim.” dedi.

Yazmış bir yere.

“—Buyur!” dediler.

Hız. Aişe Validemiz’i annesi almış; yüzünü gözünü, elini ayağını temizlemiş, saçını başını taramış. Peygamberimiz SAS Efendimiz’in odasına götürmüş. Peygamber Efendimiz de bir

kürsüde oturuyor.

“—Yâ Rasûlallah Allah zevcenizi mübarek etsin. Düğün hazırlığı hiçbir şey yok evde!” diyor.

Yalnız birisi Efendimiz’e bir çanak süt getirmiş. Düğün ikramı o süt! Sürekli herkes süttten bir parça içmiş.

“—Sen de iç!” diyerek Hz. Âişe Validemize de vermiş.

O da utanarak sıkılarak bir parça içmiş. Sonra Esmâ valideye vermişler. Düğün merasimindeki ikram bundan ibaretmiş. Başka bir şey yok.

Kendisi böyle yapmış ama bizim için;

“—Düğünlerimizde hiç olmazsa bir koyun kesmek suretiyle akranlarınızı, ahabplarınızı toplayıp yedirin içirin; onunla da cemiyetlerinizi şereflendirin!” diyerek müsaade buyrulmuştur.

Onun için bazen bir, iki, üç, beş, on, yüz deveyi yüz koyun kesen büyük ziyafetler olmuştur. Cevaz da vardır. Ama Rasûlüllah kendisi böylece yapmış.

Ahlâkları iyileştirebilmek, Rasûlüllah SAS’den alınacak feyz ile yapılacak riyâzetlere bağlıdır, mücahedelere bağlıdır. Bu mücadeleler ve mücahedeler yapılmadıkça, kötü ahlâk gidip de iyi ahlâk gelmez

İyi ahlâk, güzel ahlâk Allah-u Teâlâ’nın sevdiği bir ahlâk, Rasûlüllah SAS’in sevdiği bir ahlâk! İbadet sevabı var ahlâklarda; oruç tutanların sevabı var, gece ibadeti edenlerin sevabı var. Cennete insanı sokacak güzel ahlâk.

Biliyoruz ama nefis, tatbikatına bırakır mı insanı? Bırakmaz. Niçin? Altta ateş yanıyor. Ateş yandıkça onu durduramazsın. Ne zaman ki nefisini riyâzete verirsin, o zaman ıslah edebilirsin.

Ama sen dersin ki:

“—Ben 60’tan sonra, 70’ten sonra bu riyâzeti yaparım!”

O olmaz. Riyâzet, vaktiyle yapılacak. Bu 60’tan sonra 70’ten sonra riyâzete tahammül olmaz. Tahammül olmayınca yapamazsın, iş geldiği gibi gider. Onun için “Kötü huyları tenesir temizler!” dedikleri odur. Ama gençlikte sen bu işin önüne geçebilirsin. Gençlikteyken kuvvet vardır, takat vardır. İnsan günlerce aç kalabilir.

Hatta açlık, insanlardaki maddî hastalıkları da gideriyor.

Maddî hastalıklar için doktora gideceğinize, hiç olmazsa üç gün beş gün aç durun, bakın bakalım hastalık sizden gider mi, gitmez mi?

Baş ağrısı, diş ağrısı... Mutlaka açlığın çok tesiri vardır. Bunun için Peygamber Efendimiz'in üç öğün yemeye imkânı mı yoktu? Etleri her gün yemeye imkânı mı yoktu Peygamberimiz'in. İsteddiği şeyleri yemeye imkânı mı yoktu? Hepsine imkânları vardı ama bize önder, bize örnek! "Siz de bana bakın da öyle olun!" diyerek riyâzeti kendisine şiar edinmiş.

Hz. Ebû Bekir es-Siddîk altı günde bir kere yemek yermiş.

İbrahim Hakkı hazretleri diyor ki:

"—Hiç olmazsa haftada iki kere yemeğini ye!"

Onun için büyüklerin riyâzete verdiği önem çoktur.

Hatta bir Hristiyan İsa AS'ı övmüş. demiş ki;

"—Bizim İsâmız 40 günde bir yemek yedi."

Karşısındaki müslüman:

"—Ya, ben 50 günde bir yersem..." demiş.

"—Yapamazsın, olur mu?" demiş Hristiyan.

"—Bak, dikkat et..." demiş.

Saymış, tam 60 gün yememek sûretiyle Hz. İsa'yı geçince, adam müslüman olmuş!

Açlıkla insan ölmez. Aç olup da hiç yememek suretiyle değil. Onlar riyâzetlerinde bağırsaklarını midelerini muhafaza edebilmek için biraz bir şeyler içiyorlar. Yalnız bizim gibi yeme değil.

Riyâzeti de kendi kendine yaparsan o da olmaz. Onu da yapamazsın. Riyâzette de yine bir usta olacak, bir usta onu sana gösterecek; "Bu şekilde yapacaksın riyâzeti!" diyecek.

Uykunu azaltacaksın, zikrini arttıracaksın, ibadetini arttıracaksın, yemeğini keseceksin... Nefis tabiatıyla ile o zaman sana boyun bükcek. Nefis başka türlü sana boyun bükmez. Boynunu bükmek için, her halde bu açlığa ve riyâzete ihtiyaç vardır.

Lokmanın da temizliği şart! Haramdan kazanılan paralarla yenen yemeklerden hâsil olan kanlar, insanı deli de yapar, divane de yapar. Bırakın ahlâkı; istersen her gün şeyhülislâmları getir, söylet, olmaz. İçeriye haram lokma girmiş, bu haram lokmalardan

haram kanlar hâsıl olmuş. Haram kanın içerisinde dolaşan şeytanın kendisi ve yavruları dolu... Onun hakkından kolaycacık gelinmez.

Onun için, şiddet, gazap çok çirkin bir şeydir, yaramaz bir şeydir. Efendimiz SAS'e müteaddit defalar iman hususunda sormuşlar; "Gazabın terkidir." buyurmuş.

Gazabı terk etmek de kolay bir şey olmuyor. Onun için büyüklerimiz çok büyük eserler yazmışlar. O büyük eserlerinde büyük büyük yerler ayırmışlar. Mutlaka yumuşak olmak demek değil de, her şeyi yerli yerinde kullanabilmek; yerine göre kızacaksın, yerine göre sükût edeceksin.

Hz. Ömer Halife-i mü'minîn. Adamın birisi çıkmış:

"—Sen adil değilsin! Şöyle yapıyorsun, böyle yapıyorsun! Allah seni şöyle etsin, böyle etsin..." demiş.

İbn Abbas RA da orada varmış. Ona mükemmel ikramlar, izzetler, ihsanlar yapmışlar. İkramlar izzetler adamı mest etmiş, hayran etmiş; tevbekâr etmiş. Özür dilemiş.

Hele Hz. Ali Efendimiz'in torunu var, Hz. Hüseyin Efendimizin oğlu; ona birisi gelmiş çatmış. Ağzına gelenleri söylemiş. Hz. Ali Efendimiz'in torunu kalkmış, buna güzel bir kumaş elbise almış. Hâdimlerine;

"—Bin tane de dirhem verin!" demiş.

O adam ona sövüyor sayıyor, tahkire yelteniyor; öteki de ona ikram ediyor, izzet ediyor, paralarla taltif ediyor. Bakınız şimdi işe!

Neden? Rasûlullah'ın evladı, torunu; evlatlarına yakışan öyle!

Hz. İsa'ya gelmiş biri, fena söylüyor söylüyor... Hz. İsa da buna daima iyilikle karşılık veriyor.

"—Yâ hu sana ne diyor, sen ne diyorsun?" demişler.

"—O içindekini harcıyor, ben de içimdekini harcıyorum. Onun içindeki pislikler dışarıya çıkıyor. Benim içimdeyse iyilik dolu, ben de iyiliklerimi çıkarıyorum dışarı!" demiş.

Bu çok güzel derstir arkadaşlar. Bunu için insanın diline hâkim olması lazım.

"—Yâ Selman! Biraz bana nasihat et!" demiş.

Demiş ki;

“—Kızma!”

“—Yapamam onu.” demiş, gazup bir adammış.

“—Öyleyse elinle diline hâkim ol. Kızacaksın madem, elinle diline hâkim ol da kimseyi incitme!” demiş.

Allah bizi affetsin, ihsan buyursun... Biz bu mücadelelerin de mücahedelerin de adamı değiliz, erbâbı değiliz. Allah affetsin...

Aziz kardeş!

Onun için fırsat eldeyken can bedendeyken bunun çaresine bakmak lazım. Bana diyeceksin ki;

“—Efendi! Hocaefendi! Bizim bir dünya işlerimiz var. Çalışacağız, işimiz var gücümüz var. Aç durursak riyâzet dersek bu işleri kim yapacak? Bu işleri de yapamayız...”

Onun çaresini de sen bulacaksın! Hem işini işleyeceksin, parayı kazanacaksın, çocuğuna çocuğuna bakacaksın hem de ahlâkını düzelteceksin!

Çoluğuna çocuğuna nasıl bakıyorsun, vücudunu nasıl beslemeye çalışıyorsun; ahlâkını da böyle düzeltmeye çalışmak, farzların başında gelir. Allah affetsin de kötü huylardan bizleri muhafaza edip iyi huyları bizlere nasib eylesin... Âmin.

c. Rüyada Görülen Şeyler

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁹⁶

الْخَضْرَاءُ فِي النَّوْمِ الْجَنَّةُ ، وَالْتَمَرِ رِزْقٌ ، وَاللَّبَنِ فِطْرَةٌ ، وَالسَّفِينَةُ نَجَاةٌ ،

وَالْحَمْلُ حُزْنٌ ، وَالْمَرْأَةُ خَيْرٌ ، وَالْقَيْدُ ثَبَاتٌ فِي الدِّينِ ، وَأَكْرَهُ الْغُلِّ

(الحسن بن سفيان عن رجل من الصحابة)

RE. 205/6 (*El-hudratü fi'n-nevmi'l-cennetü, ve't-temru rizkun,*

¹⁹⁶ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.208, no:3029; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.379, no:41464; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XII, s.409, no:12198.

ve'l-lebenü fitratün, ve's-sefînetü necâtün, ve'l-hamlü hüznün, ve'l-mer'etü hayrun, ve'l-kaydü sâbitün fi'd-dîni, ve ekrehü'l-gulle.)

(*El-hudratü fi'n-nevmi'l-cennetü*) “Uykuda yeşillik görmek Cennettir. (*Ve't-temru rizkun*) Hurma da rızaktır. (*Ve'l-lebenü fitratün*) Süt, yoğurt fitrat-ı İslâmiyye'dir. (*Ve's-sefînetü necâtün*) Gemi necattır. (*Ve'l-hamlü hüznün*) Yük taşımak hüznün, tasadır. (*Ve'l-mer'etü hayrun*) Kadın görmek hayırdır. (*Ve'l-kaydü sâbitün fi'd-dîni*) Kendini bağlı görmek dinde sebattır. (*Ve ekrehü'l-gulle*) Boynundan kelepeçeli görmeyi ise iyi saymam.”

“Gece rüyalarımızda yeşillik gördük mü o cennet misalidir.” *Ve't-temru rizkun*. “Hurma ve ona benzer yemek şeyleri görülürse bu da rızka alamettir.” *Ve'l-lebenü fitratün*. “Süt, yoğurt; süt emsali de fitrat-ı İslâmiyye alametidir.” *Ve's-sefînetü necâtün*. “Gemiye biniyoruz gidiyoruz; bu da necat alametidir. Bir sıkıntın varsa kurtulacaksın, demektir.” Fakat gemiden çıkmak lazım.

Ve'l-hamlü hüznün. “Yük yüklenmiş götürüyor. Bu hüznü alamettir.” *Ve'l-mer'etü hayrun*. “Kadın görüyorsun rüyada, hayırdır.” *Ve'l-kaydü sebâtün fi'd-dîni*. “Kayd, bağlanmışsın, bu da dinde sebat edeceğine alamettir.” *Ve ekerahu'l-gulle*. “Ellerin esirlerin bağlandığı gibi bağlandığı zaman onu hoş görme!” buyurmuş.

d. Güzel Yazı

Deylemî, Muhâcir el-Kelâî RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁹⁷

الخط الحسن يزيد الحق وضحا (الديلمي عن مهاجر الكلاعي)

RE. 205/7 (*El-hattu'l-hasenü yezîdü'l-hakka vadahan.*) “Güzel yazı, hakkı hakikatı daha ziyade açıklar.”

Mesela düşünün, bizim camimizde yok ama bazı camilerde

---

¹⁹⁷ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.200, no:2994; İbn-i Hacer, *el-İsâbe*, c.VI, s.385, no:8636; İbn-i Kâni', *Mu'cemü's-Sahâbe*, c.VI, s.132, no:1599; Muhâcir el-Kelâî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.244, no:29304; Câmîü'l-Ehâdis, c.XII, s.410, no:12199.

güzel levhalar vardır. Güzel sözler de vardır, bu levhalarda ibret alacağımız şeyler vardır. Bunlar hakkı hakikati daha açık olarak insanlara anlatır.

Güzel yazı okuyan insana neşe verir, şevk verir. Okunmasında ve yazılmasında birçok faydalar vardır.

Bu da dinlenmeye lâayık ve şayestedir, hepsi de öyledir.

e. Günahın Gizli Kılması

Deylemî. Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁹⁸

الْخَطِيئَةُ إِذَا خَفِيَتْ، لَا تَضُرُّ إِلَّا صَاحِبَهَا؛ وَإِذَا أُظْهِرَتْ فَلَمْ
تَغَيِّرْ، ضَرَّتِ الْعَامَّةَ (الدَّيْلَمِيُّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ)

RE. 205/8 (*El-hatîetü izâ hafiyet, lem tedurru illâ sâhibehâ; ve izâ üzhirat felem tügayyir, darrati'l-âmmete.*)

(*El-hatîetü izâ hafiyet*) Bir hata gizli kalırsa, (*lem tedurru illâ*

¹⁹⁸ Deylemî. *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.208, no:3029; Ebû Hüreyre RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.79, no:5582; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XII, s.411, no:12200.

sâhibehâ) sahibinden başkasına zarar gelmez. (*Ve izâ üzhirat felem tügayyir*) Aşikare yapılır ve yapılan hata düzeltilmezse, o zaman umuma zararı dokunur.”

Günahlar iki kısım; bir gizlidir, bir de aşikârdır. Bir aşikâre yapılan günahlar vardır bir de saklıca yapılanlar. Allah bilir şüphesiz. Bilir ama insanlardan saklıyorsun, Allah’ın kullarından saklıyorsun. Gizli günahların zararı ancak sahibinedir. Tevbe ettiği vakit Cenâb-ı Hak affeder, kurtulur. Yahut Cenâb-ı Hak setreder, dünyada setrettiği gibi âhirette de örter.

Bir gün adam öldü, ne olacak şimdi.

“—Ben bu kabahati yapıyorum. Allah da biliyor, alem de bilsin, ben buyum!” diyor.

Gidiyor alenen günah işliyor. Bu açıkça olan günahını da değiştirmiyorsa bunun vebali herkesedir.

Niçin? Hepimiz mes’ulüz onu ıslah etmek için çalışmaya! Buna kimse bir şey demiyor. Diyemezsin de şimdi, geçti vakit. Halbuki hepimiz muvazzafız.

“—Bunun vebali var, günahı var, sıhhate zararı var. Eve, aileye zararı var. Çoluğa çocuğa zararı var. Şu fenalığı var bu fenalığı var!” diye çeşitli bilgilerle o kardeşimizi o kötülükten çevirmeye çalışmak vazifemizken, biz de yapmıyoruz. O da tevbe etmezse, hem o mes’ul oluyor hem biz mes’ul oluyoruz. Zararı ammeye oluyor.

Onun için insan, mümkün mertebe hata yapmamaya çalışmalı da, hata yaptığı takdirde gizli yapmaya dikkat etmesi lazım!

f. Ailesine Şefkatli Olmak

Deylemî, Ebû Hüreyre RA’dan rivayet etmiş,
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁹⁹

الْخَلْقُ كُلُّهُمْ عِيَالُ اللَّهِ، وَتَحْتَ كَنَفِهِ؛ فَأَحَبُّ الْخَلْقِ إِلَيَّ إِلَى اللَّهِ مِنْ

¹⁹⁹ *Kenzü'l-Ummâl*, c.VI, s.384, no:16170; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XII, s.415, no:16170.

أَحْسَنَ إِلَى عِيَالِهِ ؛ وَأَبْغَضُ الْخَلْقِ إِلَى اللَّهِ ، مَنْ ضَنَّ إِلَى عِيَالِهِ
(الدَّيْلَمِيُّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ)

RE. 205/9 (*El-halku küllühüm iyâlu'llâhi, ve tahte kenefihî; feehabbü'l-halkı ila'llâhi, men ahsene ilâ iyâlihî; ve ebgadu'l-halkı ila'llâhi, men danne ilâ iyâlihî.*)

(*El-halku küllühüm iyâlu'llâhi*) “Halkın hepsi Allah-u Teâlâ'nın iyali mesabesinde, (*ve tahte kenefihî*) ve onun himayesi altındadır. (*Feehabbü'l-halkı ila'llâhi*) Yarattıkları içinde Allah'a en sevgilisi, (*men ahsene ilâ iyâlihî*) ailesine iyi muamele eden kimsedir. (*Ve ebgadu'l-halkı ila'llâhi*) Yarattıkları içinde Allah'ın en buğz ettiği kimse, (*men danne ilâ iyâlihî*) ailesine cimrilik yapan, kötü davranan kimsedir.”

Halk denince bütün mahlûkat; gökteki kuşlar, denizdeki balıklar, karadaki, dağdaki hayvanlar, insanlar; hepsi içine girer, hepsi mahlûktur.

Bütün mahlûklar Allah-u Teâlâ'nın iyâli, yani fukarâsıdır. Bütün mahlûklar Allah'a muhtaçtır. Bütün mahlûkatın rızkını veren Allah'tır. Sağlığını veren Allah'tır, sıhhatini veren Allah'tır. Binâenaleyh bütün mahlûk her an için Allah'a muhtaçtır. Allahu Teâlâ bir an şu kullarından, mahlûklarından nazarını kesse, kıyamet dünyada kopuverir.

Tüm mahlûk da Cenâb-ı Hakk'ın taht-ı himâyesinde ve muhafazası altındadır. Bunun içine gayrimüslimler de dâhil.

Bu halkın içerisinde Allah-u Teâlâ'nın sevdiği, razı olduğu mahlûk evlâd ü iyâline, çoluk çocuğuna ihsanı güzel olan, iyiliği güzel edendir. Onlara iyi bakan kimseler, Allah-u Teâlâ'nın kulları içerisinde sevdiği kullarıdır.”

Ne kadar güzel bir ders!

Babamın bana bir nasihati var:

“—Oğlum sakın çarşıdan yemek yemeyeceksin!”

“—Sebebi?”

“—Senin paran var, çarşıda lokantalardan, kebabçılardan istediğin şeyi yersin. Fakat senin evindeki çoluğun çocuğun bunu

yiyeemez. Onlara da alıp götüremezsin. ‘Ben bunları yedim, size de getirdim.’ diyemezsin! Binâen aleyh sakın çarşıdan yeme, evinde ye! Evini düşün, evinin adamı ol!”

Çarşıda gelişigüzel kendini doyurmaya ev halkı da alışır. Evde rahatlık, huzur olmaz. Beklerler ki;

‘—Akşam babamız gelsin de sofrada beraber yemek yiyelim!’

Baba karnını doyurmuş çarşıda, geliyor. Ben tokum, diyor. Yahut kafası bozuk geliyor. O evin tadını sen ona göre hesap eyle.

Allah’ın mahlûklarının kendisine en sevgilisi evlâd ü iyâline güzel ihstanda bulunandır.

Bu iki çeşittir: Bunların birincisi canını beslemek. Bunun üzerinde pek titizlikle hareket ediyoruz.

“—Aman oğlum hasta olmasın, vücudu iyi büyüsün!”

Kantar evde, ikide birde tartarız; kilosu şuna göre olsun, gıdası buna göre olsun...

Ama rûhen yetişmesinde ruhanî işlerinde gafiliz. Yetişsin de nasıl yetişirse yetişsin. Eğer ilk devirlerde iyi alâkadar olursan mum gibi bir çocuk yetişir. Aslan gibi, tertemiz; içi temiz, dışı temiz bir kişi yetişir.

Bu senin gayretinin neticesinde olacak. Onun diniyle alâkadar olacaksın, ahlâkıyla alâkadar olacaksın. Gidip dolaştığı yerlerle alâkadar olacaksın. Görüşüp konuştuğu kimselerle alâkadar olacaksın. Eğer bunlarla alakadar olmayıp da, “Adam, Allah kerim!” diye salıverirsen, Allah’ın takdirine bağlı artık. İyilerin arasına düşerse, ne âlâ! Kötülerin arasına düşerse, o zaman ne yazık! Onun için, asıl acıyacaksan buna acı!

Azıcık zayıflasa korkuyoruz, doktordan doktora koşturuyoruz;

“—Aman çocuk kansız kaldı; şurasında şusu var, burasında busu var...”

Ahlâkı için hiç kimseye koşturmuyor. Yalnız kabakulak olursa;

“—Hocaefendi, benim çocuğum kabakulak olmuş, bir okuyuver...” diyor. Allah affetsin...

Allah-u Teâlâ’nın en sevmediği kulu, çoluk çocuğuna sıkılık, bahillik yapandır. Onların maişetlerini daraltıyor; başkalarının ellerine muhtaç duruma düşürüyor. Çocukların gözleri başkalarının sofralarında, evlerinde kalıyor. Durumları böyle

perişan halde yetişiyorlar. Bunlar da Allah-u Teâlâ'nın sevmediği kullarıdır. Kendi nefsini düşünüyor; çoluğunu çocuğunu düşünmüyor.

g. Ailesine Faydalı Olmak

Ebû Ya'lâ, Hâkim, Beyhakî ve Taberânî, Enes in-i Mâlik RA'dan ve Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²⁰⁰

الْخَلْقُ كُلُّهُمْ عِيَالُ اللَّهِ تَعَالَى ، وَأَحَبُّهُمْ إِلَى اللَّهِ أَنْفَعُهُمْ لِعِيَالِهِ

²⁰⁰ Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.43, no:7446; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.324, no:6947; *Müsnedü'l-Hâris*, c.III, s.457, no:900; Kudâi, *Müsnedü's-Şihâb*, c.II, s.255, no:1306; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VII, s.153; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.XXXIII, s.277; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Taberânî, *Mucemü'l-Kebîr*, c.X, s.86, no:10033; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.201, no:2995; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.349, no:13707; Hatîb-i aġdâdî, *el-Müttefik ve'l-Müfterik*, c.III, s.274, no:1319; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

(ع . ك . والشيرازي ، والعسكري ، وابن أبي الدنيا ، هب .

طب . عن أنس وعن ابن مسعود)

RE. 205/10 (*El-halku küllühüm iyâlu'llâhi teâlâ, ve ehabbühüm ila'llâhi, enfaühüm li-iyâlihî.*)

Daha kısa bir tabiri budur:

(*El-halku küllühüm iyâlu'llâhi teâlâ*) “Bütün mahlûk, Allah-u Teâlâ'nın iyâlidir ve hepsi Allah'a muhtaçtır. (*Ve ehabbühüm ila'llâhi*) Bunların içerisinden Allah-u Teâlâ'nın sevdiği kullar, (*enfaühüm li-iyâlihî*) efrad-ı ailesine faydalı olandır.”

Ne şekilde faydalı olacaktır?

Esas fayda, iman u İslâm dairesinde onları yetiştirebilmek.

Efrad-ı ailesinin dini üzerinde, imanı üzerinde, ahlâkı üzerinde durarak, anasını, babasını, kardeşlerini, çoluk çocuğunu dindar yetiştirmeye gayret etmek.

Bulduğum yerde bir mesele çıkardılar. Birisi Amerika'dan gelmiş. Amerika'da yeni bir mezhep türüyormuş. Müslümanlığa karşı hazır vaziyetler. Fakat İslâm'ı tam bilmiyorlar. Orada tabii kitap da yok layık bir biçimde, kendilerine öğreten de yok.

Bunlar;

“—Allah-u Teâlâ'nın Rasûlü büyük adam, fakat hâtem olması niçin? Niçin hâtem oluyor? Ondan sonra da büyük adamlar gelmiş.” diyorlarmış,

Birisi çıkmış:

“—Biz de Müslümanız. Ben rasûlüm, bunlar da benim ümmetim!” diyormuş.

İman u İslâmiyet'te akâid-i İslâmiyye şart! Böyle bir bozuk yolun arkasında giden insanların ıslahı ne kadar zor! Binâen aleyh yetişme tarzında iman u İslâmiyet'i güzel bir şekilde öğretmek, ananın babanın yegâne borcudur. Öyle saçma sapan kitaplarla yetiştirirse, o çocuğun sadece sana değil, sana da cemiyete de zararı olur vesselam.

h. Güzel Ahlâk Hataları Giderir

Taberânî, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²⁰¹

الخلق الحسن يذيب الخطايا ، كما يذيب الماء الجليد ؛ والخلق
السوء يفسد العمل ، كما يفسد الخل العسل (طب . عن ابن
عباس)

RE. 205/11 (*El-hulüku'l-hasenü yüzübü'l-hatâyâ, kemâ yüzübü'l-mâü'l-celîde; ve'l-hulüku's-süü yufsidü'l-amel, kemâ yüfsidü'l-hallü'l-asel.*)

(*El-hulüku'l-hasenü yüzübü'l-hatâyâ*) “Güzel ahlak hataları eritir; (*kemâ yüzübü'l-mâü'l-celîde*) suyun buzu erittiği gibi. (*Ve'l-hulüku's-süü yufsidü'l-amel*) Kötü ahlâk da ameli ifsad eder, bozar; (*kemâ yüfsidü'l-hallü'l-asel*) sirkenin balı bozduğu gibi.”

Güzel ahlâk günahları eritir. Nasıl ki mum sıcakta erir, kar sıcakta erir; çok eriyen şeyler var eriten şeylerin altında. Güzel ahlâklar da hataları eritir, yok eder. Ne gibi?

Sıcak su buzu nasıl eritiyorsa, güneş karı nasıl eritiyorsa, güzel ahlâklar da hataları böyle eritir.

İyi ahlâk da var kötü ahlâk da var. “Siz güzel ahlâkın sahibi olun!” demek.

Kötü ahlâk da iyi amelleri, hayırları, hasenatları ifsad eder, bozar. Ne gibi? Sirke, balı nasıl perişan ediyorsa, bozuyorsa, kötü

---

²⁰¹ Taberânî, *Mucemü'l-Kebîr*, c.X, s.318, no:10777; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.247, no:8036; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.200, no:2991; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.54, no:12690; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.247, no:8036; Ebü's-Şeyh, *Emsâl fi'l-Hadis*, c.I, s.113, no:252; Ebü Nuaym, *Ahbâr-ı İsfahan*, c.VII, s.281, no:40618; Ukaylî, *Duafâ*, c.IX, s.11, no:2074; İbn-i Hibbân, *Mecrûhin*, c.III, s.51; Ebü Hüreyre RA'dan.

Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.255, no:799; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.XLI, s.293, no:8271; İbn-i Ömer RA'dan.

Temmmâmü'r-Râzî, *Fevâid*, c.I, s.300, no:301; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

ahlâklar da amelleri öyle bozar.”

Başka biri de hased değil miydi?

Allah hepimizi affetsin de bu iyi ahlâkların sahibi olabilmenin şeref ve devletine hepimizi eriştirsin... Âmin.

i. Güzel Ahlâkın Alınması

Deylemî, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²⁰²

الْخُلُقُ الْحَسَنُ لَا يَنْزَعُ، إِلَّا مِنْ وَلَدٍ حَيْضَةٍ، أَوْ وَلَدٍ زَانِيَةٍ
(الدَّيْلَمِيُّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ)

RE. 205/12 (*El-hulüku'l-hasenü lâ yünzeu, illâ min veledi haydatin, ev veledi zâniyetin.*)

(*El-hulüku'l-hasenü lâ yünzeu*) “Güzel ahlâk alınmaz; (*illâ min veledi haydatin*) ancak hayız mahsulü, (*ev veledi zâniyetin*) veya zina mahsulü olandan soyulup alınır.”

Güzel ahlâk herkeste var. Cenâb-ı Hak hepimizi İslâm tıynetinde yaratınca güzel ahlâklar da hepimizin üzerinde mevcuttur. Ancak hayız halinde iken hanımına yaklaşan ve, ondan hâsıl olan çocukta iyi ahlâk bulunmaz.

Adetli iken eşine yaklaşmak haram idi, sen o yasak olan vakitte hanımına yakınlık yapıyorsun. Onun günah olduğunu, yasak olduğunu da bilmiyorsun, yahut bilerek nefesine aldanıyorsun, yapıyorsun. Bu sırada çocuk dünyaya gelse, o çocukta güzel ahlâk bulunmaz.

İkincisi; zinadan hâsıl olan, yani nikâhsız olarak meydana gelen çocuklarda da güzel ahlâk bulmanın imkânı yoktur.

Bu çok geniş... Zina denince mutlaka insanların umumhâneye gitmesi değil. Nikâh da Allah'ın dini üzerine kıyılır, dinsizlerle yapılan nikâh makbul değildir. Nikâh, iman üzerine meşrudur.

²⁰² Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.200, no:2992; Ebû Hüreyre RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.3, no:5136; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XII, s.414, no:12207.

İnceleyin şimdi bunu, inceleyin: Kızımız var, evlendireceğiz. Oğlumuz da var, gelin alacağız; ne yapalım?

Karşımıza çıkıyor bir sürü talip ama 32 farzı bırak, imanın esaslarını bilmiyor! Allah'tan, peygamberden haberi yok, belki de münkir! Ama adı Ahmet, adı Mehmet... Allah affetsin.

Bu gibilerden yetişen evlatlarda ahlâk-ı hamîde bulamazsınız. Bunun mürebbsi velev ki Cibril olsun!

Allah kusurlarımızı affetsin... Tevfîkât-ı samedâniyyesine mazhar eylesin...

Hayatımız kısa... Orada adamcağız güzel tasvir etti, dedi ki:

“—Evvelimiz çocukluk hâli, ağlayarak geçer. Sonumuz da âh âh diyerek ölüm hâliyle biter.”

Ah ile ağlama arasındaki şu kısa ömrün içerisinde lazım olan şey, bu dünya saltanatı değil ahiret saltanatını eline geçirebilmektir.

Eğer sen bu dünya saltanatını geçireyim dersen, o burada kalacak; onu buradan götüren kimse yok! Bu kadar büyükler gelmiş, peygamberler, sâlihler; hiç kimse buradan bir şey götürememiştir.

Hepsi burada kalır. Ancak buradan gidecek olan âmâl-i sâliha ve Allah'ın rızasıdır! Onun için en büyük nimet Hakkın rızasını kazanmak... Kazanarak gidebiliyorsan, ne mutlu sana!

Li'llâhil-fâtihah!

20. 06. 1971 – İskenderpaşa Camii

22. İÇKİ KÖTÜLÜKLERİN ANASI

Eüzü bi'llâhi mine's-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve'l-âkıbetü li'l-müttakîn...
Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve
sahbihî ecmaîn...*

*İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh... Ve
enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llâhu aleyhi ve
sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin
bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve
bi's-senedi'l-muttasili ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme
ennehû kâl:*

الْخَمْرُ أُمُّ الْخَبَائِثِ ، وَمَنْ شَرِبَهَا ، لَمْ يَقْبَلِ اللَّهُ مِنْهُ صَلَاةَ أَرْبَعِينَ
يَوْمًا ؛ وَإِنْ مَاتَ وَهِيَ فِي بَطْنِهِ ، مَاتَ مَيِّتَةً جَاهِلِيَّةً (ابن النجار
عن ابن عمرو)

RE. 205/13 (*El-hamru ümmü'l-habâisi, ve men şeribehâ lem
yakbeli'llahu minhu salâte erbaîne yevmen; ve in mâte ve hiye fi
batnihî, mâte mîteten câhiliyyeten.*)

Sadaka rasûlü'llâh, fi mâ kâl, ev kemâ kâl.

“—Mefhar-i mevcûdât Muhammed Mustafâ râ salevât!”

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidinâ muhammed...]*

“—Seyyidü's-sâdât Muhammed Mustafâ râ salevât!”

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidinâ muhammed...]*

“—Habîb-i Hüdâ Muhammed Mustafâ râ salevât!”

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidinâ muhammed...]*

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili
Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin...

a. Güzel Ahlâk Hataları Giderir

Geçenki dersimizden bir hadis-i şerif:

Taberânî, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²⁰³

الخلق الحسن يذيب الخطايا ، كما يذيب الماء الجليد ؛ والخلق
السوء يفسد العمل ، كما يفسد الخل العسل (طب . عن ابن
عباس)

RE. 205/11 (*El-hulüku'l-hasenü yüzbü'l-hatâyâ, kemâ yüzbü'l-mâü'l-celîde; ve'l-hulüku's-süü yufsidü'l-amel, kemâ yüfsidü'l-hallü'l-asel.*)

(*El-hulüku'l-hasenü yüzbü'l-hatâyâ*) “Güzel ahlâk hataları eritir; (*kemâ yüzbü'l-mâü'l-celîde*) suyun buzu erittiği gibi. (*Ve'l-hulüku's-süü yufsidü'l-amel*) Kötü ahlâk da ameli ifsad eder, bozar; (*kemâ yüfsidü'l-hallü'l-asel*) sirkenin balı bozduğu gibi.”

Güzel ahlâk günahları eritir. Nasıl ki mum sıcakta erir, kar sıcakta erir; çok eriyen şeyler var eriten şeylerin altında. Güzel ahlâklar da hataları eritir, yok eder. Ne gibi? Sıcak su buzu nasıl eritiyorsa, güneş karı nasıl eritiyorsa, güzel ahlâklar da hataları böyle eritir.

---

²⁰³ Taberânî, *Mucemü'l-Kebîr*, c.X, s.318, no:10777; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.247, no:8036; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.200, no:2991; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.54, no:12690; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.247, no:8036; Ebü's-Şeyh, *Emsâl fi'l-Hadis*, c.I, s.113, no:252; Ebü Nuaym, *Ahbâr-ı İsfahan*, c.VII, s.281, no:40618; Ukaylî, *Duafâ*, c.IX, s.11, no:2074; İbn-i Hibbân, *Mecrûhin*, c.III, s.51; Ebü Hüreyre RA'dan.

Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.255, no:799; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XLI, s.293, no:8271; İbn-i Ömer RA'dan.

Temmmâmü'r-Râzî, *Fevâid*, c.I, s.300, no:301; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Günahlar da iki kısım mâlûm: Büyük, küçük... Kebâir, sagâir... Günâh-ı kebâirlerden bir kısmı da hakka, hukuka taalluk eder. Hakka, hukuka taalluk eden günahlar ancak sahiplerinin helâl etmesiyle affolunur. Sahipleri helâl etmedikçe o hakları affetmez Cenâb-ı Hak.

Günâh-ı kebâirler tevbeye muhtaçtır, tevbenin de şartları vardır. O şartlar tahakkuk etmedikçe o tevbe de tevbe olmaz. Tevbe olmayınca günâh-ı kebâir de affolunmaz.

Bu affolunan günahlar ufak günahlar, sagair günahlardır ki; abdest aldığımız vakitte, namaz kıldığımız vakitte, camiye giderken gelirken attığımız adımlar dolayısıyla, yaptığımız sair hayırlar dolayısıyla kendiliğinden silinen hatalardır.

İyi ahlâk hataları eritiyor, yok ediyor. Kötü ahlâk da sirkenin balı ifsad ettiği gibi amelleri ifsad ediyor.

Yapmış olduğumuz hasenatlar var, iyilikler yaptık hasenatlar kazandık. Fakat kötü ahlaklarımız; haset gibi, kibir gibi, ucub gibi, riyakârlık gibi olan şeyler de, bunlar da o amelleri yok ediyorlar, mahvediyorlar.

b. İçki Kötülüklerin Anasıdır

İbnü'n-Neccâr, Abdullah ibn-i Amr ibnü'l-AS RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²⁰⁴

الْخَمْرُ أُمُّ الْخَبَائِثِ ، وَمَنْ شَرِبَهَا ، لَمْ يَقْبَلِ اللَّهُ مِنْهُ صَلَاةَ أَرْبَعِينَ
يَوْمًا ؛ وَإِنْ مَاتَ وَهِيَ فِي بَطْنِهِ ، مَاتَ مَيِّتَةً جَاهِلِيَّةً (ابن النجار
عن ابن عمرو)

²⁰⁴ Dâra Kutnî, *Sünen*, c.IV, s.247, no:1, 4; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IV, s.81, no:3667; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.68, no:57; Abdullah ibn-i Amr ibnü'l-As RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.V, s.363, no:13246; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.383, no:1225; *Câmiu'l-Ehâdis*, c.XII, s.417, no:12215.

RE. 205/13 (*El-hamru ümmü'l-habâisi, ve men şeribehâ, lem yakbelü'llâhu minhu salâte erbaîne yevmen; ve in mâte ve hiye fî batnihî, mâte mîtetten câhiliyyeten.*)

(*El-hamru ümmü'l-habâisi*) “İçki kötülüklerin anasıdır. (*Ve men şeribehâ*) Kim içki içerse, (*lem yakbelü'llâhu minhu salâte erbaîne yevmen*) Allah onun kırk gün namazını kabul etmez. (*Ve in mâte ve hiye fî batnihî*) Bir kimse karnında içki varken ölürse, (*mâte mîtetten câhiliyyeten*) cahiliyet ölümü üzerine imansız gider.”

İçki, ne kadar fena şeyler varsa, onların hepsinin anasıdır.
Kur'ân-ı Azîmüşşân'da, *estaîzü bi'llâh*;

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنْصَابُ وَالْأَزْلَامُ رِجْسٌ
مِّنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ، فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تَفْلِحُونَ (المائدة: ٩٠)

(*Yâ eyyühe'llezîne âmenû inneme'l-hamru ve'l-meysiru ve'l-ensàbu ve'l-ezlâmu ricsün min ameli's-şeytâni, fe'ctenenibû lealleküm tüflihûne.*) “Ey iman edenler, içki, kumar, dikili taşlar ve fal okları ancak, şeytan işi birer pisliktir. Onlardan kaçının ki kurtuluşa eresiniz.” (Mâide, 5/90) diyerek yasaklığını Cenâb-ı Hak beyan buyurmuş.

Hamr, bildiğimiz içki, şarap dediğimiz. Bu da ne kadar habis şey varsa, günahlar varsa, fenalıklar varsa onların anası oluyor.

Şimdi kötü huylar dendi ya, kötü huylar ameli ifsad eder. Kötü huyların anası içki oluyor. Burada şaraptan bahsedilmişse de, bütün içkiler şarap gibi haramdır. Bunun haramlığıyla, diğerleri haram değil demek manası çıkmaz.

Ne kadar içki var bugün? Pek çok... İsimlerini de bilmeyiz. Onların hepsi değil mi ki, insanı sarhoş ediyor.

Bu şaraba da *hamr* diye ad takılmasındaki sebep, örtüyor. *Himar* diye kadının başını örttüğü örtüye diyorlar. Kadını örtüyor, muhafaza ediyor, saklıyor kadını. Bu da aklı örtüyor, aklı saklıyor. Akıl artık istediği gibi hareket edemiyor. Akıl istediği gibi hareket edemediğinden dolayı esir bir halde. Binâen aleyh bunu yapan da içki olduğu için, onun adını hamr diye koymuşlar; aklı harekâtından men ediyor.

Fevâhiş, fâhişenin cemi olarak söylüyor, ne kadar fevâhiş denilen fenalıklar varsa, fenalıklar, kötülükler varsa onların anası olunca içki içen kişi bütün kötülükleri yapabilir.

Bir rivayette söylerler ki; ne kadar kötülük varsa dünyada hepsini bir odaya doldurmuşlar, odanın kapısının anahtarına da içki koymuşlar. İçkiyi içtin mi kapı açılır, ne kadar içeride fenalık varsa hepsi dışarıya fırlar. İşte bu ümmü'l-habâis olması buradan ileri geliyor. Bütün hepsinin anası. Bunu içti mi, hepsi arkasından birer birer sökün eder.

Şimdi aklıma geldi, bunun bir misali de şöyle:

Eski zamanda âbidin birisi çekilmiş dünyadan, bir mağarada, bir dağda, kimsesiz bir yerde ibadete kendisini vermiş. İnsanlarla kesmiş ilgisini, alâkasını. Ama şöhreti dağılmış ibadeti sayesinde.

Şeytân-ı aleyhillâne bunu baştan çıkarabilmek için çeşitli çarelere başvurmuş. Bir gün işte o devrin padişahının kızını şeytan oyunları ile hasta yapmış. Birçok doktorlar muayene etmiş, para etmemiş, çare bulamamışlar, kız tedavi olamıyormuş.

Şeytan gitmiş demiş ki padişaha:

"—Filan yerde bir âbid var, salih bir adam. O buna bir okusun, iyi olur derhal."

Padişah hemen emir vermiş, bindirmişler kızı arabaya, götürmüşler o abidin bulunduğu yere...

Şimdi şeytan oyunu önden hazırlıyor. Hani, "Minareyi çalan kılıfını hazırlar." dedikleri gibi, şeytan o abidin yanına gitmiş. O da kendisinin nesi varsa; "Buyur misafirimsin." diyerekten ona ikram etmiş. Ne bilsin onun şeytan olduğunu.

Şeytan yemek yememiş. Bir gün yememiş, iki gün yememiş, üç gün yememiş...

"—Yahu sen nasıl insansın, böyle yemeden duruyorsun?" demiş.

"—Ben demiş, vaktiyle bir günah işledim, ona bir nedamet ettim, o tevbeden sonra Cenâb-ı Hak benden bu iştahı aldı. Şimdi yemeden, içmeden böyle yaşıyorum." demiş.

"—Yahu nedir o, söyle ben de yapayım onu?" demiş.

"—Bunun üç tane yolu var: Ya içki içersin, ya zina yaparsın, ya da adam öldürürsün! Bu üçten birini işledin mi, arkadan bir

tevbe edersin, bu iş hallolur.” demiş.

“—Adam öldüremem!” demiş. “O fena...”

“—Zina yap o zaman!”

“—Onu da yapamam!” demiş. “O da olmaz.”

“—Öyleyse içki iç? demiş şeytan.

“—Eh içeyim de sonra tevbe ederim, en kolayı bu!” demiş.

Şeytan buna içkiyi içirmiş. O sırada padişahın kızı da gelmiş içeriye. Padişah kızı güzelce bir şey. Sarhoşluk kafasıyla artık onu elden kaçırmak istememiş. Şeytan demiş ki:

“—Sen bunu bu akşam alıkoy burada... Haber yollayalım padişaha da, bunun bir hafta okuması lazım, müsaade etsin burada kalsın.”

Padişah da uygun görmüş. Kızı hasta çünkü, artık çare yok.

Derken, o sarhoşluk kafasıyla nefis galebe çalmış, zinayı da işlemiş orada... Sonra ayılmış, korku da gelmiş arkadan:

“—Eyvah, bunlar beni öldürürler, çare yok.” demiş.

Şeytan geri durur mu orada;

“—Canım ne korkuyorsun be! Öldür, 'Bir tarafa gitti, ben ne bileyim dersin.' işte o kadar.”

Kızı öldürmüş, gömmüş bir yere.

Hafta olmuş kız gelmiyor, aramaya başlamış padişah.

“—Efendim, getirdiler, götürdüler. Bilmiyorum!” demiş.

Sağı aramışlar, solu aramışlar yok. Şeytan varmış gitmiş padişaha söylemiş:

“—Filan yere gömdü.” demiş.

Orayı kazmışlar, kızın cesedini bulmuşlar. Bulunca tabii bunu yakalamışlar, darağacına götürmüşler, kısas olarak asılacak gayri.

Şeytan demiş ki:

“—Bu oyunları sana ben yaptım. Şimdi de bana bir secde et de ben seni buradan kurtarırım. Bu ipten kurtarırım ben seni. Görüyorsun ya, hünerim çok.

Allah esirgesin...

İmansız gitmesine sebep olmuş bu içki. Bu kadar sene ibadetle meşgul olmuş orada, şu olmuş bu olmuş ama işte bir anlık nefse uymak, büyük felaketlere sebep olmuş.

Allah esirgesin...

c. İçki Günahların Büyüğüdür

Taberânî, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²⁰⁵

الْخَمْرُ أُمُّ الْفَوَاحِشِ، وَأَكْبَرُ الْكَبَائِرِ؛ مَنْ شَرِبَهَا وَقَعَ عَلَى أُمَّه
وَخَالَتَهُ وَعَمَّتَهُ (طب. عن ابن عباس)

RE. 205/14 (*El-hamru ümmü'l-fevâhişi, ve ekberü'l-kebâiri; men şerebehâ vekaa alâ ümmihî, ve hâletihî, ve ammetihî.*)

(*El-hamru ümmü'l-fevâhişi*) “İçki bütün kötülüklerin anasıdır. (*Ve ekberü'l-kebâiri*) Günahların en büyüğüdür. (*Men şerebehâ vekaa alâ ümmihî, ve hâletihî, ve ammetihî*) Onu içen kimse annesinin, teyzesinin ve halasının da üstüne düşmüş gibi olur.”

İçki bütün kötülüklerin anasıdır, artık o her şeyi doğurabilir. Onun için, Allah muhafaza etsin hepimizi...

Bugünkü hayatın hiçbir safhasında, hiç kimse için güven olmaz. Yarın başımıza ne geleceğini kimse bilmez. Onun için daima Hâlık-ı Zülcelâl Tebâreke ve Teâlâ Hazretleri'ne sığınmak mecburiyetindeyiz. Çünkü biz aciz bir mahlukuz. Acimiz dolayısıyla kendimize güvenç oldu mu yandık.

Bu fevâhiş, günâh-ı kebâirler çok, ekberu'l-kebâir de diyor. Bunlara karşı yegâne silahımız sabrımızdır. Yegâne silahımız sabrımızdır, sabrımız ne nisbetteyse, bu günahlardan o kadar uzaklaşabiliriz. Sabrımızın eksikliği nisbetinde bu günahların içine düşeriz. Günahların başı da bu içki, bunu işledik mi hepsi arkasından gelir.

Şimdi buna ilaveten hilkat-i insâniyyeden bahsedeyim. Cenâb-ı Hak şu kâinatı yaratmış, bu kâinatta üç çeşit mahlku var

²⁰⁵ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.164, no:11372; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.276, no:3134; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.IV, s.247, no:3; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.V, s.103, no:8172; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.V, s.349, no:13181; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XII, s.417, no:12216.

Cenâb-ı Hakk'ın;

Birisi hayvan. Gördüğümüz çeşitli hayvanlar; denizde, yerde, gökte bir sürü hayvan var. Bir, bunları yaratmıştır, bunları yaratırken şehvetleriyle yaratmıştır. Hayvan şehvetiyle yaşar şehvetiyle ölür. Onun gûnahtan, sevaptan, sabırdan, sadâkatten, merhametten filan haberi yoktur. Yaradılışı şehevanîdir, şehveti üzerine doğar, şehveti üzerine ölür. Onun mes'ul tarafı yok.

Sen bu hayvanı neden yedin? Bu tavuğu neden yedin? Bunu neden ısırдың? Öyle bir şey yok ona, o hayvan. Teklîfât-ı ilâhiye yok, mesuliyet yok, yaradılışı öyle...

Bir başka mahlûku var, melek. İkinci yaratığı. Bunda da şehvet yok. Hayvanları şehvetli yaratmış, melekleri de şehvetsiz yaratmış. Rûhanîdir; sırf Allah-u Teâlâ'nın emrine inkiyaddır vazifeleri. Sabra ihtiyaçları yoktur.

Üçüncüsü biz insanlardır. Yaradılışın biri hayvan, biri melek, bir de ortada insanlar. İnsan ise hem şehvetin, hem de ruhaniyetin mahsulüdür. Hem şehveti var, fakat şehvetini kullanabilecek Allah-u Teâlâ ona bir akıl vermiştir. Şehveti kullanabilecek bir akli vardır. O akıl dolayısıyla kendisi, hem mükellef ve hem de mes'uldür.

Delilere mes'uliyet yok. Niçin? Akli yok. Akli olmayınca insandır ama mes'uliyet yoktur ona, ne yaparsa yapar deli.

İçki de bir nevi deliliktir.

Deli niçin deli oluyor? Akli yok, her şeyi yapabiliyor.

İçki içenin de akli kayboluyor, her istediğini yapmaya çalışıyor, delinin eşi... Fakat delinin akli Allah tarafından alınmış, mes'uliyeti kendisinde yok. Hastalık dolayısıyla, nedense akıl verilmemiş kendisine. O mes'ul değil. Fakat içkiyi içen kendi iradesiyle içtiği için, aklını kullanamadığı için mes'ul...

İnsana hem şehvet vermiş, hem de şehveti kullanabilecek akıl vermiştir. İnsan doğuş itibariyle tıpkı bir hayvan gibidir, doğuş itibariyle onda akıl yok. Çocukluk devresi hayvan gibi, ağlamasını bilir, başka bir şey bilmez. Yemesini, içmesini bilir o kadar. Fakat temyize geldi miydi tederîci bir surette akıl kendisinde tekemmül eder, yaş 10, 11, 12, yükselerek öyle, 15 azami, bakarsın akıl tekemmül etmiştir. Teklîfât-ı ilâhiye kendisine mâl olur artık;

namaz borç olur, oruç borç olur, işte bütün İslâm ahkamı üzerine borç olur. Yapmadığı takdirde hepsinden mes'ul olur çünkü akıl kemale uymuştur artık, gelmiştir.

Cenâb-ı Hak bu aklı verirken, iki de melek vermiştir o akıl için. Askerleri çok maiyetlerinde, sayısını Allah bilir.

Şehveti vermiş, şehvetin yanında şeytanı da vermiştir. Şehveti kamçılayan şeytandır, ahlâkı kamçılayan melektir.

Melek diyor ki;

"—Bak, bu doğru yol burasıdır."

Onu içeriye söylüyor ama, içimize söylüyor. İçimizden gönlümüze söylüyor. Gönül gözleri kapalıysa, gönül kulakları tıkalıysa... O gönlün sahibinin gönlü ya hastadır ya ölmüştür. Ölmüşse, çok ağır hastaysa, kulakları duymuyor, gözleri de görmüyorsa, buna o meleğin sözü tesir etmez. O artık canının istediği gibi hareket eder; adeta bir hayvan gibi.

Şimdi melek diyor ki;

"—Yahu, doğru yol burada!"

Şimdi birisi hidayeti gösteriyor, diğer melek de takviye ediyor. Takviyeci bir diğer melek. Gitme o yola diyor, sakın ha. Zorluyor onu, yanlış yola götürmemek için çalışıyor.

İnsan ikisinin ortasında denkçi, ayarcı. Melek tarafına, melek askerlerine yardım edersen; "Bu doğrudur, haktır, ben senin dediğini yapmayacağım." diye öteki tarafı yapmıyorsun, aklını kullanarak meleklerin çektiği tarafa gidiyorsun.

Bu nedir? Bu, ortadaki insanın rolü. Bu tarafı destekledin miydi, Hakk'ı desteklediğinden dolayı, Allah'a yaptığın bu nusret dolayısıyla Allah da sana nusret eder:

إِن تَنْصُرُوا اللَّهَ يَنْصُرْكُمْ (محمد: ٧)

(*În tensuru'llâhe yensurküm*) "Siz Allah'a, Allah'ın dinine yardım ederseniz, Allah da size yardım eder." (Muhammed, 47/7)

Allah-u Teâlâ'nın nusreti sana erişir.

Nerede? Her yerde. Çünkü sen Allah'ın askerlerinin yardımcısı oldun, Allah'ın askerleri olan meleklerine yardım ettin, o yardımından dolayı Allah-u Teâlâ sana yardım ediyor;

"—Sen benim meleklerimi destekledin ben de senin

destekçinim, yardımcınım!" diyor.

Her yerde yardım ediyor Allah-u Teâlâ; işi rast gidiyor, masum gibi korunuyor.

Eğer aklını kullanamadı da şehveti galip geldi ise... Şehvet galip geldi, aklını kullanamadı, derken günahı işledi. Günahı işlemek şeytan askerine yardımdır. Şeytan askerine yardım edilince iş değişir.

Şimdi bakın, insan vücudu tıpkı bir devletin ülkesi gibidir. İki tane kuvvet burada çarpışıyor; buluş gününden ölüm gününe kadar. Buluş gününden ölüm gününe kadar içeride iki tane kuvvet çarpışmaktadır. Birisi iman kuvveti, iman askeri; birisi de küfür askeridir. İman askeriyle küfrün askeri vücutta işte buluş gününden ölüm gününe kadar çarpışmaktadır.

Senin vazifen iman askerine, Allah askerine yardımcılıktır. Bunu yapmayıp da küfrün tarafını tercih edip, şehvetine mağlup olarkten gittin miydi, bu sefer bak vücuttaki devlet idaresi küfrün eline geçer, şeytanın eline geçer. Vücut idaresi şeytanın eline geçti miydi, işte tam bir küfür bayrağı alır gider, artık kurtaramazsın yakarı onun elinden.

Nasıl ki bir memlekete gâvur girdiği vakitte, o gavuru memleketten çıkarabilmek ne kadar zor bir şey. Buradan biz Yunan'ı kovduk ama hemen herife git dedikte gitti mi? Ne kadar kanlar aktı, ne kadar mallar gitti, ne kadar canlar gitti. İşte nihayet mağlup oldu, defoldu gitti.

Binâen aleyh şimdi şeytan içeriye oturmuş, bırakır mı seni; artık iman tarafına, melek tarafına yönelesin? Bırakmaz.

Ne zaman bırakır? Çok cihad edeceksin, çok uğraşacaksın, çok gayret sarf edeceksin. Belki bir gün ola da onu mağlup edip de oraya melek askerini oturturabilesin, iman askerini oturtabilesin.

Onun için sabrın mevkii çok mühimdir. Burada iş gören, ahlâk-ı hamîdelerin başında gelen sabırdır. Sabrın ne derecede ise, küfre karşı o kadar dayanırsın. Sabrın ne kadar kuvvetliyse, küfre o kadar metanetin vardır, dayanırsın. Eh Allah-u Teâlâ'nın nusreti erişir, muvaffak olursun. Binâen aleyh vücut ikliminde İslâm bayrağı yaşar.

Sen bırak başka bayrakları, vücudun iklimindeki İslâm bayrağına bak, İslâm bayrağını yaşatmaya çalış! Senin vücut iklimindeki bayrak küfrün bayrağı olduktan sonra, istersen Mekke'de otur sen, istersen Peygamber'in dizinin dibinde otur; para etmez. Senin vücut iklimindeki bayrağı kendin dikeceksin. Hangi bayrağı dikersen onun askerisin, onun milletindensin. İslâm bayrağını diktin mi, İslâm'ın askerisin; korkma sen, dünya senin, ahiret de senin... Fakat küfrün bayrağını diktikten sonra Mekke'de olsan, Medine'de olsan hiç para etmez.

Onun için aziz kardeş!

İçki bütün kötülüklerin anasıdır. Bütün günahların başı, fenalıkların başıdır. Her şey bundan doğuyor.

Neden? Senin vazifen Allah'ın azabından korunmak, sakınmak iken, sen küfrün askerine yardım ediyorsun. Azıcık bir parça sabredeceksin.

İçki nedir? Meşrubattan bir meşrubattır. Öyle değil mi ya? Onun yerine helâli varken, sen haramı tercih ediyorsun!

Helal olan birçok meşrubatlar var, tatlı tatlı bal şerbeti, bilmem ne şerbeti... Hangi şerbet olursa olsun, maksat beslenmek değil mi? Baldan daha güzel bir şey mi var dünyada? İstedığın gibi besler seni; hem aklını besler, hem vücudunu besler. Onu bırakıyorsun da bu yasak olan şeyi içiyorsun!

Niçin? Beş on dakikalık bir zevk için.

Halbuki bu zevkin arkasından ne kadar büyük fenalıklar, ne kadar büyük günahlar doğuyor. En nihayet bakıyorsun bazen ölümlerle, bazen de hapislerle iş neticeleniyor, alıp götürüyor.

Bunların sebebi hep sabırsızlığın alâmeti. Yani düşman ordusuna karşı sabırsızlığın var senin. Bu sabrı temin edebilirsen ne mutlu! Şimdi bunu izah ederken diyorlar ki:

Malum ya, bak birçok askerleri besliyoruz, senelerden beri değil mi? Bir şey yok ortada, neden besliyoruz bu askerleri? Gitsinler, evlerinde otursunlar, herkes işini, gücünü görsün. Lazım olunca çağırırız, gelirler?

Yok... Alışsın, düşmanla nasıl muharebe edilecek öğrensün. Dövüş nasıl olur, vurmak nasıl olur, kovmak nasıl olur, kaçmak nasıl olur bunu öğrenmek için senelerce mücadeleler yapıyor.

Öğretiyoruz onları askerlere, ondan sonra harp oluverirse, o da maharetle işini görüyor.

Hep acemi insanları toptasak da cepheye götürsek, şaşırır hepsi; herkes şaşırır ve top gürültüsü, silah sesleri duymadığından dolayı bir korku da alır kendisini, kaçan kaçana... Alışmamış çünkü.

Binâen aleyh bu düşmanlarla mücadeleye daha küçük yaşından itibaren insanın alışması lazım.

Şimdi farz et ki bir insan 15 yaşından 30 yaşına kadar yahut 40 yaşına kadar nefsinin esiri olaraktan zevkiyle yaşadı. Kırka geldi;

"—Yâhu çok yanlış bir yoldaymışım ben. Tuh, ne yapayım, döneyim artık ben. Tevbeler tevbesi yâ Rabbi, bir daha yapmayacağım ben bu işleri, söz." dedi ve tevbe etti.

Allah affeder mi? Affeder. Kabul mü? Kabul.

Fakat senin yaşın şimdi 40'a geldi. Bak biliyorsun ya, 40 yaşından sonra, 45 yaşından sonra adamı askere de almıyorlar. Zora gelmiyor çünkü, iş becerecek hali yok. O askerliği gençler yapıyor, gençler bilir, o işi becerir.

Sen şimdi 45 yaşından sonra şeytanın elinden kurtulacağını mı zannedersin? Şeytan bir kere seni bağlamış 45 yaşına kadar, 45 yaşından sonra şeytana;

"—Sen git, ben tevbekâr oldum, bana elleşme gayrı." diyorsun, olur mu böyle iş?

O saltanatını kurmuş içeriye, oturuyor orada rahat rahat. Onu kovmakla gider mi? Onunla şimdi mücadele lazım.

Ne yapacaksın? Aç duracaksın.

Durulur mu aç? O mücadeleyi kim yapabilir şimdi bu devirde?

Dükkân var, iş var, para var, sanat var... çeşitli şeyler var, herkes çalışmak mecburiyetinde. Çalışmak için de kuvvetli olup, yiyeceksin. Yemediğin takdirde işlerini işleyemezsin, çoluk çocuk aç kalır, sende aç kalırsın.

Olmadı, yapamayacağız bu işi.

"—Uzlet lazım bundan kurtulmak için. Bir kenara çekilelim, günahlardan uzak kalalım!"

Bu da bugün mümkün değil.

Niçin? Yine hep cemiyet içinde yaşadığımızdan dolayı, cemiyetin işleriyle doluyuz. Yine ekmek parası olsun, yemek parası olsun, şu bu, mutlaka insanlarla ihtilat mecburiyetindeyiz. Ayrılamayız da.

“—Öyleyse şeytanın da elinden kurtulamayız.”

Şeytanın elinden kurtulmanın iki yolu var; birisi uzlet, birisi açlık... Açlıkla zafiyet gelecek vücuda, zayıf olunca günahları işleyemeyeceksin, işleyemeyecek duruma geleceksin. Günahları işleyemeyecek duruma geldiğin vakit, sende de mecal kalmaz; ne namaz kılabilirsin ne başka iş yapabilirsin, çünkü takatin kesilmiştir. Takatin kesildiği halde bunları yapamayınca, sen de bu işi beceremezsin.

“—Oo, olmaz bu bedenle!” diyeceksin, bu sefer onu da terk edeceksin.

Uzleti de beceremeyiz.

Bugün eski devir değil ki, cemiyetin içerisinde hallolmak mecburiyetindeyiz.

Binâen aleyh küçük yaşından beri mücadeleye alışacaksın, günahları işlememek için. Daima İslâm tarafına yardım edeceksin ve sabra alışacaksın. Mücadeleye gençlikte alışılır; gençlikte mücadele edeceksin, nefsin istediği kötü şeyleri yapmamak için hazırlanacaksın. Bunun için ne lazımsa yapacaksın.

Şimdi asker var, iyi. Top lazım, tüfek lazım, cephaneye lazım. Asker olmuş, mücadeleyi öğrenmiş, topu olmazsa, silah olmazsa, cephanesi olmazsa ne işe yarar? Hiçbir işe yaramaz.

Bunların toptan olması lazım, bütün teferruatıyla bir sürü askeri malzemesi lazım. Donanması da lazım, hava kuvvetleri de lazım, her şeyi lazım. Her şeyi tam olacak, ki harbi kazanabilirsin.

Ee şimdi bizim bu düşmanımız olan şeytanı yurttan kovmak için ne lazım? Allah'a sığınacak, Allah'ın yoluna dönüp, ibâdât u taat yapacağız.

İbâdât u taat için ne lazım? Sabır lazım... Kur'an okuyacaksın sabır lazım, şunu yapacaksın sabır lazım, bunu yapacaksın. Hep sabır lazım.

Onun için sormuşlar:

“—İman nedir?”

"—İman sabırdan ve cömertlikten ibarettir." demişler.

Hatta bunlar sana hâl olacak. Yani hâl, cömertlik dediği vakitte, parayı ver dediklerinde zorla vermeyeceksin. Tabii bir hal ile vereceksin. Sana hâl olmuş yani. Onun için diyorlar ki;

Din üç şeyle kâim: İlim, hâl ve amel.

Şimdi sen şöyle düşün, bilgi ağaçtır. Bilgi ağacıdır, hâl ağacın dalı budağıdır, dalları yapraklarıdır. Ameli de meyvasıdır. İlimi, hâli, meyvası...

İlim oldu mu hâl olacak. Hâl olmazsa, halsiz ilim, meyvasız ağaç gibidir. Kuru kütük, kesilmek ve odun olup yanmaktan başka faydası yok.

Bunun için Peygamber SAS'ın muvaffakiyet sırlarını araştırmışlar:

"—Peygamber SAS nasıl olur da böyle tek başına, bu kadar muvaffakiyeti az bir zaman içerisinde elde etti?"

Bunun sebebini araştırmışlar, bakmışlar ki Peygamber SAS tebliğ edecek olduğu ahkâmı, evvela kendisi vücudunda tatbik ediyor, o tatbikten sonra cemaate diyor ki;

"—Bu Allah'ın emri böyle."

Onu da herkes derhal yapıyor.

Şimdi biz?

Bunun mukabilinde biz ilmimiz var, çok güzel konuşmalar biliriz, kelimeler üzerinde çok ince sanatlarımız var; edebiyat, fesahat, belagat istediğin kadar bizde... Fakat o ilim kendimize hâl olmamıştır.

Mesela cömertlikten bahseder birisi fakat kendisi sıkıdır, çok cimridir. O cimri adamın, sıkı adamın cömertlikten bahsetmesi ne kadar acep, acı bir şeydir?

Korkak bir adam şecaatten bahsediyor. Şecaat şöyle iyidir, böyle iyidir... İyidir ama kapı tıkırdasa ödü kopuyor adamın. Bir tabutu görüyor ödü kopuyor adamın.

Olmaz bu. Sen söylediğinin ehli değilsin, söylediklerin sende hâl değil.

Onun için Şakîk-ı Belhî denilen Buhârâ alimlerinden birisi vefat etmiş. Çok güzel muhterem bir zât, alim, fazıl; cemaat kendisinden çok büyük istifadeler etmiş. Talebeleri arasında bir

tane mümtaz talebe varmış, demişler ki:

"—Allah rahmet eylesin, üstad vefat etti. Fakat biz seni uygun görüyoruz, muvafık görüyoruz. Binâen aleyh üstadın yerine sen derse buyur da bizi mahrum etme!"

"—Çok teşekkür ederim, memnun oldum ama ben bunun daha henüz ehli değilim. Bana bir sene müsaade edin de, bir sene sonra size cevap vereyim!" demiş.

"—Eh, pekâlâ..." demişler.

Bir sene sonra yanına gitmişler:

"—Buyurun, bak bir sene oldu efendim."

"—Yok, affedersiniz. Bir sene daha isteyeceğim sizden. Çünkü daha henüz o şeyi iktisab edemedim ben. Kusura bakmayın bir sene daha bana müsaade edin!" demiş.

"—Pekiyi, bir sene daha müsaade verelim!" demişler.

Ertesi sene olmuş, çıkmış derse. Herkes mest ü hayran. Ooooh, bayılmışlar tabii. Demişler ki:

"—Efendi, affet ama niçin bizi böyle iki seneden beri mahrum bıraktın derslerinden?"

"—Aziz kardeşler demiş, ben kendimi tecrübe ediyordum. Hayvanlar benden kaçıyor. Hayvanlar benimle imtizac edemiyor, kaçıyorlardı. Anlıyordum ki, daha bende insanlık şeyi yok, ki bunlar benden ürüyorlar. Şimdi artık hayvanlar benden kaçmaz oldular. Ünsiyet ettik onlarla, anlaştık. Anladım ki artık zamanı gelmiştir."

Yani ilim insana hâl olunca, ilim insanın kendisine hâl olunca işte böyle olur aziz kardeş! Meyva kendiliğinden doğar. İlim kendine hâl oldu mu meyva kendisinden doğacak. Hal olmayınca meyva da olmaz. İlim var, hal yok onda meyva arama sen, olmaz o meyva kuru ağaçta... Yaprak vermeden, çiçek açmadan meyva oluyor mu? Olmuyor.

E meyvayı vermek için yaprak açacak, çiçek açacak, aşılacak, meyva doğacak. Amel de ilmin semeresi oluyor. Amel olmzsa, ilim laftan ibaret bir şey.

Onun için Allah hepimizi affetsin... Tevfikat-ı samedaniyesine mazhar etsin de ilmi kendisine hâl edinen kullarından eylesin...

Şimdi şu üç hal bir insanda tekemmül eder, bulunursa, onun irfanı sayesinde, ilmi sayesinde sabrı tahakkuk eder. Sabrı

tahakkuk edince de böyle günahlara doğru yanaşmaz ve sokulmaz. Bilir ki bunun âkıbeti fenadır.

Akıl nedir? Akıl, âkıbetin fenalığını ölçebilmesidir, görebilmesidir. Âkıbet, yani bunu içeceğim ben, bir zevk alacağım ama sonu ne olacak bunun? Sonunda birçok zararlar doğacak. Bu zararları görememenin neticesinde akıl işlemiyor demek. Allah hepimizi affetsin.

Allah-u Teâlâ'nın yasaklarının her birisinde yüzbinlerce hikmet vardır. Sen onu kendi kendine aklınla ölçmeye kalkma! Sen aklınla ölçersen işin içinden çıkamazsın. Sen Allah'a ne zaman teslim olur da Allah'ın yasaklarına riâyetskâr olur, emirlerine inkiyad edersen, o zaman Allah'ın kulu olursun. O zaman İslâm bayrağı içerde yaşar.

Arkasından;

"—Her kim bunu içerse, Kırk gün namazı makbul değildir.

Şimdi diyorlar ki:

"—Ben namaz da kılarım, içki de içerim." diyor.

Bazı sarhoşların namaz kıldıklarını da söylerler. "Hem içerim, hem de namaz kılarım." diyenler de vardır.

Fakat diyor ki;

"—Kırk gün namazı makbul değildir."

Borcu ödenir, yine kılmak suretiyle borcunu ödemiştir fakat makbul-u ilâhi değildir. Çünkü o içtiği içkinin vücuttaki zararı tam 40 gün durmuş. O 40 gün onun zararı durdukça da namazı makbul-u ilâhi olmuyor.

"—Eğer içkili halde, içkili olaraktan ölürse, cahiliyet ölümü üzerine ölür."

Oluyor ya, ansızdan ölüverir. Sekte-i kalp derler veya bir kazaya rast gelir, gider.

Dinin esası itikad üzerinedir. Amel ikinci kısımdır, esas itikaddır. İtikadı düzgün olmadan yapılan ameller, hebâen mensûr demektir. Esas, Allah'a olan itikadında, İslâm akidesi üzerine olması lazım gelir. İslâm akidesinin dışında olan akidelerle hiçbir insan kendisini kurtaramaz.

İslâm akidesi, hepimizin bildiği *Âmentü billah... Âmentü*, İslâm akidesinin esası ve köküdür. Allah'a iman, yani o teferruatı

geniştir ama Allah'a, meleklerine, peygamberlerine, kitaplarına, ahiret gününe, öldükten sonra dirileceğine, hayrın ve şerrin Allah'tan olduğuna inanmak dinin esasıdır.

d. Hâriciler Hakkında

Tayâlisî, İbn-i Ebî Şeybe, Ahmed ibn-i Hanbel, Ebû Dâvud, Hakîm-i Tirmizî, İbn-i Cerîr, Taberânî, Hâkim ve Ziyâü'l-Makdîsî, Ebû Ümâme RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²⁰⁶

الخَوَارِجُ كِلَابُ النَّارِ (ط. ش. حم. د. والحكيم، وابن جرير، طب.
ك. عن عبدالله بن أبي أوفى؛ طب. ك. ض. عن بي أمامة)

RE. 205/15 (*El-havâricü kilâbü'n-nâri.*) “Hariciler, Cehennem ehlinin köpekleridir.”

Ehl-i sünnet mezhebinde günah insanı imandan çıkarmaz. Günah işlersin gâvur olmazsın. Günah insanları gavurluğa doğru götürmeye çalışır, fakat gâvur etmez. Aklın başına gelir, tevbe edersen kurtulursun.

Şimdi bu havâric denen insanlar diyorlar ki:

“—Günah işledin mi sen, kebâir bir günah, bitti. Artık sana cennet yok!” diyor.

Hariciler itikadlarındaki bu bozukluğu kabul ettiklerinden dolayı şu tabire muhatap olmuş:

“—Cehennem köpekleridir bunlar.”

“—Niçin?”

---

²⁰⁶ İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.204, no:169; Ahmed in-i Hanel, *Müsned*, c.IV, s.355, no:19153; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XV, s.304, no:39039; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VI, s.319, no:3365; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.VIII, s.312; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.V, s.56; Abdullah ibn-i Ebî Evfâ RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IX, s.42, no:9085; Ebû Nuaym. *Ahbâr-ı Isfahan*, c.IX, s.460, no:1932; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdes*, c.II, s.206, no:3014; Ebû Ümâme RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XI, s.137, no:30986; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XII, s.419, no:12221.

Müslüman'ı kabahatlerinden dolayı cennete almıyor bile. Allah'ın rahmetini hudutlandırıyor, Yok diyor, “Bu günah işledi, bunu cennete koyma!” diyor.

Halbuki bizim mezhebimizde, günahları işlersin, tevbe edersin, mağfîret-i ilahîye mazhar olursun.

Bunlar kabul etmiyor.

Hariciler, Hazreti Ali Efendimiz'in devrinde zuhur etmişler. O zaman on iki bin kişiymiş bunlar. Hz. Ali Efendimiz'e karşı bu hükmü müdafaa ediyorlar;

"—Günah işledi mi, yandı, onun artık cennette yeri yok." diyorlar. "Günah-ı kebâir işleyen Allah'a asî oldu. Bu asî olması dolayısıyla kâfir oldu. Kâfir olması dolayısıyla cehennemde gâvurlar gibi ebedi yanacak!" diyorlar.

Bu akideye sahip olan bu insanların namazları çok güzel ama. Bunların namazlarını görseniz hayran olursunuz. O kadar güzel namaz kılıyorlar. Oruçlarına yine hayran olursunuz, bakarsınız, “Aaa, biz de adam mıymışız?” dersiniz. “Şu namazlarına bak ne kadar güzel! Ayakta duruyor saatlerce, okuyor saatlerce.” dersiniz. Fakat para etmiyor, akidesinin bozukluğundan dolayı.

Onun için aziz kardeş! Akaid-i İslâmiye'yi iyi belle ve onun üzerinden ayrılma! Ondan dışarıya çıkma!

e. Hilâfet Kureyş'tedir

Bir de şunu okuyuvereyim;

Ahmed ibn-i Hanbel, İbn-i Cerîr, Taberânî ve İbn-i Asâkir, Utbe ibn-i Abd es-Sülemî RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²⁰⁷

---

²⁰⁷ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.185, no:17690; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XVII, s.121, no:298; Şeybânî, *el-Âhâd ve'l-Mesânî*, c.III, s.276, no:1785; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyin*, c.II, s.427, no:1626; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.207, no:3022; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.IV, s.344, no:6984; Buhârî, *Târih-i Kebîr*, c.IV, s.338, no:3048; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.XXIV, s.416; Utbe ibn-i Abd es-Sülemî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.25, no:33809; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XII, s.412, no:12203.

الْخِلاَفَةُ فِي قُرَيْشٍ، وَالْحُكْمُ فِي الْأَنْصَارِ، وَالِدَعْوَةُ فِي الْحَبْشَةِ.
وَالْجِهَادُ، وَالْهَجْرَةُ فِي الْمُسْلِمِينَ، وَالْمُهَاجِرِينَ بَعْدَ (ح.م). وَاِبْنُ
جَرِيرٍ، طَب. كَر. عَنِ عْتَبَةَ ابْنِ عَبْدِ السَّلْمِيِّ

RE. 205/14 (*El-hilâfetü fi kureyşin, ve'l-hükümü fi'l-ensâri, ve'd-da'vetü fi'l-habeşeti, ve'l-cihâdü ve'l-hicretü fi'l-müslimîne, ve'l-muhâcirîne ba'dü.*)

(*El-hilâfetü fi kureyşin*) “Hilafet Kureyş’tedir. (*Ve'l-hükümü fi'l-ensâri*) Hüküm Ensar’dadır. (*Ve'd-da'vetü fi'l-habeşeti*) Davet Habeş’tedir. (*Ve'l-cihâdü ve'l-hicretü fi'l-müslimîne*) Cihad ve hicret ise Müslümanlardadır, () sonra da muhacirindedir.”

Alttaki tekrar;

Buhârî, Hâkim ve İbn-i Asâkir, Ebû Hüreyre RA’dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²⁰⁸

الْخِلاَفَةُ بِالْمَدِينَةِ وَالْمَلِكُ بِالشَّامِ (خ. في تاريخه، ك. ك. ر.
عن أبي هريرة، نعيم في الفتن موقوفا عنه)

RE. 205/17 (*El-hilâfetü bi'l-medîneti, ve'l-mülkü bi's-şâmi.*)
(*El-hilâfetü bi'l-medîneti*) “Halifelik Medine’de, (*ve'l-mülkü bi's-şâmi*) meliklik Şam’dadır.”

Altında bir hadis daha;

f. Halifeliğin Süresi

Tayâlisî, Ahmed ibn-i Hanbel, Ebû Ya'lâ, Begavî, İbn-i Hibbân,

²⁰⁸ Hâkim, *Müstedrek*, c.III, s.75, no:4440; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.207, no:3023; Buhârî, *Târih-i Kebir*, c.IV, s.16, no:1807; İbn-i Asâkir, *Tarih-i Dimaşk*, c.I, s.183; Ebû Hüreyre RA’dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.88, no:14966; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XII, s.411, no:12201.

Tirmizî ve Taberânî, Sefîne RA'dan rivayet etmişler.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²⁰⁹

الْخِلاَفَةُ بَعْدِي فِي أُمَّتِي ثَلَاثُونَ سَنَةً، ثُمَّ مَلَكَ بَعْدَ ذَلِكَ (ط. حم).
ونعيم. ع. والبعوي، حب. ت. طب. عن سفينة)

RE. 205/18 (*El-hilâfetü ba'dî fi ümmetî selâsûne seneten, sümme mülkün ba'de zâlike.*)

(*El-hilâfetü ba'dî fi ümmetî selâsûne seneten*) “Benden sonra ümmetimde hilafet otuz sene sürer. (*Sümme mülkün ba'de zâlike*) Ondan sonra melikler gelir.”

Hilâfet diye bildiğimiz halifeliğin kökü bu, 30 seneye mahsus.

Benim yerime geçecek, benim postuma oturacak, Peygamber postuna oturacak halifelerin sayısı dört tane: Hz. Ebû Bekir, Hz. Ömer, Hz. Osman, Hz. Ali. Ondan sonra Hz. Hasan Efendimiz 6 aylık intikali var. Ondan sonra hilafet 30 senesini, müddetini doldurmuş, bitmiştir. Ondan sonraki meliklik, hükümdarlık. Hilâfet adını takınyorlarsa da çalma addır, gasp olmuştur. Kendi hakları değildir.

Çünkü hilafet demek, şöyle saymışlar: Ebû Bekr-i Sıddîk Hazretleri 2 sene, 3 ay, 20 gün; Hazreti Ömer 10 sene, 6 ay, 4 gün; Hazreti Osman 11 sene, 11 ay, 18 gün; Hazret-i Ali Efendimiz 4 sene, 8 ay, 10 gün; 6 ay, 8 gün de Hazreti Hasan Efendimiz. Bu müddet içerisinde hilafet tamam olup bitmiştir. Bundan sonraki halifelik isimleri hep çalmadır.

Halifelik, Peygamber'in sünnetiyle, kitâb-ı ilâhiyle âmil olanların hakkı idi, o da dört halifede bitti. Ondan sonraki gelen meliklerin hali malum işte; dünyaya meyyal, zevk ü sefaya meyyal, şöhretlerinin, şehvetlerinin esirleri birtakım insanlar. Adını da hilafet diye bizi de kandırmışlar. Hilafetle hiç alâkaları yok, doğrudan doğruya gasp etmişlerdir.

²⁰⁹ Tirmizî, *Sünen*, c.VIII. s.167, no:2152; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VII, s.83, no:6443; Ebû Nuaym, *Fadâilü'l-Hulefâi'r-Râşidîn*, c.I, s.346, no:218; İbn-i Esir, *Üsdü'l-Gâbe*, c.I, s.460; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.IXL, s.251; Sefîne RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.87, no:14961; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XII, s.411, no:12202.

Meselâ, Hz. Muaviye'ninki de öyledir. Hilafet Hz. Ali'nin hakkıyken, ondan gasbedip, alıp da o ismi kullanması kendi hakkı değildir. Onun hakkı meliklik hakkıdır, saltanat hakkıdır. Kuvvetinin, pazusunun sayesinde o iş.

Allah cümlemizi affetsin... Tevfikât-ı samedâniyyesine mazhar eylesin...

Halifelikten kastedilen nübüvvetin halifeliğidir. Hz. Muaviye ve diğerleri meliklik yolları üzerindedir. Her ne kadar kendilerine halife diye ad taktıysalar da, bu takılan ad hakikat değildir. Hakiki hakları melikliklidir. Bu Peygamber SAS'in bir mucizesi olarak bu hadis-i şerifte bize beyan edilmiştir.

Şimdi bugünkü dersimizi şu üç beş hadisle tamamlamış oluyoruz.

Burada anlayacağımız hülâsa, insan iki kuvvetin arasındadır. Birisi Allah'ın meleklerinin kuvveti, birisi de matrud olan şeytanın kuvveti. Allah şeytanı yaratmış. Bak şeytan ateşten yaratılmıştır, yerinde duramaz. Ateşin hakkı daima kaynamaktır. Onun için onun tesiri kaynatır durur insanı, durdurmaz yerinde.

Toprağın hakkı sükunettir. İnsan topraktan yaratılmış, hakkı sükunettir. Sakin olması lazım gelirken, şeytan tarafına iltihak ederse duramaz yerinde, her günahı işler. Şeytanın o adama yaptığı gibi, en nihayet ipe kadar götürür, imanını da elinden maazallah alır gider.

Onun için Allah'ın emrine sarıl, Allah'ın askeri olan meleklerin yardımcısı ol. Bunun kolayı Allah'ın kitabı ve Rasûlü'nün yolu. Allah'ın emri ve Rasûlü'nün yolundan çıktın mı, şeytanın yoluna girdin demektir. Onun için Rasûlü'nün yolu sünnetleridir.

Allah-u Teâlâ'nın emirleri farzlardır. Sünnetler de Peygamber SAS'in emirleridir. Allah'ın emirlerine sünnet yoluyla gidilir. Sünnet yolundan girilmedikçe Allah yoluna girilemez. Onun için farz olan namaza girmeden evvel, evvela bir dört rekat sünnet kılıyoruz.

Niçin kılıyoruz onu? Çünkü, Allah'ın emri olan aynı namazdır. “—Bunu farz olarak kılsaydık olmaz mıydı?”

Olurdu ama onu kılıyoruz ki, burada Allah-u Celle ve A'lâ'nın

divanına durmaya hazırlanalım, liyakat kesbedelim, kendimizi hazırlayalım. Şu dünya meşguliyetlerini kafamızdan atalım. Hakk'ın huzuruna durduğumuz vakitte biraz şöyle hiç olmazsa uyanıkça;

"—Yâ Rabbi! Biz geldik senin divanına günahlarımızla, kusurlarımızla... Bizi affet et, mağfiret et, rahmetine iltica ediyoruz." diyerek, "El-hamdü lillâhi rabbi'l-âlemîn" diyerek okuruz. O sırât-ı müstakîmi de kendisinden isteyerek namazımıza devam ederiz.

Bu Peygamber'in yoluna girmek için evvela sünnetini işleyeceksin! Sünnetten evvel abdest alma var. Abdestin de sünnetleri var. Ona da riayetkâr olmazsan namazın tadını bulamazsın.

Burada Cenâb-ı Hakk'ın tevfikine muhtacız hepimiz. Lütfetsin, ihsan etsin, sabrımızı da versin, yardımlarını da bizden esirgemesin...

Kusurumuz çok, günahımız çok, kabahatimiz çok. Birçok zamanlar bile bile şeytan tarafına yardımcı olduk, şeytan yoluna gittik. Şimdi anlıyoruz o yolun hatalı olduğunu, Hak yoluna

dönelim diyoruz ama, bir kere ipin ucunu teslim etmişiz şeytana, kolaycacık elinden koparamıyoruz.

Yâ Rabbi! sen bizim yardımcımız ol da bizim Hak yolunda son nefesimize kadar devam eden sabırlı kullarının arasına bizleri de kabul eyle yâ Rabbi...

Haa, şimdi gelirken bir şey okudum. Bu okumak kadar güzel şey yok aziz kardeşim. Her kitabın da ayrı ayrı tadı vardır. Bu okuduklarım Gazâlî'nin meseleleri. Şimdi Ma'rifetnâme sahibinin de bu sabır hakkında 10 sayfadan fazla sözü var. Onu okumadım daha, onu da okuyacağım. Belki bir dahaki haftaya ondan da bahsederiz inşallah.

Bir de bir kitap var adını bilemedim, şimdi aklıma getiremedim. Onda da sabır meselesini okurken şöyle bir hadiseye rast geldim:

Hindistan'da bir zât varmış, "Çok sabırlı bir zât." diyerekten şöhret almış. Adamcağızın birisi demiş ki;

"—Gideyim şu zâtı bir ziyaret edeyim. O kadar madem sabırlı bir zât."

Gitmiş, bakmış ki adamın gözleri görmüyor, bakmıyor, böyle kapalı gözleri. Selâm vermiş:

"—*Es-selâmü aleyküm!*"

"—*Ve aleyküm selâm...*"

Sormuş:

"—Neden böyle gözlerini açmıyorsun, bakmıyorsun dünyaya."

Efendi, evlat, benim bir dostum vardı, uzun zaman beraber yaşadık. Bir gün ayrılmak iktiza etti, vedaya geldi, ayrılıyor dostum. Dayanamadım dostumun firakına, gözümün birisi başladı ağlamaya.

Diğer gözüme dedim ki:

"—Sen niye ağlamıyorsun? Bak bu dostumdan ben ayrılıyorum da bu gözüm dayanamadı ağlıyor, sen ağlamıyorsun. Vallahi bir daha sana bu dünya yüzünü göstermem ben!"

Altmış sene olmuş, adam gözlerini açmıyor dünyaya.

Sabır... Kitabın 155. sayfasında.

Olur mu dersenez? Allah'ın çeşitli kulları var, bu da olur. Ne çeşit mahlûkları var Cenâb-ı Hakk'ın, hesaba gelmez.

Allah cümlemizi gaflet uykusundan uyandırısın. O kör olan gönlümüzü, kulaklarımızı, gözlerimizi açsın. Hayatı sönmek üzere olan gönlümüze de hayat bahşetsin.

Şimdi asıl, "Bu dünya güneşten kopmuş canım." diyorlar okuttukları derslerde değil mi?

Güneşten kopan ateş parçasında hayat elbette bitmiştir, hayat yoktur. O hayatı biten şu dünyaya, bak bugünkü hayatı Allah nasıl bahşetmiştir. Bu ateş parçası olan dünya, bugün bak hepimizin hayatını sağlıyor; yememiz, içmemiz, her şeyimiz bunun üzerinden oluyor.

Yalnız şuna dikkatinizi celb edeceğim. Şimdi şu toprak, bu topraktan yediğimiz birçok mahsulleri yiyoruz, şu vücudumuz hasıl oluyor, kanımız oluyor yaşıyoruz. Ama şu gördüğümüz göz, şu duyduğumuz kulak şu topraktan olmuştur aziz kardeş, şu topraktan, başka yerden değil. Bu topraktan alınan kan, vücuttaki kimya makinelerinden geçerken kimisi göz, kimisi kulak, kimisi burun, kimisi ağız, kimisi diş, kimisi et... Her biri bir çeşit.

Şu Allah'a bak ki ne Allah'tır, o Allah, bu topraktan ne yaratıyor bak! Var mı böyle bir makine?

Sen Amerika'nın, Amerikalı'nın, Rus'un göğre çıkıp da makine istasyonu kurduğuna bayılıyorsun, "Ne akıllı adamlar!" diyorsun.

Şu Allah'a bak Allah'a! Seni nasıl topraktan, nasıl mümtaz bir insan yaratmış. Gökte de bugün seni uçuruyor o Allah! Sen bu Allah'ı bırakıyorsun, Allah'ın düşmanı olan şeytanın arkasından gidiyorsun. Buna müslüman mı derler, insan mı derler?

Allah affetsin. İnsan olarak yaratmış, müslüman olarak da yaşayıp müslüman olarak da kendisine kavuşan bahtiyar kullarının zümresine ilhak buyursun...

Li'llâhi'l-fâtihah!

27. 06. 1971 - İskenderpaşa Camii

22. DUANIN ÖNEMİ

Eüzü bi'llâhi mine's-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve'l-âkıbetü li'l-müttakîn...
Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve
sahbihî ecmaîn...*

*İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh... Ve
enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llâhu aleyhi ve
sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin
bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve
bi's-senedi'l-muttasili ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme
ennehû kâl:*

الدُّعَاءُ هُوَ الْعِبَادَةُ، قَالَ اللَّهُ: ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ (حم. خ.

في الأدب، ش. ت. ن. ه. حب. ك. هب. عن النعمان بن

بشير؛ ع. ض. عن البراء)

RE. 207/9 (*Ed-duâü hüve'l-ibâdeh, kâle'llâhu: Üd'unî estecib
leküm!*)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

“—Mefhar-i mevcûdât Muhammed Mustafâ râ salevât!”

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidinâ muhammed...]*

“—Seyyidü's-sâdât Muhammed Mustafâ râ salevât!”

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidinâ muhammed...]*

“—Habîb-i Hüdü Muhammed Mustafâ râ salevât!

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidinâ muhammed...]*

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili
Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin...

a. Dua İbadetin Kendisidir

Ahmed ibn-i Hanbel, Buhârî, İbn-i Ebî Şeybe, Tirmizî, Neseî. İbn-i Mâce, İbn-i Hibbân, Hâkim, Beyhakî Nu'mân ibn-i Beşîr RA'dan; Ebû Ya'lâ, Ziyâü'l-Makdîsî Berâ ibn-i Âzib RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²¹⁰

الدَّعَاءُ هُوَ الْعِبَادَةُ، قَالَ اللَّهُ: ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ (حم. خ.
في الأدب، ش. ت. ن. ه. حب. ك. هب. عن النعمان بن
بشير؛ ع. ض. عن البراء)

RE. 207/9 (*Ed-duàü hüve'l-ibâdeh, kâle'llâhu: Üd'unî estecib leküm!*)

(*Ed-duàü hüve'l-ibâdeh*) “Dua ibadetin ta kendisidir!” (*Kâle'llâhu*) Çünkü, Allah-u Teâlâ Hazretleri bize dua etmeyi emrediyor: (*Üd'unî estecib leküm*) ‘Bana dua edin, sizin duanıza icabet edeyim!’ (Mü'min, 40/60) buyuruyor.”

Dua; yalvarma ve isteme, iltica etme, sığınmadır.

Kime? Varlıkların sahibi, mülkün sahibi Hazret-i Allah'a.

Hazret-i Allah'a iman olan, itikadı olan insan şunu bilir ki beşeriz, her zaman aciziz. Ne kadar büyük adam olsak, ne kadar bilgili adam olsak, ne kadar büyük veli olsak, peygamber dahi

²¹⁰ Ebû Dâvud, *Sünen*, c.IV, s.278, no:1264; Tirmizî, *Sünen*, c.X, s.229, no:2895; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XI, s.279, no:3818; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.267, no:18378; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.667, no:1802; Buhârî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.249, no:714; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.X, s.200, no:29777; Taberânî, *Mu'cemü's-Sagîr*, c.II, s.208, no:1041; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.485, no:3243; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.37, no:1105; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.450, no:11464; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.51, no:29; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.108, no:801; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.120; Abdullah ibn-i Mübârek, *Müsned*, c.I, s.74, no:73; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.492; Taberânî, *Dua*, c.I, s.23, no:3-5; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.459, no:1298; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXXII, s.307, no:7081; Nu'mân ibn-i Beşîr RA'dan.

Ebû Ya'lâ, *Mu'cem*, c.I, s.347, no:322; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XII, s.279, no:6719; Berâ ibn-i A'zib RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.62, no: 3113, 3151; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XIII, s.3, no:12416.

olsak yine aciziz, yine ilticaya mecburuz, yine sığınmaya mecburuz, yine Allah'tan bir şey istemeye mecburuz. Onun için bu istemeler doğrudan doğruya Allah-u Teâlâ'nın tasdiki ve ona imanın kuvvetinden ileri gelir.

İnsan haddi zâtında işte görüyorsunuz doğuyor, yaşıyor, ölüp çürüyüp, mahvolup gidiyor. Şu ceset denilen şeyin kıymeti bu kadar. Besliyoruz, çok dikkatli bakıyoruz, üzerine titriyoruz fakat can çıkar çıkmaz bir dakika evde tutamıyoruz, haydi bakalım toprağın içine... Orada da tabiatıyla çürüyüp gidiyor.

Binâen aleyh, neticesi bu olan bu varlığın ne kıymeti olacak? İşte evvel şu idi, sonra da bu oldu. Buna artık ne paye vereceksin?

“—Ben söyleyim, ben böyleyim, benim kimseye ihtiyacım yok! Ben kimseden bir şey istemem, ben söyleyim, ben böyleyim diyecek tarafımız var mı?”

Hazret-i Azrail geldiği vakitte hangimiz durdurabilmiş şimdiye kadar kendisini? Kimse durduramıyor. Saati, dakikası geldi miydi çeşitli bahanelerle can çıkıp gidiyor.

Onun için insan dua edecek. Ne isteyelim?

Her şey isteyeceğiz ama evvela:

"—Bana olgun bir iman ver. Beni İslâm üzere yarattın, benim bu Müslümanlığım olgun olsun yâ Rabbi! Kâmil bir müslüman olayım, iyi bir müslüman olayım, senin istediğin bir müslüman olayım."

Gelişi güzel, adı müslüman değil, Allah-u Teâlâ'nın istediği bir müslüman olmak... Bunu elbette Allah verecek. İnsan kendi cehdiyle buna muvaffak olamaz. Onun için muhakkak yardıma muhtaç. Bu yardım için de yalvarmaya muhtaç. Yalvardığın nisbette de bu olacak. Allah-u Teâlâ, “Siz yalvarın, ben vereceğim!” diyor.

“—Ama biz yalvarıyoruz da vermiyor?”

Burada vermemekte de haklı Cenâb-ı Hak.

Malum ya şu radyolar, hoparlörler, işte her ne gibi çeşitli aletler var, Radyoyu açıyorsun mutlaka istasyonunu bulacaksın, dalgasını bulacaksın öyle işiteceksin. Yoksa lâlettayin açarsan, bir sürü gürültü gelir ama ne olduğunu sen de anlamazsın. Ne zaman dalgayı bulursun, ne zaman memleketin istasyonunu bulursun, eh o zaman anlarsın ne söylediğini.

Şimdi bizim duaların da gitmeyişinin sebebi, istasyonları bilmiyoruz. Lâlettayın yaygarayı basıyoruz, ağlıyoruz, sızlıyoruz ama alt tarafından bir şey çıkmıyor.

İbrahim Edhem denilen bir zât var ya, bilirsiniz, evliyaların hemen meşhurlarındandır.

Bu zât tabii padişah imiş, devrin padişahı imiş fakat bakmış ki padişahlıkta filan iş yok Allah'a kul olmak lazım, asıl iş Allah'a kulluktur. Hepsini terk etmiş, gitmiş bir pîr bulmuş kendisine, ona hizmet etmiş, insanlığın yolunu öğrenmiş, güzel bir adam olmuş ama dünyalığı yok. Buna demişler ki:

"—Yâ İbrahim! Allah-u Teâlâ böyle diyor, biz de yalvarıyoruz, dua ediyoruz ama bir türlü kabul olmuyor, bu neden?"

Demiş, 10 çeşit hastalığınız var. On çeşit hastalığın içerisinde bu dua elbette kabul olmaz demiş.

Şimdi radyo bozulduğu vakitte ses geliyor mu?

Bozulmuş bir kere, ses gelmiyor, mutlaka erbabına götüreceksin, yaptırıcaksın ondan sonra. Şimdi biz de bozulmuşuz.

"—Neden?" demişler

Evvela abdestiniz abdest değil, itikadınız itikad değil, namazınız namaz değil, orucunuz oruç değil demiş. Kur'an okuyorsunuz, Kur'an'a uymuyorsunuz. Peygamber'in sünnetini okuyorsunuz, sünnete uymuyorsunuz. Bir sürü saymış böyle, e bunlar sizde olduktan sonra demiş, yalvarmanın makbul olmamasındaki hikmet budur demiş. Ne zaman siz Kur'an'a uyarsınız, Peygamber'in sünnetine uyarsınız, dininize riayet ederseniz, icabını hürmet eder yaparsınız, ondan sonra isterseniz bak kabul olmaz mı, demiş.

Bu duanın tabii müteaddit sebepleri var. Mesela gece yarısında yapılan dua. Gündüzün şimdi kavga gürültü, bağırta çığırta, her şey çok; o zamanki duaya benzemez. Gece herkes uykuda, bir sessizliğin içerisinde, kalkmışsın, abdestini güzelce almışsın, iki veyahut dört rekât bir namaz kılmışsın, bir Yâsin Süresi'ni okumuşsun, belki namazda okumuşsun, belki namazdan sonra okumuşsun.

Yâsin'e *Kalbü'l-Kur'an* diyorlar. Kur'an'ın kalbi, Kur'an'ın

içerisinde Yâsin Sûresi'dir. Bir de insanın kalbi var, gönül dediğimiz. Bir de günün kalbi var. Günün kalbi, gecenin yarısı geçtikten sonra olan zaman, günün kalbidir. Kur'an'ın kalbi olan Yâsin, bir de gönül kalbiyle bunu okuyup da ellerini açtın da istedin mi, ister ağla, ister ağlama; ağlarsan daha iyi olur ama o zaman senin bu duan geri çevrilmez.

Ama bir kere ihtiyacın için gece kalkmışın, sıkıntın olduğu için abdest almışın, namaz kılmışın, yalvarıyorsun... Olmaz. Bu ibadeti daimî olarak, imanda köklü olarak durmak şartıyla yapacaksın. İmanda durmadıktan sonra, İslam'da durmadıktan sonra böyle gece kalkmışın da yalvarıyorsun. Onu herkes yalvarıyor.

Meselâ, Mûsa AS ile Firavun'un bir hikâyesini nakledecekler. Mûsa AS ile Firavun imtihana çıkmışlar; Nil'in suyunu kim geri çevirebilirse, onun haklı olduğuna alâmet olacak.

Musa AS yalvarmış yakarmış, su yolunda devam ediyor. Firavun gelmiş, suya geriye dön demiş, su başlamış tersine akmaya. Demişler ki:

“—Nasıl oldu ya Mûsa bu? Sen bir Peygambersin de bak senin sözünü Allah-u Teâlâ yapmadı da, bu Firavun'un, Allah düşmanı olan, ilahlık davasında bulunan bir adamın, bir dinsizin duasını kabul etti?”

Bu dua kabul etmek değildir, buna istidrac derler. Bu duanın kabul olmasına alâmet değil, azabının şiddetinin alâmeti oluyor bu.

Onun için işi yanlış anlamamalı. İnsan ters yolda gittiği halde yalvarır da verir Allah. Bu verişini kendisinin iyiliğine addetmemeli. Çok aldanır insan burada... Namazı yok, abdesti yok, tahareti yok, günahları çok, yalvarıyor; Allah da veriyor. Buna istidrac derler ki, bu onun için bir belâdır, bir felâkettir. Onun felâket olduğu gözünü yumduktan sonra anlaşılacaktır.

Onun için duanın kabulünde iman ü İslâmiyet şart... İman ü İslâmiyet'te durmadan yapılan dualar eğer kabul olunuyorsa, sahibinin iyiliğine değil, felâketine alâmettir. Bunu iyi bellemek lâzım!

b. Dua Kazayı Önler

Hàkim Sevbân RA7dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²¹¹

الدُّعَاءُ يَرُدُّ الْقَضَاءَ ، وَإِنَّ الْبِرَّ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ ، وَإِنَّ الْعَبْدَ لِيَحْرَمَ الرِّزْقَ
بِالذَّنْبِ يَصِيبُهُ (ك. عن ثوبان)

RE. 207/10 (*Ed-duâü yeruddü'l-kadâe, ve inne'l-birre yezîdü fi'r-rizkı, ve inne'l-abde leyahrimü'r-rizka bi'z-zenbi yusîbühû.*)

(*Ed-duâü yeruddü'l-kadâe*) “Dua kazayı karşılar, hüküm-ü ilâhîyi geri çevirir. (*Ve inne'l-birre yezîdü fi'r-rizkı*) İyilik de rızkı artırır. (*Ve inne'l-abde leyahrimü'r-rizka bi'z-zenbi yusîbühû*) Kul, isyanından dolayı rızkı kaybedebilir.”

Kazâ diye Cenâb-ı Hakk'ın hükmüne diyorlar. Cenâb-ı Hak bir hüküm vermiştir, "Şu şöyle olacak, bu böyle olacak." Bu hükmü ilâhî. Bu hükmü ilâhîyi dua geri çevirir diyor.

Diyorsun ki:

"—Yâ Rabbi! Bana sıhhat ver."

Belki senin hakkında verilen hüküm hastalığı, şuydu buydu. İşte bu dualar suretiyle de senden bu hastalıklar, fakirlikler yahut sıkıntılar gider Kulun duası sebebiyle, Cenâb-ı Hak bu kazaları giderir

İhsan ve iyilikler rızkı artırır. Rızkın artmasının yegâne sebeplerinden birisi insanın yapacağı iyilikler ve ihsanlardır. Fakat ihsanların, iyiliklerin başı, iman ve amel-i sâlihtir. İman ve amel-i sâlih olmadıktan sonra, dünyanın bütün insanlarını, bütün fakirlerini doyursan, dullarını doyursan, yetimlerini doyursan kıymeti yok. Evvelâ iman lazım!

İnsanın yaptığı hatalar dolayısıyla, ufak büyük günahlar dolayısıyla, rızkı kesilir, azalır. Buna dikkat etmek lazım!

Mesela ona bugün 100 lira gelecekse, 50 lira gelir. Elli liranın gelmeyeşinin sebebi yaptığı bir günahdır. Elli lira gelecekse mesela

²¹¹ Hàkim, *Müstedrek*, c.III, s.548, no:6038; Sevbân RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.62, no:3118; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XIII, s.5, no:12419.

10 lira gelir, 40 lirası kaybolur. Sebebi? Yaptığı günahlar dolayısıyla o men edilmiştir ondan, mahrum edilmiştir.

Onun için, rızkının muntazaman güzel olmasını isteyen insan, günahların her çeşidinden son derece sakınmalıdır. Günahlar insanların rızıklarından mahrum olmalarına sebep olur.

c. Duadan Önce Salevat Getirmek

Ebü's-şeyh ve Beyhakî, Hz. Ali RA'dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²¹²

الدُّعَاءُ مَحْجُوبٌ عَنِ اللَّهِ تَعَالَى ، حَتَّى يُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٌ وَعَلَى
آلِ مُحَمَّدٍ (أبو الشيخ في الثواب هب. عن علي)

RE. 207/11 (*Ed-duâü mahcûbün ani'llâhi Teâlâ, hattâ yüsallâ alâ muhammedin ve alâ âli muhammedin.*)

(*Ed-duâü mahcûbün ani'llâhi teâlâ*) “Dua ile Allah teala arasında perde vardır; (*hattâ yüsallâ alâ muhammedin ve alâ âli muhammedin*) bunu ancak Hz. Muhammed SAS ve âline salât ü selâm etmek kaldırır.”

Gecenin yarısında yapılan dualar makbuldür. Yağmur hafif hafif yağarken, cuma günü imam efendi, hatip efendi ezanla hutbesinin arasında veya hutbeden çıkıncaya kadar zaman, hatta cumanın her saati, bhusus ikindi ile akşam arasındaki zamanları duanın müstecab zamanlarıdır. Birçok vakitleri sayarlar böyle de, bu birkaç tanesini söyledim.

Fakat bununla beraber, duanın evvelinde evvela Rasûl-ü Ekrem SAS Efendimiz Hazretleri'ne güzelce bir salât ü selâm okumak lazım. Mesela salât ü selâmların en güzeli namazda okuduğumuz *Allâhümme salli* ile *Allâhümme barik*'tir. Başka birçok salât ü selâmlar vardır ama en makbulü bunlardır. Çünkü biz bunları Peygamber SAS'in tavsiyesi ile namazlarımızda

²¹² Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.215, no:1576; Hz. Ali RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.78, no:3215; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XIII, s.2, no:12412.

okuruz. Daha başkası daha faziletli olsaydı, Cenâb-ı Peygamber onu söylerdi.

Binâen aleyh duanın evvelinde gayet güzel salât ü selâm getireceksin. Ne kadar? Ne kadar istersen o kadar getir. Duanın makbuliyetini ne kadar çok istiyorsan, salât ü selâmı da o kadar çok edersin.

Duan bittikten sonra da yine o salât ü selâmlarını tekrar edersin. Ne kadar tekrar edersen, o kadar me'cur olursun ve duanın da makbuliyetine o kadar işaret olur. Bu salât ü selâmlar okunmadıkça yapılan dualar mahcubdur, perdelidir; yani varmaz Cenâb-ı Allah'a...

d. Dua Allah'ın Ordusudur

İbn-i Asâkir Numeyr'den; Ebü's-Şeyh, Ebû Mûsâ el-Eş'arî RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²¹³

الدُّعَاءُ جَنْدٌ مِنْ أَجْنَادِ اللَّهِ تَعَالَى ، مُجْنَدٌ ، يَرِدُ الْقِضَاءَ بَعْدَ أَنْ يِيرَمَ
(کر. عن نمیر عن ایبه عن جدہ ، ابو الشیخ عن ابی موسی مرسلًا)

RE. 207/12 (*Ed-duàü cündün min ecnâdi'llâhi teâlâ mücennedün, yeruddü'l-kadâe ba'de en yübreme.*)

(*Ed-duàü cündün min ecnâdi'llâhi teâlâ mücennedün*) “Dua, Allah'ın gizli ordularından bir ordudur; (*yeruddü'l-kadâe ba'de en yübreme*) hüküm tahakkuk etmişken hükmü geriye çevirir. Allah'ın hükmünü, kazasını geri çevirir, işi döndürür, değiştirir.”

Allah'ın görmediğimiz orduları vardır ki gözler görmez onu. Meselâ, biz (*Allahümme salli alâ muhammedin ve alâ âli muhammed*) dediğimiz vakit, bizim salât ü selâmlarımızı ağızlarımızdan kapıp derhal Rasûlü Ekrem SAS'e;

²¹³ İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXII, s.158; İbn-i Hacer, *el-İsâbe*, c.VI, s.511, no:8911; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gâbe*, c.I, s.1077; Nümeyr ibn-i Evs el-Eş'arî Rh.A babasından, o da dedesinden.]

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.63, no:3119; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XII, s.499, no:12407.

"—Yâ Rasûlallah! Bu salât ü selâmı filan memlekette, filan oğlu filan sana söyledi." diye o görünmez melek orduları yetiştirirler ki, o da bilmukabele bize yapacağı duayı yapar. Salât ü selâmın bu faydası vardır.

Bir kere birimiz birimize bir hediye verdik miydi, mukabilinde adamına göre karşılık vermek istiyoruz. Biz günahkâr aciz kullarız, Rasûl-ü Ekrem'e bir salât ü selâm edelim de Rasûl-ü Ekrem de bize dua etmesin, olur mu bu hiç? Onun duası ise bulunmaz bir nimettir.

Bu dualarımızı da Hazret-i Allah'a eriştirecek Allah-u Teâlâ'nın böyle görünmez askerleri vardır. Alırlar, "Filan memleketteki filan kulun senden böyle istiyor yâ Rabbi!" diyerek Cenâb-ı Hak'a götürürler.

Hüküm verilmiş ki bu adam ölecek, yahut hasta olacak, yahut fakir olacak, yahut şu olacak bu olacak. Yalvarıyor;

"—Yâ Rabbi! Bana ömür ver, afiyet ver, bol rızık ver, şunu da ver..." derken, bakıyorsun ki kabul olunuyor, rızık genişliyor, ömrü artıyor.

Ömrün artmasını, birçok mânâlarla beraber afiyetle zamanı geçiyor diye de tabir etmişler. Yani hüküm olunduktan sonra da yapılan iltica dolayısıyla Cenâb-ı Hak bunu geri çeviriyor.

Kulun şerefini düşünün! Allah-u Tealâ, kulunun yalvarmasına mukabil verdiği hükümden vazgeçiyor. Şimdi sen uyu bakalım!

e. Dua Mü'minin Silahıdır

İbn-i Ebi'd-dünyâ, İbn-i Asâkir, Ebû Ya'lâ ve İbnü'n-Neccâr, Hz. Ali RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²¹⁴

---

²¹⁴ Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.669, no:1812; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.I, s.344, no:439; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.116, no:143; İbn-i Hacer, *Metâlibü'l-Âliyye*, c.IX, s.421, no:3414; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.223, no:3085; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.221, no:17198; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.172; Hz. Ali RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.62, no:3117; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.403, no:1292; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XII, s.500, no:12408.

الدُّعَاءُ سِلَاحُ الْمُؤْمِنِ، وَعِمَادُ الدِّينِ، وَنُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ
(ابن أبي الدنيا في الدعاء، ك.ع. وابن النجار عن علي)

RE. 207/13 (*Ed-duâü silâhu'l-mü'mini, ve imâdü'd-dîni, ve nûru's-semâvâti ve'l-ardı.*)

(*Ed-duâü silâhu'l-mü'min*) “Dua mü'minin silahıdır. (Ve imâdü'd-dîni) Dinin de direğidir. (Ve nûru's-semâvâti ve'l-ardı) Göklerin ve yerin nurudur.”

Silah mâlûm ya, insanı düşmanlarına karşı koruyan bir alettir. Ama bunun en iyisi senin duandır. Senin silahının bazen patlamadığı zaman olur, bazen de kurşunların bitip boşta kaldığı zaman olur, düşmana fırsat verirsin. Ama duanın silahlığı hiç de öyle değil. Allah koruyucun oldu mu, seni korkma! Dünya sana düşman olsa hiç zarar veremez. Çünkü dua silah...

Dua aynı zamanda dinin de direğidir.

Duanın en güzeli (*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn*) sûresidir, Elham Sûresi'dir. Elham Sûresi'nin duasını hiçbir kimse yapamaz. Ufacık, yedi tane ayettir, kısacıktır. İşte onu beş vakit namazımızda her rekâtta okuruz. Onu bilmeyen müslüman da yoktur. Onu okudukça yaptığımız o dualar ind-i ilâhîde şüphesiz müstecap olacak ve yarın biz gözlerimizi yumduktan sonra karşımıza çıkacaktır. Bu dinin direğidir. Dinin direği olması işte bizim Allahu Teâlâ'ya sarılmamız, ona iltica edip ondan yardım istememiz, bunu dinin direği tabir etmişler.

Dua aynı zamanda göklerin ve yerin nurudur. Bu yerde ve gökte bir ışık var işte, bu Güneş'ten Ay'dan bize geliyor, intikal ediyor ama buna maddi ışık diyorlar. Bir de manevî ışık vardır ki gözle görülmez bu. Bu gözle görülmeyen bu ışık gönüllere iner. Bu duaların nuru gönüllere indi mi bir kere, o gönüller açıldıktan sonra yer de senin gök de senin, dünya da senin âhiret de senin... İş bu gönlü açabilmekte...

f. Duanın Faydası

Hâkim, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:²¹⁵

الدُّعَاءُ يَنْفَعُ مِمَّا نَزَلَ، وَمِمَّا لَمْ يَنْزَلِ؛ فَعَلَيْكُمْ عِبَادَ اللَّهِ بِالْأَدْعَاءِ
(ك. عن ابن عمر)

RE. 207/14 (*Ed-duàu yenfeu mimmâ nezele, ve mimmâ lem yenzil, fealeyküm ibâda'llâhi bi'd-duài*)

(*Ed-duàu yenfeu mimmâ nezele*) “Dua etmek, inmiş belâ ve musibetlere karşı fayda verir. (*Ve mimmâ lem yenzil*) Henüz inmemiş olan belâ ve musibetlere karşı da fayda verir. Gelen belâyı def eder, gelecek olanı getirtmez, durdurur. (*Fealeyküm ibâda'llâhi bi'd-duài*) Öyleyse ey Allah'ın kulları, size dua etmenizi tavsiye ederim!”

Nâzil olan belâlar var, Allah esirgeye. Kolera geliyor, veba geliyor, kıtlık geliyor, âfetlerin çeşidi geliyor, seller oluyor, sarsıntılar oluyor, duanın bunlara da faydası vardır. Gelmişine de fayda eder, geleceğine de fayda eder. Geleceği gelmez olur.

“—Yâ Rabbi! Sen bizi, memleketimizi bu gibi semâvî ve arazî afetlerden koru!” diye dua ederiz. Yaptığımız dua nedeniyle Cenâb-ı Hak onu çeviriverir. Elinde ya kudret...

Onun için, Cenâb-ı Peygamber diyor ki:

“—Ey Allah'ın kulları! Duaya devam ediniz, yalvarmaya devam ediniz, kendinizi buna veriniz.”

Bizim büyüklerimiz duaya çok ehemmiyet vermişler. Bir sürü dua kitapları vardır ki, okumakla bitiremezsiniz. Mesela Abdulkadir Geylani Hazretleri'nin, Nakşibend Hazretleri'nin, Şâzelî Hazretleri'nin, Muhyiddin-i Arabî Hazretleri'nin, Rıfâî Hazretleri'nin o kadar duaları var ki, ne bu diller o duayı becerebilir, ne de söyleyebilir. Fakat evliyaullahın kalbine o nur

---

²¹⁵ Tirmizî, *Sünen*, c.XI, s.459, no:3471; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.670, no:1815; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.234, no:22097; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.219, no:17191; Muaz ibn-i Cebel RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.63, no:3122; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XIII, s.5, no:12420.

ile inmiş, o nur sebebiyle onların dillerinden o dualar zahir olmuştur. O duaları bizim kendiliğimizden becerip de söylememize imkân yoktur. Onun için, onların kitaplarına müracaat ederiz, ordan okuruz.

Onların yaptıkları o duaları takliden, biz de onlar gibi dua ediyoruz. Fakat onların gönlü bizde yok. Onlar gönlünden, içinden söylemiş; fakat o iç âlemi bizde yok, bizim dilimiz söylüyor yalnız.

Onun için Allahu Celle ve A'lâ'dan en çok isteyeceğimiz:

"—Yâ Rabbi! Beni senin sevdiğin dininde sâdık kıl ve senin dininin ehli kıl, lâyıklısı kıl! Bana vermiş olduğun o gönlümü aç yâ Rabbi! Göreyim şu dünyanı da, ahiretini de..."

Bu dünyadaki şu görüşümüz, bu kısa bir görüştür, asıl görüş dünya ve âhireti görmektir. Âhireti göremeyen göz, yarım gözlü insan gibidir; önünü görür ama ilerisini göremez.

Ne diyorlardı o gözlere bilmem, miyop mu diyorlar ne? Önünü görüyor, uzağı göremiyor. Uzağı göremediği için gözlük istiyor, uzağı da görmek için... Ama buna imanındaki zafiyet dolayısıyla dinde körlük diyorlar. İmanda kemâl oldu mu, dünyasını da görecek insan, dünyanın arkasından gelecek ahireti de görecektir ki buna, ilm-i yakîn diyorlar. İlm-i yakîn hasıl olmadıkça göremezsin o tarafı. Ancak önünü görürsün, zannedersin ki hayat hemen bu hayât-ı dünyâdan ibarettir, âhiret hayatına aklın ermez ve bilemezsin, tâ ki o ilim sende hasıl olmadıkça. O ilim sende kolaylıkla hasıl olmaz, nefsinle mücahede edip, nefsini ıslah etmedikçe...

Onun için, İmamımız İmam-ı Âzam Hazretleri oğlu Hammâd'e 20 tane nasihat etmiş, çok güzel. Her nasihati bir şâheser yani. O nasihatının birinde oğluna diyor ki;

"—Oğlum, nefsini kendi haline bırakma, onun her istediklerini yapma. O eğer Allah'a itaatsizlik ve kusur edecek olursa, derhal onu cezalandır ve bunu da ihmal etme. Bunu cezalandır aç bırak, susuz bırak, meşakkatli işler yaptır ona ki ıslah-ı nefis edereden Allah'ın yolundan ve Peygamber'in yolundan ayrılmasın!"

Şimdi insanların tabii bir bilgileri vardır bugün, işte gökte de uçabiliyorlar. Bu bilgi Allah-u Teâlâ'nın verdiği ilim sebebiyledir. İlim sıfât-ı ilâhîyedir. O sıfât-ı ilâhîyesini kuluna da vermiştir Allah. Kulunda da bir ilim vardır ki, Allah'ın ilminden gelen bir

ilimdir, bu ilimle çok şeyler yapacak. Bu aya gitmek, güne gitmek ufak bir mesele kalacaktır yani. Daha çok şeyler bu insandan zahir olacak, tezahür edecek, meydana gelecek.

Bu ilim, ilm-i dünyâdır bu yalnız. Bu ilmin faydası burada yaşadığın müddetçedir. Burada gözlerini yumduktan sonra senin ne atomun, ne uçağın, ne televizyonun sana para etmez. Mezara girdin mi bir kere, sana lazım olan ilm-i ahirettir. Eğer bu ilm-i ahiretten sende bir nebze yoksa, senin bu dünyada öğrendiğin birçok diller, birçok lisanlar, birçok çeşitli bilgiler hiçtir, yani hiçten ibarettir.

Oradaki ilim ilm-i imandır. Onun mektebi yok, o mektepte öğrenilmez. Onu Allah-u Teâlâ'ya yalvaracaksın, Allah sana verecek. Onu tasdik edeceksin, onun yolunda çalışacaksın, çalışman nisbetinde de Allah-u Teâlâ sana bu imandan nebze verecek, nasipler verecek. O nasipler dolayısıyla, dünyadan ahirete göçtükten sonra, sana o ilim fayda verecek.

Allah hepimize hüsn-ü hâtimeler nasib etsin...

Mesela bu dünyadan gitmeyen yok, her gün vakti gelen çekilip gidiyor. Bizim de elbette bir gün vaktimiz gelip gideceğiz. Onun için her gün isteyeceğiz ki, "Yâ Rabbi! Bana hüsn-ü hâtime ver, güzel öleyim ben, iman ile öleyim yâ Rabbi! Senin yolunda, senin razı olduğun hal üzerine öleyim!"

Bu muhakkak, bundan kaçmanın imkânı yok kimseye.

Öldük, işte yıkıyorlar, merasimle götürüp kabrine koyuyorlar. Koyduktan sonra, ister kabre koysunlar, ister koymasınlar, kabre konmak şart da değil... Derhal Allah tarafından yollanmış iki melek gelir başına, orada sorarlar:

(*Men rabbüke, ve men nebiyyüke, ve mâ dînüke, ve mâ kitâbüke, ve mâ kıbletüke?*) "Rabbin kim, peygamberin kim, dînin e, kitabın ne, kıblen neresi?" diye.

Eğer iman ile gitmişse eğer o giden, soruların cevabını güzelce verir. Ona cennetteki yerleri gösterilir.

"—Maşallah, bak bakalım!" derler.

g. Ölene Gideceği Yerin Gösterilmesi

Beyhakî, Neseî ve İbn-i Mâce, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²¹⁶

إِذَا مَاتَ أَحَدُكُمْ ، عُرِضَ عَلَيْهِ مَقْعَدُهُ بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ ، إِنْ كَانَ مِنْ
أَهْلِ الْجَنَّةِ فَمِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ ؛ وَإِنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ النَّارِ ، فَمِنْ أَهْلِ النَّارِ ؛
يُقَالُ لَهُ : هَذَا مَقْعَدُكَ ! حَتَّى يَبْعَثَكَ اللَّهُ إِلَيْهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ (ق . ن . ه .
عن ابن عمر)

RE. 62/13 (*İzâ mâte ehadüküm, urida aleyhi mak'adühû bi'l-gadâti ve'l-aşiyyi, in kâne min ehli'l-cenneti femin ehli'l-cenneti; ve in kâne min ehli'n-nâri, femin ehli'n-nâri; yukâlû lehû: Hâzâ mak'düke! Hattâ yeb'aseke'llàhu ileyhi yevme'l-kiyâmeti.*)

(*İzâ mâte ehadüküm*) "Sizden biri öldüğünde, (*urida aleyhi mak'adühû bi'l-gadâti ve'l-aşiyyi*) o kimsenin yeri, sabah akşam kendisine gösterilir. (*In kâne min ehli'l-cenneti femin ehli'l-cenneti*) Eğer o kimse Cennet ehlerinden ise o ehl-i Cennettendir. (*Ve in kâne min ehli'n-nâri, femin ehli'n-nâri*) Şayet o Cehennem ehlerinden ise, o ehl-i Cehennemdendir. (*Yukâlû lehû*) Ona denir ki: (*Hâzâ mak'düke*) Bu senin yerindir! (*Hattâ yeb'aseke'llàhu ileyhi yevme'l-kiyâmeti*) Allah seni kıyamet gününde dirilttiğinde oraya erişeceksin."

Nasıl ki bugün televizyonlar uzak mesafelerdeki hadiseleri bize getiriyorsa, bu Allah televizyonudur ki hiç karartısı yok,

²¹⁶ Buhârî, *Sahîh*, c.V, s.173, no:1290; Müslim, *Sahîh*, c.XIV, s.26, no:5110; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.238, no:992; Neseî, *Sünen*, c.VII, s.209, no:2043; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.113, no:5926; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.664, no:2197; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.II, s.255, no:1907; Mâlik, *Muvatta'* (Rivâyet-i Yahyâ), c.I, s.239, no:566; Taberî, *Tehzîbü'l-Âsâr*, c.II, s.375, no:322; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XIII, s.237, no:35511; Abdürrezzak, *Musannef*, c.III, s.586, no:6745; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.347, no:383; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.239, no:730; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VIII, s.48, no:4107; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

gözümüzün önünde cennet, cennetteki yerimiz. Ooo, uçsuz bucaksız, gözlerin görmediği envai çeşit nimetler hazırlanmış. Onları görünce insan, kendinden geçer. Bunlar senindir derler.

“—El-hamdü lillah, çok şükür yâ Rabbi!” der.

İman ile göçmenin mükafatını görüyor. O sevinç sürur üzerine akşama kadar böyle baygın bir halde, sevinç içerisinde iken akşam diyorlar ki:

"—Ey mü'min! Bak şu yere bir daha, bir daha bak!"

Bir daha bakıyor adam, ne görsün! Güzellikler üzerine envai çeşit güzellikler. İnsan bir yeşillige, bir manzaraya gidiyor da orada da bayılıyor. O ağaçların altında şelaleler akıyor, yeşillikler, güzellikler. Orada mest ü hayran iken cennette gibi yaşıyor. Ne âlâ, onun içerisinde artık ne kabir hatırına geliyor, ne öldüğü hatırına geliyor, adeta cennetteymiş gibi.

Niçin? İmanın mükâfatı olarak Allah-u Teâlâ bunu veriyor.

Ya dinsiz gittiye? Yani bütün kuvvetini dünya cismine, dünya ilimlerine vermiş. Gökte uçuyor, ayları aşıyor, şuraya gidiyor, buraya gidiyor ama [dünyadan] gittiği vakitte de imansız olarak gidiyor. Ruslar'ın gidip de, "Biz burada Allah göremedik." dedikleri gibi, hâşâ sümme hâşâ, küfrünü arttırmış gitmiş.

Eh buna da gösteriyorlar cehennemdeki yerini. Bakıyorsun ki cehennemın bütün envai çeşit azapları gözünün önünde tecessüm ediveriyor. Artık kendinden geçiyor bu da.

“—Eyvah, benim yerim bu mu?”

^—İşte senin yerin bu. Kazandığın ameline göre sana da burası hazırlandı.”

E onları görünce bitiyor o da kendiliğinden. O bitkinliği ile bir de akşam üzeri, yine bir bak diyorlar. Sabah akşam buna bu yeri gösteriliyor.

Ama seneler geçmiş, çürümüş, kemikleri dağılmış, zerreler haline gelmiş... Ne olursa olsun, o zerrede de Allah-u Teâlâ o hayatı yaratıyor. Mikropta, gözümüzün göremediği mikropta hayatı yaratan Allah, senin de o zerrende o hayatı yaratıyor.

Sen deme ki:

“—Ben çürüdüm artık, bitti iş!”

Öyle şey yok. Allah-u Teâlâ'nın kudretinin hududu yok. Aynı

şu bütün vücudundaki hayatı, ufacık bir zerrende de tattırıyor Allah.

Onun için, “Siz mezarlıklara girdiğiniz vakit, mezarlıkları çiğnemeyin!” diyen Peygamber SAS boşuna dememiş, onun altında yatan insan üzülür de ondan söylemiş. “Kemiklerini sakın kırmayın, elleşmeyin; çünkü onun kemiğini kırmak, dirinin kemiğini kırmak gibidir.” demiş.

Bir mezarın üzerinde oturmak, bir ateş üzerinde oturmak gibi tehlikelidir. Niçin? Altındaki insanı üzüyorsun.

Onun için girerken selâm ver, Fatiha'yı oku, daha bildiklerini oku, oradaki emvâtın ruhlarına hediye et, ondan sonra de ki:

"—Mecburum artık sizin bu yolunuzdan geçmeye, bana müsaade edin." de, geç gideceğin yere kadar.

Mezarlıklarda oturmak, ekmek yemek, yemek yemek, çay içmek kasvet-i kalbin alâmetidir. Ne kadar ruhsuz bir insan ki, buradaki mevtaları unutmuş, kendisini beslemeye çalışıyor orada. Ne kadar ruhsuz ve cansız bir insan!

Onun için, “Ey Allah'ın kulları, size dua etmenizi tavsiye ederim!” buyrulmuş.

Biz sabahları Evradımızdan dualar okuyoruz. Bunların bir kısmı tesbih, kısmı tahmiddir. Bunların fezâiline ulaşmak imkan haricindedir. Bunlara devam etmenizi sizden de rica ederim!

h. Dua Rahmetin Anahtarı

Deylemî, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²¹⁷

الدُّعَاءُ مِفْتَاحُ الرَّحْمَةِ، وَالْوُضُوءُ مِفْتَاحُ الصَّلَاةِ، وَالصَّلَاةُ مِفْتَاحُ الْجَنَّةِ
(الدَّيْلَمِيُّ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ)

---

²¹⁷ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.224, no:3086; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan,

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.62, no:3116; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XIII, s.3, no:12415.

RE. 207/15 (*Ed-duàü miftâhu'r-rahmeti, ve'l-vudüü miftâhü's-salâti, ve's-salâtü miftâhü'l-cenneti.*)

(*Ed-duàü miftâhu'r-rahmeti*) "Dua rahmetin anahtarıdır. (*Ve'l-vudüü miftâhü's-salâti*) Abdest namazın anahtarıdır. (*Ve's-salâtü miftâhü'l-cenneti*) Namaz da Cennetin anahtarıdır."

İnsanın kalbi katı olabilir, şu olabilir, bu olabilir ama bu dualar sebebiyle; "Yâ Rabbi, şu benim katı olan kalbimi yumuşat, bana merhamet et, bana acı, bana salâh-ı hâl nasip et! Bana iyi yollar nasip et, dininde sabit kıl, ibadetinde daim eyle... İbadetime şevk, neşe, zevk ver yâ Rabbi!" diyerek böyle çeşitli dualar derse, bunlar rahmet kapılarının anahtarıdır.

Kapıya anahtarı sokmadıkça nasıl kapı açılmıyorsa, dua yapılmadıkça da bu işler olmuyor. Demek kuldan bir kere el açılacak, dil açılacak; Allah da ona göre verecek.

Nasıl ki namazın anahtarı abdesttir, abdest almadıkça namaza girmek nasıl mümkün değilse, duasız da rahmete kavuşmak mümkün değildir.

Sen bütün gün işini gücünü bırakıyorsun, bütün dünya işleriyle akşamı getiriyorsun, akşam da yorgun bir halde, bitkin bir halde yatağa düşüyorsun; ne yalvarmaya meydan kalıyor, ne de ibadete meydan kalıyor. Bu gafletin iktizasıdır.

Bak ne güzel ama...

"—Dua rahmetin anahtarı, abdest namazın anahtarı, namaz da cennetin anahtarıdır. Cennete girmek istiyorsan namaza, namazı kılmak istiyorsan abdeste, gönlünün yumuşamasını ve rahmet-i ilahiyeye mazhar olmanı istiyorsan duaya devam eyle!" buyurmuş,

i. Dua Belâyı Önler

Ebü's-Şeyh, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²¹⁸

---

²¹⁸ Ebü's-Şeyh, *Tabakâtü'l-Muhaddisîn*, c.V, s.37, no:1371; Ebü's-Şeyh, *el-Fevâid*, c.I, s.28, no:27; Beyhakî, *el-Esmâ ve's-Sıfat*, c.III, s.69, no:974; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.63, no:3121; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XIII, s.5, no:12418.

الدعاء يرد البلاء (أبو الشيخ عن أبي هريرة)

RE. 207/15 (*Ed-duâü yeruddü'l-belâe.*) “Dua belâyı karşılar, önler.”

Allah Celle ve A'lâ o kadar rahim ki, kitabının başında “*Bi'smi'llâhi'r-rahmânî'r-rahîm*” diyor. Kendisinin Rahmân ve Rahîm olduğunu bize duyuruyor:

“—Ben öyle bir Allah'ım ki, Rahmân ve Rahîm sıfatlarıyla muttasıfım. Binâen aleyh, siz günahlarınızın çokluğundan dolayı veyahut şundan bundan dolayı sakın benden kaçmayın! Bana iltica edin, bana gelin! Ben sizin günahlarınız dağlar kadar da olsa, affederim. Siz bana iltica edin, sığının, benden isteyin yalnız.” buyuruyor.

Demek ki cennete girmek için namaz, namaza girmek için abdest, abdest için de Allah-u Teâlâ'ya yalvarmanın lüzumlu olduğunu belirtmiş. Bu hadis-i şerifte de, duaların bütün belâları reddeder olduğunu bildirmiş.

j. Dügün Yemeğinde Ölçü

Deylemî, Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²¹⁹

الدعوة أول يومٍ حق، والثاني معروف، والثالث رياء وسمعة
(الديلمي عن أنس)

RE. 207/17 (*Ed-da'vetü evvelü yevmin hakkun, ve's-sânî ma'rûfun, ve's-sâlisü riyâün ve süm'atün.*)

(*Ed-da'vetü evvelü yevmin hakkun*) “Birinci günkü velîme,

²¹⁹ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.234, no:3124; Şeybânî, *el-Âhâd ve'l-Mesânî*, c.III, s.101, no:1594; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.388, no:1594; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.307, no:44628; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XIII, s.5, no:12421.

düğün daveti hakır. (*Ve's-sânî ma'rûfun*) İkinci günkü mürüvvettir, yapılabilir. (*Ve's-sâlisü riyâün ve süm'atün*) Üçüncü günü de yaparsa bu da gösteriştir, riyakârlıktır.”

Şimdi düğünlerimiz oluyor ya; evlenme düğünü, sünnet düğünü ve sair cemiyetlerdeki merasimlerde, birinci günü yapılan ziyafet hakır, onu yapmak lâzım! Bir evlenecek adamın hiç olmazsa bir kurban kesip, etrafındaki eşine dostuna buyurun deyip, bir yemek yedirip, düğününe, zıfafına öyle gitmesi lâzım! Biraz daha zengince olan insan da, işte 40 gün 40 gece masalları var ya onun gibi, ikinci gün de ziyafet veriyor. Bu ikinci günkü ziyafet kendisinin ikrâm u ihsânıdır. Eğer bunu üçüncü gün de yapıyorsa o da riyakârlığına alâmettir.

İki gün yapılacak. Bir gün ne âlâ, ikinci günü de zengin olursa yapabilir. Fakat üçüncü günü de yaparsa, artık riyakârlık alâmetidir o... Onda hayır yoktur demek. Üçüncü gün ziyafet varsa o ziyafete gitme, çünkü hayırsız bir ziyafettir.

k. Dünya Mü'minin Zindanı

Ahmed ibn-i Hanbel, Müslim, Tirmizî, İbn-i Mâce ve İbn-i

Hibbân Ebû Hüreyre RA'dan; Taberânî, Hâkim ve Beyhakî Selman-ı Fârisî RA'dan; Bezzâr, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²²⁰

الدُّنْيَا سِجْنُ الْمُؤْمِنِ ، وَجَنَّةُ الْكَافِرِ (حم. م. ت. ه. ح. ب. عن أبي هريرة؛ طب. ك. هب. عن سلمان؛ البزار عن ابن عمر)

RE. 207/18 (*Ed-dünyâ sicnü'l-mü'mini, ve cennetü'l-kâfir*)
(*Ed-dünyâ sicnü'l-mü'mini*) "Dünya mü'minin zindanıdır, (ve cennetü'l-kâfir) kâfirin cennetidir."

İmâm-ı Âzam Hazretleri çok zengin, varlıklı bir tüccar imiş. Bir keresinde temiz güzel elbiselerini giyinmiş, atına binmiş giderken, bir fakir gâvur yapışmış İmâm-ı Âzam'ın yakasına:

"—Siz, 'Dünya mü'minin zindanı, kâfirin cenneti!' diyorsunuz. Bak şu sendeki saltanata, bir de bak bendeki zarurete! Benim cennet neremde?" demiş.

İmâm-ı Âzam'ın bir kerameti olarak söylerler. Onun gözünün perdesini şöyle almış:

"—Bir bak bakalım şu ahirete!" demiş.

Adam âhirete bakıp da cehennemdeki yerini görünce;

---

²²⁰ Müslim, *Sahîh*, c.XIV, s.205, no:5256; Tirmizî, *Sünen*, c.VIII, s.306, no:2246; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XII, s.137, no:4103; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.323, no:8272; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VII, s.237; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.463, no:687; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.148, no:9797; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.351, no:6465; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.425, no:8298; Beyhakî, *Âdâb*, c.III, s.6, no:727; Ebû Hüreyre RA'dan.

Hâkim, *Müstedrek*, c.III, s.699, no:6545; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VI, s.236, no:6087; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.27, no:5645; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.385, no:2498; Selman RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IX, s.65, no:9136; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.262, no:6108; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.118; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı İsfahan*, c.V, s.80, no:1304; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IX, s.150, no:9385; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XIII, s.355, no:35867; Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.185, no:6081; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XIII, s.9, no:12431.

“—Hakikaten burası benim tam cennetimiş. Çünkü buradan geçer geçmez, bu felaketlerle karşılaşacağım. Tevbeler tevbesi...” demiş, iman ve İslâm şerefiyle müşerref olmuş.

Sonra ona bir mü'minin ahiretteki yerini göstermiş. O cennetteki yerleri görünce, buradaki nimetler oradaki nâmütenâhî nimetler yanında hiç kalıyor.

Allah cümlemizi affetsin de bu ahiret nimetlerine mazhar olacak gönüller, ilimler ihsan buyursun... Rızası yolunda Cenâb-ı Hakk'a iltica eden, sığınıp yalvaran kullarının zümresine bizleri de ilhak buyursun...

1. Cennette Sıkıntı Yok

Şimdi bunu izah için yine bir hadis daha buyurmuş.

Abdullah ibn-i Mübârek, Ahmed ibn-i Hanbel, Taberânî, Hâkim, Ebû Nuaym, Abdullah ibn-i Amr ibnü'l-As RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²²¹

الدُّنْيَا سِجْنُ الْمُؤْمِنِ وَسُنَّتُهُ ، فَإِذَا فَارَقَ الدُّنْيَا فَارَقَ السِّجْنَ وَالسَّنَةَ

(ابن المبارك ، حم. طب. ك. حل. عن ابن عمرو)

RE. 207/18 (*Ed-dünyâ sicnü'l-mü'mini ve senetühû, feizâ fâra'ka'd-dünyâ, fâra'ka's-sicne ve's-senete.*)

(*Ed-dünyâ sicnü'l-mü'mini ve senetühû*) “Dünya, müminin zindanı ve kıtlık senesidir. (*Feizâ fâra'ka'd-dünyâ*) Dünyadan ayrılınca, (*fâra'ka's-sicne ve's-senete*) zindandan ve kıtlıktan kurtulmuş olur.”

Dünya mü'minin zindanı ve sıkıntı yeri; yani iptilâdan kurtulunmuyor. Doğduğumuz günden ölünceye kadar çeşitli

---

²²¹ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.197, no:6855; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.212, no:598; Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.351, no:7882; Abd ibn-i Humejd, *Müsned*, c.I, s.137, no:346; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.229, no:3104; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.515, no:18079; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.177; Abdullah ibn-i Amr ibnü'l-As RA'dan,

iptilalar içerisinde biri bitiyor, birisi geliyor. Herkes için bu böyledir. Ne kadar büyürsen, iptilan da o kadar büyür.

E şimdi bu iptilalar bu hayatın içerisinde devam edip giderken, bir gün geliyor ki mü'min bu dünyadan ayrılıyor. Ayrıldığı gün, bu sıkıntılardan kurtulmuş oluyor. Gerek maişet sıkıntısı, gerek başka iptilâlardan kurtulup, ahiretteki cennet nimeti kendisine arz olunuyor.

Demek ki dünya zorluk, darlık yeri; âhiret ise hiç sıkıntı olmayan bir yer... Ne hastalığı var, ne çeşitli iptilas var, ne bir zarureti var... Her istediği ayağında... Ölüm de yok arkasında, yaşa da yaşa...

Onun üstüne bir de Cenâb-ı Hakk'ın kendi cemâlini göstermesi, peygamberlerle beraber sohbet olunması... İnsanın her istediğinin ayağında olması... Güzellikler üzerine güzellikler, nimetler üzerine nimetler, hanımlar üstüne hanımlar, saraylar üstüne saraylar... Bir saray öbür saraya benzemez, ne parası var ne pulu var. Parası pulu, hep bu dünyada yapılan iman ve ibadetler. Bu imanı ibadetlerin mükâfatı ancak göz yumulduktan sonra orada tecelli edecek.

Allah hepimizi affetsin... Tevfikât-ı samedaniyyesine mazhar etsin... İman yolunda yaşayıp, iman ile ahirete göçen bahtiyar kullarının zümresine cümle Ümmet-i Muhammed'i, bizleri de ilhak buyursun...

Li'llâhi'l-fâtihah!

25. 07. 1971 – İskenderpaşa Camii

23. DÜNYA VE AHİRET

Eüzü bi'llâhi mine's-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve'l-âkıbetü li'l-müttakîn...
Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve
sahbihî ecmaîn...*

*İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh... Ve
enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llâhu aleyhi ve
sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin
bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve
bi's-senedi'l-muttasili ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme
ennehû kâl:*

الدنيا دار من لا دار له، ومال من لا مال له، ولها يجمع من

لا عقل له (حم . هب . الشيرازي في الألقاب عن عائشة؛

ش. هب . عن ابن مسعود)

RE. 208/1 (*Ed-dünyâ dârun men lâ dâra lehû, ve mâlün men
lâ mâle lehû, ve lehâ yecmeu men lâ akle lehû.*)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

“—Mefhar-i mevcûdât Muhammed Mustafâ râ salevât!”

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidinâ muhammed...]*

“—Seyyidü's-sâdât Muhammed Mustafâ râ salevât!”

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidinâ muhammed...]*

“—Habîb-i Hüdü Muhammed Mustafâ râ salevât!”

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidinâ muhammed...]*

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili
Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin...

a. Dünyaya Önem Vermemek

Ahmed ibn-i Hanbel, Beyhakî, Şîrâzî Hz. Aîşe RA'dan;
Beyhakî, Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan rivayet etmişler.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²²²

الدنيا دار من لا دار له ، ومال من لا مال له ، ولها يجمع من
لا عقل له (حم . هب . الشيرازي في الألقاب عن عائشة ؛
ش . هب . عن ابن مسعود)

RE. 208/1 (*Ed-dünyâ dârun men lâ dâra lehû, ve mâlün men lâ mâle lehû, ve lehâ yecmeu men lâ akle lehû.*)

(*Ed-dünyâ dârun men lâ dâra lehû*) “Dünya, evi olmayanın evidir, yurtsuzun yurdudur. (*Ve mâlün men lâ mâle lehû*) Ahirette sevabı, elinde kazancı olmayanların malıdır. (*Ve lehâ yecmau men lâ akle lehû*) İşte akli olmayanlar dünyalığı elde edeceğiz diye uğraşır, ömürlerini geçirirler günahlarla... Elde ettikleri de kendilerine kalmaz. Ahirette de kendilerine fayda vermez.”

Geçenki dersimizi dualarla bitirdik.

Hiçbir dua yoktur ki reddolunsun. Mutlaka dualar kabul olur. Fakat bazısı erken kabul olur, bazısı da geç kabul olur. Onun için, “Duam kabul olmadı.” deme! Bazen mükâfatları ahirete bırakılır, o zaman daha a'lâ ve güzel olur. Hiç yani duanın boşa gideni yoktur.

Onun için, mümkün oldukça duadan gafil olma! Fırsat buldukça dünyanın için, ahiretin için isteyeceğin şeyleri Cenâb-ı

---

²²² Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.71, no:24464; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.375, no:10638; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.230, no:3109; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.515, no:18078; Hz. Aîşe RA'dan.

İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VII, s.243, no:35707; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.375, no:10637; Ahmed ibn-i Hanbel, *Zühed*, c.I, s.161; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXII, s.473; Ebü'd-Derdâ RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.344, no:6086; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.296, no:1315; *Câmiu'l-Ehâdis*, c.XIII, s.8, no:12430.

Hak'tan iste! Çünkü her şey onun hazinesindedir, isteyen boş çevirmez.

Bugün de sana dünyayı anlatıyor:

Dünya; şu içinde bulunduğumuz âlem. Buna dünya diyorlar. Bu dünya evi olmayanın evidir, evsizlerin yeridir.

Dâr diye bir eve, oturulur bir yere denir. Mü'min ahirette ebediyen gayet güzel bir yaşayışa sahip olur. Binâen aleyh bu dünya ebediyet yeri değil. İşte mihnetle ile dolu, bir kısa hayatın içerisinde bırakıp gittiğimiz yerdir.

Onun için burası dâr değil, asıl dâr ahirettir. O ahirette nasibi olmayanların evidir buradaki ev... Ahirette nasibi yoksa, orayla işi yoksa, alâkası yoksa, o burada ev yapmaya uğraşır durur.

Asıl rahatlığın sonu olmazsa; yani bir nimet var, o nimetin arkasında rahat var, rahatlık var. Ona diyorlar ki nimet. Bir nimet var ki arkasında felâket var, azap var; ona diyorlar ki nikmet... Nikmet değil o. Bugün nimet gibi görünüyor ama yarın arkasından onun acısı çıkacak.

Meselâ tatlı bir zehir yutturuyorlar sana. Önden gidiyor, tatlı gayet güzel bir şey ama zehir olduğu için, o senin içerini parçalıyor ve senin ölümüne sebep oluyor.

Şimdi onun önden yenilmesi nimet miydi? Hiçbir şey değil.

Dâr diye ebedî, gayet güzel bir yaşayışı olan yere derler. Halbuki dünya bunun hilafıdır. Herkes geliyor, müddeti ne kadarsa, görüp geçip gidiyor. Ahiretteki ebedî yeri kazanabildi ise, ne mutlu ona! Kazanamadıysa, burada yaptığı ne kadar güzel evleri olsa dahi, ne kadar güzel geniş bol sarayları olsa da gözünü yumuncaya kadardır. Gözünü yumduktan sonra hiçbir faydası yoktur.

Onun için, burası dâr demeye lâyık değildir. Çünkü ebedî değil ve fenni de değil. Bu öyle rahatlıkla geçen bir yaşayış da olmuyor. Yaşayışında bin bir türlü iptilalar oluyor. Bitmiyor dünyadaki iptilalar... Herkeste bir çeşidi var.

Kimin dünyası evi ise, ona ahirette ev yoktur. O dünyası için çalışmış, dünyası için yaşamış; dünyadan gözünü yumdu mu, ahirette ona hiçbir şey kalmamış.

وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهُوٌّ وَلَعِبٌ، وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ،
لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ (العنكبوت: ٢٩)

(*Vemâ hâzihi'l-hayâtü'd-dünyâ illâ lehvün ve laibün, ve inne'd-dâra'l-âhirete lehiye'l-hayevânü, lev kânû ya'lemûn.*) “Bu dünya hayatı ancak bir eğlence ve oyundan ibarettir. Ahiret yurduna gelince, işte gerçek hayat odur. Keşke bilselerdi!” (Ankebut, 29/64)

Niçin? Çünkü ebedidir, hiçbir rahatsızlığı yoktur, sıkıntısı da yoktur. Nimetlerine tükenme gelmez, eksiklik gelmez. Korku yok, havf yok, hüzün yok, rahatlık üzerine rahatlık, devlet üzerine devlet... Her şeyin üstüne bir üstünlük. Her gün ayrı ayrı üstünlük. Bugünün üstünlüğüyle yarının üstünlüğü bir değil. Her gün artmakta mütemadiyen. Öyle bir hayat cennet evinde...

Bu dünya malı da ahirette malı olmayanlar içindir.

Mal dediğin hayırlara sarf olunan paradır. Çünkü senden evvel yerine gidiyor oraya. Senin cebinde kalan senin değil. Senin oradan bir yiyecek nafakan var, ondan gerisi senin mirasçılarının yahut başkalarının; senin değil. Senin ahirete gönderdiğin neyse odur senin. Ne kadar gönderebilirsen.

Paraları harcıyor. Nerede? Şehveti uğruna, canı nasıl istiyorsa yani, hayatı nasıl istiyorsa, arzusuna keyfine nasıl geliyorsa, kazandığı malı helal mi, sevap mı, günah mı düşünmüyor, harcıyor.

Dün bir sünnet cemiyetteydik de, bir kardeş sigara içmek istedi. Bizden de müsaade istedi. Ben tabii sizin bileceğiniz iş dedim, karışmadım. O da teeddüben içmedi.

Akşam okuduğum bir kitap vardı ki, Molla Hüseyin isminde bir zât, İmam Azam Hazretleri'nin akaidini beyan açısından 12 meseleyi toplayan bir kitap yazmış. Bu kitabın içerisinde "*Duhan*" diyerekten sigara hakkında da bir bahis var.

O bahiste ezberimde kalmadı, baştan aşağıya bütün ulemanın ittifakını yazmış. Meşayıhtan, şeyhülislamlardan hepsinin fetvalarını kaydetmiş; hiç birisinde kerahatine dair bir söz yok. Hepsi ittifaken haramlığına fetva vermişler. Kerahatinde değil hepsi haramlığında ittifak etmişler. Bunu okuyunca, şöyle

üzülmek bilmem nasıl olur artık, düşünmekaldım şimdi.

El-hamdü lillâh memleketimiz İslâm memleketi, bunları da bilmeyen yok gibidir yani. Bu meseleler hakkında çok dedikodular olmuş. Bunun faydası hakkında bir şey söyleyen kimse olmamış. Şunun da şu faydası vardır, hani ondan dolayı bunu içiyoruz diyen yok. Bunun içilmesi sırf zevk ve şehvete uygunluk ve israftan ibaret.

Bunun hakkında fazla söz söylemeyi de zâid görüyorum. Ama bu herkesin insafına kalmış, vicdanına kalmış bir meseledir. Bu ehli insaf, ehli vicdan bu hususta düşünürse ki bunlar ne fayda olacak bana? Günde asgari beş lirayı üfürüyoruz havaya.

Biz hacıya giderken diyorlar ki bize:

"—Hocaefendi, kaç defa oldu senin hacca gidişin? Bir kere değil mi Allah'ın emri?"

"—Bir kere..."

"—Neden her sene her sene giderek bu paraları harcıyorsun da memleketin içerisinde bu kadar ihtiyaçlarımız var. Bu ihtiyaçlarımıza bu paralarınızı verseniz olmaz mı?" derler.

Biz de deriz ki:

"—Biz bu memleketin ihtiyaçlarına elimizden gelen her şeyi yapmaktayız da. Siz de söyleyin bakalım, siz Avrupa memleketlerine gitmiyor musunuz?"

"—Gidiyoruz."

"—E bir kere görmeniz kâfi değil mi de, niçin müteaddit defalar şu memleketlere gidiyorsunuz da dünyanın paralarınızı harcıyorsunuz orada? Ne faydası var onların size?"

Paris'iymiş, Londra'sıymış, Amerika'sıymış, şurasıymış burasıymış. Her sene birçok memleketeye turist namıyla insanlar gidiyor. Herkese bir kere olsun kâfi işte, bir daha gitmesine ne lüzum var?

Hatta bizim memleketimizde bile her sene Bursa'ya giderler, dağlara giderler, güzel manzaralı yerlere giderler, yazlıklara giderler. Sürülerle para harcarlar da onlara kimse bir şey demez. Hacıefendi ömründe bir defa hacca gidecek, belki iki defa gitmiş olabilir. Buna derler ki:

"—Neden gidiyorsun canım?"

Sen sevdiğin yere her sene gidiyorsun da kimse bir şey demiyor da Allah'ın bu güzel beldesine giden bu müslümana başka bir laf bulamadın da mı bunu söylüyorsun sen?

Şimdi sen sigaranın hesabını ver bakalım? Benim senede 5.000 lira para harcayacağım bu hacca, sen 365 günden beşer liradan ne eder? Senede 1825 lira eder. On senede 18000 lira eder. İnsan insaf eder bir kere...

Cidde'den bu tarafa tayyare ile gelirken, tayyare ikide bir sakathk yapıyor, arıza yapıyor. Dedim, yahu bunun yenisi olsa da böyle bu arızaları yapmasa...

Gökteyken yaparsa bu arızayı, sonra ne olacak bizim halimiz? 200 kişi vardı uçakta aşağı yukarı.

“—Uçak çok pahalı. Yenisi 100 milyon lira...” dediler.

“—E 100 milyon lira çok mu?”

15 milyon 20 milyon sigaracının senede iki günlük masrafı. 20 milyon insan beşer lirasını verse, işte 100 milyonluk bir tayyare alır yenisi koyulur. 365 günde 150 tane tayyare alır. Sen bunları hesaba katmıyorsun da hacı efendinin harcadığı parayı katıyorsun hesaba...

Allah cümlemizi affetsin...

Şimdi dünyayı öğreneceğiz ama, dünya nedir? Şimdi göreceğiz.

Dünya, insanı Allah'ından alıkoyan her şey... Seni Allah'tan ne gibi şeyler alıkoyuyorsa, ona kulluk ettirmiyorsa, sana vazife-i İslamiyyeni ve insaniyyeni yaptırmıyorsa, işte o dünyadır. Dünya aslı itibariyle seni Allah'tan alıkoyan, meşgul eden, ibadetlerinden mahrum eden her zevkin, her işin. İsterse o işin şu olsun, isterse bu olsun. Değil ki seni Allah'tan alıkoyuyor o an için, o dünyadır.

Şimdi yine Cenab-ı Hak affetsin; o kitabın içinde bir eser daha var tecvit demiş risale-i tecvid. Oradan geçmiş risâle-i kıraate. Çok mühim mesele. Diyor ki:

Bir müslüman Allahu ekber diye namaza durduğu vakitte Rabbü'l-âlemînin huzuruna durur. İslâm dini terbiye dinidir, İslâm dini hürmet dinidir, İslâm dini saygı dinidir, İslâm dini edep dinidir. Lâlettayin, böyle gelişigüzel bir şekilde huzuru Rabbü'l-âlemîne gelmez kardeş. Seni bir vali çağırrsa, bugünkü

bilmem ne kumandanı seni çağırrsa huzuruna, böyle lâlettayın sallana sallana gider misin?

Herhalde insan edebini takınır, bir büyüğün huzuruna çıkıyorum diye derli toplu gelir.

Allah huzuru bu! Bütün varlıkların sahibi, bütün mevcudatın sahibi Allah'ın divanına geliyorsun! Ona karşı huzur, ona karşı bir edep, ona karşı bir saygı ister. Lâlettayın, başı açık, saçlar darmadağınık, gömlek bir tarafta, yaka bir tarafta, pantolon şöyle ceketini böyle... Böyle huzur-u ilâhiye gelinir mi?

Bazı vâizler de;

"—Adam sen gel buraya bir, hele sen gel!" diyor.

Çünkü hocanın birisi demiş:

"—Ben Camiye soktum, sen de çarıklarını çıkart!" demiş.

Bu o devir değil arkadaş, ilim devridir bu devir. Bilgi var, git bak bugün ayda dolaşıyorlar. Her bir müslüman bugün Allah'ın divanında nasıl durulacağını takdir edemezse, nasıl Müslümanlık davasında bulunacak bu adamlar?

Onun için müslüman huzur-u Rabbi'l-âlemîne gelirken edebiyetle, liyâkatini üzerine takınarak öyle gelecek. Canım biz hoca olmakla başka bir şey değiliz ki! Biz de sizin gibi Allah'ın kullarından bir kuluz. Gerek Cumamızda, gerek diğer namazlarda şu kisveyi giymeden duramıyoruz oraya.

Biz de soyunsak, başımızdan sarığımızı da atsak, cübbemizi de çıkarsak, lâlettayın dar bir pantolonla oraya çıksak ayıplamaz mısınız bizi?

Ayıplarsınız, "Nasıl hocalık bu?" dersiniz.

Seninle benim aramda bir fark yok. Sen de Allah'ın divanında duruyorsun, ben de Allah'ın divanında duruyorum. Yalnız ben böyle resmi kıyafetle gireyim, sen girme; olmaz o. Herkesin resmi kılığıyla divan-ı ilahiye durması şart-ı âzam desek yerindedir yani. Öyle ceketsiz, gömleğinin bir yakası bir tarafta, saçı bir tarafta, olmaz öyle iş. Onun için bunlara çok dikkat ve saygı göstermek lazım.

Dünya, seni Allah'ından alıkoyan meşgul eden ve sana bunu bildirmeyen şeylerin hepsi dünyadan ibarettir.

Şimdi o kitapta kıraat meselesine geçmiş. Kıraat meselesinde

Kur'ân-ı Azimüşşan'ın bir okuyuş tarzı vardır. Bu okuyuş tarzı tecvid ile bilinir. Bunu ancak çok okumak suretiyle ağızda meleke hasıl olur. Çünkü kendi dilimiz değil. Kendi dilimiz olmadığı için yabancı bir dili ağız alışmadıkça konuşamaz. Ağız alışacak, ağzın alışması için onun çok tekrarlanması lazım.

Aziz kardeş! Şimdi bir Fransızca konuşmak isteyen bir insan, İngilizce konuşmak isteyen, hatta hangi dilden olursa olsun... Biz Arapların yanında konuşurken, Arap bizim konuşmamızı dinledi. Biz de diyoruz ki:

"—Yahu biz Arapça da biliyoruz, niçin anlamıyorsun?"

Uymuyor onların konuşuş tarzlarına, anlayamıyorlar sözlerimizi;

"—Sen Türkçe söyle biz anlarız." diyor.

Zorlanıyor, anlatamıyoruz.

Fransızca konuşurken kaideye riayet etmezseniz o da anlayamıyor sizi. Onun da kendisine göre bir ağzı var, Fransızların konuşuş tarzları. İngiliz'inki de öyle, Alman'ın ki de öyle... Onu kolaycacık konuşabiliyor mu bir insan? Konuşamıyor. Senelerce uğraşılıyor, en nihayet gidiyor o memleketlerde onların arasına karışıyor. Eh bir parça bir şey öğrenebiliyor.

E bu senin Allah'ın kitabı olan Kur'ân-ı Azimüşşan'a saygın bu kadar mı?

Anadan babadan, (*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn*) diye duymuş öğrenmiş, yahut hocasından bir parça bir şey öğrenmiş, arkası gelmemiş. Sonra bununla divanı ilahiyeye gelirken elhamı hep elhem okur. Elhem olunca olmaz ki bu iş! Elhem başka Elham başka.

Birçok kişi de böyledir, sini sad okur, sadını sin okur, dalını zel okur, zelini dal okur. Sadını sin okur, dadını ze okur, zı okur. Bunların hiçbirisi doğru değil ve namazın hep ifsadına sebep olur. Hiç olmazsa bir insanın bu hurufatı öğrenmesi lazım! 30 harf, ne olacak. Bunların tasfîyesi için muhakkak bu ağızlara sahip olan insanların ağzından öğrenmelidir. Hiçbir hocaefendi itiraz etmez. Hiçbir hafız efendi itiraz etmez.

"—Hocaefendi, beni dinler misin? Şu namaz surelerini bir okuyayım da beni dinleyiver." diyen bir müslümana rast gelir

misiniz bilmem?

Bu kadar Kur'an kurslarımız var. Meccanen işte! Ne olur, gidersin, "Ben de bir elham okuyayım, ben de bir Tebareke okuyayım, ben de bir Yasin okuyayım dinler misiniz?"

Öyle gelişigüzel, öyle kendi şivelerine uygun olarak okunan Kur'an'lar makbul-u ilahi olmaz.

Şimdi, seyahat eden bir efendinin eserini okumuştum da, Çin'de de müslümanlar var ya, o müslümanlar Kur'an okurlarmış. "Fakat hiç anlayamazsın nasıl Kur'an okuyorlar. Hiç Kur'an'a benzetemiyor okudukları..." diyor.

Kur'an Allah'ın kitabıdır ve Allah'ın kelimasıdır. Ona hürmet, ona saygı ve ona layık bir ağız kullanmak ister. Öyle içkiyle, sigarayla tedris olunmuş hatta yemek kırıntıları ağızda iken yıkanmamış bir ağızla okunan Kur'an, okuyana lânet eder. Kur'an okuyamadığın takdirde, yahut böyle kirli pisli ağızlarla okuduğun takdirde sahibine de lanet eder. Allah affetsin...

Onun için hepimize düşen şey, Kur'an'ımızı iyi okuyabilmek için gayret etmemiz lazım! Muhakkak iyi Kur'an okuyan hafızlarımız çok el-hamdü lillâh. Onlara, "Lütfen kardeşim beni dinle. Belki sana da bir hediye de ihsan edeceğim." deyiverirsen, seni dinlememezlik hiç yapmaz. Yani bir ihtiyaç hissettirmezler sana karşı. Ama bunu yapan pek az.

Şimdi bakın, "Bu dünyanın malını ve dünyanın bugünkü âlâyişini benimseyen insanların aklı yoktur." diyor. Bugün herif aya gidiyor şimdi, ayda da yürüyor. Ona da akıl yok mu diyeceğiz şimdi biz?

Akıl iki çeşit. Birisi dünya maişetlerini temin etmek için verilen bir akıl ki, akl-ı dünya diyorlar buna. Bunu Cenâb-ı Hak, gözümüzle göremediğimiz mikroba da vermiştir, nasıl yaşayacağını o da bilir. Mutlaka aya gitmek için başka bir akıl neticesidir. O Allah-u Teâlâ'nın ilim sıfatının kulda tecellisi neticesidir. Ama asıl akıl akl-ı âhiret, ilm-i âhirettir.

İlm-i âhiretten nasibi olmayan dünyanın bilgilerine sahip olsa. Dünyanın bilgilerini biliyoruz; 10 lisan 20 lisan biliyor, bütün marifetlerini de biliyor. Gözünü yumduktan sonra ona diyecekler mi:

“—Aya nasıl gidilirdi arkadaş? Hangi maddeleri birbirine birleştirdin de aya gittin?” mi diyecekler, men rabbüke mi diyecekler?

Rabbini burada bilmeyen bir adam, orada "Rabbim Allah'tır" diye nasıl diyecek? Burada Rabbini tanımamış ve O'na boyun bükmemiş bir insan, yarın o toprağın altında (*Men rabbüke*) hitabına karşı nasıl "Rabbim Allah!" diyecek?

Burada demiyor. Affedersiniz evvelki gün bir delikanlı geldi bize. Genç, gürbüz bir adam. Her ne fikirle geldiyse, "Bana okuyuver, ben hastayım." dedi. Şöyleyim dedi böyleyim dedi.

"—Namaz kılar mısınız?" dedim,

"—Kılmam." dedi, "Doğru söyleyeceğim size." dedi.

"—Pekâlâ!" dedim. "Kalaycıya kaplarınızı eskidiği vakitte götürüyorsunuz. O kalaycı onun kumda kirlerini almadıkça, lehimci onun kirlerini almadıkça ona lehim sürüyor, para etmiyor. Kalay da para etmiyor. Ben sana okusam para etmez ki... Çünkü senin tabiatın bozuk, namazın yok niyazın yok!" dedim.

"—Doğru doğru!" dedi.

Sonra şuradan buradan bahsetti. İşte Almanya'ya gitmiş orada çalışmış filan. Adam yankesicinin bir nevi. Kalp paraları adamlara satarlar ya, çıkardı bana altın bilezikleri gösteriyor. Altın bilezikler... "İşte bunları da yaparım. Benim hünerim, kuyumcuyum!" diye takdim etti kendisini. Tabi para sahibi olması lazım bunlar için ama fakirliğinden de bahsediyor yine.

"—Bunlar haramdır." dedim.

"—Haramı kim biliyor?" dedi.

Sana bu yeter ceza olarak, başka şey istemez.

"—Alnımı ömrümde secdeye koymadım." diyor,

Bunu benim karşımda da söylemekten utanmıyor da o insan. Bir hicap da duymuyor, hiç yüzü kızarmadan da söylüyor.

Buna ne derler?

Ölmüş bir insan derler bunu. Ölmüş yani. Dağ gibi ama gönül yok, mâneviyat yok. İnsanlık da yok. İnsanlık çünkü İslâm'ın içerisinde. İslâm olmayınca insanlık da bulunmaz insanlarda.

Allah affetsin...

Onun için, "Bu dünyayı toplar o insan ki aklı yok."

Neden? Asıl toplanacak âhiret âlemdir. Bak dedi ki:
"—Senin malın, senden evvel gönderdiğin sermayen neyse odur."

Estaîzü bi'llâh:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَلْتَنْظُرْ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ لِغَدٍّ وَاتَّقُوا اللَّهَ،
إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ (الحشر: ١٨)

(*Yâ eyyühe'llezîne âmenü't-teku'llâhe veltenzur nefsin mâ kaddemet li-gadin ve'tteku'llâhe, inna'llâhe habîrun bimâ ta'melûne.*) "Ey iman edenler! Allah'a karşı gelmekten sakının ve herkes, yarın için önceden ne göndermiş olduğuna baksın. Allah'a karşı gelmekten sakının. Şüphesiz Allah, yaptıklarınızdan hakkıyla haberdardır." (Haşr, 59/18)

Yarın için gönderdiğin şeylere bak bakalım, ne gönderiyorsun?

Kazancına bak, bir de ahirete sevk ettiklerine bak? O kalana bakma, kalan senin değil. Takdim ettiklerine, gönderdiklerine, sevk ettiklerine bak ne sevk ediyorsun?

Şurada bir bina yapmayı beceremedik. Bunu adam yalnız başına yapmış. Biz bir sürü cemaat şu şeyi beceremedik burada. Bizim halimiz bundan ibaret.

Onun için akılı, sen dünyaya ait olan akılları deme. Akıl, öldükten sonra işe yarayacak olan akla akıl derler. Öldükten sonra işe yarayacak olan akla akıl derler. Yoksa ötekilerine dünya akılı derler ki, gâvurlarda bugün daha çok. İşte Ay'a da gidiyor, öteye de gidiyor, beriye de gidiyor.

Onun için aklımızı başımıza alalım da, el-hamdü lillâh Cenâb-ı Hak bize İslâm dinini nasib etmiş. Gözümüz de var görüyoruz ki bu dünyada kimse kalmıyor. Herkes buradan müddeti bitince çekilip gidiyor. O toprağın altına koyduk mu, bu vücut kayboluyor.

Şimdi bir levha gördüm o gittiğim evde de. Çok güzel yazılmış bir yazı. Diyor ki:

Buğday tanesi, ne tanesi olursa olsun, toprağa düşmedikçe bitmiyor. Toprağa düşmedikçe, yani toprağın altında

kaybolmadıkça bitmiyor. O dışarıda, ambarda, çuvalda durursa, o öyle durur. Ama ne zaman onu toprağın altına, mevkiine, yerine koyar, üstünü de örtersen, bakarsın orada filizlenir, çıkar. Bire 10, bire 20, bire 50 nasibine göre, bakışına göre verir.

Binâen aleyh, sen kendini bu dünyada bu varlıklara verdikçe bir şey kazanamazsın. Sen Allah'ın kudreti karşısında eri ve ona teslim ol da, insanlık denilen şey sende doğsun. Sen insanlık denilen şeyin ne demek olduğunu o zaman gör. Yoksa Ay'a gidene özenir de, "Ben de aya gideceğim. Bana ne lazım âhîret?" dedin mi, yandın ki yandın yani...

b. Dünya Tatlıdır

Taberânî. Abdullah ibn-i Amr ibnü'l-As RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²²³

الدُّنْيَا حُلْوَةٌ خَضِرَةٌ، فَمَنْ أَخَذَهَا بِحَقِّهَا بَوْرِكَ لَهَا فِيهَا، وَرَبِّ
مَتَخَوِّضٍ فِيمَا اشْتَهَتْ نَفْسَهُ، لَيْسَ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَّا النَّارُ
(طب. عن ابن عمرو)

RE. 208/2 (*Ed-dünyâ hulvetün hadıratün, femen ehazehâ bi-hakkihâ bûrike fihâ, ve rubbe mütehavidın fîme'stehet nefsihû, leyse lehû yevme'l-kıyâmeti ille'n-nâri.*)

(*Ed-dünyâ hulvetün hadıratün*) "Dünya tatlı ve yeşilliktir. (*Femen ehazehâ bi-hakkihâ bûrike fihâ*) Kim dünyayı hakkı ile alırsa, o adam için mübarek kılınır. (*Ve rubbe mütehavidın fîme'stehet nefsihû*) Nefsinin arzularına dalan nice kimseler vardır ki, (*leyse lehû yevme'l-kıyâmeti ille'n-nâri*) kıyamet günü alacağı, ateşten başka bir şey değildir."

Dünya çok güzel bir şey, çok tatlı... Alah-u Teâlâ taşını, toprağını, yeşilliklerini, ayını, güneşini gayet güzel bir şekilde yaratmış. Bu gördüğün alemlerin hepsi dünyadan ibaret. Hepsini gayet güzel şekilde yapmış, hepsinin hayranıyız. Hepsine öyle

²²³ *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.184, no:6075.

güzel bir intizam vermiş ki, bugün insanın akli durur bu intizamı görünce... Buna tabiat demek kadar cehalet olamaz aziz kardeş!

Bu dünya tatlı bir şey, güzel bir şey. İnsanları ne kadar aldatıyor ne kadar! Kim bunu hakkıyla alırsa, yani dinin kaidelerine riayet ederek, dünyaya aldanmamak şartıyla, helalinden çalışır çabalar, kazanır da ne yapabilirse, o ona mübarek olur. Kendi de, çoluk çocuğu da, cemiyeti de bundan istifade eder.

Ne kadar çok bu dünyaya dalan insanlar vardır ki, hep canlarının istediklerini yapmakla ömürlerini tüketiyorlar. Gözlerini yumduktan sonraki ahiret aleminde bunların cehennemden başka yerleri yoktur.

Sen şimdi bunun hangisini ihtiyar edersin?

Ama diyeceksin ki sen:

"—Bugünkü dünyada bugünkü ilimlerde bu âhiret mefhumu unutulmuş derecede. İnanan pek az!"

İnanan pek azsa, biz ancak inananlara müslüman deriz. İnanmayanların müslümanlıkla ilgisi yoktur. O hangi yolda giderse, o yolun sahibi olur.

c. Dünyâ Lânetlidir

Tirmizî, İbn-i Mâce ve Beyhakî, Ebû Hüreyre RA'dan; Taberânî Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²²⁴

الدُّنْيَا مَلْعُونَةٌ، مَلْعُونٌ مَا فِيهَا، إِلَّا ذَكَرَ اللَّهَ وَمَا وَالَاهُ، أَوْعَالِمًا، أَوْ
مَتَعَلِمًا (ت. ه. هب. عن أبي هريرة؛ طس. عن ابن مسعود)

²²⁴ Tirmizî, *Sünen*, c.VIII, s.302, no:2244; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XII, s.136, no:4102; Begavî, *Şerhü ' s-Sünneh*, c.VII, s.197; Beyhakî, *Şuabü ' l-İman*, c.II, s.265, no:1708; Ukaylî, *Duafâ*, c.II, s.326; Ebû Hüreyre RA'dan. Taberânî, *Mu ' cemü ' l-Evsat*, c.IV, s.236, no:4072; Ebû Mes' ud RA' dan. Heysemî, *Mecmaü'z-Zevaid*, c.I, s.323, no:492; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan. *Kenzü ' l-Ummâl*, c.III, s.186, no:6085, 6085; *Keşfü ' l-Hafâ*, c.I, s.412, no:1321; *Câmiü ' l-Ehâdîs*, c.XIII, s.258, no:6252.

RE. 208/3 (*Ed-dünyâ mel'ûnetün, mel'ûnün mâ fihâ, illâ zikra'llâhi ve mâ vâlâhu, ve âlimen, ev müteallimen.*)

(*Ed-dünyâ mel'ûnetün*) “Dünyâ lânetliktir, lânetlenmiş olan bir şeydir; (*mel'ûnün mâ fihâ*) içindekiler de lânetlenmiştir. (*İllâ*) İstisnâsı var...” Yâni, bazısı lânetli, hepsi lânetli değil... (*İllâ zikra'llâhi ve mâ vâlâhu, ev âlimen, ev müteallimen*) “Zikrullah ve onun tâbîleri, alimler ve ilim öğrenenler hariç.”

Buradaki *mel'un* kelimesi bizim bildiğimiz *mel'un* değil de metruk, terk olunmuş, boş. İşte şu âlemde dönüp duran bir şey. Onda olan her şey de öyle biter kalırmış. Herkes kendi hâline göre.

Ama üç şeyi ayırdı Peygamber Efendimiz, önemli olarak:

1. (*Zikra'llâhi ve mâ vâlâhu*) Zikrullah ve onun tâbîleri, onunla ilgili detaylar... Zikrullahı sevmiştir Allah... Zikrullahın yapıldığı yerler, mescidler... Zikrullah'ın anlatıldığı, Allah'ın anıldığı kitaplar... Onlar müstesnâ...

2. (*Ev âlimen*) Alim, bilen insan müstesnâ...

3. (*Ev müteallimen*) Öğrenen insan müstesnâ... Ötekilerin kıymeti yok!..

Müteallim; öğreniyor öğretiyor, öğrenmeye çalışıyor. Dünyada ancak bunlar fayda verir insana. Ama bu ilmin içerisinde dünya ilmi de var. İstersen dünya ilmini çalış ama âhiret ilmini bırakmamak şartıyla. Yani dinini bırakmamak şartıyla, evet dünya ilimlerini de bilmek mecburiyetindeyiz. Onu bilmeyin demiyoruz. Onu da bil ama kendi dininin icaplarını da terk etme ve bırakma!

İmam Azam Hazretlerinin oğlu Hammad'a bir vasiyeti var. O vasiyetinde bir cümlesinde şöyle diyor:

"—Oğlum, dünyadayken muhtaç olduğun ilimleri öğrenmekten geri kalma!" diyor.

E bugün hayat hep bir halde durmuyor ki! Her gün değişiyor dünyanın halleri. Dünyanın hallerine her gün uymak mecburiyetindedir insan. Uyamazsan yaşayamazsın.

Binâen aleyh bugün herkesin bildiği şeyi sen de bileceksin, hatta onların üstüne de geçmeye çalışacaksın. Bu hiçbir zaman dünya olmaz. Bir şey seni ahiretten, Allah'tan, Peygamber'den,

kitabından, dininden ayırıyorsa, alıkoyuyorsa; o senin için dünyadır.

d. Dünya Mü'mine Lâyık Değildir

İbn-i Lâl ve Hâkim, Hz. Aişe RA'dan rivayet etmişler.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²²⁵

الدُّنْيَا لَا تَصْفُو لِمُؤْمِنٍ ، كَيْفَ وَهِيَ سِجْنَةٌ وَبَلَاؤُهُ
(ابن لال ، ك. في تاريخه عن عائشة)

RE. 208/4 (*Ed-dünyâ lâ tasfû li-mü'minin, keyfe ve hiye sicnüühû ve belâühû.*)

(*Ed-dünyâ lâ tasfû li-mü'minin*) "Dünya hiçbir zaman mü'mine layık değildir. (*Keyfe ve hiye sicnüühû ve belâühû*) Nasıl lââyık olsun ki, dünya müminin belâsı ve zindanıdır."

Bu dünyada Âdem AS'dan beri fitne, fesat, belâ, ibtilâ ve hastalıkların hiçbirisi bitmiş değildir. Şimdi bir doktorumuz söylüyordu ki, o DDT dedikleri ilaç var ya, onu Amerika ve Avrupa yasak etmiş bugün. Çünkü çok büyük zararı varmış. Meyvalar üzerindeki ve insanlar üzerindeki tesiri katiyen gitmiyormuş. Denize dökülen suları dahi denizdeki mahlûkları öldürüyormuş. O kadar zararlı bir şeymiş.

Ama biz meyvelerimiz kurtsuz olsun diyerek sıkıyoruz onu. Geçenlerde zeytincilere uğramıştık köyde, zeytinciler şikâyet ettiler ki ağaçlarımız kurudu. Biz zeytinin kurdunu öldürelim derken, ağaç gitti ortadan. Şimdi ilacı azıcık da fazla sıkılmış demek ki, yahut sert gelmiş, ağacı da bozmuş. Bir ağaç kim bilir kaç senede meydana geliyor?

Ama o bugün zararını öğrenerek yasak etmiş. Onun için dünya etkiliyor âlemi. Bugün böyle der, bir felaket çıkar, yarın öyle der. İşte yangın olur, sel olur, şu olur bu olur. İptilasız gün olmuyor. Yalnız Allah'a bel bağlayan ve ona teslim olan insanların, belâları

²²⁵ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.229, no:3105; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.187, no:6090; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.411, no:1318; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XIII, s.12, no:12435.

da başlarına rahmet oluyor. Onlar belâlardan da müteessir olmaz yani.

"—Dünya mü'mine nasıl layık olsun. Nasıl layık olsun, onun hapisanesidir ve onun bela yeridir." buyuruyor.

Burada iptilalarla uğraşır durur. Çocukluğu bir türlü, gençliği bir türlü. Gençlik bir âfet, önüne geçmek kolay da bir şey değil. İhtiyarlık bir âfet, o da ayrı bir dert... E sonra bir hastalıkların envai çeşidi var, onlar ayrı ayrı iptilalar. E bunlar hep dünyaya mahsus. Ahirette ise bunların hiçbirisi yok.

Onun için çocuk ana rahmindeyken daracıktır yer. Oradan çıkmasını canı istemez, ağlar sızlar. Tabi ki dünyaya çıktıktan sonra, "Hadi gir eski yuvana!" desen, hiç birisi girmek istemez. Binâen aleyh biz dünyadan bugün gitmek istemiyoruz öbür tarafa. Ama gittikten sonra, hadi isterseniz sizi dünyaya bir daha gönderelim dedikleri vakitte, hiçbirimiz istemeyeceğiz.

Niçin? Ooo, akılların haricinde saltanat âlemi. Orasını bırakıp da buraya kim gelecek bir daha?

e. Dünya Ahiret Ehline Haramdır

Deylemî. Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²²⁶

الدُّنْيَا حَرَامٌ عَلَىٰ أَهْلِ الْآخِرَةِ، وَالْآخِرَةُ حَرَامٌ عَلَىٰ أَهْلِ الدُّنْيَا،
وَالدُّنْيَا وَالْآخِرَةُ حَرَامٌ عَلَىٰ أَهْلِ اللَّهِ (الديلمي عن ابن عباس)

RE. 208/5 (*Ed-dünyâ harâmün alâ ehli'l-âhireti, ve'-âhiretü harâmün alâ ehli'd-dünyâ, ve'dünyâ ve'l-âhiretü harâmün alâ ehli'llâhi.*)

(*Ed-dünyâ harâmün alâ ehli'l-âhireti*) "Ahireti murad eden insanlara dünya haramdır." Ahireti murad eden insan bu

---

²²⁶ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.230, no:3110; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.184, no:6071; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XIII, s.6, no:12424.

dünyaya kıymet vermez. Dünya zevk ü saltanatına kat'iiyen aldanmaz, metelik vermez.

Yalnız şimdi siz kardeşlerimden yine rica ediyorum. Bugünkü bizi aldatan nefisler, şehvetler, şeytanlar, etrafın çeşitli hileleri; nefes alalım diyerek deniz kıyılarına, yazlıklara birçok paralar harcayarak kıyamet kadar insan bugün dolu deniz kenarlarında... Bunlar hastalıkların menbaıdır, dertlerin menbaıdır, felaketlerin menbaıdır, ahlâksızlıkların da menbaıdır. Sen nasıl oluyor da evladını, karını, kızını, çocuğunu götürüp o felâketin içerisine atıyorsun?

Hiç gözün yok mu, hiçbir kulağın yok mu, hiçbir aklın yok mu?

Memleketimize bak, bu kadar köyler var etrafta... Havası güzel, suyu güzel, sütü de güzel, yağı da güzel, balı da güzel... Git bir köye, orada otur, hiç günaha da girmezsin. Münevver bir insansan oradaki halk seni görür;

"—Ooo, maşallah bizim doktor bey, bizim hakim bey, bizim mühendis bey bak camiye de geliyor." diyerek, belki sizden özenerek onlar da camiye giderler.

Fırsat elinize geçerse kahvelere de girersin;

"—Kardeşim bu sıhhatinizi niçin bozuyorsunuz buralarda? Yazık değil mi, ömrünüzü buralarda ziyan ediyorsunuz? Erken yatın erken kalkın." dersin.

Birdenbire zorlamadan;

"—Böyle erken yatarsanız şöyle faydası var, erken kalkarsanız böyle faydası var. Bunlarla ömürlerinize yazık etmeyin!" diyerek birer nasihat edersin.

Bugün bir parça derken, yarın bir parça derken, bakarsınız, hiç olmazsa onda bir, hatta yüzde bir istifade ettirdiysen bil ki senin için büyük bir devlet.

Onun için, bak burada çok güzel şey söyler.

Rezzâk, her gün söylüyoruz, Esmâül Hüsna'dandır, "Rızkı veren" demektir. Rızkı veren senin sa'yin değil, senin aklın değil, senin kuvvet ve kudretin, sermayen de değildir. Rızkı veren Allah'tır. O zekâyı veren Allah'tır. Sana o kuvveti veren yine Allah'tır. O sermayeyi veren de yine Allah'tır. Seni o işlere sevk eden yine Allah'tır. Onları sen kendinden bildiğin gün, çok büyük

hataya düşmüş olursun.

Binâenaleyh ehl-i âhîret bilir ki Rezzak Allah'tır. Esbabını halk edecek, benim rızıkımı bana gönderecektir. Sebebine teşebbüs eder, oradan rızıkını bekler. Allah-u Teâlâ ne takdir ettiyse onu da ona verir.

Bizim Cüneyd dediğimiz evliyaullahtan bir zât vardır. İsmi meşhur, herkes tarafından anılır. Abdulkadir'den filan evvel, 250 senesinin insanlarından.

Bu zât inci boncuk satarmış. Fakat sabahleyin dükkânına gider, bir rivayette 400 rekât, bir rivayette de 600 rekât namaz kılmadan dükkânın perdesini açmazmış. Perdeyi çekiyor, içeride *Allahu ekber* diye namaza duruyor. 400 rekât namaz herhalde 5-6 saatte kılınmaz. Yani o kadar zaman, erken başlar öğleye yakın zamana kadar namazla meşgul oluyor, sonra dükkânını açıyor. Az bir zamanda Allah-u Teâlâ ne rızık gönderecekse ona gönderiyor.

Senin rızıkın kaçmaz. Mutlaka seni bulacaktır o. Sen dükkânında olmadığından dolayı adam geldi de, beni bulamadı da gitti. Vah vah, şuradaki paraları kaçırdım. Üzülme buna... O rızık seninse, dönüp dolaşacak, yine mutlaka gelip senden onu alacaktır o. Buna inanmak lazım!

Onun için geçenlerde Pakistanlılar gelmişti buraya. Bize dediler ki:

"—Sizin memleketlerinizde görülmesi lazım olan yerlerden birkaç yer bize göstermez misiniz? demişler,

Arkadaşlar da tutmuşlar, işte şu fabrikaya bu fabrikaya götürmüşler. Bak Pakistanlı ne diyor:

"—Yahu bu demir parçaları bizim memlekette de var. Biz Türkiye'ye bu demir parçalarını görmeye gelmedik. Biz sizden görülecek yerleri istedik; cami, mescid, muhterem kimseler... Bunları istedik, siz de buraya getirdiniz, demir parçalarını gösteriyorsunuz. Ne olacak bunlardan?"

Bunlar mâlum ya geliyorlar 3 ay, 5 ay, 6 ay, 8 ay, hatta bir sene seyahat ediyorlar. Geçen gelenler 11 aydır seyahattheyiz dediler ya. Burada hani vaaz u nasihat ettiler.

Demişler ki:

"—Yahu siz bu kadar zaman böyle geziyorsunuz da çoluk

çocuğunuzun nafakası ne oluyor?" demişler.

Bak, cevaba bak:

"—Allah Allah, biz sizi müslüman zannediyorduk, şu sorduğunuz soruya bak? Rezzak biz miyiz yahu?" demişler.

Onun için, büyüklerden birisi hacca gidecek olmuş da, hacca giderken hanımını evde yalnız bırakmış. Konu komşu demişler ki;

"—Senin efendi hacca gidiyormuş, bir şey bıraktı mı sana?"

O zaman hacılar altı ayda filan gelecek.

"—Hanımefendiler, benim kocam rızık yiycidir, rızık verici değil. Rezzak Allah'tır." demiş.

Kadına bak, aklına bak, ne güzel söz söylüyor komşularına... Böyle düşünmek lâzım. Çünkü bizim müslümanların akidesinde böyle... Rezzak Allah'tır. Bitti!

Aziz kardeş!

Bugünkü âlemleri inceleyince hep görüyoruz ki yerin altında çeşitli mahlûklar yaşıyor. Üstünde başka, altında başka... Bunun suyu nereden gelir, havası nereden gelir, yiyeceği nereden gelir. O kurdu görürsün ağacın içerisine girmiş, ne hava alacağı yer var, ne nefes alacağı yer var. Fakat orada büyür de büyür. Envai çeşidi var. Bugün artık Allah'ın Rezzak olduğuna inanmamak mümkün değil.

Onun için sen rızıkını Allah'a havale et!

Sonra bak bir şey daha söyleyeyim sana: Bir insan kendisi koşar, "İşte şu sanatı yapayım, şu işi yapayım da rızıkım oradan bana gelsin!" der. Biri de vardır ki rızık onu kovalar.

Nasıl kovalar bilir misin?

Sabahleyin abdestini alırsın, erken vakitte kalkarsın, namazını camiye gelirsın. Camiye geleceksin, evde olmaz. Eğer yakında, etrafında cami yoksa, başka... Cami olduğu takdirde camiye gelirsın, sabah namazını kılarırsın. Sabah namazını kıldıktan sonra korkma ve kaçma: otur!

Ne kadar? Bayram namazını kıldığımız zamana kadar... Yani güneş doğuşundan asgari 30-45, bir saat sonrasına kadar. Otur, Kur'an oku, bildiğini oku. Yalvar yakar, ne dersen de.,,

Sonra iki rekât namaz kıl! Bu iki rekât namaza, *işrak* namazı deriz. Nafile bir namazdır. Bu *işrak* namazını da kılar işine

gidersen, senin arkandan rızkın seni kovalar. Hani düşman adamı nasıl kovalar, Allah esirgeye, rızık da seni kovalar, yakalar seni neredeyse, kaçırmaz seni.

Ama bunu yapmadan ben rızkımı kazanacağım deyip hem kendini yorarsın, hem de yine taksimde neyse eline ondan başka şey de geçmez.

Çok geçecek de ne olacak? Farz edelim çalıştık çabaladık, geceyi gündüze kattık, derken milyonların sahibi olduk. İşte birçok apartmanlara sahip olduk, mallara mülklere sahip olduk. Herkes şimdi parmakla gösteriyor:

“—Filan adamı görüyor musun? Şöyle adamdır. Hayırlar da yapıyor, ne iyi adamdır!” diye gösteriyor herkes.

Ne kıymeti var? Gözünü yumdun mu, herkesin gideceği yer belli. Ne takdim edebildiysen o tarafa, o gider seninle... Gerisi boş!

Onun için âhiret ehli olan kimseler dünya ile meşgul olmak istemezler.

(*Ve'l-âhîretü harâmün alâ ehli'd-dünyâ*) "Ahiret de ehli dünyaya haramdır."

Dünya adamı; ibadet bilmiyor, taat bilmiyor, gece gündüz çalışıyor. Servet sahibi olacağım, şu olacak bu olacak. Buna da âhiret haram... Dünya adamı o.

(*Ve'dünyâ ve'l-âhîretü harâmün alâ ehli'llâhi.*) “Dünya da ahiret de ehlullah haramdır.”

Ehlullah var burada; Allah'ın sevgili, bahtiyar kulları var. Herkes bizim gibi olsaydı, dünya çoktan batardı. Ama Allah'ın içimizde çok sevdiği bahtiyar kulları vardır ki onlara evliyâ deriz, ehlullah deriz. Onlar ahireti de istemezler.

Âhiret ancak Allah-u Celle ve A'lâ'nın tecellisi içindir. Cennetteki şu güzellikler, cennetteki bu hürîler, bu gibi zevklerle filan onların işleri yoktur. Nasıl bu dünyada da onlar öyle kadınlarla filan zevk ü sefadan işleri olmamıştır. Âhirette de böyle zevk ü sefaya düşkün değildirler. Onun için âhireti bu cihetten istemezler.

Ahireti isteyişleri, Allah-u Teâlâ'nın cemâlini görmek içindir. Yoksa ahirette çok güzel yaşayış var ama, onlar bu yaşayışa da

kıymet vermezler. Onlar için ancak cemâl-i ilahiye müşahede vardır. Bütün dertleri odur.

f. Dünyanın Ömrü

Deylemî, Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²²⁷

الدُّنْيَا كُلُّهَا سَبْعَةُ أَيَّامٍ مِنْ أَيَّامِ الْآخِرَةِ، وَذَلِكَ قَوْلُ اللَّهِ: وَإِنْ يَوْمًا عِنْدَ رَبِّكَ كَالْفِ سَنَةِ مِمَّا تَعُدُّونَ (الحج: ٤٧) (الديلمى عن أنس)

RE. 208/6 (*Ed-dünyâ küllühâ seb'atü eyyâmin min eyyâmi'l-*

²²⁷ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.57, no:4150; Sehâvî, *Mekâsîdü'l-Hasene*, c.I, s.693, no:1243; Cürçânî, *Târih-i Cürcan*, c.I, s.140, no:154; Enes ibn-i Malik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XIV, s.361, no:38939; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XIII, s.11, no:12433.

âhireti, ve zâlike kavlu'llâhi: Ve inne yevmen inde rabbike keelfi senetin mimmâ teuddûne.)

(*Ed-dünyâ küllühâ seb'atü eyyâmin min eyyâmi'l-âhireti*) "Dünyanın bütün ömrü ahiret günlerinden yedi günden ibarettir. (*Ve zâlike kavlu'llâhi*) Bu Allah-u Teâlâ'nın şu kavli iktizasıdır:

وَإِنْ يَوْمًا عِنْدَ رَبِّكَ كَأَلْفِ سَنَةٍ مِمَّا تَعُدُّونَ (الحج: ٤٧)

(*Ve inne yevmen inde rabbike keelfi senetin mimmâ teuddûne.*) "Rabbinin indinde bir gün, sizin saydığınız sene ile bin sene gibidir." (Hac, 22/47)

Ahiretin bir günü, dünyanın bin senesine muadildir.

g. Peygamber SAS ve Dünya

Ebû Abdurrahman es-Sülemî ve Deylemî, Hz. Aişe RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²²⁸

الدنيا لا تنبغي لمحمد، ولا لآل محمد (أبو عبد الرحمن،
والديلمي عن عائشة)

RE. 208/7 (*Ed-dünyâ lâ tenbağî li-muhammedin, ve lâ li-âli muhammedin.*)

(*Ed-dünyâ*) "Dünya, içinde yuvarlandığımız şu alem, (*lâ tenbağî li-muhammedin*) Muhammed SAS'e lâyık değildir. İstemem ben böyle şey... (*Ve lâ li-âli muhammedin*) Muhammed SAS'in âline, ailesine ve ona uyanlara da bu dünya yaramaz."

Niçin? Ahkoyar seni ahiretinden, ahkoyar seni o güzel Allah'ından... Şu 50-60 senelik ömrün bir kısmı çocuklukla gider, bir kısmı ihtiyarlıkla gider, bir kısmı da uyku ile geceleri gider. E bir kısmı da zevk ü sefa ile gittikten sonra, sana ne kalır artık

²²⁸ Ebü's-Şeyh, *Ahlâku'n-Nebiyyi*, c.II, s.409, no:797; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.187, no:6089; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XIII, s.13, no:12436.

geride?

Aziz kardeş! Onun için sen aklını başına al. Bu dünyada Allah-u Teâlâ bu fırsatı bize vermiş, bir müddet burada geçineceğiz. Bu fırsatı vermiş bize, o ahireti kazanmamız için. Yoksa bu dünyada boyumuzu posumuzu göstermek için değil.

Allah-u Teâlâ'nın mahlûku çok, sayısını kendisinden başka kimse bilmez. Fakat biz eşref-i mahlûkatız. Sabahleyin şuradan gelirken orada bir çiçek var. Gül diyorlar, pek güzel kokusu var. Baktım şöyle kokladım, oh mis gibi kokuyor. Yahu dedim, şu bir çiçek işte... Nereden baksan bir ot parçası. Ondan bir ufacık bir şey çıkmış, mis gibi kokuyor. Şu eşref-i mahlûkat olan insanın kokusu acaba neye değişilir? Biz ne için kokmuyoruz?

Bak arı bala gelir, arı balın nerede olduğunu arar bulur. O kokuyu, çiçekleri de biz arayıp buluyoruz. İnsanların içerisinde böyle bahtiyar insanlar da doludur. Biz onların yanında hiç kahrız.

O kokuları neşredebilen insan eşref-i mahlûkat iken, onun kadr ü kıymetini, bu dünyanın on para etmez cifeleri uğrunda feda edip de ahirete eli boş, bomboş gitmek insanlık alâmeti midir?

Dünyanın zevk ü serveti içerisinde yaşa, feda et her şeyi. En nihayet bu dünyaya gözünü yum git. İnsanlık bu mudur yani?

Aziz kardeş! Onun için, büyüklerimiz çok güzel vasiyetler, nasihatler etmişlerdir bize. O vasiyetlerin, nasihatlerin içerisinde geçer ki:

Bu dünya fanidir, her şeyi de fâni. Hiçbir şeyinin bekası yoktur. Âhiret bakidir, içindekilerinin hepsi de bakidir. Sen faniye aldanıp da bakiyi kaybetme. Faniye aldanıp da bâkiyi kaybetme!

Baki olan ahireti kazanmak için çok şey istemiyor Allah-u Teâlâ... Bir iman istiyor senden; "*Lâ ilâhe illa'llah, Muhammedün rasûlü'llah*" de ve onun üzerinde dur.

O "*Lâ ilâhe illa'llah, Muhammedün rasûlü'llah*" ne istiyor senden? Doğruluk istiyor.

قُلِ اللَّهُ، ثُمَّ اسْتَقِم .

(*Kulî'llâh sümme'stakim*) "Allah de, ondan sonra istikametten ayrılma!"

Ne için Allah diyorum? Dinini sevdiğim için diyorum.

Onun dini ne icab ediyor? Namaz, oruç, şu, bu...

Namaz ne istiyor? Abdest istiyor, taharet istiyor.

Aziz kardeş! Kusura bakma, abdest kolay bir şey değil! Lâlettayin çeşmenin başına gidip de yıkanmaktan ibaret değil. O huzur-u Rabbi'l-âlemîn'e gelmek için bir hazırlıktır.

O hazırlığa abdest bozmak suretiyle başlarız. Abdestimizi bozarız, içerimiz temizlensin de pislik olmasın, sıkılmayalım. Sıkıntı olmasın içimizde, rahat rahat huzur-u Rabbi'l-âlemîn'e duralım diye, evvela def-i hâcet yerine gider, orada rahatlarız. Orada kurulanma ve temizlenme usulleri vardır ki bunları mü'minlerin bilmesi lazım ve yapması lazım. Bilmezsen ve yapmazsan olmaz.

İstibrâ denilen bir kurulanma vardır. Sidiğin arkasını alabilmek için o kurulanmayı yapmak müslümanın vazifesidir. Taharet denilen bir bez vardır, taharet bezi derler. Onun müslümanın, çarşı içindeyse taşınması lazım yanında. Bu taharet bezleri ile silinip kurulanması lazımdır. Bunları yapmadığı takdirde o mülevves sular donlara bulaşır, o mülevves donlarla huzur-u Rabbi'l-âlemîn'e durulunca, makbul olmaz bu iş.

Onun için taharete dikkat etmek lazım. Sidiğin arkası kesilinceye kadar *istibrâ* denilen şeyi yapmak lazım. Ondan sonra abdestini alırsın, güzel güzel kibleye dönersin.

Abdest almanın duaları vardır. Ellerini yıkarken elleri yıkama duası, ağızını yıkarken ağız yıkama duası. Hepsinin, her azânın ayrı ayrı duaları vardır. Bu duaları okuyarak teenni ile, zevk ile üstünü kirletmemek şartıyla aldığın bir abdestle...

Bu abdesti de şu niyetle alırsın:

"—Ben bu abdestim ile Cenâb-ı Hakk'ın huzuruna çıkacağım. Ona lâıyk bir şekilde çıkabilmem için, yâ Rabbi! kabul et!" diyerek alırsın.

Sonra gelirsin mescide, sağ ayağını atarak girersin. Vakit çok erkense mescid namazı diye nafil bir namaz vardır, iki rekât bir namaz kılarırsın. Eğer vakit gelmişse, kılınan sünnetler onun

yerine de geçer. Onunla iktifa da edersin.

Namazını kılıp da hemen kaçma! Namazını kılınca, ben ödedim borcumu diye kaçma. Kaçarsan olur ama asıl matlup, teenni ile namaza erken girip namazdan geç çıkmak efdal-i âmâldir.

Ama diyeceksin ki:

“—İşim ona müsait değil!”

Eğer işçiysen, başkasının yanında çalışıyorsan, gündelikli isen hakkın var, gidersin. Ama başkasının yanında çalışmıyorsan, kendi hizmetindeysen, o zaman ağır ağır, teenni ile hareket edersin. Herkes çıksın zararı yok, sonra da sen çık. Acele etme orada ve bil ki rızkın Allah'ın elindedir, başkasının elinde değildir. İsterse sana bollatır, isterse daraltır.

Onun verdiklerini durduracak kimse yok. Vermediğini kimse veremez, verdiği de kimse mâni olamaz.

Bu kadarcık yeter.

Allah kusurlarımızı affetsin... Tevfikât-ı samedâniyyesine mazhar eylesin... Rıza-i ilahiyesine muvafık ameller edebilmek ve hüsn ü hatimelerle âhirete göçebilmek devlet ve şerefine sizi de bizi de, bütün müslümanları da nail eylesin...

Li'llâhi'l-fâtihah!

01. 08. 1971 – İskenderpaşa Camii

24. ZİKRİN ÜSTÜNLÜĞÜ

Eüzü bi'llâhi mine's-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve'l-âkıbetü li'l-müttakîn...
Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve
sahbihî ecmaîn...*

*İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh... Ve
enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llâhu aleyhi ve
sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin
bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve
bi's-senedi'l-muttasili ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme
ennehû kâl:*

الدنيا لا تبغى لمحمد، ولا لآل محمد (أبو عبد الرحمن،
والديلمي عن عائشة)

RE. 208/7 (*Ed-dünyâ lâ tenbağî li-muhammedin, ve lâ li-âli
muhammedin.*)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

“—Mefhar-i mevcûdât Muhammed Mustafâ râ salevât!”

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidinâ muhammed...]*

“—Seyyidü's-sâdât Muhammed Mustafâ râ salevât!”

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidinâ muhammed...]*

“—Habîb-i Hüdâ Muhammed Mustafâ râ salevât!

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidinâ muhammed...]*

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihannın serveri, sevgili
Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin...

a. Peygamber SAS ve Dünya

Ebû Abdurrahman es-Sülemî ve Deylemî, Hz. Aişe RA'dan

rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²²⁹

الدُّنْيَا لَا تَتَّبِعِي لِمُحَمَّدٍ ، وَلَا لِآلِ مُحَمَّدٍ (أبو عبد الرحمن ،
والديلمي عن عائشة)

RE. 208/7 (*Ed-dünyâ lâ tenbağî li-muhammedin, ve lâ li-âli muhammedin.*)

(*Ed-dünyâ*) "Dünya, içinde yuvarlandığımız şu alem, (*lâ tenbağî li-muhammedin*) Muhammed SAS'e lâyık değildir. İstemem ben böyle şey... (*Ve lâ li-âli muhammedin*) Muhammed SAS'in âline, ailesine ve ona uyanlara da bu dünya yaramaz."

Bu geçen haftaki son ders idi, fakat üzerinde durulmaya değer bir derstir.

El-hamdü lillâh hepimiz ehl-i sünnetiz. Muhammed SAS'in ümmetinden olduğumuzu iddia ederiz de, fakat onun yolunda ne kadar gidebildiğimizi herkes kendi ölçüsüyle ölçer.

Bakın ben onun yolunda mıyım değil miyim? Adı dilimde öyle ama, harekâtımı da bir kere onun harekâtına tatbik etsem, iş meydana çıkacak.

O Fahr-i Kâinat SAS Allah'ın en sevgilisi ve bir tanesi. Varlıkları onun için yaratmış, bizi de ona ümmet olarak yaratmış. Dünyadaki her şeyi de onun emrine âmâde kılmış; dağını, taşını, her şeyini... Dağlar ona kendilerini arz etmişler; taşlarıyla beraber altın olarıktan, o vadiler, tepeler, her şeyler:

"—Altın olarak senin ardın sıra istediğin yere gidelim, istediğin gibi bizi harca, kulan!" demişler.

Bunların hiç birisine iltifat etmemiş. Onun için;

"—Dünyâ Hz. Muhammed SAS'e yakışmadığı gibi, âli Muhammed'e de yakışmaz."

Âli Muhammed, Peygamber SAS'in ehl-i beyti, ailesi, ashabı demektir. Kıyamete kadar gelen ümmeti de onun âli

²²⁹ Ebü's-Şeyh, *Ahlâku'n-Nebiyyi*, c.II, s.409, no:797; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.187, no:6089; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XIII, s.13, no:12436.

içerisindedir. Biz de âl-i Muhammed'deniz. O zaman:

"—Bana tâbî olan ümmetime de lâıyk olmaz bu dünya..." buyurmuş oluyor.

Dünya ne?

Dünya, işte şu içinde bulunduğumuz âlem. Fakat biz yemek mecburiyetindeyiz, giymek mecburiyetindeyiz. Örtünecek elbiseye ihtiyacımız var. Kışın soğuktan koruyacak, yazın sıcaktan koruyacak bir eve ihtiyacımız var.

Bu ihtiyaçlar karşısında, çalışmak mecburiyeti doğuyor. Bu çalışmak mecburiyetinin karşısında, dünyaya iltifat ediyoruz. Fakat bu dünyaya olan iltifatımız, bizim sırf şu dünyada Cenâb-ı Hakk'ın verdiği ömür kadar yaşayıp, Allah'a kulluk edebilmemize sebep oldukları için... Yani yemesek olmaz, yaşayamayız. İçmesek olmaz, giymesek olmaz, evimizde açıkta yatamayız. Bunlar mecburi olacak.

Bunlar niçin olacak? Biz Allah'a kulluk edelim diye olacak. Biz bunları isteriz, Allah'a kulluk edebilmemiz için isteriz; yoksa bunlarla iftihar etmek için değil. Eğer bunlar medâr-ı iftihar olmak için yapıyorsa, o dünyadır, yakışmaz âl-i Muhammed'e... Yok, Allah'a kulluk etmek içinse tamam. Çünkü kuvvetimiz olmazsa kalkıp da namaz kılamayız, oruç tutamayız, hayır u hasenât yapamayız, hacca da gidemeyiz, hiçbir şey yapamayız.

Demek ki bunlar olacak ki, yardım da edeceğiz, hacca da gideceğiz, kendimizi de kuvvetlendirip ibadet ve taat edebilmemiz için bir ihtiyacımız var, zorunlu ihtiyaç bu... Bu zorunlu ihtiyaç için, bu ibadetleri yapabilmek için dünyaya çalışırız. Bu ibadetleri yapamıyorsak bu dünya bizi alt etmiş, altına almış, bizi kendi emrine musahhar kılmıştır. Halbuki o bizim emrimize musahhar olacak, Biz onun emrinde değil o bizim emrimizde musahhar olacak, biz ondan istifade edeceğiz, Allah'a kulluk etmek için. Maksat, gaye, bizim yaratılıştaki gayemiz Allahu Teâlâ'yı tanımak ve bilmek ve O'nun emrettiği vazifeleri yapabilmek. Bunu yapabiliş de yaşadığımız müddetçe âl-i Muhammed'den olmakla iftihar ederiz ve daima Cenâb-ı Hakk'a şükrederiz:

"—El-hamdü lillâh yâ Rabbi! Bize bu nimetleri verdin ve bu nimetler dolayısıyla da bizi bugün dinin üzerinde yaşatıyorsun."

Ama bunun dışına çıkılırsa, bir iftihar vesilesi olan çok kazanç ve çok yaşama sevdasına çıkılırsa, o da âl-i Muhammed'e yakışmaz.

"—Ne bana yakışır, ne de benim ümmetime yakışır." diyor Rasûlüllah SAS Efendimiz.

Yakışmaz!

Onun için size İbrâhim Hakkı Erzurumî Hazretleri'nin *Ma'rifetnâme*'sini tavsiye edeceğim. Orada İbrâhim Hakkı Erzurumî Hazretleri dünyayı çok güzel anlatıyor. Beş altı fasılda, 10-20 belki 30 sayfa, güzel güzel onun beyitleri de var mâlûm... O beyitleriyle de dünyayı bize böyle tasvir ediyor, dünyanın Peygamber SAS'e ve âl-i Muhammed'e yakışmaz olduğunu anlatıyor.

Onun için size o kitabı okumanızı tavsiye ederim. Şimdi yeni harflerle de yazılmış, zannederseniz onu Türkçeleştirmişler. Eski yazıyı bilmiyorsanız da, yeni yazıyla çıkmış olan kısımları var. Okursanız çok istifade edersiniz.

Onun hem dünya bilgisi var, hem âhiret bilgileri var; çok güzel bu şeyleri izah etmektedir. Yani onun izahını bugün biz yapmaya kalkarsak, bu ders dört gün belki beş gün sürer, o kadar geniş izahı var. Onun için, size onu okumanızı tavsiye etmekle iktifa ederim.

b. Tedâvi Allah'ın Takdiriyledir

İbnü's-Sünnî, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²³⁰

الدَّوَاءُ مِنَ الْقَدْرِ، وَهُوَ يَنْفَعُ مَنْ يَشَاءُ، لَمَّا يَشَاءُ

(ابن السني في الطب عن ابن عباس)

RE. 208/8 (*Ed-devâü mine'l-kaderi. ve hüve yenfeu men yeşâü.*)

²³⁰ Lafız farkıyla: Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.XII, s.169, no:12784; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.V, s.139, no:8281; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.5, no:28082; Câmiü'l-Ehâdis, c.XIII, s.16, no:12445.

limâ yeşâü.)

(*Ed-devâü mine'l-kaderi*) “Deva, kaderdendir, kaderi bozmaz. (*Ve hüve yenfeü men yeşâü*) O Allah'ın dilediği kimseye, (*limâ yeşâü*) Allah'ın dilediği kadar fayda eder.”

Devâ dediği ilaç. İlaç, bugün işte çeşitli ilaçlar var, çeşitli hastalıklar da var. Bu hastaya bu ilaç iyi geliyor buna da zarar veriyor. Diyor ki burada;

“—Devâ, bu ilaçlar Allah-u Teâlâ'nın takdiriyledir. İstedğine şifa verir, istediğine vermez.”

Meselâ aspirin dediğimiz şey muhakkak bir devâdır. Fakat kimisine de aksi tesir yapar. Cenâb-ı Hak kimin için şifa murad ediyorsa onlara şifa verir, kimlere şifa murad etmiyorsa ona da aksini verir.

Meselâ, bugün kaplıcalar diyorlar, işte çeşitli dağ havaları diyorlar, deniz banyoları diyorlar, birçok yollar gösteriyorlar ama hepsi Allah-u Teâlâ'nın takdirine vabestedir. Kim şifa bulacaksa, ona şifa verir; kim şifa bulmayacaksa, mukadder olan hastalık seyrinde devam eder, yaşayacaksa yaşar gidecekse gider.

c. Borç Bir Yüktür

Deylemî, Amr ibn-i Hizam RA'dan rivayet etmiş,
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²³¹

الدين غل ثَقِيلٌ ، يَرَكَبُ فِي عُنُقِ الْعَبْدِ ، يَشْقَى بِهِ أَوْ يَسْعَدُ بِهِ يَكْرَهُ
ذَلِكَ ، وَيَحْزَنُهُ فِي سَاعَاتِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ ، وَلَا يَزَالُ مَاجُورًا حَتَّى يُوَدِّيَهُ
فَيَسْعَدُ بِذَلِكَ ، أَوْ يَسْتَحْفِ بِهٖ ، حَتَّى يَمُوتَ فَيَشْقَى بِذَلِكَ (الديلمي

عن عمرو بن حزم)

²³¹ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.228, no:3099; Amr ibn-i Hizam RA'dan.

Câmiü'l-Ehâdis, c. 13, no:212456.

RE. 208/10 (*Ed-deynü gullün sakîlün, yerkebü fî unukî'l-abdi, yeşki bihî ev yes'adü bihî yekribühü zâlike, ve yahzünühü fî sâati'l-leyli ve'n-nehâri, ve lâ yezâlü me'cûran hattâ yüeddiyehü, feyes'adü bi-zâlike, ev yestehifü bihî, hattâ yemûte feyeşkâ bi-zâlike.*)

(*Ed-deynü gullün sakîlün*) “Borç kelepeçedir ve ağır bir bağıdır. (*Yerkebü fî unukî'l-abdi*) Bu, kulun boynuna yükletilir. (*Yeşki bihî ev yes'adü bihî yekribühü zâlike*) Bununla insan mes’ud da olur, bedbaht da...”

(*Ve yahzünühü fî sâati'l-leyli ve'n-nehâri*) “Borç insanı üzer ve gece ve gündüz saatlerinde hüznendirir. (*Ve lâ yezâlü me'cûran hattâ yüeddiyehü*) Onu ödeyinceye kadar, borçlunun ecir alması kesintisiz devam eder. (*Feyes'adü bi-zâlike*) Böylece borç, insanın saadet sebebi olur. (*Ev yestehifü bihî*) Bir de var ki, ehemmiyet vermez ve böyle ölür gider; (*hattâ yemûte feyeşkâ bi-zâlike*) bununla da ahiret şekaveti olur.)

Deyn dediği borç, borçlanma, istikraz. Karzen birisi birisinden bir şey ödünç istiyor; para, eşya ve saire, ne olursa...

Bu borç, boğaza geçirilmiş ağır bir demir halka gibidir. Borcun ne kadar ağır bir şey olduğunu anlatmak için, mahkûmların, esirlerin boynuna vurulan zincir gibi ağır bir yüke benzetiyor.

"—Borç çok ağır bir yükür. Sakın ey ümmetim! Âl-i Muhammed'densiniz bu borcun bu yükün altına girmeyin!" demektir.

"—Canım yarın alırız, öbürkü gün de veririz canım!"

Kimin yarına yaşayacağına bir senedi var elinde? Halbuki biz yarını değil de seneleri önümüze katıyoruz, “Beş senede, on senede öderiz bunu sana!” diyerekten bir mukavele yapıyoruz. Beş on senede ödeyeceğine dair, ayda şu kadar öderim diyerekten, bir yükün altına giriyoruz. Bazen 20 senelik borç altına girenler var.

Halbuki bu ne ağır bir yükür bilir misiniz?

Lokman Hekim, Lokman AS var ya, bazısı peygamber der, bazısı değildir derler. Bu Lokman AS oğluna bir vasiyet yapıyor;

"—Oğlum, sakın borcun altına girme!" diyor.

Başka vasiyetleri de var da...

Bu borç çok ağır bir yükür; insanları gece uykusuz bırakır,

gündüzleri de hüznün ve keder içerisinde utandırır. Komşularına karşı, dostlarına karşı yol değiştirmek mecburiyetinde kalır.

Onun için sen bu borcu irtikâb etme! Soğan ekme ye, tuz ekme ye, kuru ekme ye, başkasına boyun bükme! Ne kadar ağırdır bu! Günü geldi mi veremedin miydi, bir kere özür dilersin iki kere özür dilersin, fakat sonunda adam sana öyle bir laf söyler ki, dünyaya geldiğine de pişman olursun. Onun için borcun altına girmemenin çaresini bulmak lazım!

Onun için, bu borç insanın boynuna binen ağır bir yüküdür ki, bununla insan şakî de olabilir, saîd de olabilir.

Aldığı bu borcu vermemek niyetiyle;

"—Adam sen de, aldım ya bundan, Allah Kerim... Verirse Allah bana, ben de veririm ona..." derse ve ödeyemeden de giderse, bu şekavet altında inler.

Hatta, ismi aklıma gelmedi, o zâtın kitabında der ki:

"—Borçlu olan insanın böyle çeşitli yemek yemesi de caiz değil, lambaları, elektrikleri yakması da caiz değil... Borcunu ödeyinceye kadar zeytinyağı yeter ona, tuz biber yeter ona!" der.

E halbuki biz bugün hiçbir zevkimizden, saltanatımızdan fedâkârlık yapamıyoruz. Sonra, "Sana olan borcumu, Allah bana versin de ben de sana öderim!" diyoruz.

Canım Allah verip duruyor ama, sen kesemiyorsun ki boğazından, saltanatından, zevkinden... E bunu kesemeyince de bu borcu ödemenin imkânı yok... Bu suretle borçlu olarak gidiyorsun ki insanın şekavetine sebep olur.

Yarın bu hakların hiç birisi kalacak değil. Yarın rûz-i kıyâmette Cenâb-ı Hak tarafından herkesin hakkı hak sahibine verilecek. O adam muhakkak gelip seni bulacak;

"—Yâ Rabbi, benim bunda bu kadar alacağım var!" diye Cenâb-ı Hak'a müracaat edecek.

Sen de huzûr-u Rabbi'l-Âlemîn'de duracaksın ama senin belki birçok tâatın var, sevapların var, hayırların var, hasenatın var... Fakat o gün para yok, ki o adama parayı veresin. O para olmadığı için alacaklı diyecek ki:

"—Yâ Rabbi, bunun sevabından isterim ben öyleyse... Parası madem yok, bugün veremiyor, versin sevaplarını ona karşılık..."

Aziz kardeş! Evvelki gün okudum:

“—Bir dânik, altı arpa ağırlığındaki bir gümüş bir hak için, 70 hac sevabını alır.” diyor.

Yetmiş sene yaptığı haccın sevabı, haram olarıktan boğazından geçirdiği bir dânik mal, para, neyse onu ödeyemez. Ki altı arpa ağırlığı yani bizim bir dirhemimiz etmez. Bu kadar mühim bir şeydir. Abdulkadir Geylani Hazretleri daha ileri gitmiş:

“—600 hacca muadildir.” demiş.

E bizim tonlarla yediğimiz bu haramların hakkından nasıl gelinir yâ? Hiç incelemeyiz de bunları, “Gelsin de nasıl olursa olsun!” deriz. Allah hepimizi affetsin...

Onun için, hakka hukuka son derece riayet etmek lazım!

Bak sana şimdi bir hikâye anlatayım:

Hazret-i Ömer RA'ın devrinde bir fakara dileniyormuş. Hazret-i Ömer görmüş, demiş ki yanındakilere;

"—Bu adamın karnını doyurun da dilenmesin."

Götürmüşler, karnını doyurmuşlar adamın.

Bakmış ki Hazreti Ömer, adam yine kapı kapı dolaşıyor, bir de torbası var, torbasını da doldurmuş. Çağırılmış:

"—Gel buraya!" demiş, almış elinden torbasını, ekmek parçaları, neler verdilerse... Götürmüş, yanındakilere:

"—Develere dökün bunu, develer yesin!" demiş.

Beylik develeri varmış, develerin önüne dökmüşler.

Demişler ki:

"—Yâ Ömer! Senin ne hakkın vardı, bu adamın elinden bu adamın akşama kadar kazandığı bu paraları, bu ekmekçikleri almaya?"

Demiş ki:

"—Ben o adamın karnını bugün doyurdum, doydu adamın karnı. Bu adamın bu topladıkları bir haftalık erzak. Bu adamın yarın yaşayacağına senedi yok. Rezzâk olan Allah, yarının da Rezzâk'ı. Bugün bunun rızkını verdi, artık bunun başkasına boyun büküp de para istemeye hakkı yok. Yarın için Allah yine buna verir vereceğini.

Binâen aleyh, bu aldıkları haksız gasptır. Gasp, zorla almak.

Fakat hile ile aldığı bu parayı, bunların sahiplerini bulup da vermek, iade etmek elimizden gelmez, kim bilir kimlerden topladı? Binâen aleyh bunların en kolayı beylik develere yediririz." demiş. O adama da bir daha böyle yapma diyerek bir ceza tertip etmiş.

Yarının nafakasını toplamaya Hazret-i Ömer izin vermiyor. Bugün biz torunlarımızın torunlarını besleyecek servete malikken yine, Allah'ın emrini itaatte çok gafiliz.

Onun için dünyayı isteriz ama o cenneti ve Allah'ın rızasını kazanmak için. Cennet neden istenir? Allah-u Teâlâ'nın rızasının yeri, cemâl-i ilâhînin müşahedesi orada, onun için istenir. Yoksa orada zevk ü sefâ ile işimiz yok...

O da Allah-u Teâlâ'nın verdiği nimetleri helalinden alacak ve helaline harcayacak. Zevk ü sefâ Ümmet-i Muhammed'e yakışmaz! Bunu iyi bilmek lazım. Zevk ü sefâyı Peygamber SAS yapmamış, benim âlime de yakışmaz demiş.

Bugün zevk ü sefânın hududu yok... Yaşama imkânları ne kadar üstünse, biz herkesten daha üstün yaşamaya çalışan insanlardanız. Onun için, bakın ne kadar geriyiz Peygamber SAS'in yolundan...

"—Borcum var!" diyerek dışından tırnağından keser, vakti gelmezden evvel borcumu ödeyeceğim diyerek çalışır, verirse, bu da saadetinin alâmetidir. Saîd olur o zaman...

d. Borç ve Zillet

Hâkim, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²³²

الدِّينُ رَايَةٌ اللهُ فِي الْأَرْضِ، فَإِذَا أَرَادَ أَنْ يَذِلَّ عَبْدًا، وَضَعَهَا فِي عُنُقِهِ

(ك. عن ابن عمر)

---

²³² Hâkim, *Müstedrek*, c.II, s.29, no:2210; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan, *Kenzü'l-Ummâl*, c.VI, s.231, no:15478; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XIII, s.19, no:12454.

RE. 208/11 (*Ed-deynü râyetu'llâhi fi'l-ardı, feizâ erâde en yüzille abden, vedaahâ fi unukihî.*)

(*Ed-deynü râyetu'llâhi fi'l-ardı*) “Borç, yeryüzünde Allah'ın bayrağıdır. (*Feizâ erâde en yüzille abden*) Allah, bir kulunu zelil etmeyi dilerse, (*vedaahâ fi unukihî*) onu o kulun boynuna diker.”

Bakın, borç ne kadar fena bir şey ki, Allah-u Teâlâ zilletini murad ettiği kulun boynuna bu borcu yüklüyor. Kanaati elinden alır, kanaatsizlik yapar. Borcun altına girer, onu da ödeyemez. Ödeyemeyince de çok külfetlerin altına girer; dünyada da rahatsız olur âhirette de...

Onun için, büyüklerimizin dediği gibi, borç edinmemenin çaresine bakmak lazım!

“—Ama hocaefendi bir ev lazım bize, evleneceğiz de, şu da lazım, bu da lazım...”

Bu birbirimizin yardımı olmayınca olacak gibi değil.

Bunu öyle bir ölçüde yapacaksın ki, senin dünyanı, ahiretini elinden almasın!

e. Sinekler Cehennemde Eziyet Edecek

Taberânî Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan; Ebû Ya'lâ, Taberânî ve İbn-i Adiy, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan; Taberânî, Abdullah ib-i Abbas RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²³³

الذَّبَابُ كُلُّهُ فِي النَّارِ، إِلَّا النَّحْلَ (طب). عن ابن مسعود؛ ع. طب.

²³³ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.X, s.208, no:10487; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.715, no:18597; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.65, no:11058; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.IV, s.60, no:6090; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.389, no:13436; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.II, s.160, no:1575; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.IV, s.59, no:6088; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.I, s.285; Ebü's-Şeyh, *Tabakâtü'l-Muhaddisîn*, c.III, s.191, no:816; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VII, s.230, no:4231; Deylemî, *Müsned'l-Firdevs*, c.III, s.57, no:4152; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.IV, s.60, no:6089; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

عد. عن ابن عمر؛ طب. عن ابن عباس)

RE. 208/13 (*Ez-zübâbü küllühû fi'n-nâri, ille'n-nahli.*)
(*Ez-zübâbü küllühû fi'n-nâri*) “Bütün sinekler cehennemdedir, (*ille'n-nahli*) ancak arı hariç.”

Zübâb dediği şu uçan sinekler ve saireler ateştedir; yalnız içlerinde arı müstesna... Bunlara cehennem azabını tattırmak için değil, cehennemdekileri azablandırmak için, cehennemdekileri eziyetlendirmek için cehenneme sevk edilecekler.

Sivri sinekler dolu... Dünyada şimdi bir tane sivri sinek oldu mu odada, iğnesini batırıyor, rahatsız ediyor bizi. Onu öldürmenin kolayını buluyoruz, fis fis yapıyoruz, ölüyorlar onlar. Ama cehennemde nereden bulacaksın fısıfısı?

Ne kadar böyle böcek namına bir şeyler varsa, cehennemde zaten hazırlanmış azaplar var, o azaplar üzerine bunlar da eklenecek.

f. Gizli Zikrin Fazîleti

İbn-i Hibbân ve İbn-i Şâhin, Hz. Aişe RA'dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²³⁴

الذِّكْرُ الَّذِي لَا تَسْمَعُهُ الْحَفْظَةُ، يَزِيدُ عَلَى الذِّكْرِ الَّذِي تَسْمَعُهُ
الْحَفْظَةُ سَبْعِينَ ضِعْفًا (ابن شاهين في الترغيب، حب. عن عائشة
وفيه إبراهيم بن المختار عن معاوية بن يحيى ضعيفان)

RE. 208/14 (*Ez-zikrû'llezî lâ tesmeuhü'l-hafazatü, yezîdü ale'z-zikri'llezî tesme'uhü'l-hafazatü seb'îne dı'fen.*)

(*Ez-zikrû'llezî lâ tesmeuhü'l-hafazatü*) “Hafaza meleklerinin işitmediği zikir, (*yezîdü ale'z-zikri'llezî tesme'uhü'l-hafazatü, seb'îne dı'fen*) hafaza meleklerinin işittiği zikirten yetmiş kat

²³⁴ *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XIII, s.48, no:12529.

fazladır.”

Bu hadîs-i şerîf mealine nazaran iki kısım oldu. Bir kısmı zikir; “Allah, Allah, Allah...” dersin zikredersin, bir. Bir de Kur'an okumak suretiyle olur, iki. Namaz kılmak suretiyle olur, üç. Sadaka vermek suretiyle olur, dört. Başkalarının yardımına, imdadına koşmak suretiyle olur, beş...

Bu aşikârdır, herkes görür. Hatta sadaka vermek için mesela, sadakanın gizlisi efdaldır ama başkaları da bu yaptığım yardıma iştirak etsin diyerek alenen vermek efdaldır. Başkalarının iştirakini de kasederekten...

Şimdi fakat burada zikir, “Allah, Allah...” deyip de bir zikir yapmak murad eden insan için, “Öyle bir zikir yap ki, Hafaza melekleri bile duymasın!” diyor;

Bizim Hafaza denilen meleklerimiz var, biri sağımızda biri solumuzda. Sağdaki sevaplarımızı yazar, soldaki de günahlarımızı yazar. Başka Hafaza meleklerimiz daha çok gözlerimizde var, ağzımızda var, kulaklarımızda var, içerimizde var, birçok meleklerimiz var bizi koruyan. Bu melekler ki benim Allah dediğimi duymayacak.

“—Öyle bir zikir yap ki, senin üzerinde bekçin olan, senin muhafızın olan Hafaza meleği de duymasın bu zikri...”

Bu zikir, Hafaza meleklerinin duyduğu zikir üzerine 70 derece fazla sevaplıdır.

Allah... dediğim vakitte duyuyor beni, duyunca bana bir sevap yazıyor. Bir de var ki içim “Allah” diyor, içimin dediğini duymuyor. İçim diyor, içimin dediğini duymadığı için ona sevap yazamıyor. Fakat bu içimin dediğinin sevabını Allah biliyor. Bu, lisânen denenin 70 misli fazla sevaplı oluyor.

Onun için zikrin çeşitleri vardır. Bazıları zikr-i cehrîyi ihtiyar etmişler ki, ilk devrin insanların zikirleri hep zikr-i cehrî idi. O zaman riya denilen şeyi bilen yok idi. Herkes amellerinden emin, zikr-i cehrîyi yaparlardı idi, tâ Muhammed Bahâeddin denilen Buhârâ'nın ulemasından o zât gelinceye kadar...

O zât geldikten sonra zikr-i cehrîyi bırakıp, zikr-i hafîyi ilan buyurdular ki, o da daha evvelden tesbit edilmiş ki, bu Hızır AS'ın —ismi hatırıma gelmedi— Abdül-Hâlik-ı Gücdevânî Hazretleri'ne

tâlimiyedir ki, ona “Gir havuza!” demiş, girmiş havuza... Onu havuza batırmış, “Şimdi Allah de bakayım!” demiş. Havuzun içinde tabii ses çıkmaz. Ağzını açamıyor, seslenemediği için onu gönlünden söylemek mecburiyetinde kalıyor. “İşte buna devam et!” demiş Hızır AS.

Bu zikir nihayetinde Bahâeddin Nakşibend Hazretleri devrinde devam etmiş, yani yaygınlaşmıştır. Bunun açık yapılan zikre göre, sevap itibarıyla 70 derece fazlalığı vardır.

g. Zikrin Fazileti

Taberânî, Muaz ibn-i Enes RA’dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²³⁵

الذِّكْرُ يَفْضُلُ عَلَى النَّفَقَةِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ مِائَةَ ضِعْفٍ
(طب، عن معاذ بن أنس)

RE. 208/15 (*Ez-zikru yafdilu ale'n-nafakati fî sebîli'llâhi mietü di'fin.*) ‘Zikir, Allah yolundaki harcamadan yüz kat daha sevaplıdır.’”

Şimdi bir zikir var, Allah diyor birisi. Yani bir adam oturmuş bir yerde Allah diyor, birisi de hayır veriyor. Zikreden aldığını sevap, onun üzerine 100 derece daha fazladır.”

Allah diyenin aldığı sevapla, hayır yapanın sevabının arasındaki farka bak!

h. Zikir Sadakadan Üstündür

Ebü’ş-Şeyh, Ebû Hüreyre RA’dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²³⁶

---

²³⁵ Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.XX, s.185, no:404; Muaz ibn-i Enes RA’dan. *Kenzü’l-Ummâl*, c.I, s.430, no:1858; *Câmiü’l-Ehâdis*, c.XIII, s.48, no:12530.

²³⁶ *Kenzü’l-Ummâl*, c.I, s.431, no:1859.

الذِّكْرُ خَيْرٌ مِنَ الصَّدَقَةِ، وَالذِّكْرُ خَيْرٌ مِنَ الصِّيَامِ
(أبو الشيخ عن أبي هريرة)

RE. 208/16 (*Ez-zikrü hayrun mine's-sadakati, ve'z-zikrü hayrun mine's-siyâmi.*)

(*Ez-zikru hayrun mine's-sadakati*) "Allah-u Teâlâ'nın zikriyle meşgul olmak, sadaka dağıtmaktan hayırlıdır. (*Ve'z-zikrü hayrun mine's-siyâmi*) Zikir oruçtan da hayırlıdır."

İtiraz edeceksin diyeceksin ki:

"—Sadakada başkasına menfaat var; düşmüşü, garibi kurtarıyorsun, ona yardım ediyorsun, onun hayatına sebep olacak şeylerde bulunuyorsun. Bu zikrullahın, senin Allah demenin sevabı sana ait. Sevabı sana ait olduğu halde ötekinin sevabı müteaddî diyorlar, yani onun sevabı başkalarına da geçiyor. On kişiye vermişin hayır, 10 kişiye verdiğin hayrın sevabı ayrı, burada Allah diyorsun faydası sana, başkasına gitmiyor bunun hayrı. Nasıl olur da kendisine kalan sevap başkasına verilen sevaptan hayırlı olsun?"

Sana diyeceğim ki, İbrahim Hakkı Erzurumî Hazretleri'nin Ma'rifetnâme'sini iyi oku! Bak orada o adam, bunu ne güzel tafsil etmiş; okusam, saatlerce bitmez!

İnsana ancak kendi lazım. Kendin yandıktan sonra başkasına hayat bağışlamışın ne fayda! Sen Allah değilsin ki, sen de Allah'ın bir kulusun. Herkesin sahibi Allah, herkesin rızkını verecek yine Allah... Sen araya girip de, "Ben ona bu kadar hayır yapıyorum!" diye böbürlenmene ne lüzum var? Sana onu verdiren yine Allah.

Binâen aleyh çok güzel bir yere rast geldim bugün, diyor ki:

"—Aleme satmak için öğrenmeye, okumaya uğraşma! Aleme satacaksın ilim; 'Öğreneyim de bir güzel hutbe okuyayım! Bir güzel vaaz u nasihat edeyim de herkes böyle bayılsın kalsın, ağzını suyu aksın...' Buna özenme!" diyor İbrahim Hakkı; "Sen kendini kurtaracak ilme çalış!" diyor.

Aleme, insanlara vaaz ediyorsun, birçok insanlar istifade ediyor. Elbette bunun sevabı çok fakat sen yanıyorsun senin haberin yok. Sen yanıyorsun haberin yok çünkü bir mum fayda

veriyor etrafına ama kendisi de eriyip gidiyor.

Sen öyle olma. Sen evvela kendini kurtar bakalım, benlikten çık, Allah'a halis bir kul ol. Varlığın sahibi Allah olduğunu iyi bil. Rezzâk'ın Allah olduğunu iyi bil. O'na hakkıyla teslim ol, onun rızasına tevekkül et.

Hatta bugün yine rast geldim:

“—Evine hırsız girdi, malını çaldı, buna teşekkür et!” diyor. “Malının çalındığına teşekkür et, çünkü bu mal senin elinde kalsaydı, seni birçok günahlara daha sokacak idi. Ona riayet edemediğinden dolayı bunu senden aldı, sen de buna karşı sabredersen, bu sabrı da rızaya bağlarsan; en nihayet sabrın sonu rızadır, takdir-i ilahîye boyun büküyorsun. Bunun mükâfatını, sen o paralarla yapacağın sadakalarla ele geçiremezsin!” diyor.

(*Ve'z-zikru hayrun mine's-sıyâmî*) “Zikir oruçtan daha hayırlıdır.”

Şimdi iki tane çıktı bak, birisi sadaka, birisi de oruç. Akşama kadar aç kalacaksın, fakat Allah-u Teâlâ'nın zikri senin akşama kadar aç kalışından daha hayırlıdır. Bütün günün orucu, iki rekât namaza muâdildir. Bütün günün, 14 saatin orucunun sevabı, terazi itibariyle iki rekât namaza muâdildir, fadâili başkadır.

Böyle olmakla beraber diyor ki:

“—Zikir oruçtan daha hayırlıdır.”

Niçin acaba? Altta diyor ki:

“—İnsanın hayatı Allah-u Teâlâ'nın zikrine bağlıdır.”

Hayat diyerekten bugünkü bu bizim konuşmamıza ve gezişimize demezler; bu hayat-ı hayvaniyedir. Bu hayat hayatı hayvaniyedir ve her mahlûkta vardır. Bu hayattan murat, bu hayatı idame ettiren ruh hayatıdır. Onun için diyor ki:

“—Kalbin nuru, insanın hayatını idame ettiren şey, Allah-u Teâlâ'nın zikridir.”

Halbuki eşyadan Allah-u Teâlâ'nın zikrini yapmayan hiçbir şey bulamazsın. Şu gördüğünüz eşya, bakın hepsi Allah-u Teâlâ'nın zikriyle mukayyedir. Her birinin kendisine göre bir zikri vardır.

Buhari'deki bir hadisi misal olarak getirmiş, diyor ki;

i. Allah'ı Zikreden Misâli

Buhârî, Ebû Mûsâ el-Eş'arî RA7dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²³⁷

مَثَلُ الَّذِي يَذْكُرُ رَبَّهُ ، وَالَّذِي لَا يَذْكُرُ رَبَّهُ ، مَثَلُ الْحَيِّ وَالْمَيِّتِ
(خ. عن أبي موسى)

(*Meselü'llezî yezkürü rabbehû, ve'llezî lâ yezkürü rabbehû, meselü'l-hayyi ve'l-meyyiti.*)

(*Meselü'llezî yezkürü rabbehû*) “Allah-u Teâlâ'yı zikreden adamın misali, (*ve'llezî lâ yezkürü rabbehû*) ve Allah-u Teâlâ'nın zikrinden gafil olan adamın misali, (*meselü'l-hayyi ve'l-meyyiti*) diri ile ölünün misali gibidir.”

İki kişi koyuyor, diyor ki:

“—Diri ile ölmüş adam nasılsa, Allah-u Teâlâ'yı anan insanla anmayan insan da böyledir.”

Demek ki murat bu cisim değil, bu cismin içindeki candır.

Aziz kardeş! Bunu hepimiz biliyoruz ve görüyoruz ki, bu içteki can çıkınca, bu cesedi götürüp o toprağın altına gömüyorlar ve üç-beş gün sonra cife oluyor. Bir müddet sonra da toprağa inkılab edip gidiyor işte. Bugün üzerinde son derece titrediğimiz, “Aman uykusu kaçmasın, vakti gelince uyusun, aman vakti gelince yesin, aman şunu da yesin bunu da yesin...” dediğimiz vücudumuz toprak oluyor.

Ne olsun? Şu can beslensin.

İyi ama senin o can dediğin bu beden, her hayvanda var. Aslanın bedeni seninkinden çok kuvvetli. Aslandaki beden, kuvvet hepimizden üstün ama aslan hayvandır hayvan! Onun kuvvetinin hiç kıymeti yok. İnsanın kuvveti içindedir. Hayvanları yenecek derecedeki olan kuvvet değil hüner. Hüner o kuvvet değil içteki iman kuvveti, içteki Allah-u Teâlâ'ya inanç kuvvetindedir.

Beden öldükten sonra ne kıymeti var?

Mesela bu vücudu ekmeği yiyor besliyoruz, suyu içiyoruz

---

²³⁷ Buhârî, *Sahîh*, c.XX, s.23, no:5928; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.377; Ebû Mûsâ el-Eş'arî RA'dan.

besliyoruz, şunu alıyoruz bunu alıyoruz besliyoruz. Ama içerisindeki o ruhu beslemek için Allah'a ihtiyacımız var. O Allah'a olan ihtiyacımız, zikrimiz nisbetinde dirilik vardır. Ondan uzak olduğumuz nisbette de ölümlük vardır. O da Allah'ın zikriyle beslenecektir.

Zâkiri, Allah diyeni diriye benzetiyor; "Allah diyen insan diri insandır." diyor.

j. Zâhidlik Nedir?

Bir de zühd denilen ders var, ondan da bir parçacık size izah edeyim.

Tirmizî, İbn-i Mâce ve Beyhakî, Ebû Zerrî'l-Gıfârî RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:²³⁸

الزَّهَادَةُ فِي الدُّنْيَا لَيْسَتْ بِتَحْرِيمِ الْحَلَالِ ، وَلَا إِضَاعَةِ الْمَالِ ؛ وَلَكِنَّ
الزَّهَادَةَ فِي الدُّنْيَا ، أَنْ لَا تَكُونَ بِمَا فِي يَدَيْكَ ، أَوْ تَقَّ مِمَّا فِي يَدِ
اللَّهِ ؛ وَأَنْ تَكُونَ فِي ثَوَابِ الْمَصِيبَةِ إِذَا أَنْتَ أُصِبْتَ بِهَا ، أَرْغَبَ فِيهَا
لَوْ أَنَّهَا أُبْقِيَتْ لَكَ (ت. غريب ، ه. ق. في الزهد عن أبي ذر)

RE. 212/1 (*Ez-zehâdetü fi'd-dünyâ leyset bi-tahrîmi'l-halâl, ve lâ idâati'l-mâl; velâkinne'z-zehâdete fi'd-dünyâ,, en lâ tekûne bimâ*

²³⁸ Tirmizî, *Sunen*, c.VIII, s.234, no:2262; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XII, s.122, no:4090; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.403, no:5228; Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü'l-Usûl*, c.II, s.49; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.117; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXIII, s.174; Ebû Zerr-i Gıfârî RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.57, no:7954; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.IX, s.303; Ebü'd-Derdâ RA'dan.

Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.218, no:10070; Yunus ibn-i Meysere Rh.A'ten.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.181, no:6059; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.510, no:18062; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XIII, s.203, no:12934.

fî yedeyke, evseka mimmâ fî yedi'llâh; ve en tekûne fî sevâbi'l-musîbeti izâ ente usibte bihâ, ergabe fihâ lev ennehâ ubgıyet leke,)

(*Ez-zehâdetü fi'd-dünyâ leysset bi-tahrîmi'l-halâl*) “Dünyada zühd, helâli haram etmek, (*ve lâ idâati'l-mâl*) ve malı ziyan etmek değildir. (*Velâkinne'z-zehâdete fi'd-dünyâ, en lâ tekûne bimâ fî yedeyke, evseka mimmâ fî yedi'llâh*) Zühd odur ki, Allah'ın elindekine kendi elindekinden daha fazla itimad etmendir. (*Ve en tekûne fî sevâbi'l-musîbeti izâ ente usibte bihâ, ergabe fihâ lev ennehâ ubgıyet leke*) Musibetin sevabına talip olmaklığın, musibeti çekmekte iken de varsa, zâhidsin.”

Şimdi biz dünyayı terk eden, dünyaya iltifat etmeyen, bir hırkaya bürünmüş, bir lokmayla geçinen zavallılara zâhid adam deriz. Dünyaya hiç iltifatı yok bu adamın, işte bak bir hırkayla bir lokma ekmekle idare ediyor; yeri yurdu da belli değil, perişan bir halde olan insana zâhid, sofı adam diye bir de ad takarız.

Şimdi Peygamber SAS bunu bize öğretiyor, diyor ki:

"—Bu zâhidlik, bu sofuluk senin bildiğin gibi, helâl lokmaları yememek demek değildir, Allah'ın verdiği rızıkları yememek demek değildir. Malını da dağıtıyor, tutmuyor elinde, dağıtıyor; bir lokmaya bir hırkaya muhtaç duruma düşüyor; bu zâhidlik değildir.” diyor.

Dünyada zâhidlik, Allahu Teâlâ'nın hazinesindekine olan itimadın, elindekine olan itimadından daha kuvvetli olacak. Senin elinde de var bir sürü malların, milyonların belki. Bu elindeki milyonlara değil de Allah-u Teâlâ'nın hazinelerine itimad ettiğin an, işte sen zâhid olursun. Elindekine itimad ettiğin gün zâhid olamazsın. İtimadın Allah'a olacak. Bir gün verir; bir gün bakarsın elinden hepsini alır. Hepsini elinden alır, canını da alır.

Kimin elinde ne var? Kim ne diyebilecek ki benim malımı niçin aldın, canımı niçin aldın? Kimse diyemez. Binâen aleyh sen Allah-u Teâlâ'nın hazinesine güven!

Burada şerhte bunu izah ediyor:

"Malına bir musibet isabet etti, gerek hırsız tarafından gerek vapurlarda, denizlerde batmak suretiyle, veyahut zelzelelerde vâki olan bir şeyler gibi durumlarla bu elinden çıktı. Eğer sen, 'Allah'ımın takdiridir' diye buna razı olabiliyorsan; bu da hoşuna

gidiyor seviyorsan...

'Bu paralar benim elimde kalsaydı, ben bugün belki bu hayırları işleyemeyecektim. Binâen aleyh bunu elimden aldı, ben de ona sabrederim selâmeti onda bulurum!' diye böyle bir şey dedin mi, bu senin için hayırlı olur." diyor.

k. Altın ve Gümüş Paralar

Deylemî, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²³⁹

الزُّهْدُ فِي زَمَانِي هَذَا ، فِي الدَّنَانِيرِ وَالدَّرَاهِمِ ؛ وَلِيَأْتِيَنَّ عَلَى النَّاسِ
زَمَانٌ ، الزُّهْدُ فِي النَّاسِ أَنْفَعُ لَهُمْ ، مِنْ الزُّهْدِ فِي الدَّنَانِيرِ وَالدَّرَاهِمِ
(الديلمي عن ابن عباس)

RE. 212/2 (*Ez-zühdü fi zamânî hâzâ, fi'd-denânîri ve'd-derâhimi; ve leye'tiyenne ale'n-nâsi zemânün, ez-zühdü fi'n-nâsi enfeu lehüm, mine'z-zühdü fi'd-denânîri ve'd-derâhimi.*)

(*Ez-zühdü fi zamânî hâzâ fi'd-denânîri ve'd-derâhimi*) "Benim bu zamanımda zühd, altın ve gümüşten kaçmaktır. (*Ve leye'tiyenne ale'n-nâsi zemânün*) Fakat insanlar üzerine öyle bir zaman gelir ki, (*ez-zühdü fi'n-nâsi enfeu lehüm*) insanlardan kaçmak zühdü, (*mine'z-zühdü fi'd-denânîri ve'd-derâhimi*) altın ve gümüşü terk etmekteki zühdden kendileri için daha hayırlı olur."

Peygamber SAS'in zamanında, yani 1300 sene evvelki zamanda *zühd* altın ve gümüşten kaçmaktı. Bugün paralara iltifat yok. Paralara kimsenin iltifatı yok bugün. Hiç kimse saklama taraftarı değil. Paraya, mala mülke iltifat yok.

"—Bir zaman gelecek ki ümmetin üzerine, o gün insanlardan kaçmak, paralardan kaçmaktan daha ziyade faydalı olacak."

²³⁹ *Kenzü'l-Ummâl*, c.XI, s.153, no:31002; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XIII, s.205, no:12937.

buyruluyor.

Çünkü insanlar seni şişirecekler, kıskırtacaklar, kandıracaklar, aldatacaklar, envai çeşit fesatlara sürükleyecekler. Onların arasından çekilip kaçmak kolay olmayacak. Zâhidlik burada belli olacak.

1. Zühd Nedir?

Deylemî, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²⁴⁰

الزُّهْدُ أَنْ تَحِبَّ مَا يَحِبُّ خَالِقُكَ ، وَأَنْ تَبْغِضَ مَا يَبْغِضُ خَالِقُكَ ؛
وَأَنْ تَتَحَرَّجَ مِنْ حَلَالِ الدُّنْيَا كَمَا تَتَحَرَّجُ مِنْ حَرَامِهَا ، فَإِنْ حَلَّالَهَا
حِسَابٌ وَحَرَامِهَا عَزَابٌ ؛ وَأَنْ تَرْحَمَ جَمِيعَ الْمُسْلِمِينَ كَمَا تَرْحَمُ
لِنَفْسِكَ ؛ وَأَنْ تَتَحَرَّجَ عَنِ الْكَلَامِ فِيمَا لَا يَعْنِيكَ كَمَا تَتَحَرَّجُ مِنْ
الْحَرَامِ ؛ وَأَنْ تَتَحَرَّجَ مِنْ كَثْرَةِ الْأَكْلِ ، كَمَا تَتَحَرَّجُ مِنَ الْمَيْتَةِ الَّتِي
قَدْ اشْتَدَّ نَتْنُهَا ؛ وَأَنْ تَتَحَرَّجَ مِنْ حَطَامِ الدُّنْيَا وَزِينَتِهَا كَمَا تَتَحَرَّجُ
مِنَ النَّارِ ؛ وَأَنْ تَقْصُرَ أَمْلَكَ فِي الدُّنْيَا ، فَهَذَا هُوَ الزُّهْدُ (الديلمي

عن أبي هريرة)

RE. 212/3 (*Ez-zühdü en tuhibbe mâ yuhibbu hâlikuke, ve en tubğida mâ yubğidu hâlikuke; ve en teteharrace min halâli'd-dünyâ, kemâ teteharracü min haramihâ; feinne halâlehâ hisâbün,*

²⁴⁰ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.300, no:3365; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.379, no:6191; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XIII, s.204, no:12935.

ve harâmehâ azâbün; ve en terhame cemâ'l-müslimîne kemâ terhamü li-nefsike; ve en teteharrace ani'l-keîâmî fîmâ lâ ya'nîke kemâ teteharracü mine'l-harâm; ve en teteharrace min kesreti'l-ekli kemâ teteharracü mine'l-meyteti'lletî kadi'stedde netnüühâ; ve en teteharrace min hutâmi'd-dünyâ ve zînetihâ, kemâ teteharracü mine'n-nâr; ve en taksura emeleke fi'd-dünyâ, fehâzâ hüve'z-zühd.)

1. (*En tuhibbe mâ yuhibbu hâlikuke, ve en tubğida mâ yubğidu hâlikuke*) "Senin yaratan Halıkının sevdiğini sevmen, Halıkının sevmediğini sevmemendir. Zühd budur."

Sen Allah-u Teâlâ'nın sevdiğini sevebiliyor musun? İşte zâhidsin.

"—Nedir Allah'ın sevdiği?"

Allah-u Teâlâ'nın sevdiği tâattır, ibadettir, hayr u hasenâttır, doğruluktur, istikamettir. Yalancılığı sevmez, hileyi sevmez, adamları kandırmayı sevmez, adamlara hakaret etmeyi sevmez, incitmeyi sevmez, Allah'ın kullarını incitmeyi sevmez.

Sen Hâlıkının sevmediklerini sevmiyor musun?"

Hâlıkının sevmediğini sevmiyorsan, Hâlıkının sevdiğini seviyorsan tamam iş. Sözün hem kısası hem özü: Hâlıkının sevdiğini sevmek Hâlıkının sevmediğini sevmemek bütün işleri halleder.

Kendimizi yoklayalım bakalım Hâlıkımızın sevdiğini seviyor muyuz? Sevmediklerinden ne kadar kaçıyoruz? Sevmediği işleri ne kadar yapıyoruz?

2. (*Ve en teteharrace min halâli'd-dünyâ, kemâ teteharracü min haramihâ*) "Dünyanın helâlinden, haramından kaçınır gibi sakınmandır. Helaline de iltifat etmeyeceksin ki, haram karışmasın içerisine... (*Feinne halâlehâ hisâbün*) Çünkü helâline hesap var. (*Ve harâmühâ azâbün*) Haramına da mutlaka azap var."

Haramından nasıl kaçırıyorsan, öyle bir gün gelecek." Fe inne halâlihe hisâbün ve harâmeha azâbün. "Çünkü helaline hesap var haramına da azap var."

Bak şurasına da dikkat et!

3. (*Ve en terhame cemâ'l-müslimîne kemâ terhamü li-nefsike.*) "Kendi canına nasıl acırıyorsan, kendi nefesine nasıl acırıyorsan bütün Ümmet-i Muhammed'e, müslümanlara da böyle

acımaklığıdır zâhidlik."

Yalnız gayen kendin ise, on para etmez. "*Lâ ilâhe illa'llah Muhammedün rasûlü'llah*" diyen müslümanlara acımak, imanın iktizasıdır.

Nasıl? Canın nasıl acıyorsa. Bir iğne batarsa vay vay diye bağıryoruz. Bir yerimize bir rahatsızlık gelirse kıyamet koparıyoruz, aç kalırsak... başka işte her türlü şeyler var. Burada canına nasıl acıyorsan, başkalarına da böyle acıyabildiğin zaman sen zâhidsin, sofusun.

4. (*Ve en teteharrace ani'l-keîami fîmâ lâ ya'nîke, kemâ teteharracü mine'l-harâm*) "Haram sözlerden kaçındığın gibi, boş olan, faydasız olan, anlamsız olan, bir fayda getirmeyecek olan konuşmalardan, lâkırdılardan da uzak durmandır."

Şimdi acımak da kolay, acır da insan; şuna da yardım edeyim buna da yardım edeyim, şunun da elinden tutayım bunun da elinden tutayım diye acımak bir dereceye kadar mümkün de, "Bu sözlerden, çok faydasız sözlerden, lüzumsuz sözlerden kurtulabilmek zor... Haramdan kaçtığın gibi bu faydasız sözleri konuşmaktan da kaç. Faydasız sözleri konuşmaktan, haramdan kaçır gibi kaçtığın dakikada, sen zâhid olabilirsin.

Onun için ağza Allah-u Teâlâ iki tane kilit vurmuş; bir önde dişler önünde de dudaklar. Kolay kolay ağzını açıp da hemen her hatırına geleni, her aklına geleni söylersen, bu Müslümanlığa da yakışmaz Peygamberin âli olan bizlere de yakışmaz.

Peygamber SAS Efendimiz nasıl sükût ederdi?

Peygamber iken daima lüzum gelmedikçe sesini çıkarmaz, sükût üzerindeydi. Büyüklerimiz de hep öyle sükût üzerine idiler. Çok konuşmalardan çok sakınırlar idi.

5. (*Ve en teteharrace min kesretü'l-ekli, kemâ teteharrecü mine'l-meytetî'leti kadî'ştedde netnü'hâ*) "Kokuşmuş ve kokusu şiddetlenmiş bir cıfeyi, leşi yemekten uzak durduğun, sakındığın gibi, çok yemekten uzak

Çok yemekten o kadar uzak ol ki, -bak ne kadar zıt- çok yemekten o kadar uzak ol ki, sakın ki kokmuş bir ölü etini yemekten nasıl korkar kaçırırsan, kokmuş bir hayvanın etini yemekten nasıl kaçırırsan, çok yemekten de öyle kaçın."

İbrahim Hakkı Hazretleri yine orada çok güzel söylemiş:

*Az ye, az uyu, az iç;
Ten mezbelesinden vaz geç!*

Bunların hepsi, bu bedeni yaşatmak için olan yemeklerdir ki bir öğün yemeğin insana yeteceğini Peygamber SAS pek güzel söylemiş, kendisi de bir öğün yermiş. Günler pek uzun olduğu vakitte bir sabah bir akşam kâfi insana... İşçisine de kâfi, tembeline de kâfi... Tembele bir kere, çalışan varsa iki defa yeter.

Ama bu mide nasıl alıştıysa öyle gidiyor. Biz küçükten üçe beşe alıştırılmışız, o alışkanlık dolayısıyla gençliğimizde öyle geçmiş. Şimdi de ondan kendimizi bir türlü kurtarmanın çaresini bulamıyoruz. Vakit geçerse kıyameti koparıyoruz, "Niçin yemekler hazırlanmadı! Ölüyorum ben açlıktan!" diyerekten.

Bir kere Peygamber SAS'in hayatını hiç hatırına getirdin mi ki, o mübarek karnına taş bağlıyordu. Açlıktan şikâyet edenlere o da karnını açıp gösteriyordu;

"—Bakın, ben de kaç günden beri yemek yemedim!" diyordu.

E bizim bu halimizle biz âl-i Muhammed'den nasıl oluruz yahu? Allah affetsin hepimizi...

6. *(Ve en tete Harrace min hutâmi'd-dünya ve zînetihâ, kemâ tete Harracü mine'n-nâr)* Dünyanın servet ve zînetinden, servet ü samanından, otundan, samanından, süs ve zînetinden sakınmak, uzak durmak, ateşten uzak durur gibi uzak durmak da zühd.

Bak dünyanın şu bütün faydalarından da ve ziynetlerinden de kaçınmak lazım! Ateşten nasıl kaçınıyorsan, bu dünyanın zînetlerinden de öyle kaçınmak lazım!

Fakat Allah hepimizi affetsin! Bu görenek çok fena bir iş. Adet-i belde, görenekler çok fena bir şey. İnsan kendinde bunlara ayak uydurma mecburiyetini hissediyor, zafiyetinden dolayı. Hiç de mecbur değiliz ayak uydurmaya. Herkes nasıl isterse öyle yaşar.

Sen Peygamber SAS'in hayatı gibi, ashabının hayatı gibi yaşamak istersen, kimse sana "Niçin böyle yaşıyorsun?" demez. Ama nefisler galip geliyor, şehvetler galip geliyor;

"—Onun böyle apartmanı olsun da, onun böyle eşyası

mobilyası olsun da, onun böyle arabası olsun da benim niçin olmasın?" diyerek başlıyoruz yarışa...

Artık ticaret diyerek bugün çok yanlış bir fikre sahibiz. Adamı kandırıp elinden malını almak ticaret oluyor. Nasıl ticaret olur yahu? Herifi sen açık açığa kandırıyorsun, üç kuruşluk şeyi 30 kuruşa, 100 kuruşa satıyorsun, kandırıp elinden parayı alıyorsun. Bunu da helâl diyerek zıkkımlanıyorsun, çocuğun çocuğunu da besliyorsun, sonra bundan hayır bekliyorsun! Olur mu hiç?

Ticaretin bir kanunu var. Hazret-i Ömer sokaktaki dükkân sahiplerini denetlemiş. İlm-i muameleyi öğrenmeden sokağa ticarete çıkan adamları dövermiş.

“—Kazanç nasıl olacak İslâmiyet’te, bunu bil, ondan sonra ticarete çık!” dermiş.

E bugün biz insanları kandırıp elinden nasıl olur da parayı kurtarmayı, kapmayı bir kâr, bir hüner sayıyoruz. Onun için yalancılıkla, çok laflarla, çok oyunlarla adamları kandırıp elinden parayı alıyoruz ve buna da ticaret diyoruz. Ne kadar büyük bir yanlış zihniyet!

Onun için tabii, bu insanı bu tama-ı dünyaya sevk eden âmil var. Çünkü evden karısı rahat vermiyor, çoluk çocuğu rahat vermiyor, "Onun olsun da bizim niçin olmasın?" diyorlar. O da aldanıyor zafiyetinden dolayı, başlıyor bu sefer;

“—Gelir kâfi gelmiyor, ne yapayım?” demeye.

Bu sefer insanları kandırıp, bu geliri temin etmeye çalışıyor. Bu sebeple de felakete gidiyor.

7. (*Ve en taksura emeleke fi'd-dünyâ*) “Asıl zühd, bu dünyada emelini kısa tutup, varlığını, kuvvetini, kudretini Allah-u Teâlâ'nın bilgisine, ma'rifetine, sevgisine harcamandır. (*Fehâzâ hüve'z-zühd*) İşte bunları yapmak, asıl zühd budur. İşte zühd, bu saydıklarımıdır.” diye SAS Efendimiz sonunda bir daha te'kidten buyurmuş.

Muhakkak hepimiz “Allah'ı seviyoruz!” deriz. Allah'ı seven adam, Allah'ı seven insan muhakkak Allah-u Teâlâ'nın kelâmını öğrenecek, sevme iddiasında bulunuyorsa... İnsan Fransızca'yı biliyor, İngilizce'yi biliyor, Almanca'yı biliyor, Rusça'yı biliyor, her dili biliyor da Allah'ın kelâmı olan Kur'ân-ı Azîmüştân'a gelince;

"—Maalesef birader, öğrenemedim!" diyor.
Allah affetsin... Bu kadar zor mu yani, bu kadar zor mu?
Allah kusurlarımızı affetsin...
Arkasını da inşallah gelecek dersimizde izah etmeye çalışalım.
Cenâb-ı Hak cümlemizi affetsin... Tevfikât-ı samedâniyyesine
mazhar eylesin... Âl-i Muhammed'e yakışan ümmetten eylesin
bizleri... Kendisinin de rızasını kazanabilen kullarından eylesin
cümlemizi...
Li'llâhi'l-fâtihah!

08. 08. 1971 - İskenderpaşa Camii